

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Η.
HERODIANI
HISTORIARUM LIBRI 8.

Recogniti & Notis illustrati.

*HERODIAN,
THE HISTORIAN*

O X O N I Æ,
E T H E A T R O S H E L D O N I A N O,
An. Dom. MDCCIV.

Impensis G. West & Ant. Peisley, Bibliopol. Oxon.

PRÆFATIO.

Herodianus, ut innuit *Martinus Hankius* de Romanarum rerum scriptoribus, Romanam sui temporis historiam Libris 8. scripsit. Eam à M. Aurelii Antonini, qui cognomen Philosophi sustinet, obitu, sive ab anno Urbis 932, Christi 180, orditur: & in initio imperii Romani, post Maximinum, à Gordiano suscepti, anno Urbis 990, Christi 238, terminat.

Ex Græco Latinam Angelus Politianus fecit: declaratam dederunt *Henricus Stephanus*, *Erricus Memmius*, *Andreas Schottus*, *Fridericus Sylburgius*, *Daniel Pareus*, *Joannes Henricus Bæclerus*.

Prodiit Latine tantum, Politiano interprete, Bononiæ 1493. in f. Græce, cum eadem interpretatione, Venetiis 1524. in 8: Basileæ 1549. in 8: Græce & Latine, cum *Stephani* annotationibus, *Memmii* animadversionibus, *Schotti* emendationibus scripturarumque varietatibus, *Sylburgii* notationibus, tomo III. historiæ Romanæ Scriptorum, quos Sylburgius collegit, Francofurti ad Moenum 1590. in f. cum *Stephani* & annotatiunculis in quosdam locos, &, partim supplemento, partim examine interpretationis Politianæ, Lugduni 1611. in 8: cum *Parei*, ex Herodianis libris, principum bonorum & malorum speculo sive monitis & exemplis ethico-politicis, quæ virtutes & vitia Principum spectant, Francofurti ad Moenum, 1630. in 8: cum *Bæcleri* notis, Argentorati 1644. in 8.

Cum itaque *Herodianum* secunda jam vice Oxoniæ impressum exhibeamus, operæ pretium erit nostram methodum explicare, & quid in hac editione præstiterit *Prælum Sheldonianum*, exponere.

Quoad textum, secuti sumus exemplaria *Henrici Stephani*, qui si quando à Codicibus Manuscriptis dissentiat, emendationem suam alieno charactere fatetur, vel varias lectiones à latere adjicit. Nos ipsius plerumque emenda-

P R Æ F A T I O.

tiones (ubi verborum sensus id requirebat) nulla habita characteris ratione, ipsi textui inseruimus, ut editio hæc ultra justam molem ne margine quidem excresceret.

Eodem consilio latinam versionem *Angeli Politiani* elegimus; quem, quoties sententiarum elegantiae intentus historicum vel oratorem potius agit quam interpretem, pro verborum & sensus exigentia paulo immutavimus.

Stephani, Memmii, aliorumque annotationes, quas suis bene auxit *Sylburgius*, ubi textum clariorem reddunt, vel *Tyronum* captui magis expositum, ad paginae partem infimam subjecimus.

Postremo, *Zonaram, Dionem*, ut & *Historiae Augustae* scriptores revolvimus, ut (si quibus in locis *Herodiani* historia aliter tradatur) in hac editione, sine temporis dispendio, multorum sententias eadem pagina exhiberet. In omnibus brevitati studuimus, huic rei potissimum intenti, ut Authoris textus correctior & purior potius prodiret quam commentariis onustus.

HERODIANI VITA

Ex eodem

MARTINO HANKIO.

Herodianus quando vixerit, ipse docet Lib. I. Cap. I. cum ait, Angelo Politiano interprete: *Ego non quidem acceptam ab aliis, aut testibus egentem historiam, sed eorum, qui legent, sensibus adhuc memoriaeque recenti inhaerentem, summa vel fide, vel diligentia collectam, conscribendam suscepi: sperans haud injucundam fore posteritati earum rerum notitiam, quæ multæ sane atque magnæ haud ita longo tempore acciderunt. Nam si quis ab Augusto usque Principe omnem ætatem complectatur animo, cum scilicet Romanorum potentia ad unius est arbitrium devoluta, ne annis quidem illis circiter ducentis (tot enim*
ferme

HERODIANI VITÆ.

ferme ad Marci tempora numerantur) aut imperiorum tam diversas successiones reperiet, aut bellorum vel civilium, vel externorum tam varios casus atque eventus. Ibidem post pauca: Nam cum sexaginta annis plures, quam pro tempore, Principes Urbis Roma pertulerit, factum ex eo est, uti multæ sane variæque res atque admiratione dignæ exorirentur. Et Cap. 2. extremo: Quæ post Marci obitum per universam ætatem visa mihi auditaque sunt, nonnulla item in experiundo cognita, utpote in publicis officiis principalibusque versato, ea nunc conscribenda suscepi.

Hæc Commodi, quem Marcus Antoninus anno Urbis 932, Christi 180, successorem habuit; sed & Severi, Caracallæ, Heliogabali, Alexandri & Maximini Imperatorum temporibus Herodianum vixisse indicant. Nam sui temporis historiam, quam nobis reliquit, in imperio in Gordianum, qui Maximino successit, translato, id est, in anno Urbis 990, Christi 238, finit.

Judicia de HERODIANO.

Capitolinus in Albino, Cap. 12. *Quæ qui diligentius scire velit, legat Marium Maximum, de Latinis Scriptoribus; de Græcis, Herodianum, qui ad fidem pleraque dixerunt. Idem in duobus Maximinis, Cap. 13. Herodianus Græcus scriptor ei (Maximino,) quantum videmus, in odium Alexandri plurimum favit.*

Photius in Bibliotheca, Codice 99. Andrea Schotto interprete: *Scriptoris hujus dictio clara est, atque perspicua, quin & jucunda: vocibus autem utitur temperatis, neque supra modum Atticis, quibus nativa illa communis sermonis gratia quodammodo violetur: nec rursus in humilitatem quandam ita demissis, ut artem omnem illæ fugisse videantur. Ad hæc nec supervacaneis tumet, neque necessarium quid omittit: sed, ut uno verbo absolvam, omnibus historiæ virtutibus paucis sane cedit.*

Joannes

JUDICIA de HEROD.

Joannes Bodinus Methodo historiarum Cap. 4. de Suetonio locutus: *Non idem fuit in Herodiano studium veritatis inquirendæ: nec fere potest ejusdem Principis virtutes ac vitia recensere.*

Isaacus Casaubonus notis ad Capitolini in Maximinis caput 13. *Duo obijciuntur scriptori optimo: quod Alexandrum oderit, Maximino faverit. Unde colligi potuerit amor Herodiani in Maximinum, in ejus historia nihil invenio: at in Alexandrum odium ex narratione de bello Persico & Germanico sine dubio Capitolinus collegit. Sic enim tota expeditionum illarum historia Herodiano textitur, ut gloriam nullam, ignominiam vero nonnullam ex utroque bello, maxime autem Persico, Princeps alioquin laude dignissimus reportarit. Et mirum sane est de bellicis ejus imperatoris rebus adeo non diversa, sed ex æquitate, quod aiunt, pugnancia Herodianum & Capitolinum scripsisse. Et si autem amissis omnibus aliis Historicis, pro certo dici hodie non potest, utrius sit narratio verior; suspicor tamen Herodiano fieri à Capitolino injuriam: & quod in Alexandro non omnia laudet, in Maximino non omnia vituperet; libertate sua & recto judicio usum potius, quam vel odio, vel gratia fuisse corruptum.*

Gerardus Joannes Vossius Lib. II. de Historicis Græcis, Cap. 15. *Veritati etiam studuit, nisi quod fides ejus nutet in Alexandro & Maximino.*

Joannes Henricus Bœclerus in Herodianum, præfatione ad Lectorem: *Quod si quis utrumque velit comparare, Dio sane amplitudine argumenti, copia expositionis, frequentia pragmaticæ informationis præcellere videbitur; sed styli tersissima & temperatissima venustas, orationis historicæ concinnitas, sententiarum opportunitas & elegantia, judicii civilis gravitas & æquabilitas, compositionis universæ competentia in Herodiano longe longeque eminebit. Ibidem post quædam: Quod nonnulli in rebus Alexandri & Maximini fidem ejus suspectant, non magnis id videntur de causis facere, sicut in notis ostendimus.*

INDEX RERUM.

Æ Milianus.	pag. 95	Janus.	pag. 40
Albinus.	105	Illyrici.	71
Albiniani.	112	Juliae oratio ad filios.	145
Alexandria.	101	Julianus & Sulpitianus imperi-	
Alexandrini.	158	um licitantur.	64
Alexianus Alexander.	196	Juliano abdicato ad imperium	
Antigonus.	6	arcessitur Niger Syriae præ-	
Antiocheni.	68	ses.	67
Antoninus.	122	Læti oratio ad milites.	51
Armenius.	93	Læti mors.	111
Artabanus.	160	Laurentum.	28
Artaxerxes.	207	Lucilla.	17
Atreni.	93	Lugdunum.	112
Audentius.	169	Macrinus.	165
Augarus.	117	Macrino caput abscinditur.	187
Barfemius.	93	Mæsa.	181
Bassianus.	181	Marcus,	3
Britanni.	133	moritur.	8
Byzantium,	94	Martia concubina Commo-	
expugnatur.	108	di	43
Cappadocia.	98	Martialis.	167
Campus Martius.	141	Maternianus.	165
Carthaginienses,	253	Marternus.	28
à Capelliano fugati.	254	Mauri.	221
Cleander.	29	Maximinus.	222
Commodus,	9	Maximus.	256
à Narcisso strangulatur.	45	Nero matricida.	6
Danubius.	219	Nicenses.	98
Dionysius.	6	Nicomedenfes.	ib.
Domitianus.	6	Niger.	67
Fadilla.	31	Nigri oratio.	69
Fames Romana.	29	Orgia Phrygum.	26
Faustina.	15	Orientales.	125
Festum matris Deorum.	25	Osrhoëni deficiunt à Maximi-	
Festus.	155	no.	232
Gallicanus.	259	Pacis templum conflagravit	
Ganymedes.	26	fulmine.	34
Germani.	234	Parthi.	93
Glabrio.	53	Palladis simulacrum.	193
Geta.	144	Perennius à Commodo Præto-	
Gordianus.	241	rianis militibus præficitur,	22
Heliogabalus.	194	capite plectitur.	ib.
		Perfica	

I N D E X.

Perfica legatio ad Alexandrum.	pag. 212	Severus.	pag. 72
Pertinax Imperator eligitur.	47	Severi oratio.	75
Pertinacis oratio ad milites.	61	Severi imago.	140
Pertinax obtruncatur.	62	Severi somnium.	73
Pennuns Phrygiæ ager.	24	Severiani & Nigrini exercitus concurrunt ad Issicum sinum.	101
Pestilentia Romæ.	28	Soæmis Antonini mater interficitur.	201
Philosophus fraudes Perennii detegens, dat poenas intempestivæ libertatis.	22	Syria.	67
Plautianus gener Antonini.	122	Templum Deæ Lunæ.	167
Pompeianus.	13	Templum Jovis Capitolini.	235
Ptolomæus	6	Templum Vestæ & Palladium.	35
Pugna inter Ilum Phryga, & Tantalum Lydum ob raptum Ganymedis.	26	Thystri urbs Africæ.	243
Quadratus.	18	Tumultu civili sedato, liberi & amici Cleandri interficiuntur, & in cloacas abjiciuntur cadavera.	33
Quartinus.	232	Tyrii abdicato Nigro acclamant Severo.	99
Quintianus.	19	Verissimus Antonini filius moritur.	4
Rhenus.	219	Via sacra.	73
Romanorum exercitus à Rege Persarum profligatur.	216	Vitalianus interficitur.	245
Sabinus præfectus urbis capite plectitur.	247	Uranizæ simulacrum.	193
Sacerdotes Ifidis evirati.	27		
Saturninus.	124		

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ

ΤΗΣ

ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

BIBLION PRWTON.

HERODIANI

HISTORIÆ

De Imperio Rom. Imperatorum post MARCUM

LIBER PRIMUS.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΟΙ πλείστοι τῆς τοῦ συγ-
κομδῶ ἱστορίας ἀρχο-
ληθέντων, ἐνίων τε πά-
λαι γεγονότων μνήμην
ἀνανεώσαθαι σπουδασάντων, παι-
δείας κλέος αἰδῶν μνῶμενοι, ὅ-
πως μὴ, σιωπήσαντες, λάθοιεν εἰς
τὸν πολλὴν ὁμιλον ἀειδυμένοι,
τῆς μὲν ἀληθείας ἐν ταῖς ἀφηγή-
σεσιν ὀλιγώρησαν, ἔχ' ἥκιστα δὲ ἐπε-
μαλῆθισαν φράσεως τε καὶ εὐφω-
νίας διαῖοντες, ὥς εἰ τι καὶ μυ-
θῶδες λέγοιεν, τὸ μὲν ἡδὺ τῆς ἀ-
κροάσεως αὐτοὶ καρπώσονται, τὸ
δ' ἀκριβὲς τῆς ἐξετάσεως ἐκ ἐ-
λεγχθήσεται. εἰς δ' οἱ πρὸς ἔχθραν
ἢ μίσος τυράννων, κολακείαν τε
ἢ τιμὴν βασιλέων, πόλιν τε καὶ
ἰδιωτῆς εὐτελῆ καὶ μικρὰ ἔργα, λό-
γων ἀρετῇ, δόξῃ παρέδωκαν τῆς

PROOEMIUM.

QUI res antiquas po-
steris prodiderunt, ve-
teremque historiae me-
moriam renovare li-
teris studuerunt, ii magna ex
parte, dum famam eruditionis
affectant, nomenq; suum conan-
tur ab injuria oblivionis asserere,
minus sane multam in veri per-
vestigatione, quam in exornanda
componendaque oratione indu-
striam posuerunt; rati scilicet, ne-
que si quid in rebus à suo seculo
remotissimis falsi proderetur, pos-
se refelli, & se tamen suavitatem nar-
rationis amplissimum laboris in-
geniique fructum percepturos. A-
lii vero privatis inimiciis, tyrannorumque odio proVecti, aut in
laudes principum, civitatum, pri-
vatorumque hominum immodi-
cis assentationibus effusi, tenues
per se res atque humiles, scri-
bendi tamen artificio longe supra
A veri

veri fidem sustulerunt. Ego vero contra, non quidem acceptam ab aliis, aut incognitam, aut testibus egentem historiam, sed eorum qui legent, sensibus adhuc memorizæque inhærentem, summa vel fide, vel diligentia collectam, conscribendam suscepi: sperans haud injucundam fore posteritati earum rerum notitiam, quæ multæ sane atq; magnæ, haud ita longo tempore acciderunt. Nam si quis ab Augusto usq; principe omnem ætatem complectatur animo, cum scil. Romanorum potentia ad unius est arbitrium devoluta, ne annis quidem illis circiter ducentis (tot enim ferme ad Marci tempora numerantur) aut imperiorum tam diversas successiones reperiet, aut bellorum, vel civilium vel externorum tam varios casus, atque eventus, in tot excitas gentes, tot urbes nostras barbarasque expugnatas, præterea terræ motus & pestilentias, vitas quoq; principum & tyrannorum adeo novas atque inauditas, ut nulla iis apud veteres confimilia exempla, aut certe quam paucissima inveniuntur, quorum alii diuturnam, alii brevem potentiam obtinuerunt: nonnulli autem vix dum inito honore, imperatoresque duntaxat appellati, eodem illo quo susceperant die imperium amiserunt. Nam cum sexaginta annis plures quam pro tempore principes urbs Roma pertulerit, factum ex eo est, uti multæ sane variæque res atque admiratione dignæ exorirentur. Quippe ætate pro-

αληθείας μείζονι. ἐγὼ δ' ἰσοείαν ἔπαρ' ἄλλων ἀποδεξάμενος ἀγνοῶν τε καὶ ἀμάρτυρον, ὑπὸ νεαρῇ δὲ τῇ τῶν ἐν τευξομένηων μνήμῃ μετὰ πάσης ἀληθείας ἀκριβείας ἡγοίσα εἰς συγγραφῇ, ἐκ ἀτερπῇ τλὴν γνῶσιν καὶ τοῖς ὕπερον ἐσεῖδαι προσδοκήσας, ἔργων μεγάλων τε καὶ πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἡγεμενίων. εἰ γὰρ τις παρθέναισι πάντα ἀπὸ τῆ Σεβαστοῦ χρόνον, ἐξ ἑπερ ἡ Ῥωμαίων δυναστεία μετέπειπεν εἰς μοναρχίαν, ἐκ ἂν ἄνθρωποι ἐν ἔτεσι πρὸς τοῦ ἀγαθοῦ, μέχρι τῶν Μάρκου καίρων, ἔτε βασιλείων ἔτις ἐπαλλήλους ἀφαιδῶν, ἔτε πολέμων ἐμφυλίων τε καὶ ξένων τύχας ποικίλας, ἐθνῶν τε κινήσεις, καὶ πόλεων ἀλώσεις, τῶν τε ἐν τῇ ἡμετέρῃ, καὶ ἐν πολλοῖς βασιλείοις γῆς τε σεισμούς, καὶ ἀέρων φθοράς, πυράντων τε καὶ βασιλείων βίβας ὀρθοδόξας, ὑπερτερον ἢ ἀσπίδος ἢ μήδ' ὅλως μνημονοδέντας. ὧν οἱ μὲν 2 ἐπιμηκότερον ἔχον τλὴν ἀρχῇ, οἱ δὲ πρόσκαιρον τλὴν δυναστείαν. εἰσὶ δὲ οἱ μέχρις ὑποσηγορίας καὶ τιμῆς ἐφημέρις μόνης ἐλθόντες, εὐθείας κατελύθησαν. μεμνηθεῖσα γὰρ ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἐν ἔτεσιν ἐξήκοντα εἰς πλείους δυναστείας, ἢ ὁ χρόνος ἀπῆται, πολλὰ καὶ ποικίλα ἤνεγκε καὶ θαύματα ἀξία. ἔτι γὰρ οἱ μὲν τλὴν ἡλικίαν ὑπερβύτεροι, τῇ ἐμπειρίᾳ ἢ ὑπερῷ μάτων ἐπιμηκότερον ἑαυτῶν τε, καὶ

τῶν ὑπὸ τῶν ἡγετῶν οἱ δὲ κομι-
δῇ νέοι, ῥαθυμότερον βιάσαντες,
πολλὰ ἐχθροτομήσαν. ὅπερ εἰ-
κότως ἐν ἡλικίαις τε καὶ ἐξου-
σίαις ἀσφόροις, ἔχ' ὅμοια γέγονε
τὰ ἐπιτηδύματα. ὥς δ' ἔλασα
τούτων πείραται καὶ χρόνους καὶ
δυναστείας, διγῆσομαι.

fuosque regebant; contra adole-
scentes molliter atque indulgenter
habiti, nova scilicet permulta de-
signabant. Quo factum est, ut
dispari ætate atque licentia, dispa-
ria quoque studia moresque se-
querentur. Hæc quemadmodum
gesta sint, temporum ipsorum at-
que principum servato ordine,
perscribemus.

Breviarium Libri Primi.

Imperator Marcus, semel, in Pannoniis, morbo correptus,
solicitus ne filius ejus Commodus degeneraret, exemplo
aliorum Principum, cum amicis & cognatis commendat,
fatoque defungitur. Commodus, mortuo patre, paternum im-
perium sibi usurpat, recteque primum administrat: mox ab a-
dulatoribus corruptus, infecto bello Pannonico, Romam reme-
are statuit, resistente frustra Pompeiano. Romam igitur re-
versus, magna gratulatione excipitur. Diis salutatis, sena-
tuique gratis actis, in aulam Palatinam se recipit. Peren-
nium, avarissimum hominem, rebus imperii præficit, ipse
deliciis ac flagitiis totum se dedit. Forma insigni præditus,
studiis variis se exercuit, aurigando, bestias conficiendo, gla-
diatorio munere obeundo. Quin eo tandem dementiæ devenit,
ut se Herculem Jovis filium appellari juberet, ac mensibus de
se nominatis, statuas sibi passim erigi imperaret: mox mu-
tato nomine, gladiatoris cujusdam mortui nomen & genus
sibi adoptaret. Calamitates quæ illo tempore contigerunt,
principi malo imputatæ sunt; ut pestilentia ingens, in qua
ipse Laurentum secesserat, & fames, cujus Cleander coemtis
frumentis auctor exstiterat: item prodigia, & urbis ac tem-
plorum incendia. Insidias ei paravit prius Lucilla soror, de-
inde Perennius, posthæc Maternus, postremo Marcia concu-
bina, cujus judicio & consiliis primum veneno, mox stran-
gulatione Kalendis Januariis est occisus.

Τὸ βασιλεύοντι Μάρκῳ θυ-
γατέρες μὲν ἐγγόνοιο πλείους,

Imperator Marcus filias quidem
suscepit complures, mares au-

tem duos. Horum alter natu minor, adolescentulus admodum, fato est functus. Verissimo nomen fuit. Alterum vero Commodum nomine, magna diligentia, cura, que pater educavit, accitis undique viris doctrina claris, maximaque propolita mercede, uti mores pro se quisque filii ingeniumque excolerent. Filias porro, quum adolevisent, optimis ex ordine senatorio viris collocavit. Neque enim qui longam generis seriem praeferrent, aut qui opes nimias ostentarent, sed qui morum probitate, atque modestia, vitaeque innocentia praecellerent, eos sibi generos deligendos putabat. Haec enim sola animi bona certa esse, stabiliaque ducebat.

II. Virtutem nullam non magnopere exercuit, adeo literarum antiquitatis studiosus, ut nemini sit in eo genere Graecorum, Romanorumque secundus. Argumenta sunt permulta, quae ab illo dicta atque conscripta ad nos usque pervenerunt.

III. Adeo vero civilem fese, & commodum omnibus principem praestabat, ut adeuntium cuivis dextram placide daret, neminemque à suis custodibus prohiberi aditu pateretur: solusque Imperatorum sapientiae studium non verbis aut decretorum scientia, sed gravitate morum, viteque continentia usurpavit. Quo factum est, ut magnum sapientium virorum proventum ætas illa extulerit. Solent enim

ἄρρενες ὃ δύο. τῶν δ' ἀρρένων τέτων ὁ μὲν ἕτερος κορυδῇ νέῳ τὸν βίον μετέλλαξε. Βηρείσιμος δ' ἦν ὄνομα αὐτοῦ. ὃ δ' ἐπιδόκοντα Κόμμοδον καλέμηνον, ὁ πατὴρ μὲν πολλὰς ὀπμηλείας ἀνεδρέψατο, πάντα δὲν πᾶς ἐν ταῖς ἔθνεσιν ὅτι λόγοις δοκιμωτάτας ὅτι συντάξιαν ἔκ ἐκκαταφρονήτοις καλῶν, ὅπως συνόντες αἰὲ παιδεύοιεν αὐτὰς. ὃ δ' ὕβν. τὰς τε θυγατέρας ἐν ὧρα γυμνασίας ἐξέδωτο ἀνδράσι, τῆς συλλήντης βέλους ταῖς ἀείσοις, ἔ τὰς γῆρας μακράς διαδοχαῖς ἐκπατείδας, ἔ δὲ τὰς πλῆνυ πρὸς οὐλαῖς λαμπρὰς, κοσμίους δὲ τὸν πτόπον, καὶ σώφρονας ὃ βίον, γαμῖρες αὐτὰ γένεσθαι θέλων. ταῦτα γὰ μόνον ψυχῆς ἰδία, καὶ ἀναπαύετα ἡγεῖτο κτήματα.

β'. Αρετῆς δὲ πάσης ἐμελεῖν αὐτῷ. λόγων τε ἀρχαῖότητα καὶ ἐρασῆς, ὥς μηδενὸς μῆτε Ρωμαίων μῆτε Ἑλλήνων ἀπολείπεισθαι. δηλοῖ δὲ ὅσα καὶ εἰς ἡμᾶς ἦλθεν, καὶ λεχθέντα περὶ αὐτοῦ, καὶ γεγενητά.

γ'. Παρεῖχε δὲ καὶ τοῖς ἀρχομένοις ἐαυτὸν ὅππῃ καὶ μέτεον βασιλέα. πᾶς τε προσεόντας δεξιέμενον, κωλύων τε τὰς πρὸς αὐτὸν δορυφόρους ἀποστέλλειν τὰς ἐντυγχάνοντας. μόνον τε βασιλέων φιλοσοφίαν ἐ λόγοις, ἔ δὲ δογματῶν γνώσεσι, σίμω δ' ἦδει, καὶ βίῳ σώφρονι. ὃ πρὸς αὐτόν. πολὺ τε πλῆθος ἀνδρῶν σοφῶν ἡγεῖσθαι ἢ ἑκατὶ καὶ ἑξῶν φορέα. φιλεῖ γάρ πως αἰὲ τὸ

1 Atqui, si Lampridio fides, alter erat Commodus frater, sc. Antoninus geminus.

2 Expressius reddi potest, confirmatus.

ἰσχυρόν,

ὑπῆκουσιν, ζήλω τῆς τῷ ἀρχοντος γνώ-
μης βίβν.

δ'. Οσα μὲν οὖν ἐκείνῳ πέ-
πρωται ἀνδρεία καὶ σώφρονα, στρα-
τηγικὴ ἢ πολιτικὴ ἀρετὴ ἔχον-
τα, πρὸς τὰς τὰ ἀκτῶα τῆς
γῆς ἔδνῃ βάεβα κατοικύντας, πρὸς
τὰς ὑπὸ τῇ ἀνατολαίᾳ ποιμνίαις
τὸν βίον, πολλοῖς καὶ σοφοῖς ἀνδράσι
συγγέγραπται. ἃ δὲ μετὰ τῷ Μάρκῳ
τελευτῶ παρὰ πάντα τὸν ἑμαυτῷ
βίον εἰδὼν τε καὶ ἤκουσας, ὅτι δ' ὦν καὶ
πείρα μετέχον, ἐν βασιλικαῖς ἢ δη-
μοσίαις ὑπηρεσίαις ἡρόμην, ταῦτα
συνέγραψα.

ε'. Γυναῖον ὄντα Μάρκον, καὶ μὴ
μύνον ὑφ' ἡλικίας, ἀλλὰ καμῶταις
τε καὶ φροντίσι τετραχωμῶν, ἀβ-
τεῖοντά τε ἐν Παύσι, νόστον χαλε-
πὴν καταλαμβάνει. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ
ταῖς πρὸς σωτηρίαν ἐλπίδας φαύ-
λως ἔχειν ὑπώλησεν, εἶδρα τε τὸν
παῖδα τῆς μεираλίαν ἡλικίας ἀρχόμε-
νον ὀπθαίνειν, ἡ δεδιὼς μὴ νεότης
ἀκμάζουσα, καὶ ἐν ὀρφανίᾳ ἐξυστάν
αὐτοκράτορα καὶ ἀκώλυτον πρὸς λα-
βῆσαι, μαθημάτων μὲν καλῶν καὶ ὀπ-
τηδευμάτων ἡ ἀφωρίαν, μέδαις
δὲ καὶ κραυπάλαις ὀπιδῶ ἑαυτῷ.
ἔασα γὰρ αἱ τῇ νέων ψυχῇ εἰς ἡδονὰς
ἐξολιδάινουσαι, ὑπὸ τῇ παιδείᾳ κα-
λῶν μετοχέλουονται.

ς'. Οἷα δὲ ἀνδρα πολυῖσρα
μάλισα ἐπαράτῃ μνήμη τῶν ἐν νεό-
τητι βασιλείαν ὀφθαλόντων, τῷτο

plerumque homines vitam prin-
cipis æmulari.

IV. Quæcunque igitur ab il-
lo modeste atque fortiter do-
mi forisque sunt gesta, qua-
lemque porro se adversus bar-
baras nationes septentrioni sub-
jectas, solique orienti gesserit,
ea sunt multorum doctissimo-
rumque hominum comprehensa
monimentis. Quæ vero post
Marci obitum per universam
ætatem visa mihi, auditaque
sunt, nonnulla item in experi-
undo cognita, utpote in publi-
cis officiis, principalibusque ver-
sato, ea nunc conscribenda sus-
cepi.

V. Senem jam Marcum, ne-
que ætate solum, sed labori-
bus multis curisque confectum,
dum in Pannoniis ageret, gra-
vissimus repente percussit mor-
bus. Quare cum deploratam
plane salutem suam sentiret,
anxius videlicet agebat, ne fi-
lius, qui tum primam inierat
adolescenciam, sive ætatis fer-
vore nimio, sive licentia quadam
summa quam in orbitate esset
habiturus, bonis artibus studi-
isque relictis, ebrietati sese &
crapulæ dederet. Quippe fa-
cile ingenia adolescentium à
recta honestaque disciplina ad
luxum voluptatesque delabun-
tur.

VI. Terrebat insuper homi-
nem minime imperitum, mul-
torum memoria principum, qui
juvenes imperium suscepissent:

† Assentimur Stephano, qui aut ver-
bum aliquod, ante δειδώς, intercidisse
suspiciatur, aut legendum censet ἐλιδῶ.

‡ Ne rejiceret, ut solent equi duri
oris fræna excutere.

ut Dionysii Siciliae tyranni, cuius tanta fuit intemperantia victus, ut novarum voluptatum inventores summis afficeret premiis: ut item eorum qui Alexandro successerunt. Ita enim contumeliosè, violenterque dominati sunt, ut illius imperio grave dedecus conciliarint. Siquidem Ptolemæus eo turpitudinis prolapsus est, ut contra Macedonum, atque adeo Græcorum omnium leges, etiam sororis amoribus implicaretur. Antigonus autem, quo Liberum per omnia repræsentaret, pro causia & diademate Macedonico hederam capiti circumdare, thyrsūque pro sceptro gestare est solitus.

VII. Solicitabant animum senis recentia quoque exempla: ut Neronis ipsius, qui ne à materna quidem cæde abstinuerit, & se ridiculum populo spectaculum præbuerit: ut item Domitiani, qui nihil sibi ad extremam crudelitatem reliqui fecerit. Has igitur tyrannidum imagines cum animo volutans, inter spem metumque agitabatur. Terrebat præterea illum Germaniæ vicina gens, quam nondum plane subjecerat, sed partim in societatem adciverat, alios armis belloque edomuerat: nonnulli etiam ex iis

μὴν, Διονυσίου τοῦ Σικελιώτου τυραννεύοντος, ὅς ἐκ τῆς ἀγῶν ἀκρασίας, ἠδονὰς ὅτι μεγίστοις μισθοῖς ἐδωκεν. τὸτο δὲ, αἱ τῶν Ἀλεξάνδρου ἀφελόντων εἰς τὰς ὑπὸ αὐτοῦ ὕδρευς τε καὶ βίαι, δι' ὧν τῶν ἐκείνου ἀρχῇ κατήχωναν. Πτολεμαῖος μὲν, καὶ μέγιστος ἀδελφῆς ἰδίας ἔρωτος περὶ αὐτοῦ, ἡ δὲ τῶν Μακεδόνων καὶ Ἑλλήνων νόμος. Ἀντίγονος δὲ, Διόνυσον πάντα μιμούμενος, καὶ κωτὸν μὴν πεπιπτεῖς τῇ κεφαλῇ ἀντὶ καυσίας καὶ ἀφελόντων Μακεδονικῶν, θυρσὸν δὲ ἀντὶ σκήπτρου φέρον.

ζ'. Ἐπὶ δὲ καὶ μάλλον αὐτὸν ἐλύπει τὰ μὴ πρὸ πολλῆς, ἀλλ' ὑπόγυον ἔχοντα τῇ μνήμῃ, τὰ τε Νέρονι περὶ αὐτοῦ, ὅς ἐχάρησε μέγιστος μητρὶ φόνος, παρῆχε τε τοῖς δήμοις αὐτὸν κατὰ γὰρ αὐτὸν δέμας. τὰ τε Δομειανῶν τετολημμένη, τῆς ἐξ αὐτοῦ ἀμώπτης ἐδὲν ὑπολείποντα. τοιαύτης δὲ τυραννίδος εἰκόνας ὑποπύμνους, ἐδεδίει τε καὶ ἠλπίζεν. ὁ μετεῖως δ' αὐτὸν ἐτάραττον καὶ οἱ Γερμανοὶ γίνωσκοντες, ὅς ἐδὲ πᾶν πάντας ἐκείνους, ἀλλὰ τὸ μὴ πείσει ἐς συμμαχίαν περὶ αὐτοῦ, τῷ δὲ καὶ κρατήσας ἦν τοῖς ὅπλοις ἦσαν δὲ πινες,

1. Quæ tamen omnino vera non sunt, nisi distinctius rem perpendamus. Contrarium enim colligi videtur à Cornelii Nepotis præfatione; neque enim, inquit ille, Cimonis fuit turpe Atheniensium summo viro, sororem germanam habere in matrimonio. Quod ut cum Herodiano consentiat, sororem ibi intelligit ὁμοπάτρην duntaxat, non vero, ut sit hic

loci, ὁμομητρίαν. Quam conjecturam factis confirmat Aristophanis Scholiastes in Nubibus. Παρὰ Ἀθηναίους, inquit, ἔστι γαμὴν τὰς ἐκ τοῦ πατρὸς ἀδελφάς.

2. Καυσίαν Jul. Pollux πῖλον Μακεδονικὴν appellat, derivatū à καίω, uro, eo quod æstum solis arceat.

οἱ ἀνδράντες πρὸς τὸ παρὸν ἀνακα-
χωρήκασαν, δέει τῆς παρούσης ποιέσθαι
βασιλείας. ὑπὸ πείσυν ἐν, μὴ τῆς ἡ-
λικίας τοῦ μεираκίου καταφρονήσαντες
ὀπιθῶνται αὐτῷ, ἐρᾷ γὰρ τὸ βάρεα-
ρον, καὶ ὅτι τῇ τυχέσας ἀφορμαῖς
ἔατα κινεῖται. κυμαίνουσιν ἐν ἔχων
ποσώνταις φροντίσι τῇ ψυχῇ, συγκα-
λέσας τὰς φίλους, ὅσοι τε παρῆσαν ἡμῶν
συγγενῶν καὶ τὸν πῦδα παροιστάμε-
νον, ἐπειδὴ πάντες σωτήριον, ἡσυ-
χῇ τὴν σκίμποδον καφίσας ἑαυτὸν,
ποιέτων λόγων ἤρξατο.

Δημηγορεῖα τῷ βασιλείῳ Μάρκῳ.

ἦ. Ἀχθεῖς μὲν ὑμᾶς, ἐφ' οἷς ὁ-
ρᾷτε με ἀλγέμενον, θαυμαστὸν ἔ-
δεν φύσει τε γὰρ τὸ ἀνθρώπινον ἐλε-
εινόν, ἐν ταῖς τῶν ὁμοφύλων συμφο-
ραῖς· τὰ τε δεινὰ ὑπ' ὅσιν περὶ σόντα,
οἰκτον θεωρεῖται μείζονα. ἐμοὶ δὲ
καὶ πλέον ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν οἰ-
ομαι· ἐκ γὰρ ὅν αὐτὸς ἀλγέμενος
πρὸς ὑμᾶς, ἀμοιβαίαν εὐνοίαν ἐι-
κότως ἥλπιε. νῦν δὲ κερὸς εὐχε-
ρῶ, ἐμοὶ τε αἰδέσθαι, μὴ μάττω
πρὸς ὑμᾶς πόσους χρόνους περὶ τε καὶ
σπερὶ κατὰ τεύχεα· ὑμῖν τε ὑπο-
δύναμι χάριν, δείξασιν ὅτι ὑπὸ ὅν
ἐπύχετε, ἐκ ἀμνημονεῖτε. ὁρᾷτε δὴ
μοι τὸν υἱόν, ὃν αὐτοὶ ἀνεδρέψατε,
ἀεὶ τῆς μεираκίου ἡλικίας ὀπιθαί-
νοντα, καὶ δεδωκένον ὡσπερ ἐν χειμῶνι
καὶ ζάλῃ, τῶν κυβερνησάντων, μὴ ποι-
φειμένον ὑπὸ ἀτελεῖς τῆς τῇ δεινότητος
ἐμπειρίας, εἰς φάσμα ὀπιθῶντα
παρασχεῖται. γινώσκετε δὴ αὖ
αὐτῷ ὑμῖν ἀνδ' ἐνὸς ἐμῶ, πατέρους

effugerant, metuque principis
in praesens continebantur. Qua-
re dubitabat, ne despecta mox
filii ætate arma resumerent; quip-
pe barbaris mos, quamlibet le-
vibus momentis aut causis im-
pelli. His igitur curarum flu-
ctibus æstuans, amicos propin-
quosque omnes, quotquot ade-
rant convocari jubet. Qui post-
quam convenerunt, constituto
in eorum conspectu adolescente
filio, paulumque se è grabato
sublevans, hujuscemodi habuit o-
rationem.

Marci Imperatoris concio.

VIII. Dolere vos atque angī
cum ita me affectum contempla-
mini, minime mirandum. Quip-
pe humanum est humanis casibus
ingemiscere: multoque magis
misericordiam provocant, quæ
oculis usurpamus. Cæterum pe-
culiaris vobiscum nostra ratio est.
Nam de mei erga vos animi con-
scientia, mutuam spero à vobis
quasi meo jure benevolentiam.
Nunc autem illud incidit, cum
& mihi sit judicium faciundum,
frustrane vobis honorem tam-
diu habuerim, studiumque omne
meum lubens detulerim: & vo-
bis referenda gratia ostenden-
dum, non esse eorum quæ accepe-
ritis immemores. Videtis filium,
quem ipsimet educaſtis, primas
nunc adolescentiæ metas ingre-
dientem, quasque in salo atque
in fluctu vitæ, gubernatoribus
indigentem: ne rerum imperi-
tia de recto quasi cursu abla-
tus, malis artibus impingat. Est
igitur vos illi pro me uno multi
parentes,

parentes, excolendo scilicet, atque optima fuggerendo.

Neque enim aut pecuniae vis tyrannidis luxuriam explere, aut stipantia satellitum agmina tueri principem possunt, nisi illi ipsi quos reges, animum imperanti benevolentiamque accommodent. Quippe ii demum diu tutoque imperant, qui non metum ex crudelitate, sed amorem ex bonitate civium suorum animis instillant. Neque enim quos servire necessitas coegit, sed quos obtemperare sua quemque voluntas adegit, ii sunt in agendo patiendoque à suspicionem omni, assentationeque vacui: nunquamque imperia detrectant, nisi violenter contumelioseque sint habiti. Est autem difficile, in maxima licentia moderari sibi, quasque frenos imponere cupiditatibus. Quod si bene vivendi autores illi fueritis, & quae nunc coram audit, identidem admonueritis, una opera & ipsum vobis reliquisque omnibus optimum principem reddetis, & memoriam nostram demerebimini, quam scilicet immortalem hac una ratione poteritis efficere.

IX. Talia dicentem Marcum ita repente animus defecit, ut statim conticesceret, ac languore nimio supinus in lectulum relaberetur. Tanta autem quicumque aderant, miseratio invaluit, ut ex iis nonnulli præ dolore parum animi compotes clamorem extollerent. Sed ille cum diem unum dun-

πολλοὶ πεινῶντες τε, καὶ τὰ δεῖρα συμβαλόντες.

Οὕτε γὰρ χρημάτων πλῆθος ἔδεν αὐταρκὲς πρὸς τυραννίδος ἀκρασίαν, ἕτε δόρυφόρων περὶ ἡμῶν ἐνέειν τὸν ἀρχόντα, εἰ μὴ περὶ πάροις ἢ τῶν ὑπηκόων εὐνοία. μάλιστα δὲ ἐκεῖνοι εἰς ἀρχὴν μὴκρόν ἀκινδύως ἤλασσαν, ὅσοι μὴ φόβον ἐξ ἐμότητος, πείδον δὲ τῶν χρηστέων, ταῖς τῶν ἀρχαίων ψυχαῖς ἐνέεισαν. ἔτι γὰρ οἱ ἐξ ἀνάγκης διακούντες, ἀλλ' οἱ μετὰ πειθῶς ὑπακούοντες, ἀνυπόπτοι, καὶ ἔξω κολακείας παραπονήτου δρῶντες τε καὶ πάροντες ἀφαινεύουσιν, ἐδέεσσι ἀφηνιάζουσιν, μὴ βία καὶ ὕβρις ἐπὶ τῷ ἀρχαίῳ. χαλεπὸν δὲ μετανοῦν τε, καὶ ὅσον ἐπιθεῖναι ἐπιθυμίας, ὑπερηφάνους ἐξουσίας. τοιαῦτα δὲ συμβαλόντες αὐτῷ, καὶ ὅτι ἀκέραιον ὑπομνήσκοντες, ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ πᾶσιν ἀείνον ἀποδείξει βασιλέα, τῇ τε ἐμῇ μνήμῃ χαρεῖν τε τὰ μέγιστα, ἔγωγε τὸ μόνως αἰδῶν αὐτῷ ποιῆσαι διωκόμενοι.

Δ'. Τοιαῦτα εἰπόντα δὲ Μάρκον, ἐπιπεσὺντα λειποθυμία κατεσθῆσεν ὑπὸ δὲ ἀδενίας καὶ ἀθυμίας αὐτοῦ ἐπὶ πλάζεν. οἶκτος δὲ πάντας ἐλάβανε τὰς παρόντας, ὥς μὴδὲ κατακλόντας πινὰς αὐτῶν εἰς οἰμωγὴν ἀναβῶνται. ὁ μὲν ἔν νυκτός τε καὶ ἡ-

μέρας ὀπλιώσας μᾶς, ἀνεπαύσατο, πόνον τε τοῖς καὶ αὐτὸν ἀνδράποισ ἐγχαταλιπὼν, ἀρετῆς αἰδίων μνήμην εἰς τὸν ἐσθλὸν αἰῶνα. τελευτήσαντο δὲ Μάρκου, ἐπειδὴ διεφοίτησεν ἡ φήμη, πᾶν τε τὸ παρὸν στρατιωτικόν, καὶ τὸ δημῶδες πλήθος ὁμοίως πένθει κατέχετο· ἐδέηκε γὰρ ἀνδρώπων ἥν' ὑπὸ τῷ Ρωμαίων ἀρχῇ, ὃς ἀδακρυτὶ τοιαύτῳ ἀγγιλίαν ἐδέχετο· πάντες δ' ὥσπερ ἐκ μᾶς φωνῆς, οἱ μὲν πατέραι χρῆσθον, οἱ δὲ ἀγαθὸν βασιλέα, θνητῶν δὲ ἑτεροὶ στρατηγὸν, οἱ δὲ σώφρονα καὶ κόσμιον ἀρχόντα ἀνεχόμενον, καὶ ἐδείς ἐψεύδετο.

Γ'. Ολίγων δὲ διελευσῶν ἡμερῶν, ἐν ὅσας πρὶ τῷ καθεύδειν τῷ πατρὶ ὁ υἱὸς ἀποχόλουν, ἐδόξε τοῖς φίλοις προσαραγαῖν τὸ μείρακιον εἰς τὸ στρατιωτικόν, ὡς ἀφελχθεῖν τε τοῖς στρατιώταις, καὶ χρήματα δωρησάμενον, ὡς ἐδόξε ὅτι τοῖς βασιλείαν ἀφελχόμενοις, μεγαλόφρονι ὀπίσθουσι οἰκειώσονται τὸ σπέντευμα. παρεγγέλθη τε δὴ πᾶσιν ἐλθεῖν εἰς τὸ εἰωθὸς πεδίον² αὐτὰς ὑποδέχεσθαι. προσελθὼν δὲ ὁ Κόμμοδος, τὰς τε βασιλείας θυσίας ἐπιτέλει καὶ βήματι αὐτῷ εἰς ὕψος ἀρδέντο ἐν μίσῳ τῷ στρατοπέδῳ, ἀνελθὼν ἐπ' αὐτὸ, καὶ πεισισάμενος τὰς πατρῴας φίλας (πολλοὶ δὲ καὶ λόγοις κέρησαν αὐτῷ) ἐλεξε τοιαύδε.

taxat, noctemque supervixisset, fato est functus: sic ut magnum sui desiderium ejus ætatis mortalibus, posteris vero etiam virtutis memoriam reliquerit sempiternam. Postquam vero illius mortem fama vulgavit, incredibilis repente exercitum ipsum, plebemque adeo omnem luctus occupavit. Neque ulli sane Romanæ ditionis mortales fuerunt, qui non ejuscemodi nuncium multis lachrymis exceperint; omnesque velut una voce, alii parentem probum, alii bonum imperatorem, quidam fortissimum ducem, nonnulli etiam continentem & moderatum principem vocitabant. Neque sane quisquam falsus habebatur.

X. Paucis autem post diebus, celebrato jam funere, visum amicis est adolescentem adducere ad exercitum, ut & milites alloqueretur, & (qui novis imperatoribus mos est) pecuniis elargiendis, velut auctoramento quodam, illorum sibi animos adjungeret. Edictum itaque omnibus, ut in campum de more adessent frequentes. Cum itaque processisset Commodus, ac rem divinam fecisset, erectumque ad hoc ipsum mediis castris tribunal conscendisset: paternis amicis, qui multi sanè doctissimique viri aderant, circumstantibus, ad hunc ferme modum verba fecit.

¹ Occupabant, quod verbum Politianus non reddidit.

² Suadet textus reponendum [αὐτῇ] intelligit enim τὴν ἐπίδοσιν.

Commodi concio.

Δημυγοεία Κομμοδῶ.

XI. Communem mihi esse vobiscum hujus mororem calamitatis, neque vos aliter quam me ipsum affectos esse, planissime persuasum habeo. Neque enim ego superstiti parente ipso meo, superiorem me vobis unquam gessi. Nam ille ita nos universos ut unum aliquem diligebat, lubentiusque me commilitonem quam filium vocitabat. Quippe hanc naturæ appellationem, illam vero virtutis communicationem existimabat. Quin infantem sæpe me in ulnis gestans, vobis dabat in manus, quasque vestræ mandabat fidei. Quapropter minime dubito, quin mihi omnem sitis benevolentiam exhibituri: cum pro alumno me maiores natu habere debeant, ipsos autem æquales condiscipulos armorum jure appellaverim; siquidem ita nos universos ut unum aliquem pater diligebat, omnique virtutum studio ac bonis artibus curabat instituendos. Nunc me post illum vobis fortuna principem dedit, non quidem asciticum, quales ante me fuerunt: neque velut acquisito imperio gloriantem. Quippe unus ego vobis natus educatusque in aula: privatisque intactum cunabulis, statim me ut ex alvo prodieram, Imperatoria purpura suscepit, simulque sol hominem me vidit & principem. Hæc cum animis vestris reputantes, jure principem colite non datum vobis, sed natum. Nam pater quidem jam in cælum evectus, confors est confessorque deorum. Nobis autem

ια'. Κοινὸν εἶναι μοι πρὸς ὑμᾶς τὴν ὅτι τοῖς καταλαβόντων ἀλγῶνα, καὶ μηδὲν πῆλιν ὑμᾶς ἐμοῦ δυσφορεῖν, ἐμαυτὸν ἀκριβῶς πέπειχα. ὅδε γὰρ φερόντων μοι τῷ πατρὶ, πλεονεκτεῖν ὑμῶν ἡξίουμαι. ἐκείνῳ γὰρ πάντας ὑμᾶς ὡς ἓνα ἡγάπα. ἔχαυρον ἐν μάλλον συσπρώπτειν με, ἢ ἰὸν χαλῶν. τὴν μὲν γὰρ θεωρηγοείαν ἠγάτο φύσεως, τὴν δὲ ἀρετῆς κοινωνίαν. φέρων τὴν με πολλὰς νήπον ὄντα, ταῖς ὑμετέραις ἐνεχέεισαι πίστεσι. διότι καὶ ἔασι πάσης εὐνοίας μεδέειν πρὸς ὑμῶν ἡλπιχα, ὅς μὲν πρὸς εὐτέρων τρεφεῖά μοι ταῦτα ὀφείλονταν, οὗς δὲ ἡλικιώτας εἰκότως ἀν καὶ συμφοιτητάς τῶν ἐν ὅπλοις ἔργων διακαλοῖν. πάντας γὰρ ὑμᾶς ὡς ἓνα ὁ πατὴρ ἐφίλει τε, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἐπαίδευεν. ἔδωκα δὲ μετ' ἐκείνον ἐμὰ βασιλεία ἢ τύχη, ἐκ ἐπείσκηται, ὥστε οἱ πρὸς ἐμοῦ θεωρητικῇ συμπληρώμενοι ἀρχῇ, ἀλλὰ μὴ τὴν ὑμῶν ἐξὸ ἐν τοῖς βασιλείοις ἀπικνήδω. καὶ μὴ περὶ αὐτὰ με ἰδιωτικῶν ἀπαρξάνων, ἀλλὰ τῆς γὰρ πρὸς θεωρεῖν ἢ βασιλείᾳ ὑπαδείξατο πορροεῖς, ὅμοιόν δὲ με εἶδεν ἡλῖον ἀνδραποῦ καὶ βασιλέα. εἰκότως ἀν οὐ ταῦτα λογίζομενοι, εὐργοῖτε ἢ διδέοντα ὑμῶν, ἀλλὰ θυνηδέντα αὐτοκράτορα. ὁ μὲν γὰρ πατὴρ εἰς ἑρανὸν ἀναπλάσσει οὐρανοῦ ἡδὴ καὶ συνέδρος ὅσων διεῶν ἡμῶν δὲ χρὴ μέλειν ὅς ἐν ἀνδρῶ-

ποῖς,

ποις, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς διοικεῖν· χα-
 πεδῶν δὲ αὐτὰ καὶ βεβαίως, ὅ-
 μετερον ἔργον, εἰ τὰ τε ᾧ πολέ-
 μου λείψανα μετὰ πάσης ἀνδρεί-
 ας ἀπαλείψετε, καὶ τὴν Ρω-
 μαίων ἀρχὴν μίχρεις Ωκεανοῦ
 περιάραγοιτε. ὑμῖν τε γὰρ ταῦ-
 τα εἶδαν οἶσι, καὶ τὴν ᾧ κοινῇ
 πατὴρ μήμῳ χάρεσιν ἀξίαις
 ἔσται ἀμείψετε, ὃν ἐπακύνει τε
 ᾧ λεγομένων, καὶ τὰ περὶ ὁ-
 μῆνα ἔρορᾷν ἡγεῖσθε. εὐδαίμονόη-
 μῳ δ' ἂν τὰ δέοντα πράττοντες
 ὑπὸ τοῖσιν μάρτυρι. καὶ τὰ μὲν
 πρῶτον ὑμῖν ἀνδρείως καταρτυ-
 δύντα, εἰς τὴν ἐκείνῃ σοφίαν τε καὶ
 στρατηγίαν, τὴν ἀναφορὰν ἔχουσιν ὅσα
 εἰ ἂν σὺ ἐμοὶ βασιλεῖ νέῳ περ-
 δύμῳς ὁπιδείξῃσθε, τέτων τὴν εἰ-
 ξαν πᾶσις τε ἀγαθῆς καὶ ἀνδρείας
 ἀποίσεσθε. τὸ, τε ἐν ἡμῖν νέον σεμ-
 νότητον πληρώσετε, τῇ τῶν ὑμῶν
 ἔργων ἀνδραγαθία, τὸ τε βάρ-
 βρον ἐν ἀρχῇ νέας ἡγεμονίας κω-
 λυδέν, ἔτε εἰς τὸ παρὲν καταδρα-
 σήσει, ᾧ ἡλικίας καταφρονῆσαι, τὰ
 τε μέλλοντα φοβήσεται, δέει τῶν πε-
 πειραμένων. Τοσαῦτα ὁ Κόμμοδος
 εἰπὼν, καὶ μεγαλόφρονι δωρεῇς χρη-
 μάτων οἰκειωτάμῳ τὸ στρατιω-
 κὸν, εἰς τὴν βασιλείον ἐπαμύλῃ
 ἀλλύ.

ΙΒ'. Ολίγη μὲν ἔν πινθ' χρόνου
 πάντα ἐπαρτίετο τῇ γνώμῃ τῶν
 πατρῶων φίλων· οἱ πανημέριοι συν-
 ἦσαν αὐτῷ, τὰ βέλπιστα συμβου-
 λούντες, καὶ τοσοῦτον ἐνδιδόντες
 χρόνον, ὅσον ἐνόμιζον αὐτάρκη πρὸς

orbis terrarum gubernacula, re-
 rumque humanarum cura incum-
 bit. Quæ quos successus, quan-
 tasque habituræ sint vires, in ve-
 stra manu est. Si enim belli reli-
 quas fortiter deleveritis, & im-
 perii Romani terminos ad Ocea-
 num usque promoveritis, cum
 ipsi vobis ingentem gloriam
 comparabitis, tum communis pa-
 rentis memoriæ debitam gratiam
 referetis. Atque eum quidem
 exaudire quæ dicimus, & intu-
 eri præsentem quæ gerimus, cre-
 dite. Nos autem felicissimos qui
 benefactorum nostrorum testem
 ejuscemodifimus habituri. Quæ
 igitur ad hanc diem fortissime
 prosperrimeque gessistis, illius
 scilicet sapientiæ gubernationi-
 que tribuuntur. Quæ autem me-
 cum, hoc est cum juvene Im-
 peratore vestro præclare fece-
 ritis, ea sunt vobis ipsis quasi
 peculiarem cum fidei tum vir-
 tutis claritudinem paritura. Quo-
 circa & ætati meæ rebus strenue
 gerendis auctoritatem concilia-
 bitis; & barbara gens initio no-
 vi principatus repressa, neque
 in præsens contemptu ætatis no-
 stræ se efferet audacius: & suis
 nunc edocta periculis, metu de-
 inceptus perpetuo coercetur. His
 dictis, pecuniam magna copia
 elargitus, ut sibi animos mili-
 tum fidos faceret, in aulam re-
 versus est.

XII. Igitur breve fane ad
 tempus omnia paternis amicis
 autoribus gerebantur. Qui assidui-
 tate, prudentique consilio nullo
 loco deerant: tantum ei tribu-
 entes laxamenti, quantum satis
 esse ad tuendam corporis vale-
 tudinem

tudinem arbitrabantur. Paulatim deinceps irrepere nonnulli ex aulico famulatio, qui sibi ad corrumpendam juvenis Imperatoris indolem nihil facerent reliqui. Quippe mensarii adulatores, qui ventre atque obscenis voluptatibus felicitatem metiebantur, idemtidem illum urbis deliciarum admonebant: & nunc quæ illic visu audituque jucunda forent commemorabant, nunc rerum omnium copiam atq; affluentiam ferebant laudibus. Ad hæc ripas Histri, ut omni tempore incommodas, vituperabant; quæ neque pomiferos haberent frutices, & perpetuis rigoribus nubibusque obtinerentur. Nunquamne Imperator, aiebant, concretam gelu atque effusam potare aquam defines? Alii calidis fontibus rivorumque fluentium frigore, aurisque & cælo illo fruentur Italiæ peculiari? Tali scilicet illecebrarum mentione, facile adolescentis animum voluptatum cupidinibus incendunt.

XIII. Itaque statim convocatis amicis, teneri se patriæ desiderio non dissimulavit: causas tamen tam repentinæ mutationis fateri veritus, sollicitum se aiebat esse, nequis opulens ex nobilitate domum occuparet principis. Dein collectis viribus quasi ex munitissima arce summam sibi rerum vindicaret, posse ex populo fatis magnam vim delectorum juvenum confari.

XIV. Talia causante illo, reliquis metu defixis, terramque tacito vultu mæstoque intuen-

σώφρονα τῷ σώματι ὀπιμείλειαν·
παρειστώτες δὲ πινεὶ τῶν ὀπι-
τῆς οὐλῆς οἰκετῶν, ἀφαιρείν
ἐπειρῶντο νέον ἡδὺ βασιλέως,
ὅσοι τε κόλακας τραπέζης καὶ τὴν
δ' ἑαυτὸν γαστρί, καὶ τοῖς αἰχμαῖσι
μετῶσιν, ὑπομνησκόνας αὐτὸν
τῆς ἐν Ρώμῃ τραπῆζης, διαμάτα τι
καὶ ἀκέρματα τρεπὰ διηγόμενοι,
τὴν τε τῶν ὀπιτηδείων διαψίλειαν
καταειδόμεναι. ἀφελόντες τε
πᾶσαι τὴν ἐπὶ τῆς ὀχθαίης τῆς
Ἰσραὴλ ὄραν, μήτε ὁπώρας εὐφροσύνην,
κρυφῶν τε αἰεὶ, καὶ συμνεφῆ. ἡ
παύση δὲ ἔλεγον, ὧ δέσποτα,
πηνύμενον τε καὶ ὀρυγόμενον πῖ-
νων ὕδωρ; ἄλλοι δὲ ἀπολαύσασθαι
πηνῶν τε θερμῶν, καὶ ψυχρῶν γά-
ματος, ἀτμίδων τε καὶ ἀέραν ὧν
Ἰταλία μόνῃ εὐφροσύνη; πάντα δὴ
πῖνα τῷ μερακίῳ ὑποτυπέμενοι,
ἡγερον αὐτῶς τὰς ὀρέξεις εἰς τὴν ἡδύ-
των ὀπιθυμίαν.

γ'. Αἰφνιδίως δὲ καλέσας τοὺς
φίλους, περὶ τὴν ἔλεγε τὴν πατερίδα·
ὁμολογεῖν δὲ τὰς αἰτίας τῆς αἰφνιδίως
ὀρμῆς αἰδέμενος, διδέναι προσηγο-
ρεῖτο, μή τις ἐκείσε προκαταλάβοι ἢ
βασιλεῖον ἐστὶν τῶν ἐκπατείδων πα-
σῶν. εἰδὲ ὥσπερ ἐξ ὀχυρῆς ἀκροπό-
λεως, δυνάμει καὶ περὶ βολῶν συλκροτή-
σας, ὀπιθῆται τῇ ἀρχῇ· αὐτάρκεις
δὲ ὁ δῆμος χορηγεῖται πᾶσι τοῖς ὀπι-
λέκτων νεανιῶν.

ιδ'. Τοιαῦτά πῖνα προσηγο-
ρεῖται τῷ μερακίῳ, οἱ μὲν ἄλλοι συνει-
σάλησάν τε τὴν ψυχὴν, καὶ ἀνυθροπάζει
τὴν

ἦ ὤψιν εἰς γλῶσσαν. Πομ-
 πειανὸς δὲ, ὅς περ ἐξ ὑπατοῦς τε λῶ
 ἀπάντων, καὶ κατὰ δῆμιαν περὶ
 αὐτῶν (σωφρονεῖ γὰρ τῇ περ-
 ευστάτῃ ἥντι ἀδελφῶν τῷ Κοιμώ-
 δε) ποθεῖν μὲν σε, ἔφη, τέκνον καὶ
 δέσποτα, τίω πατεῖδα, εἰκός· καὶ
 γὰρ αὐτοὶ ἥντι οἴκοι ὁμοῖα ἐπιθυμία
 ἐαλωκαμεν. ἀλλὰ τὰ ἐνταῦθα περὶ
 ριαιότερα ὄντα, καὶ μᾶλλον ἐπείγον-
 τα, ἀπέχει τίω ἐπιθυμία. ἥντι μὲν
 γὰρ ἐκείσε, καὶ ὕστερον ὅτι πλείον
 αἰῶνα ἀπολαύσεις. ἐκεί τε ἡ Ρώμη,
 ὅπως ποτ' ἂν ὁ βασιλεὺς ἦ· ἡ δὲ
 πόλεμον ἀτελῇ καταλιπεῖν, μὲν τῷ
 ἀπορεπῆς, καὶ ἐποπάλεις. δάροσθ
 γὰρ ἐμβαλεῖμεν τοῖς βαρβάροις,
 ἐκ ἐπανόδου πύθον, ἀλλὰ φυλῶ
 καὶ δέσθ ἡμῶν καταγνῶσι. καλὸν
 δὲ σοι χειρωσαμένην πάντα αὐτῆς,
 καὶ τίω ὑπὸ τῇ ἀρκτῷ ἀρχῇ ὠ-
 κειανῶν οἰσάντων, ἐπακλθεῖν οἴκα-
 δε, θριαμβεύοντί τε καὶ δεσμύας
 ἀπάγοντι καὶ αἰχμαλώτους βασι-
 λῆς τε καὶ σατραπῆς βαρβάρους.
 ὅτοις γὰρ καὶ οἱ περὶ σοῦ Ρωμαῖοι
 μεγάλοι τε καὶ ἐνδοξοὶ γυγνῶσι.
 δεδέναι δὲ σε ἐξ ἡμῶν, μή τις ἐκεί
 τοῖς περὶ γμασιν ἐπιθῇται. οἷτε
 γὰρ αἰετοὶ τῆς βελῆς, ἐνταῦθα
 σὺ σοι, ἥτε στρατιωτικὴ δύναμις,
 παρῶσα πάντα, τῆς σῆς ἀρχῆς
 παρασκήρει ταμεία τε χρήματων
 βασιλικῶν ἐνταῦθα πάντα. ἥτε ἦ
 πατὴρ μνήμη αἰώνιον σοι πίσιν καὶ
 εὐνοίαν παρὰ ἥντι ἀρχόντων ἐξ-
 εαίωσε.

tibus, surgens Pompeianus, qui
 & ætate reliquos anteibat, &
 Commodi sororem natu maxi-
 mam in matrimonium habebat:
 Teneri te, inquit, ô fili & Do-
 mine, patriæ desiderio minime
 mirandum. Quippe eadem nos
 quoque rerum domesticarum
 cupido sollicitat: sed ei tamen
 resistimus, quoniam priores par-
 tes agunt, magisque incum-
 bunt nobis, quæ hic expedienda
 supersunt. Nam illis quidem
 vel in posterum diutius perfru-
 èris. Roma autem illic est, ubi
 Imperator est. Cæterum, bel-
 lum relinquere inchoatum præ-
 terquam quod indecorum vi-
 detur, etiam periculosum est.
 Quippe audaciam barbaris in-
 jiciemus: neque enim remean-
 di cupiditate decessisse nos, sed
 aufugisse metu perculsos arbi-
 trabuntur. Tibi autem quam
 fuerit pulchrum, devictis hosti-
 bus, atque imperii finibus ad
 Oceanum usque propagatis, re-
 dire in urbem triumphanti, vin-
 ctosque & captivos præteragen-
 ti reges, satrapasque barbaros!
 His artibus, prioribus seculis
 Romani homines, magni at-
 que illustres evaserunt. Nihil
 est autem quod vereare, ne qua
 illic res tuæ periclitentur. Nam
 & optimus quisque senator te-
 cum hic est, & exercitus uni-
 versus tuum coram propugnat
 imperium. Quin ærarium quo-
 que principalis pecuniæ nobis-
 cum est omne. Ad hæc, pa-
 tris tui memoria æternam tibi
 apud potestates quaslibet fidem
 atque benevolentiam roboravit.

XV. Cum ad hunc modum potiora suadens Pompeianus locutus esset, paulum modo in praesens conatus adolescentis repressit: qui reveritus senis dicta, cum nihil haberet quod saltem honestum specie responderet, consilium dimisit, diligentius affirmans consideraturum. Dein vero ministris illius magis magisque instantibus, nihil jam ad amicos retulit: sed datis Romam literis, ac praepositis quos visum esset tuendae Histri ripae, & barbarorum insultibus coercendis, profectionem continuè edicit. Illi igitur demandata sibi munia obeuntes, haud ita longo tempore multos armis barbaros subegerunt, quosdam autem ex iis magnis praemiis in amicitiam sibi adjunxerunt. Quod quidem haud difficile factu fuit: quippe barbari sumptuosa natura pecuniae avidi, periculorum despicientes, aut incurfibus populationibusque victum parant, aut proposita mercede venalem pacem habent. Quod intelligens Commodus, ut pecunia, qua maxime abundabat, securitatem redimeret, nihil videlicet petentibus dene- gabat.

XVI. Ubi autem dedita profectionis fama per exercitum est, ingens repente totis castris motus extitit, nullo non redire Romam cupiente, relictoque hostili solo urbanas affectante delicias. Postea vero quam fama ac nunciis vulgatum est, reverti in urbem prin-

14'. Τοιαῦτά πᾶσι εἰς προτροπὴν, καὶ τῷ πρὸς τὰ κρείττονα ὀρμῶν ὁ Πωμπηϊανὸς εἰπὼν, διέτρεψε πρὸς ὀλίγον τὸ μεираκιον· αἰδεσθεὶς γὰρ ὁ Κόμμοδος τὰ λιχθέντα, ἔδεν π οῖός τε ὢν εὐλόγως ἀποκρίνασθαι, τὰς φίλους ἀπεπέμψατο, φήσας ἀκριβέ- τερον κατ' αὐτὸν ἐπισκέψασθαι τὸ πρᾶκτέον. ἐγκλεισθῶν δ' ὅτι αὐτὸν διαρπώντων, ἐκέπ μ τῷ φίλοις ἔ- δὲν ἐκοινώσατο· ἐκπέμψας δὲ χρᾶμα- τα, καὶ διανείμας, οἷς ἐδοκίμασε, τ' ὅχθης τ' Ἰσχυρ' ἔσπονδοιαν, πρὸς- τάξας τε αὐτοῖς ἀνέχεσθαι τὰς τ' βαρ- βάρων ἐπιδρομὰς, ἐπαγγέλλει τῷ ἔξοδον. οἱ μὲν οὖν δίδωκεν τὰ ἐγκα- χηισμένα, οἱ καὶ ἐ πολλῷ χρόνῳ πλείους τῶν βαρβάρων ἐχειρώσαντο· τὰς δὲ ἐπὶ μεγάλας συντάξειςιν, ἐς φιλίαν ἐπηγάγοντο, ῥᾶσα πεί- σαντες. φήσει γὰρ τὸ βάρβαρον φι- λοχρήματον· καὶ κινδύνων κατα- φρονήσαντες, ἢ δὲ ἐπιδρομῆς καὶ ἐφόδου τὸ χρεῖδες πρὸς τὸν βίον ποιεῖζονται, ἢ μεγάλων μισθῶν τῷ εἰρωτῶν ἀντικαταλλάσσονται· ἅπαν- ὁ Κόμμοδος εἰδὼς, καὶ τὸ ἀμέ- ειμον ἀνέμψας, ἀπειδὼς τε ἔ- χων χρημάτων, πάντα ἐδίδοε τὰ αἰτέμενα.

15'. Τῆς δὲ ἐξόδου διαγγελθείσης, κίνησις δὴ μέγιστη καταλαμβάνει τὸ στρατόπεδον· καὶ πάντες αὐτῷ συνα- πειθεῖν ἠέλοντο, ὥς ἀπαλλαγῆναι μὴ τῆς ἐν τῇ πολέμῳ διατεθείης, ὑπολύσειαν δὲ τ' ἐν Ρώμῃ τρυφῆς. ἐπειδὴ δὲ διεφοίτησεν ἡ φήμη, ἀγγε- λοὶ τε ἤκουον κηρύττοντες τῷ τῷ βα- σιλεῶς

σκέως ἀριζίν, ἐπερὶ ἣν τε ὁ Ρω-
μαίων δῆμος, καὶ χρεῖστας εἶχεν
ἐλπίδας, νέον αὐτοκράτορα ὄψα-
σθαι, ἵνα πατρῷζεν τὸ μετάρχιον ἡ-
γήμενοι. ἀνύσας δὲ πλὴν ὁδοιπορίαν
ὁ Κόμμοδος μετὰ νεανικῆς σπουδῆς,
καὶ διαδραμὼν τὰς ἐν μέσῳ πόλεις,
ὑποδεχθεὶς τε πανταχῶς βασιλι-
κῶς, καὶ δήμοις ἐορτάζουσιν ὀψρα-
νεῖς, ἀσπασὺς τε καὶ ποσεινὸς πα-
σιν ὤφθη.

ἰζ'. Ὡς δὲ πλεόντων ἐξήμετο τῇ Ρώμῃ,
πᾶσα τε ἡ σύγκλητος βουλὴ, καὶ παιδι-
μεῖ, ὅσοι τῇ Ρώμῃ κελίαν ἀνδρῶποι,
μὴ καταχόντες αὐτῇ, ἀλλ' ἕκαστος
φθάσαι θέλων, διαφιλοφύτοι τε καὶ πάν-
τα ὀψιφύμενοι ἀνδρῶποι τότε ἀκμάζον-
τα, ὡς ἕκαστος οἶός τε ἦν, πρὶν ὅτι
πόλεως ὑπῆνταν, διασώμενοι τῇ νέῃ,
καὶ εὐφροῇ βασιλέα. ἐπέθεν γὰρ αὐτὸν
ἀληθεὶ ψυχῆς διαφύτοι, ὅτε παρ'
αὐτοῖς ἡμετέραν τε καὶ τρυφάντα, καὶ
ἀνῶθεν ἐκ τριγονίας βασιλέα τε, καὶ
ἐν πατρίδῃ ὄντα Ρωμαίων. τὸ μὲν γὰρ
πρὸς πατὸς αὐτοῦ ἦν, ἐκ τῇ τῆς
σύγκλητος βουλῆς ἐπισήμων ἦν, Φα-
στία δὲ ἡ μήτηρ, βασίλισσα γαμήτο,
δυνατὴρ τε ἔσσεσθαι Ἀντωνίνῃ τῇ Εὐδοκίᾳ
ὀψιφύμενος, καὶ Ἀδριανῆς ἐκγονοῦ
καὶ ὀψιφύμενος ἀνῶθεν δὲ τὸ γένος
αὐτῇ ὅτι Τραϊανὸν πρὸς πατὸς.

ἰθ'. Γένος μὲν ἔν τῇ Κόμμοδος
ἦτορ εἶχε. πρὸς δὲ τῇ τῆς ἡλικί-
ας ἀμῆ, καὶ πλὴν ὅτιν μὲν ἀξιοδύ-

cipem, incredibilis universam
plebem lætitia pervagatur, spem
sibi unoquoque optimam de ju-
venis imperatoris præsentia pro-
ponente, credentibusque univer-
sis paternis cum vestigiis per-
recturum. Sed ille festinato iter
faciens, & juvenili quodam ar-
dore omneis in medio urbes
curriculo pertransiens, regioque
cultu, lætisq; populorum cele-
britatibus exceptus, gratus nimi-
rum omnibus atque optatus ad-
veniebat.

XVII. Sed ubi Romam ap-
propinquavit, Senatus statim
universus, populusque Rom.
magno pro se quisque ante-
vertendi studio effusi laurea-
tique, ac flores omnifariam,
quos dabat anni tempus, con-
ferentes, quam quisque ab urbe
longissime poterat, occurrebant
visuri principem ætate atque
nobilitate conspicuum. Quippe
amabant illum, & quidem ve-
rissimis affectibus, natum apud
ipso, educatumque: tertioque
jam gradu imperium, nobili-
tatemque Romanam comple-
ctentem. Nam paternum ei ge-
nus à primoribus Senatorii or-
dinis, mater autem Faustina,
principis uxor, Antonini Pii
filia, Hadriani etiam per ma-
trem neptis, seriem ipsam ge-
neris ad Trajanum proavum re-
ferebat.

XVIII. Hoc editus genere
Commodus est: cui quidem præ-
ter ætatis florem, etiam formam

dignitatis suffragabatur congruens corporis modus, pulchra virilisque facies, tranquillæ facies oculis atque micantes, flava & crispa cæfaries, ut in sole ambulanti velut igne quodam rutilaret, sic ut euntem quidem scobe aurea putarent conspergi: quidam etiam pro argumento divinitatis acciperent, ac radios esse illos circa verticem genitivos opinarentur. Ad hæc lanugo malis proserpebat, easque quasi floribus convestiebat. Talem igitur imperatorem faustis omnibus acclamationibusque, & coronarum florumque sparsionibus exceperunt.

XIX. Sed postquam urbem ingressus est, Jovisque primum, dein cæterorum deorum templa consalutavit, gratiasque senatui universo, & prætorianis militibus egit, servatæ sibi fidei, in aulam Palatinam se recepit. Pauculis igitur annis nihil non honoris paternis amicis exhibebat, omnibusque eos negotiis in consilio habebat.

Cura dein totius imperii aliis demandata, Perennium Italicum hominem, militaris disciplinæ peritissimum, prætorianis præfecit. Is adolescentis ætate abutens, deliciis il-

ατοῦ, σώματος τε συμμετεία καὶ ἄλλοι προσέβη μετ' ἀνδρίας ὁρμαλμῶν τε γὰρ ἄρδμιαί, καὶ πυρῶδεις βολαί, ἡ κόμη τε φύσει ξανθὴ καὶ ὕλη, ὥς εἰ ποτε φοιτῶν δι' ἡλίου, ποσῶτον ἐκλάμπειν αὐτῷ πυρραῖς π, ὥς τὸς μὴ οἰεῖται εἶναι μα χρυσῷ προσδόντι ὀπιπασσέσθαι. τὸς δὲ ἐκδειάζειν, λέγοντας αὐγῶν πινὰ κρᾶνιον πρὶ τῶν κεφαλῶν συγγεγῆσθαι αὐτῷ. ἱεροὶ τε αὐτῷ χαπόντις, τῶς παρεαῖς ἐπινδυν. τοῖς τε δὴ θεασάμενοι ἡ βασιλέα οἱ Ῥωμαῖοι, ὁρμαῖας δὲ παντοδαπαῖς, καὶ σεράνων καὶ ἀνδρῶν βολαῖς ὑπεδέχοντο.

ΙΖ'. Ως δὲ εἰς ἡ Ῥώμην εἰσήλασεν, εἰς τε τῷ Διὸς τὸ τέμενος, καὶ τὸς ἄλλας νεῶς ἀνελθὼν, αὐτὸς τῇ τε συκλήτῳ, καὶ τοῖς ἐν Ῥώμῃ καταλειφθεῖσι στραπῶταις χειρῆς ἐμολογήσας τῆς φυλαχθείσης πίστεως, εἰς τῶν βασιλείων αὐλῶν ἀνεχώρησε. χρόνῳ μὲν ἔτι πνὸς ὀλίγων ἐτῶν, πρὶν πᾶς ἐπινεμε τοῖς πατέροισι φίλοις, πάντα τε ἐπαρῆται ἐκείνοις συμβούλοις χρόνῳ.

² Ἐπεὶ ἡ ἡ πρόνοια ἐνεχρίσθη ἡ ἀρχὴ αὐτῷ, ὁπρῆσας τοῖς στρατιώταις Περέννιον, ἄνδρα τὸ μὲν ἡ ἰταλιώτῳ, στρατιωτικὸν δὲ εἶς δόκοντα, διὸ καὶ μάλιστα αὐτὸν ἐπαρχὸν ἐποίησαν τῷ στρατοπέδῳ. Τῇ τῷ μεγάλῳ ἀπο-

1 Imo, asserente Lampridio, capillo erat fucato & auri ramentis illuminato.

2 Exp. postquam imperii curam sibi commisit. Nam hic nimis sibi indulget Policianus.

EUS

tus insignibus, Pompeiano eam pater despondit: nihilo tamen fecius pristinum illi honorem Commodus reliquit usurpandum. Nam & sella imperatoria fessitare in theatro, & ignem de more præferre patiebatur. Postea vero quam Commodus uxorem duxit Crispinam, ac necesse fuit principis uxori primo loco cedere, iniquo scilicet hoc animo Lucilla ferens, atque illius honorem in suam contumeliam vertens, cum sciret à viro suo Pompeiano Commodum diligi, minime ausa est quippiam ad ipsum super occupando imperio referre: sed animum Quadrati, nobilissimi locupletissimique adolescentis periclitata, cum quo etiam stupri consuetudinem habere existimabatur, gravissimeque apud eum de accepta injuria conquesta, paulatim adolescentem eo pertulit, ut in semet universumque senatum, perniciosissime consularet. Quippe inter cæteros senatorii ordinis, qui secum in id facinus

βασιλείας συμβόλων, Πομπηϊανῶν ὁ πατὴρ αὐτὴν ἐξέδοτο. ἔδεν ἥτον μὲν τοι καὶ ὁ Κόμμοδος ἐφύλαττε πρὸς τῇ ἀδελφῇ. καὶ γὰρ ὅτι τοῦ βασιλείου θρόνου καθεστὸς ἐν τοῖς θεάτροις, καὶ τὸ πρὶν περιπόμπην αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ὁ Κόμμοδος γυναικὰ ἤγαγεν Κεῖαναν ὄνομα, ἀνάγκη τε ἐγένετο τῇ περιδρίαν ἀπενέμεσθαι τῇ τοῦ βασιλείου γυναικί, δυσφώρας τῇ φέρουσα ἢ Λυκίλλῃ, καὶ τῇ ἐκείνης πρὸς αὐτῆς ὕβριν νομίζουσα, ² τῇ μὲν αὐτῆς ἄνδρα Πομπηϊανὸν εἰδὺς ἀγαπῶν τῇ Κόμμοδον, ἔδεν αὐτῇ περὶ ἐπιθέσεως τῇ ἀρχῇ ἀνακοινῆται. Κοδράτῃ δὲ νεανίσκῃ εὐγενῆς πινθὶ καὶ πλεῖσθι, ἐφ' ἧ καὶ λανθανέση συνουσία διεβάλλετο, πείραν τῇ γυναικὶ λαμβάνουσα, περὶ τε ³ συνιδρίας χαλεπῶς ἀπωδύρετο, καὶ κατ' ὀλίγον ἀνέπεισε τῇ νεανίσκῃ, ὁλέθρια βυλεύσασθαι αὐτῇ τε καὶ πάσῃ τῇ συκλήτῃ. συνωμότας γὰρ ἐκείνῃ τῇ βουλῇ λαβὼν πινθὶ ἐξέχονταν ἀναπείδει

1 Prælatas ignis olim habitus est Imperatoris majestatis insigne: quod Eurip. Scholiastes in Phœnissis videtur annotasse. Εὐρυπίδῃ γάρ, inquit, κατὰ τὸ παλαιὸν ἀπὸ σαλπικιδῶν τοῖς πυρφόροις. Οἳ τοι δὲ ἦσαν ἱεροὶ Ἀριῶς ἐκατέρως στρατῶς προηγύμνοι μὲν λαμπάδα, ἢ ἀφίετες εἰς τὸ μεταίχμιον, αἰετόν τε. interstitium, ἀνιχνύοντες ἀκίδουροι, ἰσώζοντο δὲ πυρφόροι εἰ καὶ πάντες ἀπώλοντο. Unde natum est proverbium apud Zenobium, cent. 5. prov. 34. ἐπὶ τῷ πανταλειῶν περὶ τῶν. ἔδεν πυρφόρος ἰσώζει. Prolixius hæc disserui, quoniam non temere alibi quam in Herodiano occurrit hic mos. Libet e-

tiam subtexere hujus symboli rationes ex Pierii Hieroglyphicis. 1 Divinitatem imperii regalia. 2 Fastigii claritatem. 3 Efficaciam seu ἐνέργειαν. 4 Puritatem.

2 Crudelis vita Commodi Quadratum & Lucillam ad ejus interfectionem consilia inire impulit non sine Præfecti prætorio Tarrutini Paterni consilio. Datum est autem negotium peragenda necis Claudio Pompeiano propinquo. &c. Lampr.

3 Mallet Stephanus περιδρίας. Sed & [συνιδρίας] retineri potest: indignatur enim Lucilla se in secundam sedem detrudi, cui olim prima cesserat.

νεανίσκῃ

νεανίσκον πινά, καὶ αὐτὸν ὄντα τῆς
βουλῆς, Κυνίπαιον ὄνομα, περὶ
τῇ δὲ καὶ θρασυῶ, λαβόντα ἐγχειρί-
διον ὑπὸ κόλπῳ, καὶ ἐν φυλάξαν-
τα καὶ τόπον ἐπιτηδεύον, ἐπιπασθῆναι
τῷ Κομμώδῳ, καὶ φονεῦσαι τὰ λοι-
πὰ φήσας αὐτὸς κτελεσάσθαι, χρη-
μάτων ἐπιδοῦναι.

καί. Ὁ δ' ὑποστὰς ἐν τῇ τ' ἀμ-
φιδιάτρῃ εἰσόδῳ (ζωφάδης δὲ αὐτῇ,
καὶ λίστεως ἡλπίστ) συμμάσας τὸ ξι-
φίδιον, ἐπελθὼν τε αἰφνιδίως τῷ
Κομμώδῳ, καὶ μεγάλη φωνῇ προειπὼν,
ὑπὸ τ' συκλήτῃ αὐτῇ ἐπιπεπήμεσθαι·
πρῶτον μὴ φάσας, ἀλλ' ἐν ᾧ φησὶ τ'
τ' ἐνμέτων προφορὰν ἡχολεῖτο, καὶ τ'
δείξιν τ' ξίφος, συλληφθεὶς ὑπὸ τ'
σωματοφυλάκων τ' βασιλέως, δίκην
ἀνοίας ὑπέχεν. ὅς προεῖπε τὸ βεβυ-
λάμηνον μάλλον, ἢ ἑδρασε παρέχε-
τε αὐτῷ μὲν προηωδέντη αἰλῶναι,
ἐκείνῳ δὲ προμαδόντῃ φυλάξασθαι.

καί. Αὕτη μὲν δὲ περὶ καὶ μεγίστη
αἰτία τῇ λειρακίῳ μίστῃ ἐγένετο πρὸς
τ' σύκλητον βελλῷ. ἔτρωσέ τε αὐτῷ τ'
ψυχῇ τὰ λεχθέντα, καὶ κοινὸς ἐχ-
θρὸς πάντας ἡγείτο, μεμνημένος αἰεὶ
ὅτι τ' ἐπιδραμόντι φωνῆς.

καί. Ὑπῆρξε δὲ καὶ τῷ Περηννίῳ
πρόφασις τε, καὶ ὑπόδειξις αὐτάρκης.
ἐκκόπτεν γὰρ αἰεὶ καὶ κωλύειν αὐτῷ
συμβέλει τὸς ὑπερέχοντας ὧν ἀρ-

conspirarent, etiam adolescen-
tem quendam Quintianum no-
mine, prompti atque audacis
animi, sibi adjunxit: persuasit-
que uti pugionem in sinu ce-
lans, tempus locumque cape-
ret, factoque repente impetu
Commodum occideret: reliqua
se pecuniis largiendis curaturum.

XXI. Ille in aditu amphi-
theatri subsistens (quippe ob-
scuro loco, facile se occul-
tum sperabat fore) nudato con-
festim pugione, ac magna vo-
ce proclamans, Hunc tibi se-
natus mittit. Dum loquitur
nudumque ostentat pugionem,
comprehensus à militibus, pœ-
nas amentię dedit: suoque in-
dicio autor à se cavendi fuit,
aperto magis quam impleto con-
silio.

XXII. Hęc igitur prima,
maximaque odii causa, adole-
scenti adversus Senatum extitit.
Ita namque animum verba illa
fauciarant, ut omnes hostium
loco haberet: semperque ejus
memorię vox illa irruentis in se
juvenis inhæreret.

XXIII. Neque vero tan-
tam hanc occasionem Peren-
nius omisit: sed ei persuasit,
ut præcipuum quemque succi-
deret, neque eminere quem-

1 Quem Herodianus Quintianum di-
cit, Xiphilinus & Zonaras Pompeia-
num dicunt. Verum par est suspicari,
corruptos esse in hac parte Dionis co-
dices, præsertim cum apud ipsum Zo-
naram legimus omnes fere à Commo-
do interfectos, ὅς ἑαυτὸν αὐτὸν αὐτὸν αὐτὸν

Πομπηίου καὶ Βικτωρίου καὶ Περηνίου.
Qui tamen Zonaras, nescio qua factum
incuria, paragrapha proxime sequente,
id omne Pompeiano auctore designa-
tum contendit, quod Quintiano noster
tribuit.

piam pateretur : quorum ipse in bona impetum faciens , facile omnium ejus ætatis hominum locupletissimus evasit. Quæstiones autem Perennio diligenter exercente , soror ipsa Commodi , conjuratique omnes , cæterique præterea quantulacunque suspicione attacti , supplicio affecti sunt.

XXIV. Igitur Perennius sublatis è medio , quos imperator verebatur , quique illum paterno quodam affectu complectebantur , atque ipse illius tuendæ salutis cura suscepta , nihilque non autoritatis adeptus , imperium jam ipsum animo invaserat : persuasoque Commodò , ut suos liberos adolescentes adhuc , Illyricis præficeret exercitibus , ipse pecuniæ vim ingentem contrahabat , ut scilicet prætorianos ab ipso amplissimis largitionibus abalienaret. Filiique item ejus clanculum copias colligebant eo consilio , ut cum primum Perennius Commodum occidisset , ipsi principatum arriperent.

XXV. Proditæ autem sunt insidiæ incredibili quodam modo. Ludos Romani Jovi Capitolino faciunt , tanta hominum confluente multitudine , quantam par est confluere ad tantæ urbis celebritatem. Spectare autem , ac præsidere in theatro una cum sacerdotibus , quos ordo singulis annis postulat , etiam Imperator solitus. Cum itaque no-

πάζων τὰς ὑσίας, ἔασι πλουσι-
τατοὶ ἐλθόντες ὅσοι καὶ αὐτὸν ἀν-
δρώπων. γυμνάσιος δ' ἐξέταστος ἀφ'
τοῦ Περηνίου ἀκείσεσθαι, τὴν τε
ἀδελφὴν ὁ Κόμμοδος διεχρήσα-
το, καὶ πάντας ἀρειδῶς, τοὺς τε
ὄντας ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ τοὺς
ἐκ οἷας δὴποτε διαβληθέντας ὑπο-
ψίας.

καδ'. Ο δὲ Περέννιος ἀποσκευ-
ασάμενος πάντας, ὡς καὶ ὁ Κόμμο-
δος ἠδύτο, καὶ ὅσοι πατρώαν αὐτοῦ
ἐνόουν ἐπεδείκνυντο, τὴν τε ἐκείνου
σωτηρίαν προμύθεον εἶχον, ποι-
νοτάμιος τε αὐτὸν ἐκ' ἐξουσίας ἐ-
πεβόλῃ τῇ ἀρχῇ καὶ τοῖς υἱοῖς ἐαυ-
τοῦ, νειάσις ἔσιν ἐγχεῖσθαι πείθει
τὸν Κόμμοδον πείθοιαν τὴν Ἰλλυρικῶν
στρατιμαίων. αὐτὸς τε πᾶσι χρί-
ματα ἡθορίζεν, ὡς τὸ ἐπιδοσεῖ λαμ-
πραῖς ἀποδοσεῖ τὸ στρατιωτικόν. οἱ δὲ
πᾶσι αὐτῷ λαλῶντες, συνεκρό-
την δυνάμιν, ὡς αὐτῷ Περέννιος κα-
τεργασάμενος τὸν Κόμμοδον ἐπιδόνητο
τῇ ἀρχῇ.

καε'. Εὐνομένη δ' ἡ ἐπιβόλη πα-
ραδόξῳ τρόπῳ. ἔχον ἀγῶνα τιλοῦ-
σι Ρωμαῖοι Διὶ Καπετωλίῳ, διὰ
ματὰ τὴν καὶ ἐχούσιν πάντα ἀ-
θορίζεται, ὡς εἰς βασιλίδαν πό-
λιν πανηγυρίζουσαν. διατῆς δὲ καὶ ἀ-
θλοδότης σὺν τοῖς λοιποῖς ἱερῶ-
σιν, ὡς ἐκ πευδῶν χροῖνε ἡ τάξις
καλεῖ, ὁ βασιλεὺς γίγνεται. κα-

¹ Stephano magis placet ὑπ' ἐξουσίας, Perennium sc. in suam potestatem Commodum redeγίσε.

² Desideratur genitivus ante particulam καὶ, τίχουσι aut quid simile.

τελόντων ὃ ἔ Κομμόδου ὅτι ἡ ἀκρό-
 ασις ἔνδοξον ἀγωνιστῶν, καὶ αὐτὸς μὲν
 παραδίδωμι ἐν τῇ βασιλείᾳ ἔδρα,
 πληρωθέντος ὃ ἔ θεάτρου, μὲν πάσης
 εὐκοσμίας, ἔ τι ἐν ἀξιώσειν ἐξαίρε-
 τος ἔδρας, καὶ ὡς ἐκείνοις διετέτακτο,
 ἰδρυμένων, πρὶν π λείπειν ἢ παρὰ τῆ-
 ὅς ὅτι ἡ σκηνῆς, ἀνὴρ φιλοσόφου φέρων
 ἡμίμα (βάκτρον γὰρ ἦν αὐτῷ μὲν χεῖ-
 ρας, ἡμιγυμνω τὲ αὐτῷ ἐκκρεμῆς πῆ-
 ρα) εἰσδραμῶν, καὶ οὕτως ἐν μέσῃ τῇ
 σκηνῇ, τῷ τε ἡ χεῖρας νύματι ἡ δὴ
 μὲν καλῶς ἰάσας, ἡ πανηγυρίζον σοὶ
 κερῶς, ἔφη, Κομμόδου γὰρ, ἡ δὲ θέλεις
 καὶ ἑορταῖς χολάζειν. ὅτι καί τι γάρ σε
 τοῖς αὐχέσι τὸ ἔ Περηνίου ξίφος καὶ εἰ
 μὴ φυλάξῃ κίνδυνον ἡκ ἐπαυρέμενον,
 ἀλλ' ἡ δὴ παρόντα, ἡ λήσεις ἀπολέμενος.
 αὐτὸς τε γὰρ ἐνταῦθα δυνάμειν ὅτι σοὶ
 καὶ χεῖμα ἡ ἀπορίσει, οἷτε παῖδες αὐ-
 τῷ ἡ Ἰλλυρικὴν στρατὸν ἀναπέδουσιν.
 εἰ ἡ μὴ φράσεις διαφείρη.

κς'. Ταῦτα εἰπόντων αὐτοῦ,
 εἴτε ὑπὸ πνὸς δαιμονίᾳ τύχῃς ἐ-
 πιχθέντων, εἴτε καὶ ταλμῶστος ἵνα
 δοῦν ἀρηται, πρὸς τὸν ἀγῶνα καὶ
 ἀσπῆκτον ὦν, εἴτε καὶ ἐλπίσιν
 ἀμοιβῆς μεγαλοδωρεῖται ἡ βα-
 σιλέως τεύξειν, ἡ ἀφασὶ ἡ Κομ-
 μόδου καταλαμβάνει, καὶ πάντες
 ὑποπτεύοντες μὲν τὰ λεχθέντα, π-
 τεύειν δὲ ἡ προσεποιῶντο. καλῶς δὲ
 αὐτὸν συλλαμβάνει ὁ Περηνίος,
 οἷα δὲ μεμνῶντα καὶ ψευδῶ λέγον-
 τα, πρὶν παραδοθῆναι. ὁ μὲν δὴ

bilissimis scenicis operam da-
 ret, sedens imperatoria sella
 Commodus, pleno spectatori-
 bus theatro, suisque cuique lo-
 cis ad sedendum pro digni-
 tate attributis, priusquam quic-
 quam diceretur, agereturque
 in scena, repente quidam phi-
 losophi habitu, manu bacu-
 lum gestans, peramque semi-
 nudus ab humero suspensam,
 curriculo prodiit, mediaque in
 scena consistens manuque si-
 lentium imperans: Non hoc,
 inquit, ludorum tempus, ὁ
 Commode: neque spectaculis
 celebritatique vacandum. Im-
 minet cervicibus tuis Perennii
 gladius: ac nisi caveris, non
 quidem impendens, sed jam præ-
 sens periculum, peristi. Nam
 & ipse hic adversus te copias
 pecuniamque colligit, & nati
 exercitus Illyricos sollicitant:
 quos nisi statim prævenias, oc-
 cidisti.

XXVI. His dictis, sive for-
 te quadam divinitus huc im-
 pellente, sive id auso homine,
 ut gloriam sibi ignarus atque
 obscurus acquireret: seu quia
 speraret ingens aliquod præ-
 mium ab Imperatore consecu-
 turum, sane illum derepentè
 obstupefecerat. Cæteri autem,
 etsi non de nihilo ea dicta
 suspicabantur, tamen fidem ha-
 bere dissimulabant. At Peren-
 nius comprehendi hominem ju-
 bet, ac pro furioso & vani-
 loquo, igne comburi. Ita scili-

1 Exp. incautus opprimeris: hic enim in Politiano desideratur, ut

& alibi sæpius, interpretis fides.

2 Loquendi impotentia.

cet poenas dedit intempestivæ libertatis.

XXVII. Cæterum qui se Commodi studiosos videri volebant, perosi antea quoque Perennium, utpote intolerandæ hominem superbiæ contumeliæque, nactique opportunum tempus, calumniis eum premere aggrediuntur. Sed scilicet ita futurum erat, ut & Commodus effugeret insidias, & Perennius una cum liberis penderet poenas. Quippe haud multo post milites quidam clam Perennii filio nummos quosdam attulerunt, illius imagine percussos: eosque ignaro etiam Perennio, quamquam erat præfectus, Commodus ostenderunt; totoque insidiarum ordine patrefacto, maximis sunt muneribus affecti.

XXVIII. Quocirca incio negotii totius Perennio, ac tum nihil minus expectanti, submissi noctu à Commodus quidam caput absciderunt: iussique statim ad illius filium pergere, cum nihil ad celeritatem sibi reliqui fecissent, etiam rumores famamque eorum quæ Romæ facta essent, prævenerunt. Ii amicas ei literas ab Imperatore reddiderunt, quæ magna proposita spe Romam reverti jubebant. Ergo & consiliorum & omnis ejus

ἀκέρυς παρρησίας τοιαύτῳ ὑπέχει δίκῃ.

κζ'. Οἱ μὲν τοὶ περὶ τὸν Κόμμοδον ὅσοι τε εὐνοεῖν θεωροῦντο, καὶ πάσαι μὲν ἀπεχθῆς αὐτῷ Περέννιον ἀφαιρέματα (βαρὺς γὰρ καὶ ἀνόητος ὡς ὑπεροψία καὶ ὕβρις) τότε καμρὸν ἐνκαμρον ἔχοντες διαβάλλειν ἐπηρεάζοντο. ἐχρῶν τε ἅμα καὶ Κόμμοδον καὶ ὀφθαλμῶν ἐκφυγῖν, καὶ Περέννιον σὺν τοῖς παισὶ διολέσθαι κακῶς. ἦλθον γὰρ μετ' αὐτὸν πολὺ στρατιῶναι πνεις, λαθόντες καὶ Περέννιον παῖδα, καὶ νομίματα ἐκόμενα ἐκτελευτῶντα καὶ ἐκείνους εἰκόνας. λαθόντες δὲ καὶ τοὶ ἑπαρχοὶ ὄντα καὶ Περέννιον, καὶ δείξαντες τὰ Κομμοδῷ τὰ νομίματα, διδάξαντες τε καὶ ὀφθαλμοῖς τὰ λαθάνοντα, αὐτοὶ μὲν ἔτυχον μεγάλων δωρεῶν.

κη'. Ἀγνοοῦντο δὲ πάντα καὶ Περέννιος, μηδὲν τέ τι τοῦτον θεωροῦντος χροῦν, νύκτωρ δὲ Κόμμοδος πέμψας, ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν. καὶ ταχίστω, ὅπως τὴν πρακτορικὴν γνῶσιν φθάσωσιν, ἐκπέμπει τὰς παρεσκευασμένους ὁξυτέρῳ δρόμῳ, ὅπως ναί τε διωκομένων τῶν παιδῶν Περέννιος τὰ ὅτι τῆς Ρώμης ἀγνοοῦντι. χαράματα τε φιλικὰ ποιήσας, καὶ μείζονσι φήσας χαλεπὴν ἐλπίσιν αὐτὸν ἔκκειν καλεῖται. ὁ δὲ μήτε τὸ πρῶτον πᾶν, καὶ οὐδὲ βεβηλευμένων,

1 Atqui Zonaras aliam longe rationem affert Perennii interfecti. Quippe cum cumultuantes in Britannia milites compescere voluisset, nonnulli clam Romam profecti sunt, quos Com-

modus ita excepisse dicitur, ὡς συγγραμμάτων ἢ βιβλίων παρὲς; οἳ δὲ ἤκουσαν, ἐπεὶ σοὶ ἐπιβουλήν Περέννιον. δε. quocum Lampridius consentit.

μήτε

μήτε τὸ ἔργον καὶ τὸν πατέρα εἰ-
δὼς, ὅς τε ἀγγέλων εἰπόντων,
ταῦτα καὶ τὸν πατέρα ἐντετάλ-
σαι ξήμασι, μηδὲν δὲ ἐπιταλ-
κέναι τοῖς βασιλείοις ἀρκούμηνον
ῥάμμασι, πσεύσας ὁ νεανίας ἀ-
γάλλων μὲν καὶ δυσφορῶν, ὅτι δὴ
ἀτελὴ κατέλιπε τὰ βεβουλκυ-
μύνα, ὅμως δὲ διαῖξων τῇ τοῦ
πατρὸς, ὡς ἐπὶ σωεσώσῃ δωά-
μει, ποιῆται πλὴν ἔξοδον. γενό-
μηνον δὲ αὐτὸν κατὰ τὴν Ἰταλίαν,
οἷς τοῦτο ἐντέταλτο, διεχρήσατο.
τοῖς τὸν μὲν δὴ τέλει ἐκείνους κα-
τέλαβεν.

κδ'. Ο δὲ Κόμμοδος δύο πρὸς
ἐπαρχὰς κατὰσῆσας, ἀσφαλέστερον
φῆδῃ μὴ ἐνὶ πσεύειν ποσάπτω
ἐξέσταν. μεριδείσαν δὲ αὐτὴν ἀ-
δινεστέραν ἔσεσθαι ἤλπισε πρὸς τὴν
βασίλειον ὀπισθυμίαν.

λ'. Χρόνος δὲ ἐπὶ πολλοῦ διαγε-
νομένης, ἑτέρα πρὸς ἐπεκλὴ τοιαύτη
καὶ τὸ αὐτὸ συνεσκευάσθη. Μάτερ-
νός τ' ἦν πρὸς, στρατιώτης μὲν πρῶτον,
πολλὰ δὲ καὶ θειὰ πολυμήσια·
τὴν τε τάξιν λιπὼν, καὶ πείσας
ἑτέρας ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔργων συναπο-
δρᾶν, χεῖρα πολλῶν κακέρων ἐν
ὀλίγῳ ἀθροίσας χρόνῳ, τὰ μὲν πρῶ-
τα κώμας τε καὶ ἀγροὺς ἐπιτρέχων
ἐλήσειεν, ἐπεὶ δὲ πολλῶν χρημά-
των ἐγκρατὴς ἐγένετο, μεῖζον πὶ πλη-
νὸν ἡθροισε κακέρων μεγάλαις τε
δωρεῶν υποσχέσεσι, καὶ ὅς ἂν ἀλικο-
μύων κοινωνίᾳ, ὡς μικρὴν λησῶν,
ἀλλὰ καὶ πολυμύων ἔχειν ἀξίωμα.
πῶλεσι γὰρ ἡδὴ μεγίσταις ἐπεπιδιέντο,

apparatus, postremo paterni casus
ignarus, cum quidam nuntii di-
ctarent, etiam paternis ipsum
verbis acciri, qui ne ipse qui-
dem scribere supersedisset, nisi
satis momenti habituras impe-
ratorias literas existimasset, cre-
didit videlicet adolescens: &
quamvis iniquo animo ferret,
interpellari sua consilia, tamen
paterna fretus potentia, quam
esse adhuc incolumem putabat,
ad reditum se comparat. Tum
deinde ut attigit Italiam, per
eos quibus negotium datum fu-
erat, occiditur. Hunc illi exitum
habuerunt.

XXIX. Post hæc Commo-
dus duos constituit præfectos,
tutius fore ratus, tantam illam
potestatem non uni duntaxat
credere: sed dissectam in partes,
imbecilliolem eo pacto contra
principem reddere.

XXX. Verum haud longe
post, aliæ in illum hujuscemo-
di infidiæ intenduntur. Mater-
nus erat quidam miles, multa
ausus nefaria: Is repente de-
sertis castris, atque aliquot in
societatem commilitonibus af-
citis, magnam perditorum ma-
num brevi collegerat: vicof-
que primo, & agros popula-
batur. Magna dein pecuniæ
vi collecta, plures quotidie sibi
ex facinorosis copulabat: pol-
licensque ingentia cuique ope-
ræ pretia, & in prædæ com-
munionem invitans, eo rem
adduxit, ut non jam latronum,
sed justorum hostium haberent
autoritatem. Quippe magnas e-
tiam urbes occupabant, effra-
ctisque

etisque per vim carceribus captivos sine discrimine omnes vinculis eximebant, eosque sibi impunitate ac beneficiis adjugebant. Igitur Galliam omnem atque Hispaniam incurfibus vastabant, & ut quamque ex magnis urbibus vi ceperant, incensa direptaque protinus abibant.

XXXI. Quæ ubi Commodus cognovit, rectoribus gentium plenas iræ atque minarum mittit epistolas, castigans & ignaviam exprobrans, simul comparare adversus illos exercitum imperans. Quod ubi latrones acceperunt, decedendum sibi ex illis regionibus rati, clam per avia quædam compendia, seorsum alii ab aliis, in Italiam pervenerunt, ac jam de regno majoribusque rebus Maternus cum suis deliberabat. Nam quando hactenus omnia illi spe ulterius processerant, aut aliquid magnum invadendum sibi existimabat, aut certè quando in id discriminis inciderat, non obscure neque ignavè moriendum.

XXXII. Sed quoniam se non tantis esse viribus intelligebat quantæ ad resistendum Commodo collata acie fatis essent, quippe & Romanæ plebis, & prætorianorum militum propensa in Commodum voluntas credebatur, arte sibi consilioque grassandum statuebat. Quo-

καὶ τὰ ἐν αὐτῇ δεσποτικῇ βίᾳ ἐξηγνῶντες, τὰς ἐφ' οἷς δὴ καθερχόμενται αἰτίαι, δεσπῶν ἐλευθέρους ἀφιέντες, ἀδελφὴν τε ὑποχρέμφοι, εὐεργεσίας ἐς τὴν συμμαχίαν προσήγοντο. πάντων τε καταβέχοντες τὴν Κελτῶν καὶ Ἰβήρων χώραν, πόλεις τε τὴν μεγίστην ἐπὶ νότον, καὶ μέρη μὲν ἐμπροσθέντες, τὰ δὲ λοιπὰ ἄρπαγῆς ποιέμενοι, ἀνεχώρουν.

λα'. Ὡς δὲ ταῦτα ἐδηλώθη τῷ Κομμώδῳ, μὲν πάσης ὀργῆς τε καὶ ἀπληθὺς ὀπίσθη τοῖς τῶν ἐθνῶν ἡγεμόνοισι, βαθυμίαν ἐκαλῶν, καὶ κρύβει στρατὸν ἐπ' αὐτὰς ἀποιδιῶναι. μαδόντες δὲ ἐκεῖνοι δυνάμιν ἀγροεμφύλιον ἐπ' αὐτὰς, τῇ μὲν χειρὶ, ἀ ἐπὶ πόρῳ, ἀπέστησαν. λαδόντες δὲ διὰ τὰς ταχέας καὶ ἀεὶ οὐδὲν ὁδοποιίας, καὶ ὀλίγας εἰς τὴν Ἰταλίαν παρεδύνοντο, καὶ οὗτοι βασιλείας ἤδη, καὶ μεγίστων πραγμάτων, ὁ Μάτερνον ἐβουλεύετο. ἐπεὶ γὰρ αὐτῷ πᾶσι προσιπραγμεία πάσης ἐλπίδος μείζον ἦν προεχρήσασθαι, ὥσθ' ἐν δὲ μέρει τὴν δράσας κατορθῶσαι, ἢ ἐπείπερ ἅπασι ἐν κινδύνῳ καθεισήμεναι, μὴ ἀσήμεναι, μὴδ' ἀδόξως τελευτῆσαι.

λβ'. Ἐπεὶ δὲ αὐτῷ μὴ ποσούτῳ ὑπάρχειν δυνάμιν ἡγεῖτο, ὥς ἐξ ἀντιστάσεως ἰσοῦρόναι, καὶ φανερὰς ἐφόδους συστῆναι πρὸς τὸν Κομμώδον (τότε γὰρ πληθύνοντες τῶν Ῥωμαίων δῆμος ἐλογίζετο εὐνοον ἐπὶ Κομμώδῳ ὑπάρχον, πῶς τε οὗτοι αὐτὸν τῇ δορυφόρων δυνάμει) τέχνη καὶ σοφία ἤλπισε πε-

1 Leg. ἀρπαγῆν. 2 Sylburgius Ἰταλίας.

εἰσεσθῆς. καὶ μηχανᾶται τοῖον δὲ π.
 ἥρ' ἀρχὴ ἐλάσσει ἔκτος, ἀεισμένης ἡ-
 μέρας, ἡ μὲν δὲ πόντων πομπὴν τε-
 λῶσι Ρωμαῖοι. καὶ πάντα ὅσα παρ'
 ἐλάστοις πλέτε σύμβολα, κειμήλιά
 τε βασιλέων, ὕλης τε ἢ τέχνης θαύ-
 ματα τῷ θεῷ προσπομπούει. ἀνεγὼς
 τε πᾶσι δίδεται ἐξουσία παντοδα-
 πῆς παιδείας, ἑκάστους τε, ὃ βέλτε-
 ραι, ὅμιμα υποκρίνεται. ἐδ' ὅστιν
 ἔτω μέγα ἢ ἐξαίρετον ἀξίωμα, ὃ μὴ
 παντὶ τῷ βελομήνῳ ἀμφιδένει,
 ὑπάρχει πᾶσι καὶ κρῖται τῷ
 ἀλήθειαν, ὥς μὴ ῥαδίως ἀφ' ἑαυ-
 τῶν τὸν τε ὄντα, καὶ τὸν μιμνήσκον.
 ἐδόξε δὲ τῷ Μάτηνῳ κλεῖς ἐπιτή-
 δεσθαι (τῷ), εἰς τὸ τῷ ὀπλιτῶν λαθεῖν.
 ἤλπισε γὰρ αὐτὸς τε ἀναλαβὼν τὸ τῶν
 δορυφόρων ὅμιμα, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ
 ὀπλίστας ὁμοίως, ἀναμύζας τε τῷ
 πλῆθει τῶν ἀντιπολέμων, καὶ τῷ πομπῆς
 νομοδότης μέγας, μηδενὸς τε προσφυ-
 λατομήν, ἀφ' ἑαυτοῦ ὀπλιτῶν, τὸν
 Κόμμοδον ἀφ' ἑαυτοῦ.

λγ'. Ἀλλὰ προσδοκῶν γενομένης,
 καὶ πᾶσι τῷ σὺν αὐτῷ προσκλιθεῖσιν
 εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὀπλιτῶν κατεπύλων
 (φρόνῳ γὰρ αὐτὸς εἰς τὴν πόλιν παρῶν-
 γεν, εἰ δὲ ἔμελλον ἀντὶ ληστῆς διασώ-
 τῳ ἔξεν, καὶ βασιλέα) πρὶν εἰσεῖν τῷ
 εὐρεῖν, αὐτὸς τε ὁ Μάτηνῳ συλ-
 λαφθεῖς τῷ κεφαλῷ ἀπείμνηθη, καὶ οἱ
 συναιμάτοις ἀξίως ὑπέρον δίδωκε.

circa tale quiddam comminif-
 citur. Veris initio, solennique
 die, pompam Matri Deum Ro-
 mani celebrant. In ea quæ a-
 pud quemque sunt divitiarum
 præcipua, supellexque pleraque
 imperatoria materiæ aut artis
 spectandæ, præferri ante Deam
 solent. Passimque omnibus lu-
 dendi licentia permissa, sic ut
 personas induant, quas cuique
 libitum, nullamque non ma-
 gistratum quoque imaginem,
 prout cujusque studium, repræ-
 sentent, sic ut non temere à
 falsis veros dignoscas. Putavit
 hoc Maternus idoneum celan-
 dis infidiis tempus: ratus fore,
 ut si personam stipatoris ali-
 cujus indueret, suisque ad ean-
 dem similitudinem armis or-
 naret, ac se hastatis immisce-
 rent, sic ut pars esse comitatus
 imperatorii crederentur, nullo
 videlicet præcavente, repente
 impetu facto Commodum ob-
 truncarent.

XXXIII. Sed proditus Im-
 peratori à sociis quibusdam,
 qui unà cum ipso venerant in
 urbem, indignantibus scilicet,
 siquidem eum non pro latrone
 jam, sed pro principe habituri
 forent, antequam festus dies
 adesset, & ipse comprehensus,
 ac mulctatus capite, & qui ejus-
 dem factionis erant, meritis sup-
 plicii affecti.

1 Quam Phrygiam appellant & Ma-
 gnam deam; à locis autem Idæam,
 Dindymenem, Pylonem, Pessinuntida,
 Cybelen. Strabo. In Sacris Phrygiis,
 quæ Matris deum dicunt, per annos

singulos arbor pinea cæditur, & in
 media arbore simulachrum juvenis
 subligatur. Julius Firmicus. Vide, si li-
 bet, plura apud Arnobium lib. 5.

XXXIV. At Commodus facta re divina, gratulatusque deæ festum agitabat, pompamque gaudens frequentabat. Sed & populus omnis pro Imperatoris salute diem lætabundus celebrabat. Quæ autem ratio sit, cur huic deæ tantum honorem Romani habeant, non alienum videtur, quantum ex historiis accepimus, commemorare, præsertim cum ea res plerisque Græcorum ignota esse videatur.

XXXV. Ipsum igitur simulachrum coelitus, ut aiunt, demissum, neque quæ sit materia, nec à quo fabricatum artifice satis constat, neque plane hominum manibus creditur factum. Hoc igitur decidisse coelitus ferunt in quendam Phrygiæ agrum, cui nomen Pefinunti, à casu ejus simulachri factum putant; ibi enim à principio comparuisse: licet apud alios comperiam, pugnam illic Ilum Phryga, Tantalumque Lydum inter se conferuisse, sive de via ortam, sive potius ob raptum Ganymedis. Cumque diu æquis viribus decertatum foret, ac per multi utrinque cecidissent, nomen ex ea clade loco esse impositum. Hic etiam fama fert Ganymedem ipsum trahentibus in diversa germani atque amatoris manibus, vita esse orbatum; sublatumque è medio, pro calamitatis solatio relata ad Jovem raptorem fabula divinis fuisse honoribus affectum. In hoc, quem

λδ'. Ο δὲ Κρόμμυς δῖος τε τῇ θεῷ, καὶ χερσὶν αὐτοῦ λογιῶν, τὴν ἑορτὴν ἐπιτελεῖ, παρέμπει τε τὴν θεὸν χαίρων. καὶ σωτήρια τοῦ βασιλέως ὁ δῆμος μὲν τῆς ἑορτῆς ἐπανηγυρίζει. θρησκύουσι δὲ μάλα τὴν θεὸν τῶνδε Ῥωμαῖοι, ἐξ αἰτίας τοιαύτης, ὡς ἰσοεὶα παρελήραμην, ἥς ὁπληνῶσαι ἐδόξε, ἀλλὰ τὴν παρ' Ἑλλήνων ποῖον ἀγνοοῖαν.

λε'. Αὐτὸ μὲν τὸ ἀγάλμα διόπτῃς, ὡς λέγουσιν, ἔτε δ' ὕλῃ, ἔτε τεχνιστῷ ὥς τις ἐποίησεν ἐγνωσμένον, ἐδὲ ψαυσὸν χερσὶ ἀνδραπίνης. τὸ δ' ἵππαλον μὲν ἐξ ἑρανῶ κατενεχθῆναι λόγῳ εἰς πᾶσα τὴν Φρυγίαν χῶρον, Πιόντιν δ' ὄνομα αὐτῷ, δὲ προσηγοῖαν λαβεῖν δ' ἵππον, ἐκ τῆς πεισύνῃς ἀγάλματι δὲ ἐξ ἑρανῶ, καὶ περὶ τὸν ἐκεῖσε ὁρῶνται. ὡς δὲ παρ' ἐτέροις εὐερμῶν, Ἰλῶ τῷ Φρυγί, καὶ Ταρτάλῳ τῷ Λυδῷ, πόλεμον ἐκαὶ γενέσθαι λέγουσιν, οἱ μὲν περὶ ὁδῶν, οἱ δ' περὶ τῆς Γανυμήδους ἀρπαγῆς. ἰσοξέδους δὲ ὅτι πολὺ τῆς μάχης ἡμιόλης ἐκατέρωθεν πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ τὴν συμφορὰν ὄνομα δύναι τῷ χερσὶ. ἐνθα καὶ τῆς Γανυμήδους ἀρπαγέντα, ἀφανῆ γενέσθαι λόγῳ, ἀνδελφόντων αὐτὸν τῷ ἀδελφῷ καὶ τῷ ἑραστῇ ἀφανῆς δὲ γενόμενος τῷ σώματι, ἐκδεσθῆναι τὸ πάθος τῷ μεραλῷ ἐς μῦθον, καὶ τὴν Διὸς ἀρπαγῆν. ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς

ῥήνῳ Πεισινυντί, πάλας μὲν Φρύγας
 ὀργιάζον ὅτι πρὸ ποταμῷ Γάλλῳ
 παρῳξέοντι, ἀπ' ἧς ἔπαυρῶσαν φέ-
 ρουσιν οἱ τῇ θεῷ τομίαι ἱερῶν ἄνθρωποι.
 ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίων ἤνυξεν τὰ πρῶτα
 ματα, φασὶν αὐτοῖς χρηδῖναι, μενεῖν
 τε τὴν ἀρχὴν, καὶ εἰς μέγα πρῶ-
 χωρήσειν, εἰ τὴν Πεισινυντίαν θεὸν
 μετὰ ἀγοίαν ὡς αὐτὸς. πέμψαντες δὲ
 πρέσβεις εἰς Φρύγας, τὸ ἄγαλμα ἤ-
 τεον ἔτυχον δὲ ῥαδίως, συγγένειαν
 πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἧς ἀπ' Αἰνείας
 Φρυγὸς εἰς αὐτὸς ἀφ' ὁμοῦ κατα-
 λέγοντες. κομίσαντες δὲ ὅτι νῆος τὸ
 ἄγαλμα, καὶ ἱερῶν ἐν ταῖς τοῦ
 Θύμβριδος ἐκβολαῖς (ταύτας γὰρ
 ἀντὶ λιμνῶν ἐχρῶντο Ῥωμαῖοι)
 ἔστησε θεὰ Διὸς αἰνέει τὸ σκάφος.
 ὅτι πολὺ δὲ πανδημεὶ ἔσθ' Ῥωμαίων
 τὴν ναυὴν ἐρελκόντων, ἀντεχέσθης
 τῆς ἰλῦς, καὶ πρῶτον ἢ ναὺς ἀ-
 νέδραμε, πλεῖν ἢ τὴν ἱερῶν ἐ-
 νεχθῆναι ἢ θεῷ, ἥ τις ἢ Ἐρίας ἦν.
 πᾶσι τὴν ἔδει παρδένειν αἰτίαν δι'
 ἀφροδῖας εἶχεν, ὡς μέλλουσα δὲ
 κεισθῆναι, ἱκετεύει ἢ δῆμον ὅτι
 πρὸς τῇ Πεισινυντί θεῷ ἢ κεί-
 σιν. καὶ λυσσάμενη ἢ ζώνῳ, ἐπαφῆκε
 τῇ πρῶτῃ τῆς νῆος, πρὸς ἑαυτὴν εἰ
 παρδένειν εἴη καὶ ἀγνὴ, καὶ κεισθῆναι
 τὸ σκάφος. ῥαδίως ἢ ἢ ζώνης ἐξηρ-
 τημένης, ἢ ναὺς ἠκολούθησεν ὁμῶς δὲ
 τὸ ἐναργὲς τῆς θεῆς, καὶ τὸ σέμνον τῆς

diximus, Pefinunte Phryges o-
 lim Orgia colebant, ad ipsum
 fluvium Gallum, à quo eti-
 am evirati Deæ Sacerdotes cog-
 nominantur. Sed ubi res Ro-
 mana crevit, responfo accepto
 mansurum imperium, atque
 ad summam auctum iri, si Pe-
 finuntiam Deam ad se tranf-
 ferrent, missi in Phrygiam le-
 gati sunt, petitum Deæ si-
 mulachrum. Quod quidem fa-
 cile concessum est, consan-
 guineos se dictantibus, atque
 oriundos ab Ænea Phryge.
 Cum itaque navigio devectum
 simulachrum ad ipsius Tybe-
 ris fauces appulisset, quibus
 tum Romani vice portuum u-
 tebantur, confestim divina qua-
 dam vi navigium substitit, ne-
 que ullis Romani populi cer-
 tatim trahentis moveri viribus
 potuit, donec Vestalis sacer-
 dos adefset. Ea cum virgini-
 tatem perpetuo servandam pol-
 luisse falso argueretur, damna-
 tionem metuens, supplex pe-
 tiit à populo ut iudicium de
 se Deæ Pefinuntiae committe-
 rent: quo impetrato, zonam
 recinxit, clare precata, ut si
 intemeratam se esse, ac virgi-
 nem Dea sciret, navim pro-
 gredi juberet. Quæ ubi dixit,
 statim alligatam zonam manu
 ducta navis sequi cœpit. Ita
 sunt pariter Romani manife-
 stam numinis divinitatem, at-

1 Gentis ejusdem utraque Claudia
 fuit, & quæ navem cum sacris matris
 deum Ideæ, obhærentem Tiberino va-
 do extraxit, precata propalam ut ita

demum sequeretur si sibi pudicitia
 constaret. Suetonius in vita Tiberis.

2. Ut quasi exorari se sineret navi-
 gium. σφδ' ἦναι Steph.

que innocentiam virginis admirati. Sed hæc hæc de Pe-
finuntia Dea, prolixius etiam
fortasse quam decuit, haud insua-
vem tamen scientiam allatura iis,
qui res Romanas minus cog-
nitas habeant.

XXXVI. Commodus autem
evitatis Materni infidiis, ma-
jore se custodia muniebat, ra-
rus prodire in publicum, ple-
runque temporis in suburbanis,
aut in principalibus prædiis pro-
cul ab urbe consumere, absti-
nere prorsus ab jurisdictione,
omnique actu imperatorio. Per
idem tempus accidit, ut in-
gens Italiam quidem universam
pestilentia occuparet, sed in ci-
vitatem Romanam vehementius
tamen sæviret, utpote quæ
& per se populo abundaret,
& advenas toto orbe conflu-
entes exciperet. Quare mag-
na jumentorum atque homi-
num strages consecuta. Tum
Commodus (ita scilicet qui-
dam medicinæ periti persuase-
rant) Laurentum secessit, quod
frigidior ea regio sit, sylvisque
è lauro permultis opaca, à quo
etiam regioni inditum nomen.
Valere enim plurimum aiebant
ad aeris evitandam contagio-
nem, cum odores laurorum,
tum ipsarum amoenitatem um-
brarum. Quocirca in ipsa quo-
que urbe de medicorum senten-
tia, plerique unguentis suavissi-
mis nares atque aures opple-

περδίνε, Ρωμαῖοι ἰθαύμαστοι. το-
σαῦτα μὲν δὴ τῇ Περσικῇ πόλει
φιλοπρότερον ἱστορεῖται, ἐκ ἀχαιῶν
ἔξοντα γινώσκοντες τοὺς τὰ Ρωμαίων
ἐκ ἀκρίβειαν.

λς'. Ο δὲ Κόμμοδος ἐκφυγὼν
τὴν Ματέρνην ὀφθαλμῶ, πλείονί τε
καὶ αὐτὸν ἐχρηστο φρεσίν, καὶ σω-
νίως τοῖς δήμοις ἐπιφαίνεται, τὰ
πλείστα ἐν περσείοις, καὶ τοῖς ἀπω-
τέρω τῆς πόλεως βασιλικαῖς κτή-
μασι ληστεύων, καὶ ἑαυτὸν δικασ-
τείῳ ἀπείρῳ, καὶ βασιλικῶν περ-
σίων. συνέβη δὲ κατ' ἐκείνο καιρὸν
λοιμώδης νόσος κατὰ τὴν Ἰτα-
λίαν· μάλιστα δὲ τὸ πάθος τῇ Ρω-
μαίων πόλει ἥκμασεν, ὅτε πολυ-
ανθρώπων τε ἔση, καὶ τὰς παντὶ ἀνθρώ-
πιν ὑποδεχόμεν. πολλή τε τις φθορὰ
ἐγένετο ὑποζυγίων ἄμα καὶ ἀνθρώ-
πων. τότε ὁ Κόμμοδος, συμβουλ-
σάντων αὐτῷ πινῶν ἰατρῶν, εἰς τὴν
Λαύρεντον ἀνεχώρησεν, εὐφραίνε-
σθαι γὰρ τὸ χρεῖον καὶ μεγίστοις κατὰ-
σχιστον διαφθορῆς ἁλυσιν (ὅθεν καὶ
τὸ ὄνομα τῷ χρεῖω) ¹ σωθήειον
εἶναι εἰσδίδει, καὶ περὶ τὴν ² αἴρην
φθορὰν ἀντέχειν ἐλέγχετο, εὐωδία τε
τῶν διαφθῶν ἀποφορεῖς, καὶ ³ τῆς
τῶν δένδρων ἡδέας σκίας. ἀλλὰ καὶ οἱ
κατὰ τὴν πόλιν, καλεσθέντων τῶν ἰα-
τρῶν, μύρε εὐωδίσματα τὰς τε ὀφ-
θαλμοῖς, καὶ τὰ ὦτα ἐνεπίμπλασαι,

¹ Melius fortasse σωτήριον, insolentior enim est istiusmodi formatio à γρηῖον.

² Scr. γὰρ τῶν δένδρων ἡδέας σκί-
ας.

αγς. Aliter jussu constructionis lege ad [εὐωδία] referri debet. Equis vero sensu adeo subtili, ut etiam umbras subodoretur?

θυμὰ μασὶ τε καὶ ἀρώμασι συναχθεὶς
ἐχρῶντο, φασκόντων πινῶν, τῇ εὐωδίᾳ
φθάσαζ' ἐμπιπλᾶναι τὰς πόρῃς τῆς
αἰθήσεων, καὶ καλύψιν δέχεσθαι τὸ φθι-
γῶδες τῷ αἵματι. ἢ εἰ καὶ π. περι-
πίτοι, καὶ ἐργάζεσθαι δυναμὶς κρείττονι.
πάλιν ἐπὶ τὸν ἡ νόστος ὅτι πλείστον
ἡμᾶσι, πολλῆς ἀνθρώπων φθορᾶς
ἡμοθυμῆς, πάντων τε ζώων τοῖς ἀν-
θρώποις συνοίκων.

λζ'. ἰ Τίτῳ δὲ κατ' αὐτὸ
καὶ λιμὸς τὴν πόλιν, ἐξ αἰτίας
ποταμῆς. ἂ Κλέανδρος τις ἦν, τὸ
μὲν γένος Φρύξ, τῶν δημοσίων εἰ-
σωπτῶν ὑπὸ κέρου πιπράσκοντος.
οἰκίῃς δὲ βασιλικῶς ἡμύμῃς,
συναυξήσεις τε τῷ Κομμόδιῳ, εἰς
τοῦτον ὑπ' αὐτῷ πμῆς καὶ ἐξου-
σίας περιήχθη, ὥς τὴν τε τοῦ
σώματος φρενᾶν, καὶ τὴν τοῦ θα-
λάμου ἐξουσίαν, τὴν τε τῶν στρα-
τῶν ἀρχὴν ἐγχειρίσθαι. ὑπὸ δὲ
πλέτῃ καὶ τρυφῇ ἀνεπίεδη καὶ πρὸς
βασιλείας ὀπιθυμίαν. ἀπορίζων δὲ
χρήματα, καὶ ὅτι πλείστον συνα-
νέμῃς, καὶ ἐποκλείων, ἡλπίς περι-
άξασθαι τὸν τε δῆμον καὶ τὸ στρα-
τόπεδον, ἢ ἐπὶ τοῦτον ἐν σπάνει
τῶν ὀπιθηδίων κατὰσῆσαι, ἐπιδό-
σει λαμπραῖς, ἀλόντας, πρὸς τοῦ
χρεώδους περισαράγοιτο. μέγιστον δὲ
γυμνάσιον κατὰσκευάσας λυτὸν δι-

bant, suffituque & odoramen-
tis assidue utebantur, quod me-
atus sensuum (ut quidam di-
cunt,) odoribus illis occupati,
neque admittant aëra tabifi-
cum: & si maxime admise-
rint, tamen eum majore quasi
vi longe superari. Cæterum ni-
hilo secius morbus ingravescere,
hominesque passim & pe-
cora inter homines agitantia in-
terire.

XXXVII. Sed & fames eo-
dem tempore civitatem oppres-
serat, hac de causa. Cleander
erat quidam Phryx genere, ex
ea nota hominum, qui publice
per præconem veneunt. Hic
cum in domum imperatoriam
servitio esset traditus, & cum
ipso Commodο accrevisset, eo
scilicet honoris atque authorita-
tis provectus est, ut & cor-
poris custodiam, & cubiculi cu-
ram, præterea militum præfe-
cturam solus obtineret. Cæte-
rum divitiæ ac luxus, etiam
illum ad imperii spem instiga-
bant. Quocirca grandi coacta
pecunia plurimum frumenti coë-
mit. Id autem occlusum habe-
bat, sperans sibi Romani po-
puli, atque exercitus volunta-
tes adjuncturum, si prius re-
rum necessariarum penuria la-
borantes magnis repente largi-
tionibus demereretur. Idem
gymnasium quoque maximum
exædificaverat, publicatis etiam

1 Scrib. ἐπὶ τῇ.

2 Vide Xiphil. in excerptis Dionis,
καὶ ἐπὶ τῇ μετὰ τῶν ὁμοφύλων. &c.

3 Zonaras frumenti penuriam Cle-
andro non ascribit. Σινοδείας γὰρ, in-

quit, ἐν Ρώμῃ συμπάσης, πλείον αὐτῇ Παι-
πιδῆ. Διονύσιος ἐπὶ τῇ σίτῃ τῇ λαγμῇ
ἐπὶ τῇ, ὥς αὖ τῷ Κλέανδρῳ μισήσας
τὴν καὶ διαφθεύρωσι, ὥς αἴτιον τῷ κακῷ δια-
κρίματι.

balneis, ut eo modo populum inescaret.

XXXVIII. At Romani infensi jampridem, ac totius causam pestilentiae in eum conferentes, simul perosi hominem divitiis inexplabilem, prius quidem confertim per theatra identidem traducebant. Deinde agente in suburbanis Commodo repente universi magnis clamoribus concurrerunt, Cleandrum ad necem deposcentes. Cum autem suburbanum omnium tumultu compleretur, & Commodus ipse in alto secessu voluptatibus indulgeret, inscius quae gererentur (nam id Cleander caverat) repente extra omnium expectationem armati equites principis eruperunt, Cleandri jussu proruentes in obvium quemque, ac vulnerantes. Neque scilicet populus excipere illorum impetum valebat, inermis armatorum, pedester equitum. Quare fuga facta in urbem rejiciuntur: ibique permulti, neque modo quos ferro milites conficiebant, neci dediti, sed quos etiam ipsi proculcaverant equites, quique aut conferta turba, aut equitum incursum conflictabantur. Igitur ad urbis portas sine ullo impedimento persecuti, magnam populi partem interfecerunt. Qui autem in urbe remanserant, calamitate suorum intellecta, perēdως ἀνῆλθον. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐν τῇ πόλει μέναντες, αἰδέμενοι τὸ χρεῖλιπρὸς

μόσιον ἀνῆλθον αὐτοῖς. ὁ μὲν ἔν τῳ
τῷ δῆμῳ ἐδελέαζεν.

λβ'. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ἀπεχθῶς
ἔχοντες πρὸς αὐτὸν, καὶ τῷ δεινῶν τὰς
αἰτίας εἰς ἐκεῖνον ἀναφέροντες, μ-
σύντες αὐτῷ τὸ ἀκόρετον τῆς
πλῆθους ἐπιθυμίας, τὰ μὲν πρῶτα ἐν
δράτρεσι συνιστάμενοι, κατὰ πλῆθος,
κακῶς ἠγόρευον. καὶ τὸ τελευταῖον,
ἀφύγοντο ἐν ποταμῷ τῷ Κορμύ-
δῳ, ἐπελδόντες πανδημει ἐβόων, καὶ
τῷ Κλέανδρῳ εἰς θάνατον ἤσαν· τα-
ραχῆς δ' ἔσης ὡς τὸ ποτάμιον,
τῷ τε Κορμύδῳ ἐν ταῖς ἀνακεχωρη-
κόσι τόποις ἡδοναῖς χαλάζοντο,
ἀγνοῦντες τε τὰ θρυλλέμενα, ἐπεί-
περ ὁ Κλέανδρος ἀγγέλλεσθαι τε τῶν
παραπομπῶν ἐκόλυεν αὐτοῖς, αἰφνι-
δίως ἔπεσθαι αὐτοῖς τῷ δήμῳ, ἐπι-
φαίνοντα ὠπλισμένοι, κηρύσαντο τῷ
Κλέανδρῳ. πάντες δὲ οἱ βασιλεῖς
ἱππεῖς, τὰς τε ἐντυγχάνοντες ἐβόη-
λον, καὶ ἐπὶ τρωσκον. ὁ δὲ δῆμος ἐδὲ
ἀντιπῆσαι οἷός τε ἦν, ἀνοπλοὶ πρὸς
ὠπλισμένους, καὶ πέροι πρὸς ἱππεῖς.
τροπῆς δὲ θμορμῆς, ἐβόηον εἰς τὸ
πόλιν. ἐφθάρητο δὲ ὁ δῆμος ἐ μόν-
ον βαλλόμενος ὑπὸ τῷ στρατιωτῶν,
ἐδὲ πατέμενος ὑπὸ τῷ ἱππῶν, ἀλλὰ
καὶ ὑπὸ τῷ πλῆθει ἐβόημενος. καὶ ὑπὸ
τῶν ἱππέων ἐπαδάλλοι πίπτοντες,
πολλοὶ ἀπώλοντο. μέχρι μὲν ἐν τῶν
τῷ Ῥώμῃ πολῶν, ἀκαλύτως οἱ ἱπ-
πεῖς διώκοντες τὰς ἐμπύπτοντας ἀ-
φείδως ἀνῆλθον. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐν τῇ πόλει μέναντες, αἰδέμενοι τὸ χρεῖλιπρὸς

† Omnia Cleander pecunia venditabat. Lamprid.

παύσασθαι, ἀποκλείσαντες τὰς θύρας οἰκίων εἰσόδους, εἰς τε τὰ θωμάτια ἀναβάντες λίθοις καὶ κεράμοις ἐβαλλον τὸς ἵππους· οἱ δὲ ἔπαγον, ἀπὸ δὲ δρόκου, ἐδεδόκει αὐτοῖς συστάσει μαχηθῆναι, τὸ δὲ πλεόνους ἐξ ἀσφαλῆς ἦδη βάλλοντο αὐτούς. πτωσκόμοι τίνων, καὶ μὴ φέροντες, ἐς φυγὴν ἐτρέψαντο. πολλοὶ δὲ αὐτῶν διεφθείροντο ὑπὸ τε τῆς τῶν λίθων συνεχῆς βολῆς. οἱ δὲ ἵπποι κυλινδερμένοι τοῖς λίθοις ὀπταίνοντες, ὠλίσταντο, καὶ τὸς ὀπτάτας ἀπώδυντο. πολλῶν δὲ ἐκτετρωθέντων, ἐπεβόησεν τῷ δήμῳ καὶ οἱ τὴ πόλεως πύργοι στραπῶνται, μίση τῶν ἵππων.

λβ'. Οὐτοὶ δὲ πολέμῳ ἐμφυλίσαντο, ἀλλὰ μὴ ἐδίδετο ἀγροῖλαι τὰ πρὸς τὴν πόλιν Κομμύδῳ ἐβόλετο, δέει τῆς Κλεάνδρου ἐξουσίας. ἡ δὲ περὶ στυγερὰ τῇ Κομμύδῳ ἀδελφῶν (Φαδύλλα ἦν ὀνομα αὐτῇ) εἰσδραμῆσα πρὸς τὸν βασιλέα (ἐραδία δὲ ἡ εἰσόδος αὐτῇ, καὶ ἀκόλυτος, αἶτε ἀδελφῇ) λυσαιμένη τὰς τεύχεας, εἰψασά τε εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῇ, ἐδὲν ἄλλ' ἢ πόνους γῆμα δειξάσα· σὸ μὲν, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, μόνον ὅτι ἡσυχία, τῶν περὶ τοὺς ἀγνοίᾳ, ἐχάτω χάριτες καὶ κινδύνῳ· ἡμεῖς δὲ τὸ σὸν γῆμα, ὅσον ἐδέσσω ἀπολλέμεθα. οἱ χεῖραι δὲ σοι ὅ, τε δῆμος Ρωμαίων, καὶ τὸ πλεῖστον τῶν στραπῶνται.

clausis domibus cum in tecta & culmina evasisent, lapidibus tegulisque equites desuper incessabant. Itaque statim conversa fortuna est, nullo manibus decertare auso, sed omni multitudine desuper quasi ex tuto dimicante. Quocirca faucii magna pars cum tolerare jam ulterius nequirent, terga fugæ mandarunt. Multi itaque cadebant crebro telorum jactu: multi equis excutiebantur, inter devolutos lapides fallente vestigio lapsantibus. Sed & pedites, qui in urbe stationes habebant, populo suppetias adversus invisos sibi equites raptim tulerunt.

XXXIX. Itaque cum civile bellum esset, nemo tamen quæ gererentur nunciare Commodo audebat, metu Cleandri potentiae. Donec maxima natu soror Fadilla nomine, accurrens ad imperatorem (quippe facilis aditus sorori) crinibus solutis projecta humi, ac plane in lugubrem habitum deformata: Tu quidem, inquit, ὦ Princeps, otium agitans, & omnium quæ geruntur ignarus, extremo in periculo versaris. Nos autem sanguis tuus, propemodum occidimus. Actum de populo Romano, actum magna ex parte etiam de exercitu est: & quæ

1 Narrat Xiphilinus rem Commodo delatam à Marcia pellice. Porro Cleandri interitum aliunde repetit Lampridius, ob interfectum sc. Anto-

ninum, fictis in illum criminibus. Sed in uno homine tot flagitiorum consensus, historicorum diffidis causam dedit.

ne à barbaris quidem nos passuros expectabamus, ea nobis domestici faciunt: & in quos maxima contulisti beneficia, eos primos inimicos habes. Cleander adversus te populum & exercitum armavit: quorumque alteris invisus est, alteris charus, utrique tamen in armis sunt, cædem inter se patrant, & civili sanguine Romanam replent. Sed in nos videlicet utriusque multitudinis recidit calamitas. Nisi tu quamprimum neci dedideris sceleratissimum famulum, qui tantæ cladis illis jam fuit, nobis mox futurus est autor.

XL. Hæc loquens, vestem scidit, multique item qui aderant, sumpta de verbis mulieris audacia, Commodum territabant. Is expavectus, cum jam non ut impendens, sed ut præfens periculum formidaret, acciri ad se Cleandrum propere jubet, nihil dum certi scientem, sed tamen aliquid suspectantem imperatori renunciatum. Accedentemque ad se, imperat comprehendi, & caput ejus amputatum, contoque præfixum circumferri, voluptuosum scilicet atque optatum populo spectaculum præbiturus.

XLI. Ita id malum sedatum, atque utrinque dimicatio dirempta. Siquidem milites cum occisum viderent, pro quo decertabant, iram quoque imperatoris formidabant cui verba data, nihilque non factum contra illius sententiam compererant.

ἀ δὲ πρὸς μηδένος βαρβάρων ποιοῦσθαι πορευομένων, ταῦτα δρῶσιν ἡμᾶς οἱ οἰκέται· καὶ ὧς μάλιστα εὐηγήθησας, τέρας ἐχθρὸς ἔχεις. Κλέανδρον δὲ πρὸς τὸν τε δῆμον, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ὥπλισεν. ἐκ δὲ ἀφόρου, καὶ ἐναντίας γνώμης, οἱ μὲν μισούντες αὐτὸν, ὁ δὲ δῆμος, οἱ δὲ σέργοντες, πᾶσι τὸ ἱππικὸν τάγμα, ἐν ὅπλοις εἰσὶ καὶ φθίροντες ἀλλήλους, ἐμφυλίᾳ αἰματὸν τὸν πόλιν ἐπλήρωσας. ταῦτα δὲ ἐκείνους τὸν πόλιν δεινὰ ἡμᾶς πορευθήσεται, εἰ μὴ τὴν ταχέως πρὸς τὸ θάνατον ἐκδώσεις πονηρὸν οἰκέτην, ὁλέσθαι τοσούτοις μὲν αὖτις ἤδη γεγονότα, ἡμῖν δὲ ἐπὶ πόλεμον ὅσον ἐδέχοντο.

μ'. Τοιαῦτά πνα εἰπύσα, ἐκζητήσας τὴν τὴν ἐδῶτα, καὶ τῶν παρόντων πινὲς διαξήσαντες τοῖς τῆς ἀδελφῆς τῆ βασιλέως λόγοις, τὸν Κόμμοδον ἐπύραξαν. ἐκπλαγεῖς ἐκείνους τὸν τε ὀπλιζόμενον κίνδυνον ἐμέλονται, ἀλλὰ παρόντα ἤδη φοβηθεὶς μεταπέμπεται τὸν Κλέανδρον, ἐδῶτα μὲν τοῖς εἰδῶτα τῶν ἀπηνειμένων οἰόμενον δὲ ἐλθόντα δ' αὐτὸν συλλαβεῖν καλεῖται· καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν, δροατὶ τε ὀπλιζόμενους καταπήξας, ἐκπέμπει τερπνὸν καὶ ποσειδὸν τὸν δῆμον δέμας.

μα'. Ἐστὶ γὰρ ὅτι τὸ δεινὸν, καὶ ἐκείνους πολεμῶντες ἐπαύσαντο, οἱ μὲν στρατιῶται ἀνηρημένον ἰδόντες, ὑπὲρ ἐμμάχοντο, δέοι τῆς τῆ βασιλέως ὀργῆς (σωθήσαν γὰρ ἐξήπατηται, καὶ τὰ δρῶντα παρὰ γνώμην αὐτῆς τεταλμηκέναι) ὁ δὲ δῆμος

δῆμος

ἡμῶς κακόριζο, πρῶτα παρὰ τὴν δεινὰ δράσασθαι εἰληφώς. προσαι-
λον δὲ καὶ τὰς παῖδας τῶν Κλεάνδρου
(δύο δὲ ἦσαν ἀρρενες αὐτῶν) πάντας
τε ὅσους ἤδεσαν ἐκείνῳ φίλους, δι-
εσχέσαντο, σύροντές τε τὰ σώματα,
καὶ πᾶσαν ὕβριν ἐνυβρίσαντες. τέλει
λελασμένοις εἰς τὰς ὀχετὰς ἐξήλθαν
φέροντες. τοῦτω μὲν δὴ τέλει Κλέ-
ανδρός τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐχρήσαν-
το, φιλοπυμνησμένης, ὥς ἂν τίς εἴ-
ποι, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐν ἐνὶ
δείξαι, ὅτι ἐκ τῆς ἐχάτης ἀτελείας
εἰς τὸ μέγιστον ὕψος ἄραι, καὶ πάλιν
τὸ ἀρδέντα εἶναι, ὀλίγη καὶ ἀνέλ-
πιστος δυνάται τύχης ἔσπῃ.

μὲν. Ο δὲ Κόμμοδος, διδὼς μὲν
τῶν δῆμῳ κίνησιν, μή τι καὶ περὶ αὐ-
τῷ νιωτέσειν, ὅμως δὲ παρεμνη-
σάντων αὐτὸν οἰκείων, κατελ-
θὼν εἰς τὸ ἄστυ μὲν πάσης εὐφημί-
ας τε καὶ ὀψοπομπῆς τῶν δῆμῳ ὑπο-
δεχθεὶς, εἰς τὴν βασιλείαν ἐπανήλ-
θων αὐλῷ. περαδεὶς δὲ τοσούτων
κυνδύων, ἀπὸς προσεφέρετο πᾶ-
σιν, ἄρδεις τε θορόων, καὶ πά-
σις ἀβουλαῖς ἑαδίως πτερόων, μὴ
δὲ πῃ προσέμενον τὸ λόγῳ ἀξίον.
ἀλλὰ τῆς μὲν περὶ τὰ χαλὰ σκε-
δῆς ἀπὸ τοῦ ἑαυτὸν ἐδεδῶντο δὲ
πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, νύκ-
τωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπάλ-
λῃοι, καὶ ἀκόλαστοι σώματι ἡ-
δοναί. καὶ σώφρων μὲν πᾶς, καὶ
παυδείας καὶ μετῴως μεμνημέ-

Populus contra satisfactum sibi
authoris supplicio putabat. Sed
& liberi Cleandri (binos enim
virilis sexus habebat) & quot-
quot illius amici fuerant, ad u-
num omnes contrucidati: tra-
ctaque per urbem cadavera, &
contumeliosissime habita, postre-
mo in cloacas abjecta. Hæc
finis Cleandri factorum fuit, qua-
si in uno illo velut ambitiosus
ostentaret natura (ut sic dixe-
rim) humana posse ex infimo
loco ad supremum fastigium e-
vehi hominem, atque evectum
dein rursus deturbari quamli-
bet exiguo atque insperato for-
tunæ momento.

XLII. Cæterum Commo-
dus, tametsi verebatur, ne quid
fortasse populus etiam contra
se novi moliretur: tamen sua-
dentibus amicis in urbem re-
versus est. Ac lætis acclama-
tionibus magnoque comitatu ex-
ceptus, in aulam principalem
se contulit. Enimvero ex illo
tot aditis jam periculis, cœ-
pit nulli satis confidere: sed oc-
cidere hunc atque illum, nulli
non calumniæ fidem accom-
modans. Ad hæc neminem,
cui virtus ulla esset, amicum
sibi adjungebat, sed à cunctis æ-
que rectis studiis animum avo-
caverat. Quippe quem die no-
cteque aliæ ex aliis effrenæ cor-
poris voluptates gravissimo ser-
vitio præmebant, neminemque
non ab limine velut infidiato-
rem submovebat, quemcunque

1 Finxisse etiam quandam contra
conspirationem dicitur ut mul-

tos occideret. Lamprid,

aut probitas, aut disciplina ulla etiam mediocris illustraret.

XLIII. Scurræ vero, & qui turpissima quæque representabant, quasi addictum sibi habebant. Aurigando etiam, bestiisque conficiendis supra modum exercebatur, ob quæ studia adulatorum eum fortitudinis gloria celebrabant, quare illa minus decorè tractabat, quam modesto principi conveniebat.

XLIV. Extitere ea tempestate etiam quædam in cælo prodigia. stellæ enim per diem perpetuo apparuerunt, quædamque ex iis in longum productæ, medio quasi aëre suspensæ videbantur. Præterea animalia genus omne, minime suam naturam servantia, cum figura corporis prodigiola, tum membris haudquaquam congruentibus edebantur. Maximum autem nefas cum in præsens dolorem attulit, tum in futurum pessimo augurio universos conterrit. Nam cum neque imbres ulli, neque nubes, tantumque exiguus terræ motus antecessisset, seu nocturni casu fulminis, five igni aliquo in ipso terrarum motu velut extrito, totum de improviso Pacis templum consumptum incendio est, quod unum scilicet opus cunctorum tota urbe maximum fuit atque pulcherrimum: idem templorum omnium opulentissimum egregieque munitum, multoque or-

νθ', τῆς αὐτῆς ὡς ὀπίκελθ' ἐδιδώκατο.

μγ'. Γελοιοποιοὶ δὲ καὶ τῶν αἰχρῶν ὑποκριταί, εἶχον αὐτὸν ὑποχείριον. ἀρμάτων τε ἡνιοχίας, καὶ θηρίων ἐξ ἀντιστάσεως μάχας ἐπαυδούετο, ᾧ μὲν κολάκων εἰς ἀνδρείας δόξαν αὐτὰ ὑμνούντων, ᾧ δὲ ἀπρεπίστερον μετόντ' ἢ βασιλεὺς σάφρονι ἡρμόζειν.

μδ'. Εὐχρόντο δὲ πνιες κατ' ἐκείνο καιρὸν καὶ διοσημίαι. ἀστέρες γὰρ ἡμέτεροι συνιχνῶς ἐβλέποντο, ¹ ἔπερὶ τε εἰς μῆκος κεχαλασμένοι, ὡς ἐν μέσῳ αἰὲι κρέμασθαι δοκαῖν. ζῶα τε παντοῖα, καὶ τῶν αὐτῶν φύσιν μὴ τηρῶντα, σχήμασί τε ἀλλοδαποῦς καὶ μέρεσι σώματ' ἀναρμότοις πολλαίς ἀπικυήθη. μέγιστον δὲ δεινὸν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν ἐλύπησε, καὶ πρὸς τὸ μέλλον, οἰωνίσματα καὶ φαύλῃ συμβόλῃ χρησμούςους πάντας ἐτάραξεν. ἔτε γὰρ ὁμοῦ πρὸς ὑπάρξαντ', ἔτε νεφῶν ἀδροιδέντων, σεισμῷ δὲ ὀλίγῃ πρὸς γῆς, εἴτε σκηπτοῦ νύκτωρ κατενεχθέντ', εἴτε καὶ πυρὸς ποθεν ἐκ τοῦ σεισμῷ ἀφ' ἑρῶνεντ', ² πᾶν τὸ τῆς Εἰρῶνς τέμενος κατεπλέχθη, μέγιστον καὶ κάλλιστον γυνόμηνον τῶν ἐν τῇ πόλει ἔργων. πλεσιώτατον δὲ ἦν πάντων ἱερῶν δι' ἀσφάλειαν ἀναθήμασι ³ κεκοσμημέ-

¹ Crinita stella apparuit. Lampr. quem pariter & Zonaram consule de cæteris prodigiis.

² Εὐχρόντων Xiph. qui circa finem

Commodi, damnorum, quibus pop. R. istud affecerat incendium, fusiozem exhibet ὑπολύπασιν.

³ Leg. κεκοσμημένον.

νων χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἔχασ-
τος δὲ, ὃ εἶχεν, ἐκείσιν ἐδησά-
μηντο. ἀλλὰ τὸ πῦρ ἐκ τῆς νυκτὸς,
πολλὰς ἐκ πλεόντων πένοντας ἐποίη-
σεν. ὅθεν ὠλοφύροντο κοινῇ μὲν πάν-
τες τὰ δημόσια, ἕκαστος δὲ τὰ ἴδια
αὐτῷ.

μὲ. Καταφλέξαν δὲ τὸ πῦρ τὸν τε
νεῖον, καὶ πάντα τὰ φεῖβολον, ἐπενε-
μύθη καὶ τὰ πλεῖστα τὰ πόλεως καὶ χάλ-
λιστα ἔργα. ὅτε καὶ τὸ Εὐστάθης τὸ νεὸν κα-
ταφλεχθέντι ὑπὸ τῷ πυρὸς, γυμνω-
θέν ὤφθη τὸ τὸ Παλλάδιον ἄγαλ-
μα, ὃ σέβεται καὶ ἀνύπνιστοι Ρωμαῖοι,
κοιμηθὲν ὑπὸ Τροίας, (ὡς λόγος) ὅτε
πρῶτον καὶ μὲν τὸ ἀπ' Ἰλίου εἰς Ἰτα-
λίαν ἀφίξιν, εἶδον οἱ καθ' ἡμᾶς ἄν-
θρωποι. ἀρπάσασα γὰρ τὸ ἄγαλμα αἱ
τὸ Εὐστάθης ἱερεῖαι παρθένοι, ἀφ' ἡμέρας τὸ
ἱερὸς ὅδον, εἰς τὸ τὸ βασιλέως αὐλῶν
μετεκόμισαν. κατεφλέχθη δὲ καὶ πλεῖστα
ἄλλα τὰ πόλεως μέρη χάλλιστα. ἔχοντων
τε ἡμερῶν πάντα ὅπῃ τὸ πῦρ ἐπε-
βόσκετο. ἐδὲ πρῶτον ἐπαύσατο πρὶν
ἢ κατεφλεχθέντες ὁμοῦ ἐπέσθον αὐτῷ
τῷ ὄρμῳ.

μὲ. Οἶδεν καὶ τὸ πᾶν ἔργον ἐξε-
δηάδην, πρὸς τὸν χρόνον κατ' ἐκεῖνο χρό-
νον τὸ τότε ἀνθρώπων, ὅπῃ γνώμη δι-
ῶν καὶ δυνάμει ἡρξάτο τε τὸ πῦρ, καὶ
ἐπαύσατο. συνέβησαν δὲ πνῆες ἐκ
τῶν κατεληφότων, πολέμων σημεῖον
εἶναι, πῶς τὸ νεὸν τὸ Εὐστάθης ἀπώλει-
ται. τὰ γὰρ ἀκολογήσαντα, (ὡς ἐν

natum auro & argento. Quippe
universi ferme suas illic divi-
tias quasi in thesaurum conge-
rebant: ideoque per noctem de-
bacchatus ignis, multos ex opu-
lentis egenos reddidit. Quapro-
pter communem quidem jactu-
ram publice omnes, suam autem
quisque privatim deplorabant.

XLV. Sed ubi templum
omne consumtum ignibus est,
plurima quoque & pulcherri-
ma urbis ædificia conflagrarunt.
Inter quæ etiam Vestæ tem-
plum, sic ut Palladium quo-
que conspiceretur: quod in pri-
mis colunt, atque in arcano ha-
bent Romani, Troja (ut per-
hibent) avectum, ac tum pri-
mum postquam in Italiam de-
venit, conspectum ab homi-
nibus. Quippe raptum id Ve-
stales virgines media Sacra via
in aulam Imperatoris transpu-
lerunt. Multæ præterea pul-
cherrimæque urbis partes com-
bustæ: plurimosque dies perva-
gatum incendium, non prius se-
datum est, quam repentinis im-
bribus extingueretur.

XLVI. Itaque totam rem
Diis imputabant ejus ætatis
mortales, quorum scilicet vo-
luntate & inchoasse incendi-
um, & defuisse arbitrabantur:
ac portendi bella, quæ sunt
deinceps insecuta, consumto
Pacis templo, interpretaban-
tur. Quam deinceps famam
rerum eventus comprobavit.

τὸ Palladium & dii penates Troia
avecti, fatale pignus imperii cole-
bantur, ad quod, nulli hominum nisi

Vestalibus & Pontificibus adire fas
erat. Alex. ab Alex. genial. dierum lib.
5. c. 12.

Enimvero plurimis maximisque incommoditatibus laborante civitate, non jam ut antea multitudo, benevole Commodum aspicere, sed referre omnes ejus calamitatis causam in illius injustos actus, & reliqua vitæ crimina. Siquidem neque latebant populum scelera hominis, neque latere ipse volebat: sed quæ domi non sine infamia patrabantur, ea etiam in publicum ostentare haud verebatur, eoque recordiæ petulantiaque processit, ut paternum primo cognomen repudiaret, ac pro Commodio Marci filio, Herculem se Jovis filium jussit appellari: depositoque principum Romanorum cultu, leonis pellem substerneret, manique clavam gestaret: simul purpureas sibi atque auro inextas vestes circumdaret, non sine omnium irrisione. Quippe eodem schemate & faminarum luxum, & herorum virtutem representabat. Talem se videlicet quotidie præstabat. Idemque mensium nomina demutavit, ac pro vetustis appellationibus novas de

τοῖς ἐξῆς ἐρῶμεν) ἐκ τῆς ἀποβάσεως τῆς
περὶ πάρεχσαν φήμην ὁπισθότατα
πολλῶν δὴ καὶ θειῶν συνεχῶς κα-
τειδυφότων τὴν πόλιν, ¹ ἔχετι ὁ Ρω-
μαίων δῆμος μετ' ἀνοίας τῆς Κομ-
μοδῶν ἐπέλεπεν· ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας
τῶν ἐπαλλήλων συμφορῶν εἰς τὰς ἐ-
κεῖνε ἀκείτῃς φόνες, καὶ τὰ λοιπα-
τὰ β. & ἀνέφερεν ἀμαρτήματα. ἐδὲ
ᾧ ἐλάνθανε τὰ τρατήριον πάντας,
ἀλλὰ ἐδὲ αὐτὸς λανθάνειν ἤθελεν.
ᾧ δὲ τρατῶν οἶκοι διεβάλλετο,
τὰτα καὶ δημοσίᾳ δείξας ἐτόλμη-
σεν· εἰς ποσὶν τε μαγίας καὶ παρ-
νίας περὶ χάριεν, ὡς τρατῶν μὴ
τὴν πατρῴαν προσήγοριαν παρ-
ήσασθαι, ἀντὶ δὲ Κομμοδῶ, καὶ
Μάρκου ἡ, ² Ἡρακλῆα τε καὶ Διὸς
ἡδὲ αὐτὸν καλεῖσθαι καλεῖσθαι. ἀ-
ποδυστάμνος τε τὸ Ρωμαίων καὶ βασι-
λεον ὄντα, λεοντῶν ὑπερῶνντο,
καὶ ³ ῥόπαλον μὲν χεῖρας φέρειν, ἀμ-
φιέννυτο τε ἀλυστῆρας καὶ χρυσού-
φεις ἐδῆτας, ὡς εἶναι καταγέλαστον
αὐτὸν, καὶ ὅτ' ἐνὶ ὀνόματι θεῶν
πολυτέλειαν καὶ ἡρώων ἰσχυρὸν μὲν
νον. τοῖς τῷ μὲν δὴ τρατῶν ἐφαίνετο.
ἡλλαξε δὲ καὶ τῶν ⁴ ἐνιαυσίων μὴ-
καταλύσας, πάντας δὲ ταῖς ἐαυτοῦ

1 Ἡ δὲ ἀπόστασις νοσημάτων καὶ κα-
χυρημάτων χαλιπώτερος Ρωμαίοις ὁ Κόμ-
μοδος. Xiphil.

2 Appellatus est etiam Romanus
Hercules, quod feras Lanuvii in am-
phitheatro occidisset. Lamprid.

3 Ἡρακλῆος ῥοπάκιον παίων ἐπέκλειον.
Zonaras.

4 Quorum series ita se habet Ἀμ-
αλίου, Januarius, & sic deinceps. A-

νικήσι, Εὐτυχίς, Εὐσεβίς, Λύκιος,
Δίσιος, Αὐρήλιος, Κόμμοδος. Αὐγύς,
Ἡρακλῆς, Ρωμαῖος, Υπερίων. Quan-
quam ordinem hunc interturbat Ca-
saubonus, & Commodianum annum
à primo prænومine, Lucio sc. au-
spicari contendit. Dioni & Zonara
secum in hoc calculo magis con-
venit.

προσηγορίαις ὀνομάσας. ὧν αἱ πλεί-
σται εἰς Ἡρακλέα δῆδεν, ὥς ἀνδρεί-
οτατον, ἀνιφέροντο. ἔστησε δ' καὶ ἀνδρεί-
αντας αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, ἀλλὰ
μὴ καὶ ἀντικρῦν τῷ συκλήτῃ σιω-
δρῆς τοῦτον διηκυκλημῆρον. ἐβόλετο γάρ
δὴ καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῷ φόβον ἀπει-
λεῖν. Τὸν μὲν ἔν ἀνδριάντῃ μὲν τῇ ἐκεί-
νῃ τελευτῇ κατελέσσετο ἡ σύγκλητος,
Ἐλιδείας εἰκόνα ἰδρύσατο.

μζ'. Ο δὲ Κόμμοδος μικ-
τὴ κατέχων ἑαυτοῦ δημοσίᾳ θεί-
ας ἐπετέλεισεν, ὑποχόμενος τά τε
θεῖα πάντα ἰδίᾳ χειρὶ κατακτεί-
νειν, καὶ τοῖς ἀνδρείοτάτοις τῶν νε-
ανιῶν μονομαχήσειν. Διαδραμέσης
δὲ τῆς φήμης, συνέδεον ἕκ τε τῆς
Ιταλίας πάσης καὶ τῶν ὁμόρων ἐθνῶν,
θεασόμενοι ἃ μὴ κατέβλεπον μήτε ἐ-
ωράκεισαν, μήτε ἠκηκούεσαν. καὶ γὰρ
διηγέλλετο αὐτῷ τῆς χειρὸς τὸ εὖ-
σοχον, καὶ ὅτι ἔμελλεν αὐτῷ ἀκόν-
τίζοντι καὶ τοξόοντι μὴ πῆλαιν.
συνῆσαν δὲ παιδύοντες αὐτὸν
Παρθηναίων οἱ τοξικῶν ἀκριβεῖς
τες, καὶ Μαυρουσίων οἱ ἀκοντίζον-
τες, καὶ πάντας εὐχειρίᾳ ὑπερέ-
βαλλον. ἐπεὶ δὲ κατέλαβον αἱ τῆς
θείας ἡμέραι, τὸ μὲν ἀμριδέατρον πε-
πλήρωτο τῶν δὲ Κομμοδῶν καὶ ἰδρυ-
μῶν κύκλῳ κατεσκήυαστο, ὥς μὴ συ-
σταδῶν τοῖς θεοῖς μαχόμενος κιν-
διωδύοι, ἀνῶθεν δὲ καὶ ἐξ ἀσφαλῆς ἀ-
κοντίζων, εὐτοξίας μάλλον ἢ ἀνδρεί-
ας παρέχοιτο δείξιν. ἐλάφους μὲν ἔν
καὶ δορκάδας, ὅσα τε κερασφόρα,
πλήν ταύρων, συνδέων αὐτοῖς, καὶ
καταδιώκων ἔβλεψε, φθάων τε αὐτῶν

fuis cognominibus imposuit :
quorum ad Herculem pleraque
tanquam scilicet ad fortissimum
referebantur. Quin statuas quo-
que sibi totā urbe poni iussit,
inque iis unam pro curia, quæ
arcum contenderet, ut etiam
imagines ipsæ terrores atque mi-
nas præ se ferrent, quam dein
tamen senatus post illius obitum
fustulit, proque ea Libertatis i-
maginem reposuit.

XLVII. Commodus autem
cum temperare jam sibi ultra non
posset, publice spectacula edere
professus, omnes se sua manu
feras occisurum pollicebatur, &
cum fortissimis quibusque juve-
num singulari certamine depug-
naturum. Ea cum rumoribus ce-
lebrarentur, concurrebant ex Ita-
lia omni ac finitimis gentibus
universi ad id spectaculum, quod
nec antea oculis usurpaverant,
neque unquam fando audiverant.
Siquidem ita esse certa manus
illius dicebatur, ut quodcunque
destinaret, jaculo sagittave con-
tingeret. Erantque cum illo assi-
due Parthorum lectissimi sagit-
tarii, ac Numidæ jaculatores,
quos ille tamen omnes longe ar-
tificio superabat. Ubi autem spe-
ctaculi dies adfuit, pleno amphi-
theatro exædificatus Commodus
peridromus fuerat, per quem de-
currere in orbem posset, ne com-
minus cum bestiis pugnans peri-
clitaretur, sed superne ac de tu-
to loco tela jaciendo, jaculandi
potius scientiam quam fortitudi-
nem ostentaret. Cervos igitur &
damas, item cornigera alia præ-
ter tauros, currens pariter ipse, at-
que insequens impetebat, ac præ-
venta

venta fuga certissimis ictibus prosternebat. Leones vero & pantheras, aliaque id genus nobilissima animalia, currens in orbem superne jaculis confodiebat, sic ut nec telum quisquam secundum, nec vulnus viderit nisi letiferum. Nam ut primum se fera concitaverat, statim illam vel in fronte, vel in corde faucibat, nullo præterea usus scopo, neque ad aliam corporis partem telo destinato, sic ut pariter cum vulnere ipso conficeretur. Cæterum bestię conquirebantur undique, ac tum primum vidimus, quæ antea in picturis mirabamur. Quippe ex India, Æthiopiaque, itemque à meridie & à septentrionibus quicquid incognitum prioribus seculis fuerat, confecit ille pariter, atque ostendit, nullo non obstupefacto, tam certa illa manu, tamque nusquam telis oberrantibus. Idem aliquando sagittas lunatæ cuspidis in Maurusias struthos intorquebat, quæ & pedum celeritate, & alarum quasi velis ocyffime ferebantur, sic ut summum contingeret collum, atque ita capita amputaret, ut exsectis cervicibus (qui teli impetus fuerat) aliquamdiu tamen viventibus similem cursum continuarent. Quin & pantheram quæ scilicet educum quendam in harenam cursu acerrimo comprehenderat, sic ut jamjam laniatura videretur; ita opportuno vulnere consequutus est, ut interfecta bellua hominem servaverit, ac dentium quoque

τὸν δρόμον, καὶ πληγαῖς χειρὶς ἀναιρών. λέοντας δὲ καὶ παρδαλεῖς, ὅσα τε ζῶα θηρία περὶ τῶν ἀνθρώπων κατακόντιζεν. ἐδὲ τις εἶδεν ἀκόντιον δυνάστην, ἐν τῷ σταύρῳ ἄλλο, πλὴν τῷ θανάτῳ. ἅμα γὰρ τῇ τῷ ζῳῇ ὁρμή, κατὰ τε μετώπῳ καὶ καρδίᾳ ἔφερε τὴν πληγὴν. καὶ ἐν ποτὶ σκοπὸν ἄλλον ἔχον, ἐν ἑπ' ἄλλο μέγεθος ἦλθε τὸ ἀκόντιον τῷ σώματι, ὥς μὴ ἅμα τι πρῶσαι καὶ φονεύσαι. τὰ δὲ πανταχόθεν ζῶα ἡρώοιζεν αὐτῷ. Τότε γὰρ εἶδον, ὅσα ἐν γραφαῖς εἰδυμένα. ὑπὸ τε γὰρ Ἰνδῶν καὶ Αἰθιοπῶν, εἰ πᾶσι τῶν ἀγνώστον ἦν, μεσημβρίας τε καὶ τῆς ἀρκτικής γῆς ζῶα πάντα φονεύον Ῥωμαίοις εἰδείξει. Τὸ δ' εὖσυχον τῆς χειρὸς αὐτῆς πάντες ἐξήπλητοντο. Λαβὼν ἐν ποτὶ βέλῃ ὃν αἱ ἀκμαὶ ἦσαν μινωεῖς, ταῖς Μαυρουσίαις ἑρπετοῖς ὀξύτατα περιεμάχαι καὶ ποδῶν τάχει καὶ κολπώσῃ πτερῶν, ἐπαφίει τὰ βέλῃ κατ' ἄκρου τοῦ τραχήλου, ἐκαρατόμαι, ὥς ἥρ' ἐκφαλὼν ἀρηρημένας, ὁρμῇ τοῦ βέλους ἐπὶ περὶ εἶν αὐτάς, ὥς μηδὲν παύσας. παρδαλεῖς δὲ ποτὶ ὀξύτατῳ δρόμῳ ἐκκαλέμενον κατὰ λαβύσας, φάσας τῷ ἀκοντίῳ μέλαςαν διζάσαι, τὴν μὲν ἀπὸ κλίνης, τὸν δὲ ἐξ ἐξούατο, φάσας τῇ τῷ δόρατι αἰχμῇ τὴν ἥρ' ὀδόντων

1 Avium grandissimi & pæne bestiarum generis, Struthiocameli Africi vel Æthiopici, altitudinem equitis infi-

dentis equo excedunt, celeritate vincunt; ad hoc demum datis pennis ut currentes adjuvent. Plinius Sen.

ἀκμῶν. λείοντων δὲ ποτε ἐξ ὑπογαίαν
ἐκστὸν ἀναρξέφθεντων, ἰσαριθμοῖς ἀ-
κοντίοις πάντας ἀπέκλεινεν, ὥς ὅτι
πολὺ κειμήλιον τῶν πτωμάτων, δι' αὐτὸ
τέτοιοι γούλις πάντας ἀειδμήσται,
καὶ μηδὲν ἰδεῖν φεῖτον ἀκόντιον.

μη'. Μέχρι μὲν τέτων, οἱ καὶ βα-
σιλείας τὰ περὶ τὸν πόλιν ἦν ἀλλοτρία,
πρὸς ἀνδρείας καὶ εὐσοχίας, παρὰ
τοῖς δημώδεσιν εἶχε πᾶσα χάρις. ἐ-
πεὶ δὲ καὶ γυμνὰς εἰς τὸ ἀμφιδέσασθαι
ἐσθλὰς, ὅπλα τε ἀναλαβὼν, ἐμο-
νομάχει, τότε σκυθρωπὸν εἶδεν ὁ
δῆμος θέαμα· τὸν δὲ καὶ καὶ Ρω-
μαίων βασιλέα, μὲν ποσῶτα τρὶς
πατρὸς τε καὶ πατρῶν, ἐκ
ὅτι βαρβάρους ὅπλα λαμβάνοντα
στρατιωτὰς, καὶ Ρωμαίων ἀρχὴν πέ-
ποντα, καὶ δουλεύοντα δὲ τὸ ἀξίω-
μα, αἰσχρὸν καὶ μεμιασμένον θέ-
ματι. ὁ μὲν οὖν μονομαχῶν, ἐξ-
είας ἑστὶν ἀνταγωνιστῶν φεῖν ἡέ-
το, καὶ μέχρι τραυμάτων φε-
ρῆται, ὑπεκόντων ἀπάντων, καὶ
τὸν βασιλέα καὶ τὸν μονομαχῶν ἐν-
νούντων. εἰς τοσούτον δὲ φερεῖται
μανίας, ὥς μηκέτι βέλειται
μηδὲ τιτὸν βασιλεῖον ἐστὶν οἰκῆν·
ἀλλὰ γὰρ μετοικηδυνῶν ἐβόλετο εἰς
τὸ τῶν μονομαχῶν καταγώνιον. ἐ-
αυτὸν δὲ ἐκέλευε Ἡρακλέα, ἀλλὰ τῶν μο-
νομαχῶν ἑνὸς ἐνδύξαι πινός, φερε-
ται δὲ καὶ ὁνομαστὶ καλεῖσθαι φε-
ρῆται. τὸ δὲ μέγιστον ἀλάματ'.

niret. Leones item cavea cen-
tum eductos, totidem missilibus
universos occidit, ita suo ordine
jacentibus corporibus ut nume-
rari facillime singula possent,
nullo scilicet supervacuo inci-
dente telo.

XLVIII. Haftenus igitur
quæ gerebantur, quamvis à prin-
cipe aliena viderentur, tamen
quoniam fortitudinem, scienti-
amque præ se ferrent, popula-
rem quandam gratiam emere-
bantur. Verum ubi jam nu-
dus ingressus amphitheatrum est,
sumptisque armis numeros gla-
diatorios implebat, tum vero
triste Romano populo specta-
culum id visum; nobilissimum
imperatorem post tam multos
parentis sui, majorumque tri-
umphos, non quidem adversus
Barbaros arma capere militaria,
vel Romanorum imperio con-
gruentia, sed amplissimam di-
gnitatem, turpissimo foedissimo-
que cultu contaminare. Facile
autem dimicans suos compares
superabat: neque tamen ultra vul-
nera procedebat, dante unoquo-
que manus, atque imperatorem
potius quam gladiatorem agnos-
cente. Eoque vesaniz profectus
est, ut deferere principalem au-
lam, atque in ludum gladiato-
rium migrare institueret: neque
se amplius Herculem appellari
patiebatur, adoptato nobilissimi
gladiatoris nomine, qui jam vita
excessisset: quin simulachro illi

1 Appellatus est sane inter cætera
triumphalia nomina, sexcenties vicies
Palus primus sequutorum. Lamprid.
Quem Lampridii locum (Dione licet

suffragante) ita immutandum censet
Salmasius, ut legi debeat [Πρωτομα-
χας] qui is est cujus fors in gladiato-
rio munere primo exit.

Colosseo, quod Romanis venerabile est, Solis effigiem gerens, capite demto suum imposuit, atque in basi subscripsit, non quos consueffet imperatoris paternosque titulos, sed pro Germanico, mille gladiatorum victorem.

XLIX. Cæterum ipsum quoque definere aliquando ab sua vecordia, & civitatem tyrannide liberari oportebat, idque anno ineunte, quem diem Romani festum agunt, ad Janum, vetustissimum Italiæ Deum referentes: cujus etiam Saturnum ipsum ab Jove filio pulsum fuisse hospitem prædicant: & quod ibi latuisset, nomen Latio inditum. Quocirca etiam nunc Romani Saturnalia prius, dein vero initium anni more suo concelebrant. Estque ejus Dei biceps imago, ut à quo incipit, & in quem definit annus. Cum igitur hunc diem festum civitas agitaret, in quo Romani invicem se colunt, salutantque, & nominata alter alteri, cæteraque omnifariam munera missitant, summiq; magistratus conspicuam

τὸς ἀρχαί τε καὶ πᾶνται. ταύτης
αὐτῇ δὲ ξιὼνται τε ἀλλήλους καὶ
πρόδοσι καὶ κοινονία. ὅν γῆς καὶ
θαλάττης καλῶν εὐφραίνονται αὐ
τὸς, ἀρχαί τε ⁴ ἐπώνυμοι τότε

¹ κολοσσαίικ, ὅπερ σέβουσιν Ῥωμαῖοι,
εἰκόνα φέρων ἡλίου, τῇ κεφαλῇ ἀπο
μῶν, ἰδρύσαστο ἑαυτῶν, ὑπογράψας
τῇ βάσει, ἐχ ὧς εἰώθασιν βασιλι
κὸς καὶ πατρὸς προσηγορίας. ἀντὶ
δὲ Γερμανικοῦ, ² μονομάχους κα
λῶς νικῶσιν.

μὲν. Ἐστὶ δὲ ἄρα ποτὲ κακῶν
παύσασθαι μεμνηνότες, καὶ τῇ Ῥωμαίων
ἀρχῇ τυραννικῶν. νέμει μὲν γὰρ ἑ
στὸς τῇ ὀπίσθῃ ἐμελλεν ἡμέρας, σέβουσιν
τῇ ἑορτῇ Ῥωμαῖοι, εἰς Διὸν ἀρ
χαῖστατον, τῇ Ἰταλίᾳ ὀπρώσειον ἀ
ναφύοντες. φασὶν γὰρ αὐτῶν καὶ Κρόνον
ὑπὸ Διὸς ἐκκληθέντα τῇ ἀρχῇ, κα
τελδόντα εἰς γλῶν, φησὶ ξένον, δὲ
δύοτα δὲ τὴν τῇ παιδὸς δυναστείαν
παρ' αὐτῶν κρυπτόμενον λαθεῖν. ὅθεν
καὶ τὸ ὄνομα δοθῆναι τῇ χώρῃ τῇ
Ἰταλίᾳ, Λατῶν τε κληθῆναι, ὡς
τῆς ἐλλάδος φωνῆς εἰς τὴν ὀπ
ρώσειον ὀδραχθῆναι. ἀπὸ πάντων π
καὶ μέχει νῦν Ἰταλιῶται, τὰ μὲν
Κρόνια ποιοῦσιν ἐκείνῃ τῇ Λα
δόντι. τὴν δὲ τῇ ἑστὸς ἀρχῇ, ἡγε
μῶν ἀγνοοῦσι τῇ τῆς Ἰταλίας ἐστὶ
διπλοῦσιν δὲ αὐτῶν ἰδρύσασθαι τὸ ἀ
γαλμα, ἐπεὶ δὲ εἰς αὐτὸν ὁ ἐνιαυ
τὸς τῆς ἑορτῆς ποιεῖται, ἐν ᾗ μάλιστα
νομισμάτων τε ἀν
τιπρόδοσι καὶ κοινονία. ὅν γῆς καὶ
θαλάττης καλῶν εὐφραίνονται αὐ
τὸς, ἀρχαί τε ⁴ ἐπώνυμοι τότε
σφῶτον τὴν ἐνδοξον καὶ ἐνιαυσίαν

¹ Colossi autem caput demisit quod
Neronis esset, ac suum imposuit, &
titulum more solito subscripsit. Lam
prid. ut merito existimet Casaubonus
tollendam negativam particulam [ἐχ]
proxime sequentem.

² In literas refertur tantum palma

rum gladiatoriarum confecisse vel vi
ctis retiariis vel occisis, ut mille con
tingeret. Lamprid.

³ De strenis ex mutuo comitatis of
ficio datis & acceptis, vulgata omnia.

⁴ Consules, quorum nomina illo
anno fastis præscribebantur.

¹ πορφυρά

ἡ πορφύραν περιτίθενται. πάντων ἐ-
ορταζόντων, ὁ Κόμμοδος ἐκελ-
ετο, ἕκ ἐκ τῆς βασιλείας, ὡς ἔδοξε,
προελθεῖν οἰκίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἡμι-
ναμάχων κατὰ γένει. ἀντὶ δὲ τῆς ἐν-
παρύφου καὶ βασιλικῆς πορφύρας, ὅπλα
τε αὐτὸς φέρων, καὶ συμπεσόντων
ἐν τοῖς λοιπῶν μονομάχων ὀφθαλμοῖς τοῖς
Ῥωμαίοις.

γ'. Ἐπεὶ δὲ πῶς γνώμῳ αὐτῆς
παύσει ἀνέστηκε πρὸς Μαρτίαν, ἣν
εἶχε ἐν τῇ παλλακίδων πμωτάτῳ, ἡ
ἐδὲν τι ἀπέχετο γαμετῆς γυναικὸς,
ἀλλὰ πάντα ἐσπέρηεν ὅσα Σίβας, ἡ
πλὴν τῆς πυρρῆς ἡ μαδύρας τῆς ὀφθαλ-
μοῦ ἐπεὶ καὶ ἀπορῆν βέλυσιν αὐτῆς,
τὰ πρῶτα ἐλπίσει, καὶ προσήλυσεν,
μὲν δακρύων ἐδίδετο, μήτε τῇ Ῥωμαί-
ων ἀρχῇ κατὰ γένει, μήτε ἑαυτὸν
ὀφθαλμοῖς μονομάχοις καὶ ἀπηνυσμέ-
τοις ἀνδράποιοις, κινδυνεύσει. ἐπεὶ τῇ
πολλὰ ἐκείλευσε ἐκ ἐπὶ λανεν αὐτῆς,
ἡ μὲν δακρύουσα ἀπέστη.

να'. Ο δὲ Κόμμοδος μέγα περὶ φά-
ρμος Λαίτον, τῇ ἐπαρχον τῇ στρατοπέ-
δων, Ἐκκλησίον τε, τῇ τῇ δαλάμῃ προ-
εστῶτα, ἐκέλευεν αὐτὰς παρασκευα-
σθῆναι, ὡς ἀφ' ἑκείνων ἐν τῇ μο-
νομάχων κατὰ γένει, καὶ ἐκείθεν προ-
ελευσόμενοι ὅτι τὰς θυσίας τῇ ἱερου-
νίας, ὡς Ῥωμαίοις ἐνοπλῶς ὀφθαλμοῖς.
οἱ δὲ ἰκέτευον, καὶ πείθειν ἐπειρῶντο,
μηδὲν ἀνάξιον τῇ βασιλείας ποιῆν.

sibi & solennem purpuram in-
duunt. Universis diem concele-
brantibus, statuit Commodus
non quidem ex imperatoriis
(ut mos erat) ædibus, sed ex
ipso gladiatorio ludo prodire in
publicum; ac pro eleganti ve-
stitu, purpuraque imperatoria,
procedere armatus, deducens
gladiatorum agmine, in conspe-
ctum Romani populi.

L. Quod ubi consilium su-
um ad Marciam retulit, unam
e suis concubinis, cui scilicet
plurimum deferebat, ac propo-
uxoris eam loco habebat, sic,
ut præter ignem, omnes hono-
res velut Augustæ tribuerentur:
Intellecto mulier tam absurdo
turpique consilio, orare multis
lachrymis, supplexque ad ge-
nua accidere, ne aut Roma-
num imperium pollui patere-
tur, aut ipse vitam suam per-
ditis ac deploratis hominibus
tam periculose committeret. Sed
cum nihil profecisset, lachry-
mans discessit.

LI. Ille præfectum exer-
citibus, Lætum nomine, &
Electum cubiculi custodem, ad
se accitos, parare jubet in lu-
do ipso gladiatorio, quo se dor-
mitum recipiat, ut illinc ad
sacrificandum mane procederet,
ac se armatum Romano popu-
lo ostentaret. Illi multis præ-
cibus persuadere tentabant, ne-
quid indignum principe cona-
retur.

1 Festis Saturni diebus servatum est.
magistratus purpuram induere, reli-
quos in veste candida diem concele-

brare. *Alex. ab Alex. lib. 1. c. 11. ubi de
Saturnaliis, si libet, plura.*

2 Vide supra cap. 10.

LII. Quibus Commodus ira percitus, taceſſere ab ſe juffis, ſtatim in cubiculum reverſus, ut quemadmodum conſueverat, meridiaretur, ſumpto in manus libello, quales de philyra tenuiſſimi, atque in utramque partem replicabiles fiunt, conſcribit in eo quoscuque illa nocte interficere deſtinaverat. Ex quibus prima erat Marcia; mox Lætus atque Electus: poſt hos ingens eorum numerus, qui plurimum auctoritatis in ſenatu obtinebant. Siquidem ſenes univerſos paternos amicos tollere è medio, ne cenſura illorum ſua interPELLarentur flagitia; bonaque ipſa divitum dilargiri partim militibus, partim gladiatoribus decreverat, ut alteri ſe defenderent, alteri oblectarent.

LIII. Eum igitur libellum ita conſcriptum, ſupra lectulum depoſuit, neminem ad ſe introiturum ſuſpectans. Erat autem puſio quidem infans adhuc ex ea nota, qui veſtitu cætero nudi, ſed auro gemiſque ornati, ſolent delicatiſſimo cuique Romanorum eſſe oblectamento. Is ita Commodus carus erat, ut cum illo ſæpe etiam cubaret, ac Philocommodus appellaretur: ipſo

νβ'. Ο δὲ Κόμμοδος ἀράλλων, τὰς μὲν ἀπεπέμψας, αὐτὸς δὲ ἐπαγελάων εἰς τὸ δωμάτιον, ὡς δὴ χειροδουλοῦντων (καὶ γὰρ μεσημερίας εἰσέδει τὸ τοιοῦτον) λαβὼν γραμματεῖον τούτων δὴ τ' ἑκ φιλοφροσύνης εἰς κατὰ τὴν ἡσυχίαν, ἐπαλλήλων τε ἀνακλάσει ἀμφοτέρωθεν ἐπιγυμνῶν, γράφει ὅσους καὶ τὸν νυκτὸς φονεῦναι. ὃν παρῆν μὲν ἦν Μαρκία. ἐκπονοῦτο δὲ Λαῖτὸς τε καὶ Ἐλεκτὸς ὅτι δὲ τούτοις πολὺ πλεονέχοντο συγκατακλιθεὶς παροτρυνόντων. τὰς μὲν γὰρ περὶ σπυτέρους, καὶ λοιπὰς πατρῴους φίλους ἀποσκοπεύσας, πάντας ἠδύειν, αἰδέμενος ἔχειν αἰχρῶν ἔργων σέμνους ἐπὶ πύλας. τὸ δὲ πλεονέχον τὰς ἐσθίας χρεῖσασθαι ἐβόλετο, μείσαι τι εἰς τὰς γραπτάς καὶ τὰς μονομαχῶντας. τὰς μὲν, ἵνα φυλάτῃσιν αὐτὸν τὰς δὲ, ἵνα τέρπον.

νγ'. Γράψας δὲ γραμματεῖον, πείσθησιν ὅτι τοῦ σκίμποδος, οἱ ἠδὲ μὴδὲν ἐκείδιν εἰσελάσσειν. ὡς δὲ καὶ παιδίον πάνυ νήπιον, τούτων δὴ τῶν γυναικῶν μὴ εἰδῆναι, χρυσῶν δὲ καὶ λίθοις πολυτίμοις κακοσημνῶν, οἷς αἰεὶ χαίρουσι. Ρωμαίων οἱ τρυφῶντες. ὑπερηγάπη δὲ αὐτὸ Κόμμοδος, ὡς συγκατακλιθεὶς πολλάκις, Φιλοκόμμοδος τε ἐκαλεῖτο, δεικνύσης καὶ τῆς παροτρύνουσης.

1 Postea ſcribi cœptum in tenuioribus arborum philyris, quæ inter ipſam corticem & arboris lignum ſunt, & Latinis libri dicuntur. Panciroll. cap. de chartæ invent. lib. 2.

2 Adhibitos cuſtodes viræ ſuz ho-

neſtiores ferre non potuit. Lampr.

3 Παιδίον τι τῶν ψιδύρων οἷα αἰ γυναικὶς γυνὰ, ὡς παλαιοί, αἰδύμεσαι τριφυσί. Dio lib. 58. de nuptiis Liviæ & Auguſti loquens.

γοείας τὴν σοφίαν, τὴν εἰς τὴν
 πῦρα τε βασιλείας. τὸ δὲ παῖδ' ὄν
 τῷτο ἄλλως ἀδύρην, πορεύοντο
 ἢ Κομμόδου ὅτι τὰ συνήδη λυγρὰ
 τε καὶ κραυγὰς, εἰσδραμὼν εἰς τὸν
 δάλαμον, ὡσπερ εἰώθει, τὸ γραμμα-
 τεῖον ὅτι τὴν σκίμποδον καίμενον,
 ἀνελθόντων, ἵνα δὲ παίζειν ἔχοι,
 ἡ πορείῃσι τῶ οἴκῳ. καὶ δὲ πῖνα δαί-
 μονα, συνήντηται τῇ Μαρτίᾳ. ἡ δὲ
 (καὶ αὐτὴ γὰρ ἔσεργα τὸ παῖδ' ὄν) πε-
 ριπύξασα καὶ φιλέσα, τὸ γραμμα-
 τεῖον ἀπαρτίζει, διδοικῶσα δὲ, μὴ
 π' ἔρῃ ἀναγκάων, ὑπὸ νηπιότητος
 ἀγνοῶν, παίζειν διαφθείρη. γνωρί-
 σασα δὲ ἢ Κομμόδου χεῖρα, παύ-
 τη καὶ μᾶλλον ἐσπύδαζε διεξελθεῖν
 ἢ γραφίῳ. ἐπὶ δὲ εὖρεν αὐτὸ δανα-
 τήφορον, καὶ περὶ πάντων αὐτῷ τε
 μέλλουσαν τιθῆναι, Λαίτῳ τε καὶ
 Εκλεκτῷ ἐπακολούθουσας, ἢ τε λοι-
 πῶν τοῖς τε φόνον ἀνομιώξασα, καὶ
 ἰαυτῷ τε εἰπῶσα. Εὐγε ὦ Κόμμο-
 δε, πῶτα χαιρέειν εὐνοίας τε καὶ
 σοφίας, ὕβριος τε καὶ παρρησίας τῆς
 οἴης, ἥς ἑτῶν ποσῶν ἠνεχόμεναι;
 ἀλλ' ἔχεται προῖξεν αὐτὴς, μεθύων
 νηπιότης γυναικός. πῶτα εἰπούσα
 ἢ Εκλεκτῷ μεταπέμπειν. ἔξω δὲ
 ὡς αὐτὸς πορεύεται, ἅτε τῶ δαλά-
 μῳ φύλακι, ἐπὶ τε καὶ ὅτι συνείσκει
 αὐτῇ διεβάλλετο. δῆσα δὲ τὸ γραμ-
 ματεῖον, ὅρα (ἔφη) ποῖαν μέλλομεν
 παννυχίζειν ἑορτῇ. ὁ δὲ Εκλεκτός

indicante nomine amorem prin-
 cipis. Hic itaque puer forte lu-
 dibundus, occupato inter bal-
 nea & crapulas Commodus, cu-
 biculum (ut consueverat) in-
 gressus, sumpto in manus li-
 bello, quicum lusitaret, foras
 processit. Ac sorte quadam in
 Marciam incidit, quæ cum pu-
 erum etiam ipsa diligeret, com-
 plexa prius atque deosculata,
 libellum manu aufert, verita
 ne quid ob infantiam inscius
 puer rerum fortasse graviorum
 labefaceret. Agnita dein Com-
 modi manu, ac legendi cupi-
 dine illecta, ubi funesta con-
 tineri, ac se primam peti in-
 tellexit, Lætumque & Electum
 subsequi, tantamque reliquo-
 rum futuram cædem, hæc se-
 cum ingemiscens confusurrabat.
 Euge, Commodus, hæccine præ-
 mia benevolentiae amorisque
 sunt? ita scilicet de te merui,
 cum tam multos annos con-
 tumelias, ebrietatemque tuam
 pertuli? Sed nequaquam tibi
 hæc ita successerint, viro te-
 mulento adversus sobriam mu-
 lierem. His dictis Electum ad
 se arcessit, quem etiam ipsa a-
 liquando per se convenire, ut-
 pote cubiculi custodem, solita,
 & cum eo quoque stupri
 habuisse consuetudinem crede-
 batur: traditoque in manus li-
 bello; Vide (inquit) Electe,
 cujuscumque sumus hac nocte fe-
 stum celebraturi. Is eo lecto ex-

1 Multos præterea paraverat interi-
 mere, quod per parvulum quendam
 proditum est, qui tabulam ex cubiculo

ejecit, in quâ occidendorum erant no-
 mina scripta. Lamprius.

pavefactus (erat autem Aegyptius genere, audax homo, ac promptus & irasci facilis) statim signatum libellum, per hominem sibi fidum, Læto legendum mittit. Qui item exterritus, ad Marciam contendit, simulans de iis ire se consultatum, quæ ad concinnandum ex jussu principis ludum gladiatorum pertinerent. Hoc igitur usi prætextu, constituunt aut faciendum sibi quamprimum, aut patiendum aliquid: nullum moræ locum, nullum procrastinationi esse.

LIV. Placitum autem est, rem veneno agi: quod se facile daturam, Marcia recepit. Quippe solita primum illi miscere atque offerre poculum, ut, ab amica porrectum suavius biberetur. Igitur redeunti ex balneis commixtum vino odoratissimo venenum in calice obrulit. Ille diu lavando, venandoque collecta siti, veluti de more propinatum sibi, temere interbibit. Quare statim capitis gravedine occupatus, atque in soporem prolapsus, cum id ex labore accidisse opinaretur, quieti se tradidit. Electus autem & Marcia recedere omnes confestim, & suam quemque domum reverti jubent, ne somni indigum Commodum expergefacerent, id autem alias quoque ex ebrietate nimia facere consueverat. Nam cum vel balneis, vel epulis operam daret, nullum scilicet habebat præstitutum quieti tempus.

ἀναγνές τε καὶ ἐκπλαγαίς, (ἦν δὲ καὶ
 γυῖον Αἰγυπτίον, πολυμήσας τε ἄμα καὶ
 δρᾶσαι θυμῷ τε δυλοῦσαι πικρῶς
 καὶ ἀστυνῆν ἀνδρῶν ἐν τῷ γράμματι
 αὐτῷ πνέοντι τῷ αὐτῷ πνέοντι ἀναγνῶν
 σὺν μὲν πέμπει τῷ Λαίτῳ ὁ δὲ
 αὐτὸς τὰς ἀρχαίς, ἀφικνεῖται πρὸς
 Μαρτίαν, ὡς δὴ συσκεψόμενοι αὐτῇ
 τοῖς πρὸς ἑνὲν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς
 καὶ τῷ μονομάχῳ καταγωνίᾳ πρὸς
 ποιησάμενοι δὲ πρὸς τὸ ἐκείνῳ ἀφ
 φέρωντων σκέπτεσθαι, συγγίγνεται φθ
 σαι πρὸς δρᾶσαι, ἢ παθεῖν, ἐ
 χερὸν εἶναι μελλήσεως, ἢ ἀναβολῆς
 νδ'. Ἀρτίως δὲ δύναιτο φάρμακον
 δηλητηρίον τῷ Κομμώδῳ, ὑπερβα
 δ' αὐτὸ ἔαται δῶκεν ἡ Μαρτία ἐ
 ὥσπερ γὰρ αὐτῇ κινεῖσθαι τε, καὶ διδ
 ναι τὴν πρῶτον πίνον, ὡς ἡδύ
 πνοι παρ' ἐρωμένης, ἐλθόντι δὲ αὐτῇ
 ὑπὸ τῷ λατρῷ, ἐμβάλλουσα εἰς κύλικα
 φάρμακον, οἶνον τε κεράσσουσα εὐ
 δει δίδωκεν. ὁ δὲ ὡς συγγίγνεται φιλοτι
 σίαν, μετὰ πολλὰ λατρὰ καὶ γυμνάσι
 τὰ πρὸς θηρία θηλῶν, ἐπὶν ἀνα
 δήτους, εὐθὺς δὲ χερὸν ἐπέπεσε
 αὐτῷ, εἰς ὕπνον τε καὶ ἀνελκόμενον
 ὑπὸ χερμάτε πάσχειν οἰκτεῖς, ἀν
 πάντας. Ὁ δὲ Εὐκλείης καὶ Μαρ
 τία, πάντας ἀπελθόντας καλεῖσθαι
 εἰς τὰ οἰκία, ἀπέναι, ἡσυχ
 αν δὲ παρεσκευάζον αὐτῷ. εἰδὼς
 δὲ καὶ ἑπὶ ἄλλων τῶν πάσχειν ὁ Κομ
 μώδης, ὑπὸ κραυγῆς. πολλάκις
 γὰρ λυσάμενος, καὶ πολλάκις ἐδίωκεν,
 ἡδὲνα χερὸν εἶχεν εἰς ἀνάπαυσιν

ᾧσιμένον· ἀλλ' ἐπ' ἀλλήλοις καὶ δι-
αφύρεσι συνεχόμενοι ἡδοναῖς, αἷς
δὴ χεταλαβέσθαι ὥρα καὶ ἄκων ἐ-
δύλευν. ἐπ' ὀλίγον μὲν ἐν ἡσυχά-
σει, καὶ σῶμαχον δὲ καὶ κοιλίαν
τῷ φαρμάκῳ ἡγομένης, ἱλιγγὲς τε
αὐτὸν χεταλαμβάνει, ἑμετός τε πο-
λὺς ἐπιγίγνεται, ἢ τῆς προελαβόμενης
τροφῆς ἅμα ποτὶ πολλῷ ἐξαθέσθαι
τὸ φάρμακον, ἢ ἅθ' τὸ προλαμβα-
νόμενον (ὅπερ εἰώδασι βασιλεῖς ἐ-
χέσθαι πρὸ πάσης τροφῆς λαμβάνειν)
κώλυμα δηληθείων.

νε'. Πλὴν ἀλλὰ πολλῶν ὄντων
ἑμέτε, ὁδοιθέντες μὴ πᾶν ἐξεμέσας
τὸ φάρμακον ἀναγῆναι, καὶ πάντες
ἀπέλονται, ἢ νιανίαν πνὰ ὀνόματι
Νάρκισσον, ἡγομένης τε καὶ ἀκμασίου,
πέψουσιν εἰσελθόντα, καὶ Κόμμοδον ἀ-
ποπνίξαι, μεγάλα δῶπιν ἐπαθλα
ἐποχόμενοι. ὁ δὲ εἰσδραμὼν παρει-
μένον αὐτὸν ὑπὸ τῷ φαρμάκῳ καὶ μέ-
σης, ἀποφίγξαι τὸν τράχηλον, φο-
νέει. τοῦτω μὲν τέλει βίης ὁ Κόμ-
μοδος ἐχέσθαι, βασιλεύσας ἐτη
τρισκαίδεκα μὲν τῷ τῷ πατρὸς τε-
λευτῶν, εὐχόμενος τε τῷ πρὸ αὐτοῦ
ἡγομένης βασιλείᾳ, χάλλει τε τῷ κατ'
ἐστυὸν ἀνθρώπων εὐφραδέσσει. εἰ
δὲ πρὸ καὶ πρὸ ἀνδρείας εἰσῆν, ἐ-
δενὸς ἡτλῶν εὐσυχία τε καὶ εὐχαιρία,
εἰ μὴ καὶ τέτων εὐμοιρίαν αἰχροῖς
ἐπιτηδεύμασι κατήχων ὥς πρὸ
εἰρηται.

Etenim aliae ex aliis voluptates,
eaeque inter se maxime diversae,
servire sibi hominem etiam in-
vitum quocunque tempore sub-
igebant. Pauxillum igitur cum
requievisset, ac jam se ad sto-
machum & alvum veneni vis
insinuasset, oborta vertigine, vo-
mitus & quidem affatim con-
fecutus est, sive ipso cibo, quem
largiter ante sumpsisset, multa-
que meri potione virus expel-
lente: seu quoniam principibus
mos est, antequam cibum capi-
ant, medicamento uti, quo ve-
nena prohibeantur.

L.V. Cæterum cum multum
evomuisset, veriti illi ne veneno
quoque omni ejecto, colligeret
sele, utque una omnes cædi
imperaret, persuaferunt magna
mercede Narcisso cuidam au-
daci strenuoque adolescenti, ut
ipsum in cubiculo strangularet.
Hic irrumpens illum & veneno
& crapula languescentem con-
stricto gutture interficit. Hunc
finem vitæ Commodus habuit,
tredecim annos post parentis ob-
itum imperio administrato: u-
nus omnium ante se imperato-
rum nobilissimus, omniumque
eius ætatis hominum formosiss-
imus. Quod si dicendum de
fortitudine quoque est, ne in
hoc quidem cuiquam, præ-
fertim destinandis ictibus, con-
cessurus. Sed tamen totam vi-
tæ rationem studiis (ut dictum
est) foedissimis contaminavit.

1 Primum ei venenum dederunt, Athletam, cum quo exerceri solebar, quod cum minus operaretur, per eum strangulaverunt. Lamprid.

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ

ΤΗΣ

ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΗΡΟΔΙΑΝΙ

LIBER SECUNDUS.

BREVIARIUM LIBRI SECUNDI.

Occiso Commodo, qui apoplexia periisse dicebatur, Pertinax, ut optimus, ad imperium eligitur; quod cum exoratus vix suscepisset, à populo, & milite, ac senatu Romano Augustus salutatur. Dein oratione habita, sacrisque factis in aulam principalem se contulit. Posthac imperium equissime administravit: unde civibus carus, provinciis gratus, hostibus formidabilis fuit: verum militibus, qui à rapinis prohibebantur, intolerabilis: unde illum conspiratione facta obtruncant. Posthæc in castra se recipiunt, atque inde proclamant, Venale esse imperium Romanum. Id Julianus licitando emercatus est, ac turpissime administravit: quare ad Nigrum, Syriæ præfectum, desertur, qui Antiochiæ illud sibi usurpavit. Sed cum negligentius res ageret, Severus imperium arripuit, Pertinacis cædem se ulturum simulans. Igitur in Pannoniis Imperator salutatur: mox Romam contendit: ibi senatus imperium Severo, ac Juliano necem decernit: qui etiam à Tribuno interimitur. Severus itaque eos milites qui Pertinacem occiderant, exaudivit: res imperii sibi vindicans, Albinum Britanniae Præsidem sibi adiungens in Asiam profectionem contra Nigrum ingenti apparatu instituit.

Occiso Commodo, quem admodum superiore volumine demonstravimus, cum celare factum interfectores,

AΝελόντες δὲ τὸν Κόμμοδον οἱ ὀπλιτεύσαντες, ὥς ἐν πρῶτῳ συντάγματι τῆ ἰσοείας δεδωλωται, κρύψαι τε τὸ θυόμνηον βελβήμηναι,

II. *Lætus autem & Electus*, Marciaque, quid agendum foret diu deliberato, tandem discernunt, ita de ejus morte rumores ferere, quasi repente in apoplexiam incidisset: quod facile de illo creditum iri existimabant, quem constabat identidem solitum immoderatis epulis faginari. Sed ante omnia tamen visum est, aliquem provectum ætate, ac modestum hominem deligere ad imperium, per quem & ipsi incolumes forent, & omnes à sæva immoderataque tyrannide respirarent. Igitur diu consultato, neminem sic idoneum invenerunt, ut *Pertinacem*.

III. Erat

III. Erat autem Pertinax genere Italus, domi bellicque rebus gestis clarus, multisque insignis trophæis, quæ adversum Germanos, atque Orientales barbaros crexerat; Unusque erat reliquus è gravissimis illis, quos pater Commodus amicos reliquisset, cuique plurimum ex omnibus sociis ducibusque contulerat. Tutus hætenus, vel gravitatem ipsam verito, vel ob paupertatem hominis dissimulante Commodus: siquidem quoque illius laudibus accedebat, quod cum plurima omnium administrasset, tamen erat omnium pauperrimus.

IV. Hunc igitur Pertinacem nocte intempesta sopitis omnibus, Lætus atque Electus cum paucis ejusdem factionis adeunt: & cum januam occlusam offendissent, janitorem excitarunt, qui ubi adaperuit, militesque & Lætum præfectum adesse vidit, perterritus, atque expavefactus, Pertinaci renunciat. Is admitti illico jubet, eventura mox inquiens, quæ sibi ad eum diem mala prælagiverat. Tanta porro fuit animi constantia, ut ne lecto quidem se moverit, aut habitum oris demutaverit: sed ingressis Læto atque Electo; quamvis ad se occidendum mis-

γ'. Ἦν δὲ ὁ Περτίνῆξ τὸ γένος Ἰταλιώτης, ἐν δὲ πολλαῖς στρατιωτικαῖς τε καὶ πολιτικαῖς ἐνδοκιμήσας πράξεσι, πολλὰ δὲ καὶ Γερμανῶν καὶ ἑξ ὑπὸ τῆς ἀνατολικῆς βασιλείας ἐφόρας τρόπαια, μόνος τε παλαιῶν καὶ σιμίων πατρῶν τοῦ Κομμόδου φίλων, ὃν ἐκ ἀπειροπεινῆς, ἢ ἀπὸ σιμνότητος αἰδέμενος, ἢ ὡς πένητα τηρήσας, ὡς αὐτῷ καὶ τῷτο μέρει τῆς ἐγκομιῶν, ὅτι πλεῖστα πάντων ἐγχειρηθεὶς, πάντων ἐσὶν εἶχεν ἐλάττωνα.

δ'. Πρὸς δὲ τῷτον τῆς Περτίνῆας νυκτὸς ἀκμαζούσης, πάντων τε ὑπὸ καίσιλημῶν, ἀφικνύνται ὁ Λαῖτος καὶ Ἐκλεκτός, ὀλίγους τῶν συνομοτῶν ἐπαγόμενοι. Ἐπιστάντες δὲ αὐτῷ καὶ κλεισμένης τῆς οἰκίας ταῖς θύραις διειρήνους τῆς φονάτης. ἀγοίξας δὲ ἐκκύνει καὶ διατάμει στρατώτας ἐφ' ὧτας καὶ Λαῖτον, ὃν ἤδωκε παρὰ χονδρὰ, ἐκπαλαίους καὶ ταραχθεὶς, ἀγρόν. Ὁ δὲ ἦκεν αὐτῷς κελδῆς, θεινὰ προσδιδόμενα ἐαυτῷ ἐχέσει, συμβήσεσθαι φάσκων. Ἐν ποσάμῃ γέν αὐτὸν φαιμῆναι ψυχῆς ἀταραξία, ὡς μὴ ἀναδρεῖν τῆς σκίμπος, μῆναι δὲ τῆς Ἐκλεκτοῦ ἐσθλόντα, καὶ τοὶ δὲ

1 Xiphilinus Αἰγύου, cui assentit Victor, Capitolinus natum tradit in Appennino in villâ Martis. Ut mirari subeat, quod in Zonarâ scriptum reperio [Αἰγύου ἦν ἐκ τῆς ἀληθῆς Πομπηίας] quod nec satis animadvertit ipse

interpres cum ita reddiderit, [Αἰγύου ἐκ ἀλβῆς Πομπηίας] ideoque mendum irrepsisse suspicor γ in β perperam mutato

2 Nam post excessum Marci, restitente Capitolino, pecuniam studuit.

κύντας ὅτι φόνῳ ἤκειν, προσεπιεῖν τε, καὶ διαῖξεντι, μὴ δ' ὠχρεῖσθαι πρὸ προσώπου, πάσαι μὲν (φάναι) καὶ πάσης νυκτὸς τόδε τὸ τίλος τῷ βίῃ εἶχον δὲ ἐλπίδ' οὖ, μόν' οὖ τε τῷ πατρῶν ἀειλητόν μιν φίλων ἐπ. ἐ-
 θαύμαζον ἐπ' ἐμοὶ Κόμμοδον βραδύνοντα· τί δὴ μέλλετε; ὑμῖς τε γὰρ δράστετε τὸ κακαλοσυμφύον, ἐγὼ τε πονηρὰς ἐλπίδ' οὖ καὶ φόβος συνεχθεὶς ἀπαλλάξομαι. πρὸς ταῦτα ὁ Λαῖτος, ἐπαύση, ἔφη, ἀνάζια σαυτὲ, καὶ τῶν προδιδωμένων σοι λέγων; ἐ γὰρ ἐπ' ὁλέθρῳ τῷ σὺ ἦδε ἡμῶν ἢ ἀριζίς, ἀλλ' ὅτι σωθεῖα τῇ τε ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς. κεῖται μὲν γὰρ ὁ πύραν' οὖ, δίκην δ' ἐς πῶς προσήκοντα καὶ ἅπερ αὐτὸς ἡμᾶς δράσθαι διανοεῖτο, ταῦτα πρὸς ἡμῶν παδόν. ἡμῖς δὲ ἡκορμύ σοι τῷ βασιλείαν ἐλ-
 χειρεῖντες, ὃν ἴσμεν πρῆχοντα ἐν τῇ συκλήτῳ βελῇ, σωφροσύνῃ βίῃ, με-
 γάλει τε ἀξιωματ' οὖ, καὶ ἡλικίας σε-
 μνήτῃ, ποδὲ μινόν τε καὶ πμῶ μινόν
 ἰσὸς τῷ δῆμῳ, ὅθεν κακίνοις εὐκτα-
 ὦν, καὶ ἡμῶν σωτήριον τὸ πρᾶτ' ὁ μινόν
 ἔστιν προσδοκᾶμεν.

Εἰ. Πρὸς ταῦτα ὁ Περτίναξ, ἐπαύ-
 σεσθε, ἔφη, χλαδάζοντες πρὸς οὐτῷ,
 καὶ τοσαύτῳ με δειλίαν χειρὶ γινώσκοντες,
 ὡς πρῶτον ἀπατήσαι βέλεισθε, εἴδ' ἔτι
 φονεῦσαι; ἀλλὰ μὲν, ἔφη ὁ Εκ-
 λεκτος, ἐπεὶ λέγουσιν ἡμῶν ἐπεπύ-
 τευχες, λαβὼν περὶ τὸ γραμματεῖον,
 γνωρίζεις δ' ὅτι Κομμόδου χεῖρα, ἔσθης
 σοι τῷ ἀναγνώσθαι ἐν συνηθείᾳ, ὅτι
 σκεῖται, ἔτι γὰρ γνώση τίνα τε κίν-
 δονον ἐρύγομεν, καὶ ὅτι μὴ σκῆψις,

fos crederet, pleno audaciæ vultu minimeque pallenti; Jampridem, inquit, hunc exitum vitæ singulis etiam noctibus sperabam, qui ex omnibus paternis amicis unus adhuc essem reliquus. Itaque demirabar, quonam tamdiu rem differret Commodus. Proinde quid statis, quin facitis imperata: meque à tristi aliquando, ac perpetua formidine liberatis? Ad hæc Lætus: Desine, inquit, indigna te, & superiore vita tua fabulari: neque nos mortem tuam, sed salutem cum nostram tum Romani imperii petitemus. Jacet enim tyrannus, debitasque luit pœnas, ea passus à nobis, quæ in nos facere moliebatur. Quare huc adsumus, imperium tibi tradituri: quem unum ex omni senatu, vel temperantia vitæ, vel auctoritate, vel ætate etiam & gravitate morum scimus esse præstantissimum, carumque populo, & venerabilem: sperantes quod agimus, & optabile illis, & nobis salubre futurum.

V. Ad hæc Pertinax: Desinite, inquit, senem ludere hominem, atque ita timiditatis arguere, ut prius decipere, dein occidere studeatis. Atqui, inquit, Electus, quando nobis parum credis, cape libellum hunc (nam manum certè agnoscis Commodi) ac tutè lege: cognosces proculdubio, quantum effugerimus periculi, neque tentamentum aliquod in nostris verbis, sed
 G veri

veri fidem deprehendes. Quod ubi Pertinax fecit, jam profecto viris antea quoque sibi amicissimis credendum ratus, intellecta omni re, totum se illorum potestati permisit. Placuit igitur primo exercitum adiri, ac militum tentari animos: quos tamen Lætus in sententiam suam facile se adducturum pollicetur, quippe cujus aliqua, utpote præfecti, futura esset apud illos autoritas. Quocirca omnes quotquot aderant, ad exercitum festinant, cum jam multum noctis processisset, instante Kalend. Januariarum die. Mittunt præterea fidos homines, qui passim rumorem disseminent, vita defunctum Commodum, Pertinacemque jam imperaturum, contendere ad exercitum.

VI. Qui ubi rumor evagatus, repentè populus universus lymphato similis, ebacchari, & discurrere per vias, ac lætabundi omnes renunciare pro se quisque amicis, quibus aut dignitas aut divitiæ superabant: namque illis potissimum discrimen impendebat à Commodò. Ibant igitur ad templa & aras, diis gratulatum, alii alia vociferantes. Quidam jacere tyrannum, pars gladiatorem, nonnulli etiam multo his foediora. Quæque hæcenus metus represserat, ea nunc licentia ac libertate oborta, impune jactabantur. Sed & ple-

αὐτ' ἀλίδεια πρὸς τοῖς λεχθεῖσι, ὅτι γὰρ τὰ γεγραμμένα ὁ Περτιναξ, πειθεῖς τε ἀνδράσι, καὶ φίλοις, πάντα πυνδόμενος τὰ πεπραγμένα, ὁπιδίδωσιν ἑαυτῷ καὶ πρῶτον ἀρέσκει παρελθεῖν ὅτι στρατόπεδον, καὶ πύραν τ' γνώμης στραπτῶν λαβεῖν. πείσιν δὲ αὐτὸς αὐτῶν ὑπαγχεῖτο, ἐπεὶ περ αὐτὸν ἐπάρχω ὄντι ματείαν ἀπένειμον αὐτῷ. συμπεσθλαδόντες ἐν καὶ τῷ λαῷ πῶν ὅσοι παρεῖσαν, ὅτι τὸ στρατόπεδον ἠσέγοντο. ἥδη δὲ καὶ τὸ πλεῖστον νυκτὸς παρεκχωρήκει καὶ τ' ἐορτῆς ἐνεώσης, καὶ ἡμέρας πάντα ἐσώρετο, ἀσπόμενος δὲ πιναι τῶν πιστῶν τῆς ἀφροσύνας, ὅτι ὁ Κόμμοδος τέθνηκε μὲν, ὁ Περτιναξ δ' εἰς τὸ στρατόπεδον βασιλεύσαν ἀπεισι.

ς'. Διαδραμέσης δὲ τῆς φήμης πᾶς ὁ δῆμος ἐνθεσιῶντι τοικῶς ἐξέβαλλετο. διέδόν τε, καὶ τοῖς οἰκείοις ἐχέσθαι χαίρων διηγέλλε, καὶ μάλιστα τοῖς ἐπ' ἀξιώσεως, ἢ πλεονεξίας, ἐκείνοις γὰρ καὶ ὁππελεύοντα ἦδεσαν τὸν Κόμμοδον. ἐδόν τε καὶ τὰ ἰσχυρὰ καὶ βαμύς, τοῖς χάριτας ὁμολογούντες. ἐβῶν δὲ ἀφόρα, οἱ μὲν καὶ τὸν ἱππεύον λέγοντες, οἱ δὲ τὸν μονομάχον, ἄλλοι δὲ ἀπρεπέστερα βλασφημούντες, καὶ ὅτι καὶ πρῶτον ἐπείχετο ὁ φόβος ῥήματα, ταῦτα παρελθόντος ἀδείας, καὶ ἐλευθερίας, ῥαδίως ἐλέγετο. πλείστοι

ἡ Αἰτιολογία δὲ τινὰ καὶ Τύραννον ἀποκαλύπτει προσιδίαν ἐπισκώπτουσαν τὸν

Μονομάχον, τὸν Ἀρματῆκα, τὸν Ἀριστῆν, τὸν Κερῆκα. Χρηθί, de Commodò.

δὴ τῷ δήμῳ συνέδει δρόμῳ, καὶ
ὅτι τὸ στρατόπεδον ἠπείγιστο, τῷτο
μάλις δεδιότες, μὴ πως ἄρα οἱ
στρατιῶται ὀκνηρότερον ἐπακούσῃ τῇ
Περτίναξῳ ἀρχῇ. ἰσομήλῳ γὰρ
σώφρονι, μὴ πάνυ τι ἀποδέξασθαι
τὸς στρατιώτας προσεδόκων, τυραν-
νίδι δαλᾶν ἐπισιμένους, ἀρπαγαῖς
τε καὶ βίαις ἐγγεγυμνασμένους. ἵν' ἐν
αὐτοῖς ἐκβιάσονται ὑπακούσαι παιδη-
μῇ συνήλθον. ἐπεὶ δὲ ἐχθρόντο ἐν τῷ
στρατοπέδῳ, ὁ Λαῖτος τε καὶ Ἐκλεκτός
ἐσθλόν, ἀγοντες τὸν Περτίναξον,
συγκάλεσας τὸς στρατιώτας ὁ Λαῖτος,
ἔλεξε τοιάδε.

Δημηγορία Λαίτου πρὸς τοὺς
στρατιώτας.

Ζ'. Κόμμοδος μὲν ἡμῖν ὁ βα-
σιλεὺς πέδνηκεν ἀποπληξίᾳ. αἴτιον
δὲ τῷ τοιούτῳ θανάτῳ ἐκ ἄλλου ἀλλ'
αὐτὸς αὐτῷ, συμβεβλῆσσι γὰρ ἡμῖν
αἰὲν τὰ ἀεὶ καὶ σωτήρια, οἷς μὴ
πειθόμενοι, βίης δὲ ὡς ἐκ ἀγνοεῖ-
τε, ὑπὸ πλείους ὀπιπνηγῆς δια-
δάρη. Τὸν μὲν ἐν κατέλαβε τέλει
τὸ περὶ ὧν μόνον. ἐδὲ γὰρ μία, ἐδὲ ἡ
αὐτὴ πᾶσιν ἀνθρώποις θανάτῳ αἰ-
τία. ἀφόρον δὲ εἶσαι, εἰς ἐν τέρμα
βίης σωτεῦσθαι. ἀλλ' ἀντ' ἐκείνης
γὰρ ὑμῖν ἀγομεν ἡμῖς τε καὶ ὁ δὴ-
μος ὁ Ρωμαίων, ἀνδρα τῷ μὲν ἡ-
λικίαν σπινόν, τὸν δὲ βίον σῶφρονι,
ἀρετῇ δὲ τῇ ἐν ἔργοις ἐμπειρον.

raque pars populi cursu conci-
tato ad exercitum tendebant,
veritis omnibus ut satis liben-
ter imperatorem Pertinacem mi-
lites acciperent: quippe mo-
deratum principem, non sanè
nimis ex sententia futurum spe-
rabant militibus: qui scilicet ty-
rannidi servire, vimque om-
nem ac rapinas exercere con-
suevissent. Itaque velut ad ob-
sequium impulsuri, confluxere
ad castra frequentes. Quo ubi
perventum, ingressi Lætus &
Electus unà cum Pertinace sunt,
ibi convocatis militibus ad
hunc modum Lætus verba fe-
cit.

Oratio Læti ad mi-
lites.

VII. Commodus impera-
tor vester apoplexiæ morbo in-
terit. Causa mortis nemo al-
lius, sed est ipsemet sibi. Nam
cum frustra nos optima atque
salubria subjiceremus, gerens
ille se quemadmodum omnes
nostis, cibo potuque nimio suf-
focatus est. Atque is quidem
suo sibi fato extinctus periit.
Quippe non una eademque cun-
ctis hominibus mortis causa,
sed aliæ aliis, cunctæque ta-
men ad eundem tendentes vi-
tæ finem. Verum pro illo ad-
ducimus vobis ipsi, ac Roma-
nus populus, virum ætate gra-
vem, vita moderatum, militaris
disciplinæ peritissimum. Cujus

1 In re simili Tacitus. Legatos ac
duces magna ex parte luxuriosi, egestatis, sce-

lerum sibi conscios, nisi pollutum obstrictum-
que meritis suis principem non passuros.

bellicam virtutem nos quidem veterani sæpenumero experti, cæteri tot annos urbi præfectum non honore solum, sed etiam admiratione dignissimum iudicatis. Igitur fortuna non principem solum vobis dat, sed parentem quoque optimum. Cujus principarus non vobis modo, qui eum præsentem tuemini, sed iis etiam jucundissimus futurus est, qui ripas fluviorum, ac Romani terminos imperii defensant, videlicet res ejus præclare gestas memoria retinentibus. Neque vero jam barbaros nobis precio conciliabimus: sed eorum memores, quæ hoc duce perpeffi sunt, metu potius subigentur.

VIII. Hæc dicente Læto, minime jam se cohibuit populus, quin cessante adhuc & dubitabundo milite, Augustum illum declararet, patremque appellaret, & faustis omnibus acclamationibus prosequeretur. Idem etiam milites factitabant. Quanquam non pari alacritate, sed circumfusa undique inermibus, festumque agitantibus diem, populi turba, facile illos acclamare, ac Pertinacem vocare Augustum coegit. Mox jurati de more in illius nomen, factaque re divina laureati omnes populus atque exercitus prosequiebantur.

IX. Sed postquam in aulam imperatoriam per noctem (ut diximus) à milite populoque deductus est, magnis curarum motibus

ὧν οἱ μὲν προσδύττεροι, καὶ οἱ στρα-
πωπικῶν αὐτῷ ᾠδαίξων ἐπιηρά-
δυντε· οἱ δὲ λοιποὶ τῇ πάλαιος ἐπαρ-
χοντα τοσούτων ἐτῶν αἰεὶ ἀλὲ πάλιν
τε καὶ θαύματόν ἔχετε. δίδωσι τὴν
ὑμῖν ἡ τύχη ἑ βασιλέα μόνον, ἀλλὰ
καὶ πατέρα χρεῖσόν. εὐφρανεῖ τε ἡ τῆς
ἀρχῆς ἑ μόνον ὑμᾶς τὰς ἐνταυθα
δορυφορῶντας, ἀλλὰ καὶ τὰς ὅπῃ
ὄχθαις οἱ ποταμῶν, καὶ τὰς ὅπῃ
τοῖς ὅροις τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇς ἰδρυ-
μένους, οἱ τῇ πύρραν αὐτῷ τῇ ἐργασ-
θεῖσαι ἀλὲ μνήμης. τὸ, τε γὰρ βάρ-
βαρον ἑ χρήμασιν ἐπὶ διραπύσσωμι
πείρα δὲ ὧν πρὸς αὐτῷ πεπὸν δα-
σρατηγῶν τοῦ ὅσῳ ὑποτάσσονται.

ἦ. Τοιαῦτα δὲ λέγοντος τῇ Λαί-
τῃ, μὴ χαλαρῶν ἑαυτὸν ὁ δῆμος
μελλόντων καὶ ὀκνόντων ἐπὶ οἱ στρα-
πωτῶν, Σεβαστὸν τε ἀναγορεύει, καὶ
πατέρα καλεῖ, πάσης τε μεραῖας
εὐφρομένης· τότε καὶ οἱ στραπῶται ἑ
ὁμοῖα μὲν προσδύττεροι, τῇ δὲ ἐκ τῆς
παρῆντι πλήθους ἀνάγκῃ (καὶ γὰρ ἦσαν
πανταχόθεν ὑπὸ τῷ δῆμῳ περὶ
λημμένοι, ὀλίγοι τε, καὶ ἀνὰ τῶν
ὀπλων ὡς ἐν ἱερομυρία) πάλιν συν-
εξεβόησαν, καὶ Σεβαστὸν προσετίπον τῷ
Περσέηναν, εἰς τε τὸ ἐκείνου ὄνομα
τὰς σωήδεις ἑ ὄρκους ὁμόσαις,
καὶ δύναις, δαρυφορῶντες πᾶς ὁ
δῆμος καὶ τὸ στραπωπικόν.

δ'. Επεὶ περ ἰδρύθη ἐν τῇ βασι-
λείῳ ἐσίᾳ, τῶν τε στραπωτῶν καὶ τῇ δῆ-
μῳ, ὡς προείρηται, νύκτωρ ἀναγα-
γόντων, φροντίσι μεγίσταις τῷ γνῶ-

μῶν ἐπαράητο, πάντῃ τε αὐτὸν, καί-
τοι δοκῶντα ψυχῆς ἑῆς ἐξωμύνης,
καὶ πρὸς πάντα ἀνδρῖον, τὰ παρὲντα
ἐρᾷ, ἔχ' ἔτι παρρησίαν τῇ αὐτῇ σω-
τηρίας, κινδύνων γὰρ καὶ μειζόνων πολ-
λάκις ὡς κλεισθρονήσας, ἐλογίζετο δὲ
τίμῃ τε αἰνίδιον τῇ τυραννίδος μετα-
βολῇ, τίμῃ τε ἐν τῇ συκλήτῃ βελῇ
πῶν ἐγένεαι, ὥς ἐπώπτευν ἐκ αὐ-
τοῦ, μὲν βασιλέα ἐγένεσθαι
τῷ ἀρχαίῳ μελαπτεῦσαι εἰς ἀνδρα ἐξ
ιδιωτικῆς καὶ ἀσκήμης γένεσθαι τὸτο ἐλ-
δόντα. εἰ γὰρ καὶ ὁ βίος αὐτοῦ ἀπὸ σω-
φροσύνης ἐπηνεῖτο, καὶ τὰ ἐν τῇ στρα-
τηγικῇ σέβασιν ὡς εὐκλείῃ, ἀλλ'
ὅσον δόξης χάριν πολὺ τῇ ἐπα-
τειδῶν ἀπλείετο. ἡμέρας ἔνθα κα-
ταλαβέσθης, κατῆλθεν ὅτι τὸ σωέ-
σθαι τῇ βελῇ, ἔτε τὸ πῦρ ἐάσας
αὐτῇ προπομπῆσαι, ἔτε πᾶν ἄλλο τῷ
βασιλικῶν συμβόλων εἰς ὑψὺ ἀρ-
θρῶναι, πρὶν ἢ μαθεῖν τῇ γνώμῃ τῇ
συκλήτῃ βελῇ.

Ι. Επεὶ δὲ αὐτὸν ἅμα τῷ ὅτι
φαίνεσθαι πάντες ὁμοθυμαδὸν ἐφί-
μησαν, ³ σεβάσμιόν τε καὶ βασιλέα
προσηγέσθαι. ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα
παρητεῖτο τῇ ἀρχῇ τὸ ὀπίσθον,
γῆρας τε προῖχόμενος, συγγνώμης
ἐδείκνυτο ἑῇ τε πολλὰς εὐπασίδας ἐ-
φασκεν, οἷς ἡ βασιλεία μᾶλλον ἀρ-
μόζει. καὶ λαβόμενος τῇ χειρὶ ⁴ Γλα-
βίωνος, εἴλεκεν αὐτὸν, κατὰ τὴν

æstuabat. Et quamvis animo
esse forti constantique videretur,
tamen illum vehementer
præsentia territabant, non de
salute sua magnopere sollicitum,
quippe alias graviora pericula
contempserat; sed repentinæ
tyrannidis reputationem animo
versantem, nobilitatemque non-
nullorum reputantem, quos mi-
nime passuros arbitrabatur, post
imperatorem generosissimum re-
cidisse principatum ad homi-
nem privatæ stirpis, atque ob-
scuræ. Nam etsi vita ipsius
plane temperans ac frugalis au-
diebat, maximamque in belli-
cis negotiis gloriam fuerat a-
deptus, attamen claritate gene-
ris impar habebatur. Igitur
postquam diluxit, in curiam
se contulit, neque ignem sibi
præferri neque ulla principa-
tus insignia passus attolli, do-
nec Senatus sententiam scita-
retur.

X. Sed eum omnes simulat-
que viderunt, lætis acclamatio-
nibus unanimiter exceperunt,
Augustumque & Imperatorem
consalutarunt. At ille recusare
institit, tanquam rem invidio-
sam, nomen Imperii, excusare
senectutem, veniamque orare:
multos esse dictitans patricios
viros, quibus magis imperium
conveniret. Simul Glabrimonem
manu comprehensum protra-

¹ Νυκτὶς ἑῇ ὕπνῳ ἀφίκετο. Xiphil. nocte
scilicet nondum præteritâ. die tamen
appetente.

² Vide quæ supra annotavimus in vita
Commodi.

³ Alii Σεβασόν, eo enim nomine

insigniti sunt Imperatores Romani.

⁴ De Glabrione nihil habeo com-
pertum. Secundum Capitolinum, Claudi-
um Pompeianum hortatus est ut impe-
rium sumeret, sed ille recusavit, quia
jam Pertinacem Imperatorem videbat.

bens, sessitare imperatoria sella jubebat. Erat enim ille omnium patriciorum nobilissimus, ad Æneam Veneris & Anchisæ filium seriem generis referens; idemque iterum Consul: qui tamen ita tum loquutus est: Equidem egomet, quem tu omnium putas dignissimum, cedo tibi imperio, atque una mecum Senatus omnis summam tibi potestatem decernimus. Ibi vero ille vim pene afferentibus, atque impense rogantibus universis, vix tandem dubitabundus sellam imperatoriam conscendit, atque orationem hujuscemodi habuit.

Oratio Pertinacis.

XI. Consensus hic vester, studiumque eximium, uni mihi plurimum in tanta ista nobilitate deferendi, cum omni adulationis suspitione vacet, argumentumque benevolentiae, fidemque praeferat, alium fortassis audaciorem atque alacriorem redderet ad ea quae traderentur suscipienda, sperantem facili se gubernatione usurum, qui tantam in vobis benevolentiam animadverteret. Me autem contra, magna ista scilicet atque egregia, sicut honoris sensu obtupesciunt, ita

καλῶν ὅτι τῇ βασιλείᾳ θρόνῳ. ἢ
 ἢ ἐκεῖνθ' εὐχόμεσθ' μὴ πάλιν
 των εὐπατριδῶν ἀνέφερε γὰρ ἐπὶ
 Αἰνείαν τὸν Ἀφροδίτης καὶ Ἀχιλλεύου,
 σι, τὴν τῷ γένους ἀξιοχρόνῳ
 δὲ καὶ τὴν ὑπατοῦ ἀρχὴν τῆς
 σαι δευτέρου. ὁ δὲ, ἀλλ' αὐτὸς γὰρ
 (ἐφ' ἣν) ἐγὼ, ὃν σὺ νομίζεις πάντων
 τῶν ἀξιώτατον, σοὶ τε τῆς ἀρχῆς
 ὡς ἀρχαῶν, καὶ πᾶσαι τὴν ἐξουσίαν
 ἀν' ἐγὼ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες φέρομεν
 σοὶ διδόντες. τότε δὲ πάντων
 αὐτὸν ἐκβιασμένον, ἐκλιπε
 ρησάντων τε, ὁκνῶν καὶ μόλις ἀνελθὼν
 ὅτι τὸν βασιλεῖον θρόνον, ἔλθ' αὖτε
 τοιαύτην.

Δημηγορία Περτίνανθου.

α'. Ἐγὼ τὸ πάντῃ δεξιὸν ὑμῶν πρὸς
 με πᾶσι, καὶ τῆς ἀρετῆς ὑπερβάλλον,
 ὅτι πλεονέκτητον τε εἰς τὴν κρίσιν
 τοσούτης παρ' ὑμῶν εὐγενείας ἐκ
 ἔχον κολακείας ὑποψίαν, ἀλλὰ
 δειξὶν καὶ πᾶσιν εὐνοίας, ἀλλὰ μὴ
 ἀνὰ τὸ δάρεσθαι καὶ περὶ θυμῶν
 νέεσθαι, εἰς τὸ ἐτοίμως δεξασθαι
 τὰ ἐγκαταλειμμένα, ἐλπίδα τε ἐξουσίας
 ὑπέσθην ἀν' ὥς εὐμαρῶς τὴν ἀρχὴν
 διοίσοντα, ἐν ἀρχιερεῶσι καὶ ἄλλοις
 πᾶσι εὐνοῦσιν. ἐμοὶ δὲ ταῦτα μάλιστα
 ὄντα καὶ ἐξαίρετα, πᾶσι καὶ αἰδοῦμαι
 ἐκπλητῆς, δέσθ' τε καὶ ἀποδοῦναι.

ἢ Οrationem hanc pro Herodiani ingenio magis quam re nara formatam credo. Dio enim ejusdem ætatis Historicus, Pertinacem ex αὐτοκρατορὶς orationuculam hanc habuisse testatur.

ἀποδοῦναι μὲν ὑπὸ τοῦ στρατιωτῶν αὐτοκράτορος. ὃ δὲν μὲν τοῦ ἀρχῆς διομαίνου, ἀλλ' ἐξίσταται ἡ δὲ καὶ τῇ μερὸς αὐτοῦ διομαίνου τῇ τῇ ἐμαυτοῦ ἡλικίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ.

γῶνα ἔμικρόν ἐμποιεῖ. μεγάλων γὰρ
 ἐπιτηδεύων ἀρετῶν παρὰ τὸν ἴσ-
 τιμον Δυσέφικτον. ἀλλ' ἐν ταῖς ἀ-
 μοιβαῖς, καὶ μικρὰ μὴ λαβέσθην, ἀν-
 τὶ τῶν μεγάλων, ἔχ' ἕως οὐμα-
 ρῆς ὥς εὐχάριστον δοκεῖν. ὁπλυνή-
 δ' ἂν ὁ πρῶτος π' ἀράσας ἀγα-
 θόν, ἀνυπερέβλητον κατὰ δύναμιν χά-
 ριν, τὸ μὴ κατ' ἀξίαν ἀντιδο-
 δῆν, ἔχ' ἕως οὐ μαρτυροῦν, ὥς ἀ-
 ναντήσιον ἅμα καὶ ἀχάριστον ὀνο-
 μαζέται. ὅρῳ δὲ ἔστι τὸν τυχόντα
 μοι ἐπιτηδεύον ἀγῶνα, ἀρετῆς τὸ
 ἀξίον ἐμαυτὸν παροτρύνειν τῆς το-
 σαύτης παρ' ὑμῶν τιμῆς. οὐ γάρ
 ἐν τῇ καθεδρᾷ ἢ ἀρετῇ, ἀλλ'
 ἐν ταῖς ἐργοῖς, εἴ τις αὐτῷ μὴ
 καταχρῆται. ὅσα δὲ τὰ ἰγνό-
 μενα ὥς φωνῶ μισέται, ποσούτω
 τὰ μέλλοντα ὥς ἀγαθὰ² μεγά-
 λως ἐλπίζεται. καὶ τὰ μὴ δεῖνα
 ὅτι ἐργῶν ἀεὶ μνημονεύεται. Τὸ
 γὰρ λυπήσαν, Δυσεξάλειπτον. Τὰ
 δὲ χρεῖα ἅμα τῇ ἀπολαύσει καὶ
 τῷ φεῖ αὐτῶν μνήμῃ συνανα-
 λίσκει. ἐπεὶ μὴ ὁμοίως εὐφραίνει
 ἐλπίς, ὥς λυπῇ δολεία. ἔ-
 σθ' ἂν πῶς ἀδελφὸς τὰ ἐμαυτῷ ἔχων, ἐν
 χάριτι μοῖρα τίθεται, τὰ ἴδια
 καρπὸν νομίζων. ὁ δὲ ὅτι οἱ-
 κείων σεβνδαῖς, αἰώνιον ἔχων τῷ
 μνήμῃ τῇ λευπηκότῃ. ἔδ' ἔ-
 π' εἰς τὸ κοινὸν χρεῖσθ' ἵκναιτο με-
 ταβολή, αὐτὸς τε πλέον νομίζοι

metu quodam curaque solici-
 tant: siquidem, arduum inpr-
 mis est, magnis acceptis be-
 neficiis paria referre. Nam in
 beneficiorum vicissitudine, si
 magnam gratiam referat, qui
 parvam debuerit, non tam fa-
 cilitas remunerandi expendi-
 tur, quam in ipso argumen-
 tum grati animi commendatur.
 Sed cum prior quispiam exi-
 mia in te quædam contulerit,
 tum si illum parum ample de-
 merearis, non tam deesse quod
 reponas, quam ipse inops sen-
 suum, ac plane ingratissimus
 videre. Cerno igitur jam a-
 nimo, quam mihi arduum sit
 propositum certamen, ne tan-
 to à vobis accepto honore pa-
 rum me fortasse dignum exhi-
 beam. Quippe non in sella ipsa
 fastigium dignitatis, sed in o-
 peribus situm, quæ illam mi-
 nime dedecorent. Nam quan-
 tum præterita odimus, tantum
 de futuris bene speramus. Et
 ut tenax est injuriarum memo-
 ria (quod enim offendit, nun-
 quam obliteratur) sic beneficia
 in ipso excidunt usu: siquidem
 non tam delectat libertas, quam
 servitus offendit. Neque ha-
 bendam quisquam gratiam pu-
 tat, quod rebus suis pro arbi-
 trio utatur: quippe id sibi de-
 beri jure autumat. Qui vero
 suis exuitur bonis, nunquam
 fane injuriam obliviscitur. Ne-
 que quisquam lucro apponit,

¹ Mallem γινόμενα, nam de præte-
 ritis sermo est.

² Μεγὰλ Stephanus & Sylburg.

quia vix ferendum est Atticis auribus
 τοσούτω μᾶλλον μεγάλως, μᾶλλον enim u-
 trinque subintelligitur.

quod utilitatem in commune pariat. Quæ enim publicè profunt, parum cuique curæ sunt. Sin quæ propria cuiusque sunt, minus ex sententia ceciderint: tum nemo satis secum benigne agi putat. Ad hæc, quicunque enormibus tyrannorum, atque immensis largitionibus insue- runt, ii, si frugalius paulo aut continentius ex pecuniæ inopia agere instituas, non tam id moderatæ cuidam dispensationi prudentique attribuunt, quam avaritiam continuo tibi & sordes exprobrant. Neque autem cogitant, neminem posse magna cuivis dilargiri, qui se à vi atque à rapinis abstineat. Qui autem recte ac pro cuiusque dignitate dispensat, non modo nihil cuiquam injuste eripit, sed & cæteros frugi esse docet, & parcere parto. Hæc igitur cum animis vestris reputantes, ad- titimini vos quoque mecum, Pa- tres, communemque hanc im- perii administrationem existi- mate. Quippe in republica, optimatum, non autem sub ty- rannide victuri, cum ipsi opti- mam habere spem, tum reliquis etiam debetis polliceri.

XII. Hæc loquutus Pertinax, Senatui animum addidit: vo- tisque exceptus & acclamatio- nibus, habitusque honorificen- tissime, Jovis aliorumque De- orum templis consalutatis, fa- crificioque de more facto in aulam Palatinam se contulit.

καρπύδα. ἐπὶ τῇ μὲν δημο-
λοῦς, καὶ κοινῇ ἀφ' ἑσθλότητος, ὅτι
γὰρ τοῖς καὶ ἕνα φροντίς. τὸ δὲ καὶ
αὐτὸν ἔχασθαι, εἰ μὴ καὶ γινώσκω
φρονέειν, ἔστιν π μείζων ἀφελεία
νομίζει. Οἱ τε εἰδομένοι ταῖς
τυραννίδος ἀκρίτοις καὶ ἀφελείας
μεγαλοδωραῖς ἐντυφῶν, πλὴν εἰς
σφραγίσαντες καὶ μεταστρεφόμενον
σπάνιν χρημάτων μελῶσιν, ἔ
λοσφραγίσαντες, ἔδ' ἐν σφραγίσαντες καὶ καὶ
μένω διοίκησιν, ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ μ
χρολορίαν καὶ ἀβλιότητα βίης ὀνει
ζουσιν, ἐκ εἰδότες, ὅτι τὸ μὲν
γάλα, καὶ ὡς ἐπύχε, χαιρίζεται, ἔ
ἀν ἀφελείας, εἰ μὴ ἐκ τ' ἀρπαγῆς
καὶ βιάζονται. τὸ δὲ λογισμῶ πάν
καὶ καὶ ἀξίαν ἔχαστε νέμειν, ἀν
τὸ δὲ δεινὸν π δράσαι, μὴ παρέχ
ἀδικον ὑποείαν χρημάτων, διδ
σκε φειδῶ σφραγίσαντες τ' καλῶς πο
δέντων. ταῦτα δὲ ὑμᾶς ἐγνωκό
χρη συνάγειν, καὶ κοινῶ τῆς ἀ
χρῆς πλὴν διοίκησιν νομίζοντας,
εἰσοκρασίαν τε ἀλλ' ἔ τυραννίδα ὑ
μῶντας, αὐτὲς τε ἀγαθὰς ἔχ
ἐλπίδας, καὶ πᾶσι τοῖς ἀρχομένοι
ταῦτα ὑπαγορεύειν.

ιβ'. Τοιαῦτα ὁ Περτίναξ εἰπὼν
ὑπηρεσί τε πλὴν σύγκλητον βελ
καὶ πρὸς πάντων εὐφημίδεις, ἔ
σης τε πρῆς καὶ αἰδῶς παρ' αὐτῶ
πυχῶν, εἰς τε τ' Διὸς νεῶν καὶ
τὰ λοιπὰ ἱερὰ πεμφθεῖς, τὰς π
ὑπὲρ τῆς βασιλείας θυσιὰς τελέσαι

† Appellatus est eadem die Augu-
stus & Pater Patriæ, datum porro est

illi jus quartæ relationis. Vide Capit-
linum.

εἰς τὴν βασιλειὸν ἐπανήλθεν αὐτὸς.
ἐπεὶ δὲ διεφοίτησεν ἡ φήμη ὅτι τε
λαχθέντων ὧν αὐτὸς ἐν τῇ συκλήτῳ,
καὶ τὸ πρὸς τὴν δῆμον γραφέντων, ὑ-
περήδοντο πάντες σεμνὸν καὶ ἡποῖ ἀρ-
χόντα, καὶ πατέρας, καὶ βασιλέα ἔξεν
ἐλπίζοντες. Τὰς τε γὰρ στρατιώτας ἐ-
κάλουσε παύσαισι τὸ πρὸς τὰς δι-
μύτας ὕβριδας, καὶ μήτε παῖν πινὰ τὴν
παριόντων, εἰς τε τὸ κόσμον καὶ εὐ-
τακίον μεταχέιν πάντα ἐπειρᾶτο.

ιγ'. Ἐντε ταῖς περὶ τοὺς καὶ τοῖς
δικασταῖς, ἡρώων καὶ ἡμερῶν ἡδὺ
ἐπεδείκνυτο. καὶ τὸ Μάρκος ἀρχὴς ζή-
λω τε καὶ μιμήσει τὰς μὲν περὶ τοὺς
ἐπομηνήσκων εὐραυνῶν τὰς δ'
ἄλλας πάντας, ἐξ ὧν καὶ ἐφύεισε
τυραννίδος εἰς σάρανα καὶ ἀμείμ-
νον βίον μελαχθέντας, ἔατα εἰς εὐ-
νοίαν ὠκείωσατο. τῆς τε ἡμέρας ἀρ-
χῆς ἡ φήμη ἀφάδεσσα, πάντα ἐ-
διν καὶ πάντα στρατοπέδα, ὅσα τε
Ρωμαίοις ὑπῆκα, καὶ ὅσα φίλα,
ἐκδειάζειν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν ἐπει-
δεν, ἀλλὰ μὴ καὶ τῇ Βαρβάρων ὁ-
σοι πρὸς τὸν ἀφωιάζον, ἢ ἐσασί-
αζον, φόβῳ τε καὶ μνήμῃ τῆς ἐν ταῖς
πρὸς ταῖς ἀρεταῖς ἀρετῆς,
πίσει τε γνώμης, ὅτι μὴδένα ἐκὼν
ἀδικήσει ποτέ, ἐκείνῳ τὸ κατ' ἀξί-
αν ὑπονέμων, χάριτος ἀπεριπύς καὶ
βίας ὧν ἀλλότρετος, ἐκόντες αὐτῷ
πρὸς τὸν ὄντα.

ιδ'. Πρεσβεῖαι τε πανταχόθεν
ἀφικνέοντο, συνηδομῶν ἀπάντων τῇ
Ρωμαίων ὑπὸ Περτίναξ ἀρχῇ. Οἱ

Postea vero quam fama vulga-
vit, quæ ille vel in Senatu di-
xisset, vel ad populum scripsis-
set, læti omnes agitare, speran-
tes serium se & clementem
principem, parentemque adeo
magis quam imperatorem ha-
bituros. Nam & militibus e-
dixit, ne cui ex populo contu-
meliam facerent, neve quem
viatorem pulsarent, cunctaque
denique ad honesti cultum, mo-
destiamque referebat.

XIII. Ipse cum aut ingre-
deretur, aut jus diceret, comem
scilicet ac mansuetam indolem
ostendebat. Et cum Marcum
in primis referre videretur, se-
niores quidem admonitu de-
lectabat: reliquos autem à cru-
deli, contumeliosaque tyranni-
de ad modestam vitam tran-
quillamque vindictos, facile ad
se amandum impulerat. Quæ
cum fama latius evagaretur, na-
tiones omnes atque exercitus
subjectos Romanis, aut amicos,
ad deferendos ei divinos hono-
res incitavit. Quin Barbari quo-
que, si qui aut frena depule-
rant, aut seditiones moliebantur,
metu virtutis quam præ-
stitisse eum superioribus bellis
meminissent, justitiæque fide,
cum neminem ab illo scirent
ultro offendi, sed gratiam cui-
que pro meritis referri, vimque
abesse & crudelitatem, sponte
se dediderunt.

XIV. Legationes præterea
undique confluebant, gratula-
tum Romano populo, quod
Pertinacis imperio gubernaren-

1 Erat enim secundum Dionem ὑπερσήμερος.

tur. Sed quod plerisque omnibus publice privatimque gratum fuit, modestumque mansuetumque principem populo Romano contigisse; id vero urbanæ cohortes imperatorum custodiæ adhibitæ graviter, molesteque ferebant: liquidem à rapinis injuriisque ad temperatum vitæ cultum revocatæ; ac mitem illam civilemque gubernandi rationem in contumeliam suam ac dedecus accipientes, ut ex qua licentiam sibi ademptam intelligerent; nullo jam pacto rectorem hujuscemodi tolerandum statuebant. Igitur principio contumaciores se gerere, minusque dicto audientes esse: postremo nondum bimestri imperio expleto, cum quidem ille jam non dubium probitatis specimen dedisset, universis in optimam spem erectis, invidit repente mala fors, quæ omnia funditus evertit, sic ut egregii illi conatus vehementer omnibus profuturi, in medio quasi cursu prolaberentur.

XV. Nam primum quidem, quidquid in Italia aut alibi gentium inculti soli, etiamque sub regibus vacaret, id totum occupantibus & colentibus adjudicavit: decemque

μὲν ἐν ἄλλοις πάντες ἄνθρωποι, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, τῷ εὐτάκτῳ καὶ ἡμίᾳ τῇ βασιλείᾳ ἔχαιρον· ὁ δὲ πάντας εὐφραίνει, τῷ τοῦ μόνου ἐλύπη τὸς ἐν τῇ Ρώμῃ στρατιώτας, οἱ δορυφορεῖν εἰώδασι τὸς βασιλεῖς. καλυμμένοι γὰρ ἀπαΐζην τε καὶ ὑβρίζουν, εἰς τε τὸ εὐτακτὸν καὶ κόσμιον ἀνακαλέμενοι, τὸ πρῶτον καὶ ἡμέρον τῇ ἀρχῇ ὑβρίζουν καὶ ἀπείμειναν, καὶ δαίρεισιν τε τῇ ἀντιπρὸς ἐξουσίᾳ νομίζοντες, ἢ τῇ ἀρχῇ ἐκ ἑσπερον εὐταξίαν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα κατ' ὀλίγον ὀκνηθεὶς τε καὶ ἀπειθεὶς αὐτὸς τοῖς καλεσμοῦσιν παρεῖχον· τὸ δὲ τελειώσαν, ὅλον μὲν δὴ οὐ τῇ βασιλείᾳ αὐτὸς περικρατικίας, ὅτι διὰ ξαυδῆς τε καὶ ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ σώφρονα καὶ χρηστὰ ἔργα, ἐλπίδων τε ἀγαθῶν τοῖς ἀρχοῦσιν ὑποραινόμενων, ἐβάσκηκε πάντα καὶ ἀνέτρεψε πονηρὰ πύχνη, ἐκάλυψε τε δαυμάσας καὶ ἐπαφίλῃ τοῖς ὑπηκόοις ἔργα εἰς τέλος ἀρχήναι.

ἰ. Πρῶτον μὲν γὰρ πᾶσαν τιμὴν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐθνεσιν ἀγώρην τὴν τε καὶ παντάπασιν ἔσται ἄργον, ἐπέσχεψεν, ὁπόσω τις βέλτεται καὶ δύναιται, εἰ καὶ βασιλεῖς κληῖμα εἴη, καὶ λαλαμάνειν, ὅτι μὲν ληθέντι τε καὶ μαργήσῃ δαυμάσας

1. Ἐπεὶ ὅτι ὅτε τοῖς στρατιώταις ἀρπάξῃ, ὅτε τοῖς καίσαρσι ἀσελγανῶν εἴη ἐξῆν, ὅπως ἴσθαι ἐμίσαν αὐτοῖς. Xiphil.

2. Sc. ex quo cœpit parendi dedignatio. Dio enim & Capitolinus Perzinacem regnasse ferunt dies 88. à quibus immane quantum differt Eusebius qui regnasse ait μῆνας 5. Sed

huic computo annumerari debet intervallum illud quo rerum potitus est Julianus; Qui in serie imperatorum omittitur, vel quod imperium turpiter mercatus esset, vel quod istud intervallum impleverent certamina potius de principatu, quam principatus ipse.

εἶναι. ἔδωκε τε γεωργῶσιν ἀτέλειαν
πάντων εἰς δέκα ἔτη, καὶ διὰ πάντος
διαπολείας ἀμειννίαν. τοῖς τε βα-
σιλικαῖς κήμασιν ἐκάλυπεν αὐτὸ τὸ
ὄνομα ὀπιγράψαι, εἰπὼν ¹ αὐτὰ ἐκ
ἰδία ² βασιλευσίνος εἶναι, ἀλλὰ κοινὰ
καὶ δημόσια τῇ Ρωμαίων ἀρχῇ. τέλη
τε πάντα πρότερον ὅπῃ τῇ τυραννίδος
εἰς οὐποιάν χρημάτων ὀπινοθέν-
τα, ὅπῃ τε ³ ὄχθαις ποταμῶν, καὶ
λίμῃσι πόλεων, ἐν τε ὁδῶν πορείαις
καλύψας, εἰς τὸ ἀρχαῖον καὶ ἐλ-
θερον ἀφῆκεν. ἐμέλλησε δ' εἰς ἔπ' καὶ
πλείονα, ὥς γε τὰ τῇ προαίρεσέως ἐνε-
δείκνυτο, εὐεργατήσιν τὴν ὑπὸ καὶ.

15'. Ἐπεὶ καὶ τὴν συκοφάντας τῆς
πόλεως ὡς δώξας, καὶ τὴν παντα-
χῶς ὡς καλαδῆναι κελύσας, ⁴ τῇ μη-
δένα ἐπηρεάζεσθαι, μήτε ματαίοις
ἐγκλήμασι δειπνῆσαι προνοέμεν.
ἐν ἀδελφείᾳ τε καὶ μακαρίᾳ βίῳ ἦτε
σύγκλητοι μάλιστα, καὶ οἱ λοιποὶ
πάντες βιώσεσθαι προσηδούκων. ἔ-
τι γὰρ μέτεσθαι καὶ ἰσόπῃ ὡς, ὥς
καὶ τὸν αὐτὸν ἦδη μεράκιον ὄντα
⁵ μήτε εἰς τιῶν βασιλείων αὐτῶν ἀ-
ναγκαῖν, ἀλλ' ἐν τῇ πατρίδι μέ-
νειν οἰκεία, καὶ εἰς τὰ συνήδη προ-
όντα διδασκαλεία καὶ γυμνάσια ἰδιω-
τεύοντα, ὁμοίως τοῖς λοιποῖς παι-
δεύεσθαι τε, καὶ πάντα πράττειν, ἔ-
δαμνεν τὸν καὶ πομπῶν παρεχόμενον
βασιλικῶν.

annorum immunitatem, ac per-
petuam libertatem agricolis con-
cessit. Imperatoriis autem pos-
sessionibus nomen suum inscri-
bi probibuit, non esse illas di-
ctitans imperantium proprias,
sed communes Romanorum,
& publicas. Vectigalia quoque
omnia, quæ ad contrahendas
pecunias tyranni excogitaverant,
in fluviorum ripis, in urbi-
um portibus, perque vias &
itinera penitus remisit, atque
in antiquam libertatem revo-
cavit. Multaque item ad i-
dem exemplum facturus vide-
batur.

XVI. Nam & delatores urbe
exegerat: & ubi invenirentur,
puniri imperaverat; cavens ne
cui de vanis criminibus pericu-
lum conflaretur. Ergo in maxi-
ma tranquillitate sese, beatissi-
moque rerum statu victuros. Se-
natus cæterique arbitrabantur:
siquidem adeo se æquabilem, pa-
remque cæteris præstabat, ut fi-
lium quoque jam adolescentem
in aulam Palatinam nunquam
adduxerit, sed intra privatos pa-
rietes continuerit. Sic ut ad lu-
dum quoque literarium, atque
gymnasia de more itaret, nihil
privatis absimilis; erudireturque,
& omnia perinde ut quis è me-
dio agitarer, neque ullam aut
tyrannicam, aut omnino impe-
ratoriam pompam ostentaret.

¹ Tandemque imperium principis quam
patrimonium majus est. Plin. in paneg.

² Erecta sunt duo priora vectigalia
propter fluminum & portuum usum,

ultimum vero ob cursum vehiculari-
um, uti licet conjicere.

³ Quia, inquit. Xiphil. διαφάρεται
ἐκ ἡδονῆς.

XVII. Cum in hac morum vitæque modestia ageret, soli scilicet prætoriani milites, præsentem rerum conditionem non satis æquo animo ferentes, veterem illam licentiam violenter se gerendi, raptandique omnia affectabant; interque vina & epulas, consilia inierunt Pertinacem è medio tollendi, gravem ipsis atque onerosum; alterumque ejus loco imponendi rebus Romanis indulgentem atque intemperantem, nihilque denique non licentiæ præbiturum. Igitur confestim haud opinato cunctis ocium agitantibus, turbidi, ac furentes, militari cursu meridie ipso, protentis hastis, nudis gladiis, frequentes ad imperatoris ædes feruntur. Re autem subita, insperataque perterriti cubicularii Palatini, pauci plurimis, & inermes armatis minime ausi resistere, relicta sua quisque statione, diversi alii alio defugerunt. Pauci tamen ex amicissimis, nunciato militum concursu, persuadere Pertinaci conabantur, uti fuga sibi consuleret, populique auxilium imploraret. Ille autem tametsi utilia in præsens audiebat, tamen indecorum existimans, atque illiberale, minimeque dignum imperatoria majestate, atque anteacta vita, fugæ aut latebris salutem debere: occurrere periculo, ac pro-

17. Τοιαύτης δὲ εὐμοιρίας καὶ ταξίας κατεχέουσιν τὸ βίον, μόνον δρουφόροι ἀγρόντες μὲν ἐπὶ τοῖς περὶ τοὺς ποταμούς, ποθέντες δὲ τὰς ἐπὶ τῇ περὶ τοὺς ποταμούς, πυρηνίδου ἀρπαγῆς τε καὶ αἰ, ἐν τῇ ἀσπίδι καὶ κραυγαῖς βασιλεύοντο ἡγεμονεύοντες τῇ Περτινίκῃ, ὡς ὄντα αὐτοῖς βαρύν καὶ παχύν. Ζήσαντες δὲ πῶς τὸ πάλιν αὐτοῖς ἀνέστη καὶ ἀκόλαστον παρέχοντες ἐξουσίαν. αἰφνιδίως τίνων ἐδύναντο περὶ τοὺς ποταμούς, ἀλλὰ πάντων ἐν ἡμέρᾳ ἀφαιρῶντων, καὶ θυμῷ καὶ ἀντιφύῃ, ὡς ἐπὶ στρατοπέδῳ δρόμῳ φεύγοντες αὐτοῖς, ἡμέρας ἀκμαζούσας πεποιημένων τοῖς βασιλείοις, τότε δὲ ῥατα διαλείνεται, καὶ τὰ ξίφη ἀποσάμνουν. τῇ δὲ παραδόξῳ τῇ ἐργασίᾳ ἀνελπίστῳ, οἱ ἐν τῇ βασιλείᾳ ὑπάρχοντες ταραχθέντες, ὀλίγοι τε πολλοὶ, καὶ ἀνοπλοὶ πρὸς ὥπλισμένους ἐκ ἑαυτῶν ἀλλ' ἕκαστος, ὡς ἐγκεχρημένοι φρουρᾷ λιπῶν, ἢ ἐπὶ τῇ αὐλῇ ἢ ἐπὶ τῇ λοιπῇ εἰσόδῳ ἐφύγον. ὀλίγοι δὲ πῶς τὸ ὑπομένοντες, διαγρηλατῶντες τῷ Περτινίκῃ τὸ ἐφοδόν, σὺν ἐβέλδον φυγῇ, τῇ τε τῇ δῆμῳ ἡδεῖα ἑαυτὸν ὀπιδέναι. ὁ δὲ καὶ τὴν συνουσίαν αὐτῶν πρὸς τὸ παρὰ τὸν ὄφελμα μὴ πεθεῖς, ἀπορετῇ δὲ ἀνελεύθερα, βασιλείας τε ἀνάξια, καὶ τῇ περὶ τοὺς ποταμούς αὐτῶν καὶ περὶ τοὺς ποταμούς νομίσας, φεύγειν μὴ λαθεῖν ἐκ ἡδύτης. ὁμοίως δὲ καὶ

1 Pertinaci factio præparata est per Latium præfectum Prætorii, & eos quos

Pertinacis Sanædmonia offenderat. Ca. p. 101.

2 Scrib. ex 77.

σεα τῶ πρόγματι, περιῆλθεν ὡς
διελκξόμενοι αὐτοῖς, ἐλπίσας πεί-
σῃ τε αὐτὲς, καὶ παύσῃ τῆς ἀ-
λόγου εἰς τὸ παρὲν ὁρμῆς. καὶ διὰ
τοῦ δωματίου περιελθὼν, ὑπαντά-
μενοι αὐτοῖς, πυνθάνεσθαι τε ἐ-
περᾶτο τὰς αἰτίας τῆς ὁρμῆς, πεί-
θειν τε ἐπεχειρεῖ μὴ ἐνδουνασ-
σάμεναι. καὶ τότε ἐν σάφρονι καὶ
συνῶ ῥήματι, καὶ τῶν τὸ τοῦ
βασιλέως ἀξιώμα, ἐδέν τι κα-
τεπλήχοντο, ἐδὲ καταδειλιῶντο,
καὶ ἱκατεύοντο ῥήματα ἐνδεικνύ-
μενοι.

Ἐτέρη Δημογοεῖα Περὶ Πανακτοῦ πρὸς
τοὺς δορυφόρους.

Ἰν'. Τὸ μὲν ἐμὲ, ἔφη, πρὸς ὑ-
μῶν ἀναιρεθιῶμαι ἐδέν τι μέγα,
καὶ βαρὺ, πρεσβύτη εἰς μακρὸν γῆ-
ρας ἐνδύξας ἐλάσασθαι. παντὶ γάρ
ἀνθρώπων βίῳ, ἀνάγκη τέλος ἐ-
πιθιῶμαι. Τὸ δὲ ὑμᾶς φύλακας
καὶ φρουρὰς δοκοῦντας βασιλέως,
καὶ τὰς ἐξωθεν κινδύνους ἀπεί-
ργοις, αὐτὰς γλυβεῖν φονεῖς, καὶ
μὴ μόνον ἐμφυλῶ, ἀλλὰ καὶ βα-
σιλείῳ μᾶναι τὰς δεξιὰς αἵμα-
τι, ὁρᾶτε, μὴ πρὸς τὸ νῦν ἀ-
νόσιον, καὶ ὕστερον ὑμῶν ὀπκίνδυ-
νον ᾗ. καὶ γὰρ τι ἐμαυτῶ σπύριδα
λυπήσαντι ὑμᾶς. εἰ δὲ καὶ ὅτι τῇ
κοιμώδῃ τελειῇ συλλαβάνετε, ἐ-
δέν παρὰδοξον, ἀνθρώπων ὄντα εἰ
τελειῇ κατέλαβεν. εἰ δὲ τῷτο ἐξ
ὀπκείας οἶδατε γελῆσθαι, ἐκ ἐ-
μὸν τὸ ἀμαρτήμα. ἴτε γάρ, ἐξω

cedere in medium decrevit,
sperans persuasurum quæ vellet,
& furentes in præsens animos
placaturum. Igitur cubiculo e-
gressus, factusque irruentibus
obviam, quærere causas institit
tam subiti motus, & à fœdissi-
mo illo tumultu abstertere, non
attonitus periculo: sed habitum
oris gravem, moderatumque
retinens, paremque imperato-
riæ dignitati; ac nihil humile,
nihil pavidum aut obnoxium,
nihil denique supplice dignum
præ se ferens; ita ad eos ver-
ba fecit.

*Alia Oratio Pertinacis ad
milites Prætorianos.*

XVIII. Me quidem, ὁ mili-
tes, inquit, si occiditis, neque
ipfi rem magnam facitis; neque
mihi sane gravem, homini vi-
delicet hujus ætatis & gloriæ:
siquidem humanæ vitæ finis cer-
te est aliquis necessarius. Vos
autem principis curæ, custodiæ-
que, & propulsandis aliunde
periculis adhibitos, cædem ip-
sos facere primos; neque civili
tantum, sed Imperatorio quo-
que sanguine polluerе dextras;
id vero videte, ne vel in præ-
sens flagitiosum sit vobis, vel in
posterum periculosum. Neque
enim ego ulla vos injuria affeci.
Si enim Commodi doletis inte-
ritu, nihil profecto novum fuit
mori, qui homo natus fuerat.
Sin dolo necatum putatis, non
meum sane id crimen: quippe
quem ipfi scitis ab omni etiam
suspicionе procul abesse. Quæ
enim

enim tunc acta sunt, vos prius cognita habuistis : ut etiam si quid obortum suspicionis est, utique alios attigerit. Cæterum ne illo quidem extincto, quicquam de vobis fieri patiemur, quod modeste, atque ex dignitate vestra, non autem per vim & rapinas concupiveritis.

XIX. Ita loquente eo, jam quidam ex his permotum iri videbantur : neque sane pauci abire jam coeperant, veriti sanctimoniam principis, ac senectutem : sed à cæteris facto impetu obtruncatur. Qui statim eo perpetrato scelere, multitudinem declinantes indignissime laturam id facinus, occupant in castra abire, muroque continent se, dispositis pro turribus armatis, qui populum à mœnibus arcerent. Hunc finem Pertinax sortitus est vitæ, morumque (ut supra diximus) laudandus.

XX. Sed ubi cædis illius fama per populum dedita, tumultu scilicet, luctuque omnia compleri, discurrere universi furentibus similes, neque certi quid agerent, quærere ipsos auctores : quos neque invenire tamen poterant, neque ulcisci. Præcipue vero senatus indigne id ferre, communemque eam

πάσης ὄντα με ὑποψίας, καὶ εἰδὲν ἡμῶν ἀγνοῦντα τὰ τότε πεπραγμένα. ὥς εἰ τι ὑποπτεύετε, ἐτέρον ὑποφέρειν τὸ ἔγκλημα. ἀλλ' ὁμοῦ τελευτήσωμεν καὶ κτείνε, εἰδὲν ὑμῶν ὅτι εὐπειπῶς, καὶ κατ' ἀξίαν, καὶ ἀνευ τῆ βιάζεσθαι με, ἢ ἀρπάξαι ἐνδεήσει.

ΙΘ'. Τοιαῦτά πινὰ λέγειν αὐτῷ πειρώμενον, ἥδη πινὰς αὐτῶν καὶ πείσειν ἐμέλλησε, καὶ ἐκ ὀλίγοι γε ὑπὸ σφαρίντες, ἀνεχώρουν, σέμνῃ βασιλέως γῆρας αἰδέμενοι. Ἰ ἐπὶ δὴ λαλῶντι ὁ παρῆντι, ὁππότεσόντες φονεύσαι δράσαστές τε ἕως ὧμὸν ἔργον, δὲ καὶ τετολμημένων φθάσαι θέλοντες καὶ δῆμῳ ἔφοδον, ὁπταίμενοι τε ὁππότε καλεπῶς τὸ πλῆθος διοίσει τὰ πρὸς παραγνώστα, εἰς τὸ στρατόπεδον δρομῶν ἀναχωρήσασιν, ἐντὸς τείχεος ἔμμενοι, φρουρὰς δὲ τῶν πυργῶν καταστήσασιν, ὥς ἀμύνονται εἰς τὸ τείχος προσβάλλοι ὁ δῆμος. Τέλος μὲν δὴ τοῦτο κατέλαβε Περτινὰξ, χρυσάμενον βίβην καὶ περιερίσσει, ὥς περιερίσσειται.

Κ'. Επεὶ δὲ διεφοίτησεν εἰς τὸν δῆμον ἢ τῶν βασιλέως ἀναίρεσις, παρακλή τε καὶ πένθος πάντας κατέειλεν. Δεδεόν τε ἐνθεσιῶσιν εὐκότες, κίνησις τε ἄλογος κατεῖχε τὸν δῆμον, ζητήσαντες τοὺς δράσοντας, μήτε δὲ εὐρεῖν, μήτε ἀμύνεσθαι δυναμένοι. μάλιστα τε δεινῶς ἔφερον τὸ πεπραγμένον, καὶ συμφορὰν κοινὴν ἐτήρουν αἱ

¹ Expressior Capitolinus. Sed cum Tanasius quidam unus è Tungris, in iram & timorem milites loquendo adduxisset,

hastam in pectus Pertinacis objecit; hac voce usus, uti refert Xiphilinus, 7876 σοι εἴφε· οἱ στρατιῶται πεπόμερασι.

ἢ σύγκλητον βαλὼν νέμοντες, πατέ-
ρα τε ἥπιον καὶ χρηστὸν προσάπτω ὑπο-
καλόντες· πάλιν τε τυραννίδος ὡς
διδῶ, ἐπεὶ τέτω χαίρειν τὸς στρα-
τιώτας ἡλπίζον.

κα'. Μιᾶς δὴ πρὸς καὶ δευτέρας ἡ-
μέρας ἀφ' ὧν ἀμύσης, οἱ μὲν δημόται,
ἐκείνη τὸ καὶ αὐτὸν δεδιώς, ὑ-
παναχάρεται. οἵ τε ἐν ἀξιώσει ὄντες εἰς
τὰ προξενία τῆς πόλεως κλήματα
ἀπερίδραστον, ὅπως ἂν μὴ πει-
νὸν ἐκ τῆς ἐσομένης ἀρχῆς παρόντες πά-
σσοιεν. Οἱ δὲ στρατιῶται, ἐπεὶ τὸν τε
δημόν ἡσυχάζοντα ἔγνωσαν, μὴ τέ-
τινα πολέμωντα ἐπεξελθεῖν τῷ τῆ βα-
σιλείας αἵματι, ἐλθόντων μὲν ἐν τῷ τῆ
τείχεσιν καθ' ἑαυτοὺς ἐαυτοὺς. ἀνα-
γαγόντες δὲ τὸς ἐφ' ὧν ἐπὶ αὐτῶν
ὅτι τὸ τῷ τῆ, ἡ προσεκλήρυτον ὡ-
νιον τῆ βασιλείαν τῷ τε πλείονος ἀρ-
γύριον δώσουσι, ἐγχειρεῖν ὑπαχθῆναι
τῆ ἀρχῇ καὶ ἀφ' ὧν τῶν ὅλων αὐτὸν ἀ-
νάξειν ἀδελφῶς εἰς τῆ βασιλείαν αὐτῶν.
ἐπεὶ δὲ τὸ κέντυμα διεφοίτησεν, οἱ
μὲν σπουδαιότεροι τε καὶ ἐνδοξότεροι τῆς
συγκλήτης βουλῆς, ὅσοι τε ἐν παλαι-
ᾷ, ἢ ἐπὶ πλείστοι, λείψαντα ὀλίγα τῆ
κοιμώμενης τυραννίδος, ἔτι προσήλ-
θον τῷ τείχεσιν, ἔτι ἀπρεπῆ καὶ ἐπο-
νειδίον χρημασι κήσαδαι τῆ ἀρχῇ
ἡδέεσθαι.

κε'. Ἰουλιανῶν δὲ πρὶν ἢ δὴ μὲν τῶν
ὑπατῶν τελεεκόπων ἀρχῇ, ὁ δὲ οὐκ ἐν πρὶν δὲ

calamitatē existimare, desi-
derans parentem optimum, ac
principem indulgentissimum :
rursusque tyrannidem metu-
ens quam cordi esse militibus
intelligebat.

XXI. Sed quum dies unus
itemque alter abiisset, plebs-
que universa suo quisque metu
quietem ageret; & qui digni-
tate, autoritateque pollebant in
sua prædia quam longissime po-
terant ab urbe secessissent, ne
quid in eligendo successore gra-
vius objiceretur: cognito mi-
lites & quietum esse populum,
& existere neminem qui prin-
cipem interfectum vindicaret,
ipsi quidem castris se contine-
bant. Constituto autem supra
murum vocalissimo quoque, e-
dicunt venale imperium, tra-
diturosque se ei qui plurimum
pecuniæ polliceretur, tutoque
in aulam deducturos. Id au-
ditum, neminem in senatu gra-
vitate atque autoritate prædi-
tum, neminemque è nobili-
tate, aut ex his denique per-
movit, quicumque adhuc opu-
lenti superabant, tenues reli-
quæ Commodi tyrannidis, ne-
que ausus quisquam aut muro
succedere aut turpem contume-
liosumque dominatum pecunia
pacisci.

XXII. Sed enim Juliano
cuidam consulari viro, qui

1 Ὡς περ γὰρ ἐν ἀγορᾷ καὶ πωλητικῇ
τοῖς καὶ αὐτῇ, sc. Roma καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτῆς
πᾶσα ἀπεκινύχθη. Dion.

2 Χρημασίης. ἄλλως καὶ ἀναλωσίης
ἀπολαύσης. Idem. Longe vero dissentiit
Spartianus qui hoc de Juliano refert.

Tanta parsimonia fuisse perhibetur, ut per
triduum porcellum, per triduum leporem
divideret. Nam in hac vitâ à Græcis
scriptoribus procul abit Spartianus,
quod semel monuisse suffecerit.

grandem habere pecuniam credebatur, vespere supra coenam nunciatur inter vinum atque epulas militum edictum. Quippe homo alioquin parum vitae continentis habebatur. Persuadent igitur uxor atque filia, & parasitorum turba, ut relicta mensa accederet, & quid agatur intelligat. Ac subinde inter eundem adhortantur, occupet projectum imperium: superaturum largitione omnes, qui tantum divitiarum possideat. Igitur ubi ad muros accessit, clamare occepit, datum quæ vellent: habere se magnas opes, plenos auri thesauros, atque argenti. Eodemque tempore Sulpicianus, & ipse vir consularis, ac præfectus urbi, focerque Pertinacis, imperium licitabatur. Verum in eo milites suspectam habuerunt Pertinacis propinquitatem, subesse aliquid fraudis suspectantes, quo illius cædes vindicaretur.

XXIII. Ergo Julianum scalis demissis supra muros attolunt: non prius ausi referare portas, quam conveniret de numero dandæ pecuniæ. Ille ingressus in castra, primum quidem honores Commodi, &

ἐν εὐπορίᾳ χρημάτων εἶναι, ἐστὶ μὲν δὲ πρὶν δέλλω ἐσπέραν διηγήσθαι τὸ στρατιωτικὸν κήρυγμα πρὸς τοὺς μέδων καὶ κρατεροὺς. ὡς γὰρ καὶ ὅτι βίω μὴ σώφρονι ἀφελεινὸς πείθουσιν ἐν αὐτὸν ἥτις ἱ γυνὴ καὶ θυγάτηρ, καὶ τὸ τὸ παρόντων πλῆθος ἀναδορῶντα τὸ σκίμποδον δραμὰς ὅτι τὸ τίχθαι, καὶ τὸ παραπρόθυμα μαθεῖν, παρὰ τε πᾶσαν τὴν ὁδὸν συμβαλέουσιν, ἐξεμμένω τὸ ἀρχὴν ἀπὸ πάσαι, ἀφειδώς τὸ χρημάτων ἔχοντα μεγαλοδωρεῖα ἅπαντας ὑπερβαλεῖν, καὶ πνὺς ἀμφισβητοῦεν. ἐπεὶ τοῖσι τὸ τίχθαι προσήλθεν, ἔδοξα τε πᾶσι ταῦτα δώσειν ὅσα βέλονται, ὑπαρχομένων, παρεῖναι τε αὐτὰ πᾶμπλεῖς χρήματα καὶ θησαυροὺς χρυσὸν καὶ ἀργεῖον πεπληρωμένους ἔλεγε. καὶ τὸ τὸ αὐτὸν καὶ τὸν Σελευκίαν καὶ αὐτὸς ἀνὴρ πρὸς ὑποδιδάκτορας, ἐπαρχὸς τε τὸ πόλεως ἡγεμὼν (πατὴρ δὲ ὡς τὸ Περτίναξ γυναικὸς) ἦκε τὸ ἀρχὴν ἀνέμενον, ἀλλὰ τὸτον μὲν ἔπροσέχοντο, φοβούμενοι δὲ οἱ στρατιῶται ὡς τὸ Περτίναξ συλῆσαι, μὴ τις ἄρα δόλῃς εἰς τὸ ἐκδικηθῆναι τὸ ἐκείνου φόνον.

καὶ. Καθέντες δὲ κλίμακα, τὸ ἱερὸν ὅτι τὸ τίχθαι ἀνέβησαν. γὰρ ὡς ἄλλοτερον ἀνοῖξαι τὰς πόλεις διελόν, πρὶν ἢ τὸ ποσότητι τὸ δοθῆναι μόνων χρημάτων μαθεῖν. ὁ δὲ ἀνὴρ δὼν, τὴν τε Κομμόδου μνήμην αὐτοῖς

1 Contra Spartianus. Qui uxorem & filias in Palatium vocatas, trepidas invisasque transisse, Narrat, quasi imminens exitium præsagirent.

2 Monuit enim Julianus ne eum Imperatorem facerent qui Pertinacem vindica-

ret. Fædam utrinque Licitationem legi apud Dionem.

3 Indicavit quanti emeret imperium computo per digitos facto, idem apud Dionem dicitur ἵνα χερσὶν ἐκτιμᾶται.

καὶ τὰς πηλὲς, καὶ τὰς εἰκόνας, αἷς ἢ
 οὐκ ἐπὶ τῇ ἀνασώσαντι ὑπὲρ
 αὐτοῦ, καὶ πάντων δώσειν ἐξουσίαν, ὅν
 ἔχον ἐπ' ἐκείνῳ. ἐκείνῳ τε στρατιώ-
 τη τοσούτον ἀργύριον, ὅσον μήτε αὐτῇ-
 σαι, μήτε λήψεται προσεδόκησαν. τὰ
 δὲ χρήματα μὴ μελλήσῃν, ἀλλ' οἰκο-
 δον ἡδὴ μεταπέμψασθαι. Τούτοις ἀνα-
 παρόντες οἱ στρατιῶται, καὶ ταύταις
 ἀρξάντες τὰς ἐλπίσιν, αὐτοκράτορά
 τι ἢ Ἰουλιανὸν ἀναγορεύουσι, καὶ περὶ
 τοῦ οἰκείου ἐκ γῆρας ὄντος Ἰ. Κόμ-
 μωδον ἀξιοῦσιν ἀποκαλεῖσθαι. Τὰ τε
 σημεῖα ἀρξάντες, καὶ τὰς ἐκείνου εἰκό-
 νας ἑποικισάμενοι, προσπίμπειν
 ἐπειρῶντο. Σύσας δὲ ὁ Ἰουλιανὸς τὰς
 νηομισμένας καὶ βασιλείας ἐν τῷ στρα-
 τωπέδῳ συστάς προσήγαγε τῶν αὐτῶν,
 ἵππῳ τε ἢ σιμωφείας δευροφάμε-
 νῳ, ἅτε γὰρ βία, καὶ ὡς γινώσκω
 ἢ δῆμι, μέγα τε αἰσχρὸν καὶ ἀπρεπὲς
 ἀφελῶς ὠνησάμεν ἢ ἀρχῶν, ἐ-
 κούτως ἐδεδοίει ἢ δῆμιον ὡς ἐναγίω-
 ῶν. Αναλαβόντες ἔν τας πανο-
 πίας, καὶ φράξαντες αὐτὰς οἱ στρατιώ-
 ται εἰς φάλαγγα ῥῆμα, ὡς, εἰ δέοι,
 καὶ πολεμήσουσιν, ἐν μέσοις αὐτοῖς
 ἔχοντες ἢ ἴδιον βασιλέα, ὑπὲρ τε ἢ
 κεφαλῆς αἰσφύοντες τὰς ἀσπίδας, καὶ
 τὰ δόρατα, μήτε καὶ λείων περὶ βο-
 λῶν ἐπὶ δώματων ἐπὶ τῇ πομπῇ
 ἡμίσιον, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς βασιλείαν,
 μὴδεὶν ἢ δῆμιον μήτε ἀντίσταναι πολέμῳ, μήτε μὴ εὐφ-

statuas quas sustulerat Senatus, in-
 stauraturum pollicebatur : concef-
 surumq; ipsis quam quondam sub
 illo licentiam obtinuissent. præ-
 terea militibus singulis plus mul-
 to argenti daturum, quam au-
 petere auderent, aut acceptu-
 ros expectaverant. Neque in
 dando moram futuram : nam
 domi eam pecuniam adservari.
 Quibus adducti rebus milites,
 atque in tantam spem erecti,
 Julianum declarant principem,
 simul & Commodi cognomen
 imponunt. Tum signis subla-
 tis, impositisque illius imagi-
 nibus, deducere hominem ten-
 dunt. Igitur de more sacrifi-
 cio in castris peracto, exiit
 majore militum comitatu quam
 cæteri consueverant : siquidem
 per vim, contraque populi
 voluntatem, perque turpitudi-
 nem & dedecus imperium e-
 mercatus, jure impetum mul-
 titudinis verebatur. Sed indu-
 ti armaturas milites, circum-
 septique undique testudine fa-
 cta, ut etiam si res posceret,
 dimicarent : receptoque in me-
 dium imperatore suo, clypeis
 hastisque supra capita elatis, ut
 tutiores forent, si forte lapi-
 des è tectis mitterentur, de-
 ducunt eum in aulam, neque
 auso resistere populo, neque
 (ut mos est) faustis acclama-

1 Καὶ αὐτὸν οἱ στρατιῶται τὰ, ἢ ἄλλα
 ἐμνημονεύον, καὶ Κόμμοδον ἐπωνομαζόν. Dion.
 2 Vertit Politianus quasi legeret ἐπι-
 καλῶς ἑκατέρω. Sed verisimilior est vul-

gata lectio, Julianum sc. Commodi i-
 mages velle restituras, cujus memo-
 riam in se recepit restituendam.

3 Steph. πλεον γι.

tionibus prosequente, sed diras procul imprecantibus universis, graviterque exprobrantibus quod ære sibi imperium paravisset.

XXIV. Tunc primum videlicet corrupti militum mores, foedaque & insatiabilis pecuniae cupiditas, & contemptus imperatoriae majestatis inolevit. Nam quum neque vindex existeret ullus tam crudeliter interfecti principis, neque promercale factum imperium, foedeque nundinatum quisquam prohibuisset, id vero initium causaeque militibus fuit, ut etiam in posterum turpissimi, contumacissimique evaderent, sic ut avaritia in dies ac principum contemptus etiam usque ad sanguinem proveheretur.

XXV. Enimvero Julianus imperium adeptus, deliciis continuo crapulaeque se dedere, circa Rempublicam indiligens, vitamque molliissimam, luxuque circumfluentem traducere. Sed & spem militum fefellerat, neque implere fidem promissorum poterat: siquidem nec opes domi quantas jactabat, & publicum aerarium sumptibus illis insanis jampridem à Commodo exhaustum. Quare cum

προεκεκένωτο τῇ Κομμώδῃ ἀσωτεία σιν. ἐκ δὲ ταύτης τῆς πόλεως, καὶ τῆς αἰτίας, οἷτε στρατιῶται σφαλέντες

μῦντος, ὡς αὖτε εἰσὶν αὐτοὶ ἀποπέμψαντες βασιλέας. τὸν αὖτις δὲ καὶ πρὸς τὸν ἐξῶτες, ἡ ἐλασφύμωσι, καὶ καὶ ὡς ἡγόρευον, ἅτε χρημάτων ἀπὸ καλλιανξάμωτον ἢ ἀρχῶν.

καὶ. Τότε δὲ καὶ στρατιῶται ἀποπέμψαν τὰς στρατιῶν ἡδὴ χρημάτων ἐδιδάχθησαν ἀπλῆστον αἰσθῶν ὁπτιμῶν. καταφρονήσιν ἢ πρὸς τὸς ἀρχοντας αἰδῶς. τὸ μῆτε τοῖς ὅπως ὡμῶς τεταλμημῶν ἐν φόβῳ τῷ βασιλικῷ ἐπεξίεναι πρὸς μῆτε ἢ ὅπως ἀποπέμψαν ὁπτιμῶν κρυπθῆσαι καὶ παραδεῖσαι ἀρχῶν εἰς ἢ κωλύοντα, ἀρχῶν καὶ αἰσθῶν στρατιῶν καὶ ἀπειδῶς καταστάσεως, ἐς τὰ ὁπτιμῶν ἐξήμετο αἰδῶς, ἢ πρὸς χρηματίας αὐτῆς, καὶ ἢ ὁπτιμῶν ἀρχῶν καταφρονήσεως μέχεις αἰσθῶν ἀποπέμψαν.

καὶ. Ο δὲ ἐν Ἰουλιανὸς ἐπεὶ πρὸς ῥῆλθεν εἰς τὴν ἀρχῶν, στρατιῶν δὲ καὶ κραυγῶν ἐχόλαζε, τῇ πρὸς δημοσίαν ὁπτιμῶν ἐλασφύμωσι, εἰς δὲ τὸ ἀποπέμψαντον καὶ ἀσπῶν ὁπτιμῶν αὐτῶν. εἰσέκετό τε καὶ τὸς στρατιῶτας ψευδομῶν καὶ ἀπατήσεως, τῷ μὴ δύναιτο ἀποπληρῶσαι αὐτῶν ὅπως. ὅτε οἰκοδὴν ἡ αὐτῶν ποσῶντα χρηματίας ὅσα ἡλαζονόσατο, ὅτε μὴ οἱ δημοσίοι ἀποπληρῶντες εἶχον. ἀλλὰ πάντες καὶ ἀπειδέσει, καὶ ἀκρίτοις ἀναλώμα

1. Ἐξέκαστον πάντες ὡς αὖτε ἐκ συγγραφῆς ἡδὴ ἐκ ἀρχῆς

ἄρχαγα πάντες καὶ πατροφόνον ἐνομαζόμενον Διον.

ἐλπίδων, ὑπηγανάκτων, ὃ, τε δῆμον αἰδομένον τῇ γνώμῃ τῆς στρατιωτῶν ἰσχὺν ἐν κατὰφρονήσει.

κς'. Ως προσόντα τε καὶ ὡς ἀγορεύειν, ὑπὸ αἰσχροῖς τε καὶ ἀμφοτέροις ἡδοναῖς σκώπῃν, εἰς τὴν ἵπποδρομον, ὅπερ μάλιστα τὸ πᾶσι συνιδὸν ἐκκλησιάζει, τὸν Ἰουλιανὸν ἐβλασφήμουσιν, ἀρωγὸν δὲ τῇ Ρωμαίων ἀρχῇ, καὶ σέμνης βασιλείας περσάτω, Νίχρον ἐπεχέλευτο. βοῶντιν τε αὐτὸν τῶν παχέων ἡξίουσιν, ὡς ἐφύσει παχέων.

κς'. Ἦν δὲ ὁ Νίχρος τῆς 2 μὲν πολλὰς ἐπαλυσάντων· καὶ ὅν δὲ καὶ τὸν τὰ περσικὰ ἐν Ρώμῃ ἐπεφύετο, Συείας ἡγεῖτο πάσης. Πολλὰ δὲ αὐτῷ καὶ μεγίστη ἀρχὴ τότε, τῇ δὲ Φοινίκων ἔδνευ παντός, καὶ τῇ μέγιστος Εὐφράτι γῆς, ὑπὸ τῇ Νίχρῳ ὄντων ἔξοχα. αὐτὸς δὲ αὐτὸς τῇ μὲν ἡλικίαν ἦδη μετέως περσικῶς, εὐδοκμήσας δὲ ἐν πολλαῖς καὶ μεγάλαις περσικῇσι. φήμιν τε αὐτῷ διεφύετο, ὡς ὅπερ καὶ καὶ δεξιῶς, ὡς τῇ Περσικῇ βίον ζῆλῳ, ὑπὸ ὧν μάλιστα οἱ Ρωμαῖοι ἐπεΐθοντο. ἐχέλευν τε αὐτὸν συνεχῶς ταῖς τῇ δῆμῳ συμβόλῃς, καὶ βλαφημῶντες τῇ Ἰουλιανὸν παρόντα, ἐκείνον βασιλεὺς φωναῖς ἐφύμην ὑπὸντα.

milites habebat infensos, tum à populo totius rei conscio facile contemnebatur.

XXVI. Itaque & prætereuntem maledictis insectabantur, & turpes ambiguaque voluptates exprobrabant, sic ut propalam etiam in circo, quo maxima vis hominum confluit, Julianum incefferent, ac vindicem Romani imperii, præfulemque summi principatus Nigrum vocitarent: orantes, ut quamprimum adefset, ipsosque à tantis contumeliis affereret.

XXVII. Is Niger consulum gesserat, ac tum Syriæ præerat universæ: qui honos ea tempestate multo maximus erat. Quippe etiam Phœnices, omnisque ad Euphratem regio, Nigri suberat imperio. Ipse ætatis erat jam ad senectutem spectantis, multisque & magnis in rebus versatus famam obtinuerat mansuetudinis ac dexterritatis, sic ut etiam Pertinacis vitam putaretur æmulari. Quibus maxime rebus populi favorem adeptus videbatur. Hunc igitur assidue frequentis populi clamores implorabant, ac præsentem Julianum convicio lacerantes, illum etiam absentem universi principalibus acclamationibus, faustisque vocibus prosequabantur.

1 In circo occupatis indifferenter omnium subseclis populus geminavit convivia in Julianum; Pescennium Nigrum qui jam

imperare dicebatur, ad urbis præsidium vocavit. Spartianus.

2 Steph. τὸν μὲν οὐ πρὶ πολλοῦ.

XXVIII. Quibus intellectis, Niger putans omnia sibi ex sententia successura; quod & à militibus negligebatur Julianus, ut qui fidem minime impleverat, & contemnebatur à populo, ut parum dignus empto principatu, spem coepit imperii vindicandi. Ac primo quidem ex ducibus, tribunisque, cæterisque militibus, qui plurimum haberent autoritatis, diversos alium alio tempore domum dimittebat, edoctos rerum omnium quæ sibi Romæ afferebantur. Id hoc consilio faciebat, ut quam latissime toto Oriente rumores disseminarentur. Ita enim sibi adjuncturum quam plurimos existimabat: si non imperium ex insidiis occupaturus, sed opem vocantibus atque implorantibus allaturus videretur. Proinde universi confestim adesse, obsecrare pro se quisque, obtestarique, uti quamprimum Rempublicam capefferet. Est autem Syrorum gens natura levis, pronaque ad res novandas. Amabant autem vehementer Nigrum, quod & imperium apud illos humanissime gesserat, & ludis multitudinem, ac celebritatibus detinebat. Sunt autem Syri suapte natura hujuscemodi oblectamentorum cupidores: è quibus Antiocheni maximam foelicissimamque urbem inhabitantes, totum ferme annum vel in urbe ipsa, vel in suburbanis ludos

κί. Διαβλῆσις τε τῶν δόμων
Ρωμαίων γνώμης, καὶ τῶν ἐπαλλήλων ἐν
τῇ συνόδῳ βούλῃ, οὐκ ὀκνῶν ὁ Νίγρος
ἀναπαύειν, ἑῶν τε αὐτῶν τὰ πρῶτα
μᾶτα ὑπακούσας, πρὸς ἀκούσας, καὶ
μάλιστα τῶν τῶν Ἰουλιανὸν ὑπὸ τῶν
αὐτῶν στρατιωτῶν ἀμαρτῶν (ὅτι
ὅτι τὰς ὑποχρήσεις ἐκ ἐπὶ αὐτῶν
χρημάτων) ὑπὸ τῶν δόμων καὶ
φρονέειν ὡς ἀνάξιον ἦς ἐὼντο ἀρ-
χῆς, ὅπως δὴ αὐτὸν τῇ τῇ βασι-
λείᾳ ἐλπίδι. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα καὶ
ὀλίγους ἡμέρας τε καὶ χιλιάρας,
τὸς τε τῶν στρατιωτῶν ἐξέχοντας οὐ
καὶ μετὰ πεμπόμην, διελήγαντο καὶ
ἀνέπειναι τὰ ἐκ τῆς Ρώμης διελόμενα
φανερὰ ποιῶν, ὡς ἂν διαδύναται ἐν
γνώμῃ, ἐκπύσαι καὶ γνώμῃ πᾶσι
τοῖς τε στρατιώταις καὶ τοῖς λοιποῖς
καὶ τῶν ἀνατολῶν ἀνθρώποις. ὕστατον
ἑῶν ἡλπίς πάντας αὐτῶν πρὸς χα-
ρίσιν, πυνθανομένους ὅτι μὴ αὐτῶν
ἐξ ὁπλοῦς μᾶται τῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ
καλέμενοι καὶ βοηθήσαντες ἀπεισι Ρω-
μαίοις δομένοις. ἀνεπὶ βύτω τῶν πάν-
τες, καὶ μηδὲ μελλήσαντες πρὸς
κείνους ἐκλιπαρῶντες καὶ αὐτοὶ ἀντι-
λαμβάνοντες τῶν πρᾶγματων. Φύσει
τε κῦρον τὰ Σύρων ἔδνθ, ἐς χα-
ροτόμην τε τῶν κατεστηκότων ὅτι
πῆλειον. ἐνῆν δὲ πρὸς αὐτοῖς καὶ πόδος
τῶν Νίγρος ἡπίας. τε ἀρχοντῶν ἀπα-
σι, τὰ πλεῖστα τε αὐτοῖς συμπαν-
νυεῖοντο. φιλέοιτο δὲ φύσει Σύ-
ροι, ὧν μάλιστα οἱ τῶν Ἀντιόχειαν
κατοικῶντες, μερίτω πόλιν, καὶ ἐν-
δαίμονα, χερδὸν παρὰ πάντα τὴν
ἐν γαυτὸν ἐορτάζουσιν ἐν τε πόλει αὐ-
τῇ,

ἡ, καὶ καὶ τὰ καθάρματα. τίς τοίνυν
 ἀπὸς σωτηρίας ἐπιελθὼν ὁ Νίησ,
 οὗτος μάλιστα ἐσπεύει, καὶ δι-
 οὗτος ἄνεστιν εἰς τὸ εὐραχίζειν, καὶ εὐφρα-
 νίζει, ὅτε ποῖον καλὰ εὐαγγελίον ἐκ-
 τὸς ἐπαμύνο. ὅπερ ἐξ οὗτος, καλέσας
 τὸς τε πανταχόθεν στρατιώτας εἰς ἑν-
 τὴν ἡμέραν, καὶ τε λοιπὸν πλῆθους συν-
 ἐλθόντος, βήματι ἀπὸς κατέσχευα-
 νήσιν, ἔλεξε τοῖς ἀνελθόντων.

Διμήγυοι Νίζα.

κθ'. Τῆς μὲν ἐμῆς γνώμης τὸ
 φᾶν, καὶ πρὸς τὰ μεγάλα τῶν
 τιτολημνίων εὐλαβείας, ἵσως ὅτι
 ὑμῖν πάσαι γνώριμον. ἐδ' ἐν νῦν
 οἱ ἑμᾶς ἥλθον ταῦτα δημηγο-
 ρήσαν, εἰ ἐκ μόνης θεωρήσεως
 ιδιωτικῆς, καὶ ἀλόγως ἐλπίδου, ἢ
 μείζοντος ἐλπίδου ἢ ὀρθομίας ἀνε-
 παιδύμεν. ἀλλ' ἐμὲ καλεῖται Ῥωμαῖ-
 ον, καὶ συνεχῶς βοῶντες ἐπειγυσαν
 ὁρᾶν τε χεῖρα σωτήριον, καὶ ἔγω
 ἢ ἐνδοξον καὶ ἐνάρτεον ἀπὸ προγόνων
 ἀναστῆν ἀρχὴν μὴ περὶ αἰσχυρῶς
 ἐξερμηνεύειν. ὥσπερ δὲ τὸ τοιμᾶν ὅτι
 ταῖς ηλικίαις, ἐκ ἕως εὐλόγως θεω-
 ράσεως, προσπετιέται καὶ θρασυ, ἔγω καὶ
 τὸ πρὸς καλεῖντας καὶ δεομένους ὀκνη-
 ρόν, ἀναδρεῖας ἅμα καὶ προδοσίας
 φέρεται διαβολῇ. διὸ παρῆλθον πεν-
 σόμεν ὑμῶν, πάντα γνώμεν ἔχοιτε,
 καὶ πρακτέον ἡγεῖσθε, συμβέλλοις τε ὑ-
 μῖν καὶ κοινωνοῖς χρησόμεν, περὶ
 τῶν καθεστώτων. τὸ γὰρ ἀποβουλόμενον,
 εἰ ἀπυκνησθῇ, κοινῶς ἐμοὶ τε καὶ
 ὑμῖν τινὶ ἀπολαυσίᾳ παρέξει, ἐφ' ἧς

& festa concelebrant. Quo-
circa edendis assidue spectaculis,
ac remittendis, exhilarandisque
otio animis ita sibi vulgus ad-
junxerat, ut ab omnibus magno-
pere coleretur. Quæ cum ita
se habere intelligeret, jussis ad-
esse dicta die militibus, reliqua
etiam confluente multitudine,
ita pro suggestu ad id ipsum ex-
tructo verba fecit.

Oratio Nigri.

XXIX. *Quam mite ingenium, quantaque in rebus majoribus aggrediendis nostra cautio sit, forsitan ipsi quoque jam pridem cognovistis. Neque ego nunc apud vos processissem verba facturus, si vel privato consilio, vel incerta spe, aut spem superante cupiditate adducerer. Sed me vocant Romani, & assidue clamantes fatigant, ut eis manum porrigam salutarem. Neque patiar tam excellens, tamque gloriosum relictum à majoribus imperium, jacere abjectum turpiter. Ut autem citra occasionem aliquam res aggredi tantas, audax sane, temerariumque sit: ita si implorantibus ac rogantibus opem deneges, timiditatis & prodicionis crimine labores. Quapropter eo consilio ad vos huc prodii, ut sciscitarem quid facto opus esse duceretis, vobisque uterer quasi totius negotii hujus consultoribus: quod si ex sententia successerit, communis mihi inde vobiscum erit utilitas. Neque scilicet*

scilicet tenues opes, aut leves sunt, quæ nos sollicitant, sed ipse Romanis populus, cui rerum omnium potestatem superi tribuerunt: ipsum Romanum imperium, fluctuans adhuc, neque apud quenquam certa sede residens. Sed neque parum tuta inimus confilia, his implorantium animis, nullo ad prohibendum resistendumque parato. Nam qui illinc veniunt, ne ipsos quidem milites, unde imperium emptitaverit, satis ei fidus fore affirmant, quoniam promissa non solverit. Quæ sit igitur vestra mens ostendite.

XXX. Talia loquentem continuo exercitus omnis, cæterumque vulgus, imperatorem atque Augustum consalutant. Tum amictum purpura, reliquoque exornatum aulico paratu ibidem extempore conquistito, præcedente etiam igni, in Antiochiæ primum templa, mox ad suas ædes deduxerunt: quas etiam, ceu non jam privatas, omnibus extra insignibus Imperatoris adornaverunt.

XXXI. His lætus Nig-
ger, cum scilicet & Roma-

λαι δὲ, ἐδὲ κῆραι καλῶσιν ἐλπίδες, ἀλλ' ὅ, τε Ρωμαίων δῆμον, ὃ δὲ Λαοπολίαν τ' ἀπάντων ἐνεύειαν δὲ καὶ τ' βασιλείαν, ἥτε ἀρχὴ σαλοῦσα, καὶ ὅθι μὴδενί πω βεβαίως δρυμνῇ. ὅθεν ἡμῖν καὶ τὸ τ' ὅτι χειρὶ σίως ἀσφαλές, ἐκ τε τ' τ' καλέντων γνώμης, καὶ ἐκ τ' μὴδὲνα εἶναι τ' ἀντιστάτα, μὴ δὲ κωλύοντα, ὑπάρξαι καὶ γὰρ οἱ τὰ ἐκείθεν ἀγγέλλοντες, φησὶ μὴδὲ τὸς στρατιώτας, οἱ τ' ἀρχὴν αὐτῶν χρημάτων ἀπέδοντο, πρὸς εἰς φρυγὲς ὑπέρταται, μὴδὲ πληρώσαντο ἐμείνε, ἀ ὑπέχετο. πῖνα πῖνω ἔχετε γνώμην, δηλώσει.

λ'. Τοιαῦτά πῖνα εἰπόντων αὐτῷ ἐνδεώς τὸ στρατωπικὸν πᾶν καὶ τὸ συναλεγμνὸν πλήθει, αὐτοκράτορά τ' ἀνέπει, καὶ σεβαστὸν προσηγόρευσε. πᾶσι τε βασιλείον πορφύραν περιβαλόντες καὶ τὰ λοιπὰ τ' σεβασμῶν τιμῆς, καὶ αὐτοχερίως παρασκευῆς ἀποδείσαντες καὶ προπομπῶντος τ' πυρὸς, εἰς τὰ ἑρὰ τ' Ἀντισοχίας τ' Νίγρον ἀγασσι, καὶ εἰς τ' ἐνωτὴ οἰκίαν κατιστάσαντες αὐτῷ ἰδωσιν, εἰλλὰ βασιλεύον αὐτῷ νομίζοντες, πᾶσι κοσμήσαντες.
2 ἔξωθεν βασιλικῶς συμβόλοις.

λα'. Ἐπὶ τούτοις δὴ ὁ Νίγερ πᾶν τὴν ψυχὴν ὑψαίνειτο, ὡχυρᾶ-

1 Steph. φρυγὲς δὲ ὑπέρταται vel φρυγᾶς ὑπέρταται.

2 Cum Cæsaribus tanquam Diis multa decreta essent, ipsorum quoque ædium fastigia eodem modo ornari cœperunt, quo solebant deorum templa: ἢ γὰρ γι, inquit Plutar. τῇ Καίσαρος οἰκίᾳ

προσκευασμένον ὡς ἐπὶ κόσμῳ καὶ σεμνότητι. τῆς βασιλῆς ψηφισμαίνης, ἀκρωτήριον. Illa autem ἀκρωτήρια fastigiis erant imposita, ipsa vero fastigia ἀνίσταται & ἀνίσταται dicuntur; inde illud Aristoph. ἐρέψομαι πρὸς ἀνίστα, ducta ab expansis alis similitudine. Sed hoc obiter.

δαι τε αὐτῶν τὰ τῆς ἀρχῆς ἡγήτο,
 ἀλλ' ὅτε τῶν Ῥωμαίων γνώμῃ, καὶ ὅτε
 αὐτὸν σπεύδῃ τῶν ἀνθρώπων. ὥς
 γὰρ διηπλάμην ἡ φήμη, πάντα ἐπὶ ἡ-
 λυν ἐδῆν ὅσα τῶν ἀντικειμένων ἡπειρον
 τῇ Εὐρώπῃ κατοικεῖ, ἐδείς τε ὡς
 ἐχ' ἔκων εἰς τὸ ὑπακύναι αὐτῶν ἡ-
 πείγετο, πρεσβεῖαί τε ἀπ' ἐκείνων
 τῶν ἐδῶν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὥς πρὸς
 βασιλέα ὁμολογέμενον ἐτέλλοντο, οἱ
 τε ἐπέκεινα Τίγριδος, καὶ Εὐφρά-
 τος σπεύδοντες καὶ βασιλεῖς ἐπέσελ-
 λον, συνουσίᾳ αὐτῶν, καὶ εἰ δέ-
 ωτο βοηδεῖας, ὑποχνοῦντο. Ο δὲ δώ-
 ρους τε αὐτὲς μεγαλοπρεπῶς ἡμεί-
 λετο, καὶ ὅτι τῇ σπεύδῃ καὶ ὑποχέ-
 σαι χάριν γινώσκων, ἔλεγε μὴ δεῖ-
 ναι συμμάχων· τίλῃ ἀρχῇ αὐτῶν
 βεβαίως ὠχυρώσασθαι, ἀναμνηστέον
 ἀρξεν.

ΛΒ'. Ταύταις ἐπαιρέμενος τῶν ἐλ-
 πόντων, ὑπὸ ἰαζέ τε πρὸς τῶν στρα-
 τῶν ὀπιμείλειαν, καὶ εἰς τὸ ἀβρο-
 διάστον ἀνειμένους, τοῖς Ἀντιόχεισι
 συνουφραίνετο ἑορταῖς καὶ δέαις ὀπι-
 σίδες αὐτόν. ὅτε εἰς τὴν Ῥώμην ἀ-
 φόδῃ, ἐπ' ἣν μάλιστα ἐχρῆν σπεύδειν,
 ἡμέλει, τοῖς τε Ἰλλυρικοῖς στρατῶμασι
 δέον ὀπφοιτῆσαι τίλῃ ταχέως, καὶ
 φθάσαι οἰκειωσάμενον αὐτά. ὅτε ἐδὲ
 ὅτι πρὸς ἡμῶν πρὸς αὐτῆς ἐδίδε,
 ἐλπίζων τὸς ἐκεῖ στρατῶνας, εἴποτε
 καὶ μάθοιεν, ὁμογνώμονας ἔσεσθαι τῇ
 τε Ῥωμαίων εὐχῇ, καὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων
 ἀνατολῇ στρατοπέδων γνώμῃ. ταῦτα
 δὲ αὐτὸς ἀφ' ἐκείνων, καὶ ἡ ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὸς ἐπαιωρεμένος ἐλπίσι, δι-

norum animos, & cætero-
 rum studia hominum animad-
 verteret, jam haud dubie rem
 omnem sibi esse in vado ar-
 bitrabatur. Qui postquam ru-
 mor increbuit, statim quæ-
 cunque adversum Europæ con-
 tinentem nationes incolunt fe-
 stinare pro se quæque ut præ-
 sto illi essent; legati undique
 Antiochiam confluere, velut
 ad legitimum principem. Re-
 ges quoque & Satrapæ trans
 Euphratem, Tigrimque habi-
 tantes, gratulatum miserunt,
 suamque operam in omnem e-
 ventum pollicebantur. Quos il-
 le ampliffimis muneribus grati-
 isque actis dimittebat, nullis
 sibi in præsens opus esse auxi-
 liis affirmans, satis munitum
 Imperium, idque gesturum se
 incruentum.

XXXII. Quare tanta spe
 sublati animis, supinuis jam
 negligentiusque agitabat, seque
 populumque Antiochenum o-
 tione deliciisque oblectans, lu-
 dosque edens & spectacula. Ne-
 que vero aut Romam, quod
 res maxime postulabat, profici-
 sci studuit: aut Illyricos exer-
 citus, qui scilicet imprimis ad-
 eundi, conciliandique fuerant,
 ullis de rebus certiores fecit:
 sperans statim intellecta re,
 cum Romanis eos pariter, cum-
 que Orientis totius exerciti-
 bus consensuros. Hæc dum a-
 gitaret, levi incertaque spe

1 Steph. [αὐτῶν ἐδίδε.]

2 Leg. Κέραι.

subnixus, fama jam per Pannonios, Illyricosque increbuerat, perque exercitus omnes, qui pro ripis Danubii, Rhénique excubantes, coercendis Barbaris Romanum tuentur Imperium.

XXXIII. Præerat autem Pannoniis universis (nam unius regebantur imperio) Severus quidam genere Afer, vehemens homo negotiis gerendis, ac ferrox, vitæque assuetus duræ & asperæ, promptus excogitandis, acer exequendis rebus. Qui postquam Romanum principatum pendere sublimem, quasi que direptui expositum vidit, alterum quidem ut desidem, alterum ut parem efficacem, contemptui habuit. Addebant præterea spem somnia quædam & oracula, cæteraque futurorum præfagia, tum denique fidem veri impetrantia, quum sunt eventum fortita. Quorum pleraque ipse in libris de vita sua conscripsit, ac publice in tabulis picta dedicavit: sed quod illi extremum, maximique momenti somnium, spem prope modum omnem conciliavit, id ne nobis quidem silentio prætereundum.

ἡγγέλλετο τὰ πραπίδομα εἰς τὴν Παν
ονας καὶ Ἰλλυρικὸς, καὶ πᾶν τὸ ἐν
στὶ στρατιωτικόν, ὃ τ' ὄχθαις τ' ἰσ
καὶ ῥήναι ὀπκείμηνον, ἀπειργον
ἐπικύρια Βαρβάρους, φρεσὶ τῶν
μαίων ἀρχήν.

λγ'. Ἡγεῖτο δὲ Παιόνων πάντων
(ὡς μὲν γὰρ ἴσως ἐξεῖρα) Σέ
ρῳ ἀφ' ἧς, τὸ μὲν γένος Λίβυς, ἐν
τῶν δ' ὅσων παραγμάτων διοίκωσιν
καὶ ἄμα καὶ θυμοειδὲς, σκληρῶ
βίῳ καὶ περὶ ἐνεχθιμένῳ, πῶς
τε ἀντίχον ἔχουσα, ἡ νοῦσαι τε ὅσων
καὶ τὸ νοῦδεν ὀπκείσαι ταχὺς.
τὸ τοίνυν ὅσων δ' ἀγγελλόντων
πρωτανόμηνον τ' Ῥωμαίων ἀρχὴν
μετίωρον φρεσὶ μὲν ἀρπᾶσαι, καὶ
γνῆς τ' μὲν ἔαδυσίαν, τ' ὅσων
γίαν τοῖς παραγμασιν, ἀνέπειδι
αὐτὸν οὐεῖρατα τοιαύτως πῶς ἐλ
ῶσσημαίνοντα, χροσμὶ τε καὶ
εἰς περὶ γνῶσιν τ' μελλόντων σύμ
φαίνετα, ὅπερ πάντα ἀψευδῆ
ἀληθῆ τότε πεινέται, ὅταν εἰς
ὑπόβασιν ἐντυχῇ. τὰ μὲν ἐν πο
εἰς τὸ ἐνδὲν αὐτὸς τε συγγρά
3 ἐν τῶν καὶ αὐτὸν βίῳ, καὶ δημ
αὶς ἀνέθηκεν εἰκόσι. 4 τὸ δ' ἐν
λευταίων καὶ μέγιστον, ὅπερ αὐτὸς
τ' ἐλπίδα πᾶσαν ὑπέφαινε ὄναρ,
ἡμῖν ὅσων λειπρόν.

1 Dion. Severum διονοταλον appellat.

2 Mancus sensus, nec legitima constructio, nisi verbum aliquod subintel ligatur, puta [διονοταλον] aut tale quid.

3 In historia vitæ privata quam, te-

ferente Spartiano, composuit ad fidem

4 Frequens Romanis per somnia augurium; plura lege apud Spartianum statim ab initio, quæ Severo imperandi spem fecerunt.

λδ'. Κατὰ γὰρ χειρὸν ὃν ἀπηγγέλλου
Περτίναξ ὤφθαλμων τὸ ἀρχὴν, μετὰ
τὸ περὶ λείπειν καὶ δύσσει ὁ Σεβήρος, καὶ τὸ
ὡς τὸ Περτίναχος βασιλείας ὄρκον
ἀποσιώσασθαι, ἐπανιλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν,
ἐσπύρας καταλαβέσθαι, εἰς ὕπνον κα-
τὰ χεῖρας, μέγαν καὶ θύνατον ἵππον βα-
σιλικῶς φαλάρεσι κακοσημῶν ὡ-
σὲν βλέπειν, φέροντα ἐποχέμενον τὸ
Περτίναχα. Διὰ μίσης τὴν ἐν Ρώμῃ ἱε-
ράς οὐδὲ. ἔπει δὲ καὶ τὸ ἀρχὴν τὸ ἀ-
γορᾶς ἐγγύς, ἐνθα ὅτι τὸ Δημοκρα-
τίας ὡς ἄλλοτερον ὁ δῆμος σωμάτων ἐκκλη-
σίου, ὡς δὲ τὸ ἵππον ἀποσιώσας μὲν τὸ
Περτίναχα, καὶ εἶπαι. αὐτὸ δὲ ἄλλως
ἐστὶν, ὑποδύσας τε αὐτὸν, καὶ ἀράμα-
νον ὅτι τοῖς νότοις, φέροντα τε ἀσφαλῶς,
καὶ εἶναι βεβαίως ὅτι τὸ ἀγορᾶς μέ-
σης, εἰς ὕψος ἀφάντα τὸ Σεβήρον, ὡς
ὑπὸ πάντων ὁρᾶσθαι τε καὶ πρᾶσθαι.
μῦθε δὲ εἰς ἡμᾶς ἐκείνῳ τῷ χειρὶ
ἢ τὸ ὀνειράτῳ εἰκὼν μεγίστη, χαλκῶ
πυρρῶν.

λε'. Οὕτω τῶν οὖν ὁ Σεβήρος
ἐρῶν τὴν γνώμην, ἐλπίδων τε
δύσας περὶ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν αὐ-
τὸν καλεῖσθαι, ἀπὸ πείραν ἐποιεῖτο
τῆς οὐδὲ στρατιωτῶν γνώμης. τὰ μὲν
πρᾶτα κατ' ὀλίγους ἡμεῖνας τε
καὶ χιλιάδας, τέσσερις ἐν τοῖς στρα-
τοπέδοις ἐξέχοντας οἰκείων, καὶ
ὡς τῆς ἀρχῆς τὸ Ρωμαίων ἀφελ-
γῶν, ὡς παλᾶπαν ἐξέπαι, ἰδὲν
ὄντῳ τῷ θύνατον ἢ κατ' ἄλ-
αν αὐτὴν διοικῶν. διέβαλλε ὁ
τὸς ἐν Ρώμῃ στρατιώτας ὡς ἀπίστους,
καὶ βασιλείῳ καὶ ἐμφυλίῳ αἵματι μι-
άναντας τὸ ὄρκον. ἐλεγε τε δὲ ἐπαι-

XXXIV. Quo enim tem-
pore nunciatum est, Pertina-
cem ad Imperium ascitum,
peracto Severus sacrificio, ju-
ratusque fidem principi, ubi
primum domum rediit, somno
comprehensus, videt per quie-
tem magnum quendam ac ge-
nerosum equum ornatum pha-
leris imperialibus, qui Perti-
nacem ipsum per urbem ve-
heret, media Sacra via. Sed
ubi ad ipsum fori pervenit in-
gressum, in quem olim liber
populus frequens conveniebat,
visus est excussisse Pertinacem
equus, atque abjecisse humi:
proximeque astanti Severo ter-
gum substernere, eumque præ-
ferre sublimem tuto in forum
medium, conspicuum venera-
bundæ multitudini. Manet au-
tem adhuc hujus imago somnii
eodem ipso in loco ingens, ex
ære confata.

XXXV. Ad hunc igitur
modum sublatis animis Seve-
rus, ac se divina providentia
solicitari ad Imperium ratus,
decrevit animos periclitari mi-
litum. Quare primum quidem
præfectos, tribunosque & pri-
mos militum sibi adjungens,
cumque iis de Romano Im-
perio sermones ferens, abje-
ctum id esse dictitabat, exi-
stente nullo per quem fortiter
atque ex dignitate guber-
naretur. Invehens præterea in
prætorianas cohortes, quæ sa-
cramentum militare, civili im-
peratorioque sanguine pollui-
sent, vindicandum esse aiebat,

ac persequendam Pertinacis cædem: minime ignarus, excubare adhuc memoriam Pertinacis apud Illyricos exercitus, quoniam sub Imperatore Marco multa illius ductu, adversus Germanos trophæa excitaverant: & cum præfectus Illyrico foret, nullum non exemplum virtutis in prælio ostentaverat, benevolentiam porro ac probitatem, ad hæc civile moderatumque Imperium sociis præstiterat. Quocirca memoriam ejus principis colentes, tantam in illum editam crudelitatem indignissime ferebant. Hanc igitur Severus occasionem arripiens, facile eos, quo vellet, adducebat: simulans non se quidem Imperium quærere, aut summam potestatem affectare, sed ire ultum sanguinem tanti principis. Nam ut ejus regionis homines corporibus utuntur prævalidis atque proceris, & in pugnam cædemque paratissimis: ita pingui sunt ingenio. Quare haud facile sentiunt, si quid agas, dicasse astute ac subdole. Quocirca quum fidem fecisset Severus, cædem se Pertinacis persequi velle, ita sibi universos conciliavit, ut Imperator diceretur, summamque ab eis acciperet potestatem. Sed ubi Pannoniorum animos exploravit, statim vicinarum quo-

μῦσαι καὶ ἑπεξελάθειν τῇ Περτίναν-
κῳ φόβῳ· ἦ δὲ δὴ πάντας τὰς καὶ
Ἰλλυρικὸν στρατιῶτας μεμνημένους τῇ
Περτίνανκος ἡγεμονίας. ὑπὸ γὰρ Μάρ-
κου βασιλεύοντι πολλὰ ἐρείρας συ-
αὐτοῖς καὶ Γερμανῶν σφόδρα, στρα-
γὸς τε καὶ ἡγεμὼν τῶ Ἰλλυρικῶν καὶ
τασαδεῖς, ἀνδρείαν μὲν παῖσαν ἐν τῇ
μάχῃς ὡς 2 τὰς πολέμους ἐπὶ
δέδεικτο· εὐνοίαν δὲ καὶ 3 χρηστότητα
μὲν σφόδρον καὶ ὁπλῆκες ἐξυπάρχοντες τῇ
ἀρχομύθῳ παρέχετο. ὅθεν αὐτῶν τῶν
μνήμων πρῶντες, ὅτι τοῖς ἕτοις
μῶς κατ' αὐτῶν τετολμημένοις ἡγε-
νάκων. ταύτης δὲ τῆς θεωρίας
λαβόμενοι ὁ Σεβήρ, ἐμπαρῶς αὐ-
τὰς ἐφ' αἷμα ἐβέλετο ὑπηγάγετο, ὡς
ποιέμενοι ἐχ' ἕτω τῇ ἀρχῇς αὐ-
ποιεῖν, ὅδ' αὐτῶν τῇ ἐξήσαν μὲν
αὐτῶν, ὡς δὲ λειν ἐπεξελάθειν τοῖς
βασιλέως αἵματι. ὡς δὲ τὰ
ματὰ οἱ ἐκείσε ἀνδραποὶ γυναικῶν
τοῖ τε καὶ μεγάλοι εἰσι, καὶ ὡς μὲν
χας ὁπλῆκεσι καὶ φονικώτατοι, ἕτω
καὶ τὰς ἀκονίας παχεῖς, καὶ μὴ ἴσως
δύως συνεῖναι δύναμενοι, εἴ τι μὲν
πανουργίας ἢ δόλος λέγοιτο ἢ πρά-
τοιτο. πεισύναντες γὰρ τῷ Σεβήρῳ
ὡραποικιμῶν χαλεπαίνειν, καὶ δὲ
λεῖν ἐπεξελάθειν τῷ Περτίνανκῳ
νῶ, ἐπέδωσαν αὐτῶν, ὡς αὐτοκρά-
τορά τε ὑποδείξαι, καὶ τῇ ἀρχῇ ἡ-
χειεῖσαι. ὁ δ' ὡς ἔγνω τῇ Παμόντι
γνώμῃ, ἐπεμψεν καὶ εἰς τὰ γειτνιού-

1 Excipiebatur enim ab omnibus quasi Pertinacis ultor. Spart.

2 Πρὸς τὰς ποικίλους. Sylb.

3 Inde dictus est Pertinax χρηστότης; erat enim, uti ait Dion. πρὸς τὴν ἀρετήν.

Περτίνα

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

ὅς κ' ἔ

que gentium præfides, quæcunque Romano subjacent Imperio magnis illexit præmiis. Erat autem Severus unus omnium mortalium ad amorem simulandum maxime factus, sic ut ne jusjurandum quidem fallere dubitaret, si ita usus posceret: longeque aliud in lingua promptum, quam in animo reconditum gerebat. Igitur Illyrico omni, rectoribusque provinciarum per literas insinuatus, collectisque undecunque militibus, ac suscepto Pertinacis cognomine, quod non Illyricis modo, sed Romano etiam populo gratissimum fore suspicabatur, convocatis omnibus in campum, ita pro suggestu locutus dicitur.

Δημηγορία Σεβήρου.

Oratio Severi.

ἄς. Τὸ πῶς ὑμῶν, καὶ πρὸς
πρὸς θεοὺς σεβάσιμον, οὗς ὁμνυ-
πε, πρὸς τε βασιλέας τίμιον, ὅς
αἰδοῖσθε, δεδιλώνκατε. δι' ὧν ἀ-
γανακτεῖτε, ἐφ' οἷς οἱ καὶ πῶς Ρω-
μῶν στρατιῶται, πομπῆς μᾶλλον
ἢ ἀνδρείας ὑπηρετοῦν ἐτόλμησαν.
καὶ μοι δὲ δι' εὐχῆς ὅτι, πρὸς τε-
ρον μὲν ἐλ' ἀλλοτε ἀντιποιήσα-

XXXVI. Quantum vel fi-
dei vel religionis erga deos, per
quos jurati estis, quantumque
honoris imperatoribus exhibe-
atis, quos adeo veneramini,
facile ostenditis, milites, cum
tantopere indignamini cohortes
urbanas, pompæ magis, quam
virtutis administras, adeo fœ-
dum facinus perpetraste. Ac
mihi quidem in votis est, nunc

1 Cui Confimile illud τὸ ἀλλοτε τῷ
ἰσχυρῶς χρῆσθαι εἶναι, ἐκατέρω δὲ τῷ
ἰσχυρῶς αἰεὶ καὶ τὴν τιμὴν δεξιόθεν.

2 Se quoque Pertinacem vocari iussit
quantvis postea id nomen aboleri volueris
querimoniam amicorum, Spart.

primum tantam spem auspicanti (nam profecto scitis, quam semper audiens dicto principibus fuerim) perducere ad exitum, atque explicare quæ vobis cordi sunt. Neque Romanum Imperium abjectum pati, quod quidem apud majores summa semper auctoritate gestum venerandum omnibus videbatur. Postea vero quam ad Commodum recidit, etsi ob illius adolescentiam sæpenumero impegit, attamen omne vitium, cum ipsius principis nobilitate, tum sanctissimi parentis memoria obumbrabatur. Neque tam errata illius odium, quam misericordiam emerebantur. Quippe non tam ipsi quæ gerebantur, quam assentatoribus imputabamus, cæterisque malarum artium consultoribus atque ministris: donec ad sanctissimum illum senem, cujus adhuc virtutis & probitatis nostris mentibus memoria residet, delatum fuit Imperium. Quem tamen tantum abest ut tolerare illi potuerint, ut cæde etiam nefaria talem virum è medio sustulerint. Post hunc autem terræ marisque Imperium, nescio quis turpissime auctionatus, & populo, quem admodum auditis, invisus est; & milites, quibus imposuit, parum fidos habet. Qui tamen, si etiam defensuri illum forent, attamen neque numero universi, neque virtute singuli conferendi sunt vobis. Ad

μὴν τοιαύτης ἐλπίδος (ἵστε γὰρ
μὴ τὸ πρὸς τὰς βασιλεύουσας
παιδίον) νῦν δὲ ὅτῃ τέλος τῆς
ἀγαθῆς καὶ ἀνύστα ταῦτα ἄσπ
δὲν ὑμῶν κατὰ κράτος τὴν
Ρωμαίων ἀρχὴν μὴ πειθεῖν
ἐμμελῶς, ἢ πρὸς τὸν μὴ
χει χειρὶν συμπομπῶς διοικῶν
ν, σεβασμῶν ἐφαίνετο. εἰς Κόμ
μοδὸν δὲ μεταπεῖσαι, εἰ καὶ π
ὕπ' ἐκείνου ἀφ' ἑσθλότητος ἐπλημ
λεῖτο, ἀλλ' ἐν τῇ εὐχυσίᾳ κα
τῇ τῷ πατρὶος μνήμῃ ἐπεισιάζετο.
καὶ πλέον ὡς ἐν οὐτῷ τὸ ἐλεύθερον
ἐφ' οἷς ἐσφάλλετο, ἢ τὸ μυστέριον
ἐπεὶ τὰ πλεῖστα τῶν γινόμενων
εἰς ἐλεῖνον ἀνέφερον, ἀλλ' ἐ
τὰς πρὸ αὐτὸν κόλαχας τε, κα
ὲ περιπόντων ἔργων ὁμοῦ συμβῶ
λως τε καὶ ὑπέρτατος. ἐπεὶ δὲ ἐ
σεμνὸν περὶ οὐδὲν, ἢ τῆς ἀνδρεί
ας τε καὶ χρηστότητος ἐπὶ πῶς
χαῖς ὑμῶν μνήμῃ ἐνέσκαται, πρὸς
ἡλθιν ἢ ἀρχὴν οἱ δὲ ἐκ ἡνέχου
το, ἀλλὰ τοῦτον ἀνδρα φόνον ἐ
πέσχευάσαστο. τὴν δὲ γῆν καὶ δι
λάττης πᾶσάν τιν ἀρχὴν ἀνυσάμε
νός τις αἰσθῶς, πρὸς τε τῷ δ
μῶ, ὡς ἀκρίβεις, μεμύσθηται, πρὸς
τε τῶν ἐκείνους στραπτῶν, ὡς ἐφελ
σατο, ἐκ ἐπὶ πινύεται, ὧν εἰ καὶ
ἐμμελῶς ἔσθ' αὐτῷ πρὸς τὰς ἀρχὰς
μετ' εὐνοίας, καὶ πλήθους σύμπα
τες, καὶ κατ' ἓνα ἕκαστον ἐν ἀνδρείᾳ
πρὸς ἔχετε, ἀσκήσει τε πολεμικῶν

• Videtur hic aliquid intercidisse, atque adeo legi debere [μέχρι τῶν τῶν καὶ πρὸς τῶν]

ἰσχυρύναντες ὑμεῖς μὲν αἰεὶ βαρβα-
 ροῖς ἀνπιταγόμενοι, καὶ φέρειν πό-
 ρους πάντας πορείας, κρύους τε καὶ
 θάλαπας καταφρονεῖν, ποταμούς τε
 πηγυμένους πατεῖν, καὶ πίνειν ὀρυζό-
 μενον, ἀλλ' ἐκ ἀνιμώμενον ὕδωρ εἰ-
 σιμαμένοισι θύραις τε ἐγγεγυμένας, καὶ
 πάντας ὑμῖν εἰς ἀνδρείαν ὑπάρχει
 γυμνασία ἐφόδια, ὥς μὴδέ, εἰ βυλκιδεῖν
 πῆς, δύνασθαι ὑμῖν ἀντισηῆναι. δοκίμιον
 τὸ στρατιωτῶν, κάματος, ἀλλ' ἐπεὶ
 ἡμεῖς ἐκεῖνοι ἐκκραπαλῶντες τε καὶ ἐν-
 αὐξιδένεις, ἐδ' ἂν τὸ βοῆς ὑμῶν ἀ-
 νάχοιτο, ἔτι καὶ μάχης. εἰ δὲ πῆς
 τὰ καὶ Συρίαν ὑποπλάουσιν πράγ-
 ματα, ἐντεῦθεν ἂν τιμήραντο ἀδελφεῖ
 τε ὄντα, καὶ φάλας ἔχοντα τὰς ἐλπί-
 δας, ὅπως μὴδέ περὶ τῶν αὐτῶν
 χάρας ἐτόλμησαν, μὴδέ τι φεῖ τὸ εἰς
 Ρώμην ἀφ' οὗ βελεύσαντες ἐδάξηνται,
 ἀγαπητῶς ἐκεῖ μένοντες, καὶ ἐφήμερον
 προσώ, κέρδιον τὸ ἔτι βεβαίως ἀρ-
 χῆς νομίζουσιν. ὅτι μὲν γὰρ τὸ χαλεπόν
 καὶ μὲν παιδίας ἀποσκῶψαι ὅτι
 τῆσιν Σύροι, καὶ μάλιστα οἱ τὸ Ἀντι-
 οχείαν οἰκῶντες, φασὶ φεῖ τὸ Νίξρον
 ἰσχυροτάτους. τὰ δ' ἄλλα ἔδνη, καὶ
 αἱ ἄλλαι πόλεις, μέλει γὰρ, τῶ μὴ
 δύναι εὐείσκειναι τὸ ἄξιον τὸ ἀρχῆς ἐ-
 σόμενον, σπάνει τὸ μὲν ἀνδρείας καὶ σώ-
 φρονος διοικήσεως ἀρξόντων, ἐκείνων
 δηλονότι περὶ τοῦ ὑπακούειν. εἰ δὲ
 πῶς τε Ἰλλυρικῶς δύναμιν ἅμα χει-
 ροτοήσασιν μάθουσιντο, τότε ἡμέτε-
 ρον ὄνομα πύθουσιντο (ἐκ ἀγνώστον,
 ἐδ' ἀσσημον παρ' αὐτοῖς ὑπάρχον,

hæc bellica vos negotia exer-
 cuerunt. Nam & cum Bar-
 baris pedem conferre, & la-
 bores omnes perferre, & al-
 gores æstusque despiciere, &
 concreta gelu calcare flumi-
 na, & potare effossos latices,
 non haustos, & venatui invi-
 gilare consuevistis. Omnia de-
 nique ad virtutem adepti via-
 tica, sic ut nemini facile sit
 vestris obfistere viribus. Ete-
 nim labore miles probatur,
 non mollitudine: qua illi ex-
 saturati atque enutriti, ne vo-
 cem quidem vestram, nedum
 pugnam poterunt sustinere. Quod
 si cui Syriæ res formidabiles vi-
 dentur, is vel ex eo cogitet
 quam imbecillæ sint, quamque
 tenui spe nitantur; quod neque
 adhuc progredi quoquam, ne-
 que de urbe petenda deliberare
 ausi, sedesque illas boni con-
 sulentes, delicias in diem quæ-
 sitas, lucrum esse ambiguae po-
 testatis arbitrantur. Est autem
 ad joca & cavilla in primis fa-
 ctum Syrorum genus: tum
 qui Antiochiam colunt, ii stu-
 dere Nigro potissimum credun-
 tur. Nam gentes reliquæ, &
 civitates, cum adhuc, nemi-
 nem Imperio dignum aspiciant,
 quique sit rempublicam forti-
 ter, moderateque gesturus, ei
 scilicet obedire se tandem si-
 mulant. Quod si ab Illyrico
 exercitu ducem creatum cog-
 noverint, simulque nostrum
 nomen inaudierint, non ob-
 scurum sane apud ipsos, neque

ignotum (quippe illic etiam cum Imperio praeuimus) neque me profecto defidia, aut torporis arguerint, neque vestrum exceptare impetum, aut bellicam virtutem volent experiri, praesertim cum & corporum proceritatibus & armorum exercitationibus, & conferenda manu longe nobis impares habeantur. Quare occupemus quamprimum Romam, larem ipsum Imperii, reliqua dein facile expedituri, cum deorum oraculis, tum armorum corporumque vestrorum viribus confidentes.

XXXVII. Hæc locutum Severum faustis acclamationibus milites exceperunt, Augustum, Pertinacemque appellantes: studiumque in eum propensum, atque egregiam voluntatem pollicebantur. At Severus nihil procrastinandum ratus, armari quam expeditissime jubet, iterque ad urbem edicit: distributisque viritim cibariis, omnique viatico, nihil sibi ad celeritatem facit reliqui, nullis interquiescens locis: ac vix residere tantisper milites passus, donec à nimia itineris contentione respirarent. Ipse inter primos laborans, vilique tabernaculo utens, cibum potumque eundem, quem etiam cæteri milites, capiebat. Nihil unquam Imperatoriae luxuriæ, nihil deliciarum ostentans, sic ut acceptior in dies militibus

ἐξ ὧν ἡγεμονεύουσαις ἐκεῖσε διοικῶμεν,) εὖ ἴστε ὅτι ἐμὲ ξαδουμῆαν ἢ ἀναδρίαν καταγνώσκονταί, ὅτι ἐμὲτερον γυναικὸν καὶ πρὸς τὰς μάχας ἐμβριθεὶς ὑποστῆναι αἰρήσονται καὶ σωμάτων μεγέθει, καὶ πύμα ἀσκήσει καὶ ἐν τῇ συστάσει μάχῃ πάλιν ὑμῶν ἀποκλιπόντες. φθάσωμεν τὴν Ρώμην προκαταλαμβάνοντες, ἐν τῇ βασιλείᾳ ὅσον ἐστὶν. καὶ κεῖθεν ἐμῶμενοι, τὰ λοιπὰ εὐμαρῶς διοικῶμεν θείαις τε προξήνεσι πνεύματι, καὶ τῇ τῶν ὑμετέρων ἀνδρείᾳ ὅλων τε καὶ σωμάτων.

λζ'. Τοιαῦτα εἰπόντα ὁ Σεβήρος ἐνθουσιάζοντες οἱ στρατιῶται, χαλαροῦντες Σεβαστον καὶ Περτινάκα, πᾶσαν ἐδείκνυντο προθυμίαν καὶ σπουδήν. ὁ δὲ Σεβήρος μηδένα διδύς χαλεπὴν ναυολῆς, συσχεδάδαται τε αὐτὸς, ἐνὶ μάλιστα οὐτελέστατα ἐκέλευσε. ὁ Ρώμην ἐξοδὸν ἐπήλθει, νομάς αὐτοῖς διδύς, καὶ ἐφόδια τῆς ὁδοπορίας εἶχετο. σιωπῶν δὲ σπουδῇ, καὶ γυναικίσι πόνοις ὁ δὸν ἐπιτάχων, μήτε περὶ ὁπδιατείλων, μήτε διδύς χαλεπὴν ἀναπαύλης· εἰ μὴ τοῦτο ὅσον ὀλίγον τὸς στρατιώταις ἀναπνεύσαντας ἔχειν τῆς ὁδῆς. ἐκοινῶνεν δὲ τῶν χαμάτων αὐτοῖς, σκηνῇ τε χρομένην εὐτελεῖ, καὶ σίπᾳ καὶ ποτὶ προσφερόμενον ὅσα καὶ πᾶσιν ὑπάρχον ἡπίστατο. ἐδάμῃ δὲ τρυφῇ ἐνδείκνυντο βασιλικῶς. ὅθεν καὶ μὴ ζῶνα ὅρα τῶν ἱστρατιωτῶν εὐνοῦ

1 Codex Schotti [στρατιωτῶν] quod non multum attinet notare, cum accommodatius sit quod in nostro legi-

tur, & paulo blandius sonet, uti illud Caesaris [Commilitones.]

αν ὀψώσατο. ἔ γάρ μόνον αὐ-
τὸν συμπονέοντα, ἀλλὰ καὶ τῶν
καμάτων ἄρχοντα οἱ στραπῶται αἰ-
δέμενοι, μετὰ προθυμίας πάντα ἐ-
πραττον.

ΛΗ'. Ο δὲ τῇ Πακονίαν διαδρα-
μῶν, ἐπέση τοῖς τῇ Ιταλίας ὄρεσι.
καὶ τῇ φήμιλω φάσας, πρότερον ὥρδη
ταῖς ἐκείσε παρὼν βασιλεὺς, ἢ ἀ-
φιζήμενος ἠκέαδῃ. Δέ οὖν τε μέγα τὰς
Ιταλιώπιδας πόλεις κατελάμβανε,
πυρρὰ νομίας τοσαύτῃ ἐφοδὸν στρα-
τῇ. οἱ γὰρ καὶ τῇ Ιταλίαν ἀνδρωπύ-
τῃ ὅπλων καὶ πολέμων πάλαι ἀπὸ
λαγυμῶν, γαυργία καὶ εἰρήνη προσέ-
χον. ἐς ὅσον μὲν γὰρ ἐκὸς δημοκρατίας
τὰ Ρωμαίων διωκεῖτο, καὶ ἡ σύγκλη-
τος ἐξέπεμπε τὰς τὰ πολεμικὰ στρα-
τηγήσοντας, ἐν ὅπλοις Ιταλιῶν πάν-
τες ἦσαν, καὶ γλῶν καὶ θάλατταν ἐκπῆ-
νται, Ἕλλησι πολεμήσαντες καὶ Βαρ-
βάρους. ἐδὲ πῶς γὰρ μέγας, ἢ κλί-
μα ἔραν, ὅπως μὴ Ρωμαῖοι τὴν
ἀρχὴν ἐξέτειναν. ἐξ ἧς δὲ εἰς τῇ Σε-
βαστῶν περικλῆναι ἢ μοναρχία, Ιταλι-
ώτας μὲν πόρων ἀνέπαυσε, καὶ τῇ ὅπλων
ἐγύμνωσε. φρέσια δὲ καὶ στρατόπεδα
τῇ ἀρχῇς πρεσβάλετο, μισθοφόρους δὲ
ἐκ τοῖς σιτηρεσίοις στραπῶτας κατὰ
σταθμῶν ἀντὶ τείχεος τῆς Ρωμαίων
ἀρχῆς. ποταμῶν τε μεγάλων καὶ τὰ-

fieret. Nam cum laborum om-
nium non modo particeps, sed
princeps etiam authorque foret,
adeo cunctis venerabilis erat, ut
nihil non pro illo cupidissime
facturi viderentur.

XXXVIII. Postea vero
quam emensa Pannonia ipsos
Italiae montes insedit, famam-
que sui praeveniens, prius co-
ram conspectus est quam ad-
ventare auditum fuerat; ma-
gnus scilicet omnes Italiae ci-
vitates tanto conspecto exer-
citu metus invasit. Quippe ho-
mines in Italia jampridem ab
armis belloque remotissimi, a-
gros pacemque colebant. Ete-
nim quamdiu libera civitas e-
git, atque a Senatu belli du-
ces eligebantur, fuere in armis
semper Italiae nationes, Græ-
cisque & Barbaris subactis ter-
ræ sibi marisque Imperium pe-
pererunt. Neque ulla orbis ter-
rarum pars, aut coeli tractus fu-
it, quo non vires suas Ro-
manorum arma protulerint. Po-
stea vero quam Augustus re-
rum potitus est, & laborem I-
talis ademittit, & arma detraxit;
milites tantum quosdam certis
auctoramentis habuit mercena-
rios, qui Romanum tueren-
tur Imperium, tum fluviorum
magnitudine, atque fossarum,
montibusque asperrimis, deser-

Factum hoc credo Mecænatiss con-
silio, quod fufius potes legere Dionis
libro quinquag. 2. pauca impræfenti-
um delibasse sufficiet. 1. Αθανάτης
στρατιώτας τρέφειν προσήκει, nec illos ex
Italicis tantum ἀλλ' ἐκ τῶν ὑπερκίων. 2. ΑΓ-

ma omnibus integræ ætatis non capef-
fenda propter σάους ἐμφυλίας, exinde ple-
rumque oriundas; quin & 3. in militi-
am ascisci debet τὸ ἑρρωμένιστον καὶ ἀκμα-
ύτατον, quo fiet ut cæteri ἔξω γινώσκωσι.
quod ipsum hic loci occurrit.

tisque

tisque locis atque imperviis circumseptos, imperii limites communivit.

XXXIX. Quocirca merito omnes, postquam adventare Severum cum tanto milite audiverunt, infueta re perterriti, cum neque stare contra, neque prohibere auderent, ibant obviam laureati, portisque eum patentibus excipiebant. Ille tam diu locis singulis immoratus, quamdiu aut sacra faceret, aut populos alloqueretur, Romam è vestigio pergebat. Quæ ubi Juliano nunciata sunt, actum de se prorsus existimavit. Nam & exercitus Illyrici potentiam multitudinemque audiebat: & populo parum fidebat, cui se cernebat invisum, neque satis magnam spem in militibus habebat, quos videlicet fefellisset. Itaque collectas undique pecunias, partim suas, partim ab amicis acceptas, tum quascunque in templis, aliisque locis publice invenisset, dividere militibus instituit, ut eo pacto illorum benevolentiam redimeret. Sed ii, tametsi multa magnaque acceperant, nullam tamen habebant gratiam: persolvi debitum sibi, non dari munus aliquod interpretantes. Cæterum suadentibus amicis Juliano, ut exercitum educeret atque Alpium angustias occuparet (sunt autem Alpes altissimi montes, quales in his regionibus nulli, porrecti ad muri formam, circumdatique Italiæ:

φρων, ἢ ὄρων περιβλήμασιν ἐρήμῳ γῇ καὶ δυσβάτῳ φράζας τῷ ἀρχαῖῳ ἐχυρώσατο.

ΛΒ'. Οἶδεν τὸν Σεβήρην πρὸς ὄντα πυνθανόμενοι τότε μετὰ σέθεν στρατῷ, εἰκότως ἐταράχθη τῷ αἰσθεῖ τῷ πράγματι. ὅτε ἀντιπρὸς αὐτῷ καὶ κωλύσαι ἐτόλμων πάντων δὲ διαφυγοῦντες, καὶ λαῖς ἀναπεπλημύνης ἐδίχοντο. δὲ τοῦτον ἀνέπαυετο ὅσον χεῖρα ῥῖσαι τε, καὶ τὰς δῆμους ὥρμαινε, εἰς δὲ τῷ Ρώμῳ ἠπείχετο, ὡς δὲ ταῦτα τῷ Ιουλιανῷ ἀπεγγέλλετο, ἐν ἐσχάτῃ σπορνώσει αὐτῷ, καὶ Ἰλλυρικῷ στρατῷ τῷ Διόκλητῳ καὶ τὸ πλῆθος ἀκέων, ὅτε δὴ δῆμῳ πεισῶν, ἐπεὶ μεμίσσητο, τοῖς στραπώταις διαῖων, ὡς ἐλθόντες χρῆματα δὴ πάντα ἀσπρίζων, τὰ αὐτῷ καὶ φίλων, καὶ εἰ πῶς αὐτῶν ἐκ δημοσίων ἐξῶν καὶ τῶν λαμβάνων, τοῖς στραπώταις ἀφένετο, ὡς ἂν κήσαιτο τῷ αὐτῷ ἀν' αὐτῶν. οἱ δὲ καὶ μεγάλα λαμβάνοντες, χάριν ἐκ ἡδίστου. ὅτι αὐτῶν ἀσπίνεον, ἀλλ' ἐκείνους ἀφένεμεν ἐλογίζοντο. ὁ δὲ Ιουλιανὸς καὶ τοῖς συμβαλόντων αὐτῶν φίλων ἐξαγαγεῖν τὸ στρατιωτικὸν καὶ τὰ γενὰ τῶν Ἀλπεων προκαταλαβεῖν, (μέγιστα ἐκεῖνα ὄρη, καὶ οἱ οὐκ ἄλλα ἐν τῇ κατ' ἡμᾶς γῇ, τείχεος ὁρίματα φέρεται, καὶ ἐβλήθηται Ἰταλίας καὶ τὸ μετὰ τὸ

1 Fuit ingressus Severi odiosus atque terribilis. Spart.

ἄλλης ἐνδραμονίας, ἀφ' ἧς ὁ φού-
 ρος Ἰταλιώταις ἔρυμα ἀξέτητον, ¹ καὶ
 αὐτῶν πλεονέκτημα ἀπὸ τῆς ἀρκείας
 θαλάσσης, ὅτι τῇ μεσημβρίᾳ βλέπε-
 ται διήκον) ἀλλ' ἐκ τῆς πόλεως
 περιελθεῖν Ἰουλιανὸς ἐτόλμα, διέπι-
 πτε τῇ στραπωτῶν διόρμῳ ὁπλί-
 ζομένῳ τε καὶ γυμνάζομένῳ, πρὸ δὲ τῆς
 πόλεως τάφρους διορύττειν, καὶ τῇ πρὸς
 Σέβηρον μάχῃ, ὥς ἐν τῇ πόλει
 ποιητόν, παρεσκευάζει. τὲς τε
 ἱέρειαι πάντας, ὡς εἰς πομπὴν
 ὑπορεῖται, ὅτι νότων φέρειν ἐπιτρέτο
 παιδεύειν, οἰόμεν ὅπως ἐκπλήξουσιν
 τὲς τε Ἰλλυρικὰς, καὶ τὴν ἑξὶ πολε-
 μίων ἵππων ἀφ' ἧς ἀράξουσιν ὅψι καὶ με-
 γάλῃ θηρίῳ, μὴ πρὸς τὴν αὐτοῖς
 ἑωραμένων. τότε δὴ πᾶσα ἡ πόλις
 ὅπλα εἰργάζετο, καὶ τὰ πρὸς πόλε-
 μον παρεσκευάζετο.

μ'. Μελλόντων δὲ τῇ Ἰουλιανῇ στρα-
 πωτῶν ἔπ, καὶ τὰ πρὸς πόλεμον ἐτοι-
 μα ποιούντων, ἀγγέλλεται ὁ Σέβηρος
 ἤδη πρὸς τὴν πόλιν, καὶ πολὺ τῇ φάσιν
 μαρτυροῦν ἀφ' ἧς ἀράξουσιν, καὶ ἐκ τῆς
 παρεστύμενης εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ καὶ
 πᾶσας ὁδὸς ἀφ' ἧς ἀνέμειναν αὐτὲς,
 πολλοὶ δὲ εἰς Ρώμην νύκτωρ λανθάνον-
 τες εἰσῆσαν, τὰ ὅπλα ὁπληστῶντες
 ἐν ἰδιωτῶν χήματι. καὶ ἤδη οἱ πολέ-
 μοι ἐνδὸν ἦσαν, τῇ Ἰουλιανῇ ἔπ ὑπὸ
 ἀζοντοῦ, καὶ τὰ πρὸς πόλεμον ἀγνοούν-
 το. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἀφ' ἧς ἀράξουσιν τὴν
 πόλιν ἐγγύς, ἐν ταῖς πολλῇ πάντες

quasi ad reliquam regionis fœ-
 licitatem, hunc etiam quasi cu-
 mulum natura addiderit, ut
 munitionem haberet inexpug-
 nabilem, pertingentem scilicet
 à septentrionali, ad id mare
 quod ad meridiem spectat,) non
 ausus tamen ille urbe egredi,
 supplicatum militibus mittebat,
 uti arma caperent, exercerent-
 que se, ac fossas ante urbem
 ducerent: omnemque belli ap-
 paratum in ipsa demum urbe
 expediebat: siquidem elephan-
 tos quoque, quos ad pompam
 institutos habebat, infuere facere
 conabatur sessorum pati: ratus
 Illyricos milites equosque eorum
 perterritum iri facie magnitu-
 dineque belluarum, quales an-
 tea nullas aspexissent. Totaque
 civitas armis fabricandis, belli-
 cisque instrumentis conficiendis
 erat intenta.

XL. Sed cunctantibus ad-
 huc Juliani militibus, ac se
 comparantibus ad bellum, nun-
 ciatur adesse jam Severus. Is
 multos è militibus suis sparsim
 dimiserat, qui clam Romam
 proficiscerentur. Quare alii a-
 liis itineribus noctu ingressi ur-
 bem, protectis armis habitu pa-
 ganorum, operiebantur. Jam-
 que intus hostis erat, supino
 adhuc Juliano, & quid age-
 ret ignaro. Quæ ubi populus

¹ Post particulam ἀ, desideratur ali-
 quid ad explendam sententiam, adjecti-
 vum forte, [δουλοπρεπὲς] aut tale quid.

² [ἱππῶν] equitatum significat, unde
 de in aliis passim auctoribus [χίλια ἱπ-
 πῶν] pro mille equitibus.

intellexit, cunctis metu percussis, ac Severi potentiam formidantibus, sentire jam se cum illo simulabat. Et Julianum quidem quod imbellis, Nigrum quod lentus atque iners, vituperantes, Severum ipsum jam adventantem magnopere admirabantur. Enimvero Julianus hæsitabundus, atque inops consilii, convocato prius senatu, literas ad Severum mittit, quibus foedus pacisceretur, eumque in communionem acciperet Imperii. Cæterum Senatus, etsi illa omnia decernebat, tamen ut eum pavitare desperata salute animadvertit, totus jam ad Severum incubuerat. Biduo vero post, triduoque, audito Severum jam plane adesse, omnes Juliani potestatem spernentes in curiam convenere, jussu consulum. Quippe iis curæ Romana res est, quoties de Imperio ambigitur. Qui postquam frequentes affuerunt, quod facto opus esset, inter se deliberabant, manente adhuc in aula Juliano, ac fortunam suam miserante, suppliciterque rogante ut sibi ejurare Imperium liceret, omnemque eam potestatem Severo transcribere.

XLI. Sed ubi intellexit Senatus pavidum Julianum, perterritos corporis custodes, ipsum pene ab omnibus destitutum: decreta illius nece, Se-

ἦσαν· καὶ δεδότες τῷ Διῶματι τῷ Σεβήρῳ, τὰ ἐκείνου φρονεῖν προσεπαύοντο, ὅτι μὲν Ἰουλιανὸν καὶ Ἀνδριανὸν, ὅτι δὲ Νίγρου μέλλουσιν καὶ ῥαθυμίαν. ὅτι δὲ Σεβήρῳ ἀκρόνῃ ἦδη παρόντα ἐθαύμαζον. ὁ δὲ Ἰουλιανὸς πολλῇ καταλαμβαίνοντι ἀφ' οὗ σία τε καὶ ἀπορία, ὅπως χρῆσται τοῖς παροφθαλμοῖς ἐκ εἰδώς, ἀδυνατῶναι κελεύσας ὅτι σύγκλητον, καταπέμψει χράμματα, δι' ὧν ἐσπένδῃ δὴ πρὸς τὸ Σεβήρῳ, καὶ αὐτοκράτορι ἀναδείξας, ἡ κοινὴν τῆς βασιλείας ἐποιεῖτο. ἡ δὲ σύγκλητος ἐψηφίσθη ταῦτα. ὁρῶντες ὅτι ὁ Ἰουλιανὸν ἀποδύλιωντα, καὶ ἐν ἀπογνώσει, τῷ Σεβήρῳ πάντες ἦδη προσεβίβοντο. διὸ δὲ τῶν ἡμερῶν παροφθαλμοῦ, πείπερ ἦδη τὸ Σεβήρῳ καὶ αὐτῇ πρὸς ὁπσησόμενον ἦκον, καταφρονήσαντες ὅτι Ἰουλιανὸν, συνίσταν εἰς τὸ συνέδριον τῶν ὑπάτων κελεύσαντων, οἱ τὰ Ῥώμῃ διοικεῖν εἰδῶσιν, ὅτι πῶς τὰ βασιλείας μετέωρα ἢ συνελθόντες ποίνω, πρὸς τὴν πρακτικὴν ἐσκέπτοντο. ὅτι Ἰουλιανὸν ἐπὶ ὄντι ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῇ, καὶ τὰς παρῶντες ὁδυρομένης τῆς χάριτος, ἐκείνου τῆς ἐξομώσεως τῷ ἀρχίῳ, καὶ ὡς ἀφ' αὐτοῦ πάσης τῆς δυναστείας τῷ Σεβήρῳ.

μα'. Ὡς δὲ ἐμαθεν ἡ σύγκλητος Ἰουλιανὸν ἔτι κατεπληρότα, ὅτι δὲ οὐκ ἐφύγον φρενῶν, ἀλλὰ δὲ τὸ Σεβήρῳ αὐτὸν ἐκκαλεῖσθαι, ψηφίζεται τοῖς

1 Quare meliore consilio ad senatum venit, petiitque ut fieret senatus con-

sultum de participatione imperii. Spart.

μὴ ἀναρεθλῶναι, ἀπειχθῆναι δὲ μόνον αὐτοκράτορα τὸν Σεβήρον. ¹ ὡρεσ-
βίαν τε πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπουσιν
ἀπὸ τῆς ἐν ἀρχαῖς ὄντων καὶ τῶν
ἐξοχωτάτων τῆς βαλῆς, πᾶσας αὐτῷ
προφέρειν τὰς σεβασμίας τιμὰς.
ὅππῃ δὲ τῆς Ιουλιανὸν ² εἰς τῶν χιλιαρ-
χῶν ἀναπέμπεται, ἀποκρίναι ἀ-
γαθὸν καὶ ἀθλιὸν πρεσβύτιον, ἰδίῳις
χρήμασιν ὠνησάμενον ἔτι πονηρὸν
τέλει. ὁ μὲν ἐν εὐρεθεὶς ἔρημός τε,
καὶ ὑπὸ πάντων χαλασθεὶς, ³ αἰ-
σχροῦς ὁλοφύρομενος ἐφρονέει.

μὲν. Ἐπεὶ δὲ τὰ ὅλγα τῆς συκλή-
της ἐβηλῶν τῷ Σεβήρῳ, ἥτε τῆς Ιου-
λιανῆς ἀνείρεσις, ἦρθη εἰς μεζόνων
πραγμάτων ἐλπίδα, καὶ σφίσματι
ἐχέσαστο, ὥς ἂν χειρώσασθαι, καὶ αἰχ-
μαλώτους τὰς τῆς Περίνακα ἀνηρηκότας
λάβοι. ὅππῃ δὲ καὶ ἰδίῳι μὲν λαοθά-
λοντα γράμματα τοῖς τε χιλιάρχοις
καὶ τοῖς ἐκατοντάρχοις, ὑπὸ χιρῶν
μεγάλα, ὅπως πείσειαν τὰς ἐν τῇ Ρώ-
μῃ στρατιώτας ὑπακῆειν εὐπειθῶς τοῖς
ὑπὸ τῆς Σεβήρας κελδομοῦνοις. ἐκπέμπει
δὲ καὶ δῆλωσιν, δι' ἧς κελεύει τὰ μὲν
ὅπλα αὐτὰς χαλασιπεῖν ἐν τῷ στρατο-
πέδῳ πάντας, ὅς ἐξελθεῖν ⁴ εἰρηνικῶ
ρήματι, ὥσπερ εἰώδασι θύοντες ἢ ἐορτάζοντες βασιλέως παραπομπῆν,

verum imperatorem declarant.
Tum legatos ad eum mittunt,
partim qui magistratum obtine-
rent, partim qui maximam ha-
berent in Senatu auctoritatem,
ut omnes illi honores Augu-
storum deferrent. Occidendi au-
tem Juliani datur uni è tri-
bunis negotium. Is imbellem
miserumque senem, qui sibi ipse
tam infelicem exitum propria
pecunia emisset, desertum jam
destitutumque ab omnibus, inter
foedissimas complorationes tru-
cidavit.

XLII. Quæ ubi Severus
audivit, majora jam moliens
animo, consilium iniit capi-
endorum militum omnium qui-
cunque Pertinacem interemif-
sent. Datis itaque clam ad
tribunos centurionesque literis
hortatur, multa pollicens, per-
suadeant militibus urbanis, ut
sibi dicto audientes sint. Ipse
edictum proponit, ut relictis
inter castra armis exeant pa-
catorum habitu, quales pro-
cedere in pompam, aut ludos
celebrare consuevissent; jurent-

¹ Occiso Juliano, cum Severus in castris
ἐν tentoriis, quasi per hosticum veniens, adhuc
maneret; centum senatores legatos ad eum
senatus misit ad gratulandum rogandumque.
Id. in Severo.

² Missi à senatu, quorum cura per mili-
tem gregarium idem Julianus occisus est.
Spart. Tribunum dicit noster.

³ Hæc apud Dionem expirantis ver-
ba; τί δυνὸν ἐποίησα, τίνα ἀπέχλυσα.

⁴ Qualis hic habitus fuerit, per Dio-

nem non stetit quo minus ignoremus.
Ex Spartiano aliquatenus constat. Cum
Romam Severus venisset, Pratorianos cum
subarmalibus inermes sibi jussit occurrere,
eosdem sic ad tribunal vocavit, armatis un-
dique circumdati. Subarmale vero est
toga militaris inde dicta, quod sub ar-
mis fibula annecteretur. Cui interpreta-
tioni favent sequentia in Severi Oratione.
τοῖς ἡ περιδράστον ὑμᾶς στρατιώταις κε-
λεύω ἀποζῶσαι τοῦ &c.

que in Severi nomen, ac spem sibi optimam proponentes praesto sint, ut novum Imperatorem comitentur. His creditis milites suafu quoque tribunorum, relictis armis pompae habitum laureati processerunt. Sed ubi ad exercitum Severi pervenerunt, nuncio jam adesse, jubet in campum convenire frequentes, quasi salutaturus, ac perbenigne accepturus universos. Enimvero cum ad tribunal principis accessissent unanimiter acclamantes, dato repente signo comprehenduntur. Ita enim praecerat Severus, ut cum stare pendentes eos ab ore principis vidissent, circumirent universos milites sui more hostium, neminemque vulnerantes aut pulsantes, tantum orbe facto clausos in medio continerent, pila duntaxat intendentes, & hastas, ut scilicet metu vulnerum nudi resistere armatis, paucique plurimis minime auderent. Quos ubi velut indagine armorum conclusos, captivosque habuit, magna voce ac turbido spiritu, ita ad eos verba fecit.

Oratio Severi.

XLIII. Superari vos à nobis vel sapientia, vel viribus, vel etiam numero, re ipsa vi-

δύσκει τε εἰς τὸ Σεβήρου ὄνομα, καὶ μετ' ἀγαθῶν ἐλπίδων ἐλθεῖν, καὶ μέλλοντας τὸν Σεβήρον δαρυφορήσει. πιστεύουσι δὲ οἱ στρατιῶται τοῖς πεσαλμένοις, παιδέντες τε ὑπὸ τοῦ χιλιάρχου, τὰ μὲν ὅπλα χαλῶσιν, πᾶντα, αὐτοὶ δὲ ἐν μόναις πομπικῶς ἐδίδοι δαρυφορῶντες, ἐπείγοντο. ἐπὶ δὲ πρὸς τῷ στρατοῦ δὴ Σεβήρου ἐγένοντο, ἡγγέλθησαν τὸν ἀρικόμοιοι, εἰς τὸ πεδῖον ἔτασαν αὐτὸς δὲ Σεβήρου συνελθὼν καλεῖται, καὶ δὲ ξειωσόμενον καὶ πρὸς αὐτὸν ὅτι βῆμα προσήλθον, ὁμοθυμαδὸν ἐφίμωσάντες, πάντες ὑφ' ἐνὶ συνήματι συλλαμβάνονται. προεῖρτο γὰρ τῷ τῷ Σεβήρου στρατῷ, ὅτι πᾶσι αὐτοῖς εἰς τὸν βασιλέα ἀποδεδωκότες, μετὰ τὴν τε τιμὴν γνῶμην ἔχοντες, κυκλώσασθαι αὐτὸς πολὺν νόμον, καὶ τιτρώσκειν μὴ ἢ παῖσιν μὲν δέναι, συνέχειν δὲ καὶ φρεῖν φρεῖντες ἐν κύκλῳ τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ διαβολίας καὶ τὰ δόρατα ἐπὶ τοῖς, ὡς δὲ τὸ πρῶτον, γυμνοὶ τε πρὸς ὁπλισμένους, καὶ ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς μὴ μάχονται. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ὡσπερ σκηνωσάσας, ἐντὸς τῶν ὅπλων δρυμνῶν εἶχε, μεγάλη βοήθη καὶ θυμὸν εἶπε πνεύματι ἔλεξε πρὸς αὐτὸς τοιαύτη.

Δημηγορία Σεβήρου.

μγ'. Οπ μὲν ὑμῶν καὶ σοφία καὶ κρείττους ἐσμὲν καὶ δυνάμει στρατῷ, καὶ συμμάχων πλήθει, ἔργῳ ὁρατὶ.

τε. εἴληψθε γούμῳ ῥαδίως, καὶ ἀκο-
νιπὶ γὰρ ἐαλώμεσθε. ἐστὶ δὲ ἐμοὶ ὁ, π
πότ' ἂν ὑμᾶς δρᾶσαι δεήσω, καὶ
πρόκεισθε ἡδὴ θύματα τῇ ἡμετέρας ἐξ-
ουσίας. εἰ μὴ ἔν ὑμεῖς πρὸς τὰ τε
πολεμικὰ πτωχεύαν ζητεῖτε, ἐδ' ἔ-
στιν εὐρεῖν δίκην τῷ ὀπίσθησιν ὀφειλῶν
ἀξίαν τῇ πεπραγμένῳ. σιμὸν πρὸς
ἐνὶ τῷ καὶ βασιλείᾳ χρῆσθον, ὃν ἐχρῆν
σώζειν καὶ δορυφορεῖν, ἐφρονεύσατε. τὴν
Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐνδοξον ἔσαν αἰεὶ,
καὶ οἱ πρὸς τοὺς ἡδ' ἀνδρείας ἐν-
αρέτε ἐκλήσαντο, ἡ δὲ εὐχόμεναι δι-
κάζαντο, ταύτῃ αἰσχροῦ καὶ ἀπύ-
μωτος, ὥσπερ π τῷ ἰδιωτικῶν καί-
μικίων, ἐπ' ἀργυρίῳ κατηλλάσσαντο.
ἀλλ' ἐδ' αὐτὸν, ὃν ἔτις ἀρχοντα
εἴλεσθε, φυλάττει ἢ σώσει ἡδὴ νῦν
ἀνάνδρως δὲ πρὸς δώματα. ὅτῃ τῇ
τοῖς δὲ ἀμαρτήμασί τε καὶ πολέ-
μοις μωχεύαν ἀξίους θανάτων, καὶ πρὸς
εἶσαι θύλοι τῇ ἀξίαν πτωχεύαν, ἐσέ.
ἀλλὰ π μὴ χρῆ παθεῖν ὑμᾶς, ὅ-
τις. ἐγὼ δὲ φέισμαι μὴ ὑμῶν, ὥς
μὴ φονεῦσαι, ἕτε τὰς ὑμετέρας χεί-
ρας μμῆσμαι. ἐπεὶ δὲ μῆτε ὅσιον,
μῆτε δίκαιον, ἐπὶ βασιλείᾳ ὑμᾶς
δορυφορεῖν καὶ ἐς τὸν ὅρκον ἀσκήσαν-
τας, καὶ ἐμφυλῶ καὶ βασιλικῶ αἵματι
τὰς δεξιὰς μῖαναντας, τὴν τε πίσιν
καὶ τὸ ἐχέριον τῷ φρενὶ προσδόντας,
τὰς δὲ ψυχὰς καὶ τὰ σώματα, δῶρον
τῷ ἐμῇ φιλανθρωπίας ἔξετε, ταῖς τε
θεοειληφόσιν ὑμᾶς στρατιώταις κελεύω
ἀπὸ τῶν τε ὑμᾶς, καὶ ὑποδύσαντας
ἔπνας πρὸς εἰσὶν ἐδῶτας στρατιω-
τάς, θυμὸν ὑποπέμπειν. ὅτῃ τῇ
τε ὑμῶν, ἀπέναι ὥς πρὸς τὰς τῇ

detis. Capti estis quam facil-
lime, ac nullo ferme negotio
tenemini. Quid futurum de vo-
bis sit, in mea manu est.
Jam scilicet victimæ hic sta-
tis, obnoxiae nostro Imperio.
Si sceleri vestro debitum quæ-
ratis supplicium, nunquam sane
invenietis. Sanctissimum illum
senem, Imperatoremque opti-
mum, servandum, tuendum-
que vobis, ipsi occidistis: Ro-
manum Imperium perpetua cla-
rum gloria, quod maiores no-
stri, aut virtutis, aut nobili-
tatis nomine suscipiebant, hoc
vos turpiter fœdeque, velut a-
liquid ex privatorum instru-
mento, quasi sectores vendi-
distis. Ac ne eum quidem i-
psum, quem sic ad Imperium
produxeratis, servare saltem ac
defensare ausi, homines timi-
dissimi prodidistis. Ob hæc i-
gitur crimina, ac facinora ve-
stra, mille vobis debentur mor-
tes, si quis par noxæ suppli-
cium studeat petere. Proinde
quid vos æquum pati sit, sane
videtis. Ego tamen sanguine
abstinebo, neque vestras imi-
tabor manus. Sed quoniam jus
falsque negat stipari à vobis
jam principem violato jure ju-
rando, ac manibus civili &
imperatorio sanguine pollutis,
proditæque fide custodiaque, a-
nimas quidem & corpora vo-
bis nostra largietur humanitas.
Porro militibus meis ita præ-
cipio, recingant vos, ac ve-
stimentis exutos militaribus, nu-
dosque dimittant. Vobis au-
tem sic impero, discedatis quam
longissime: edico item, juro-
que

que ac denuncio capite pœnas daturum, si quis vestrum posthac intra centesimum ab urbe lapidem conspicietur.

XLIV. His imperatis, è vestigio milites Illyrici concurrunt, brevesque illos gladiolos detrahunt, quos, auro argentoque ornatos, in usum pompæ suspensos habebant: tum zonis, vestituque & cæteris militiæ insignibus per vim ablati, nudos ad unum exauctoratosque dimiserunt. Enimvero illi proditos se videntes, atque astu captos, patientiam scilicet præstabant. Nam quid agerent nudi adversus armatos, pauci adversus plurimos? Discessere igitur complorantes sese, concessamque salutem loco muneris interpretantes: pertæsi tamen ac dolentes, quod inermes egressi, capiendos se turpiter, ignominioseque obtulerant. Usus item alio consilio Severus est. Quippe metuens ne recincti, exauctoratique, deploratis rebus, rursus castra repeterent, resumerentque arma, præmissos aliis itineribus ac semitis electissimos quosque & exploratissimos suorum militum, jubet clanculum vacua castra irrumperere, armisque ipsorum occupatis excludere redeuntes. Hanc igitur pœnam Pertinacis interfectores dederunt.

XLV. Posthac Severus cum reliquo exercitu instructo armis, Romam petit, attonitis metuentibusque pariter primo conspectu Romanis, audaciam-

Ρώμης. ἀπειλῶ, καὶ δόμνυμαι, καὶ προαγορεύω, κολαδιῶσθαι κεφαλὰς, εἴ τις ὑμῶν ἐντὸς ἑκατοστῆ σήμερος ἀπὸ τῆς Ρώμης φανεῖν.

μδ'. Ταῦτα καλεσάντων αὐτῶν, προσδραμόντες οἱ Ἰλλυριοὶ στρατῶναι, τὰ τε ξιφίδια φεμαρῦσιν αὐτῶν αἰ παρηώρηντο τῷ ἀργυρίῳ καὶ τῷ χρυσῷ εἰς πομπὴν κακοσημῶναι, τὰς τε ζώνας, καὶ τὰς ἐδῆτας, καὶ εἴ τι σύμβολον ἔφερον στρατιωτικόν, ἀφαρπάσαντες, γυμνὰς ἐξέπεμπον. οἱ δὲ ὑπέεικον προσεδουλοῦναι, καὶ σφίσματα ἐαλωκότας. (τὶ γὰρ ἐνὶν δρᾶσαι, γυμνοῖς πρὸς ὀπλισμένους, καὶ ὀλίγοις πρὸς πολλούς;) ἀπήσαν δὲ ὀδυρόμενοι, καὶ ἡγάπων μὲν τὴν δεισαν σωτηρίαν, μετεγίνωσκον δὲ ὅτι τῷ ἀνόπλῳ εἰσεῖν, αἰχρῶς καὶ ἐφειδύσας ἐαλωκότας. ἐκέχρητο δὲ καὶ ἄλλῃ ὁ Σεβήρ σφίσματα. διδὼς γὰρ, μὴ ἄρα μετὰ τὸ ἀποξῶσθαι, ἐν ἀπογνώσει θυρόμενοι, ἀναδράμωσιν ὅτι τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ ὅπλα ἀναλάβωσι, περὶ περιμύσει λογάδας ὀπληκτοὺς, ὅσους θύναται τὰς ἡπίστατο, δι' ἐτέρων ὁδῶν, καὶ ἀτραπῶν, ὥς λαθόντες τότε στρατόπεδον ἐπείσειλθοιεν ἀνδρῶν κενόν, καὶ τὰ ὅπλα καταλαβόντες, εἰ ὅτι οἶεν, ἀποκλείουσι αὐτούς. δύνῃ μὲν δὲ ταύτῃ ἐδοσαν οἱ τῷ Περτίνακῷ φονεῖς.

μέ. Ο δὲ Σεβήρ, σὺν παντὶ τῷ λοιπῷ στρατῷ ὀπλισμένῳ εἰς τὴν Ρώμην ἀφικνεῖται. ἐκκληζὶν τε καὶ δὲ ἅμα τῷ ὀφθῆναι τοῖς Ρωμαίοις

μαίοις ἐνέβαλε, τοῖς ἔτι τετολμη-
 μέθοις τε καὶ εὐτυχιδεῖσιν ἔργοις· ὁ
 δὲ δῆμος, καὶ ἡ σύγκλητος διαφνηρο-
 ρῶντες ὑποδέχοντο πρῶτον ἀνδρά-
 πων καὶ βασιλέων¹ ἀναιμωπὶ τε καὶ
 ἀκονιπὶ ποσῶτα χαλιδωκότα. πάν-
 τα γὰρ ἐν αὐτῷ ἐθαυμάζετο, μάλιστα
 δὲ τὸ ἀγρίου τῆς γνώμης, τὸ
 τε ὅτι πόνων γενναῖον, καὶ τὸ εἰς τὰ
 παλαιώματα ἅμα τῷ παρξάλεω εὐ-
 ελπί. ἔπει τοίνυν ὁ, τε δῆμος αὐ-
 τὸν ὑποδέξαμενος εὐφήμεσεν, ἥτε
 σύγκλητος ὅτι ταῖς τῆς πόλεως
 εἰσοδοῖς προσηγόρευεν, ἀνελθὼν εἰς
 τὸ τοῦ Διὸς τέμενος, καὶ θύσας,
 ἐν τε τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς νόμῳ βα-
 σιλικῷ χαλλιεῖσας, ἀνῆλθεν εἰς τὰ
 βασίλεια.

μς'. Τῇ δὲ ὀπίσῃ χαλιδῶν εἰς τὴν
 σύγκλητον, λόγους ὀπείκεις πάνυ, καὶ
 χρηστῶν ἐλπίδων μεσὺς ἐποιεῖτο πρὸς
 πάντας καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ διεξιέμενος,
 λέγων ἥκειν μὲ ἐκδικεῖν τὸν Περτίνακον
 φόνου, τὴν δὲ ἀρχὴν παρέξειν καὶ εἰσο-
 δὸν αἰετοκρατίας,² μήτε δὲ ἀκρι-
 τὸν πῖνα φοιδήσας ἢ δημευθήσε-
 ῖς, μήτε συκοφαντήν τινά ἀνέξειν,
 ἀλλὰ βαρυτάτῃς εὐδαιμονίαν ταῖς
 ἀρχαῖς παρέξειν, καὶ πάντα πράξ-
 ειν εἰς ζῆλον τὸν Μάρκου ἀρχῆς. ἔδειν
 δὲ τὸν Περτίνακον εἰ μόνον τὸ ἔνομα,
 ἀλλὰ καὶ τὴν γνώμην. τοιαῦτά πῖνα λέ-
 γων, ὑπερήγατο τὰς πλείους εἰς εὖ-
 νοίαν καὶ πίστιν, ὧν ὑποχρεῖτο.

que viri, ac fortunam repeten-
 tibus animo. Quem quidem
 Senatus, populusque universus
 laureati exceperunt, primum
 scilicet ex omnibus hominibus
 atque Imperatoribus citra san-
 guinem, atque adeo citra pul-
 verem tanti effectorem operis.
 Omnia porro mirabilia in illo,
 præcipueque ingenii acumen,
 laborum tolerantia, rebusque
 maximis aggrediendis bonam
 sibi spem proponens audacia.
 Postea vero quam eum popu-
 lus faustis acclamationibus sus-
 cepit, & Senatus universus ad
 portas urbis consalutavit, inito
 Jovis templo, factaque re divi-
 na, reliquisque item sacris æ-
 dibus de more consalutatis, no-
 vissime ad domum imperatori-
 am se recepit.

XLVI. Postridie vero cu-
 riam iniit, ibique placidus o-
 rationem habuit plenam opti-
 mæ spei: simul omnes publicè
 privatimque benigne comple-
 xus, venisse in urbem aiebat,
 ut occisum Pertinacem ulcisce-
 retur: daturumque operam, ut
 status optimatium fundamenta
 se principe jacerentur: nullum
 nisi iudicio damnatum capite
 bonivæ mulctatum iri: non pas-
 surum delatores, æmulum se
 Marci futurum gerendo Imperio.
 neque solum Pertinacis cogno-
 men, sed mentem quoque ha-
 biturum. In hanc sententiam
 verba faciens, favorem sibi fi-
 demque conciliabat.

¹ Ita, quod nulli unquam contigit, nutu
 Severus victor est factus. Spart.

² Fieri etiam Senatus consultum coegit,

ne liceret Imperatori, inconsulto Senatu,
 occidere senatorem. Spart.

καὶ παροδοιὰν δυνάμεις, μεγίστην τὰ χι
 πυντοκυνάδην. ἦδεν γὰρ ἡ μικρὰς δυ-
 νάμεις δεινότης, ὥστε πᾶσαι τὴν
 ἐμπικριμύλῳ ἠπείρου Εὐρώπῃ τὰ Νί-
 γρι φερόμεναι. τὰ μὲν δὲ ὥστε τὸ πό-
 λιμον ἡγεαίως ἐπὶ ἐπέμειν.

μν. Ἀτε δὲ ἀνὴρ περὶ μετρίως τε
 καὶ ἡρώων, ὑποπτεῖται τὴν ἐν Βρετταν-
 νίᾳ δυνάμιν πολλῶν τε ἔσαν καὶ
 μεγίστην, ἀνδρῶν τε μαχηματάων.
 ἔρχε δὲ αὐτῆς πάσης Ἀλβίνου, ἀ-
 νὴρ τὸ μὲν ἡμῶν τῶν ἐκ συλλήκτου εὐ-
 πατρίδων, ἔν περὶ τῷ δὲ καὶ περὶ
 ἐκ πατέρων ἀγαθὰς, τῆτον τοίνυν
 ἐπέλασεν ὁ Σέβηρος, σοφίσματι φρα-
 γῶν οἰκονομαδίαι, μήπως ἄρα τοι-
 αῦτα ἔχων ἐναύσματα εἰς βασιλείας
 ἐπιθυμίαν, θαρσύνων ἢ πλεῖστον καὶ ἡγε-
 δυνάμει τε κρατὺς, γνώσει τε παρὰ
 Ῥωμαίοις, ἐπιδόηται τοῖς φερόμασιν.
 καὶ τὸ Ῥώμιον ἡ πολὺ πὶ ἀφιστῶσαν, ἐ-
 καίνε καὶ τὸ ἀνατολὴν ἀφελιδέντου,
 ὑποπτεῖται. πρὶν τοίνυν προσηνέ-
 τῳ δελεάζει τὸ ἀνδραπον, καὶ ἄλλως
 μὲν ὅττα τὸ γνῶμιον χαυνόν, καὶ ἀπλοῖ-
 κώτερον, τότε δὲ καὶ πολλὰ διὰ γεαμ-
 μάτων ὁμῶσαντι τῷ Σεβήρῳ πρὶ
 εἰδόμενα. ³ Καίσαρα δὲ αὐτὸν ὑποδεικνύει, φράσας αὐτὸς τὴν ἐλπί-

ribus esse opus intelligebat, ad-
 versus nationes partem orbis Eu-
 ropæ oppositam incolentes, quæ
 scilicet uno ordine omnes Ni-
 gri sequebantur auspicia. Ad hunc
 igitur modum bellum Severus
 instruebat.

XLVIII. Cæterum provi-
 dus homo, ac sobrius, non-
 nulla suspicione tenebatur de
 Britannicis exercitibus, maxi-
 mis videlicet, pugnacissimis-
 que, quibus præerat universis
 Albinus, senatorii patricique
 generis vir, summis opibus ac
 deliciis innutritus. Hunc sibi
 igitur Severus astu ratus ad-
 jungendum, ne scilicet divitiis,
 genere, exercitibus, fama-
 que nominis, magnis ad concupi-
 scendum Imperium facibus in-
 stinctus, summam sibi rerum
 posceret, Romamque haud pro-
 cul à Britannia distantem, se
 bellis Orientalibus implicito,
 occuparet; statuit eum specie
 quadam honoris inescare, le-
 vem alioqui & simplicem, tunc
 vero multa juranti per literas
 credentem. Quare eum Cæ-
 sarem appellans, spem cupi-

¹ Capitolinus vero (sive is Spartia-
 nus est) natum refert lare medico, patrimo-
 nis persenui. Idem tamen affirmat luxu-
 ria varium fuisse.

² Supra describitur Severus ὄρχη μὴ
 φιδόμενος.

³ Hic loci Boeclerus, cum de facto tan-
 tum agitur, de appellationis origine li-
 tem movet, Salmasium & Casaubonum
 inter se committens. Per Cæsares cum

Spartiano intelligo designatos *Augusta mæ-
 jestatis heredes*. Primum qui & nomen &
 insignia acceperit (*quid autem hæc alieno
 loco?*) Verisimile est *Ælium Verum* fuisse;
 vide Commodi ad Albinum literas. Qui
 scrupulum injicit, locus est in Dione.
 ὁ μὲν γὰρ ἔδεν (Severus sc.) ἢ τὸ Καίσαρος
 αὐτοῦ (Albino) ἔδεν τιμὴν. Quare suspi-
 cari par est corruptos esse vulgatos cō-
 dices, legendumque [*ὁ μὲν ἔδεν*.]

ditatemque hominis anticipat, potestate participanda. Mittit item plenas humanitatis literas, obsecrans ut ipse potissimum curam suscipiat Imperii. Opus esse viro aliquo nobili, & ætatis integræ: qualis ille foret. Se jam senem, morboque articulari affectum, natos adhuc infantes. Quibus creditis, Albinus honorem libenter suscipit, latus, citra pugnam aut discrimen ullum, compotem se voti factum.

XLIX. Cæterum Severus quo omnia credibilia forent, iisdem illis ad Senatū relatis, nummisque imagine ejus percuti iussis, statuisque erectis, simul aliis collatis honoribus, fidem gratiæ suæ fecit. Quæ postquam sapienter ab illo provisa sunt, nullo jam ex Britannia impendente metu, collatis in unum circa se Illyricis exercitibus, reliquisque rebus ex usu comparatis, copias adversus Nigrum educere institit. Igitur quibus locis itinere illo remoratus sit, quæ apud quamque civitatem verba fecerit, quæ signa divinitus apparuerint, regiones item peragratas, conflictusque & utrinque caëforum numerum, cum plerique historiæ autores, tum maxime Poetæ versibus suis uberri-

μα καὶ τὴν ὀπισθὺμίαν, τῇ τῆς ἐξουσίας κοινωσίᾳ. ὀπιστέλλει δὲ αὐτῷ φιλικώτατα γράμματα δίδειν, ἵνα τούτων ὀφιδέναι αὐτὸν εἰς τὴν ἀρχῆς φροντίδα. δεῖδαι γὰρ ἀνδρῶν ἐλγυνῆς καὶ τοιούτου τὴν τε ἡλικίαν καὶ ἀκμαζόντων. αὐτὸν ὄντα πρεσβύτην καὶ ὑπὸ νόσῳ ἀρδρήτου ἐνοχληθῆναι, ὅτι τε παίδων αὐτῷ ὄντων πάντων ἦσαν. οἷς πιστεύσας ὁ Ἀλβίνος τὴν πρὸς ὑπερξέστα ἀσπασίως, ἀγαπᾶσας ἀνὰ μάχης καὶ κινδύνου λαβὼν ταῦτα, ὧν ὠφέλητο.

μδ'. Ο δὲ Σεβήρος, καὶ αὐτὸς τὴν σύγκλητον τὰ αὐτὰ ἀνετίθηκε ὡς ἀνὰ μᾶλλον αὐτὸν εἰς πίσιν ὑπογάγοιτο, νομίσματα τε αὐτῷ ἐκπέμπει ἐπιτρέψαι, καὶ ἀνδριάντας ἀναστήσει, ταῖς τε λοιπαῖς τιμῇς δίδοιτο χάριν ὀφισώσατο. ἵνα δὲ αὐτῷ τὰ περὶ τὸν Ἀλβίνον ἀσπασίως ἀσφαλῶς εἶχεν, εἰδὲ πρὸς ἑαυτὸν Βρετανίας, πό, τε Ἰλλυρικὸν ἐπάτευμα σὺν αὐτῷ πᾶν εἶχε διοικεῖν νομίζων πάντα λυσιτελεῖν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ, ὅτι τὸν Νίγρον ἠπείχετο. τῆς μὲν οὖν ἐδὲ πορείας τὰς σαθὰς καὶ τὰ κατὰ ἐκείνῳ κλινὴν αὐτῷ λεχθέντα, καὶ σημεῖα δεῖα πορονοία δόξαντα πάλαι φανῶναι, χαλεπὰ τε ἔχαστα παρὰ τὰς, καὶ τὸν οὖν ἐκείνῳ ἐκατέρωθεν πισόντων ἀειμόν στρατιωτῶν ἐν τῷ

1 Libet hic, coronidis loco, Apollinis poetarum Præsidis, nonnullos versiculos

subtexere, qui Severo certius imperandi fidens fecerunt.

συνέταξαν, ὑπόδεισιν ποιέμενοι πά-
σης τῆς περὶ ματιᾶς τὸν Σεβήρου
βίον. ἐμοὶ δὲ σκοπὸς ὑπάρχει, ἐ-
πὶ τῶν ἐβδόμηκοντα πράξεις πολλῶν
βασιλέων συνάξαντι γράφαι, ἃς
αὐτὸς οἶδα. τὰ κορυφαῖα τοί-
γων, καὶ σωτέλειαν ἔχοντα τῆς κα-
τὰ μέρος πεπραγμένων Σεβήρου,
ἐν τοῖς ἐξῆς διηγήσομαι, ἔδεν ἔτε
πρὸς γράειν εἰς ὑποθήκην ἐξαίρων,
(ὡς περ ἐποίησαν οἱ κατ' ἐκείνων
γράψαντες) ἔτε παραλείπων, εἰ τι
λόγος καὶ μνήμης ἄξιον.

me sunt executi, materiam totius
operis, ipsam denique Severi vi-
tam deligentes. Mihi autem pro-
positum est, septuaginta anno-
rum res, quas habeam cognitissi-
mas, sub diversis principibus
gestas in unum comprehensas, li-
terarum mandare monumentis.
Quocirca excellentissima & præ-
cipua quæque rerum à Severo
gestarum, deinceps persequemur.
Neque ad gratiam vero quippiam
affingentes, quod fecisse vide-
mus qui illa ætate scriptitarunt:
neque tacitum prætereuntes, si-
quid modo mentione dignum,
memoriaque videbitur.

Optimus est Fuscus, bonus Afer, pessimus Albus.

Fuscus Nigrum denotat, Severum Afer. Ad hæc

*Albi fundetur sanguis, Nigrique minantis;
Imperium mundi Pæna reget urbe profectus.*

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ

ΤΗΣ

ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΤΡΙΤΟΝ.

ΗΡΟΔΙΑΝΙ

LIBER TERTIUS.

BREVIARIUM LIBRI TERTII.

Niger ubi audiuit Severum occupasse imperium, & expeditionem in Orientem suscipere, ad bellum se quoque quam maxime potest, præparat. Severus, Asiam ingressus, Nigri milites ad Cyzicum, mox in Bythinia vincit, & Cappadociam expugnat. Deinde Tauri propugnaculis superatis Ciliciam emensus, ad sinum Issicum acerrimo prælio cum Nigro congreditur; qui victus & fuga elapsus, Antiochiam venit, atque ibidem interficitur. Posthæc inimicitia inter Albinum & Severum patefacta, belli causam utrique dederunt. Sedes belli Lugdunum fuit; ibi ancipiti prælio facta, tandem vincente Severo, urbs capta: Albino caput abscissum, & Romam missum est. Dein iterum bellum in Asia Severus movit: Armeniam & Arabiam felicem invasit: Atrenorum regionem ingressus, Atra circumfedit, diuque oppugnavit, frustra. Sed in Parthiam delatus, insperatam victoriam nanciscitur: inde Romam triumphans revertitur. Ibi rei publicæ privatæque intentus, Antonino filio uxorem dedit filiam Plautiani: qui Severo insidias machinatus, per Saturninum tribunum indicio facto, pœnas dedit. Ultimo in Britanniam expeditionem faciens Severus, diutius durante bello, ibidem fato functus est. Imperium ad Antoninum

toninum & Getam defertur : qui , relicta Britannia , cum patris reliquiis Romam sunt reversi.

ΤΟ μὲν δὲ Περτίνακ^ο τέλει, καὶ Ἰουλιανῷ χα-
δαίρεσις, ἥτε Σέβηρος εἰς
τὸ Ρώμῃ ἀφίξις, ἥτε ὅπῃ Νίχρον
ἔξοδ^ο, ἐν τῷ περὶ τούτου συλλεγ-
ματι διδύλωται. ὁ δὲ Νίχρ^ο ἐπεὶ
ἤλθον αὐτῷ, μὴδὲν π. τοῖς τοῖς περὶ
διχρῶν, καὶ εὐχρηστικῶς μὲν τὸ Ρώμῃ
ὁ Σέβηρ^ο, ὑπὸ τῆς συλλήτης αὐ-
τοκράτορος ἀναγορεύσει, ἄγων δὲ
πάντα ἐπ' αὐτὸν Ἰλλυρικὸν στρατὸν,
σὺν τε καὶ ναυτικῷ δυνάμει ἄλ-
λῃ, ἐν μεγίστῃ παραχῇ ὡς, δι-
τιμπερὶ τε καὶ ἔδνη περὶ τὴν ἡγε-
μονίαν, τὰς τε εἰσόδους πάσας καὶ λι-
μῶνας φυλάττειν καλεῖται. ἐπιμπε-
ρὶ περὶ τὸν βασιλέα Παρθυαίων τε
καὶ Ἀρμενίων καὶ Ἀτρενίων, συμμάχους
αὐτῶν. ὁ μὲν ἐν Ἀρμενίᾳ ἀπεκρί-
νατο μὴδετέρῳ συμμαχήσειν, ἀνα-
πνέων δὲ τὰ ἑαυτοῦ φυλάττειν, ἥδη
περὶ τὸν Σέβηρον. ὁ δὲ Παρθυαῖ^ο
ὁπλητεῖν ἔφη τοῖς σατράπαις, δυνά-
μει ἀδρόειν. ἔτα γὰρ εἰσὶν, ὅπ-
ηκα ἂν διελθὼν στρατὸν συλλέγειν, πῶ
μὴ ἔχειν ἰ. μισθοφόρους, καὶ σωεσὶς
στρατιωτικόν. Ἀτρενιοὶ δὲ ἦλθον αὐ-
τῷ τοξόται σύμμαχοι, πέμψαντ^ο
Βαρσημίς, ὃς τῇ τῶν ἐκαστοῦ.
τὸ δὲ λοιπὸν στρατιωτικὸν ἡδρόειν
ἐκ τῶν ἐκεῖ στρατοπέδων πάν. πλείους

Superiore libro Pertina-
cis interitum, cædem-
que Juliani, simul pro-
fectionem Severi ad ur-
bem, susceptamque mox ad-
versus Nigrum expeditionem
edocuimus. Enimvero Niger
ubi Romam à Severo occupa-
tam, ipsum à Senatu appella-
tum Imperatorem, nihil tale
expectans, audivit, præterea
omnem Illyricum exercitum
contra se, pedestres navalesque
copias educi : perturbato ve-
hementer animo, monet pro-
vinciarum præfides, aditus om-
nes, portusque custodiant. Mit-
titque rogatum auxilia ad Par-
thorum, Armeniorum, atque
Atrenorum Reges. Cui qui-
dem Armenius, neutras se par-
tes suscepturum respondit, tan-
tum res suas defensurum Se-
veri adventu. Parthus autem
Satrapis imperaturum per epi-
stolas, uti copias congregarent.
Ita enim facere consuevit bel-
lum comparaturus : siquidem
mercenarios milites, atque or-
dinarios exercitus Parthi nul-
los habent. Ex Atrenis autem
sagittarii auxiliares venerunt ius-
su regis Barfemii, qui tum in
eis regionibus imperitabat. Re-
liquas omnes copias è militi-
bus qui aderant, potissimum

¹ Μισθοφόροι denotat ordinarium il-
lum & conductum certis stipendiis ex-
ercitum, qui ad omnia belli momen-
ta semper excubat. Quanquam etiam

ita intelligi possit, Parthos nulla alia
referre bellorum præmia, quàm ex ho-
stibus prædam. Sed prior significatio hic
locum habet.

conflavit, plurimis etiam è populo, maximeque Antiochenis, cum ætatis levitate, tum ipsius Nigri studio impulsis, audacius quam prudentius nomina dantibus.

II. Sed Tauri montis angustias, prærupta loca, muro valido Niger, munimentisque obstruebat, ratus montem illum impervium, magnum Orienti propugnaculum futurum. Siquidem Taurus inter Cappadociam Ciliciamque dorsum erigens, nationes discriminat, Orienti ac Septentrionibus subiectas. Idem Byzantium præsidio occupavit, urbem Thraciæ maximam foelicissimamque, viribusque & opibus ea tempestate florentem. Quippe in angustissimo Propontidis constituta freto, vectigalia piscatumque à mari accipit, simul agros possidens amplissimos, uberrimosque, utroque velut elemento lucrum facit. Visum igitur Nigro talem hanc urbem præsidii occupare, ut classes, navigiaque per eas angustias transgredi ex Europa in Asiam prohiberentur. Erat enim munita urbs valido ingentique muro, qui Milefio quadrato lapide constructus adeo tenui junctura fuit ut ne-

δὲ καὶ τῆς δημοτῶν τῆς Ἀντιοχείας
μάλισα ὑπὸ καρότητας νιανίαι, καὶ
τῆς περὶ τὴν Νίγρον αὐτοῦ, ἐπιδόσαν
αὐτὸς εἰς στρατίαν, προπέλως μάλλιν
ἢ ἐμπείρους τῶτο ποιεῖντες.

β'. Εκείθεν δὲ καὶ τὸ Ταύρος ὄρεα
τὰ στενὰ κρημινώδη ἀφ' ὧν ἀπὸ τῆς
ναύσις τείχεσσι τε καὶ ἐρύμασι, καὶ
βλημα ὀχυρὸν νομίζων τὸ ἐν τῇ ἀνὰ
τολῇ ὁδῶν, τὸ ἰσοστατοῦν τὸ ὄρεα.
γὰρ Ταύρος μέγα δὲ ὦν Καππαδοκίαν
καὶ Κιλικίαν, διακρίνει τὰτε τῇ
κίβητι, καὶ τὰ τῇ ἀνὰ τὴν ἔξω
μύθῃ, καὶ τὰ τῇ ἀνὰ τὴν ἔξω
καταλαμβάνει τὸ ἰσοστατοῦν
τὸ ὅτι ὁ ὄρεα μεγίστην τότε, καὶ
εὐδαίμονα, πλήθει τε ἀνδρῶν καὶ
χρημάτων ἀκμαίους. καὶ τὸν γὰρ
τὸ στενοτάτῃ τὸ Προποντιδῶν
θρῆν, προσόδοις τὸ ἀπὸ θαλάσσης, καὶ
λῶν τε καὶ αἰετῶν μεγάλως ὠφελεῖται
γὰρ τε πολλὰ καὶ εὐδαίμονα καὶ
μύθῃ, ἐξ ἑκατέρων τὸ σοιχείαν πλεονέκτη
ἐκέρδανεν, ὅθεν τὸ ἔσται δυνατὸν τὰ
ὁ Νίγρος προχαραλαβὴν ἠδὲ λησῆναι,
μάλισα ἐλπίσαν δύνασθαι κωλύειν
ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ
τὸ πορθμὸν ἀφ' ὧν ἀπὸ τῆς
γενναίῃ τε καὶ μεγίστῃ ἢ πόλιν τῆς
πεποικισμένης Μιλήτου λίαν οἷς τῆς
γωνον εἰς μακρὰν ποσὺν τε σὺν

Ἡ δὲ ἐισβολὴ αὐτῇ, αἱ Κιλικίαι πόλεις,
διὰ τῆς συνόχης ὅταν παραγορεύονται. ἐνθὲν
γὰρ ὅρη ἀπόλομα ἀναλίσκει, &c. Dion. lib. 74.
2. Ἡ δὲ πόλις ἐν καίρῳ πᾶσι καὶ τὸν ὑπερ-
βόλῃ τῆς διὰ μέσην θαλάσσης καί τῃ, καὶ τῇ
ἐκ τῆς Βοιωτίας φησὶ ἰσχυρὸς παρέσκευσμένη.

idem. De Byzantio videndus est inprimis Codinus de origin. Constantinop. qui hanc rem consulo tractat.

3 Sylburgius ex Suida legendum censet [μυλῆς λίαν] lapidem quippe malacum intelligit, cui suffragatur Stephanus.

ποίησιν καὶ πολλήσιν, ὥς μηδένα οὐδέ τὸ ἔργον σιῶσθαι, ἔνδον δὲ λίθου πάντας ποιεῖν. ἐπὶ γοῦν καὶ νῦν τὰ μόνον αὐτῆς ἐρείπα καὶ λείψανα ἰδὼν τι θαυμάζειν ἔστι καὶ τὸ τέχνην τὴν πλὴν ἀρχὴν κατασκευάζοντων, καὶ πλὴν ἀρχὴν τῆς ὑστερον καθηρικῶν. ὁ μὲν δὲ Νίγρος ὕψος ἐξήρπυε τὰ κατὰ ἐαυτὸν προμηθεύματα καὶ ἀσφαλίσματα, ὥς ᾔετο.

γ'. Ο δὲ Σειβήρης, ὥς ἐνι μάλιστα, αὐτῇ τῇ στρατῷ ἠπεύρετο, μηδὲν ἔα θυμῷ, μὴδ' ἀναπαύσθαι νέμειν. μάθων δὲ τὸ Βυζάντιον προκείμενον, καὶ εἰδὼς ὀχυρώτατα τελεχόμενον, ἐπὶ Κυζίκον τὴν στρατὸν ἐκέλευσε παραβαίνειν. ὁ δὲ τὴν Ἀσίαν ἠγέμενος Λιμνιανὸς, ὃς πλὴν σθένος καὶ στρατηγίας ὁ Νίγρος ἔκχευε, μάθων ὁπίοντα τὴν Σειβήρη στρατὸν, καὶ ἐπὶ Κυζίκον καὶ αὐτὸς ἐπέσπευτο, ἄγων τε στρατὸν πᾶσαν, καὶ αὐτὸς συνείλητο, καὶ καὶ ὁ Νίγρος ἐπεπτόμενος. ὥς τὸ συνέβαινεν ἐκτεράσθαι τὰ στρατεύματα, μάχαι καρτεραὶ γίνονται καὶ ἐκείνη τὰ χεῖρα καὶ κρατεῖ τὸ Σειβήρη στρατεύματα φυγῇ τε πολλῇ καὶ τῇσιν καὶ φόνῳ πολλὸς τὴν Νίγρου στρατιωτῶν γίνεται, ὥς τὴν μὲν ἀνατολικῶν εὐδίας ἀρῶσαι πλὴν ἐλπίδα, τῇ δὲ Ἰλλυριῶν ὁπλίσσασθαι.

δ'. Φάσι δὲ πινες, παραδένειν τὰ Νίγρου πείγματα ὑπὸ

mini compositum opus, sed ex uno tantum, perpetuoque lapide videretur. Ac nunc quoque ruinas ipsas reliquiasque cum videris, mireris utique vel eorum artificium, qui primi extruxerunt, vel horum vires, qui deinceps sunt demoliti. Ad hunc igitur modum Niger suas res comparabat, providentissimo scilicet (ut ipse putabat) tutissimoque consilio.

III. Cæterum Severus quantum maxime poterat cum suis copiis festinare, nullum deficiæ, quietique locum relinquere. Cognito autem præsidio teneri Byzantium, quod sciebat munitissimam esse urbem, ad Cyzicum se convertit. Hoc intellecto dux Asiæ Æmilianus, cui summam Niger totius belli, maximumque Imperium tradiderat, & ipse Cyzicum proficiscitur, & copias adducit universas, quasque aut Niger miserat, aut ipse contraxerat. Sed ubi ventum ad manus, aliquot acerrime editis præliis, victoria tandem penes Severum stetit, fuso fugatoque Nigri exercitu. Itaque confestim fracti Orientalium animi, Illyricanis autem spes ingens addita.

IV. Neque defuere qui crederent, Nigri res initio statim

1 Ita Dion. ὥς καὶ ἐν τῷ παλαιῷ ἔργῳ. Tali etiam artificio extruebatur, ut sonus in aliqua turri excitatus,

per omnes redderetur: quod etiam de Pictico muro, à Severo hic in Britannia constructo, perhibetur.

proditas ab Æmiliano : cujus consilii duplicem afferunt causam. Alii Nigro invidisse, ferentem scilicet haud æquo animo, si quem paulo ante in Syria successorem habuisset, eundem superiorem mox, atque adeo imperatorem, dominumque esset habiturus. Alii persuasum à liberis, patri, per epistolas, vitam salutemque suam commendantibus; quos Romæ inventos Severus in custodia habebat : siquidem hoc quoque usus est providentissimo consilio. Mos fuerat Commodo retinere apud se liberos eorum, qui ad regendas provincias cum Imperio proficerebantur, quasi obsides quosdam benevolentiae illorum, fideique. Igitur Severus cum primum est Imperator appellatus, superstite adhuc Juliano, misit furtim qui suos liberos ex urbe subducerent, ne in alterius essent potestate. Cæterum ipse cum Romam ingressus est, comprehensos omnes ducum liberos, cæterorumque item quicumque munus publicum in Oriente Asiaque tota obirent, atque in custodiam datos secum retinebat, quo per ea quasi pignora Nigri ducibus persuaderetur, uti illum desiderio salutis liberorum proderent : aut certe si in fide per-

¹ Αἰμιλιανῷ, οὐδέως ἐν ἀρχῇ ἀφ' ὁδοῦ αὐτοῦ. διήλθον δὲ λέγουσι τῆς πύλης αὐτῆς προαφ' ἑστέως τῇ Αἰμιλιανῷ αἰτίαν. οἱ μὲν γὰρ φθονοῦντα τῷ Νίγρῳ ἐπὶ βασιλεύσει, ἀναγκάζοντα αὐτὸν εἰς τὴν ἀφ' ὁδοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τῆς Σουλίας ἀρχῆς, ἐμμελιν ἐστῆσαι κρήνην, ἅτε βασιλεὺς καὶ διαδοχὴν οἱ δὲ φασιν αὐτὸν ἀναπειδιδύμενον ὑπὸ τῶν παίδων ὀπσιζάντων καὶ δεινόντων ἑαυτῶν σωτηρίας ἐν τῇ Ρώμῃ εἶδεν ὁ Σεβήρος συλλαβὼν, εἶχεν ἐν φρεσὶ. ἐχρήσατο γὰρ καὶ τῷ σοφίσματι προμνηστῆρος. εἶδον γὰρ τὴν Κομμόδου καὶ τέχην τὰς πύδας τῶν εἰς τὰ ἐκτετακτομένων ἡγεμόνων, ὥς ἔχοι μνηστῆρος τῆς τε εὐνοίας αὐτῶν καὶ πείρας εἰδὼς τοίνυν τὸτο ὁ Σεβήρος, ἵνα καὶ βασιλεὺς ἀναδειχθῆναι, καὶ Ἰουλιανῷ ἐπὶ σελόντος, πέμψῃ λαβρά, ἀφ' ὁδοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς πύδας αὐτοῦ τῇ Ρώμῃς ἐκκλαπέντων μὴ εἶναι ἐν ἐτέρῃ ἐξουσίᾳ. αὐτὸς αὖτε καὶ τῇ Ρώμῃς ἐπὶ τῇ σούλει, συλλαβὼν πάντας τὰς τῶν ἡγεμόνων, καὶ οὐ πρὶν ἀφ' ὁδοῦ αὐτοῦ κατὰ τὴν πύλιν, καὶ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν, φρεσὶ δὲ εἶχε σὺν αὐτοῖς, ὅπως ἢ πύδας τῆς τῶν παίδων σωτηρίας οἱ ἡγεμόνες τὰ Νίγρῳ προδιδόντες ἢ μὴδοντες αὐτῷ πρὸς ἐκείνον εὐνοίας, ³ φθονοῦντες

¹ Quæ si ita habent, unde Severo tam infensus in Æmilianum animus, ut Qui, referente Spartiano, Nigro tantum exilium promiserat, Æmiliano tamen non ignoverit.

² Forte αὐτῷ.

³ Non est hic loci dissimulandum quantum sibi indulgeat Politianus, adeo nihil fere ex Græco reddidit. Igitur hunc locum interpretamur. Alii mali aliquid prius patientur propter occisum filium, quam ipsi agere occupant.

π. κακὸν παθεῖν, ἀλλ' ὅτι παίδων ἀναείσεως, ἢ δράσασιν αὐτοί.

ε'. Γενομένης δὲ τῆς ἡπείρου¹ καὶ τῆς Κύζικου, ἐφυγον οἱ τῶν Νίγρεως ὡς ἐκείνου ἐδωάτο, ἀπεύδοντες, οἱ μὲν περὶ τὰς ὑπερρείας τῆς Ἀρμενίας, οἱ δὲ τῆς ὀπίσθιας Γαλατίας τε καὶ Ἀσίας, φθάσαντες δέλοντες τὸν Ταύρον ὑπερβῆναι, καὶ ἐν τῷ τῆς ἐρύματι² γήρουντο. ὁ δὲ τῶν Σεβήρου στρατός, περαιωνεὶς ἀλλ' ὅτι Κυζικηνῆς χώρας, ἀφ' ἧς τε ὅτι τῆς Βιθυνίαν ὁμοῦρον ἔσαν ἡπείρου.

ς'. Ως δὲ διέδραμε φήμη τῆς Σεβήρου νίκης, εὐθὺς ἐν πάσῃ τοῖς ἐθνεσιν ἐκείνης γένεσιν καὶ ἀφ' ὧν γινώμη ἐνέπεισε τῶν πόλεων, ἐχ' ὅπως τῇ πρὸς τὰς πολεμῶντας βασιλεῖας ἀπεχθεῖα πρὸς ἡ εὐνοία, ὡς ζῆλος καὶ εἰς τῇ πρὸς ἀλλήλους, φθόνος τε καὶ κατὰρρέσει τῶν ὁμοφύλων.³ ἀρχαῖον γὰρ πάντων Ἑλλήνων, οἱ πρὸς ἀλλήλους καταστάζοντες αἰεὶ, καὶ τὰς ὑπερβαίνοντες δοκῶντας κατὰρρεῖν δέλοντες, ἐπύχοντο τὴν ἑλλάδα. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνων γινώσκοντα, καὶ παρ' ἡ ἀλλοῖς συλλεβέντα, Μακεδόσιν εὐάλωτα, καὶ Ῥωμαίοις δὲλα γινώσκοντα. τὸ δὲ πάντων τῶν τῶν ζήλου καὶ φθόνου

mansissent, liberum sibi relinquerent cæde filiorum, quos vellet ulcisci.

V. Victi autem ad Cyzicum Nigri milites, quam quisque maxime poterat, aufugerunt, partim præter Armeniæ montana, quidam per Asiam Galatiamque, superare Taurum festinantes, ut scilicet intra munimenta se reciperent. At vero Severi exercitus Cyzicenum per agrum, in Bithyniam, finitimam regionem contendebat.

VI. Sed ut Severum vicisse fama divulgavit, repens confestim in eis locis seditio, discordiaque urbes invasit, non tam quidem ipsorum Imperatorum odio aliquo aut studio, quam æmulatione quadam & contentione, invidiaque inter ejusdem gentis homines funestissima. Antiquum id vitium Græcorum, qui dum seditiones agitant, atque eminentissimum quemque tollere è medio conantur, totam jam consumpsere Græciam. Cæterum illi quidem inveterati jam, attritique inter se captivi prius Macedonum, dein mancipia quoque Romanorum facti sunt. Ea vero labes æmu-

¹ Accepta hæc clades Æmiliano à Nigri partibus imperante. ὁ Αἰμιλιανὸς δὲ περὶ Κύζικου συμβαλὼν τιτὶ τῶν στρατηγῶν τῶν τῶν Σεβήρου, ἡττήθη πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐσφάγη. Quicquid enim de Spartiano fiat, qui Nigrum Cyzici interemptum affirmat, caputque ejus pilo circumlatum fuisse, danda est in hac re Dioni fides, qui Nigrum post prælium ad Κιλικίαν πύλας in-

felicius gestum, Euphratem versus confugisse, atque inibi occisum scribit.

² Fortasse [ἡ] propter sequentem γένεσιν.

³ Quippe, inquit Justinus de Græciæ civitatibus, in mutuum exitium sine modo ruentes, omnibus perire, quod singula amitterent, non nisi oppressa senserunt.

⁴ Ἀλλήλων Sylburg.

lationis atque invidiæ florentibus etiamnum ætatis nostræ civitatibus incubuit.

VII. Igitur in Bithynia statim post res ad Cyzicum gestas, Nicomedenses ad Severum defecerunt, missis legationibus, quæ se exercitum accepturos, omniaque tradituros pollicerentur. Nicenses contra, illorum instigati odio, Nigri partibus studebant, ejusque suscipiebant milites, sive qui, se ex fuga receperant, sive qui ad tuendam Bithyniam mitterentur. Quocirca ex utrisque urbibus, quasi è castris egressi milites iterum concurrerunt, magnoque commisso prælio, longe superior Severus fuit. Inde etiam fuga facta, Nigri milites qui prælio superfuert, ad Tauri montis angustias evaserant, clausasque munitiones tuebantur. At Niger, relicto ibi quantum satis fore præsidii putabat, profectus Antiochiam est, ut exercitus pecuniamque contraheret.

VIII. Interea Severi exercitus Bithyniam Galatiamque egressus, cum se mox in Capadociam quoque incitasset, oppugnare munitionem incoepit, ibi multis est laboribus conflictatus. Quippe arcta asperaque via, lapidesque superne jacentibus, ac fortissime dimicantibus, qui summis institerant moenibus, eoque facile paucis arcentibus plurimos. Et enim angustissima utique via est,

μετῆλθεν εἰς τὰς κατ' ἡμᾶς ἀκμαζούσας πόλεις.

Ζ'. Κατὰ μὲν ἐν τῇ Βιθυνίᾳ, εὐθύς μὲν τὰ ἐν Κυζίκῳ Νικομηδεῖς μὲν Σεβήρῳ προσέειπεντο, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπεμπον, τίῳ τε στρατὸν ὑποδέξασθαι, καὶ πάντα παρέξιν ὑποχρεῖσθαι. Νικαῖς δὲ τὸ πρὸς Νικομηδέας μίσει τῶν ἀντιπάλων ἐρέοντο, καὶ τοὺς στρατὸν τῷ Νίγρῳ ὑποδίδουσαν, εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῆς φυγόντων καταφύγουσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ τὰς περιμέτρους ὑπὸ τῷ Νίγρῳ φρουρεῖν Βιθυνίαν. ἐκ τῶν πόλεων ἔνθα ἐκ τῆς πόλεως, ὡς ἐν στρατοπέδῳ ὁρμώμενοι, συνέβαλλον ἀλλήλοις, καὶ μάχης καρτερὰς γινώσκουσιν, πολὺ φειγόμενοι οἱ τῷ Σεβήρῳ. φυγόντες δὲ οἱ τῷ Νίγρῳ καὶ κείνῳ, ὅσοι ἀπολείποντο, ὅτι τὸν στρατὸν τῷ Ταύρῳ ὑπείκοντο, ὅτι πλεονέκτης τε τὸ ἔρμα, ἐρύλατον. ἡ δὲ Νίγρῳ, φρουρὰν καταλιπὼν τῷ ἔρματι, ὡς ᾤετο, αὐτάρκην, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὑπέειχτο, στρατὸν ἀπορρίζων καὶ χρήματα.

Η'. Ο ὅς τῷ Σεβήρῳ στρατὸς φραγίδες, ἀλλὰ τε Βιθυνίας καὶ Γαλατίας ἐμβαλὼν εἰς Καππαδοκίαν, προσκαθίστατο τὸ ἔρμα ἐπολιόρκει, πρῶτα μὲν εἶχεν ἡ μικρὰ, δυσόρατα ἀλλὰ σενότητα καὶ τραχύτητα ἔσσης τῇ ὁδῷ, βαλλόντων τε αὐτὸς ἀναδύναν λίθοις, καὶ γυναικῶν ἀπομαχόμενων τῶν ἐπιστάτων τῷ ἐπάλξεσι τῷ τείχεσσι. ἑσθλῶς δὲ ὀλίγοι πολλὰς ἐκάλυον. τῷ γὰρ ὁδῷ σενῆς ἔσσης τὸ μὲν ἔτιον μέρος, ὅσον ὅσον σκέπει, ὅτι δεύτερα δὲ κρημνὸς βαδὺς τοῖς

ἐκ τῆς ὁρῶν συζέεσιν ὕδασι πόρου
γίνεται, ὅπερ καὶ αὐτὸ πάνπαν πα-
ρεπεφρακτο ὑπὸ τῆς Νίγρης, τῆς παν-
ταχόθεν κωλύεσθαι ἐνεκα τῶν δίο-
δων τῆς στρατῶ.

θ'. Κατὰ μὲν δὴ Καππαδοκίαν
πῦτα ἐπράπητο, ἐστασίασαν δὲ πρὸς
ἀλλήλους, τῶν αὐτῶν ζήλω καὶ μίσει,
Λαοδίχεια μὲν καὶ Συρίαν Ἀνπο-
χέων μίσει· κατὰ δὲ Φοινίκῃν Τύ-
ροι Βηρυτίων ἔχθει, μαδόντες τε τῇ
Νίγρην πεφρυγόντα, τὰς μὲν πρὸς
ἐκείνους καθελεῖν ἐπειράδηνσαν, τῇ δὲ
Σεβήρην εὐφρήμισαν. ὥς δὲ γενόμενον
ἐν Ἀνποχείᾳ ταῦτα ὁ Νίγρης ἐπύ-
θετο, ἄλλως μὲν τὸ ἥδ' ὅτερον
χρηστὸς ὢν, ἀνανακλήσας δὲ τότε εἰ-
κότως, ὅτι τῇ ἀποστάσει αὐτῶν καὶ
ἄλλοι, ὅτι πέμπει τῇ πόλεσιν ἀμφο-
τέραις Μαυροσίς τε ἀκοντιστὴς ἔς
ἐξέ, καὶ μέγ' ὅτερον, φονεύειν τὸν
ἐντυγχάνοντα κελύσας, καὶ ἀφ' ὧν
ζῆν τὰ ἐν ταῖς πόλεσιν, αὐτὰς τε
ἐμπιπράναι.

ι'. Οἱ δὲ Μαυρόστοι ὄντες φο-
νικώτατοι, καὶ ἀφ' ὧν θανάτου καὶ
κινδύων ῥαδίως χαλαροῦσθαι πάντα
τολμῶντες, μετ' ἀπογνώσεως ὅτι-
πισόντες τοῖς Λαοδικεύσιν ἔπειρα-
δοκῶσι, παντὶ τρόπῳ τὸν τε δῆμον
καὶ τὴν πόλιν ἐλυμνήσαντο. ἐκείθεν τε
σπεύσαντες ὅτι τῇ Τύρῳ, πᾶσαν τε
ἐπέπρυσαν, καὶ πολλῶν ἀρπαγῶν καὶ φό-
νον εἰργάσαντο.

ια'. Τέτων καὶ Συρίαν γενομένων,
καὶ στρατῶν ὑπὸ Νίγρης ἀφροζομένων,
ὁ δὲ Σεβήρης στρατὸς προσκαθιζόμε-
νος, τὸ ἔργον ἐπολιόρκει, ὅσων δὲ

cujus pars altera per immane
præceps defluente montibus a-
qua redundat: tum valida mu-
nitione Niger obstruxerat, ut
scilicet undique hostis aditu pro-
hiberetur.

I X. Dum hæc in Cappado-
cia geruntur, interim sedition-
es inter se quoque agitabant,
pari æmulatione odioque Lao-
dicea quidem in Syria Antio-
chenorum odio, Tyros autem
in Phœnicia Berytiis infensa.
Quæ nunciata Nigri fuga, sub-
latis illius honoribus, Severo
prospere acclamarunt. At Ni-
ger audita re, cum quidem An-
tiochiæ ageret, jure scilicet,
homo alioqui benigni mansue-
tique ingenii, defectione illo-
rum, contumeliaque irritatus,
immittit utrisque urbibus Mau-
ros jaculatores, quoscumque se-
cum habuerat, simul partem
sagittariorum, jussos occidere
obvium quemque, diripere ur-
bes ipsas, atque incendere.

X. Sed enim Mauri (ut est
genus hominum suapte natura
exdis avidissimum, nihilque non
facile audens, ac desperatis si-
mile, contemptu videlicet mor-
tis ac periculorum,) Laodicens
de improvviso oppressis populum
ipsum omni genere crudelitatis,
urbemque vastarunt. Inde Ty-
rum pergentes, direptis omni-
um bonis, ac patrata ingenti
cæde, totam incenderunt.

XI. Quæ dum in Syria ge-
rebantur, contrahente copias
Nigro, interea Severiani mi-
lites munitionem Tauri mon-
tis oppugnabant, tristes utique,

ac citra spem victoriæ, quippe valida, inexpugnabilisque per se, monte quoque ipso præcipitioque defendebatur. Igitur jam defatigatis, alta adversariorum securitate, ecce tibi, noctu maximi repente ruere imbres, oppleri omnia nivibus, ut sunt difficiles in Cappadocia hyemes, maximeque ad Taurum montem. Quocirca subitus impetu magno erumpit torrens, cursuque impedito (quod munitio exitum prohibebat) major jam violentiorque factus, quando artem superante natura tantum impetum sustinere munitio non poterat, laxatis paulatim coagmentis, ac fundamentis loco emotis, iter sibi torrens patefecit. Quo animadverso, qui in præsidio erant, metu ne ab hoste circumvenirentur, nullo mox futuro propugnaculo, simul unda resedisset, prodita custodia cuncti fuga dilabuntur. Igitur læti Severiani, confirmatique animis, velut Diis ipsis immortalibus manu du-

οντο, καταλιπόντες τὴν φρουρὰν φύγουσιν. ὁ δὲ τῷ Σεβήρῳ στρατὸς δαίς τῷ θυομύῳ, τὰς τε ψυχὰς

οἱ στρατῶν) ἐν πολλῇ ἀθυρίᾳ καὶ ἀγνώσει, ἔχρυν τε ὄντος καὶ δυσμάχου, καὶ περραμύου ὅρει τε καὶ κρημνῷ. καὶ δὲ τῷ μὲν τῷ Σεβήρῳ ἀπειρηκότων, τῷ ἐναντίων ἀμέλεινον ἐχρυν τῷ φρουρὰν οὐκ οὐκ, νύκτωρ αἰφνιδίως ὁμβρων μύγιστον χαλαρῶντων, χιόνος τε πολλῆς (δυσχεύμενον γὰρ πάντα ἢ Καππαδοκία, ἐξαίρετος δὲ ὁ Ταῦρος) ἡ μάχης καὶ σφοδρὸς χειμάρρως χαλαρῶν χθεις ἐμποδιδέντων αὐτῶν τῷ σὺν δὲς δρόμῳ, καὶ τῷ ἐρύματι ὅπως τῷ τὸ εἶδρον, πολὺς καὶ βίαιος θυομύς, τῷ τε φύσεως νικώσης τῷ τέχνῳ, μὴ δυναμύς τῷ πείχῳ ἀντέχειν τῷ ἐρύματι, δέσῃσι τῷ δουπ καὶ ὀλίγον αὐτῷ τὰς ἀρμογὰς ὑποχωρῶντων τῷ δεμαλίῳ τῷ εἶδρον, ἅτε ἀφ' αὐτῆς, καὶ ἔμειτ πιμελείας κατασπιδιδέντων, ὅπως ὁφθῇ. τῷ δὲ τόπον ὁ χειμάρρως αὐτῶν ἔας, ὡδοποίησεν. ὅπερ ἰδόντες οἱ ἐρύματι φύλακες, φοβηδέντες μὴ κυκλωθῆναι ἐκ περικλόντων αὐτῶν πολεμίων, μετὰ τῷ τῷ χειμάρρῳ ἀπὸ ἑξοῖαν, μηκέτι ὄντων τῷ κωλύσας, &c.

1 Quod Noster accidisse asserit ante pugnam inirram, Severianis sub exitum cedentibus, magnum attulisse ad victoriam momentum refert Dion. Καὶ παντὶ ὡς ἐκράτησαν, Nigriani sc. αὐτῶν τῶν ἐκείνων, ἀντικαταστήσαντες, ἔχρυν τῷ φρουρὰν οὐκ οὐκ, νύκτωρ αἰφνιδίως ὁμβρων μύγιστον χαλαρῶντων, χιόνος τε πολλῆς (δυσχεύμενον γὰρ πάντα ἢ Καππαδοκία, ἐξαίρετος δὲ ὁ Ταῦρος) ἡ μάχης καὶ σφοδρὸς χειμάρρως χαλαρῶν χθεις ἐμποδιδέντων αὐτῶν τῷ σὺν δὲς δρόμῳ, καὶ τῷ ἐρύματι ὅπως τῷ τὸ εἶδρον, πολὺς καὶ βίαιος θυομύς, τῷ τε φύσεως νικώσης τῷ τέχνῳ, μὴ δυναμύς τῷ πείχῳ ἀντέχειν τῷ ἐρύματι, δέσῃσι τῷ δουπ καὶ ὀλίγον αὐτῷ τὰς ἀρμογὰς ὑποχωρῶντων τῷ δεμαλίῳ τῷ εἶδρον, ἅτε ἀφ' αὐτῆς, καὶ ἔμειτ πιμελείας κατασπιδιδέντων, ὅπως ὁφθῇ. τῷ δὲ τόπον ὁ χειμάρρως αὐτῶν ἔας, ὡδοποίησεν. ὅπερ ἰδόντες οἱ ἐρύματι φύλακες, φοβηδέντες μὴ κυκλωθῆναι ἐκ περικλόντων αὐτῶν πολεμίων, μετὰ τῷ τῷ χειμάρρῳ ἀπὸ ἑξοῖαν, μηκέτι ὄντων τῷ κωλύσας, &c.

2 Omisit hæc verba Politianus, nec alius facile, credo, sensum elicuerit. Nimirum desiderantur aliqua ut sibi confiter sensus, puta [πάντες τῷ στρατιωτικῷ] αὐτοὶ si quid aliud mavis.

3 Iterum Dion. μέγιστον δ' αὐτῶν ἡ συντυχία τῷ γινόμενῳ τοῖς μὲν θάρακτον, ὡς ἡ παρὰ τῷ θείῳ βοηθημένοις, τοῖς δὲ δεινῶς ὡς καὶ ὑπ' αὐτῶν πολεμίοις, ἡμῶν αὐτῶν, &c.

ῥῆμα, σιωπῆς δὲ ἀποδεδρακότας τὰς
φύλακας, εὐμαρῶς τε καὶ ἀκωλύτως
διβῶας τὸν Ταύρον, ὅπῃ Κιλικίαν
ὑπείχεται.

Ἰϛ'. Ο δὲ Νίγρος μαδῶν τὰ
συμβαίνοντα, πολλῶν στρατῶν ἀδρόσις,
πλὴν ἀπειρον μάχης καὶ πόνων, μετὰ
σπεύδης τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. πολὺ
γὰρ πῖ πληθύνει, καὶ χερδὸν πᾶσα ἡ
νικαία τῶν Ἀντιοχέων εἰς στρατὸν,
καὶ τὸ ὑπερῷον αὐτῆς κίνδυμον, ἐπέδωκεν
αὐτῷ. τὸ μὲν ἔν περὶ θυμὸν τῷ στρατῷ
ὑπερῷον αὐτῷ. τῷ δὲ ἐμπείρους καὶ
μνηαίς, πολὺ τῶν Ἰλλυριῶν ἀπέλει-
πον. συνέρχεται δὲ ἑκατέρωθεν ὁ
στρατὸς εἰς τὸ κατὰ τὸν Ἰστικὸν κα-
λέμνον κόλπον, πεδὸν πλατύτατον
τε καὶ ὀπμηκέστατον· ὃ φεῖται μὲν
λόφῳ εἰς θεάτρους ὁρῆμα. αἰγιαλὸς δὲ
ὅπῃ θαλάσσης μέγιστος ἐκτείνεται,
ὥστε τὸ φύσεως ἐργασμαμένης σάδιον
μάχης. ἑκεῖ φασὶ καὶ Δαρεῖον Ἀ-
λέξανδρῳ τὴν ὑστάτην καὶ μεγίστην
μάχην συμβαλόντα, ἡπὶ δὴ τῶν τε
καὶ ἀλῶναι ὑπὸ τῷ ἀρκιῶν ἀνδρῶν,
καὶ τότε τὰς ἀνατολικὰς νενικηκό-
των. μῦθος δὲ ἐπὶ νῦν πρόπαιον, καὶ
δειγμα τῆς νίκης ἐκείνης, πόλις ὅπῃ
τὸ λόφος Ἀλεξανδρεία καλεμένη ἄ-
γαλμὰ τε χαλκῆν, ἣ τὴν περὶ σπηγο-
εῖαν ὁ τόπος φέρει.

cognito custodes au-
fugisse, facile scilicet nullis pro-
hibentibus Taurum supergressi,
in Ciliciam mox impetum fe-
cerunt.

XII. His nunciatis Niger,
cum quidem ingentem exerci-
tum, sed pugnae laborumque
inscium collegisset, magnis iti-
neribus accelerabat, quam plu-
rimis eum mortalibus, omni-
que ferme Antiochenorum ju-
ventute sequentibus ducem, mul-
ta scilicet animorum alacri-
tate, cæterum virtute ac pe-
ritia belli nulla ex parte cum
Illyrico milite conferendis. Ita
concurrerunt ad Issicum, quem
appellant sinum, longe late-
que spaciosissima in planicie,
quæ perpetuis subjecta colli-
bus in theatri speciem litus
habet à mari longissime excur-
rens, quasi quoddam belli sta-
dium fabricata natura. Quin
eodem quoque loco Darium ab
Alexandro ferunt maximo ex-
tremoque illo prælio profliga-
tum, captumque: septentrio-
nalibus etiam viris Orientis
nationes superantibus. Manet
adhuc trophæum, & tantæ vi-
ctoriæ testimonium, urbs in
colle Alexandria, simul æneum
ipsius simulacrum. Unde loco
impositum nomen.

1 Sed nec ultima hæc pugna cum
Dario, si Arriano fides hist. 6. ἐπεὶ καὶ
τὴν Ἰσχυρίαν μάχην δεσ. πρὸς Ἀρβήλοισ

γενέσθαι δὲ πᾶς λόγος κατέχει καὶ ἀπὸ τῆς
καὶ τὴν πρὸ ταύτης ἐν Ἰσφῷ καὶ τῷ πρώτῳ ἱπ-
πομαχίαν πρὸς Γρηγόριον.

XIII. Eve-

XIII. Evenit autem, ut Severi ac Nigri exercituum non congressus modo in eum locum, sed fortuna etiam fortunæ similis fuerit. Utrunque enim sub vesperam parati ad pugnam constiterant, curis dein pavoribusque totam noctem extraxerant infomnem, statimque cum solis ortu ducibus utrinque adhortantibus, incredibili alacritate utrinque se incitarunt, tanquam de omni spe reliqua novissimo illo congressu dimicaturi, disceptante illic super Romano Imperatore fortuna. Sed ubi pugnatum acerrime, tantaque edita utrinque strages, ut flumina per eam planiciem decurrentia, majore aliquanto vi sanguinis, quam aquarum, in mare se volverent, fusi tandem, profligatique Orientales, imminentibus à tergo Illyricianis, partim in mare faucii protrudebantur, partim in colles summos fugitantes, à persequentibus obtruncabantur. Cumque iis una vulgus ingens hominum, qui ex urbibus vicinis, agrisque confluerant, superne quasque ex tuto loco prælium spectaturi.

XIV. At Niger valido e-
vectus equo, paucis comitan-
tibus Antiochiam pervenit, u-
bi fugiente passim multitudine,
magnoque ubique fletu clamo-
ribusque natos fratresque lu-
gentium, deploratis & ipse re-
bus suis fugam capit, occul-

17. Συνέβη δὲ καὶ τῶν στρατοῦ-
δων ὁ Σελήρης τε καὶ Νίγρης, μὴ τι-
σύνωδον μόνον καὶ ἐκεῖνο γινέσθαι τὴν
χρῆσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν τύχην ὁμοίαν
ἔχειν. ἀνίστατο περὶ τοῦ σπλάγχνου καὶ
ἐκαστέρωθεν αὐτοὶ ἐσπείραν πάσης τῆς
νυκτὸς ἐν φροντίσιν ἐκείτοις, καὶ
οἱ δὲ, ἀναγυροῦντες ἅμα ἡμέ-
ραν, ἐπ' ἀλλήλους ἠπείγοντο,
παρρημίωντων ἐκαστέρωθεν τῶν στρα-
τηγῶν. περὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ πάσης ἐνέπι-
πλον, ὥς ὑπὲρ λοιπῆς καὶ τελευ-
τῆς ἐκείνης μάχης, κακεῖ τὴν
τύχην διακρίνεσθαι τὸν βασιλέα. ὅτε
πολὺ δὲ αὐτῶν διαγωνισαμένων,
πολλὰ τε ἐργαδέντων φόβος, ὥς καὶ
τὰ ῥεῖθρα τῶν ἀφ' ἑκαστοῦ περὶ τῆς
ταμῆς ῥέοντων αἱμάτων πλεῖον,
ὕδατος κατὰ γινεῖν εἰς θάλασσαν, ἥ
τῇ τ' ἀνατολικῶν γίνεσθαι. ἐκείνοι
μὲν δὲ αὐτὸς οἱ Ἰλλυριοὶ, τὸς μὲν
εἰς τὴν ὁρμαίνουσαν θάλασσαν π-
τρώσκοντες ἐξωθῆσι, τὸς δὲ φε-
ροντας ὅτι τὸς λόφους διώσκοντες, αὐ-
τὸς τε φονδεῖσιν, καὶ πολὺ πλεονέ-
κτων ἀνθρώπων, ὅπερ ἐκ τῆς αὐ-
καμύων πύλων καὶ ἀγρῶν ἡθροῖς, καὶ
ἀπ' ἀσφαλῆς τῆς τόπῃ τὰ γυμνάσια
διείποντο.

18. Ο ὅς Νίγρης ἵππῳ γυνάμ-
εποχέμενος, φεύγει μετ' ὀλίγων, εἰς
τὴν Ἀντιόχειαν ἀφικνεῖται. κατα-
λαβὼν δὲ φεύγοντα τὸν λοιπὸν δῆμον,
εἴ τις καταλέλειπτο, οἰκωγνύει
καὶ πένθει ἐν τῇ πόλει, πᾶσι δὲ
τε καὶ ἀδελφοῖς Ἀρμενίωνων, γυμ-
νῶν ἐν ἀπογνώσει καὶ αὐτὸς, ἐκ
τῆς Ἀντιοχείας ἀποδιδράσκει, καὶ ἐπὶ
1 πη

ἵπποι περὶ αὐτὸν κρυπόμενοι, εὐρε-
θῆς τε ὑπὸ τῶν διωκόντων ἱππέων,
καὶ συλληφθεὶς, τὴν κεφαλὴν ἀπε-
τμήθη. τίλει μὲν δὴ τέτω ὁ Νίγρος
ἐχέουσα, μελλήσεως καὶ βραδύτητος
δὲς δίκας· τὰ ἄλλα, ὥς φασι, γενό-
μενος ἢ μὴ φαῖλον ἄνθρωπον, μήτε
ἀρχων, μήτε ἰδιώτης.

ἰε'. Ο δὲ Σεβήρ¹ κατελὼν τὸν
Νίγρον, τὸς μὲν φίλους αὐτοῦ, καὶ εἰ πι-
νυς ἢ μόνον ἐκ² περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ
δὲ ἀνάγκης περὶ αὐτοῦ πάν-
τας ἀφειδῶς ἐκόλασε. τὸς δὲ στρα-
τῶντας, ὅσοι διαδεδράκεισαν, πωλυ-
κίμενος³ περὶ αὐτοῦ τὴν Τίγριδα πο-
ταμὸν, ἀφ' οὗ τε τὰ ἐκ Σεβήρα δέ-
σπονδους πρὸς τοὺς βαρβάρους, πάν-
τας ἤγαγε, δὲς ἀμνηστία. πολὺ γάρ
πᾶσι αὐτῶν ἀνεχώρησε εἰς τὴν
ἀλλοδαπήν. ὅπρι καὶ μάλιστα αἶπον
ἐκίετο, μαχμώτερα ὕστερον γενέσθαι
πρὸς τὸν οὐρανὸν μάχην Ῥωμαίων,
τὰ τῶν⁴ ἐκείνων βαρβάρων. περὶ
αὐτοῦ μὲν γὰρ τοξόων μόνον ἱπποῖς
ἐποχόμενοι ἦδισαν, μήτε πανοπλίᾳ
φορούμενοι αὐτοῦς, μήτε τῇ ἀφ' οὗ
ράτων καὶ ξιφῶν διαρξύντες μάχην,
κέφαυς δὲ καὶ παρηωρημένους ἐδῆσι
κοσμήμενοι. τὰ πλεῖστα γὰρ φεύγοντες, εἰς τὸ πίσω τε τοξόωντες ἐμά-

tantique dein se in suburbano
quodam, & ab equitibus re-
perto, caput amputatum. Hunc
habuit exitum vitæ Niger, da-
to cunctationis tarditatisque sup-
plicio: homo alioqui (ut per-
hibent) publice privatimque mi-
nime improbus.

XV. Sed occiso Nigro, Se-
verus omnes statim illius a-
micos supplicio affecit, sive
qui sponte, sive qui necessi-
tate coacti rebus illius studu-
issent: militibus tantum qui
effugerant, ac trans fluvium
Tigrim, metu Severi ad Bar-
baros abierant, impunitate pro-
posita receptis. Quippe mag-
na vis hominum in ea loca
concefferat, quo effectum est,
ut validiores deinceps Barbari
adversos Romanos, conferen-
da manu evaserint: gnari au-
tem pugnare tantum arcu ex
equis, neque armatura mu-
niti, neque hasta, gladiove
fatis audaces, levi, pendulaque
veste, plurimumque inter fu-
giendum averfi, sagittas inten-
debant. Postea vero quam Ro-
mani aliquot milites, fabrique

¹ Supra annotavimus ad Euphratem
confugisse.

² Οὐδὲ δὲ εἰς τὸ κρεῖττον, inquit Dion,
ἔτι δὲ εἰς τὸ χεῖρον ἐπίσημος. ὥς τί τινα ἢ
πάνυ αὐτὸν ἐπαινεῖ ἢ πάνυ ψέγει.

³ Vide Cassii Clena orationem apud Dion.
Ἐγὼ, ἔφη, ἔτε σε, ἔτε Νίγρον ἡπιστάμεν, κατὰ
ἀρετὴν δὲ [sic enim lego] ἐν τῇ ἐκείνῃ μελίδι
τὸ περὶ ἀναγκῆς ἐπερὶ αὐτοῦ &c.

⁴ In multos animadvertit prater ordinem
Senatorium, qui Nigrum fuerant sequuti.
Spart.

⁵ Hunc locum emendandum susce-
pisse se pollicitus est Stephanus in annot.
ad Herod. quas quoniam videre mihi non
contigit, danda est conjecturæ venia. Qua-
re non incommode videtur legi posse
[Ἐπέκριν] ita ut Transigridanos innuat.

nonnulli in eas regiones confugerunt, ibi ætatem acturi, non solum armis uti, sed ea quoque fabricare Barbari didicerunt.

XVI. Rebus autem Orientis ex sententia gestis, atque ut res poscere videbatur ordinatis: cupido jam Severum habebat, regem quoque Atrenorum bello tentandi, ac Parthorum regionem occupandi, quos utrosque in societatem Niger asciverat. Quibus tandem rebus in aliud tempus rejectis, cogitare institit, quo pacto sibi Romanum Imperium, liberisque suis bona fide adjudicaret. Nam sublato Nigro reliquus erat Albinus, quem sibi parum ex sententia, parumque usui fore arbitrabatur. Vulgato rumore jam nimis illum impotenter, nimisque moleste nomen Cælaris usurpare; præterea multos esse e primoribus Senatus qui ad eum clam darent literas, hortantes ad reditum absente adhuc, occupatoque Severo. Quippe nobilitas omnis Albinum malebat Imperatorem, ortum illustri genere, ac bonæ indolis juvenem. Quibus rebus cognitis,

χροντο. τῶν δὲ φυγάδων στρατηγῶν, πολλῶν τε ἐν αὐτοῖς τεχνιτῶν, πᾶσι αὐτοῖς γινομένων, καὶ ἐκεῖ βίον λομύων, ἢ μόνον χρῆσθαι, ἀλλὰ ἐργάζεσθαι ὅπλα ἐδιδάχθησαν.

15. Διοικήσας δὲ ὁ Σεβήρ, ὅτι τὴν ἀνατολὴν, ὡς ᾤετο, ἀεὶ αὐτῷ λυπτελέστατα, ἠθέλησεν δέως ὁρμήσθαι ὅτι τὴν Ἀτρενῶν βασιλέα, εἰς τε τὴν Παρθυσίων γλῶσσαν. Ἰπεκάλει γὰρ ἀμφοτέρους ἡλίαν Νίγρον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς ὕψος ἀνέδετο. πρῶτον δὲ πᾶσαν ἀρχὴν Ῥωμαίων εἰς ἑαυτὸν καὶ τὰ παῖδας μεταγαλῖν καὶ βεβαιῶσαι ἠθέλησε. καθηρημένος γὰρ τῷ Νίγρῳ ὁ χληρὸς καὶ πεπῆτος αὐτῷ ὁ Ἀλβίνος ἐνομίζετο. ἐπὶ τε καὶ ἤκεν αὐτῷ βασιλικώτερον ἐντυφῶντα τὸν Καίσαρος ὀνόματι, πολλὰ τε μάλιστα τὸς ἐξέχοντας τὴν συγκλήτην ἡλῆς, ἰδίᾳ καὶ κρύβδῳ ὁπίσθησεν αὐτῷ, εἰς τε τὴν Ῥώμην δεῖν πείθοντας, ὑπὸντῶν καὶ ἀρχαίων τοῦ Σεβήρου. ἤρξαντο γὰρ εὐπατρίδαι ἐκεῖνον μάλλον ἀρχεῖν, ὅτι ἐκ πρεσβύτων εἰς νεωτέρους καὶ χρεῖσιν τὸ ἥδῃ λεγόμενον ἅπασαν πωδανόμῳ ὁ Σεβήρ, ἐπὶ

1 Politiani versionem non satis affe-
quor, neque enim, ut mihi videtur,
Græco responder, nisi si fortasse [φι-
λία] in casu recto legat, ita ut amicicia
Nigri utrosque in societatem asciverit. Sed
nec hoc adeo congruum: De Severo a-
git Herodianus, qui utrosque postulavit
societatis cum Nigro initæ, quo sensu

hic loci utor [ἱπεκάλει,] simili etiam
apud Platonem occurrit, ἱπεκάλει αὐτὸν τὸ
πράγματι, damno vel incuso rem ipsam
Quamquam non negaverim, secundum
Grammaticas leges, omnino fere conjung
Dat. persona cum Acc. rei. Ut ἱπεκάλει σὺν
συνομοσίαι, Thucyd. ita ut legi possit, ἱ-
πέκλει [ἀμφοτέρους] [φιλία] Νίγρον.

νῆραν μὲν εὐδὺς πρὸς αὐτὸν ἔχθραν
 ἔχουσαι, καὶ πόλεμον ἐγείρειν πρὸς αὐ-
 τὸν μνηστῆραν εὐλογον παρεχόμενον
 αὐτὸν παρητήσατο. ἔδοξε δὲ αὐτῷ
 ἀποπειραν ποιήσασθαι εἰ δύναιτο ἀπο-
 σπασθῆναι λατῶν, καὶ ἐξαπατήσας
 αὐτὸν. μεταπηλάμηνον ἔν τούτοις
 ἡρώδης τῷ βασι-
 λεύῃ γράμματα ἀποκαμίζειν, διδω-
 σιν αὐτοῖς ἐντολὰς δι' ἀπερχόμενων, εἰ
 γίνοντο παρ' αὐτῷ, τὰ μὲν γράμματα
 δημοσίᾳ ἀποδέναι, ἀξιῶσαι δὲ αὐτὸν
 ἰδιαιτέραν ἀποσάντα, ἐπακῶσαι ἀπερ-
 χόμενων ἐντολῶν. περὶ δὲ δροφύρων
 ἡρώδης ὁππότε αὐτὸν αἰσινδῶς, καὶ φο-
 τεύσαι. ἔδωκε δὲ αὐτοῖς καὶ δηλητή-
 ρια φάρμακα, ὅπως πνῆς πείσαι
 δυνάμενοι, ἢ τῷ ὀφιοποιῶν, ἢ τῶν
 πρὸς τῷ κύλιξι λατῆν καὶ ὁππότε
 αὐτῷ, ὑποπτεύοντων τῷ πρὸς αὐτὸν
 φίλων, καὶ συμβεβλόντων αὐτῷ, φυ-
 λάττειν αὐτὸν ἀπαίτων σφοδρῶς τε
 πρὸς ὁπλοῦν. ἀφελήκεισαν γὰρ
 αὐτῷ τὸ ἦν αἰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα
 τῷ Νίγρῳ πράξεις. πείσαι γὰρ αὐ-
 τὸν ἀφ' ὧν παύδων, ὡς πείσονται,
 πείσονται τὰ τῷ Νίγρῳ φάρμακα,
 μὲν τὸ ἀποχρησθῆναι αὐτῶν τῇ ὑπη-
 ρείᾳ, καὶ καταρδῶσαι πάντα τὰ ἐβέ-
 λητο, ἀνέλθαι αὐτῶς τε καὶ παύδας. τὸ
 ἐν ὑπερὸν αὐτῷ ἦν μάλιστα ἐκ τῶν
 ἔργων ἐδηλῶτο. ταύτῃ δ' Ἀλβίνῳ καὶ
 Σεβέρῳ μέγιστον ἐφρατῆν αὐτῶν. ἔτε

Severus, minime utique aper-
 tis inimiciis, ac manifesto
 bello agendum putans, nulla
 existente causa, quæ saltem spe-
 cie honesta videri posset, de-
 crevit eum dolo infidiisque ten-
 tare. Quare tabellarios aliquot
 ex iis qui literas imperatorias
 perferunt, fidissimos sibi homi-
 nes, cum literis mandatisque
 ad eum mittit, præmonitos
 uti redditis publice epistolis
 quædam habere se dicerent,
 quæ apud illum remotis arbi-
 tris loquerentur. Quare ut pri-
 mum seorsum à custodibus nacti
 eum forent, facto impetu ob-
 truncarent. Quin venena quo-
 que dedit, quibus eum, si pos-
 sent, per aliquem ab epulis,
 aut à cyatho, aggredierentur. E-
 rat autem illius amicis suspecta
 Severi fides. Itaque cavendum
 identidem admonebant homi-
 nem perfidiosum, plenum frau-
 dis & infidiarum. Nam vul-
 go etiam parum constanti fide
 habebatur, impulsis (ut di-
 ctum est) per ipsorum filios
 Nigri ducibus, ad res illius
 prodendas, dein postquam eo-
 rum opera abusus est, suæque
 omnia ex sententia composu-
 erat, ipsis liberisque enecatis.
 Igitur infidum, subdolumque
 ingenium res ipsæ declara-
 bant, obque id majore se cu-
 stodia Albinus circummunierat.

1 Et hic quidem [sc. Severus] li-
 teras missas. Imperatoribus fidelissimis dedit, qui-
 bus præcepit ut epistolam publice darent;
 postea vero dicerent se velle pleraque co-

culte suggerere qua ad res bellicas pertine-
 rent. Capitulin. Quem de hisce infidiis
 amplius consule.

2 Steph. leg. ἔτε.

Neque enim temere quisquam à Severo missus ad illum introducebatur, nisi prius deposito militari gladio, sinuque excusso.

XVII. Postquam igitur à Severo tabellarii ad eum pervenerunt, redditisque publice literis, habere se dixerunt quædam secretius renuntianda: indulgens suspicionibus Albinus, comprehendi illico jubet. Dein explorata re, insidiisque ordine intellectis, ubi noxios supplicio affecit, jam ipse se, ut adversus manifestissimum hostem comparabat. Quibus cognititis, Severus homo iracundo ingenio, non jam celandas sibi inimicitias putavit, sed omni convocato exercitu hujuscemodi habuit orationem.

Oratio Severi, contra Albinum.

XVIII. Neque levitatis me quisquam ob antea facta infimulet, neque infidum, aut ingratum putet adversus eum quem pro amico habuerim. Omnia nos quidem præstitimus, etiam in partem principatus, & quidem stabilissimi, recepto quod ne geminis quidem fratribus facile quisquam indulserit. Quod enim vos mihi uni detulistis, id ego cum

γάρ τις αὐτῷ τ' ὑπὸ τ' Σεβήρου ἀφικνεύμενων ἄλλως προσήκει, εἰ μὴ περισσότερον ὑποδέμεν, ὅπως ἀείκλειτον, ἔξωθεν στρατωπικόν, ἐρδυνήδυναι, μὴ π' φέροι ὑπὸ κόλπον.

17. Ὡς δ' ἐν ἀφίκοντο οἱ τοῦ Σεβήρου ἀγγελιαφόροι, τὰ τε γράμματα δημοσίᾳ ἀπαθόντες, ἠξίουσαν τὸν ἀπεσάντα ἐπακῆσαι πινῶν ἀπορήτων· ὑποπτεύσας ὁ Ἀλβίνου, συληπνῶναι καλεῖται αὐτὸς. ἰδίᾳ τῇ βασινίσσῃ, πᾶσαν μακρῶναι τῷ ὀπθελῶν, καὶ τὰς μὲν καλᾶζει· αὐτὸς δὲ ἦδη, ὡς πρὸς ὁμολογούμενον ἔχθρην παρισκυνάζετο. γνές τ' ταῦτα ὁ Σεβήρος, καὶ πάντα μὲν ἐκδύμως παράγων, ὀργῆς δὲ ἦσαν ὡς φέροι, ἐκέτι τ' ἔχθραν ἐκρυπτεῖν· ἀλλὰ συγκαλέτας πᾶν τὸ στρατωπικόν, ἐλέγχετο αὐτὸς τοιαύτῃ.

Δημηγορία Σεβήρου κατὰ Ἀλβίνου.

18. Μήτε κορυφήν τινος ἡμετέραν, οἷον ὅτι τοῖς παρεγγόμενοις ἡμῖν ἐξαλείψω, μήτ' ἀπὸς καὶ ἀγνώμονα πρὸς τὸν νομιζόμενον φιλονηκίᾳ. τὰ μὲν γὰρ παρ' ἡμῶν πάντα ὑπῆρξεν αὐτῷ βεβαίως βασιλείας κοινωνία, πρὸς ἡμᾶς ὅτι μάλιστα τις καὶ ἀδελφοῖς γνησίως μεταδίδωσιν. ὁ δὲ ἐμοὶ μόνῳ ὑμεῖς ἐχέρετονήσατε, τὰτ' ἐγὼ

1 Nam quantulum refert, inquit Plinius in paneg. deponas an partiaris im-

petium, nisi quod difficilins hoc est.

illo communicavi. Tantis autem beneficiis nostris pessimam videlicet gratiam retulit Albinus, contempta virtute nostra, suæque immemor fidei, ardentique inexhausta cupiditate, id universum periculose præcipiendi, cujus particeps esse citra bellum ac dimicationem ullam potuisset. Neque Deos reveretur, per quos toties juratus: neque vestris parcat laboribus, quos tanta cum gloria virtuteque pro nobis pertulistis. Quippe successuum vestrorum nec ipse fructu carebat. imo autem si fidem servasset, major illi portio contigisset. Ut autem si ipse autor malorum sis, injustus videre: ita si non ulciscare acceptas injurias, ignavus. Nam cum bellum adversus Nigrum gessimus, non ita sane speciosas inimicitiarum causas habebamus. Non enim quasi raptorem occupati à nobis principatus oderamus, sed positum eum in medio, atque adhuc in disceptatione versantem, pari uterque ambitu ad se traherat. Verum Albinus despecto foedere ac jurejurando, cum sit nostro munere adeptus, quæ tantum legitimis liberis tribuuntur: hostis esse mavult nobis, quam familiaris. Ut igitur pridem beneficio affectum, honore gloriaque cohonestavimus: ita nunc perfidiosum atque imbellem ipsius

παραδικούμενος, prius injuria provocatus.

animum coarguamus armis. Neque enim sustinere ille exercitus poterit exiguus, atque infularis, vires vestras. Nam cum vos propemodum soli alacritate quadam & virtute vestra, jam multis præliis perviceritis, totumque vobis Orientem subegeritis, quis dubitet, quin nunc quoque tantarum accessione virium (quippe hic totus pene Romanus exercitus) profligantur paucos sitis, ne sub viro quidem sobrio, nedum sub forti duce militantes? Quis enim luxuriam illius ignorat, vitamque hominis subulcorum potius gregibus, quam militum legionibus congruentem? Proinde eamus audacter in illum, quæ solemus alacritate animi atque virtute, Diis freti autoribus, ab eodem impie pejeratis: simul memores excitatorum sæpe à vobis trophæorum, quæ scilicet ab ipso despecta sunt.

XIX. Hæc locuto Severo, confestim exercitus universus Albinum hostem declarat, exceptoque faussis acclamationibus ipso, nihil non alacritatis & studii clamoribus ostendentes, magisque hominem spe addita succenderunt. Qui amplissimo donativo milites profectus, statim universos contra Albinum educit: missis item pariter qui Byzantium expugnarent, clausam adhuc receptis Nigri ducibus. Quæ

νυν αὐτὲ τὸ ἄπιστον καὶ ἀνανδρον τοῖς ὅπλοις ἐλέγχωμεν. ἔστι γὰρ ὑπορφύμιος ὁ ἐκείνου στρατός, ὀλίγος ὢν καὶ νησιώτης, πλὴν ὑμετέραν διδάμιν. οἱ γὰρ μόνοι, καὶ κατ' αὐτὲς προθυμίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ ποσύντας μάχαις ἐνιστάσαστε, καὶ πᾶσαν ἀνατολίαν ὑποτάσσαστε, πῶς ἐχρὶ προσηλεύσεως ὑμῶν. τῆς αὐτῆς συμμάχου διδάμεως, χάρις τε παντός τῶν Ῥωμαίων στρατῶ ἐνταῦθα ὄντων, καὶ μηδὲ ὑπὸ θυμαίων καὶ ἡρώων ἀνδρῶν στρατηγεμῶν; τὸ γὰρ αὐτὲ τὸ ἀεροδίαυτον ἐκ οἰδῶν, ὡς χοίροις αὐτὲ μᾶλλον ἀρμυρὴν τὸν βίον, ἢ φάλαγγιν; ἰαμὸν οὐκ ἐπὶ συνήδει χρώμενοι προθυμίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ θυμαίως ἐπ' αὐτὸν θεὸς τε ἔχοντες βοηθοὺς, εἰς ἡδὲ ὀπιορκήσας ἠτέλουν, πρόπαλά τ' αὐτοὶ πολλάκις ἐγείραμεν, ὧν ἐκεῖνος κατερένησε.

ιδ'. Τοιαῦτά τινα εἰπόντος τῶν Σεβήρων, ὁ στρατός ἅπας τὸν μὲν Ἀλβινὸν πολέμιον ἀνηγόρευεν. εὐφρομένη δὲ τὸν Σεβήρον, πᾶσαν τὴν προθυμίαν ἀπὸ τῆς βοῆς ὑποχρόμενοι, ἐπὶ καὶ μᾶλλον παρόρμησαν αὐτῇ ἀγαθὰς τε ὑπέφωκαν τὰς ἐλπίδας. ὁ δὲ ὀπίδ' αὐτοῖς μεγαλοφρονῶν δωρεάς, τῶν δὲ Ἀλβινὸν ὁδῶν εἰχόμενον, καὶ τὰς τὸ Βυζάντιον περιεσφηνήσαντας, ἔμενε γὰρ ἐπὶ κεκλεισμένον, τῶν στρατηγῶν τῶν Νίγρου

x Vide ut Severus toties exaggerato perjurii crimine Albinum incesstat, qui

& ipse, quod supra annotavimus, describitur ὅπως μὴ φερόμενος.

καὶ σὲ καταφυγόντων, ὅπερ ἐάλω ὕ-
περον¹ λιμῶ. πᾶσά τε ἡ πόλις κατ-
επλάθη, καὶ θανάτων τε καὶ λυγρῶν,
² παντός τε κόσμου καὶ πικρῆς ἀφαι-
ρᾶς τὸ Βυζάντιον, κώμη δὲ ἔχου-
σιν Περινθίοις δῶρον ἐδόθη, ὥσπερ καὶ
Λιπύχεια Λαοδικεύσιν. ἐπεμψεν δὲ
καὶ χεῖματα πλείεα εἰς ἀνοικισμὸν
τῶν πόλεων, ὥς ὡς λυμηνάμενοι³ ὁ
Νίγρης στρατός. αὐτὸς δὲ τὸ ἴδιον εἶχε-
το, μηδεμίαν ἀνοχλὴν ἀναπαύλῃς
διδοῦς, μήτε ἑορταῖς, μήτε καμά-
ταις, κρύας καὶ θάλπας ὁμοίως κα-
ταφρονῶν. πολλάκις γοῶν διὰ τῶν
λυγρῶν καὶ ὑψηλοτάτων ὄρων τῶν
ὠδοποιῶν ποιέμενοι⁴, ὑπὸ νιφετοῖς
καὶ χιόσιν ἀκαλύπτῃ τῇ κεφαλῇ ὠδο-
πορεῖ, περὶ θυμίας καὶ ἀνδρίας τὸ
ἐνδοξίμον τοῖς στραπώταις ἔργον δι-
δοῦς, ὥς μὴ μόνον αὐτὸς φέβῃ καὶ
νόμῳ ἀντίτεινεν πρὸς τὰς καμάτας,
ἀλλὰ μιμήσει καὶ ζήλῃ τῷ βασι-
λέως.

κ'. Ἐπεμψεν δὲ καὶ στρατὸν⁴ δι-
νάμεις, τὸν τὰ γενὰ τῶν Ἀλπέων
καταληφόμενον, καὶ φερήσοντα τῆς
Ιταλίας τὰς ἐκβολάς. ὥς δὲ ἀπηγ-
γέλῃ τῷ Ἀλβίνῳ μὴ μέλλων ὁ Σε-

deinde urbs fame capta, to-
taque plane direpta, simul
theatro thermisque, omnique
cultu atque honore detracto,
et in vici formam redacta,
Perinthiisque adjudicata est:
quemadmodum Antiochia quo-
que Laodicenis. Tum pecuniarum
magnam vim curavit ad refi-
ciendas, instaurandasque urbes,
quas Nigriani milites devasta-
verant. Ipse iter faciebat sine
intermissione, neque festos dies,
neque labores ullos magno-
pere curans, algoris atque æ-
stus juxta patiens, sæpe etiam
per altissimos montes hyeme
sæva, nivibus cælo ingruenti-
bus, ibat aperto capite, ut mi-
lites ad alacritatem, patienti-
amque laborum re ipsa cohor-
taretur. Quocirca non metu
quodam ac lege, sed æmulati-
one magis atque exemplo prin-
cipis ad perferenda omnia in-
citabantur.

XX. Misit etiam qui an-
gustias occuparent Alpium, at-
que aditus Italiæ obfiderent.
Enimvero postquam nunciatum
Albino est, nihil cunctari Se-

¹ Ἐπὶ γὰρ ἐν τῷ ἀδριανικῷ ἐγένοντο
ἱππῶν ἐστράτευσις καὶ ἀλλήλων ἐγύοντο.
Dion. de Byzantinis.

² Ἐπαυσε δὲ τὴν πόλιν τῆς τε ἐλευ-
θερίας, καὶ τοῦ ἀξιώματός τοι πολίτικου, καὶ
δυσμοφῶν ἀποφύνας, τὰς γὰρ ὁσίας τῶν
πολιτῶν δημόσιας, αὐτὴν τε καὶ τὴν χά-
ριαν αὐτῆς Περινθίοις ἐχαρίσατο. Εἰς παυ-
λο post: τὰ δὲ τείχη διαλύσας, ἐκένε-
ται οὐδὲν πλέον τῆς σιρήσεως τῆς δόξης,
οἱ ἐκ τῆς ἐπιδημίας αὐτῶν ἐκαρπύοντο, ἐ-

λύσας. Idem: qui memorabilem illam By-
zantii obsidionem fusiis persequitur.

³ Ansum, sive occasionem. Est [ἐνδοξί-
μον] auspicatus rhythmi vel melodia,
et prescriptum quod datur à Chorodi-
dascalo, cui chorum accinere oportebat.
Sensu huic loco satis accommo-
do, uti Exemplum innuit.

⁴ Autumat Stephanus scripsisse He-
rodianum μὴ δὲ δυνάμει.

verum, sed adesse jam: supinus hactenus ac delicias agitando, magno tum metu perculsus, statim è Britannia transmittens, in adverso Galliae litore castra collocavit: literisque ad vicinarum gentium praesides missis pecunias commeatumque exercitibus juvandis rogabat. Qui igitur dicto audientes fuerunt, pessimè illud in se consuluerunt, nullo non supplicio dein post bellum affecti. Qui vero imperium detrectaverunt, cum quidem foelicius quam prudentius id egissent, evasere incolumes, eventu ac fortuna rerum utraque consilia decernentibus.

XXI. Sed ubi jam in Galliam Severi copiae pervenerunt, leves quaedam primo pugnae, quaeque velutares fuerunt, donec postremo apud Lugdunum, magnam urbem atque opulentam, praelium in manibus fuit. Nam cum se moenibus tenuisset Albinus, exercitus emisit in pugnam. Ut vero ad manus ventum, diu quidem utrinque decertatum est æquis viribus, sic ut ambigua victoriae fortuna penderet. neque enim Britanni vel animi magnitudine, vel aviditate cædis, Illyricis concesserint. Ita conflictu primo valentissimorum exercituum neutram in partem acies inclinabat. Atque ut nonnulli prodiderunt ejus ætatis autores, qui

ἐπὶ τῷ, ἀλλ' ἢ δὴ παρὶσσομένη, ὑπὸ
ἀζοντι, καὶ τρυφῶντι, μεγάλῳ τῷ
ἐσχαλῷ ἐνέβαλλε. περαιωθεὶς δὲ τῇ
τῆς Βρετανίας, ἐς τὴν ἀντιπαρα-
μῆλιν Γαλλίαν ἐσπαστοπέδευσε. καὶ
παραμύσει τε εἰς πάντα τὰ γειτονικά
ἔθνη, τοῖς τε ἡγεμενοῖς ἐπι-
στελλε χρήματα τε πέμπειν καὶ σπ-
οῦς τῶν στρατῶν. καὶ οἱ μὲν παιδευ-
τες ἐπεμψαν ὀλιγοτάτους (ὅσους καὶ
ἐκολάδισαν.) ὅσοι δὲ ἐκ ὀπίσθεν
ἐντυχῶς μάλλον γινόντες ἢ ἐλπί-
σιν, ἐσώθησαν. ἢ γὰρ ἀπόδοσις, καὶ
τύχη τῷ πολέμῳ, τὰς ἐκατέρων γιγ-
μας ἐκρίνευ.

καί. Αἰριομένης δὲ τῆς τῆ Σε-
βήρου δυνάμεως εἰς τὴν Γαλλίαν,
γενόμενοι μὲν πινες ἀκροβολισμοὶ καὶ
ἑτέραι χεῖρα. ἢ δὲ τελευταῖα πρὸς
Λυγδουνοῦν, μεγάλῳ πόλιν καὶ δι-
δαίμονα, ἐν ᾗ κατὰ κλεισας ἐσυνέ-
θεν ὁ Ἀλβίνος ἐμῆς, τὸν δὲ στρατὸν
εἰς τὴν μάχην ἐξέπεμψε. γενόμενος
δὲ συμβολῆς κατεργασ, ὅτι πλεονέ-
κει ἰσοδύναμος ἐμῆς ἐκατέρωθεν τῆς
νίκης ἢ τύχῃ. Καὶ γὰρ οἱ Βρετανοὶ
ἀνδρεία τε καὶ θυμῷ φονικῷ, ἐδύναντο
Ἰλλυρίων ἀπολείπονται. γενναίων δὲ
στρατῶν μαχημένων, καὶ πατέρων ἐραδία-
λῶ ἢ τρυφῶν. ὥς δὲ πινες τῷ τότε ἰ-
σότησαν, καὶ πρὸς χάριν, ἀλλὰ ἡ πρὸς
ἀλλήλους λέγοντες, πολὺ πλεονέ-
κει.

i Inter quos certe numerandus est
Dion, qui hoc de se. Διὸς γὰρ ὅτι
ἐστὶ ὁ Σεβήρος. ὅτι γὰρ, ἀλλ' ὅτι ἀλλήλους

ἐγίνωτο. de Severo item hoc, ἰδὼν δὲ
ταῦτα ὁ Σεβήρος, nempe dextrum ejus
cornu prope pulsam fugatumque, ἐπεκρύβηται
μὴ

ῥῆχιν ἢ φάλαγγε^ς Ἰ Αλβίνου στρατῷ ,
καθ' ὃ μέρ^{ος} ἐτέτακτο Σέβηρος , καὶ
ὁ αὐτὸς στρατός , ὡς φυγεῖν τε αὐ-
τὸν , καὶ τῷ ἵππῳ ἐκπσεῖν , ἀποξεί-
ψαντα δὲ τὴν χλαμύδα τὴν βασι-
λικὴν λαθεῖν .

κ'. Ἡ δὲ διωκόντων καὶ παι-
ανίζοντων τῶν Βρετανῶν , ὡς δὴ νε-
ρικηκότων , ὀπφανῶμαι Λαῖτον στρα-
τηγὸν ὄντα Σέβηρος , σὺν τῷ στρατῷ
ἔρχεν ἀκμῆ^{τι} τε ὄντι καὶ ἔξω μά-
χης γεγονότι . Διαβάλλουσιν δὲ αὐ-
τὸν , ὡς χαρὰ δούκῃσαντα τὴν ἀπόβα-
σιν τῆς μάχης , καὶ ἐκόντα βραδύ-
ραιτα . ἥ δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ στρατὸν ἀκ-
μῆτα πηρῆσαντα , τὴν ἀρχὴν ἑαυ-
τοῦ μνόμενον , τότε ὀπφανῆναι , ὅτι
ἔμμε^ν δὲ ἢ Σέβηρον πεπληκότα . π-
ρὺται δὲ τὴν διαβολὴν ταύτην , ἢ
ἀπόβασιν . ὕστερον γὰρ ὁ Σέβηρος μετὰ
τὰ πάντα κατόρθωσαι , καὶ εἶ^ς ἐν ἀ-
μείμνω βίῳ , τὰς μὲν ἄλλας πάντας
αὐτὸς στρατηγὸς μεγάλως ἠμείψατο .
τὸν δὲ Λαῖτον μόνον , ὡς ἐκός ,
ἠμνηστικακίῃσας διεχρίσατο . ἀλλὰ
ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο . τότε δὲ
ἔν , ὡς περιείρηται , τῷ Λαίτῳ ὀπ-
φανέντ^{ος} σὺν νεαροῦ τῷ στρατῷ οἱ

non ad gratiam , sed ad fidem
loquuntur , longe potior fuit
Albini acies , qua in parte Se-
verus curabat , sic ut fugerit
quoque , & ab equo deciderit ,
abjectoque paludamento delitu-
erit .

XXII. Sed insequentibus
jam vitulantibusque Britannis ,
ceu plane victoribus , apparu-
isse extemplo Lætum Severi
Ducem , cum recenti adhuc
exercitu . Quippe male audit
quasi eventum pugnae expecta-
verit , cunctatus de industria re-
tento milite , ut sibimet Impe-
rium vindicaret : siquidem non
prius in pugnam protulit pe-
dem , quam ubi Severus cecidi-
sse nunciatus est . Quam su-
spicionem etiam deinde even-
tus approbavit . Quippe rebus
omnibus ex sententia mox com-
positis , atque in maxima secu-
ritate agitans Severus , cum
quidem cæteros belli duces ma-
gnis affecisset præmiis , Læ-
tum ipsum tamen (ut par fuit)
memor proditiōis , morte mul-
ctavit . Sed ista quidem post
fuere . Tunc autem conspecto
(ut diximus) Læto , spes ad-

μὲν αὐτοῖς μετὰ τὸν δορυφόρον τοσούτῳ δὲ
ἐδύνατο αὐτὸς ἀπελθεῖν ὥστε καὶ τὸν δορυφό-
ρον διὰ τὴν διὰ προσπαλῶν , καὶ αὐτὸς τὸν ἵπ-
πον ἀποβαλὼν , ἐκινδύνευσεν . ὡς δὲ φυγόντας
πάντας τὸς ἑαυτοῦ , ἢ χλαμύδα περιεργά-
μην , καὶ τὸ ξίφος ἀσπασάμενος , εἰς τὸς φυ-
γόντας ἐπέπληθη .

1 Contra Dion. Ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἱπικρατίστειρα
τὰ τῷ Σέβηρον γινόμενα προσπειλάβετο τοῦ

ἔργου . In hoc vero cum Herodiano con-
sentiit quod Lætum quamdiu æquo Mar-
te pugnatum est , substitisse narrat , quasi
occasionem captaret imperii ad se trans-
ferendi .

2 Causam longe aliam assignat
Dion. ἀπικλινεῖ δὲ τῷ Λαίτῳ ἐπὶ φρό-
νημα εἶχε , καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἠ-
γανῆτο .

dira

dita Severianis est : ac sublat-
tus in equum Severus, & pa-
ludamento purpureo circumda-
tus. At Albiniani jam se vi-
ctores rati, confusis ordinibus
incitante se in eos de impro-
viso valida recentique hostium
manu, cum paulum primo resti-
tissent, terga demum verterunt.
Fufos igitur, fugatosque eos per-
secuti Severiani, magna edita
strage, ad urbem ipsam perve-
nerunt. Occisorum utrinque,
aut captivorum numerus varie,
prout visum ejus ætatis scripto-
ribus proditur.

XXIII. Direpta mox, in-
censaque Lugdunum, & Al-
bino caput abscissum perlatum-
que ad Severum est. Ita duo
maxima excitata trophæa ad
Orientem ac Septentriones, sic
ut nihil sit quod cum Seve-
ri contentionibus aut victoriis
conferas, five copiarum mul-
titudinem, five nationum mo-
tus, five numerum pugnarum,
five itinerum longitudinem ce-
leritatemque consideres. Nam
Cæsaris quidem res adversus
Pompeium, Romano utrinque
milite, magnæ profecto fue-
runt. Item Augusti adver-
sus Antonium, aut Pompeii
liberos : & quæ antea à Syl-
la Marioque, civilibus exter-
nisque præliis gesta sunt. Sed
qui unus vir tres Imperatores
rerum jam positos sustulerit,

ἢ τὸ Σεβήρῳ ἐπιβρώδην, τὸν δὲ
Σεβήρῳ ἢ ἵππῳ ἐπεβίβασαν, καὶ
χλαμύδα περιέβισαν. οἱ δὲ ἢ Ἀλ-
βίνῳ οἰόμενοι ἤδη νενικηκέναι, καὶ ἐ-
τακτότεροι εὐρεθέντες, αἰφνιδίως αὐ-
τοῖς ὀππισθεν ἡφαιμάκας καὶ ἐπὶ
ἡγωνισμένης δυνάμεως, ἐπ' ὀλίγῳ
ἀνταρτήσαντες εἶχαν. τροπῆς τε χαρη-
ρὰς γινομένης, ἐδίωξαν αὐτοὺς
νύκτιος οἱ Σεβήρῳ, μέχρις ἃς ἐ-
πὺλιν εἰσεβάλον. τὸ μὲν ἐν πλησίον
ἐκαστέρωθεν ἀνηρημένων, ἢ ἀλόντων
ὡς ἕκαστος ἐβλήθη τῷ ἑαυτοῦ
ῥαφάντων, ἰσόρρηον.

καὶ. Οἱ τε τῷ Σεβήρῳ τὴν
πόλιν Λυγδύονος ἀρπάσαντες,
ἐμπερήσαντες, τὸν τε Ἀλβίνον
λαβόντες, καὶ κεφαλῆς ἀφελόντες
κομίσαντες αὐτῷ τῷ Σεβήρῳ, δι-
οὺς καὶ μέγιστα ἡγήσαντο τῶν παλαιῶν, τὸ
ἐν ἀνατολῇ, τὸ ὅτι ἔσθ' ἀρετῆς, ὡς
δὲν ταῖς Σεβήρῳ μάχαις ἢ νικῶν
ὄφρα βάλωμαι, μήτε πλήθει δυνά-
μεως, μήτε ἐδνῶν κινήσειν, ἀεὶ
τε παρατάξω, ὁδοιπορίας τε
καὶ τάχει. μεγάλαί γε γὰρ αἱ Κα-
σαρῶν πρὸς Πομπηίου ἐκαστέρωθεν
στρατοπέδων Ῥωμαϊκῶν μάχαι, καὶ
τῷ Σεβαστῷ πρὸς Ἀντώνιον, ἢ τῷ
Πομπηίῳ παῖδας, εἰς τὴν πρὸς
Σύλλαν ἢ Μαρίον ἐν ἐμφυλίοις καὶ
Ῥωμαϊκῇς μάχαις, ἢ ἄλλοις
ῥαφαῖ. ἐνὰ δὲ ἄνδρα πρὸς ἑκα-
τόντα βασιλείας, ἤδη κρατύντας,

i Occisorum numerum Historico-
rum nemo, quod sciam, rite sub-
dixit, Dion enim indefinitum ponit,

ἃς ἀμφοτέρωθεν ἀναριθμητῶν πιστεύω,
& Capitolinus. Innumeras suorum cassis, pri-
vatis fugatis, multis deditis Albinus fugit.

ἢ μὲν ἐν Ρώμῃ στρατὸν σοφία περι-
 ἥμεται, καὶ τὸν ὄντα ἐν τῇ βασι-
 λεύῃ αὐτῇ καθηρῆναι. τὸν δὲ τῶν
 ἐν τῇ ἀνατολῇ κρατύντα πάλαι, καὶ
 ὑπὸ Ρωμαίων βασιλέα κληθέντα
 ἢ δὲ ἐν Καίσαρ τιμῇ καὶ ἐξουσίᾳ
 γηγόντα, χειρωσάμενον ἀνδρείᾳ,
 οὐκ ἔστιν ἄλλον ξαδίως εἰπῶν. τέλει
 μὲν δὴ τοῖς τῷ Ὁ Αλβίνῳ ἐχρήσατο,
 πρὸς ὀλίγον ὑπολαύσας ὀλεθρίου
 τιμῆς.

καὶ. Ὁ δὲ Σεβήρῳ θυμῷ καὶ
 ὀργῇ εὐθείας πρὸς τὰς ἐν Ρώμῃ
 φίλους αὐτῷ ἐχρήτο. καὶ πέμψας
 ἢ κεφαλῇ τῷ Αλβίνῳ, δημοσίᾳ
 ἀναστυρωδύναι κελεύει. χράμματα
 πρὸς τὸν θυμὸν τῷ νίκῃ αὐτοῦ δη-
 λῶσας, ὅτι τέλει καὶ τῷ πρὸς τὴν
 κεφαλὴν αὐτῷ κεφαλῇ αὐτῷ
 δημοσίᾳ πεπομπῆν ἀναστυρωδύναι
 κελεύσας, ἵνα αὐτὸς οἶδον πρὸς ἐδεί-
 κνυν αὐτῷ ἢ θυμῶν, ἴδῃ καὶ τῷ
 πρὸς ἐκείνους ὀργῇ. διοικῆσας δὲ
 τὰ καὶ τῷ Βρετανίαν, καὶ διελὼν
 εἰς δύο ἡγεμονίας τῷ ἢ ἔδους ἐξου-
 σίας.

qui urbanos exercitus, Romam
 ipsam ac palatium obtinentes,
 astu circumvenerit; quique u-
 num ē principibus in ipsa Pa-
 latina aula curaverit occiden-
 dum; alterumque iterum in O-
 riente rursus gubernacula rerum
 tenentem; appellatumque a Ro-
 manis Imperatorem; tertium
 porro Caesaris honore atque au-
 toritate præditum, in potesta-
 tem redegerit, haud facile alter
 invenietur. Hunc finem vitae
 habuit Albinus, brevi sane læ-
 ratus funesto honore.

XXIV. Cæterum Severus
 omnem statim iram atque a-
 trocitatē animi suam, in illius
 necessarios Romæ effudit: ac
 primo quidem præmissis in ur-
 bem capite Albini abscisso, sus-
 coque publice patibulo præfigi:
 in ima epistola, qua de sua vi-
 ctoria populum edocebat, hoc
 quoque adscripsit, ideo se caput
 illud publice in patibulo spe-
 ctandum misisse, uti exemplum
 caperent, quid item ipsis patien-
 dum foret. Rebus igitur Bri-
 tanniæ ordinatis, cum totius in-
 sulæ administrationem bifariam

dolem, sed plus sibi quàm vel victo-
 riæ insolentia patitur indulgentem.
 Ἰδὲ γὰρ τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ πολλὰ μὲν τοῖς
 ὀφθαλμοῖς, πολλὰ δὲ τῇ γλῶττι καθεύ-
 μιν, τὸ μὲν ἄλλο ριπῆναι ἐκέλευσε. τῇ δὲ
 κεφαλῇ ἐς τὴν Ρώμην πέμψας, ἀναστυρῶν.
 Dion. ubi notat Boeclerus ex Casaub.
 exercitat. in annales Baronii, vocem
 [ἀναστυρῶν] aliquando dici non de hominis
 vivit supplicio, sed de cadavere aut capite
 vel decollati vel alio supplicio extincti
 quod ignominie causa pale affixum in pro-
 patulo collocatur.

P

disper-

1 Julianum.

2 Pescennium Nigrum.

3 Clodium Albinum. Inter quos om-
 nes ut Brutum, Cassium, Antonium,
 Pompeium filiosque, an satis iusta insti-
 tuatur comparatio, dispiciat Lector.

4 Εννέα δὲ καὶ εἰκοσιν ἀνδρες. Nempe
 qui ab Albini partibus steterunt, δάνατον
 κατεψηφίσαντο. Denique visio eo, inquit Ca-
 pitolianus, plurimi Senatores à Severo in-
 terfecti sunt, qui ejus partium vere fuerant,
 vel esse videbantur.

5 Adverte sanguinariam Severi in-

dispertisset, itemque omni Gal-
lia (quemadmodum quidem vi-
debatur) composita ex senten-
tia, supplicioque de Albini ami-
cis sumpto, sive quos ei sua
quemque voluntas, sive necessi-
tas adjunxerat, [bonisque pariter
publicatis] continuo Romam
proficiscitur, exercitum secum
omnem adducens, quo terribi-
lior videretur.

XXV. Confectoque magna
velocitate itinere, quemadmo-
dum consueverat, infestus adhuc
superstitibus Albini amicis Ro-
mam intrat, currente laureato
populo, ac magno honore,
faustisque acclamationibus ex-
cipiente, Senatuque universo
consalutante. Tamen pleror-
que metus confternaverat, quod
sibi haudquaquam parvum re-
bantur immitem suapte natura,
& sanguinarium, neque sane
magna causa indigentem ad in-
ferendas injurias, cæterum tunc
probabiles odii rationes habi-
turum. Postea vero quam in
templum Jovis ingressus est,
omniaque sacrificia de more
peregit, reversus in Palatium,
magnoque congiario populum
Romanum victoriæ nomine pro-
secutus, ac nummos militibus
largitus est, simul alia permul-
ta indulgit, quæ nunquam an-
tea acceperant. Nam & fru-
menti summam primus adau-

σιαν, τὰ τε κατὰ τὰς Γαλλίας,
ὡς ὦντο, ἀείσα ἀφαιρῶν, πάντας
τε τὰς Ἀλβίνου φίλους εἴτε ἐκασίους,
εἰδ' ὑπὸ ἀνάγκης αὐτῷ γνωρίζειν.
τὰς φονεύσας, τὰς τε οὐσας αὐ-
τῶν δημεύσας, εἰς τὴν Ρώμην ἐ-
πέμψατο, ἄγων ἅπαντα τὸν στρα-
τὴν αὐτῷ, ὡς φαιεῖν φοβερώτερον.

καί. Ἀνύσας δὲ πολλῶν τῶν
δοιπορίαν τάχει, ὥστε ὡς εἶδον
αὐτῷ, χαλεπαίνων πρὸς ἐπὶ πλείονος
τὰς ἐκείνου φίλους, εἰς τὴν Ρώ-
μην εἰσήλασεν. ὁ δὲ δῆμος αὐ-
τὸν σαφηνόφωνον, μετὰ πάσης τι-
μῆς καὶ εὐφημίας ὑπεδέξατο, ὡς
τε σύγκλητος προσηγόρευσαν, ὡς
πλείστοι ἐν μεγίστῳ δέει καθεστῶτες,
λογίζεσθαι ὅτι αὐτῶν ἐφείσεται.
φύσει μὲν ὧν ἐχθρὸς χαλεπώτατος
καὶ μικρὰς προσφάσεως δεόμενος
εἰς τὸ ἀδίκησαι, τότε δὲ δοκῶν
καὶ εὐλόγους ἔχειν αἰτίας. ὅσῳ ὁ
Σεβήρως εἰς τὸ τοῦ Διὸς τέμ-
νον ἀνελθὼν, καὶ τὰς λοιπὰς τι-
λέσας ἱερουργίας, ἐπανήλθεν ἐν
τῇ βασιλείᾳ, καὶ τῷ δήμῳ προ-
σηκῶν ὅτι ταῖς νίκαις μεγίστας τι-
μὰς, τοῖς τε στρατιώταις ἐπέδωκε
χρήματα πλείστα, ἅλλα τε πολλὰ
συμμερίσθησεν, ἃ μὴ πρὶν ἔχειν.
καὶ γὰρ τὸ σιτηρέσιον αὐτοῖς προ-
σέθηκεν.

De rei frumentariæ summa hæc
diserte Polybius. Σιτομερίωνται δὲ οἱ μὲν
σικκοὶ πυρρῷ Ἀττικῷ μισθίοντι δύο μέρη μέ-

κιστὰ πρὸς. οἱ δὲ ἰππικῶν κείνων μὲν ἰσθ-
μισθίοντι εἰς τὴν μέτρα, πυρρῶν δὲ δύο.

πρὸς ἡνέκην, καὶ ¹ θαλίαις χρυσοῖς
χρησάσθαι ἐπέτρεψε, ² γυναιξὶ τε
συνοικεῖν. ἅπαντα σωφροσύνης
πραγματικῆς καὶ ³ πρὸς τὸν πόλεμον
ὑπαλῆς τε καὶ ἐποίμυς ἀλλότριά ἐνο-
μίετο. καὶ πρὸς τὸ ἐκθῆναι τὸ
πάνυ αὐτῶν ἐξέωμλόν, καὶ τὸ σκληρὸν
τῆς ἀφάτης, τὸ τε εὐπειδὲς πρὸς τὰς
πόνους, καὶ εὐτακτον, μετ' αἰδῶς πρὸς
ἀρχοντας ἐπανετρεψε, χρημάτων τε
ὀπιθυμεῖν διδάξαι, καὶ μεταγαλὼν εἰς
τὸ ἀσροδίαλον.

καὶ. Διοικήσας δὲ ταῦτα, ὡς ᾔ-
στο, ἔειπα, κατελθὼν εἰς τὴν σύλ-
λητον βουλῇ, ἀνελθὼν τε εἰς τὸν
βασίλειον θρόνον, πικρῶς κατηγό-
ρῃσι τῶν Ἀλβίνων φίλων. ³ ὅν μὲν ἐ-
πιστάς περικομίζων ἀπεξήτης, ὡς
ἐν τοῖς ἐκείνων ἀποθέτοις εὔρε γράμ-
μασιν, οἷς δὲ δῶρα ὀνειδίζων πεμ-
θέντα ἐκείνῳ πολυέλεσερα, ἄλλοις
δὲ ἄλλας ὀπιφέρειν αἰτίας, τοῖς μὲν
ἐξ ἀναβολῆς ἀνθρώποις φιλίαν, τοῖς
δ' ὅτι θάτερα γινώσκιν Ἀλβίνων, πάν-
τας τὰς ἐξέχοντας τότε τῇ συκλήτῃ
βουλῇ, καὶ τὰς κατ' ἐξουσίαν πλῆτῳ τε
καὶ ἡμέτερον ἐρέχοντας, ἀρεστῶς ἀνήρει'
ὡς μὲν προσεποιεῖτο, χαλεπαίνων

xit, & aureis annulis uti, &
domi habere mulierem permi-
sit. Quæ omnia procul à mi-
litari disciplina, succinctos eos
paratosque ad bellum minime
præstitura videbantur. Primus-
que ipse duritiem atque aspe-
ritatem victus, tolerantiamque
laborum, disciplinamque om-
nem, ac ducum reverentiam
subvertit, inhiare pecuniis &
mundicias colere militibus in-
suefactis.

XXVI. His ergo optime
pro suo iudicio constitutis, curi-
am deinde ingressus, sedensque
imperatoria sella, accusare in-
fit truculenta oratione Albini
amicos, prolatis etiam quorun-
dam arcanis epistolis, quas a-
pud illum sepositas deprehen-
disset: quibusdam autem expro-
brans, quod eum splendidiori-
bus muneribus affecissent, aliis
quod amici Orientalibus, aliis
quod Albino fuerunt notiores.
Eoque pacto eximium quem-
que è Senatu, tum ut quisque in
provinciis genere aut opibus ex-
celleret, omnes sine discrimine
supplicio afficiebat, ulciscens (ut
quidem præ se ferebat) inimi-

¹ Quod quidem olim non nisi Tri-
bunis aut equitibus saltem indulgum
est. Χρυσόφοροι δὲ τῶν στρατευομένων οἱ χι-
λιάρχοι, inquit Appianus, τῶν ἐλαττοτέρων
εὐθεροφροσύνων. Huc facit illud Asco-
nii, Quadam præmia honori & lucro sunt,
ut hasta, vexilla, corona civica, & annuli
aurei, ingenuitatis signa, quod sic donati
sindicis ausi fuerint.

² Novum enim hoc & inauditum
feminas, ne uxoribus quidem exceptis,

in castris versari. Quod ex Tacito sa-
tis liquet tertio Annal. Haud frustra
placitum olim, ne fœmina in socios aut ex-
teras gentes traherentur: inesse enim mu-
lierum comitatus, quæ pacem luxu, bellum
formidine morantur, & Romanorum agmen ad
similitudinem barbari incessus convertant.

³ Denique cum apud Lugdunum eundem
interfecisset, statim literas inquiri iussit, ita
ut inveniret vel ad quos ipse scripsisset,
vel qui ad eum rescripsissent. Capitol.

cos; sed revera subigente avaritia, qua supra omnes Imperatores laboravit. Nam ut animi patientia, atque in laboribus perseverantia, simul rei militaris gloria, nemini etiam laudatissimo concesserit, ita quaestui supra quam dici posset addictus, injustis caedibus, atque adeo quacunque ex causa pecuniam colligebat, Imperium metu potius quam benevolentia retinens. Quamquam popularis esse in primis volebat, edendis omnifariam magnificentissimis spectaculis, centenis etiam saepenumero occisis belluis, quas omnibus e regionibus nostris, barbarisque conquirebat. Sed & congiaria dedit qberissima, & certamen proposuit undique accitis ludionibus, atque athletic. Vidimus item sub illo quosdam omnis generis ludos, cunctis editos theatris, simulque supplicationes & pervigilia ad formam Cereris initiorum. Seculares hi tunc appellabantur, celebratos (ut aiunt) decurso trium spacio

πρὸς ἐχθρὸς, τὸ δ' ἀληθὲς ὑπερβα-
λέως ἐν αὐτῷ φιλοχρηματίας. ὁ δὲ
γὺν βασιλέων ἔτοι χρημάτων ἡγήσατο
ὡς γὰρ καρτερία ψυχῆς, καὶ ἀνιξί-
κία πόρων, διοικῆσαι τε στρατιωτικῶν
παραστάτων, ὁ δὲ τοῦ ἑπαινεμένου
ἀπελείπετο, ἔτι ἐν αὐτῷ ἐπιβύου
τὸ φιλοχρήματος, ἡ δὲ ἀδινίας φόνου
ἐκ τῆς τυχεύσεως αἰτίας. φέρεται γὺν ἡ
μᾶλλον τῶν ἀρχομένων, ἢ εὐνοία. καὶ
μὲν οἱ δῆμοι ἐπιτρέψατο ποιεῖν καὶ
εισμέναι, καὶ γὰρ θείας πολυτελεῖς, καὶ
παντοδαπὰς συνεχῶς ἐπιτελεῖ, καὶ ὁ
εἶον ἐκατοντάδας ἀνέειλε πολλάκις
τῶν ἀπὸ πάσης γῆς ἡμετέρας τε καὶ βα-
βάρων, νομάς τε μεγαλοπρεπῶς ἐπι-
δεδεῖ, ἐτέλεσε δὲ καὶ ὀπνίχιον ἀγῶνα
τὸς πανταρχοῦν² μέσης τε ὑπὸ
κριτῶν καὶ ἀνδρείας μαθητῶν με-
τεμψάμενοι. εἰδομένων δὲ ἐπ' αὐτῇ
καὶ θείας τιμῶν παντοδαπῶν διαμύ-
των ἐν πᾶσι διατέροις ὁμοῦ, ἱερουργί-
α τε καὶ παννυχίδας, ὁππότελεθῆναι
³ εἰς μωσθείων ζῆλον. αἰωνίως δὲ
αὐταῖς ἐκάλαν οἱ τότε, ἀκούοντες
⁴ τριῶν θυσίων ἀλφειοραμικῶν ὁππότε

¹ Videsis quo modo accipienda sit Dionis assertio. Χρηματίας ἐξ ἀπαρτί-
της, πλὴν καθόλου οὐδένα λόγον ἔχειν
ἀπικλινῆ. Consule si liber, apud Spar-
tianum, prolixum illum Senatorum
Syllabum quos sine causae dictione in-
terfecit.

² Artifices scenicos τοῦ πρὸς τῶν Δι-
ονοῦ τοῦ τεχνίτου. à quorum consortio longe
nos relegat Aristoteles. ὅτι ἡκιστα λόγον καὶ
φιλοσοφίας καὶ κατὰ τοῦτο.

³ Qualia illa Eleusinae Cereris sacra,
quae obscura luce fiebant, sacerdotes-
que facibus discurrerent fanatico cursu
sacra peragebant. Ad cuius mysterii

imitationem παννυχίδας suas Severus
fortasse instituit.

⁴ Quot anni unum conficiant γυναι-
varie controversum est. Secundum
Oñuphrii computum 33. anni cum 4.
mensibus, ut illud Horatianum sibi
constet, Undenot decies per annos. Alii
præter propter Centenarium nume-
rum periodum esse existimant. Nihil
enim magis familiare est quam, rotun-
dationis, ut aiunt, causa, numerum quem-
cunque pro arbitrio aut dilatare aut
contractiorem reddere. Memini me
alibi legisse, eis γὰρ ἑκάτον ἔτη τρεῖς γυναι-
καὶ ἀλέγεινται.

ἀφίσταται.

ἡδῶται. κήρυκας γὰρ κατὰ τὴν τὴν
 Ρώμην καὶ τὴν Ἰταλίαν διεφοί-
 των, χαλῶντες ἥκειν καὶ θεάσαντες
 πάντας, αἱ μὴτε εἶδον, μὴτε ὀ-
 λονται. ὣτως ὁ μεταξὺ χρόνος τῆς
 περιόδου ἐορτῆς, καὶ τῆς μελλέ-
 σης ἐδηλῶτο, πᾶσαν ἡλικίαν ἀνθρώ-
 των ὑπερβαίνων.

κζ'. Διατείνας δὲ ἱκανὲς χρό-
 νος ἐν τῇ Ρώμῃ, τὸς τε ἡγεῖς αὐτῶν
 καπνῶντες τῇ βασιλείᾳ, καὶ αὐτοκρά-
 τος ἀποδείξας, βελομένην δόξαν
 ἔραδς νίκης, μὴ μόνον ἐμφυλίᾳ τε
 καὶ κατὰ Ρωμαίων στρατοπέδων, ἐφ'
 καὶ θριαμβεῦσαι ἠδέσθην, ἀλλὰ καὶ
 κατὰ Βαρβάρων ἐγείραι τέθραυρα,
 ὡς φασιν ποιεῖν τὴν Βαρση-
 μίᾳ τῷ Αττιλῶν βασιλεὺς πρὸς Νί-
 ρον φιλίᾳ, ἐστράδουσιν ὅτι τὴν
 ἀνατολήν. παρὼν δὲ καὶ τὴν Ἀρμε-
 νίαν χαλαδραμεῖν ἠδέλυσεν. φθά-
 σας δὲ ὁ εὖδ' Ἀρμενίων βασιλεὺς,
 χρόματά τε αὐτῶν καὶ δῶρα, ὁμή-
 ρος τε ἱκαδῶν ἐπεμψέ, σπονδὰς
 καὶ δνοίαν ὑποχρέμεν. ὁ δὲ Σε-
 νήριος τῇ ἐν Ἀρμενίᾳ ποροφέντων
 καὶ γνώμῃ, ὅτι τῇ Αττιλῶν ἡπεί-
 ρετο, προσέφυγε δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Οσ-
 ρωνίων βασιλεὺς Ἄνχαρος, τὸς τε
 πᾶσιν ὁμπερῶν εἰς ἀσφάλειαν πί-
 στες ἐξέδωκε, τοξότας τε πλείους
 συμμάχους ἤγαγεν.

ætatum. Siquidem urbe tota at-
 que Italia præcones itabant con-
 vocatum omnes ad ludos, quos
 nec vidissent hactenus, nec vi-
 furi postmodo forent. Ita sci-
 licet intervallum præteritæ fu-
 turæque celebritatis, supra om-
 nem esse hominum ætatem signi-
 ficantes.

XXVII. Igitur aliquandiu
 Romæ moratus, participato fi-
 liis Imperio, cum se civili tan-
 tum victoria, contraque Ro-
 manos exercitus habita, clarum
 hactenus intelligeret, ex qua
 etiam triumphum recusaverat,
 decrevit item Barbarorum in-
 clarescere trophæis. Quocirca
 prætextu vindicandi Barfemii
 Atrenorum regis, qui Nigri
 partes faverat, exercitum in
 Orientem eduxit: jamque in
 Armeniam facturus impetum,
 præventus à rege Armeniorum
 est, mittente obsides ultro, &
 munera: ac suppliciter peten-
 te, ut sibi cum illo inire a-
 micitiam foedusque ferire li-
 ceret. Quare Severus proce-
 dentibus ex sententia rebus, in
 Armeniam perrexit ad Atre-
 nos. Sed & rex Osrhoënorum
 Augarus ad eundem transfu-
 git: traditisque obsidio liberis,
 fidem suam authoravit, sagitta-
 riorumque vim magnam misit
 auxilio.

1 Filium ejus Bassianum, qui Cæsar ap-
 pellatus jam fuerat, annum decimum ter-
 tium agentem participem imperii dixerunt
 milites, Getam quoque minorem filium.
 Spartianus.

2 Quia hoc bellum affectavit, refe-

rente Spartiano, gloriæ tantum cupidit-
 ate ductus.

3 Persarum regem Abgarum, ita enim
 in utroque nomine peccat Spartianus si
 præferendus sit noster. Arabas in dispo-
 sitionem accepit, Adiabenes in tributarios coegit.

XXVIII. Cæterum Severus regionem inter amnem agrumque Adiabenorū transfessus, etiam Arabiam felicem excurrit. Illic enim herbæ proveniunt odoratæ, quas nos aromata suffimentaue habemus. Ibi expugnatis vicis urbibusque permultis, omnemque agrum depopulatus, in Atrenorū regionem mox ingressus, Atras circumfedit, urbem scilicet altissimo impositam monti, ac maximis validissimisque obseptam mœnibus, florentem ingentique sagittariorum copia. Igitur hanc urbem Severianus exercitus, quanta maxima vi poterat oppugnabat, machinæque omnifariam mœnibus admovebantur, nullo oppugnationis genere prætermisso. Contra autem Atrēni audacter urbem defensare, sagittasque ac lapides superne jacentes pessime accipere Severianos: etiamque vasa fictilia volucris quibusdam, venenatisque bestiolis oppleta devolvere: quæ cum aut oculis involitarent, aut in apertas corporis partes sensim obreperent, graviter singulos confauciabant. Incideratque in morbos Romanus miles, æstum illum cœli nimio sole præfervidi parum ferens: sic ut longe plures ob hoc casus, quam hostili manu, interierint.

¹ Periphrasi illa significatur Mesopotamia.

² Inter quas præstantiores illæ Prisci cujusdam insignissimi in hoc genere artificis.

κν'. Ο δὲ Σεβήριος διαβὰς ἡ
ἡ πόλιν ἀμὲν μέσῳ γλῶ τῃ, καὶ
διαβλῶν χάραν, ἐπέδραμε καὶ τῶ
εὐδαίμονα Αραβίαν. φέρεται γὰρ πῶς
εὐώδεις, αἷς ἀρώμασι καὶ θυμιάμα
σι χρῶμεθα. πολλὰς δὲ κάμας καὶ
πόλεις πορθέτας, τῶν τε χάραν καὶ
ηλατήσας, ἐλθὼν εἰς τὴν Ατρενῶν
χάραν προσκατιζόμενος τὰς Ατρενῶν
ἐπολιόρκει. ἦν δὲ πόλις ἐπ' ἄκρῳ
ὕψιλοτάτης ὄρεος, τεῖχει μεγάλῳ
ἡμιανῶν περικυκλωμένη, πᾶσι δὲ
ὄρων τε τοξοτῶν ἀκμαῖς. ὁ δὲ
Σεβήριος στρατὸς προσκατιζόμενος,
πολιόρκει παντὶ δένει, περικυκλωμένην
πόλιν ἐξελεῖν. ² μηχαναὶ τε παντο
δαπαὶ προσήγοντο τῷ τείχει, καὶ
δὲν παρελείπετο εἶδον πολιόρκειν.
οἱ δὲ Ατρενῶν ἡμιανῶν ἀπειμάχοντες
τοξοῖς τε καὶ λίθοις ἀνωθεν βάλλοντες
καὶ μικρῶς ἐλύοντο τῷ Σεβήριος στρατῷ.
³ σκευὴ τε κεράμια πεποιημένα πᾶσι
ρήγεις πύλων μικρῶν μὲν, ἰσοδύναμοι
θνητῶν, ἐπέβαλον αὐτοῖς. τὰ δὲ ἐπι
πίπτοντα τῷ ὄψει, καὶ εἰ τί τις πε
ραγεγύμνωτο τῷ σώματι, λανθάνοντα
καὶ παρεσπόντα, πτρώσκοντά τε αὐ
τὸς, ἐλυμαίνετο. καὶ μὴ φέροντες τὴν
πνιγῶδες τῷ αἵματι, ἀλλὰ τὸ ὑπερ
βάλλον τῷ ἡλίῳ πῦρ, νόσοις περικυκ
λωμένοι διεφθίροντο, ὥς πλείστον μέρος
τῷ στρατῷ ἀλλὰ τοιαύτας αἰτίαι μάλλον
ἀπολλύσθαι, ἢ πρὸς τῷ πολέμῳ.

³ Tali commento usus est Hannibal contra Eumenem Pergamenum regem. v. Justin. lib. 32. Nepotem in vita Hannib.

XXVIII. Ἰαπαγορεύοντες τε τῷ στρα-
τῷ περὶ τὰ εἰρημνῆα, τῆς τε πολι-
τείας μὴ προχωρήσας, ἀλλὰ μάλ-
λον βλαπτομένων τῷ Ῥωμαίων ἢ χα-
λερύντων, τῷ στρατῷ ὁ Σεβήρ, ὡς
μὴ διαφθαρείη πᾶς, ἀπορακτὸν ἐπ-
αγγέλλει, δυσφορῶντα ὅτι τὰ μὴ, ὡς
ἐβόλειτο, τὰ τῆς πολιορκίας αὐτῶν
προκεχωρηκέναι. ² νικᾶν γὰρ πάντα δι-
ὲν ταῖς μάχαις εἰδισμένῳ, τὸ μὴ
ἀσθενέειναι, ἦσαν ἡγήτο. πάλιν παρε-
μυθήσατο αὐτὸν ἡ συναιετομένη τότε
πῶς ἐκείνους παράγμασι τύχη. ἔ-
τι γὰρ πάντα πασιν ἀπορακτῷ ἐπαγγέλλειν,
ἀλλὰ μείζονα χαλεπώσας, ὧν ἤλ-
πισ. χαλεπῶν γὰρ ὁ στρατὸς ναυσὶ
πολλαῖς, ἐκ εἰς ἃς ἐβόλειτο Ῥωμαίων
ὄχθας κατέχευεν. ὁππότε δὲ αὐ-
τὸν ἐξαγαγόντες τῷ ῥεύματι, προσ-
έκειλε ταῖς Παρδυαίων ὄχθαις, αἱ
μὴ πολλῶν ἡμερῶν ὄδῳ ἀπείχον τῆς
ἐν Κτησιφῶντα ἀφ᾽ ὧν, ἐνθα ἦν τὰ
βασιλεῖα τῷ Παρδυαίῳ. καὶ αὐτὸς διέ-
τελλεν εἰρήνῃ ἄγων, μηδὲν τι προσή-
κει νομίζων εἰσαπὼ τὰς πρὸς τὰς
Ἀσπυνοὺς Σεβήρου μάχας. ἡσύχαζεν ἔν
μηδὲν τι δεινὸν προσδεχόμενῳ.

XXIX. Ὁ δὲ τῷ Σεβήρῳ στρατὸς, ἀ-
κων προσάχθεις ὑπὸ τῷ ῥεύματι
ταῖς ἐπικεινὰ ὄχθαις, ἀπόβασιν τι
ποιουμένων, τῷ γὰρ ἐλεηλάτει,
δρόμιατά τε τὰ ἐμπύπλοντα ἐπε-
λαύνων, ἵν' ἔχη προβάς. καὶ κόμας
ἐμπροσθὰς ταῖς ἐμπυπλούσας, κατ'
ὀλίγον τε ἀποῖων, ἐπέστη Κτησι-

XXIX. Proin defatigatis jam
& contufis omnibus, proceden-
te secus obsidione, ac plus ja-
cturæ quam lucri Romano fa-
ciente, decrevit exercitum Se-
verus, priusquam universus peri-
ret, deportare ex eis locis, tri-
stem videlicet, infecto negotio.
Quippe affuetus vincere præ-
liis omnibus, victum se tunc
putabat, quia non vicerat. Sed
eum prospera fors, & fautrix
statim consolatur, neque enim
plane rebus infectis rediit, sed
majore quam speraverat succes-
su. Nam impositus navibus per-
multis exercitus universus, ne-
quaquam scilicet quo intende-
rat, Romanæ appulsus ripæ:
sed undarum impetu, Partho-
rum ad agrum proventus, haud
procul Ctesiphonte, qua in ur-
be sedes regis est. Is tunc pa-
cem agitans, ac nihil ad se per-
tinere Severi pugnas autumans,
quas gereret cum Atrenis, o-
ciosus videlicet nihil expecta-
bat mali.

XXX. Cæterum Severi ex-
ercitus cum ad eas ripas vi flu-
minis investus, moxque in
terram esset expositus, omnem
illico depopulari agrum cœ-
pit; abactisque, ut in quæque
inciderant, pecoribus ad ve-
scendum, vicisque aliquot in-
censis, paulatim usque ad Cte-

reposita inibi τὰ τῷ ἡλῶ ἀναθήματα.

² A nullo congressu nisi victor. Spart.
siphontem

De obsidione hac consule Dionem
lib. 75. ad quam impulerunt Severum,

siphontem perrexerunt: in qua civitate magnus rex Artabanus commorabatur. Igitur imparatos nacti Barbaros, caesis primo quicumque restitissent, direptaque mox urbe, pueris foeminisque in captivitatem abductis, tantum ipso rege cum paucis equitibus elapso, thesauris illius, ornatuque omni & suppellectile potiti, victores regrediuntur. Ita Severus fortuna magis quam consilio Parthicam victoriam adeptus est.

XXXI. Igitur prospere succedentibus rebus, literas ad Senatum populumque Romanum de se magnificas dedit: ac depictas in tabulis pugnas, victoriasque suas exposuit: nihil non honorum decernente Senatu, & super his cognomina impo-nente devictarum gentium. Ipse interea rebus ad Orientem fegestis Romam revertebatur, filios jam puberes secum adducens.

XXXII. Confectoque itinere, ac provinciis, ut cuique usus foret, ordinatis, Mysorumque & Pannoniorum recognitis exercitibus, urbem de-in triumphans invec-tus est, multis acclamationibus omni-

φῶντι, ἐν δ' αὖτ' ὁ μέγας βασιλεὺς Ἀρτάβανος. προσεσόντες δὲ Ῥωμαῖοι ἀπαρσικευμένοι τοῖς βασιλέωσι, πάντα τὰ ἐμπύλοντα φόνδον, καὶ διήρπασαν τὰ ἐν τῇ πόλει, πάντας τε παῖδας καὶ γυναῖκας αἰχμαλώτους ἔλαβον. φυγόντες δὲ τὸ βασιλεὺς αὐτῷ ὀλίγοις ἐκπεύσι, τίς τε θησαυρὸς τῆς χρημάτων αὐτῶ ἀίρεσι, καὶ πάντα τὰ κτήνη καὶ κειμήλια ἀρπάσαντες ἐπανέειπεν ὁ μὲν δὲ ὁ Σεβήρος τὴν μὲν μάχην ἢ γνώμην τῇ καὶ Παρθυαίων καὶ κακὸς μνησθῆναι.

λα'. Τύτταν δὲ αὐτῷ δεξιῶν ἔσθ' πᾶσαν εὐχλὴν προσχωρησάντων ἐπέσειλε τῇ τε συκλήτῳ καὶ τοῖς δὲ τὰς τε ἀρχαῖς μεγαληγορῶν, μάχας τε καὶ τὰς νίκας δημῶν ἀνέδεικε γραφαῖς. ἢ δὲ σύκλητος, σκας τε πρὸς ἐφηρίσματο αὐτῷ, προσηγορίας, ἐπὶ τῇ ἐθνῶν ὅσῃ Ῥωμαίων. χαλκοῦσας δὲ τὰ καὶ ἀναβολῇ ὁ Σεβήρος, εἰς τὴν ἡπειρὸν, ἄγων καὶ τὰς παῖδας, εἰς λικίαν ἐφίβων ἡδὴ τελῶντας.

λβ'. Ἀνύσας δὲ πρὸς οὐδοιστοῖς τὰ τε ἐν τοῖς ἔθνεσι διοικήσας, ἐκείνῳ ἀπῆντι τὸ χροῖον, τὰ ἐν Μουσείοις καὶ Παιείοις σφατόπεδον πελῶν, νικηφόρος ὑπὸ τῷ Ῥωμαίων, καὶ μεγάλῃς εὐφημίᾳ τι-

Ἰ Ἡρχε δὲ Οὐρολόγιστος αὐτῶν, inquit Dion. de hac ipsa victoria verba faciens. Καὶ κατὰ τὴν περὶ, καὶ τὴν Κλησιφάντου ἡλὼν ἐκείνην τὴν πᾶσαν διαρκέσαι τότε ἔρα τῶν

ταῖς ἐφῆκε, φόνον τὴν ἀνθρώπων πλείστον ἐργάσασθαι. 2 Reverfus, triumpho delato, appellatus est Arabicus, Adiabenticus, Parthicus Spart.

Ἰερουσαλὴμ

θρησκείας ἐπεδίχθη. θυσίας τε καὶ ἐορταίς, θύας τε καὶ πανηγύρεις τῶν δήμων παρέχε, νομάς τε μεγαλόφρονας ὀπιδούς, θύας καὶ τελέσας ὀπινίκους, ἐπὶ τῶν ἐκ ἐλίγων ἐν τῇ Ρώμῃ θύει·¹ διαύζων τε συνεχῶς, καὶ τὰ πολιτικὰ διοικῶν, τέσς τε ἡεὶς παιδύων καὶ σωφρονίζων.

λγ'. Οἱ δ' ἦδη μαιράκια ἤσαν, ὑπὸ δ' ἐν Ρώμῃ τεύφης καὶ ἀφίτης, τῆς τε πρὸς τὰ δαμάματα ὑπερβαλλέσης σωφείας, ἡνιοχείας τε καὶ ἡρχήσεως τὰ ἦδη διεφθείροντο. πρὸς τε ἀλλήλους ἐσαύάζον οἱ ἀδελφοί, τὰ πρῶτα μὲν ὑπὸ παιδαγωγῶν φιλονικίας, δι' ὀρεγύων μάχας καὶ ἀλεγεινῶν συμβολὰς, πάλας τε παίδων, ἀλλήλοις εἰρίζοντες· ἦτε πρὸς τὰ δαμάματα αὐτῶν, ἢ τὰ ἀκροάματα παιδῶν, φιλονεικῶς ἐχάστοτε ἐμειρίζετο καὶ ἐδενὶ ἀμφοτέρω ὁμοίως ἡρίσκοντο. ἀλλὰ πᾶν τὸ τῶν ἐτέρω φίλον, τῶν ἄλλω ἐχθρόν ἦν. συνεκρούον δὲ αὐτὰς ἐκατέρωθεν οἱ τε κόλακας, καὶ οἱ διεράποντες, πρὸς τὸ ἡδὺ δ' ἡλικίας κολακδύοντες, καὶ ἀνδελφόντες. ὁ δὲ Σεῦρος ταῦτα πυνδαγόμενος, συνάγειν τε καὶ σωφρονίζειν τὰ πρῶτα ἐπειρᾶτο.

λδ'. Τὸν δ' ὀφρεσβύτερον (ὃ γνήσιον μὲν ἦν ὄνομα Βασσιανός, πρὶν εἰς τὸ βασιλεῖον οἶκον παρελθεῖν)

que ceremonia populo excipiente. Cui quidem ipse festos dies sacrificiaque & spectacula, ac celebritates indulgit: magnoque dato congiario, & ludos pro victoria celebravit. Romæ dein haud paucos moratus annos, jus dicebat, frequenter civilibus negotiis, & liberis erudiendis intentus.

XXXIII. At illi jam tum adolescentes, deliciis, victuque urbano, nimioque spectaculorum aurigationisque, & saltationis studio bonam indolem corruperant. Interque se fratres dissidebant, puerili primum certamine, edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumque conflictibus, ac puerorum colluctationibus exorta discordia. Nam seu quid in scena audirent, sive item spectarent, semper utique diversis accedebant, nusquam eisdem studente utroque: sed quod alteri charum foret, id alteri statim odiosum: committentibus etiam utrinque ipsos adulatoribus atque ministris, nihilque non ad gratiam suggerentibus, ut ad se quisque pro virili diversos retraherent. His cognitis, Severus reducere in gratiam, atque emendare conabatur.

XXXIV. Tum Bassiano, qui tunc honores imperatorios ὅπῃ δὴ τλαὶ τῆς ἀρχῆς πρὶν εὐ-

¹ V. Κατάσαιν vitæ Severi, ita enim Dion vocat, lib. 76. Inter cætera vero hoc præcipuum ducit, quod τοῖς δικαζομένοις ὁ δὲ ἱκανὴν ἐπέχῃ, i. e. abunde tem-

poris dedit, quod olim aqua meriebantur, καὶ ἐκρίνε μέχρι μεσημβρίας.

² Sylburgius insertam veller partie. [τῆς] post [ὕπῃ].

adeptus,

adeptus, Severus Antoninus ac-
cepto Marci cognomine vo-
cabatur, ac major natu erat,
uxorem dedit filiam Plautia-
ni, præfecti cohortibus urbanis.
Hic (ut perhibent) Plautianus
ab initio ætatis tenui fortuna
fuit, seditionisque, & aliorum
criminum reus, ac mulctatus
exilio: sed erat Severi muni-
ceps, Afer natione, atque (ut
quidam putant) etiam consan-
guinitate propinquus: ut vero
alii affirmant, flore magis æ-
tatis per stuprum conciliatus.
Hunc autem Severus ex parva,
humilique fortuna, ad opes
maximas provexerat, ac damna-
torum bonis adjudicatis, lon-
ge supra cæteros collocuple-
taverat, tantum non imperio
quoque participato. Quis ille
opibus licentiaque abutens, ni-
hil crudelitatis aut violentiæ,
ut quidque ageret, omittebat,
cunctis etiam atrocior omnium
ætatum principibus. Ergo hu-
jus filiam Severus uxorem filio
suo tradidit.

XXXV. Enimvero Antoni-
nus ipse parum lætus eo matri-
monio, ac necessitate magis
quàm voluntate impulsus, puel-
lam ipsam pariter & puellæ pa-
rentem pessime oderat, sic ut

τύχῃσι¹ Σιζήρῳ, Ἀντωνίνῳ ὀνό-
μασι, Μάρκῳ δειλήσας αὐτὸν πρε-
σβυτέρῳ φέρειν. ἡγάγετό τε αὐτὴν γυ-
ναῖκα, γάμῳ παρθενίᾳ δέλων. ὡς
δὲ ἐκείνη θυγάτηρ ᾧ ἐπάρχοντι² τῶν
στρατοπέδων, Πλαυτιανὸς δὲ ὡς ὄνομα
αὐτῆς. τῷτον τὰ μὲν παρῶτα τῆς ἡλικίας
εὐτελῆ πνεῖς³ αὐτὸν καὶ πᾶσι
γαλεῖν⁴ ἔλεγον, ἀλόντα ὅπῃ γαστρί,
καὶ πολλοῖς ἀμαρτήμασιν, ὄντα καὶ
πολίτῳ ἑαυτῇ (λίβις γὰρ καλεῖται)
ὡς, ὡς μὲν πνεῖς ἔλεγον) πρὸς γένος
αὐτῆς ὑπάρχοντα. ὡς δὲ ἔτεροι δι-
δάσκον, ἀκμαζέσθῃ ἡλικίᾳ γυναικὸς
παιδικῇ. πᾶσι ἄλλ' ὁ Σιζήρῳ
μικρὰς καὶ εὐτελεῖς τύχης εἰς μικ-
ρὴν πρεσβυτάτην ἐξουσίαν, πλεῖστον τε
πρεσβυτάτην ἐκδοκίμῃ, ᾧ ἀναρκεῖται
χρεῖζόμενον τὰς ἐξουσίας, ἐδὲν ἔπειτα
ἄλλ' ἢ⁵ μελειτάμηνον πρὸς αὐτὴν
ἀρχὴν. ἥ περ ἐκείνος ἀποχρεώμενος ὑπὸ
ἀμύμητον, ἔτε βίας ἐν πᾶσι οἷς ἐ-
πεσπῆν, ἀπέχετο, φοβερῶτερον τῷ
πᾶσι ἀρχόντων γενέμενον. τῷ
ᾧ θυγάτηρα ὁ Σιζήρῳ ζεύξας ἦν
ὑφ', ᾧ οἶκον ἠνώσεν.

λέ. Ὁ δὲ Ἀντωνίνῳ, ἐκ πάσης
τῆς ἡλικίας τῆς γάμῳ, ἀνάσκει καὶ
μᾶλλον ἢ πρεσβυτέρῳ συνεζευγμέ-
νον, ἀπεχθὺς πάντῃ τῷ κα-
ρῶν δέχαιτο, καὶ πρὸς τὸν πατέρα

¹ Vertit Policianus quasi legeret Σιζήρον.

² Sylburg. [ὄντα.]

³ Οὕτως αὐτὴν ὑπερβαίνει εἰς πάντα, ὥς ἐ-
κείνην μὲν, Plautianum sc. ἐν αὐτοκράτορι,
αὐτὴν δὲ ἐν ἐπάρχῳ μίση οἶμαι. Erat enim

uti, Dion refert, πλεῖστα τε ἀνθρώπων καὶ
μάλιστα δυνάστες, πολλὰς τε τῶν ἐλλογιμῶν
ἀνδρῶν καὶ ὁμοίων αὐτῇ ἐξουσίᾳ, πάντα
δὲ ἐπεσπῆν, καὶ πάντα παρὰ πάντων ἦν, καὶ
πάντα ἐλάμβανεν, &c.

αὐτῆς, ὥς μήτε εὐνῆς, μήτε ἐ-
 ρίας κοινωνεῖν, μουσάπειδαί τε τλῶ
 κόρην. Ἰ ἀλλ' ἦν τε ἐχέσστε ἀπικί-
 νειν καὶ αὐτῶ καὶ τὸν πατέρα,
 ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ἐκράτης γήνηται
 μόνῳ. πᾶντα δὲ ἡ κόρη ἐχέσστε
 ἀπὸ γαίης τῶ πατρὶ, καὶ τῆ γά-
 μου τὸ μῖσθον διηγουμένη, παρῶ-
 ξιν αὐτόν. ὁ δὲ Πλαυτιανὸς ὁ-
 ρῶν τὸν μὲν Σεβήρον φοβεύειν τε
 ἦδ' ἡ, καὶ σιωπῶν ὑπὸ νόσῳ ἐνο-
 χλόμενον, τὸν δὲ Αντωνίνον ἐμ-
 βειδῆ καὶ θρασυῖ νεανίαν, δε-
 δῶς τε αὐτῇ τὰς ἀπειλὰς, δρᾶ-
 σά τι μᾶλλον φθάσας ἢ παθεῖν
 ἀναμείνας, ἠθέλησεν. ἐπὶ τε αὐτόν
 καὶ πολλὰ μὲν τὰ πρὸς βασιλείας
 ἐπιδυμῶν ἀναπεύδοντα, πλάττει τε
 φοβόλην, ἢ μὴ πρῶτερόν πινι ἰδι-
 ωτῶν ἐγγίγναι, στραπτῶν τε δε-
 ρατῆαι, πῦμαί τε αἱ παρὰ τῆς
 ἀρχομενῶν, γῆμαί τε ὧ πρῶται.
 ἡμῖς οὖν γὰρ τῶν τε πλατύσημον
 ἐδῆτα, ἐν τε τοῖς ἑξῆς δυνάτε-
 ρα ἰδύσασιν ἐτέτακτο. παρηώρητό
 τε αὐτῶ ξίφος, καὶ παντὸς ἀξι-
 ωματὸς γῆμα ἔφερε μόνῳ. πρῶ-
 τῶν δὲ φοβερός ἦν, ὥς μήτε πῖνα
 πρῶται, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπαν-
 ταμῶν ἀναστέφειν. οἱ τε πρῶτον-
 τες αὐτοῦ ἐκέρυλλον μνηδέναι παρ-
 quot, quacunque iter faceret, denunciabant, ne quis in proximo

ne thorum quidem, laremque,
 cum ea communem pateretur:
 adeoque averfabatur, ut mina-
 retur quotidie occisurum ipsam,
 patremque, simul atque imperi-
 um solus obtinuisset. Quod cum
 illa identidem ad patrem refer-
 ret, simulque quantopere foret
 invisā patefecisset, magnopere
 hominem irritavit. Igitur Plau-
 tianus senem jam Severum i-
 psū cernens, ac morbo sæpe la-
 borantem: contra vero Antoni-
 num ferocem inprimis, auda-
 cemque juvenem: pavidus ob
 illius minas, decrevit facinus in-
 vadere aliquod, priusquam ipse
 opprimeretur. Suberant præte-
 rea multa, quæ hominem ad
 imperii cupiditatem inflamma-
 rent: opes, quantas nemo priva-
 tus antea possederat. Militum
 præterea obedientia, & apud
 omnes Romanæ ditionis homi-
 nes maximi honores. Ad hæc
 habitus, quo in publicum pro-
 dibat: siquidem latum clavum
 perpetuo habebat, atque in se-
 cundis consularibus numeraba-
 tur. Ensem præterea gestabat,
 cæteraque omnia supremæ di-
 gnitatis insignia; adeo quacunque
 incederet, trux atque horribilis,
 ut non modo non adiretur à
 quoquam, sed etiam qui fortuito
 occurrebant, ab eo verterent o-
 culos. Quin anteambulones ali-

1 Stephanus leg. ἀπειλῶν τε.

2 De honorario consulatu hoc intel-
 ligi non vult Boeclerus, Gutheri alicujus
 vel autoritate vel conjectura fretus, qui
 ita hunc locum interpretatur, quasi Plau-
 tianus eum tenuerit locum, qui daretur

iis, qui secundum (*rectius forsan dixeris
 secundum*) consules fuissent. Nam quid sit
 aliud esse secundum consules, quam post
 illos proxime collocari, non assequor;
 quod iis fortasse indultum est, qui se-
 cunda vice consulatum obierint

consistere, neve illum contueri auderet: sed averterent universi oculos, terramque despectarent.

XXXVI. Quæ cum cognovisset Severus, ne ipse quidem prorsus æqui boni facere, sed molestius jam graviusque ferre, sic ut nonnihil etiam de illius autoritate detraheret, ac persuadere homini conaretur, aliquid jam è tanta illa insolentia imminueret. Quorum impatiens Plautianus non dubitavit imperium ipsum appetere insidiis: quocirca talia quædam machinatur.

XXXVII. Saturninus erat quidam tribunus, qui Plautianum in primis observabat. Et cum facerent idem omnes, unus tamen ille majore quadam venerationis specie, magisque homini obrepserat. Hunc sibi igitur fidissimum fore putans, ac solum denique commissæ tacite habiturum, & imperata facturum, vocari ad se sub vesperam jubet, remotisque arbitris; Nunc illud, inquit, est, cum summam imponere manum debeas amoris, observantiæque tuæ, cujus mihi hactenus dedisti specimen; cumque remunerare te pro meritis, ac debitam referre gratiam possum. Datur optio tibi, velis-

εἶναι, μὴδ' εἰς αὐτὸν βλέπειν, ἀλλ' ἀποσπένδειται, καὶ χάπτειν.

λς'. Οἷς περ καὶ ὁ Σεῦρος ἀγγελιομένοις, οὐ πάνυ πᾶσι σκετο, ἀλλ' ἀπεχθὲς ἦδη καὶ βαρὺς ἀκρίβειαν ἐλάμβανε, ὥς καὶ οὐκ εἶναι πᾶσι αὐτῆς τῆς ἐξουσίας τὸν Σεῦρον, καὶ πείσαι καλύειν τὸ ἴδιον βάλλον τῆς ἀλαζονείας. ἃ δὲ μὴ φέρων ὁ Πλαυτιανὸς, ἐπὶ λήμψιν πρὸς αὐτοῦ τῇ ἀρχῇ, καὶ μηχανήται τοιάδε.

λς'. Ἰ. Σατουρνίνου ἦν εἷς ἄνθρωπος αὐτῷ χλιαρχέντων, ὅστις περβαλλόντως τὸν Πλαυτιανὸν ἐκράτευσε, καὶ πάντων μὲν τῶν ποιούτων, ἐκείνου δὲ πλείονι σπουδαίᾳ ὠκείωτο αὐτόν. Τέτον ποταμὸν ἠγάγετο, καὶ μόνον οὐκ ἐπὶ φυλάξαι καὶ πληρῶσαι ἀποβῆτας ἐντολὰς, οὗτοι δὲ ἔλθον μετὰ πᾶσι πάντων ἀνακεχωρημένων. νῦν σοι χεῖρος, ἔφη, τέλει γενναῖον ὁπιδεῖναι εὐνοία τε καὶ πειρῆσαι, ἢν πρὸς με ἐπιδείξω, καὶ μοί τε ἀμείψασθαι σε κατ' ἀξίαν καὶ πᾶσι περσέουσιν χάριν ἀποδιδόναι. πρὸς κεῖται δὲ σοι αἵρεσις ἢ πᾶσι ὅπερ ἐμὲ νῦν ἐρεῖς ὄντα, καὶ πᾶσι

1 Dion aliter rem narrat, subornatumque ab Antonino Saturninum ut invidiam destinaret huius cædis in Plautianum rejiceret. Δι' Εὐδόξου, inquit, τῷ τερτίῳ αὐτῷ Σατυρινὸν τίτα Εκατόνταρον, καὶ ἄλλους δύο ὁμοίους αὐτῷ ἐπέσει ἐπαγγέλλει.

οἱ, ὅτι δέκα ἡμετέροις ἀρχαῖς, ἐκ αὐτῶν καὶ αὐτῶν ἦσαν, ὁ Πλαυτιανὸς κεκαλεσμένος εἶναι καὶ τὸ Σεῦρος καὶ τὸ Αἰλιανὸν κηρύττει, (de personis utique constat, nisi quod ipsum σκυώρημα sit incertum ἀνέμορις) καὶ τίτα γραφεῖν, ὥς καὶ ἐπ' αὐτῷ ἴδιον ἀνέμορις, ἀνέγνωσκον.

ἐπιπνίξαι τὴν ἐξουσίαν παραλαβὴν ἀφ' ἑαυτοῦ μὲν, ἢ τιθῆναι αὐτίκα, ἀπειθείας ὑποχρόντα πμωείαν. μὴ δὲ σε τὰ ἔργα τὸ μέγα ἐκπλητ-
τῶ, μηδὲ τὸ τῆς βασιλείων ὄνο-
μα παραπύπτω. εἰσέναι τε γὰρ μέ-
χει τῇ δωματίῳ, ἐνθα ἀναπαύονται,
διώσσει μόνον, ἅτε τῇ νυκτερινῇ
φυγῇ ἐκ τοῦ οἴκου ἐγκαταλείπεται.
ὅππῃ δ' ἂν μέλλοις πράττειν, λανθά-
ναι ἀκωλύτως τάλαρ ἔχεις, ἐπεὶ
μήτ' ἐμὰ ἐπὶ τοιαῦτα κελεύσει σω-
φροσύνη, μήτε σε ὑποκρίσῃ. ἀνελθε
δὴ εἰς τὴν βασιλείαν αὐλῇ, καὶ ὡς
πᾶς ἀγγελίας ἐπειγύσας καὶ ἀπορρή-
τας παρ' ἐμῷ φέρων, ἐπιστελδὼν αὐ-
τοῖς, ἀποκρίνοιτο. ἀνὴρ δὲ γενναῖος γένε-
ται, ἡρώδης κατεργασάμενος προσδύτῳ
καὶ παιδαίειον. μέλαχρον καὶ τὸ μέ-
γας τῇ κινδυνῶν, μεδέξεις καὶ τῇ με-
ρίων τῇ καλορρώσεως πμῶν.

ΛΗ'. Ταῦτα ἀκούσας ὁ χιλιάρ-
χος, ἐξεπλάγη μὲν τὴν ψυχῇ,
οὐκ ἐταράχθη δὲ τὴν γνώμῃ.
ἀλλ' ἅτε ἀνὴρ ἐκ ἐξω φρενῶν κα-
δύσας (καὶ γὰρ ἡ τῇ γένει Σύρος,
δριμύτεροι δ' ὡς πρὸς τὰς ἐννοίας
οἱ ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν ἄνθρωποι)
τῇ θυμὸν ὁρῶν ἐνδυσσώντα τῇ κελεύ-
οντι, καὶ τῇ ἐξουσίαν εἰδὼς, ἐκ ἀν-
τειπνίξαι ὡς μὴ παρ' αὐτὰ κολαδείη.
σφραγισάμενος δὲ τὴν κλῆδα καὶ
ἀπαρτῶν ἀκούειν, προσκυμήσας τε
τῇ βασιλείᾳ, χαίμαλαίον τε ἡπ-
σε τῇ φόνε φέρων τὰς ἐντολάς. ἔδο-
ξε τῷ τυραννικόν, εἰ τινα ἐκπέμ-
πειν ὅππῃ φόνον ἄκεστον, ἐντέλλε-
σαι τῷ ἀφ' ἡραμμάτων, ἵνα μὴ,

ne ille ipse evadere, quem me
nunc esse cernis, atque huic
tantæ potentæ succedere: an
perire statim, dato contuma-
cis animi supplicio. Neque
tu vel magnitudinem rei perti-
mueris, vel nomina imperato-
rum expaveris: intrare tibi in
cubiculum ubi somnum capi-
unt, soli nempe licet, rede-
unte vice nocturnæ custodiæ
clam, nullo prohibente, fa-
cilè quod volueris transiges.
Nihil est autem quod hic me-
um jam expectes Imperium.
Abi modo in aulam Principi-
pum, quasi aliqua à me man-
data habeas arcana, & gravia:
atque ut virum fortem decet,
senem unum, ac puerum, in-
tra suum utrumque cubiculum
obtrunca. Nam cum in par-
tem veneris periculi, etiam re
confecta, in partem maximi ho-
noris succedes.

XXXVIII. Hæc dicta ut
animum tribuni perterruerunt,
ita minime consilium excusse-
runt, sed & homo neutiquam
mente captus (erat enim ge-
nere Syrus, ac sunt ferme ad
Orientem mortales acerrimis in-
geniis) cognito furore ac ve-
cordia, quantumque ei liceret
minime ignarus, haudquaquam
ausus detrectare, ne scilicet da-
ret continuo poenas, cum se
optata ac lubentia simularet au-
dire, prius adorato illo tanquam
Imperatore, jam libellum pete-
bat demandatæ sibi cædis. Quip-
pe mos tyrannis, cum aliquem
indemnatum occidi jubent, per
litteras potissimum injungere, ne
dein cædis imperatæ nullum re-
linqua-

linquatur argumentum. Hic Plautianus cæcutiens nimis cupiditate, dat libellum tribuno: atque ad cædem mittens admonet diligenter, ut interfecto utroque principe, priusquam divulgetur facinus, se jubeat acciri, quo ante in palatio conspiciatur, quam occupatum Imperium quisquam audiat. Sub hac pactione tribunus digreditur, ac de more totam libere domum principis pervadit: cognitoque quam difficile factu foret, duos ab uno homine principes, & quidem diversis habitantes cubiculis, obtruncari, adit ad Severum, & cum janitoribus agit, ut se ad Principem intromittant, afferre se quæ ad illius salutem pertineant. Illi hæc Severo renunciant, qui tribunum continuo jubet acciri. Ingressus: Venio, inquit, tibi o domine, ut sane putat is à quo sum missus, ad cædem tui, carnificinamque: ut egomet opto ac volo, beneficii author tibi & salutis. Plautianus Imperium captans infidiis, cædem mihi tuam, filique tui mandavit: neque verbis modo, sed & literis. Testimonio est hic libellus. Ego quidem ego recepi facturum quæ imperaret, ne alter scilicet, me detrectante, negotium susciperet. Verum ad indicandam rem tibi sum præsto, ne ignarum illius opprimat audacia.

XXXIX. Dicenti hæc tribuno, atque ubertim lachrymanti, non continuo tamen fidem Severus habebat. Quippe

μηδὲ μόνον, ἢ ἀκρίτως μαλὶον. ὁ δὲ Πλαυτιανὸς τὸν πρῶτον τῇ ἐπιτάγῃ, δίδωσιν αὐτῷ τὸ γραμματεῖον, καὶ ἐκπέμπει ὅτι τὸν φόνον, ἐνείλεται μὲν, ἐπὶ αὐτοτέρως ἀναρῶνται, πρὶν διαβῶντων γενέσθαι καὶ παραχρῆν, πέμψαι τὰς καλέσονται αὐτὸν, ἵνα ὁρῇ παρῶν ἐν ταῖς βασιλείαις, ἢ ἀντιπρὶν τῶν βασιλικῶν ἐξουσιῶν. ὅτι ταύταις διὰ τὴν συνουσίαν ἀνελθὼν ὁ χιλιάρχης, εἰσπλῖν μὲν ἀπὸ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκίας καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς ἀκωλύτως. εἰδὼς δὲ ἀδύνατον ὃν δύο διαχειρίσασθαι βασιλείας, καὶ ταῦτα ἐν διαφόροις οἰκοῖς διατεταγμένους, ὅπως τῇ δωματίῳ τῷ Σεβήρῳ, καλέσας τὰς βασιλικὰς δαμάσκειας φύλακας, ἤξιωσεν εἰσπαρῆναι αὐτὸν, ὡς διὰ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτοῦ ἀγγέλλων. οἱ δὲ διηλώσαντες τῷ Σεβήρῳ, καὶ καλούσαντο αὐτὸν τὸν χιλιάρχον εἰσπαρῆναι. ὁ δὲ ἀνελθὼν, ἦκω σοι, ἔφη, ὃ δέσποτα, ὡς με ὁ πέμψας οἴεται, φρονέει καὶ δῆμιον, ὡς δ' αὐτὸς εὐχόμενος καὶ βέλομαι, σωτήρ τε καὶ ἐργάτης. Πλαυτιανὸς δὲ ὁπρὸς αὐτῶν τῇ ἀρχῇ, ἐνείλετο μοι φόνον σέ τι καὶ τῷ παιδὶ, καὶ τὴν ἐλπίδα λόγους μόνον, ἀλλὰ καὶ γραμμάσι. καὶ μαρτυρεῖ τὸν γραμματεῖον. ἐγὼ δὲ ὑπὸ χιλιάρχῳ ὅπως μὴ, ἐμὲ τὸ ἔργον ἐξαίτια μένει, ἀλλὰ ἐφχειρῶ. σοὶ δὲ ταῦτα διηλώσαν ἦκω, ὡς ἂν μὴ λάδοι τὸ τολμώμενα.

ΛΔ'. Τοιαῦτά πνα λέγοντο αὐτοῖς, καὶ διακρίνοντο, οὐκ οὐδέ τις ὁ Σεβήρ, ὁπρὸς αὐτοῖς, ἀλλὰ

ἄτι' πολὺ ἔχων ἐν τοῖς σέρνοις τὸ
 Πλαυπανῆ φίλτρον, συσκόλῳ πινα
 καὶ σκωλῳ τὸ πρᾶγμα ὑπώπτεται.
 ἡμεῖς τε τὸ ὕδον αὐτῷ ἔχθρη τὸ Πλαυ-
 πανῆ, καὶ μίσηι τῆς ἐκείνου θυγατρὸς
 εὐρηκάναι πινὰ τέχνῳ κατ' αὐτῷ,
 καὶ διαβολῷ θανατηφόρον. μεταπιμ-
 λόμενος δὲ τὸν ὕδον ἡπάτο, ὡς ποι-
 αῖτα χεῖρα σκωλίζοντα κατὰ ἀνδρὸς
 οὐκ καὶ οἰκείας. ὁ δὲ Αντωνῖνος, τὰ
 μὲν πρῶτα ἀπαμύνητο, μηδὲ εἰδέ-
 ναι φάσκων τὰ λεγόμενα, ἐκκειμένῳ
 ἢ τῷ χιλιάρχῳ, καὶ τὸ γραμμα-
 τῆον δεικνύων, παρεδάρσυνε τε
 αὐτὸν, καὶ πρῆττεν εἰς τὴν ἐλέγ-
 χος ὁ Αντωνῖνος. ὁ δὲ χιλιάρ-
 χος ὁρῶν ἐς ὅσον ἦκει κινδύνῳ, δι-
 δῶς τε τὴν πρὸς τὸν Πλαυπανὸν
 τῷ Σεβήρῳ εὐνοίαν, ὁπταμένῳ ὡς
 ἐκ λάδοι ἢ ὀπτελῶν, καὶ μὴ ἐλεγ-
 χθεῖν, ὁλερῶ αὐτῷ ἔχ ὁ πυλὼν
 ἐπὶ πηλῆται καὶ τίνα, ἔφη, ὦ δέσπο-
 ται, ἐλεγχον μέζονα βέλεσθε, ἢ
 πῶς ἀποδείξιν φανερωτέρων; ἐπε-
 ρεῖσθε γὰρ δὴ μοι, ἔφη, προελθόντι
 τῷ βασιλείῳ, ἀφ' οὗ πινῶ τῷ ἐ-
 μοὶ πρῶτον δηλώσαι, ὅτι δὴ τὸ ἐρ-
 γον χεῖρα εἰσάγει. ὁ δὲ ἀφίξιται πι-
 σεύσαι καὶ οἰόμενος ἔρημα τὰ βα-
 σίλεια χεῖρα ἰδεῖν. ὅταν δὲ ἀφί-
 κηται, ὑμέτερον ἦδη ἔργον εὐρεῖν τὸ
 ἀνέδεικται. οὐχ ἄν δὲ εἶναι πολλῶν

adhuc in pectore multum ex
 Plautiani amatorio infederat,
 quin esse id totum negotium
 compositum, ac fabulosum su-
 spectabat; ratus filium suum
 Plautiano infestum, natamque
 ejus perosum, commentum esse
 technam hujuscemodi ac mor-
 tiferam calumniam. Quare ac-
 citum ad se graviter increpare
 institit, quod in hominem a-
 micum atque domesticum ta-
 lia machinaretur. Antoninus
 autem primo quidem dejera-
 bat ignarum se totius negotii:
 dein instanti tribuno, & li-
 bellum ostendenti, animum au-
 daciamque addebat ad crimen
 coarguendum. Sed ille co-
 gnito, quam magnum in dis-
 crimen venerat: tum præterea
 haud ignarus, quam acceptus
 Severo Plautianus foret: neque
 non etiam intelligens, si latuif-
 sent insidiæ, parumque indici-
 um probaretur, exquisitissimum
 sibi impendere supplicium: &
 quodnam, inquit, ὁ domini,
 argumentum amplius, quodve
 apertius quæritis indicium? Si-
 nite egrediar regia, perque a-
 liquem fidum mihi hominem
 significem Plautiano, facta esse
 jam quæ imperaverat. Ade-
 rit ille statim re credita, va-
 cuam scilicet regiam occupa-
 turus. Ibi vestri muneris fu-
 erit, rem totam deprehendere.

Adeo amoris in Plautianum te-
 nax Severus, ut affectus suos nemo
 vehementius expresserit, φιλῶ τιν' ἀν-
 δρα, inquit Dion de Severo, ὡς καὶ εὐ-
 χαῖται προαποθνήσκον αὐτῷ, quin & iis
 indicibus amorem suum publice testa-

tus est Severus, ut Orator, qui Con-
 stantem accusaverat propter everfas
 Plautiani statuas, multa diceret, atque
 illud imprimis: Θάνατον δὲ τῷ Σεβήρῳ
 συμπαροῦν, καὶ Πλαυπανῆ τῷ ἐπὶ Σεβήρῳ
 παρῶν.

Jubete

Jubete modo in ædibus quietem agitari, ne præcognita res omne consilium subvertat.

XL. Hæc locutus, fidissimum sibi hominem deligit, qui Plautianum suis hortetur verbis, acceleret, atque adsit quàm primùm, dum uterque princeps jacet: oportere antequam res populo innotescat, intrus esse eum, ut sc. occupata arce, constabilitoque imperio velint nolint universi, non scilicet principatum adeunti, sed jam plane principi obediant. His creditis Plautianus (erat autem jam diei vesper) magnam in spem sublati, lorica induitur sub vestem, tuendi corporis gratia: simul conscenso vehiculo properat in regiam, paucis modo qui aderant deducantibus, ratisque eum magnis de rebus ab imperatoribus acciri.

XLV. Ut autem in aulam nullo prohibente ingressus est, ignaris quæ agerentur custodibus, occurrens tribunus, composito dolo salutatur Imperatorem: dein manu prehensum, deducit intra cubiculum, ubi projecta esse Imperatorum cadavera mentiebatur. Jamque aliquot è corporis sui custodibus Severus comparaverat, qui statim ingresso manus injicerent. At Plautianus quum longe alias animo spes ageretur, ut ingressus cubiculum esset, cernens utrumque illic stantem principem, comprehensumque se teneri sentiens: re tanta per-

ἀνὰ τὰ βασίλεια κελύουσας, ὅπως τὸ θεωρητέον μὴ θεωρηθῇ, ἐνατρεπῇ.

μ'. Ταῦτα εἰπὼν, ἐντέλλεται πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους αὐτοῦ, ἀγγεῖλαι Πλαυτιανῷ, ἵνα κεν τῷ ταχίστῳ, καὶ δαίῳ ἀμφοτέρους τὰς βασιλείας καὶ δεῖν αὐτὸν ἐνδοῦν (ἴ), ὅπως ἐκπύῃ τὴν δόμῳ γενέσθαι, ὥς ἂν τὸ ἀκρόατος χειρὶ λαμβάνῃ, καὶ τὴν βασιλείαν ἰδρυμένην, ἐκόντες τε καὶ ἀκόντες παύσῃεν ἐκ ἐσθλῆς βασιλείας, ἥδη ὄντι. τότε τις πρὸς αὐτὸν Πλαυτιανὸς, ἥδη περὶ δέξιον ἐσθλῆς, καὶ δαίῳ ἀμφοτέρους τὰς βασιλείας καὶ δεῖν αὐτὸν ἐνδοῦν (ἴ), ὅπως ἐκπύῃ τὴν δόμῳ γενέσθαι, ὥς ἂν τὸ ἀκρόατος χειρὶ λαμβάνῃ, καὶ τὴν βασιλείαν ἰδρυμένην, ἐκόντες τε καὶ ἀκόντες παύσῃεν ἐκ ἐσθλῆς βασιλείας, ἥδη ὄντι. τότε τις πρὸς αὐτὸν Πλαυτιανὸς, ἥδη περὶ δέξιον ἐσθλῆς, καὶ δαίῳ ἀμφοτέρους τὰς βασιλείας καὶ δεῖν αὐτὸν ἐνδοῦν (ἴ), ὅπως ἐκπύῃ τὴν δόμῳ γενέσθαι, ὥς ἂν τὸ ἀκρόατος χειρὶ λαμβάνῃ, καὶ τὴν βασιλείαν ἰδρυμένην, ἐκόντες τε καὶ ἀκόντες παύσῃεν ἐκ ἐσθλῆς βασιλείας, ἥδη ὄντι.

μα'. Ως δὲ ἐπέστη τῇ βασιλείᾳ αὐτῇ, ἀκωλύτως τε εἰσῆλθεν, καὶ γινώσκων τὸ θεωρητέον πρὸς τοὺς λαόν, ὑπαντάμενος δ' ὁ χιλιάρχος, ἐνεδρεύων τε θεωρεῖται ἐκ τοῦ κράτους, καὶ δίδειν συνάδους ἐκ τοῦ κράτους τὴν χεῖρα, εἰς τὸ δωματίον εἰσῆλθαι, ἐνθα ἔρασκον ἐξείφθαι πρὸς βασιλέων σώματα. ἥδη δὲ πρὸς αὐτὸν συματοφυλάκων, οἱ συματοφυλάκων αὐτὸν εἰσελθόντα. ὁ Πλαυτιανὸς ἐφ' ἐτέρας εἰσελθὼν ἐπὶ πύλιν, ὅρα τὰς βασιλείας ἀμφοτέρους ἐφείδοντας. συλλαβὴς τε καὶ χεῖρας ἐκπλάγεις τε τὰ πράγματα

τη, καὶ ἐλπίζει. ἀπελογεῖτό τε, πάν-
τα φάσκων ψευδῆ εἶναι, καὶ συσκευυῖ
κατ' αὐτῶ, καὶ δράμα ἐκδοῦναι.
πολλὰς δὲ καὶ μὴ Σεβήρου ὀνειδίζον-
τος εὐεργεσίας τε καὶ τιμὰς. καὶ δὲ
πρώτος τε καὶ εὐνοίας τῆς ἀνωθεν
ὑπομνήσκοντος, ἡρέμα πως ὁ Σε-
βήρος ἠπείχετο πειδοῖ ἧς ὑπὸ τῷ
Πλαυτιανῷ λεγομένη, ἔς τε δὴ ὑπε-
ράν καὶ θώρακος μέρος, καταξεία-
χθείσης καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐδῆντος.

μὲν. Ὅπερ ἰδὼν ὁ Ἀντωνῖνος,
ἦτο θρασὺς, θυμοειδής τε, καὶ φύ-
σι μισῶν τὸν ἀνθρώπον. ἀλλὰ πρὸς
δύο, ἔφη, ταῦτα τί ἂν ὑποκρίναιο;
ἡμῖς πρὸς βασιλείας ἐσπέρεις, μὴ
καλέουσαι; ὁ δὲ θώραξ σοι τί βέ-
λεται; τίς γὰρ εἰς ἐστάσιν ἢ κῶμον
ὑπομινόμενος ἔρχεται; καὶ ταῦτα εἰ-
πόν, καλέουσι τὸν χιλιάρχον, τοῖς τε
παρῶσι σπασαμένοις τὰ ξίφη, φονεύ-
σαι τὸν ἄνδρα, ὡς ὁμολογεμένης
πολέμου. οἱ δὲ μὴ μελλήσαντες, κα-
λέσαντι τὸν νεώ βασιλεῖ πείδοντα,
ἀπαυθί τε αὐτὸν, καὶ τὸ σῶμα ῥίπτου-
σι εἰς πλὴν λιωφόρον, ὡς ἂν πᾶσι
φανερὸν γένοιτο, καὶ ὑπὸ μισάντων
ὑβριδεῖν. τότε μὲν δὴ τὸ τέλος
Πλαυτιανὸς ἐχρήσατο, ἀπλῆσιν τε
ῥήσας πάντων ὀπίσθια, καὶ χρε-
σάμενος ἐν τῷ τέλει ἀπλῆσιν ὑ-
πὲρ αὐτοῦ.

μὲν. Ὁ δὲ Σεβήρος, τοῦ μὲν
λοιπῆς ὑπάρχοντος δύο καὶ στρατο-

territus, rogare, supplicare, fal-
sa illa omnia, commentum id
in se, fabulamque excogitatam.
Igitur exprobrante hinc Seve-
ro beneficia & honores, il-
linc Plautiano fidei benevo-
lentiaque suæ veteris testimo-
nia repetente, paulatim laba-
scere Severus, atque adduci Plau-
tiani verbis, donec pars lo-
ricæ per scissum vestimenti ap-
paruit.

XLII. Qua Antoninus a-
nimadversa, audax juvenis, &
iracundus, ac jam antea ho-
mini infestus: Atqui, inquit,
ad hæc certè duo quid re-
spondeas expecto. Venisti ad
imperatores sub vesperam, mi-
nimè accitus: dein, quid sibi
rogo hæc lorica vult? Quis
ad coenam, commestationem-
ve armatus accedit? Simul hæc
dicens, jubet tribunum, cæteros-
que qui aderant, illico eum stri-
ctis gladiis obtruncare, ut ho-
stem manifestarium. Nihil il-
li cunctati iussu faciunt juvenis
Imperatoris, occiduntque homi-
nem, & cadaver in viam pro-
jiciunt ad vulgi ludibrium. Hunc
finem habuit parem vitæ Plau-
tianus, inexhaustæ homo cupi-
ditatis.

XLIII. Cæterum Severus
duobus præfectis militaribus

1 Sylburgius mallet ξίσας.

2 Stephanus ἀπίσας, quoniam à Sa-

turnino proditus, quem sibi pollicitus
est fidelissimum omnium futurum.

constitutis, plurimum in suburbanis, aut circum maritimas Campaniæ oras agitabat, jus dicens, & civilibus negotiis intentus: cupiensque imprimis, uti Romæ sui liberi bonis moribus instituerentur: Nam ludis eos, spectaculisque vehementius studere animadverterat, quam principibus conveniebat. Quo fieret, uti studio certamineque semper in diversum tendente, etiam animi juvenum distraherentur, quibusdam quasi admotis contentionum atque inimicitiarum facibus. Maxime tamen Antoninus intolerandus, sublato jam è medio Plautiano, terribilisque & formidolosus erat omnibus: tum illius natæ, conjugii scilicet suæ, quibus maxime artibus aut machinis poterat, exitium intendebat. At Severus ipsam pariter cum filio quem pepererat, relegavit in Siciliam: datis opibus, quantæ ad victum, atque usum abunde sufficerent. Imitatus in hoc Augustum, qui filios Antonii, posteaquam hostis judicatus est, eodem modo tractaverit.

πέδων κατέστησεν, αὐτὸς δὲ τα πλείστα τοῦ βίου διέτριβεν ἐν τοῖς βασιλικοῖς παρθεσείοις, καὶ τοῖς παρὰ τοὺς βασιλεῖς τῆς Καμπανίας χωρίοις διχάζων τε καὶ τὰ πολιτικὰ διδάσκων. ἅπαντες γὰρ ἠδύλεον τὰς παύσεις τῆς ἐν Ρώμῃ διαίτης χρηστὴν ἀναλαβεῖν. ἐπεὶ αὐτὸς εὐρακὴς τὰ δεινὰ ἐπαρθεὶς ἀπερσεύον ἢ βασιλεύον ἡρμοζεν. ἰσχυρῶς ἐκείνα προσωδῶν καὶ φιλοπορία, ἀφάρου ἐχούσα καὶ ἀπαλοῦν αἰετὶ τὴν γνώμην, ὅτι δὲ ἀδελφῶν ἐτάραττε τὰς ψυχὰς, αὐτὰρ αὐτὰ τε εἰδὼ καὶ ἐχθρὰς περιείχε. μάλιστα δὲ ὁ Ἀντωνίνου ἀρρητὸν ὡς, ἀποκαταστάμενος ἢ Πλαυτιανόν. ὁ δὲ αὖτε καὶ ἐροεῖτο τὰ τέρατα παρὰ τοὺς ἀνέκτους. τῇ τε γὰρ κατὰ τὸν ἐκείνου, γυναῖκα δὲ αὐτοῦ παντὶ τρόπῳ θάνατον ἐμμεχανάτο. δὲ Σεβήρου αὐτὴν τε ἐκείνῳ, καὶ ὁ δὲ ἀδελφὸν αὐτῆς, εἰς Σικελίαν ἐπιμύψεν, ὁ αὐτάρχει δὲ ὡς ἐκείνου τὸ βίον διαφύλακτος μνησάμενος ἢ Σεβήρον. καὶ γὰρ ἐκείνῳ, τοῖς Ἀντωνινοῦ πολέμοις θυμὸς ὥς ἐχρυσάτο.

1 Quod in Antonino & Geta fratre maxime apparuit. Egregius est de hac re Dionis locus. Τὸς μονομάχους τὸς τε ἀθλητάς προσηλείδοντο, τῇ μὲν ὁμοιότητι τοῦ ἔργου ἐκείνους ἀλλήλους, τῷ δὲ ἀντιστάσει τὸν σπασμόν. Εἰ γὰρ τῷ ὁ ἕτερος προσέθετο, πάντως αὖ τὸ ἐναντίον ὁ ἕτερος ἀνθίστατο. 2 Aliter vertit Stephanus & parenthesis includit (sed reverentia & metus patris obstabat, quo minus malum quoddam patreret) atque illius natæ, &c.

3 Politianus [filius] vertit. Quem

non verisimile est Plautillam ex Antonino suscepisse, utpotè qui eam nec latius nec lecti consortio dignatus est, ita ut erga illum infensior esset Plautianus.

4 Convenit Dioni cum nostro in assignanda exilii sede, aliàs vero à se multum discedunt. Πλαυτίλλα δὲ καὶ Πλαυτιανὸς ὡς τῷ μὲν ἐτάραττε, τῷ δὲ ἀπάραν ἐξοριθέντες. Ἐπὶ δὲ Ἀντωνίνου ἀπαλοῦν, καὶ τοῖς καὶ ζῶντες ἐν τῇ δὲ καὶ ἰσχυρῶς πολλῇ, τῷ τῇ ἀναρχαίων ὡς ἐπορεύετο διὰ τὴν μὲν. Αὐτὸν.

μδ'. Αὐτὸς δὲ ἐπειράτο συνά-
γειν αἰεὶ τὰς παῖδας εἰς φιλίαν, καὶ
συντρέπειν εἰς ὁμόνοιαν καὶ συμφωνί-
αν, ἡ μύσαν τε ἀρχαίων καὶ δρα-
μάτων ἐπιμνήσκον, αἰεὶ βασιλέ-
ων ἀδελφῶν συμφορὰς ἐκ πάσης
διηγήμενος. Δημοκράτης τε καὶ νεῶς,
πάντα ἐδείκνυε χρημάτων πλήρη,
ἐκείνων τε καὶ δυνάμιν ἡ ἐξουσίαν
ἐξώθεν ὀφειλόμενος, τοσαύτης μὲν
ἐκείνης οἰκοὶ περικύβητος, ὡς ἀφειδῶς καὶ
δαδύλως ἢ τοῖς στρατιώταις χρη-
σθῆναι, ἢ τε ἐν Ρώμῃ δυνάμεως αὐ-
τῆς τετραπλασιαθείσης, καὶ στρατοπέ-
δος τοσούτου περὶ τῆς πόλεως ἰδρυθέν-
τος ὡς μηδεμίαν ἔτι δυνάμιν ἐξω-
θεν ἐχέουσαν, μὴδ' ἀντίπαλον πλῆ-
θει στρατῷ μήτε μεγέθει σωμάτων,
μήτε χρημάτων περικύβητος, πλὴν ἡ
ἐκείνης ὀφελος τέτων πάντων ἔλεγε,
σαπάζοντων περὶ ἀλλήλους, τοῦ τε
πολέμου ἐνδον ὄντος. ὁ μὲν δὴ τοιαῦ-
τά πινὰ λέγων ἐκείνους, ποτὲ μὲν
λιπαρῶν, ποτὲ δὲ ὀπιπλήτων, σω-
φρονίζεν αὐτοὺς, ἅμα καὶ συνάγειν
ἐπειράτο.

μδ'. Οἱ δ' οὕτως ἐπεείδοντο.
ἀφωγιάζον δὲ, καὶ ἐπεδίδουσαν εἰς

XLIV. Ipse ad pacem con-
cordiamque revocare liberos,
& reconciliare utrumque alte-
ri conabatur, admonens iden-
tidem veterum fabularum, in
quibus pleræque regum cala-
mitates fraternis ortæ seditio-
nibus memorantur. Huc ad-
debat, thesauros templaque pe-
cuniis plena esse, divitias foris
ex vectigalibus accedere posse,
in tanta opulencia militem lar-
gitione teneri, auctas in qua-
druplum copias urbanas: tan-
tum sedere exercitum ante ur-
bem, ut nulla externa vis,
seu multitudinem ipsam mili-
tum, seu corporum magnitu-
dinem, seu pecuniæ abundan-
tiam spectes, par inveniri tan-
tis opibus possit. Sed ea in
nihilum recalura, ipsis inter se
discordantibus atque intestinum
agitantibus bellum. Hæc ille
quotidie differens, precesque ca-
stigationibus admiscens, repri-
mere illorum spiritus, ac re-
ducere germanos in gratiam stu-
debat.

XLV. Caterum omnia fru-
stra erant. Quippe frenos ore

1 Qualia, inquit Boeclerus, persecu-
ti sunt ex Græcis Latinisque, qui The-
baidas, Thyestes, Atreas, & Pelopidas
scripsere. Monet etiam Spartianus Seve-
rum filiis suis inprimis commendatam
habuisse Micipsæ apud Sallustium ora-
tionem, qua filios ad pacem hortatur.

2 Vertit Politianus quasi leg. παρέσε-
δω, omisso tamen subsequente ἐπιβλεψέ-
σαι. Multus est Stephanus in conjecturis,
quæ huic loco emendando inserviant;
quarum prima hæc est [Πλῆτον τε καὶ

δυνάμιν ἀφειδῶς ἔλεγε ἰκανὴν ἐξουσίαν ὥστε
ἐξώθεν ἐπιβλεψέσαι] cæteræ conjecturæ
non sunt multum absumiles. Quid si
compendiosius corrigi possit, ἐπιβλεψέσαι
mutato in ἐπιβλεψέσαισι? Ita enim consta-
bit sensus sine liberiore interpolandi
licentia.

3 Ut milites præcipue demereri stu-
derent, brevi illa apud Dionem oratio-
ne, filios, moriturus hortatur. Ομοιωθεὶς
τῶν στρατιωτῶν πλεονεκτήσει τῶν ἀλλοῶν κατὰ
φρονίτην.

depulerant, proni semper in pejus: atque illos adolescentes adhuc in ipso ætatis fervore, atque in summa licentia voluptatum omnium irritamentis incitatos, etiam adulatorum ministeria diversos trahebant: scilicet qui non modo illorum obsequerentur cupidinibus atque flagitiis, sed nova semper aliqua excogitarent, unde alteri gratum fieret, alter offenderetur. Quorum etiam nonnullos Severus ipse in hujusmodi ministeriis deprehenso supplicio affecit.

XLVI. Hanc liberorum suorum vitam, & indecora in spectaculis studia, ferens graviter senex Imperator; literas à Britanniae præfecto accepit, quæ docebant, Barbaros illic seditiones agitare, regionemque omnem incursionibus ac depopulationibus vastare. Quare majore manu ad resistendum, vel etiam principis ipsius præsentia opus esse. Lætus ea Severus accepit, quippe homo suapte natura gloriæ appetentior, post victorias ad Orientem Septentrionemque, & cognomina utrinque parta, etiam trophæa contra Britannos excitare aliqua cupiebat. Ad hæc filios quoque abducere ex urbe, ut procul à munditiis urbani, in castris militari vitæ, & sobriæ, juvenes infuescerent. Ita expeditionem in Britanniam edicit senex jam, & morbo articulari laborans: tanta autem animi virtute, quanta nemo unquam vel juvenum. Igitur iter ingressus, lectica plurimum vehen-

τὸ χεῖρον. ἅτε δὲ νιανίας σφεζῶντας, καὶ ὑπὸ βασιλικῆς ἐξουσίας εἰς πάσας ἡδονῶν ὀρέξεις ἀπλήτως ὁρμωμένους, ἔχαστοι τῶν λακύνωντων ἀνδείλων πορῆς αὐτῶν, ὃ μόνον ὑποκρετέμενοι ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν καὶ ταῖς πορῇσι αἰγίστα σπερδαῖς, ἀλλὰ καὶ αἰεὶ πικρὸν ἐξιδείσκοντες, δι' ἃ εὐφρανῶσι μὴ ὄν ἐκολάκουν, λυπητοὶ δὲ τὸν ἀδελφόν. ἥδη γοῶν πινυμένων λαβὼν ὅτι ποσάυταις ὑπηρεσίαις Σέβηρος, ἐκόλασεν.

μς'. Αἰχμολογῶν δὲ αὐτῷ ὅτι τοῖσιν βίῳ τῶν παίδων, καὶ ταῖς πορῇσι διαμάχαις ἀπρεπῆς σπερδαῖς, ὁππότε ὁ τῆς Βρετανίας ἡγεμὼν, σασιάζειν τὸς ἐκείνους βαρβάρους φάσκων, καὶ κατατρέχοντας τὰς χώρας, λείαν τε ἀπαγαγεῖν, καὶ πορδεῖν τὰ πλείστα. Διδῶν τοῖς χεῖρσι πλείονος, πορῆς βόηθειαν τοῖς βασιλικῆς ἐπιθυμίαις. ὁ δὲ Σέβηρος ἀσμένως ταῦτα ἀκούσας, φῶσι μὴ καὶ φιλόδοξος ἄλλως ὑπάρχων, καὶ μὴ τὰς ὑπὸ ἀνατολῆς καὶ ἀρκτὸς νίκας καὶ ποροσηγορίας, βασιλῆος καὶ τῆς Βρετανῶν ἐξείρειν πορῆς. ἐπὶ δὲ καὶ τὸς ὑπὸ ἀπαγαγεῖν τῆς Ρώμης θέλων, ὥς ἂν νικῶσι ἐν στρατιᾷ βίῳ καὶ σφαιρῶν ἀπαχθέντες τῇ ἐν Ρώμῃ τεύχεσι καὶ διαίτησι, ἐπαγγέλλει τῇ εἰς τὴν Βρετανίαν ἐξοδῶν, προσέχοντες τε ἥδη αὐτῷ καὶ ὑπὸ τῆς ἀρδρίπιδος νόσου χέμενων, ἀλλὰ τὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, ἐξῆλτο ὑπὸ πάντα νιανίαν. τὰ πλείστα γὰρ καὶ πορῶν φερόμενος, τῇ ὁδοπορείᾳ ἐν

χέλο· ἐδὲ πώποτε ὅττι πολὺ μύθων ἀ-
νιπαύετο. ἀνύσας δὲ τῷ ὁδὸν ἅμα τοῖς
παυσί, παντὸς λόγου καὶ ἐλπίδος δαΐμον,
τῷ ὠκεανὸν ἀφ' ὧν πλείους, Βρεττανῶν
ἐπέση, τὸς τε πανταχόθεν σραπῶτας
ἀθροίσας, καὶ δυνάμιν πολλὰν ἀγέρας,
τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζετο.

μζ'. Οἱ δὲ Βρεττανοὶ τῇ τῷ Βασι-
λέως ἐκπαλῆς αἰφνιδίῳ ὅππῃ
μῖα, δυνάμιν τε ἀκύναντες παμ-
πλείως ἐπ' αὐτὸς ἀθροισθεῖσαι,
προσέειας ἐπιμπον, πρὸς τε εἰρήνης
διελθόντο, λαλοῦντες τε ἐβόλοντο
πρὸς τὰ πρὸς μαρτυρία. ὁ δὲ Σεβή-
ρος ἀφ' αἰεὶς τε χερσὶν ἡτῶν, ὡς
ἂν μὴ πάλιν εἰς τὸν Ρώμῃ ἐπεύγοι-
ται, ἐπ' αὐτὸν καὶ βολὰς προσκίψα-
σαι τῷ Βρεττανῶν νίκῃ τε καὶ
προσηγορίαν, τὸς μὲν πρὸς αὐ-
τῷ ἀποστάτας ἐπέμψεν, εὐπρόσ-
θετος δὲ τὰ πρὸς τὸν μάχην. μάχισται δὲ γε-
νηται ἀφ' αἰεὶς ἐπειρᾶτο τὰ ἐ-
λπίδι χερσὶν, ὡς ἂν ἐπ' ἀσφαλῆς
βαίνοντες οἱ σραπῶται, ἑαδίως τε
αὐτὰ διατρέχοιεν, καὶ ἐπ' ὀχυρῇ βή-
ματι ἐδραίως ἐστῶτες μάχοιντο. τὰ
δὲ πλείστα τῷ Βρεττανῶν χώρας ὅπ-
πῃ μὲν ταῖς τῷ ὠκεανῷ συνιχθῶς
ἀμπάπτον, ἐλπίδι γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ
τοῖς μὲν Βαρβάρους ἐννήχευται τε καὶ
διαστῆν βρεχομένων μέχρ' ἐξῆς.
γυμνοὶ γάρ οὗντες τὰ πλείστα τῷ σώ-
ματι, τῷ ἰλύῳ καὶ ἀφροσύῃ. ὁ δὲ
δὲ ἐπὶ τῷ ἴσασι χερσὶν, ἀλλὰ τὰς
μὲν λαπαράς καὶ τὸς τραχήλους κο-

batur, nulloque cessabat loco.
Quare confecto itinere, speque
omni ac sermone celerius ena-
vigato oceano, Britanniam in-
gressus est: collectisque militi-
bus, ac maximis confatis viri-
bus, bellum comparabat.

XLVII. Cæterum Britan-
ni repentino Principis adven-
tu perculsi, auditoque tantas
contra se comparari copias, le-
gatos ad eum de pace, ac
seipso expurgatum miserunt. At
Severus moras de industria ne-
ctens, ne vacuo sibi Romam
adeundum foret, cupidus vi-
ctoriæ, cognominisque Britan-
nici, legatos quidem re infe-
cta domum dimittit: ipse quæ
bello usui forent, magna so-
lertia comparabat. Sed inpri-
mis tamen curæ habuit ponti-
bus occupare paludes, ut stare
in tuto milites possent, atque
in solido præliari. Siquidem
Britanniæ pleraque loca fre-
quentius oceani adluvionibus
paludescunt. Per eas igitur pa-
ludes Barbari ipsi natant, ex-
cursantque ad ilia usque de-
merfi, ac pleraque corporis nu-
di cœnum contemnunt. Neque
enim vestis usum cognorunt,
sed ventrem atque cervicem
ferro incingunt, ornamentum

ἰ. Ες 7ε γὰρ 7α ἔλθ, ἐνθαυτὶ Δίον, ρας. 7ῆν κεφαλὴν μύθων ἐξω 7οῦ ὕδατος
καταδύμενοι, καρτερῶσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέ-
ρας. 7ῆν κεφαλὴν μύθων ἐξω 7οῦ ὕδατος
ἐχούτες.

id esse, ac divitiarum argumentum existimantes, perinde ut aurum cæteri Barbari. Quin ipsa notant corpora pictura varia, & omnifariam formis animalium. Quocirca ne induuntur quidem, videlicet picturam corporis ne adoperiant. Sunt autem bellicosissima gens, atque avidissima cædis: tantum secuto angusto, lanceaque contenti. Præterea gladio nudis corporibus dependente, lorice ac galeæ penitus ignorant ufum, impedimentum id esse transgrediendis paludibus arbitantes, quarum vaporibus æstuque coelum ibi semper caliginosum.

XLVIII. Ad hæc Severus nihil non comparabat, quod ufui Romano militi, quod detrimento Barbaris impedimentoque foret. Ubi vero satis ex sententia prompta sibi esse, ac parata omnia intellexit, junio-rem filium Geram nomine in parte insulæ Romanis subjecta reliquit, ut juri dicundo rebusque civilibus administrandis præficeret: eique consiliarios ex amicis natu grandibus reliquit, Antonino secum adversus Barbaros educto. Transgresso igitur Romano exercitu amnes aggeresque eos qui objecti Barbaris Romanorum fines disten-

σμήσι σιδήρων, καλλώπημα τῷτο καὶ πλάττει σύμβολον νομίζοντες, ὥσπερ καὶ χρυσὸν οἱ λοιποὶ Βάρβαροι. ¹ τὰ δὲ σώματα σίζοντες θραυαῖς ποικίλαις ζώων παντοδαπῶν εἰκόσιν. ὁ δὲν δὲ ἀμφιέννυται ἵνα μὴ σκέπτῃ τὰ σώματα τὰς θραυάς. εἰσι δὲ μαχμώτατοι τε καὶ φοινικώτατοι, ² ἀπὸ μόνῳ σενίῳ περικελευμένοι, καὶ οὐκ ἔξουσιν δὲ παρερημύροι, θυμὸν δὲ σώματα. θώρακος δὲ ἢ κράνους οὐκ ἴσασιν χρῆσιν, ἐμπόδιον νομίζοντες πρὸς τὸν δόσον τὸ ἔλθῃν, ἐξ ὧν τὸ ἀναθυμῶσεως καὶ παχύτης, ὃ κατ' ἐκείνην τὴν χώραν ἀπὸ ζοφώδους αἰθέρης γίνεται.

μη'. Πρὸς δὲ ταῦτα ἐξήρτην Σέδηρος, ὅσα συνόισιν ἐμάλλει τῶν Ῥωμαίων στρατῷ, λυπήσιν δὲ καὶ ἐμποδίσιν τὸ τῶν Βαρβάρων ὄριον. ὡς αὐτάρκως ὄρθη αὐτῷ: καὶ πρὸς τὸν λεγόμενον εὐπερίδαυ, τὸ μὲν νεώτερον ἡνῶν, τὸ γένην καλέμενον, κατέστη ἐν τῷ ὑπὸ Ῥωμαῖς ἔδειξεν διέκδοσιν τε, καὶ τὰ λοιπὰ διοίκησαντα πολλὰ καὶ τὸ ἀρχῆς, δὲς αὐτῷ συνέδρους, φίλων τὸς πρεσβυτέρους, τὸ δὲ Ἀντωνίον παραλαβὼν, ὅτι τὸς Βαρβάρους ὑπήγετο. ὑπερέαντος δὲ τῶν στρατῶν προεβλημύρα ξύματα τε καὶ χόματα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, αὐ-

1 Quem morem ita expressit Solinus. Regionem partim tenent Barbari, quibus per artifices plagarum figuras, jam inde a pueris varia animalium effigies incorporantur, inscriptisque visceribus, hominis incrementi pigmenti nota crescunt. Nec quicquam magis patientia loco nationes fera ducunt,

quam ut per memores cicatrices plurimum fuci artus bibant.

2 Τὰ δὲ ὅπλα αὐτῶν, ἀσπίς καὶ ἄρμα βραχὺ, μῆλον χαλκοῦν ἐπ' ἄκρῳ τοῦ σι-
ρακος, sc. hasta cuspidis, ἔχον, ὥς ἐν ἡμῶν κτύπῳ πρὸς κατάπληξιν τῶν ἐκείνων Δίων.

βολαὶ καὶ ἰ ἀκροβολισμοὶ πολλάκις ἐπύοντο, ποσπὰ τε τῶν Βαρβάρων. ἀλλὰ τοῖς μὲν ῥαδίᾳ ἢ ἢ φυγῇ, καὶ δειλάνθανον ἐν τε δρυμοῖς, καὶ ἐλεσι, καὶ τῇ τῶν χρείων γνώσει, ἅπας πάντα Ρωμαίοις ὄντα ἐναντία, πλεονα παρέχε τῷ πολέμῳ τὴν ἀφειδίαν.

μδ'. Τὸν δὲ Σεβήρον γηραιὸν ὄντα, ἥδη νόσος ὀπμηκεστέρα καταλαμβάνει, ὅθεν αὐτὸς μὲν ἡνασκά-ζιτο μένειν οἶκοι, τῷ δὲ Αντωνίνῳ ἐπειράτο ἐκπέμπειν διοικήσοντα τὰ στρατιωτικά. ² ὁ δὲ Αντωνίνος τῶν μὲν πρὸς τὰς Βαρβάρους μετείως ἐφρόν-ηζεν, ἐπειράτο δὲ οἰκειῶσαι τὰ στρατιώματα, καὶ πάντας ἀνέπειθεν εἰς αὐτὸν βλέπειν μόνον. ἐμνάτο τε παντὶ τῷ πῶ τὴν μοναρχίαν, ἀφειδάλων τὸν ἀδελφόν. ὁ δὲ πατὴρ ὀπι-πολὺ νοσῶν, καὶ πρὸς τὸν θάνατον βραδύων, ἐπαχθὺς αὐτῷ καὶ ὀχλη-ρὸς ἐφαίνετο. ³ ἀνέπειθέ τε τὰς ἰα-τρὰς καὶ ὑποκρίτας, χακρυγῆσαι πρὸς τὴν θεραπείαν τῷ γέροντι, ὥς ἂν θάττον αὐτῷ ἀπαλλαγέιν. πλὴν ἀλλὰ μόλις ποτὲ Σεβήρος λύπη τὸ πλεῖστον ἀφειδαρεῖς, ἀνεπαύσατο τῷ

minant, pugnae quaedam tumultuariæ fiebant, & excursiones, victore ubique Romano. Cæterum, facilis erat ex fuga receptus Barbaris: quippe inter sylvas ac paludes, & loca ipsis notissima delitescuntibus. Quæ omnia Romanis adversa moram bello addebant.

XLIX. Interea Severum jam confectum senio longior invasit morbus, sic ut ipsi domi residere, atque Antoninum mittere in bellum, ad Imperatoris obeunda munia cogeretur. Cæterum Antoninus haud magnopere de Barbaris sollicitus, exercitum sibi adjungere, & confirmare universos tentabat, uti se unum intuerentur: soli sibi Imperium vindicans, ac germano identidem obtrectans. Quin longior quoque patris valetudo, ac mortis mora diuturnior anxium videlicet adolescentem habebat; sic ut medicis, ministrisque subinde conaretur persuadere, senem ut è medio quam primum quoquo modo tollerent. Donec tandem Severus moerore magis quam morbo consumptus,

1 Utcunque dissimulet Herodianus, non sunt illæ velitationes censendæ, ubi tam acriter pugnatum est, ὥς ἐς πύλιν μολαδίας, Romanorum sc. ὕλας ἰελευῖσαι. Neque enim nihili res Severo expressisset sanguinarios istos vericulosos:

--- Τῶν μάλιστα ὑπερφύγοι αἰπὺν ὀλεθρον, Χείρας δ' ἡμετέρους, μηδ' ὄντινα γαστέρι μύτην
Κύρον ἰόντα φέροι, μηδ' ὅς φύγοι αἰπὺν ὀλεθρον.

2 Semel atque iterum Severo insidiatus est Antoninus, quin & in extremo actu aliquid contulit ad senem è medio tollendum, καὶ αὐτὸν περὶ τῷ ἔχοντι, praelio sc. intentum, καὶ ἰστοῦ ἡ-ἡλεσθη ἡ φειδραεῖν ἀπὸ πύργου, συνεργασάμενος ἡ πρὸς τῷ 10 καὶ τῷ Αντωνίνῳ. Dion.

3 Perit Eboracæ in Britannia, subactis gentibus, qua Britannia videbatur infesta, anno imperis decimo octavo. Spart.

vitaque

vitaque defunctus est, clarissimus omnium Imperatorum bellicis operibus. Neque enim aut civiles quisquam adversus inimicos, aut externas adversus barbaros totidem alius vi-
ctorias reportavit. Annisque duodeviginti gesto Imperio decessit, successoribus liberis: tanta pecuniæ relicta copia, quantam antea nemo: tum ampliore exercitu, quàm cui obsistere ulla vis posset.

L. Igitur Antoninus mortuo Severo, summam potestatem nactus, confestim universos ab ipso (quod aiunt) lare interficere coepit. Nam & medicos supplicio affecit, quod sibi parum obtemperaverant, jubenti senis maturare necem; nutriti- osque suos juxta, & fratris, quod de reconciliandis egissent: ne uno quidem reliquo suæ crude- litati facto, ex eo ordine ho- minum qui in honore aliquo fuerant, quique ipsius parentem observaverant. Duces porro ex- ercitus magnis muneribus ac promissis adhortabatur, persua- derent militibus, uti se unum Imperatorem declararent, nul- lasque non machinas adversus germanum intendebat. Neque id tamen persuadere militibus po- tuit. Quippe memores, utrunque à Severo jam inde à pueritia pari honore cultuq; educatum: etiam ipsi parem utrique obedientiam, benevolentiamque exhibebant.

βίη, ἐνδοξότατα βιώσας, ὅσον παρὰ
τὰ πολέμικα σφ' ἡρώτα βασιλεύων,
ἔτι δ' ἐμφύλια κατ' ἐχθρῶν, ἤ
ξένα καὶ Βαρβάρων, ποσῶντά τις
αὐτῷ ἤγειρε σφόδρα. βασιλεύσας
ὀκτωχάδεκα ἔτεσιν ὅπῃ παισὶ νεανί-
αις ἀφ' ὅλοις, ἀνεπαύσατο, ἡ
ματὰ τε αὐτοῖς χαλιπρῶν ὅσα με-
λεῖς πώπολι, καὶ δυνάμιν στρατιῶν
ἀναπληρώνει.

γ'. Ο δὲ Ἀντωνῖνος, ὁ παλαιὸς
ἐπαυθαιὶνόντος, λαβόμενος ἐξουσίαν
ἐκ τοῦ βασιλέως ἐπὶ πάντας φρονεῖν
ἤρξατο. τῆς τε ἰατρικῆς ἀνελάων
μὴ ὑπὸ ἡκούσαν αὐτοῦ, καλεῖται
κατακρίσσει καὶ τὸν νόμον ἐπὶ
ἐκ τῆς γέροντος) τῆς τε ἰατρικῆς
αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπὶ
κατακρίσσειν τοὺς λαοὺς αὐτὸν
πρὸς ὁμοιοῦς. ἔτινα δὲ εἶσε
ἐκ τῆς βασιλείας ἐπὶ ἐν τῇ
ἡ διακρίσει τοῦ γέροντος. ἰδίᾳ
ἐκ τῶν καὶ μεγάλαις ὑποσχέται
τῆς τῶν στρατοπέδων ἡγεμονίας ἐπὶ
ἐκ τῶν, ὅπως ἀνακρίσειαν ὁ
τὸν ἀποκρίσει μόνον ἀποκρίσει, ἐπὶ
παῖσαν μηχανὴν κατὰ τῆς ἀδελφικῆς
ἐκ τῆς. ὁ μὲν ἐπειθεὶ τὸ στρατιω-
τικόν· μεμνημένοι δὲ τοῦ Σα-
βίου, ὁ καὶ ὅτι ἀμφοτέρους ἴσους ἐπὶ
ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἀδελφείαν, ἰδίᾳ
αὐτοῦς ὑποσχέταιν καὶ ἀννοίαν παρ-
χοντο.

I Οὐκ ἐν αἰσθημένης ἡμετέρας μετὰ δὲ
 δραχμῶν κατὰ λείπει.

2 Quare postea pars militum apud Al-
bam, Getam occisum agerrime tulit; dicen-

*tibus cunctis, duobus se fidem promississe libe-
ris Severi, duobus servire debere. Spart. in
Anton. Caracall.*

γὰ. Ο δὲ Ἀντωνίνῳ, ἐπεὶ μὴ
 περιχάρεαι αὐτῷ τὰ τῶν στρατοπέδων,
 παυσάμενῳ πρὸς τὰς Βαρβάρους,
 δὲς τε εἰρῶν, τὰ τε πρὸς λαῶν
 ἐξήει τε τῇ Βαρβάρῳ, πρὸς τε τῇ Ἀ-
 δελφῶν ἡδὴ καὶ τῇ μητέρῳ ἡπειρήσο. ὥς
 τῇ καὶ τὸ αὐτὸ ἐγγύοντο, συνάγειν αὐ-
 τὸς ἡ μήτηρ ἐπειράτο, καὶ οἱ ἐν ἀξι-
 ῶσι ὄντες, καὶ συνίδροι πατρῶοι φί-
 λοι, ὁ δὲ Ἀντωνίνῳ πάντων αὐτῷ
 πρὸς αὐτὸν ἐβόλετο ἐναντιομένου, ἀνά-
 νη μάλλον ἢ γνώμῃ ἐς ὁμόνοιαν καὶ
 φιλίαν ὀπίπλεον μάλλον ἢ ἀληθῆ
 φιλίῳ. ἔτω δὴ τὰ τῆς βασιλείας
 ἀμφοτέροις διοικῆντες, ἐν ὁμοτίμῳ
 ἀρχῇ ἀπᾶραι τῇ Βρεττανίᾳ ἡδέλη-
 σαν, εἰς τε τῇ Ρώμῳ ἡπείγοντο, κο-
 μίζοντες τὰ τῇ πατρὸς λείψανα. τὸ
 γὰρ σωματίον πρὸς ὁρμαδόντες, τὴν
 τε κόνιν σὺν ἀρώμασιν εἰς κάλπῳ
 ἀλαβάστρῳ ἐμβαλόντες, ἀπεκόμίζον
 εἰς τῇ Ρώμῳ, εἰς τὰ βασιλείᾳ ἀπο-
 τηκόμενοι ἱερὰ μνήματα. αὐτοὶ δὲ τῇ
 στρατὸν ἀναλαβόντες, νικηφόροι δὴ καὶ
 Βρεττανῶν εἰς τῇ ἀντικειμένῳ Γαλλί-
 α, ἀφελάντες τῇ ὠκεανὸν, ἀφίκοντο.
 Ὅπως μὲν δὲ Σελῆρῳ τὸν βίον
 μετήλλαξε, καὶ οἱ παῖδες αὐτῷ τὴν
 ἀρχὴν διεδέξαντο, ἐν τῇ βιβλίῳ τέ-
 τω δεδήλωται.

L I. Igitur Antoninus cogni-
 to parum sibi rem adversus ex-
 ercitus procedere, iecto cum
 Barbaris foedere, dataque pace,
 & obsidibus acceptis, dece-
 densque illinc, ad matrem jam
 germanumque festinat. Con-
 gressos reducere in gratiam ma-
 ter conata, adnitentibus hone-
 stissimis quibusque Severi ami-
 cis & consiliariis. Igitur Anto-
 ninus, cum nemo scilicet non
 ejus libidini refragaretur, vi po-
 tius quam voluntate ad con-
 cordiæ, amorisque simulatio-
 nem adducitur. Ita ambo pa-
 ri honore Imperium gerentes,
 solverunt ex Britannia, Ro-
 mamque cum patris reliquiis
 contendebant. Nam corpuscu-
 lo ignibus tradito, cinerem i-
 psam cum odoribus in vascu-
 lum alabastrum conjectum Ro-
 mam referebant, ut videlicet
 in sacris Principum monimen-
 tis componeretur. Ipsi exerci-
 tum deportantes, victoresque
 jam Britanniae, in adversam
 Galliam emenso Oceano perve-
 nerunt.

Quo igitur pacto & diem
 suum obierit Severus, & li-
 beri ejus Imperium susceperint,
 in hoc volumine demonstra-
 tum est.

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ

ΤΗΣ

ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΗΡΩΔΙΑΝΙ

LIBER QUARTUS.

BREVIARIUM LIBRI QUARTI.

SEveri reliquiae ex Britannia Romam sunt delatae. In parentatione facta, & illo inter Divos relato, Antoninus & Geta fratres Imperium suscipiunt; ita dissidentes, ut illud, nisi tunc Julia intercessisset, certis limitibus inter se divisissent. Mox tamen gliscente indies odio, Antoninus fratrem Getam super pectus matris obtruncat; & ad castra confugiens, militibus largitione corruptis, solus Imperator declaratur, ac statim in senatum populumque crudelissime saevit. Posthac varias profectiones obiens, ad Danubium Germanos, in Macedonia Alexandrum, in Asia Achillem aemulabatur. Dein Alexandriam veniens, insigni latrocinio cives contrucidavit. Posthac Parthiam titulo nuptiarum ingressus, incautos Parthos, violato foedere opprimit, rege vix elapso. Postremo Carris Mesopotamiae milite, cujus fratrem interemerat, interficitur; & combusto ejus cadavere cineres Antiochiam matri Juliae mittuntur. Deinceps Macrinus Imperator eligitur; qui cum Artabano Rege Parthorum per integrum triduum praelio discernit, neutro exercitu vincente aut devicto; mox facto federe & discedente Partho, ipse cum Romanis copiis Antiochiam proficiscitur.

ΤΑ μὲν δὲ περαχθέντα Σε-
 ρήω βασιλεύσαντι ὁκλή-
 καίμεθα ἔτεσιν, ἐν τῷ
 πρὸ τούτου βιβλίῳ δεδήλωται, οἱ
 υἱοὶ αὐτοῦ ἦδη νιανίαι, ἅμα τῇ
 μητρὶ εἰς τὴν Ρώμην ἡπείγοντο,
 ἦδη μὲν καὶ τὴν ὁδὸν τασιάζοντες
 πρὸς ἀλλήλους (ἔτε γὰρ χαλκωγῶν
 τῶν αὐτῶν ἐχρῶντο, ἔτε σιμισ-
 ῶντο ἀλλήλοις) πολὺ δὲ τὸ ὑποπῆν
 ἐν ἅπασιν, ἐδέσμασί τε καὶ πύμασι,
 μή τις αὐτῶν προλαβὼν καὶ λαβὼν,
 ἢ πινὰς ἀναπέσας ἢ ὑπηρετῶν,
 δηλητηρίῳ χρήσεται φαρμάκῳ. ταύ-
 τη γὰρ καὶ τὴν ὁδοποσίαν ἐπὶ μάλ-
 λον ἡπείγον, ἀδέετον ἐκείτους
 βιάσεται προσδοκῶν, εἰ ἐν τῇ Ρώ-
 μῃ θνήσκοντο, καὶ τὰ βασίλεια διελόμενοι
 ἐν πλατείᾳ καὶ πολλῇ οἰκήσει, καὶ πά-
 σις πόλιν μείζονι, καὶ ἑαυτὸν ἐ-
 κείτους ἀφίγοντο, ὡς βέλοιο.

β'. Ὡς δὲ ἀφίγοντο εἰς τὴν Ρώ-
 μην, ὅ, τε δὴ μὲν αὐτὸς δαφνηρο-
 ρὸν ἐπεδέξατο, ἢ τε σύγκλητος προσ-
 ηύρευσεν. ἡγῶντο δ' αὐτοὶ μὲν τὴν
 βασίλειον φέροντες πορφύραν· εἶπον-
 το δ' ὅτι αὐτοῖς, οἱ τὴν ὑπατὸν
 ἀρχὴν τότε διέποντες, κάλλιπεν φέ-
 ροντες, ἐνθα καὶ τὰ Σεβήρα λείψανα.
 οἱ τε προσαγορεύοντες τὰς νέας αὐ-
 τοκράτορας παριόντες, καὶ τὴν κάλ-
 πιν προσεκύνον. ἐκείνῳ μὲν ἐν πα-
 ραπέμψαντες, καὶ στροπομπεύσαντες
 αὐτῶν, ἀπέδεντο ἐν τῷ νεῷ, ἢ ἐνθα

R E S gestas Severi Prin-
 cipis per annos duo-
 deviginti, superiore
 libro sumus persecuti.

Porro autem ipsius liberi, ado-
 lescentes jam, una cum matre
 Romam festinabant: seditiones
 jam tum in itinere agitantes.
 Quippe diversoriiis, mensaque
 nunquam eisdem utebantur:
 multumque suspicionis in cibo
 omni, potuque; ne alteruter
 antecapto tempore, ipse clam,
 aut per ministeria, veneno rem
 gereret. Ob eamque causam
 etiam iter properantius facie-
 bant: tutius rati victuros, ubi
 jam in urbem pervenissent,
 divisaque inter se regia, am-
 plis ac spaciosis ædibus, ma-
 joribus etiam reliqua urbe, pro
 suo uterque arbitrio separatim
 agitent.

II. Postquam vero in ur-
 bem perventum, populus eos
 universus laureatus excepit, &
 Senatus consalutavit. Præi-
 bant igitur Principes ipsi cum
 purpura imperatoria: post se-
 quebantur consules, urnam cum
 Severi reliquiis gestantes. Qui
 autem novos Imperatores con-
 salutaverant, progressi deinde,
 urnam quoque ipsam suppli-
 ces adorabant. Ita comitati
 magna pompa, composuerunt
 ipsum in templo, ubi Marci,

1 Ita Spartianus Severi corpus Antoninorum sepulchro illatum refert, sub
 ædem Severi.

ac superiorum principum sacra
visuntur monumenta.

III. Re igitur divina cære-
moniisque de more concele-
bratis, uterque in regiam dis-
cedunt, partiti inter se do-
mum, januisque secretioribus
obstructis, publicis tantum, at-
que atrienibus promiscue u-
tentes. Quin & custodes cor-
poris separatim sibi delegerunt,
vix unquam congregientes, nisi
pauillum duntaxat, ut in pu-
blico à multitudine ipsa con-
spicerentur. Sed inprimis ta-
men iusta parenti persolverunt.
Mos est enim Romanis con-
secrare Imperatores, qui super-
stitibus filiis, vel successoribus
moriuntur. Quique eo sunt
honore affecti, relati dicuntur
inter divos. Est autem tota
urbe quasi luctus quidam fe-
stæ celebritati promiscuus. Quip-
pe functum vita corpus, ritu
hominum sumptuoso funere se-
peliunt. Sed ceream imagi-
nem defuncto quam simillimam
fingunt, eamque in regię ve-
stibulo proponunt supra ebur-
neum lectum, maximum at-
que sublimem, vestibus infra-
tum aureis. Et quidem imago
illa ad ægroti speciem pallida
recumbit. Circa lectum vero
utrinque magnam partem diei
sedent, à læva quidem Sena-
tus omnis vestibus atris ami-

Μάρκου τε καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ βασιλέων
ἱερὰ μνημεῖα δεικνύονται.

γ'. Επτελέσαντες δὲ νονομισμέ-
νας ἱερουργίας ὅπῃ τῷ βασιλικῷ εἰς
ὁδοῖς, ἀνῆλθον εἰς τὰ βασιλεῖα
Δελφιδίου δὲ αὐτὰ ἐκάτερος ὡς
παρεφράζοντες τε πάσας εἰσόδους,
εἰ πινεῖ ἢσαν λαυδάνεσαι, μόναις δὲ
ταῖς δημοσίοις καὶ αὐλείοις ἀνακλίσ-
μασι φρουράς τε ὀπρήσοντες
διὰ ἐκάτερον, εἰ δὲ συνιόντες, εἰ μὴ
παρὸς ὀλίγους, ὅσον δημοσίᾳ εἴπῃ
ὁρῶνται. ἐπέλεξαν δὲ παρὰ ἀπὸ
τῶν τῶν εἰς τὸν πατέρα πικρῶν
δοῦναι γὰρ ὅτι Ρωμαίοις ἐκδεικνύ-
εσθαι βασιλέων τὰς ὁπλῆς ἀφ' ὧν
οἱ τελευτήσαντας. τῶν τε τοιαύτων
τελετῶν, ἐποδῶσιν καλῶσι. μετὰ
γυμνῶν δὲ πένδοντες ἑορτὴν καὶ ἀ-
σκεῖαν, καὶ τῶν πόλιν δεικνύται.
μὴ γὰρ σῶμα τῷ τελευτήσαντι, πρὶν
λυτελεῖν κηδεῖα καταδάψουσιν ἐν
ἀνθρώπων νόμῳ. ² κηρὺ δὲ πασάων
εἰκόνα πάντα ὁμοίαν τῇ τελευτήσαν-
τος, ὅπῃ μεγίστης ἐλεφαντίνης κα-
νὴς εἰς ὑψὺ ἀρδεύσης, παρὰ τὴν
αὐτὴν ἐν τῇ τῶν βασιλέων εἰσόδῳ
χρυσοῦφους σπαρμὰς ὑποσπιννύωνται,
ἢ δ' εἰκὼν ἐκείνη ἐν ὅλῳ νοσήσει
παρέκειται ὡχρῶσα. τῆς δὲ κλίνης
κατέρωθεν καθεύδοντες ὅππῃ εἴσιν τῶν
ἡμερῶν ἐν μὲν τῷ λαῶν μέρει, πᾶσαι
σύγκλητον μελαίναις ἐφίεσι χρώμα-

¹ Lege [διαδοχῶς δ' αὐτοῖς.]

² Descriptioni huic ad amussim re-
spondet Dionis illa de solutis Pertinaci

exequiis. Καὶ ἐς αὐτὴν, κλίνῃ sc. ἐστὶν ὅπου
τι τοῦ Περσέως κέλευον, σχευὴ ἐπιμικρὴ
ἀνθρώπων ἀντιέτιν. lib. 74.

νοι, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, γυναικας πάσαι,
 ὅσας ἀνδρῶν ἢ πατέρων ἀξίωμα π-
 μῆς ἐνδοξον μελαδίδωσιν. ἔτε δὲ
 χρυσοφορεῖται τις αὐτῶν ὁράται, ἔτε
 περὶ ἐξοχαίσις κοσμημένη, ἀλλὰ λι-
 τὰς ἐδῆτας λευκὰς ἀμφιεννύμεναι,
 ὅρμα παρέχουσι λυπευμένων. ἐπὶ δὲ
 ἐν ἡμερῶν τὰ εἰρημύα ὀπιτεῖται.
 ἰατροί τε εἰσόντες ἐκάστοτε, περυσίας
 τῇ κλίνῃ, καὶ δῆθεν ὀπισκευάμενοι τῇ
 νοσῶντα, χαλεπώτερον ἔχειν ἀπα-
 γέλλαντιν ἐκάστοτε. ἐπὶ δὲ δόξη τε-
 τελευτήκεναι, καὶ μὴ κλίνῃ ἀράμε-
 ναι τῇ τε ἱππικῇ τάγματι ὁρμη-
 γατοί, καὶ τῇ συλκίῃσι ὀπίλεκτοι νεανί-
 αι καὶ ἀκομίζουσι ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ,
 ἥς τε τῇ ἀρχαίαν ἀγορὰν περὶ πεί-
 σιν, ἐνθα οἱ Ῥωμαίων ἀρχοντες ἀπό-
 μνησται. ἐκατέρωθεν δὲ βάθρα πινὰ
 σῦλκται, ἐν κλίμακα ὀρμηται, καὶ
 ὀπί μὴ θάτεραι μέγας τῇ ὁρμησάτων
 καὶ ὁρμησάτων ἱερᾶς ἐστικε παί-
 δων ἐν δὲ τῇ ἀντικειμένη, γυναι-
 κων τῇ ἐν ἀξιώσει εἶναι δοκῶν. ἔ-
 δωσι δὲ ἐκατέροι ὕμνος τε καὶ παιᾶνας
 ἥς τῇ τελεστικότη, σιμῶν μέλει καὶ
 ὀρμησάτων ἐξῆς ὀρμησάτων. μὴ δὲ τῇ το-
 βασάσαντες τῇ κλίνῃ, φέρουσιν ἔξω
 τῇ πείσας εἰς τὸ καλὸν Ἀρεως πε-
 δίον. ἐνθα καὶ ὀρμησάτων ἐν τῇ πλα-
 τιάτῃ τῇ πεδίῳ τόπῳ τετράγωνόν
 καὶ ὁρμησάτων, ἄλλως μὴ ὕλης ἐδε-
 μίας μετέχον ἢ ἐκ μόνης τε συμ-
 πησῶς ξύλων μερίτων, εἰς ὀρμηται

ctus: à dextra vero matro-
 næ, quas virorum aut parentum
 dignitas honestat. Harumque
 nulla vel aurum gestans, vel
 ornata monilibus conspicitur:
 sed vestibis albis exilibus in-
 dutæ, moerentium speciem præ-
 bent. Hæc ita per septem dies
 continuos faciunt, medicis ad
 lectum quotidie accedentibus,
 inspectumque velut ægrum de-
 terius se habere subinde pro-
 nuntiantibus. Dein ubi jam vi-
 fus est obiisse diem, lectum hu-
 meris attollunt equestris fenato-
 riique ordinis nobilissimi ac le-
 ctissimi juvenes, perque viam sa-
 cram in vetus forum deferunt,
 ubi magistratus Romani depo-
 nere Imperium consueverant.
 Utrunque autem gradus quidam
 sunt ad scalarum similitudinem
 extructi, in quibus altera ex
 parte puerorum chorus est à
 nobilissimis atque patriciis, al-
 tera foeminarum illustrium, hy-
 mnos in defunctum præanaf-
 que canentium, verendo ac la-
 mentabili carmine emodula-
 tos. Quibus peractis, tollunt
 iterum lectum, atque extra
 urbem perferunt in Martium
 campum: ubi quàm latissime
 campus patet, suggestus qui-
 dam specie quadrangula, lateri-
 bus æquis assurgit, nulla præ-
 terquam lignorum ingentium
 materia compactus in taberna-
 culi formam. Id quidem in-
 terius totum est aridis fomiti-

Ἡ ἐπὶ τῇ χορῇ παιδῶν καὶ ἀνδρῶν, ὁρμησάτων τινὰ ὕμνον εἰς τὸν Περτίνακα ἔδωκε
 παρὰ τὸν. ἰδὲ.

bus oppletum, extra autem intextis auro stragulis, atque eboreis signis, variisque picturis exornatum. Infra vero alterum minusculum quidem positum est, sed forma & ornatu persimile, portis janisque patentibus. Tertiumque item & quartum semper superiore contractius, ac deinceps alia: donec ad extremum, quod est omnium brevissimum perveniatur. Positis ejus ædificii formam comparare turribus his, quæ portubus imminentes noctu igne prælato, naves in tutas stationes dirigunt: Pharos vulgo appellant. Igitur lecto in secundum tabernaculum sublato, aromata & suffimenta omnis generis, fructus, herbasque succosque omnes odoratos conquirunt, atque acervatim effundunt. Quippe neque gens est, neque civitas, neque qui honore ullo aut dignitate præcellat, quin certatim pro se quisque suprema illa munera principis honori deferant. Ubi vero ingens aromatum acervus aggestus est, ac locus omnis expletus, tum circa ædificium illud adequant, universis equestribus ordinis certa quadam lege ac recurso, motuque pyrrhichio, numeroque in orbem decurrentibus. Currus item circumaguntur infessi purpuratis rectoribus, qui personas

οικήματ^ο. πᾶν δὲ ἐκεῖνο ἐνδοθεν ἡ φρουράων πεπληρωται, ἔξωθεν δὲ χρυσοῦφεσι σρωμναῖς, ἐλεφαντίνοις τε ἀγάλμασι, γραφαῖς τε ποικίλαις κεκόσμηται. ἡ δὲ ἐκείνῳ δὲ ἑτέρῳ ὁμοίῳ μὲν καὶ κόσμῳ ὡραίων μικρότερον ὁπλίζεται, πυλίδας ἔχει καὶ θύρας ἀνεωγμένας· τείτον τε καὶ πρὸς τὸ ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου μείον ἐστὶν τειλάδιον βραχύτατον περαιῖται. ἀπὸ πενκάσμιαις δὲ τὸ ὅλον τῆς κατεσκευασμένης φρουρῆς, ἃ τῶν λιμέσιν ὁπλίζειν, νύκτωρ δὲ πρὸς τὸ πύργῳ ἐς ἀσφαλεῖς ἀφωγῶναι τὰς ναῦς χειραγωγεῖ· φάρυγες δὲ αὐτὰ πολλοὶ καλεῖσιν. ἐς δὲ τὸ οἶκημα διώτερον ἀνακομίσαντες τὰ κλίμα πεδέσιν, ἀρώματά τε καὶ θυμιάματα πάντα ὅσα γῆ φέρει. εἰ δὲ πρὸς καρποὶ καὶ πόαι χυμοὶ τε, συμβαλλόμενοι πρὸς εὐωδίαν ἀνακομίζονται, καὶ σωρηδὸν χέονται. ἔτι γὰρ ἔθνος, ὅτι πόλιν τις, ἔτι τὴν ἐν ἀξιώσει ἢ πρὸς ὅτιν, ὅς μὴ δῶρα ταῦτα ὕστατον πέμπει φιλοτίμως ἐς πρὸς τὴν βασιλέως. ἐπὶ δὲ μέγιστον χάσμα ἀρῶν τὸ ἀρωμάτων, πᾶς δὲ ὁ πόσις πρὸς ῥωδῇ, ἱππασία πρὸς τὸ κατασκευασμα ἐκεῖνο ἰσχυρίζεται. πᾶν τε τὸ ἱππικὸν τάγμα περὶ κύκλῳ, μετὰ τὴν εὐταξίαν καὶ ἀνακυκλώσεως πρὸς εὐχρίαν δρόμον καὶ εὐθυμῶν. ἄρματα πρὸς εὐχρίαν ὁμοῖα εὐταξία, φέροντα τὰς ἐπιστάτας, ἡμφοισμένους μὲν τὰς περὶ πορφυρεῖς ἐδῆτας, περὶ πρὸς

1 Επισκίοντες δὲ ἐν αὐτῷ, ἢ ἐπὶ τῷ Μαρτίῳ, πρὸς πυργουδῆς ἐλπίαν, καὶ

χρυσῷ, μετὰ ἀνδραγαθίας τινος κίκοιται μέγας.

οὐκ αὖτις εἰκόνας ἔχοντα, ὅσοι
 Ῥωμαίων ἐνδοξως ἐστρατήγησαν, ἢ ἐ-
 βασίλευσαν. τῶν δὲ πωτελειδέν-
 των, λαβὼν λαμπάδα ὃ ἢ βασιλείαν
 διαδεξάμενος, προσφέρει τῷ οἰ-
 κήματι, οἱ τε λοιποὶ πανταχόθεν
 πῦρ φεμιπιδέασσι. πάντα δὲ ῥᾶτα ἀ-
 νάπτεται ἰσχυρῶς ὑπὸ τῷ πυρὸς,
 σφυγάνων τε πλήθους καὶ θυμιαμά-
 των ὅππῃ δένονται. ἐκ δὲ τῷ τελευταίῳ,
 καὶ βραχυτάτῳ καθίστασθαι, ὥς-
 περ ὑπὸ τῇ ἐπάλξεως, αἰτὸς ἀ-
 φίσταται, τῷ πυρὶ ἀνελδυσόμενος εἰς
 τὸ αἰθέρα, ὅς φέρειν ὑπὸ γῆς ἐς ἕραν
 ἢ βασιλείας ψυχὰς πσεύεται ὑπὸ
 Ῥωμαίων, καὶ ἐξ ἐκείνου μετὰ τῶν λοι-
 πῶν θεῶν θρησκύεται.

δ'. Ταύτῃ δὲ τῷ πρὶν ἐκ-
 δεῖσαντες οἱ παῖδες ἐς τὸν πα-
 τῆρα, ἐπαγγέλλοντο εἰς τὰ βασίλεια.
 ἐξ ἐκείνου δὲ ἐκαστάζοντες ἀλλή-
 λους, ἐμίσουν τε καὶ ἐπεβόλευον.
 πάντα τε ἐπείθον ἐν ἑαυτοῖς, πει-
 ρόμενοι τὸν ἀδελφὸν ἀποσκοπεύου-
 σαι, εἰς αὐτὸν τε μόνον φειρα-
 γῆν τῷ ἀρχίῳ. ἐμείζοντο δὲ καὶ
 πάντων αἱ γνώμαι, καὶ ὅσοι ἐν ἀξι-
 ῳσιν ἢ τιμῇ πνιῖσαν ἔχοντες τῷ πρό-
 λιν. ἰδίᾳ γὰρ αὐτοῖς ἐν ἑαυτοῖς ἐπέ-
 σελῆ τε λαοφάνων, καὶ ὥκλειστο
 μεγάλας ὑποχέσεις πρὸς αὐτὸν ἀ-
 νέλκων. καὶ τό γε πλεῖστον μέρος εἰς
 τὴν Γέταν ἐβλεπε. φαντασίαν γάρ

ferant ducum omnium Roma-
 norum, principumque illustri-
 um. Quæ ubi celebrata sunt,
 facem capit imperii successor,
 eamque tabernaculo admovet.
 Tum cæteri omnes undique i-
 gnem subjiciunt: cunctaque il-
 lico fomitibus illis aridis odo-
 ramentisque referta, igni valido
 corripiuntur. Mox ab extre-
 mo, minimoque tabernaculo,
 tanquam è fastigio quodam, si-
 mul cum subjecto igni, aquila
 dimittitur, quæ in cælum cre-
 ditur ipsam Principis animam
 deferre. Ac jam ex illo unâ
 cum cæteris numinibus Impera-
 tor colitur.

IV. Ita consecrato parente re-
 versi domum juvenes, discordias
 quotidie & simultates exercere,
 insidiari inter se, moliri, parare
 omnibus modis, atque ea modo
 uterque in animo habere, qui-
 bus alter dolo caperetur: po-
 stremo quacunque via grassari
 ad singulare imperium; ac ni-
 hil invicem prætermittere, dum
 consortem potestatis expunge-
 rent. Sed & mentes, animi-
 que omnium urbanorum, qui-
 cunque honore aliquo aut di-
 gnitate præstarent, diversi trah-
 ebantur, utroque seorsum literas
 clanculum missitante, magnif-
 que pollicitationibus sibi homi-
 nes adjungente. Major tandem
 pars ad Getam spectabat, quod

1 Alterum hic loci redundat [ῥᾶτα]
 aut [ισχυρῶς]

2 Rectius ἐπιπιδέντω, quod annotavit
 Stephanus.

3 Γνωμένον δὲ τὴν, αἰτὸς τις ἐξ αὐτῶν
 [πυρρῶς] ἀνέπλετο. Sed longum est per
 singula ire, quare Dionem consule,
 libro statim citato.

opinionem nonnullam ostenderet probitatis, moderatumque se & lenem in congressibus præstaret. Studia porro tractabat honestissima: quippe & disciplinarum laude celebres circa se frequentes habebat, & in palæstra ac reliquis ingenuis exercitationibus versabatur. Placidus præterea in omnes, atque humanus, fama & gloria quadam optima plurimos ad amicitiam, benevolentiamque alliciebat. Contra vero Antoninus cuncta asperius ferociusque gerebat, atque ab his rebus, quas supra diximus, alienus, militaris vitæ ac bellicæ videri amator affectabat, nihilque non iracunde faciens, minitendo quam suadendo, metu quam benevolentia sibi amicitias quærebat.

V. Sed cum diu frustra mater discordantes inter se germanos redigere in gratiam studeret, visum aliquando ambo- bus est Imperium inter se dividere, ne Romæ agitantes, alter alterius essent insidiis opportuni. Quare convocatis paternis amicis, coram ipsa matre de Imperio dividendo disceptabant, sic ut Europa omnis Antonino, tellus autem ad- versa, quæ omnis Asia nuncupatur, Getæ adjudicaretur. Ita enim divina quadam providentia, utrumque continentem Propontidos incurfu distermi- nari. Placebat autem ut Anto- ninus castra ad Byzantium ha-

πῆα ὀπικείας ἐπεδείκνυτο, ἡ μὲν ὄν τε καὶ πρῶτον ἐαυτὸν τοῖς πρῶ- τοῖσι παρέιχεν. ὀπικεύμασι τε ἀν- δρωτέροις ἐχρῆτο, πρῶτος μὲν τὸς ὅτι παιδεία ἐπαυμνῆς, σπουδαῖος τε καὶ παλαίστρα καὶ γυμνάσια ἐλούθερα, χρῆστος τε καὶ φιλόανδρος τοῖς σωῶσι, μη καὶ δόξη αἰεὶ πλείους εἰς οὐ- νοῖαν καὶ φιλίαν ἀνέχεται. ὁ δὲ Ἀντωνίνος ἐμειδῶς τὰ πάντα θυμοειδῶς ἐπραΐε. πολὺ δὲ ἀπὸ γυν ἐαυτὸν τῇ πρῶτῃ μὲν, πωπικῇ τε καὶ πολεμικῇ βίῃ ἐρα- στήν ἐκ πρῶτον ἐποίητο. ὀργὴν τε πάν- τῃ πρῶτον, καὶ ἀπειλῶν μάλλον πείδων, φόβῳ καὶ ἐκ εὐνοίας φί- λῳ ἐκτάτο.

εἰ. Ὡς καταστάζοντας δὲ τὸς ἐλθόντες ἐν Ἀπασιν οἷς ἐπράττον, καὶ τῇ εὐτελεστάτων ἔργων ἡ μὲν συνάγειν ἐπειράτο. καὶ ποιεῖ ἐκεί- νους, ἵνα δὴ μὴ μένοντες ἐν τῇ πό-λει ἀλλήλοις ὀπικεύοντες, νεύμασι ἀρχῶν. συναγαγόντες δὴ τὸς πατρῴ- υς φίλους, ὅ τε μητρὸς παρῶν, καὶ διαιρεῖν τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ ἑκά- στεον Εὐρώπῃ πάντα ἔχειν ὅτι Ἀν- τωνίνον ὅτι δὲ ἀντικειμένῳ ἡπείρου, ὡς ὅτι καὶ καλεμένῳ, πᾶσαν Γετὰν ἐκ- δοῦναι. ἔτι γὰρ ἔλεγον καὶ δεῖα πρῶ- τῃ πρῶτον τὰς ἡπείρους διμεῖναι τὴν Περσὸν τὴν ἑλμαπ. ἡρῶς δὲ ὁ μὲν Ἀντωνίνον ὅτι τῷ Βυζαντίῳ ἰδὲ

1 Angebatur enim Antoninus, ut ait Visor, modestiore fratris ingenio, Qui,

referente Spartiano, in adolescentia com- habebatur.

μὴν σφραγίσαντες, ἣ δὲ Γέταν ἐν Καλ-
χιδόνι τῇ Βιθυνίᾳ, ὡς ἀντικείμενα
ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα φερούσιν τε ἣ
ἐκαστέρῳ ἀρχὴν, καὶ κωλύει τὰς δια-
βάσεις. ἐδοῦκα τε τῆς συκλήτης βελῆς
τὴν μὲν Εὐρωπαϊκὴν πάντας συμπεῖλαι,
τὴν δὲ ἐκείθεν ἀπελθεῖν σὺν τῷ
Γέτᾳ. τῇ τε βασιλείᾳ τῇ αὐτῇ αὐ-
τῇ ἐστὶν ὑποδοχὴν ὁ Γέτας ἔλε-
γχε, ἢ τῇ Ἀντιόχειᾳ, ἢ τῇ Ἀλεξάνδρει-
ᾳ, καὶ πολὺ πρὶν τῇ Ρώμῃ, ὡς ὅτετο,
μεγέθει ὑπολειπόμενος. τῇ δὲ ὑπὸ με-
σημβείᾳ ἔθνων, Μαυροσίης μὲν καὶ
Νομιάδας, Λιβύης τε τὰ παρακεί-
μενα, Ἀντωνίνῳ ὡς ἀποδοῦναι. τὰ δὲ
ἐπέκεινα, μέχρις ἀνατολῆς, προσή-
κων τῷ Γέτᾳ.

5. Ταῦτα δὴ αὐτῶν διατυπέν-
των, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες σκυθρωποῖς
προσώποις εἰς γλῶσσαν ἐνευσαν. ἢ ὅτι
ἡλία γλῶσσαν μὲν, ἔρη, καὶ θάλασσαν, ὅ
τῆνα, εὐερίσκετε ὅπως νείμμετε καὶ
τὰς ἡπείρους, ὡς φατε, τὸ Πόντον
ῥέον διαρρεῖ. τίς δὲ μητέρα πῶς
ἀνδρόλοισι; καὶ πῶς ἡ ἀθλία ἐγὼ
εἰς ἐχέτερον ὑμῶν νειμμεῖν ἢ τμη-
θεῖν; ὡς ὅτε δὴ ἐμὲ φονεύσατε,
καὶ διελόντες ἐκαστέρῳ παρ' ἑαυτῶν τὸ
μέρος, διαπείτω. ἔγωγε δὲ ἂν μὲν γῆς
καὶ θαλάσσης εἰς ὑμᾶς μεριθεύω.
ταῦτα δὲ λέγουσα μετὰ δακρύων καὶ
οἰμωγῆς, ἀμφοτέρους τε τὰς χεῖ-
ρας περιβάλλουσα, καὶ ὑπὸ τὰς ἀγκύ-
λας ἄρματα συνάγειν ἐπειράτο. πάν-
τας δὲ οἶκτε καταλαβόντων, διελύ-
θη τὸ συνέδριον, ἥτε σκέψις ἀπεδο-
κιμάσθη, ἐκαστέρους τε εἰς τὰ ἑαυτῶν
βασιλεία ἀνεχώρησε.

beret, Geta vero, in Calche-
done Bithyniae urbe, quae sci-
licet opposita inter se utrius-
que Imperium tuerentur, at-
que à transmittendo prohibe-
rent. Tum ut è Senatorio or-
dine quocunque ex Europa fo-
rent, in urbe ipsa remanerent,
reliqui Getam sequerentur. Se-
des Imperii sui Geta desti-
nabat Antiochiam vel Alexan-
driam, urbes magnitudine haud
longe infra Romam. Tum ex
gentibus ad meridiem habentibus
Mauros, Numidasque An-
tonino concedens, reliquos ad
orientem usque Geta sibi adsci-
scebat.

VI. Hæc dum illi agita-
rent, reliquis omnibus mœsto
vultu terram intuentibus, ita
Julia mater locuta est. Ter-
ram quidem & mare, ô filii,
jam invenistis quo pacto divi-
datis: & continentem utram-
que, ut dicitis, Pontici discrimi-
nant fluctus: matrem vero
quonam modo dividetis? Quo-
nam modo infelix ego distri-
buar inter utrumque vestrum,
aut dissecabor? Me primum
igitur occidite, dimidiamque u-
terque apud se partem sepeliat,
ut ego quoque inter vos cum
mari terraque ipsa dividar. Hæc
locuta multis cum lacrymis e-
julatuque manus ambo-
bus injiciens, complexa utrumque re-
conciliare inter se conabatur.
Quare coorta miseratione, cun-
cti discessere, improbato con-
filio, ipsique in ædes suas re-
verfi.

T

VII. Sed

VII. Sed gliscebant indies odium, atque discordiæ. Nam sive duces ac magistratus aliqui eligerentur, uterque amico suo potissimum suffragabatur: sive jus dicerent, semper diversa sentiebant, magno illorum periculo cuja res agebatur. Pluris enim studium suum, quam jus aut æquum faciebant: etiam in ludis ipsis diversarum semper factionum. Nihil præterea insidiarum omittebant. Cocos identidem & pincer-nas conati ad veneficia impellere. Quæ ubi tardius procedebant, quod scilicet uterque magna diligentia curaque cibum capefferent, postremo impatiens Antoninus, atque imperii totius cupidine instigatus, deliberat magnum aliquid vel facere, vel pati, ferrumque & cædem molitur.

VIII. Et quando secus processerant latentes insidiæ, necessarium putabat periculo omni ac spe posthabita, quovis modo inceptum patrare. Quare irrupto fratris cubiculo, nihil eum tale expectantem

Ζ'. Τὸ δὲ μῦθος καὶ ἡ εἰσὶν
ἡνέκεν. εἴτε γὰρ ἡγεμόνας, ἢ ἀρχον-
τας εἶδει ποιεῖν, ἐλάττω δὲ ἐαυτοῦ
φίλον προάγειν ἤθελεν. εἴτε διὰ
ζοιεν, τὰ ἐναντία ἐφρόνεν, ἐπὶ
λέδρῳ τῶν διαζομένων ἔειπε ὅτι
πλέον γὰρ ἡμῶν παρ' αὐτοῖς τῶν διὰ
τὸ φιλονεικεῖν. ἐν τῇ δὲ δέμασι οὐ
τὰ ἐναντία ἐπαύδαζον. πάντα τὰ
δὲ ὁππότε ἐξήρτων, οἰνοχόους
καὶ ὁμοιοποιεῖς ἀνέπειδον ἐμβαλεῖν
δηλητήρια φάρμακα. ἡ ἑαδίας
αὐτῶν ἐδότηρον προεχώρει, ἐπει-
μετὰ πολλῆς ὁπμιλείας καὶ φρενῶν
διητῶντο. τέλος δὲ, μὴ φέρον
ὁ Ἀντωνίνου, ἀλλ' ὑπὸ τῆς οὐ-
πλὴν μοναρχίας ὁπμιλείας ἐλαυν-
μεν δὲ γένω δρᾶσαι πρὸς ἡ παρ' αὐ-
τῶν αἰών, ἀλλ' ἐξίφες χωρήσας, καὶ
φόνος.

η'. Μὴ προχωρήσης γὰρ τῆς λα-
θάνουσης ὁπμιλείας, ἀναγκάσαν ἡ
σατο πλὴν κινδυνώδην τε καὶ ἀπει-
σμένῳ, ἡ δὲ μὲν ἀλλ' ἐφρόνεν, ἡ δὲ
ὁπμιλείας. ἡ γέτας μὲν δὲ πρᾶξις
καμείας, προεχέας τὸ αἶμα τοῖς

1 Locum hunc deploratæ sanitatis, ut Stephano & Sylburgio videtur, nemo hæcenus in integrum restituere conatus est; quod quidem adeo dissimulat Policianus ut in interpretatione omiserit. Quid si salvo textu, sensu pariter & interpretatione legitima, ita possit efferri? contulit se Antoninus ad insidias summo cum periculo conjunctas, tum propter matris amorem, quo Getam sc. prosequuta est. tum propter Getæ insidias quas contra moliri solitus est. Quem sensum ita præ se ferunt, [τῆς μὲν διὰ σοργῆν, τὴν δὲ

δὲ ἐπιβλήν] ut lacunam, quam alii suspiciantur, nequaquam videam.

2 Insidiarum ordo hic erat. Persuadet matri Antoninus, ut fratrem in thalamum vocaret, facta reconciliationis spe: qui cum accersitus venisset, à Centurionibus ibidem, Antonini jussu, collocatis interficitur. Καὶ αὐτὸς ἐνquit Διον, πρὸς τὴν μητέρα πρὸς κατὰ φύσιν, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ αὐχένος αὐτῆς ἐξαρτηθῆναι, καὶ ὅτε τὴν εὐθείαν τοῖς τοῖς πρὸς φύσιν κατέκοψαν διαφθορῶμεν καὶ βούλῃ, μήτερον, μήτερον, ταχῆστα, ταχῆστα β: ἡ δὲ, σφάλλομαι.

μητρί

μητρὸς σήϊσι, ματήλλαζι τὸν βίον.
ὁ δ' Ἀντωνίνῳ, καίριραδένιῳ αὐ-
τῷ τῷ φόνῳ, προπηδᾷ τῷ δουματίῳ
δύον, φερόμενός τε δ' ὅλων τ' βα-
σιλείων, ἔδοα μέγαν κίνδυνον ἐκπε-
φουρήσαι, μολίς τε σωθῆναι. τὰς τε
πρατῶντας, αἱ φρεσὶ τὰ βασίλεια,
καλεῖται αὐτὸν ἀρπάζαντας ἀπάγειν
εἰς τὸ στρατόπεδον, ὡς ἂν σωθῇ ἐκεί-
νου χαλκίς. μέινει γὰρ ὅτι τῆς βασι-
λείης ἀλλῆς, ἔλεγε ληλεῖσθαι. πι-
πύσαντες τε ἐκείνοι, τὸ, τε πι-
πυράμενον ἔνδον ἐκ εἰδότες, δέ-
ντι αὐτῷ καὶ φερόμενῳ συνῆξεδρα-
μον πάντες. ταράχῃ τε καί τινε
δύμον, ὁρῶντα περὶ δειλίῳ, ἀφ' ἡ-
μέρας φερόμενον τῆς πόλεως δρόμῳ
τ' βασιλέα, ὡς δὲ ἐσέπυσεν εἰς τὸ
στρατόπεδον, εἰς τε τ' νεῶν, ἔνθα τὰ
σημεῖα καὶ τὰ ἀγάλματα τῷ στρα-
τῷ προσκυνοῦνται, εἰσὶν αὐτὸν
εἰς γλῶσσαν ὁμολογεῖ τε χρεῖστητα,
εἰνέ τε σωθῆναι. ὡς δὲ διηγήθη
τῷ τοῖς στρατῶταις, ὃν οἱ μὴ ἦδον
περὶ λυτὰ εἶχαν, οἱ δὲ ἀνιπαύ-
οντο, πάντες ἐκπαράλκτες συνέδειον.
ὁ δὲ προελθὼν, τὸ μὴ παρὰ τὴν εὐ-
δίαν εἶχ' ὁμολογεῖν. ἔδοα δὲ πι-
φουρήσαι κίνδυνον καὶ ὅτι βυλῶ πο-
λίμῃ καὶ ἐχθρῷ, τὸν ἀδελφὸν λέγων.
μολίς τε καὶ μέλα πολλῆς μάχης τ'
ἐχθρῶν κεκρανέσθαι. κινδυνεύσαν-
των δὲ ἀμφοτέρων καὶ ἔτα αὐτὸν
βασιλέα τελεῖσθαι ὑπὸ τῆς τύχης.

supra matris pectus multo un-
dantem sanguine sævus obtrun-
cat. Quo facto exilit statim,
ac per totam regiam currens,
clamat magnum se pericu-
lum effugisse, vixque evasisse
incolumem. Simul imperat mi-
litibus regiæ custodibus rape-
rent illico se, atque in castra
deducerent, ubi tutius asserve-
tur: perituum dictans si diu-
tius in ædibus moram trahat.
Illi pro veris ea dicta accipi-
entes, simul ignari quæ intus
gesta, currentem eum curren-
tes & ipsi comitantur. Fit in-
gens populi tumultus, raptim
agente se sub vesperam prin-
cipe mediam per urbem. Ut
autem castra attigit ædiculam-
que eam, intra quam signa
ac simulacra exercitus adoran-
tur, procidens humi gratias a-
gebat votis quasi pro salute su-
sceptis. Ea re militibus nun-
ciata, partim jam lavantibus,
partim quiescentibus, statim
illuc omnes exterriti feruntur.
Ille progressus in medium, non
quidem continuo rem ipsam
prout erat gesta fatebatur, sed
effugisse periculum clamitabat,
insidiasque inimici hominis at-
que hostis. Nam ita fratrem
appellabat. Vixque tandem post
longum certamen adversarios
superatos; quippe utrisque pe-
riclitantibus, se postremo u-
nicum Imperatorem fortunæ
relictum dono. Talia quædam

1 Post fratris mortem in castra Prato-
ria pergens, apud milites conquestus est cir-
cumveniri se fratris insidiis, atque ita fra-

atrem in palatio fecit occidi. Spart. quin
post fratrem occisum hoc una se mu-
nivit prætextu.

obliquans atque involvens, intelligi quæ fecisset, quam audiri malebat.

IX. Tum pro salute imperioque suo singulis militibus Atticarum drachmarum duo milia supra quingentas pollicetur, prætereaque annonæ supra quam fueti accipere dimidium. Jubet item jam tum ex templis, thesaurisque sibi ipsos pecuniam sumere, largiter effusis uno die quæcunque per quodeviginti annos Severus collegerat atque recondiderat alienis calamitatibus. At milites tanta pecuniæ magnitudine illecti, totoque jam negotio intellecto, vulgata passim cæde per eos qui ædibus effugerant, unum illum declarant Imperatorem, Geta hoste appellato. Igitur ea nocte moratus in templo Antoninus, ac fretus largitionibus, quibus sibi milites adjunxerat, contendit postridie in Senatum, toto stipante exercitu, sed armis instructiore, quam consuevit Principem deducere. Ingressus deinde, ubi rem divinam fecit, consecravit fellam Imperatoriam, atque in hunc modum verba facit.

Concio Antonini.

X. Non me quidem fugit, omnem domesticorum cædem, statim atque auribus inciderit, odiosam videri: nomenque ipsum ut primum audiatur, afferre gravem calumniam Quippe infelices misericordia, po-

ταῦτα δὴ πᾶσι πᾶσι πᾶσι ἐμφανῶς ἐμφανῶς ἐμφανῶς, νοεῖσθαι μάλλον ἐβόλετο τὰ πραχθέντα ἢ ἀκούεσθαι.

Δ. Ὁ πρῶτος δὲ αὐτοῖς, ὡς ἐαυτῶν σωτηρίας καὶ μοναρχίας, ἐν τῇ στρατιᾷ διχίλιας καὶ πεντακοσίας δραχμὰς Ἀττικὰς προσέθηκεν. ὁ δὲ σπληνιστὴν ἄλλο τοῦ τελευτήσαντος ἡμῶν, κελθεῖν τε ἀπελθόντας αὐτοὺς ἡδὴ ποσειδεύειν ἐλ τε τῶν καὶ τῶν θησαυρῶν τὰ χρήματα, μᾶς τε ἡμῶν ἀφαιδῶς ἐκχεῖας πάντα ὅσα ἐπὶ ὀκτακιστέκῳ ὁ Σιζήνης ἡθροισέ τι χατὰ κλεισιν ἐξ ἄλλοτείων συμφορῶν οἱ δὲ στρατιῶται τοῦτον τὸν χρόνον πληθύνοντες, καὶ συνέντες πεπραγμένον, ἡδὴ τε καὶ τὸ φόνος ἀβόητος γενόμενος ὑπὸ τῷ ἐνδοθέντι χρόνῳ, μόνον τε αὐτοκράτορα ἀπογορεύουσιν αὐτὸν, καὶ πῶς ἔεται ἡμεῖς πολέμιον. ὁπρὸς δὲ ὁ Ἀντωνίνος τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐν τῷ νεῷ τῆς στρατιᾶς, διαβήσας τῆς καὶ τῆς στρατιᾶς οἰκειώσαντο τῆς στρατιᾶς εἰς τὴν σύγκλητον κατὰ τὴν μετὰ ταῦτα τῇ στρατῷ, ὁπλισμένους μάλλον ἢ ἐξ ὅτι βασιλεὺς προσπομπάειν. εἰσελθὼν δὲ καὶ δούσας, τῇ τε βασιλεῖς ὁπλίσας, εἰσελθὼν τοιαύτην.

Δημιουργία Ἀντωνίνου.

Ὁ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὅτι πᾶσι οἰκεῖς φόνος εὐδίας ἀκούεις μίσσηται, τὸ, τε ὄνομα τῆς ἀναιδῆς ἅμα τῇ κατασκευῇ, διδόντες φέρει χαλεπὴν ἀβόητον. τοῖς μὲν γὰρ δυσχέρησιν ἐλπίς, τοῖς δὲ χα-

τήσας

λικίας, ὅτε μέλει νηπίων. τὰ δὲ
πλώματα φερόμενα μετ' ὕβριος, πά-
σις ἀμάξαις ὀπιιδέντα, ἐξω τῆς
πόλεως κομιδέντα, σωρηδὸν κατε-
πίμπρατο, ἢ ὅπως δὴ ἐξείπλετο. ἔ-
θις δὲ ἀειγόντο τῶν καὶ με-
τειως ἐκείνῳ γνωδέντων. ἀθληταὶ
δὲ καὶ ἡνίοχοι, ὑποκριταὶ τε πά-
σις μέσης καὶ ὀρχήσεως, πᾶν τε
ὅπερ ἐκείνῳ δὲ ἡδονῆς ἔχε διά-
μα, ἢ ἀκρομα, διεφθείρετο. τῆς
τε συκλήτης βελῆς ὅσοι γῆρας ἢ πλέ-
τω ὑπερείχον, ὅτι βραχυτάτως
ἢ ἐδὲ ὑφιστάσις αἰτίας, ἐκ τῆς
πυχούσης διαβολῆς ὥς ἐκείνῳ φί-
λοι ἀνηρωῦτο. τῶν τε Κομμύδου ἀ-
δελφῶν, πορσεύτην ἦδη, καὶ πορσε-
πάντων βασιλέων, ὡς Μάρκου Συ-
ρατῆρα, τιμημυθίῳ ἀπέκλειεν,
αἰτίαν ἐπαγαγόν, ὡς διακρυσάση
παρὰ τῇ μητρὶ αὐτῷ ὅτι τῷ παι-
δὸς φόνος. τῶν τε γυναῖκα γενομέ-
νῳ ἑαυτῷ, Πλαυτιανῷ Συρατῆρα,
ἦσαν δὲ ἐν Σικελίᾳ, τὸν τε ἀ-
νιόν αὐτῷ, Σεβήρῳ τε ὁμώνυμον,
καὶ τὸν Ἰ Περτίνακῷ υἱόν, τῆς τε
Κομμύδου ἀδελφῆς Λακίλλης υἱόν,
καὶ εἰ πὶ γένῳ λῷ βασιλικόν, ἢ ἐν
συκλήτῳ ἐξ εὐπατριδῶν καταλαί-
νον, πᾶν ἐξέκοψεν. εἰς τε τὰ ἔθνη
πύμπαν ἡγεμόνας τε καὶ ὀπισθοπούς,
ὡς ἐκείνου φίλους, πάντας διεχρή-
σατο. πᾶσα δὲ νύξ ἔφερε φόνους παν-

cadavera plaustris omnibus per
contumeliam imposita, atque ex-
tra urbem exportata, acervatim
aut temere injecta rogis combu-
rebantur. Nec quisquam super-
fuit ex iis, qui levem modo
cum Geta notitiam habuisset.
Athletæ etiam, & aurigæ, at-
que omnifariam histriones, &
quicquid denique vel oculis il-
lius, vel auribus jucundum fue-
rat, passim occidebantur. Præ-
terea Senatorii ordinis quicum-
que aut nobilitate, aut opibus
excellerent, minima quaque de
causa, vel plane nulla, quantum-
libet levi delatione pro illius a-
micis interimebantur. Quin &
Commodi sororem jam anum,
atque ab omnibus Imperatori-
bus, ut Marci filiam oport-
uit, magno in honore habi-
tam, morte affecit: causatus
quod Getæ necem apud ipsius
matrem deflevisset. Et conju-
gem quondam suam Plautiani
filiam, quæ fuerat in Siciliam
relegata, ac consobrinum Seve-
ro cognominem, filiumque Per-
tinacis, & Lucillæ Commodi
sororis: postremo quicquid ex
cognitione imperatoria, aut in
Senatu ex patricia nobilitate su-
pererat, plane quasi ab stirpe ab-
scidit. Ducesque provinciarum
universos, ac procuratores, ve-
luti Getæ amicos, neci dedit;
totæque noctes cædendis pluri-
fariam mortalibus impendeban-

1 Helvium Pertinacem ideo inter-
fectum, quod, cum Antoninus plu-
rimos sibi titulos adscripserat, joco
dixerit, Adde, si placet, Geticus Ma-

ximus, quod Getam occiderat, & Go-
thi Getæ dicerentur, quos ille tu-
multuariis aliquot præliis devicerat.
Spart.

tur. Sed & Vestales virgines vivas obruit terræ, quasi temerata virginitate. Denique id quod nunquam alias factitatum, cum Circenses spectante eo populus Romanus in aurigam, cui studebat, nescio quid cavillatus esset, ratus sibi contumeliam illatam, repente omnem exercitum facere impetum jussit in populum, ac raptare & occidere quicumque in aurigam dixissent. Ac milites accepta semel violandi rapiendique potestate, cum discerni à reliquis nequirent, qui fuerant protervius locuti, nullo scilicet in tanta multitudine verum fatente, passim ut in quemque inciderant, aut occidebant, aut omnibus ereptis, quasi salute redempta, vivos ægre dimittebant.

XII. His actis stimulante malorum facinorum conscientia, vitamque perosus urbanam; statuit Roma secedere, ut & milites ordinaret, & provincias inviseret. Igitur Italia decedens, ad ripas Danubii pervenit, ac partes Imperii Romani Septentrioni subjectas. Ibi aut corpus exercebat aurigando, cædendisque comminus omne genus belluis, aut jus dicebat (rarius id tamen) statimque sententiam ferens ac respondens, pauculis duntaxat auditis. Cæterum Ger-

ταδωπῶν ἀνδρώπων. τὰς τε τῆς Ἑσπείας ἱερίας ζώσας κατάρτυεν, ὡς μὲν ἱφλαπύσσας τὴν παρθενίαν. τὸ δὲ τελευτῶν καὶ μήποτε γενόμενον ἔργον, ἱπποδρομίαν μὲν ἐδίδοτο, ἀπέσκηπεν δὲ πρὸς τὸ πᾶσι εἰς τὸν ἡνίοχον, ὅτε δὲ ἐκείνῳ ἔσπευδεν. ὁ δὲ οὐδὲν αὐτὸς ὑβρίζων, κελύει τὰς παρθενας ἀποσπεῖν τὸ σπάρτεμα, ἀπαρτίζοντες τε καὶ φονεύειν τὰς κακὰς τῆς ἡνιοχίας εἰπόντας. οἱ δὲ σπαπῶνται, τῶν βιάσασθαι τε καὶ ἀρπάξαι λαβόντες ἐξέσταν, ἐκείνῳ δεικνύοντες, τίνες ἦσαν οἱ ἀποπεττεροὶ φειγέμενοι. (καὶ γὰρ εὐείσκη ἀδωάπην, ἐν δὴ μὲν τοσούτοις μνηστῆρος ὁμολογῶντες,) ἀφειδῶς ἐντυλχάνοντας ἀπάγοντες ἀνέροι, ἢ ἀφαιρέμενοι ἅπας εἶχον, ὥστε τὰς τρεῖς, μόλις ἐφείδοντο.

16. Τοιαῦτα δὲ ἀπείων ἔσπευδεν τῶν ἔργων σωέσεως ἐλαυνόμενος, καὶ ἐν τῇ πόλει ἀφείλει τὴν χθῆν ἐχόν, ἀποδημῆσαι τῇ Ρώμῃ ἠδὲ λησεν, ὡς δὲ διοικήσων τὰ ἐν ταῖς στρατοπέδοις, καὶ τὰ ἐδὴν ἐποφύμενος ἀπάρτας δὲ τῇ Ἰταλίᾳ, ὅπῃ τε τὰ ὄχθιας τῇ Ἰσπῇ γενόμενον, διώκει τὰ ἀρεκτῶα τῇ ἀρχῇς μέρη, γυμνάζει τὸ σῶμα καὶ ποιεῖ μὲν ἡνιοχίας, καὶ θηρίων παντοδαπῶν συστάς ἀναιρέσεις. διχάζων μὲν σπανίως, πᾶσι νοῆσαι τὸ κρινόμενον εὐδὺς ἦν, ὥστε κτῶς τε πρὸς τὰ λεχθέντα ἀπαρτίζων. ὡς κειώσατο δὲ καὶ πάντας τὰς

1 Imo vero quoniam illibata erant castitate, quarum una Κλωδία Δαίτη ὠνο-

μάριτο, ἥτις καὶ μέγα βοῶσα, Οἶδεν αὐτὴς ἄνθρωπον ἐπὶ παρθενίας ἐμὴς ζώσας κατάρτυεν. Διομ.

πένοντα Γερμανὺς, ἔς τε φίλιαν ὑπο-
 γάγετο, ὥς καὶ συμμάχους παρ' αὐ-
 τῷ λαβεῖν, καὶ τῷ σώματι αὐτῷ
 ἑαυτὸς ποιεῖσθαι, θυνάμους τε καὶ ὀ-
 ραίους ὀπλιζάμενον. πολλάκις δὲ
 καὶ Ῥωμαϊκῷ ὑποδέχοντο χλαμύ-
 δα, ὑμφιένοντο τὰ Γερμανῶν περικλή-
 ματα, ἐν τε χλαμύσιν, αἷς εἰσάδα-
 σι, ἀργύρῳ πεποικιλμέναις ἐπαῖτο.
 κόμας τε τῇ κεφαλῇ ἐπετίθειτο ξαν-
 δας, καὶ εἰς κερὰν ῥ' Γερμανῶν ἡσκη-
 μένας. τότε τοῖς δὴ χαίροντες οἱ Βάρ-
 βαροι ὑπερηγάπων αὐτὸν ἔχαιρον δὲ
 αὐτὸν καὶ οἱ Ῥωμαίων στρατῶται.
 μάλιστα μὲν ἀπὸ τὰς αὐτῶν χρημα-
 τῶν ὀπιδόσεις, αἷς ἀφειδῶς προσε-
 φέρετο αὐτοῖς. ὅππῃ τε πᾶν ὡς στρατῶ-
 τῆς ἐπρεπεί, εἰ τε ὀρυγμὰ π' ὀρύτ-
 τειν ἔδει, σκάπῃων ὡρῶτο, εἰ τε
 ἥκρον γαφυρῶσαι, ἢ βαλῶτο χῶσαι,
 πᾶν δὲ ὁ χειρῶν, ἢ καμάτε σώματος,
 ἔργον, ὡρῶτο εἰργάζετο, τρεπά-
 ζαν τε εὐτελῇ παρετίθειτο, ἔδ' ὅππῃ
 καὶ ξυλίνοις ἐς ποτὸν καὶ ἐκδοματά
 χρομῶτο σκύειν, ἄρτον τε προσε-
 φέρετο αὐτοχέδιον. ὅππῃ γὰρ ἀλήσας
 τῇ αὐτῷ χειρὶ, ὃ ἤρκει μόνῳ, μά-
 ζαν τε ποίησας, καὶ ἐπ' ἀνδράκων
 ὀπλήσας ἐσίλειτο. καὶ πάντων μὲν αὐτῶν
 πολυτέλων ἀπείχετο. ὅσα δὲ εὐτε-
 λέστατα, καὶ τοῖς πενήσι τοῖς ῥ' στρατιω-
 τῶν ὑμάρῃ, τότε τοῖς ἐχθροῖς συσφα-
 πώτης τε ὡς αὐτῶν μάλλον ἢ βα-
 σιλεὺς καλέμενον χαίρειν προσεποι-

manos illic sibi omnes adjunxit,
 atque in amicitiam conciliavit,
 sic ut ex his socios bellorum, &
 custodes corporis validissimum
 quemque & pulcherrimum sibi
 adsciverit. Sæpe etiam Romano
 cultu deposito, vestem Germani-
 cam induebat, atque in eorum sa-
 gulis argento variegatis conspici-
 ebatur: etiam flavam capiti cæsa-
 riam imponens, ad modum Ger-
 manicæ tonsuræ. Quibus læti Bar-
 bari mirifice eum diligere: gau-
 dere etiam Romanus miles, quem
 scilicet ille amplissimis largitioni-
 bus prosequabatur. Ipse nullum
 non militiæ munus promte sub-
 ire: & five quid fodendum fo-
 ret, primus fodere: five flumi-
 ni imponendus aut extruendus
 agger, five quod opus manu-
 um faciendum, aut labor sub-
 eundus, primus omnia occu-
 pare: tenuique mensa, ac ligne-
 olis poculis, vasisque esculen-
 torum contentus esse, panem-
 que etiam temere factum com-
 esse. Quippe tritico quantum
 satis uni foret sua manu mo-
 lito, massaque inde facta, atque
 in carbonibus decocta, vesci so-
 litus; omnia denique eleganti-
 ora aspernari, & vilissimis qui-
 busque, ac vel pauperrimo gre-
 garioque militi facillimis uti.
 Tum commilitonem, quam
 principem vocari se malle, ac

1 Reçius [ἐπιτελέμενον.]

2 Εἰς μὲν τὴν στρατιωτικὴν φιλαγαλῶτης ἦν,

τῶν δὲ λοιπῶν πάντας ἀνθρώπους ἔργον εἶχεν
 ἀποδύειν, περισυλῆν, &c. Dion.

plerumque iter facere, perinde atque ipse pedibus ambulans, raroque vehiculum conscendere aut equum, sibi ipse portare arma: nonnunquam etiam signa militaria longissima, & aureis ornamentis prægravata, ac ne robustissimis quidem militibus facilia, ipse humeris subire. Ob hæc igitur aliaque huiusmodi, ut hominem militarem, diligere eum suis exercitus, & ut virum fortem admirari. Quippe instar miraculi videbatur, tantulæ hominem stature, tantis esse laboribus parem.

XIII. Sed ubi milites apud Danubium ordinavit, atque in Thraciam Macedonibus conterminam discessit, continuo Alexander alter evasit. Nam & memoriam regis ejus omnibus modis renovavit, statuis, imaginibusque nulla non urbe poni iussis, Romamque ipsam, Capitoliumque, & templa universa referfit Alexandri simulacris. Vidimus item imagines nonnullas ridicule depictas, quæ uno corpore duas facies præ-

ἔειπε. τὰ πλεῖστά τε αὐτοῖς συνδεδεμέναι περὶ τῶν ἀσπίδων, ἀσπίδας ἄρματα, καὶ ἵππων ὀπίσθιων, τὰ τε ὅπλα βαρύνοντα αὐτῶν. ἔστι δὲ ὅτε καὶ τὰ στρατοπέδων σύμβολα, καὶ ὅτι μάλιστα ὄντα καὶ χειρὸς ἀναδύματα πολλὰ κακοσκημύνα, μόλις ὑπὸ τῆς ναιότητος στραπτῶν φερόμενα, οὐδεὶς τοῖς ὅμοις ἔφειν αὐτός. καὶ δὴ ταῦτα καὶ τὰ τέτοις ὅμοια, στρατιωτικὸς ὡς αὐτῶν ἐφελείτο, ὡς γενναῖον εἰδωμάζετο. καὶ γὰρ δαύματ' ἄξιον, ἐν μικρῷ σώματι μέγαν γενναίων πύκναι σκησις ποσώντη.

ιγ'. Ἐπεὶ δὲ τὰ παρὰ τῆς στρατοπέδου διακίνοισι, κατήλθε τε Ὀρόμιον, Μακεδόσι μέγιστον, καὶ Διὸς Ἀλέξανδρον ἑαυτῷ, καὶ τῷ τε σώματι αὐτοῦ παντοίως ἀνεγέσθαι, καὶ κόναις τε καὶ ἀνδριάντας ἐν πάσαις τοῖς ἀναστυλῶσαι ἐκέλευσε. τῷ Ὀρόμιον ἐπλήρωσεν ἀνδριάντων καὶ κόνων, ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ ἐν ἄλλοις ἱεροῖς. καὶ περὶ Ἀλέξανδρον αὐτοῖς φέροι. καὶ ἔδ' ὅτε καὶ χλαῖνης αὐτοῦ ἀξίως εἰκόνας ἐν χρυσῷ, ἐν σώματι, ὑπὸ σφαιροειδέα κεφαλῇ

1 Alexandrum Magnum ejusque gesta, inquit Spartanus, semper in ore habuit.

2 Omisit hæc verba Politianus, quibus aliquid deesse suspicor, quo sensus suppleatur: contextus ratio talem suggerit, viz. quod Antoninus ideo Alexandrum omnibus fere aris coleret, propter cognationem quam sibi cum Alexandro intercedere so-

mniauit. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἑαυτῷ, ἐπεὶ Dion, Ἐδὸν Ἀύγουστον ἐπεκαλεῖτο, καὶ πρὸς τῇ βουλῇ ἔγραψεν ὅτι ἐς τὸ σῶμα αὐτοῦ τῷ Ἀύγουστο εἰσέλθον, Alex. sc. ἵνα ἐπὶ δάκρυον τότε χρόνον ἔβω, πάλιν αὐτοῦ ἐκείνην ζήσῃ.

3 Iterum quædam omisit interpret. Vidimus item imagines nonnullas ridicule depictas, unius corporis duas dimidiatas facies capitis unius mensura circumscriptas.

μας, ὅφεις ἡμιτόμους δύο, Ἀλεξάνδρου τε καὶ Ἀντωνίνου. περιέει δὲ αὐτὸς ἐν Μακεδονικῷ χήματι, καυσάαν τε ἐπὶ τῷ κεφαλῷ φέρων, καὶ κρηπίδας ὑποδέμενος. ὅπληξάμενός τε νεανίας καὶ σφαίστας, Μακεδονικῷ ἐκάλει φάλαγγα. τοὺς τε ἡγεμῶνες αὐτῆς ἴ φέρειν τὰ ἑξῆς ἐκείνου σφαίρων ὀνόματα. ἄπο τε Σπάρτης μετὰ πεμμάμενος νεανίας, Λακωνικὸν καὶ Πιτανάτιον ἐκάλει λόχον.

ιδ'. Ταῦτα δὲ ποιήσας, τὰ τε ἐν πόλεσι διοικήσας, ὡς ἐνεδέχeto, ἡτήχθη εἰς Πέργαμον τῆς Ἀσίας, καὶ αὐτὸς βυλόμενος ἰατρικῆς ἀφικόμενος δὴ ἐκεῖ, καὶ ἐς ὅσον ἤθελε, ἑξῆς ὀνειράτης ἐμφορεθεῖς, ἦκεν εἰς Ἴλιον. ἐπελθὼν δὲ πάντα τὰ τῆς πόλεως λείψαντα, ἦκεν ἐπὶ τὸν Ἀχιλλέως τάφον· στεφάνοις τε κοσμήσας καὶ ἀνδρῶν πολυτελῶς πάλιν Ἀχιλλέα ἐμμεῖτο, ζητῶν τε καὶ Πάτροκλόν πύγα, ἐποίησέ τι τοῖστον. ἢ αὐτῷ περὶ ἑξῆς ἀπελιδεύρων φίλων Φῆς καὶ μὴ ὄνομα, τῆς δὲ βασιλῆος μνήμης μετὰ τῶν ὄντων αὐτῷ ἐν Ἰλίῳ ἐτελεύτησεν, ὡς μὴ πῆρες ἔλεγον, φαρμάκῳ ἀναρῆθεῖς, ἢ ὡς μὴ Πάτροκλος ταφῇ, ὡς δὲ

ferrent, Alexandri atque Antonini. Ipse prodibat Macedonico habitu, causiam gestans, & crepidas : ac lectissimam juvenum manum in exercitu phalangem Macedonicam appellabat, iussis ducibus nomina sibi ducum Alexandri imponere. Præterea juvenes Sparta accitos, Laconicam & Pitanitem centuriam vocabat.

XIV. His igitur actis, atque urbibus prout quæque potuerat ordinatis, Pergamum adit, Asiæ civitatem, ut Æsculapii curationibus uteretur. Quo postquam pervenit, somniis quamdiu voluit captatis, Ilium mox petiit, & cunctis urbis reliquiis collustratis, ad Achillis tumulum processit. Eoque coronis, floribusque magnificè exornato rursus imitari Achillem coepit. Sed Patroclum desiderans aliquem, quippiam huiusmodi fecit. Libertorum omnium charissimus Festus, à memoria, dum ad Ilium moratur, vita defunctus est, veneno (ut quidam aiebant) extinctus, quo scilicet Patrocli more sepeliretur, (ut alii affirmant) morbo

1 Vide num desit [ἐκέλευε] aut tale quid, verbum enim, quod [φέρειν] præcedat, nullum est.

2 Nominis rationem non tradunt Lexicographi : cohortis elogium habemus apud Alex. ab Alex. lib. 1. cap. 5. Inter ceteras, inquit, fuit Sparta cohors Pitaneia, præcipui roboris, qua ultimo discrimini & ad extremos casus servabatur. Cui

nimirum respondent Romanorum Triarii.

3 Jamdudum secreta quadam laniena torqueri se Antoninus sensit. ἐξῆς δὲ τῆς ψυχῆς πικρῶς τισι φανίσμασι, inquit Dion, ideoque, ut suspicari par est, contulit se ad Æsculapii templum. Καὶ διὰ ταῦτα, περὶ τῆς ψυχῆς γῶγῃς μὲν ὅπως τινὲς ἄκουσιν αὐτῶν λέγει.

interceptus. Hujus igitur cada-
ver efferri jussit, compluribus-
que lignis rogam strui. Dein
imposito in medium, mactatis-
que omne genus animalibus
subjecit ignem, phialamque ma-
nu tenens, vinumque libans,
ventos precabatur. Cumque
esset raro capillo, & crinem
quæreret, ut imponeret igni-
bus, deridiculo erat omnibus.
cæterum quos habuit capillos,
tamen totondit. Laudabat au-
tem ex omnibus ducibus, præ-
cipue Syllam Romanum, &
Afrum Annibalem: quibus eti-
am statuas atque imagines ex-
citavit.

XV. Decedens autem Ilio,
Asiaque omni & Bithynia,
gentibusque reliquis pertransi-
tis, atque ubique rebus com-
positis, devenit Antiochiam:
ibique exceptus honorificentif-
sime, atque aliquandiu mora-
tus, Alexandriam contendit,
prætens huic itineri desiderium
visendæ urbis ab Alexan-
dro constructæ, simul consu-
lendi illorum Numinis, quod
egregie incolæ venerantur: ac
simulans hæc duo inprimis, re-

ἔτεροι ἔρασκον, νόσῳ ἀλφειοπαρεῖν
τὸν κομιδῶναι κελεύει ἢ νέκυν
ξύλων τε πολλῶν ἀθροισθῶναι πο-
ρᾶν. ὅθεν οἱ τε αὐτὸν ἐν μέσῳ, ὡς
παντοδαπὰ ζῶα κατασφάζας,
ἦν τε καὶ φιάλῳ λαβὼν, σπον-
δῶν τε ¹ τοῖς ἀνέμοις εὐχρη-
στῶν τε ὡς ψυλοκόρης, ² πάλ-
λαμον ὁπιδῶναι πρὸς πνεῖ ζῆλον
ἐγγέλτο. πάλιν ὡς εἶχε περὶ
ἀπεκείρατο. ³ ἐπὶ μὲν δὲ καὶ ἐν
πηλῶν μάλιστα, Σύλλαν τε ἢ Ρο-
μαῖον, καὶ Αννίβαν τὸν Λίβυν.
ὀδριάντας τε αὐτῶν, καὶ εἰκόνας ἐ-
νέστησεν.

ἰε'. Απάρας δὲ τῆς Ιλίου, ἀπὸ
τε ἢ ἄλλης Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, ὅ-
τε λοιπῶν ἐθνῶν, καὶ οἰκίσαι διοικῶν
τὰ περικύβητα, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐ-
φίκατο. ἐκεῖ τε ὑποδεχθεὶς πολλοὶ
λῶς, καὶ ἀσπείρας χρόνους πνός, ἐν
τῇ Ἀλεξάνδρειαν ἐπέλετο, κατασκευά-
σας ποιεῖν ποιεῖν ἢ ἐπ' Ἀλεξάν-
δρῳ κτισθεῖσαν πόλιν, καὶ τὸν δῖον
χρησάσθαι, ⁴ ὃν ἐκεῖνοι σέβουσιν ἐξ-
έτης. δύο γὰρ ταῦτα ὑπερβαλλόντως
κατασκευάσας, τὴν τε τῷ θεῷ δῶ-

¹ Ita Augustus Circio, ne Galliam va-
staret, sacrum fecit; Calabri Japygi, Apu-
li vento Arabule, &c. v. Alex. ab Alex.
lib. 3. c. 22. & ideo Antoninus ut ven-
tos haberet secundos.

² Gracorum & Ethiopum præcipuus
mos, ut comas ad rogam dissecant, corpori-
que & igni imponant. idem lib. 3. cap. 7.
Qui mos, alibi inquit in eodem capite,
antiquissimus usque ab Homero traditur,
apud quem Patrocli cadaver apertum ami-
corum superjectis capillis fuit.

³ Quibus adde, ex Spartiano, Tri-
berium.

⁴ Serapin sc. ἢ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δῶ-
τὸ τῷ Σεραπίδι. ἰερὸν. ἰερὰ τις ἢ ἀν-
μῆν. Eunapius. Quo loco, quamvis ob-
iter, annotamus apud Ægyptios perpo-
cua constitutione servatum, ut nun-
quam Saturni templa aut Serapidis in-
tra urbem admiserint, sed velut per-
vigiles & excubitores deos extra po-
mœcia collocaverint. ib. Al. ab Alex.
lib. 2. c. 4. sub finem.

οικήαν, καὶ τὸ ἦν ἡρώων μνήμην. ἐκ-
 τήματα τε ἔν καλούει ἑκατόμβαι·
 γὰρ, ἐναγισμὸς τε παντοδαπός. ὡς
 διηγέλη τὸ ἦ Ἀλεξανδρέων πλή-
 θος, φύσει μὲν ὄντι τὰς γνώμας
 καυοτάτω, καὶ ὅτι τοῖς βραχυ-
 πίοις ἔξῃα κινεμύρῳ, τότε δ' ἐξ-
 ἠβλῶτο, πλὴν τῆ βασιλέως σπε-
 ρνῆς τε καὶ εὐνοίαν πωυθανόμην. ὅ-
 ποδοχὴ δὲ παρεσδίδετο, οἷαν μη-
 λιν πύπτιε βασιλεὶ γανέδαι φασί.
 πόσης τε γὰρ μέσης ὄργανα παντα-
 χῆ ἀφαιρέματα ποικίλον ἦχον εἰρ-
 ράζετο. ἀρωμάτων τε παντοδαπῶν
 καὶ θυμιαμάτων ἀτμίδες εὐφρίαν
 παρῆχον ταῖς εἰσόδοις, δαδύχαις
 τε καὶ ἀνδῶν βολαῖς ἐπύμων τὸν
 βασιλέα. ὡς δὲ εἰσῆλασεν εἰς πλὴν
 πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατῷ, περ-
 τὸν εἰς τὸν νεὼν ἀνελθὼν, πολλὰς
 ἐκτετήμας κατέδυσε, λιβάνῳ τε
 τὰς βώμους ἐσώρυσεν. ἐκεῖθεν δ'
 ἰδὼν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου μνημα,
 πλὴν τε χλαμύδα μὲν ἔφερεν ἀλευρ-
 γῇ, δακτυλίους τε ἔς εἶχε λίθων π-
 μίων, ζωστήρας τε καὶ εἰς π πολυ-
 τελες ἔφερε, περικλῶν ἑαυτῷ, ἐπέ-
 σκηκε τῇ ἐκείνου σορῷ. αὐτὸν δὲ ὄρων
 ὁ δῆμος ὑπερέχαιρε, παννυχί-
 ζων τε καὶ ἐορτάζων, οὐκ εἰδὼς
 πλὴν τοῦ βασιλέως λανθάνουσαν γνώ-
 μην.

15. Ταῦτα γὰρ πάντα ἐκείνῳ
 ὑποκείμενα, βελομύθῳ τὸ πλῆθος
 αὐτῶν διαφθεῖραι. ἡ δ' αἰτία τοῦ
 λανθάνοντος μίσους τοιαύτης περ μὲν.
 ἀπηγγέλλετο αὐτῷ διατεῖνοντι ὅτι
 τῆς πόλεως ἔπ, καὶ τῆ ἀδελφῆς πε-

ligionem Dei, & Herois me-
 moriam, jubet hecatombas com-
 parari, ac parentationis omne
 genus. Quod ut primum est
 Alexandrinæ multitudini nun-
 ciatum, levissimæ suapte natu-
 ra, & omnibus momentis ex-
 positæ; studium, benevolentia-
 que Principis, omnes quasi
 animorum impotes accipiebant.
 Igitur ad excipiendum illum se
 comparabant, quanto nunquam
 antea honore consueverant.
 Quippe omnifariam musica in-
 strumenta disposita, ubique va-
 rium edebant sonitum. Præte-
 rea aromatum ac suffimento-
 rum vapor omne genus aditus
 cunctos optimis replebat odo-
 ribus: tædis præterea & flo-
 rum sparsionibus honorabat. Sed
 ubi in urbem jam pervenit,
 primo quidem templum in-
 gressus est, multisque victimis
 immolatis, ac thure cumulatis
 altaribus ad Alexandri moni-
 mentum se contulit: paluda-
 mentumque purpureum & cla-
 ris speciosisque gemmis annu-
 los conspicuos, balteumque, &
 si qua alia gestabat elegantio-
 ra, dempta sibi, tum illius im-
 posuit tumulo. Hæc cernen-
 tes Alexandrini, læti supra mo-
 dum, noctibus totis ac diebus
 festum celebrabant, ignari quid
 intra ulceratum pectus Impera-
 tor occuleret.

XVI. Hæc enim omnia per
 simulationem faciebat, ut uni-
 versam illorum multitudinem
 contrucidaret. Latentis odii cau-
 sa talis erat. Nunciatum ei fu-
 erat Romæ agenti, vivo ad-
 huc fratre, atque item post ex-
 tincto,

tincto, multa in ipsum dicere Alexandrinos. Sunt autem homines suapte natura dicaces, atque ad describendum illudendumque maxime facti, jactantes in optimum quemque & potentissimum dicteria quædam, ut quidem ipsi putant, festiva: ut autem videntur iis in quos dicuntur, longe gravissima. Quippe hujuscemodi jocorum vel maxime illa permovent, quibus delicti veritas arguitur. Quare quum multa in eum dixissent, ne dissimulata quidem fraterna cæde, matremque Jocastam vulgo appellarent, iriderentque ipsum quod tantulæ homo staturæ Alexandrum atque Achillem, maximos ac fortissimos heroes æmuleretur: dum ludere se putant, eo impulerunt Antoninum, hominem suapte natura iracundum, atque sanguinarium, ut perniciem illis, insidiasque moliretur.

XVII. Igitur celebritate ac festo jam peracto, quum videret maximam hominum multitudinem ex vicinis regionibus confluisse in urbem, monuit edicto, ut in planiciem quandam juvenus universa conveniret, velle affirmans, sicuti Ma-

εὐνήθη, καὶ μὴ ἔκείνους φόβον, ὅτι αἶρα εἶεν πολλὰ εἰς αὐτὸν ἀποκατασταῖς. περὶ οὗτοι δὲ πως εἶδον φαίμενοι, καὶ λέγειν εὐστόχως ὡς ἡγερέας ἢ παιδίας, ἀπορεῖται πῶς καὶ τὸς ὑπερέχοντας πολλὰ χαίρειν μὴ αὐτοῖς δοκῶντα, λυπηρὰ δὲ τῶν σκαρδεῖσι. τῶν γὰρ τοιούτων καὶ μάλιστ', ὅσα ἐλέγχει τῶν ἀμαρτυριῶν τῶν ἀλήθειαν. πολλὰ τῶν αὐτὸν ἐκείνων σκαρδάντων τε τῶν τοῦ ἀδελφοῦ ἀναιρέσειν τῶν προσδύτιω ἰοκράτῳ καλοῦσιν, ἐκείνον δὲ χλευάζοντων ὅτι μικρὸς ὢν, Ἀλέξανδρον Ἀχιλλέα γενναιοτάτους καὶ μαρτύρους ἦρας ἐμιμεῖτο. τοιαῦτα να παίζειν αὐτῶν δοκούντων, ὅτι δρῖα καὶ ὀπίσθια κατ' αὐτῶν σκαρδάνει τὸν Ἀντωνίνον ἠνάγκασται, φέρεται ὄντα ὀργίλον καὶ φονικῆς τὸν.

15. Συμπανηγυεῖσας τοίνυν αὐτοῖς, καὶ συνεορίσας, ὡς εἶδε πᾶσαν τὴν πλῆθους μεγίστην πεπληρωμένην, τῶν πάσης ὡς αὐτὴν χώρας ἐκεῖ συνελευσάντων, 2 Ἀπὸ περὶ οὗτοι δὲ πᾶσαν ἡγερέαν εἰς τὴν πεδίον καλεῖται συνελθεῖν, φέρεται εἰς τὸν Ἀλεξάνδρου πύλον φάλαγγα βέλεσθαι συστήσασθαι, ὡς

1 Propter Antonini nuptias cum matre iniras, perditissimæ libidinis fæmina. Quæ cum, referente Spartiano, esset pulcherrima, & quasi per negligentiam se maxima corporis parte denudasset, dixissetque Antoninus, vellem si liceret, respondisse fertur, si libet, licet. An

nescis Te imperatorem esse, & leges dæ non accipere?

2 Dion aliter rem narrat. μετὰ τῆς τοῦ, postquam sc. ab Alexandrinis exciperetur, πᾶσι τὴν στρατὸν ἐξοπλίσας, ἐπὶ πόλιν ἐνέβηκε, πᾶσι μὲν τῇδε ἀνδράποισι παραγγέλλας οἰκοὺς μὲν, πάσας δὲ τὰς ἐκεῖ, καὶ προτίει καὶ τὰ τέγη προκαταχεῖν.

Μακρ.

Μακεδονικῶν καὶ Σπαρτιάτων, ἔ-
 πα καὶ τῶν ἡρώων ἐπινύμους. κελύει
 δὲ εἰχλὸν τὰς νηαίας πάντας δι-
 ασπῆσαι, ὥς ἂν ἐπελθὼν ἔχασον ἱ-
 ἴη, πῶς τε ἡλικίας ἔχῃ, καὶ μεγέ-
 θος σώματος, καὶ εὐεξίας εἰς στρα-
 τείαν ὀπιτηδεύει. ταύτας αὐτῇ ταῖς
 ἐποχέουσι περυσάντες οἱ νηαῖαι
 πάντες, εὐκότα τε ἐλπίσαντες Ἀλέ-
 ξανδρὸν παρξάσαν παρ' αὐτῆς ἰς πλὴν
 πύλιν τιμῇ, σωτῆρον, ἅμα γο-
 νεῖός τε καὶ ἀδελφοῖς συμποδομένοισι
 αὐτῶν ταῖς ἐλπίσιν. ὁ δ' Ἀντωνίνου
 δειψώτας αὐτὰς ὀπιῶν, ἔχασε ἐφα-
 ρμόμενος, καὶ ἄλλο ἄλλε λέγων ἐλ-
 λόμενον, παρῆι, ἐς ἂν αὐτὰς ἔτε πε-
 ρυσάσας, ἔτε προσδοκῶντας, τὸ στρα-
 τεικὸν πᾶν ἐκυκλώσατο. ὥς δὲ ἐ-
 πικμηράτο ἦδη αὐτὰς ἔχ' ἔνδον ἡρώ-
 ῶν πολέμιον, καὶ ὡς ἐν
 διαπύλαις σεσαγλυκυμένοισι, ἐπελθὼν
 πάντας, αὐτὸς μὲν ὑπερέρχεται μετ'
 ἡρώων φρεσὶς περὶ ἑαυτὸν. ὅφ' ἐνὶ
 δὲ σημείῳ προσπεσόντες πανταχό-
 θεν οἱ στρατιῶται, ἢ ἐν μέσῳ πᾶσαν
 νηαίαν, καὶ εἰ πινες ἄλλως παρῆ-
 σαν, παντὶ τρέπῳ φόνων ἀναιρούσιν,
 ὠπλισμένοι τε ἀόπλας, καὶ πανταχό-
 θεν πολέμιοι. ἡρώ δὲ στρατιωτῶν
 εἰ μὴ ἐφόνδον ἔξωθεν, οἷδ' ὥρυτ-
 ταν ὀρύματα μέγιστα, ἔλκοντες τε τὰς
 ὑμπίπτοντας ἐνέβαλλον, πληρῶντες σω-
 μάτων, καὶ πλὴν γλῶν ὀπλίζοντες, μέ-
 γιστον ἡγερον τάχως πολυάνδριον.
 πολλοὶ τε καὶ ἡμιδνήτες εἰλυθήσαν,

cedonicam, Spartanamque ha-
 bebat, ita etiam in Alexandri
 honorem ipsius herois cogno-
 mento phalangem constituere.
 Jubet igitur consistere juvenes
 universos, relicto intervallo, ut
 singulorum ætatem, staturam-
 que & corporis habitudinem
 militiæ idoneam consideraret.
 His creditis, juvenes, ac verifi-
 mili spe ducti, ob insignem ho-
 norem paulo ante exhibitum
 Principi, conveniunt frequentes
 una cum parentibus atque ger-
 manis lætis gratulantibusque. At
 vero Antoninus singulos inter
 se distantes circumiens, contre-
 ctansque, & aliud in alio lau-
 dans præteribat: donec illos, ne-
 que id animadvertentes, neque
 expectantes universus circum-
 veniret exercitus. Ut vero con-
 jecturam fecit jam esse omnes
 militum suorum armis inclusos,
 quasque retibus implicitos, i-
 pse statim cum suo præsidio
 excessit, ac signum militibus
 dedit. Qui statim facto un-
 dique impetu, deprehensam
 in medio inermem juventutem,
 cæterosque qui aderant, ma-
 gna cæde contrucidant: at-
 que è militibus alii cædem
 tantum faciebant, alii foveis
 ingentibus cadavera obruebant,
 aggestaque desuper humo im-
 manem tumulum excitarunt.
 Multi etiam in eas foveas se-
 mivivi protrahebantur, multi ad-

1 Politianus perperam vertit post exhibitum [Principi] honorem.

huc integri detrudebantur. Sed & milites nonnulli simul perierunt. Nam qui reliquias adhuc aliquas spiritus retinebant, neque penitus defecti erant viribus, impliciti proruentibus se militibus, eos quoque secum trahebant in foveam. Tanta est autem facta cædes, ut rivis cruoris per planiciem decurrentibus, cum fauces ipsæ Nili ingentes, tum littus omne circa urbem purpurasceret. Quum autem talia adversus illam urbem perpetrasset, inde movit, atque Antiochiam venit.

XVIII. Sed non longo post tempore affectans Parthici cognomen, famamque devictæ ad Orientem Barbariæ, quamquam in altissima pace, tale quiddam machinatur. Dat literas ad Regem Parthorum Artabanum, simulque legatos cum muneribus mittit, materiæ & artis conspicuæ. In eis literis fuerat scriptum, velle se Regis filiam ducere in matrimonium, Principem se esse, & Principe natum, quare haud decorum, privati cujusquam ac tenuis fieri generum, sed Reginam ducere potius, filiamque magni Regis. Duo maxima imperia esse Romanum & Parthicum, quibus affinitate illa in unum coeuntibus, ac nullo jam discriminante fluvio, unam tantum potentiam

ἐπ' τε ἀπώλοι συνελθώσθων. ἀλλὰ μὴ καὶ ὅτι στραπτῶν ἐκ ὀλίγου προσπαύλλωτο. ὅσοι γὰρ ἐπ' ἐμπήκοντες, καὶ δυνάμει μετείως ἔχοντες, συναθροῦντο, ὥς περὶ κρόμυοι καθεῖλον αὐτούς. ἰ. τοῦτο δὲ ἤρπτο φόνος, ὡς ῥεῖδροις αἵματι. ἀφ' τῆ πεδύ, τὰς τε ἐκβολὰς Νείλου μεγίστας οὕσας, τὸν τε πάλιν πόλιν αἰγιαλὸν πάντα φασί χθῆναι. τοιοῦτα δὲ ἐργασάμενος πάλιν, ἀπάρας εἰς Ἀντιόχειαν ἀφίκετο.

ἡ'. Εὐθυμίας δὲ μετ' ἐπὶ τὸν Παρθικὸν κληιδύμην, καὶ τοῖς μαίοις ὁπτεύειν ὡς χειρῶσάμενος τὸς καὶ πάλιν ἀνατολῇ βαρβαρίαν καὶ τοῖς ἑσθῆς εἰρῆνης βαθείας μηχανάται τοῖνδ' ἐπὶ. ὁπτεύειν τὸν παρθεῖ Παρδυαίων, (Ἀρτάβανος δὲ ὄνομα αὐτοῦ) πέμπει δὲ πρεσβύτην καὶ δῶρα πάσης ὕλης τε πολυέστερον καὶ τέχνης ποικίλης. τὰ δὲ χρῆματα ἐλεῖν, ὅτι δὴ βέλεται ἀγαθὰ αὐτῷ καὶ θυγατέρα πρὸς γάμον. ἀρμυζεν ὅ αὐτῷ, βασιλεῖ τε καὶ βασιλίσσῃ, μὴ ἰδιώτῃ πινὸς καὶ εὐτελεῖς γαμβρὸν γυνεὺς ἀγαθῆς ὅ βασιλίσσῃ καὶ βασιλέως μεγάλου θυγατέρα. δὴ ταύτας ἀρχὰς εἶδ' μεγίστας πάλιν τοῖς Ῥωμαίων καὶ τοῖς Παρδυαίων, ὡς συναχθείσας καὶ ὁπταμίαν, μηχανήν τε

ἰ. Τοῦτο κατὰ σφαιρὸν, ὡς καὶ κατὰ πάλιν αὐτῶν τολμήσαι, ἀλλὰ καὶ τῷ βυλῷ γράφει, ὅτι ἡδὲν διαφέρει πόσοι σφοδρῶς

τίς ἐπιτύχεται. πάντες γὰρ τῷτο παρὰ αἰετοῖς ἦσαν. Διόν.

ταμῶ διωριζόμενας, μίαν ποιήσιν ἀρχὴν ἀναστήσαντες. τὰ γὰρ λοιπὰ βάρεα ἔθνη, ὅσα νῦν ὑπὸ ταῖς τέτων βασιλείαις, εὐέλωτα ἴσθης αὐτοῖς, κατὰ τὰ ἔθνη καὶ κατὰ τὰ συστήματα ἀρχόμενα. εἶναι δὲ Ῥωμαίοις μὲν πῖζον στρατὸν, καὶ τὴν ἀφ' ὁδοῦτων συστάδην μάχην ἀναστήσαντες. Παρθυαίοις δὲ ἵππον τε πολλὴν, καὶ τὴν ἀφ' ὁδοῦτων ὄψοχον ἐμπειρίαν. ταῦτα δὲ συνελθόντα, πάντων τε οἷς πόλεμος κατορθύεται συμπιπνόντων, ἑαδίως αὐτοῖς ὑπ' ἐνὶ διαδήματι βασιλεύσειν πάσης οἰκουμένης. τότε παρ' ἐκείνοις φύμενα ἀράματα, ἢ θανυμάζμενα ὑφάσματα, ἢ ὅλθα Ῥωμαίοις μέγαλλουμένα, ἢ ἀφ' ἐπὶ χύλιν ἐπαινέμενα, μηκέτι μόλις, καὶ σπανίζοντα, λαμβάνοντά τε δι' ἐμπορῶν κομμιθήσεται. μᾶς δὲ γῆς ἴσθης καὶ μᾶς ἐξέσθης, κοινῶν καὶ ἀκώλυτον ἀμφοτέροις τὴν ἀπώλειαν ἴσθαι.

ΙΔ'. Τοιούτοις αὐτῷ γράμμασιν ἵπυχων ὁ Παρθυαῖος, τὰ μὲν ὡς ταῦτα ἀντέλεγε, φάσκων οὐχ ἀρμόζειν Ῥωμαίων γάμον βάρεα. πῖνα γὰρ ἴσθαι συμφανίαν ἐν αὐτοῖς, μήτε τι ἀλλήλων φωνῆς σιωπεῖσιν, ἐν τε διαίτη καὶ σκεδῇ διαφέρουσιν ἀλλήλων; εἶναι δὲ ὅλθα Ῥωμαίοις εὐπατεῖδας πολλὰς, ὧν πρὸς ὁπλιέζεσθαι δύναται ἂν θυγατέρα παρὰ τε αὐτῷ Ἀρσακίδας· καὶ μὴ δεῖν μηδέτερον γένος νοθεύειν. τὰ μὲν οὖν ὡς ταῦτα τοιαῦτα ὁπιστέλλον, παρήϊτο.

factum iri, nullis expugnabilem viribus. Nam reliquas barbaras nationes, quæ nunc ambarum imperiis subiectæ sunt, facile jugum toleraturas, si proprios gens quæque, & conventus, sit habitura rectores. Esse Romanis pedestrem exercitum, qui hastis & stataria pugna cæteros antecellat: Parthis vero equitatum plurimum, peritissimosque sagittarios. His igitur concurrentibus, & quæ usui ad bellum sunt in unum conspirantibus, facile ipsos sub uno diademe totius orbis terrarum imperium retenturos. Præterea odoramenta, quæ apud illos proveniant, telasque laudatissimas; contraque apud Romanos metalla ipsa & quæcunque arte aliqua conspicua visuntur, non jam vix, raroque, & clanculum per mercatores importatum iri: sed in una duntaxat terra unoque imperio, communemque fore utriusque usum rerum omnium, minimeque impeditum.

XIX. His literis Parthus acceptis, primo quidem abnueret: negare, Romano convenire barbarum matrimonium. Quam enim fore concordiam, neque voce satis congruentibus, & victu habituque inter se distantibus? Esse Romæ patricios permultos, quorum sibi ille optare liberos in matrimonium possit: sicuti itidem apud se Arsacidas. Neque ullam sane extare causam, cur alterutrum genus adulteretur. Hæc igitur à principio rescribens, conditionem aspernabatur.

XX. Sed instanti Antonino, donisque & jurejurando fidem studii sui, & caritatis uxoriæ facienti, credidit Barbarus: ac pollicitus daturum filiam, generum jam ipsum appellitabat. Cujus rei vulgata mox fama, Barbari scilicet omnes ad Romanum suscipiendum Principem se comparabant, spe quadam sempiternæ pacis exultantes. Cæterum Antoninus, prohibente nullo fluvios transgressus, ac jam Parthicam regionem quasi propriam peragrans, sacrificantibus passim universis, supraque coronata altaria odores omnifarios incenditibus, lætum se honore illo Barbarorum magnopere simulabat. Postea vero quam magno itinere facto, ad ipsam Artabani regiam appropinquabat, occurrit ei Rex in quadam ante urbem planicie, novum nuptum excepturus, generumque suum. Sed Barbarorum magna multitudo, floribus indigenis coronati, atque induti vestes auro diversisque coloribus varias, festum agitant, ad tiliarum fistularumque & tympanorum sonitus saltantes numerosè. Quippe hujuscemodi tripudiis supra modum delectantur, præsertim cum se temeto largius invitarent. Sed ubi omnis multitudo confluit, ac relictis equis, pharetrisque & arcubus depositis, inter libamina & calices agitant, collectique in unum Barbarorum quam plurimi, temere inordinatique confiterant, nihil suspectantes mali,

κ'. Εἰς κελεύει δὲ τῷ Ἀντωνίνῳ, δύναιτο δὲ πολλοῖς καὶ ὄρεσι τῷ ποταμῷ γάμον ἀποδόναι τε καὶ εὐνοίαν περὶ μὲν πείθεται ὁ Βάρβαρος καὶ δώσειν τὴν ὑποχρεῖτο, καλεῖ τε γαμβρὸν ἐπὶ μὲν νον. διαδραμύσης δὲ τῇ φήμης, οἱ μὲν Βάρβαροι εὐτρέπουν πάντα εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῆς Ῥωμαίων βασιλέως, ἔχαιρον τε ἐν ἑαυτοῖς αἰωνίως ἐλπιδί. δ' Ἀντωνίνῳ, διαβὰς τὰς ποταμῶν ἀκκαλύπτας, εἰσελάσας εἰς τὴν Παρθυσίων γλῶσσαν, ὡς ἰδίαν ἦδη, παρταχὲς δυνάων αὐτῷ πορρογαγομένην, βαμῶν τε ἐπεμύμων, ἀρωμάτων καὶ θυμιαμάτων παντοίων πορρογαγομένην, χαίρειν τοῖς γινομένοις ὑπὸ τῶν Βαρβάρων πορροποιεῖτο. ὡς δὲ πορροχρήσας, τὸ τε πλεῖστον τῆς διδοποιίας ἀνύσας, ἦδη τοῖς βασιλείοις τῷ Ἀρταβάνῳ ἐπλησίαζεν, ἀναμείνας ὁ Ἀρτάβανος, ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἐν τῷ πορρὶ τῆς πόλεως πιδίῳ, δεξιέμενος νυμφίον μὲν τῷ γαμβρῷ, γαμβρὸν δὲ αὐτῷ. πᾶν δὲ τὸ πλῆθος τῶν Βαρβάρων, ἀνδρῶν τῶν δὴ πτωχείοις κατεπεμύμων, ἐδῆπ χροσῶ καὶ βαρῶν διαφόροις περικλυμένοι, ἐώρταζε. πορρὶς τε αὐλῆς καὶ σείβας, τυμπάνων τε ἤχους, ἐσπίτων εὐρύθμως. χαίρεισι γὰρ τοῖς αὐτῶν πινὰ ὄρχησιν κινέμενοι, ἐπὶ οἷνε πλείονος ἐμφορηθῶσιν. ὡς δὲ πᾶν συνῆλθε τὸ πλῆθος, τῷ τε ἵππων ἀπέβησαν, φερέσας τε καὶ τῆς ἀποδέμενοι, πορρὶ ἀπονδῆς καὶ κύλικας εἶχον. πλεῖστον δὲ πλῆθος τῶν Βαρβάρων ἤθροιστο, καὶ ὡς ἐπύχθη ἀτάκτως εἰσήκισαν, ἐδὲν μὲν ἀποποι

πορροδο

προσδοκῶντες, ἀποδύναν δὲ ἔχασθαι
 ἰδεῖν τὸν νυμφίον. τότε ὅφ' ἐνὶ σι-
 μῶν κελύει ὁ Ἀντωνῖνος τῷ ἰδίῳ
 στρατῷ ὀπιδραμεῖν, καὶ φονδεῖν τὰς
 Βαρβάρους. ἡ ἐκπλαγῆς δὲ τῷ
 περὶ μακρῶν, παύμενοι τε καὶ πτω-
 σκόμενοι ἐτάποντο. αὐτὸς τε Ἀρτά-
 βανος, ἀρπαγὴς ὑπὸ τῆς τοῦ αὐ-
 τὸν δορυφόρου, ἵππῳ τε ὀπιτεθεὶς,
 ἀπὸ δὲ μολίς μετ' ὀλίγων. τὸ δὲ
 λοιπὸν πληθὺν ἐκόπητο τῆς Βαρβα-
 ρων, ὅτε τὰς ἵππους ἐχόντων, οἷς
 χρῶνται μάλιχα. (ὑποβελήκοτες γὰρ
 ἡσίκησαν, ἀνέντις ἐκείνης νέμεσθαι)
 ὅτε δὲ δρόμῳ χρῆσθαι δυναμῶν
 πρὸς φυγὴν, ἐμποδιζόμενοι αὐτὰς τῇ
 τοῖς πρὸς χάον ἐδίητο. φα-
 ρέτρας δὲ καὶ τόξα ἐκ εἶχον. τί γὰρ
 ἐχρηζόντων αὐτῶν πρὸς γάμους; πολλὰ
 δὲ ἐρρασιμῶν ὁ Ἀντωνῖνος φόνον
 τῆς Βαρβαρῶν, λείαν τε, καὶ αἰχμα-
 λώτας παμπληθεῖς συλλαβὼν, ἀ-
 πῆει, μηδενὸς αὐτῷ ἀντιεστῶτος.
 κώμας τε καὶ πόλεις ἐμπύρξαν δὲ
 ἐξυσίαν τοῖς στραπώταις, ἀρπάζειν τε
 ἔλασον, ὃ δυνάμει καὶ ὃ βέλεται αὐ-
 τὸς κήρησαι.

sed pro se quisque studentes vi-
 dere novum nuptum : tum signo
 dato Antoninus militibus impe-
 rat, impetum cædemque in Bar-
 baros faciant. Illi, re subita per-
 territi, cædentibus sauciantibus-
 que Romanis terga obvertunt.
 Ipse Artabanus à suis stipatori-
 bus raptus, atque equo imposi-
 tus, vix ægreque cum paucis
 fugiens elabitur. Reliqua vero
 multitudo Barbarorum passim
 cædebatur. Quippe neque e-
 quos habebant, quibus maxime
 utuntur; (descenderant enim ex
 iis, pastumque dimiserant) ne-
 que ipsi evadere fuga poterant,
 impediante cursum fluxa veste,
 ad pedes deducta. Porro pha-
 retras & arcus omnino non at-
 tulerant: nam quid illis opus
 ad nuptias? Ita ingenti cæde
 Barbarorum facta, Antoninus
 prædaque & hominibus ma-
 gna copia captis discedit, re-
 sistente nullo, vicisque & ur-
 bibus incensis, data potestate
 militibus rapiendi quod quis-
 que posset, aut vellet.

Mirum est Dionem tantæ perfidi-
 æ facinus, quod noster fusius pro-
 sequitur, tam breviter perstringere,
 hac etiam causa addita; Οὐκ ἔστιν ἔχον
 τι ἐξαίρετον περὶ τῶν τότε παραθέντων συγ-
 γράμματα. Quin & de Parthis hoc asserit
 ὅτι ὅτε ἐς χεῖρας αὐτῶν, Antonino sc. ᾤδον,
 addito insuper ὅς δὲ δὴ καὶ πανταχόθεν αὐτῶν
 ὅς μὴδὲ ἐωρεῖται, κεντραχὼς, ἐστεμνύνετο.
 Datis enim ad senatum, quasi post victo-
 riam, literis, Parthicus appellatus est. Spar-
 tianus. Non ab re erit asserre quod in

excerptis Peirescianis, citante Boeclero,
 de hoc perfidiæ monstro proditum est,
 trium sc. gentium vitia, ad quas ori-
 go ipsius pertinuit, habuisse. Gallorum
 τὸ καὶ φον καὶ τὸ δολὴν καὶ τὸ θρασύ. Eam
 enim provinciam Severus legatus admini-
 stravit. Afrorum, ibi enim natus est Se-
 verus, τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἄγριον. Syrorum τὸ
 πανουργόν, inde quippe erat Julia, quam
 Antonini matrem fuisse perperam sub-
 indicant hæc excerpta, *Martia enim*
natus est.

XXI. Hanc igitur calamitatem haud opinato Barbari acceperunt. Antoninus autem Regionem Parthicam penitus ingressus, defessis jam rapiendo cædendoque militibus, revertitur in Mesopotamiam. Indeque Senatui populoque Romano per literas significat, subactum à se Orientem, cunctosque illius Regni mortales in suam ditionem concessisse. At Senatus, quanquam totius negotii gnarus (quippe Principum res latere nullo pacto possunt) metu tamen atque assentatione cunctos illi honores victoriæ decernunt. Substitit autem post id Antoninus in Mesopotamia studio aurigandi, ac belluarum venationibus intentus.

XXII. Erant præfecti exercituum duo, Audentius & Macrinus: quorum alter senex jam, rerumque civilium plane rudis, haud tamen imperitus rei militaris habebatur: & in foro versatus alter, & legum consultissimus. In hunc igitur, ut parum militarem, minimeque fortem virum, publice nonnunquam Princeps cavillabatur, nec conviciis quidem abstinens. Nam audito illum & victum usurpare li-

κα'. Τοιούτῳ μὲν δὴ πάσῃ ἐξέρ-
σαντο οἱ Βάρβαροι ἐπεσοδοκῶντες.
ὁ δ' Ἀντωνῖνος, ὅτι πολὺ τὸ Παρ-
θυσίων γῆς ἐλάττας, ἦδη καὶ τὸ στρα-
τῶν κεκμηκότων ἐν αὐτῷ τῷ πα-
ράσῃ καὶ φονεύειν, ἐπανῆλθεν εἰς
Μεσοποταμίαν. ἐκεῖ δὲ θυόμβρος, ἐ-
πείλλει τῇ τε συκλήτῳ, καὶ τῷ Παρ-
μαίων δήμῳ, πᾶσαν ἀναβολὴν κερ-
εῶσαι, καὶ τῆς ἐπέκεινα βασιλείας
πάντας αὐτῷ ὄφρα κεχωρηκέναι. ἡ δὲ
σύκλητος, ἐκ ἀγροῶντες μὲν τὰ πε-
πεσμένα (λαθεῖν γὰρ ἔργα βασι-
λέως ἀδύνατον) πάλιν δέει καὶ κ-
λακεία, ψιφίζοντα αὐτῷ πάντας τὰ
μας ὀππινίκας. διέτριβε δὲ μὲν τα-
τα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ὁ Ἀντωνῖ-
νος, ἡνιοχίας χαλάζων, καὶ συνε-
παντοδαπὰ ἀναρῶν.

κβ'. Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐπάρχοντες
τῆ στρατοπέδου δύο· ὁ μὲν, σεσβύτης
πάνυ, τὰ μὲν ἄλλα ἰδιώτης, καὶ πε-
λιτικῶν πραγμάτων ἀπείρους ἐ-
χων, στρατιωτικὸς δὲ γεγενημένος δι-
κῶν. Αὐδενίῳ ὄνομα αὐτοῦ. ὁ δὲ
ἕτερος, Μακρίνῳ μὲν ἐκαλεῖται.
ἦν δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐκ ἀπείρους ἐ-
χων, καὶ μάλιστα νόμων ὀπισθῆμης. ἐ-
τῆτον ἦν, ὥς μὲν δὲ στρατιωτικόν,
μὲν δὲ γενναῖον, δημοσία πολλὰ καὶ
ἀπέσκαπτε, καὶ μέγας αἰσχρὰς βλα-
στηρίας. ἐπεὶ γὰρ ἤκεν αὐτὸν καὶ

1 Ο δ' Ἀντωνῖνος ἐπὶ πολὺ γῆς Παρθυ-
αίων γῆς ἐλάττας, &c. Zonaras rationem
insuper reddit belli Parthis ab Anto-
nino illati, ὅτι ὁ Ἀρτάβανος τὴν θυγατέρα
ἐαυτοῦ αὐτῷ μνηστεύσαμην, & παρέχε αὐ-

τὴν αὐτῇ. Zonar. de imper. Anton.

2 Fuit in jure non incallidus, adeo ut
statuisset omnia rescripta veterum principum
rollere, ut jure, non rescriptis ageretur, &c.
Capitolinus.

ἰδιότητι ἐλευθερίῳ χρώμενον, καὶ τὰ
 ῥαῦλα καὶ ἀπεῖμιμυθία τῷ ἐδεσμά-
 των καὶ ποτῶν μυσταπρόμυθον, (οἷς ὡς
 τραπώλικός δὴ ὁ Ἀντωνίνος ἔχαιρε)
 χαλμύδιον, ἢ πῖνα ἄλλῳ ἐδῆτα
 ἀμφιστάμενον ἀσκειότεραν, εἰς ἀναν-
 δρίαν καὶ θήλειαν νόσον διέβαλεν, ἀεὶ
 τε δαποκτείνειν ἠπείλει.

καὶ. Ἀπὸ τοῦ φέρον ὁ Μακρίνος,
 πάντῃ ἡγαλλε. συνέβη δὲ π καὶ τοῖς
 πον. (ἔδει γὰρ ἄρα τέλος λαβεῖν
 τῷ Ἀντωνίνῳ βίον) περὶ γότερος γὰρ
 ὄν, ἔ μόνον τὰ ἀνδρώπων πάντα
 κλέβειν ἠδελειν, ἀλλὰ καὶ τὰ θεῶν τε
 καὶ δαιμόνια πολυπραγμονεῖν· ἀεὶ
 τε πάντας ὡς ὁπλίσκειν ὡς ὁπλίσ-
 κούοντας, χρησιεῖν τε πάντων ἐνε-
 ρορεῖτο, τέως τε παύλαχόν τινι μάγας
 καὶ ἀπρονόμους τε καὶ δύτας μελεπύ-
 πλο καὶ ἐδὲς αὐτὸν ἐλάνθανε τῷ
 πύλῳ γοησίαν ταύτῃ ὑποκινημένων.
 ὑποπτεύων δὲ αὐτὸς ὡς ἔ τ' ἀλη-
 θῆ αὐτῷ, ἀλλὰ πρὸς κολακείαν δε-
 σπύοντας, ὁπείλει Ματέρνηαν τινι
 πῶτε πάσας ὑπ' αὐτῷ ἐν Ρώμῃ
 πρῶτος ἐκχευεῖσθαι, πρὸς αὐτῷ
 εἶναι δοκῆναι φίλων, καὶ μόνῳ κοινωνῶ
 τῷ ἀπορρήτων. κελδεῖ δὲ αὐτῷ, Μά-
 γων τὸς ἀείους ζήτησαν, νεκία
 τε χρησόμενον, μαθεῖν αὐτῷ τῷ
 λυς τῷ βίῳ αὐτῷ, καὶ μή τις ἄρα ὁπ-
 λίσκει τῇ ἀρχῇ.

Ὁ δὲ Ματέρνηανός, χρησόμενος ἀ-

beraliorem & aspernari vilissi-
 ma abjectissimaque cibaria, (qui-
 bus Antoninus militariter de-
 lectabatur,) chlamydemque &
 vestem cæteram ad urbanum
 modum gestare, quasi degene-
 rem ipsum, morboque mulie-
 bri laborantem calumniabatur,
 minitans etiam occisurum.

XXIII. Quorum impatiens
 Macrinus, vehementer exacer-
 batus est. Accidit autem res hu-
 juscemodi (quippe habitura finem
 aliquando fuerat Antonini vita.)
 Nam cum suapte natura curio-
 sior esset, non hominum modo
 res cognoscere studebat, sed De-
 orum dæmonumque etiam ri-
 mari arcana, metuque insidiarum
 nullis non oraculis incubabat;
 accitis undique magis, astrolo-
 gis, haruspibus: ac nullo plane
 præterito, qui hujuscemodi fal-
 lacias profiteretur. Sed eos quo-
 que suspectans, ut parum vera lo-
 quentes, omniaque ad assentati-
 onem vaticinantes, scribit ad
 Maternianum quendam, cui re-
 rum suarum omnium curam in
 urbe crediderat, & quem sibi ex
 amicis omnibus fidissimum pu-
 tabat, consciumque omnium se-
 cretorum solum habuerat; Magos
 undique optimos conquirat, at-
 que evocatis manibus de fine
 ipsius vitæ consulat, & an quif-
 quam imperio insidietur.

At Maternianus, navata Prin-

1 Unde jactavit ὡς ὅτι εὐτελεσάτη τῇ
 ἰδιότητι χρῆσθαι δυνατόμενον. Dion.

2 Scribendum videtur ὑποπτεύων, ut
 perinde sit, ac si dixisset χρησιεῖν

πάντων ἐπιφορεῖτο. Steph. & eodem mo-
 do utitur verbo ἐμφορεῖσθαι, ut supra
 τῶν ἐπιχεράτων ἐμφορηθεῖς. Id.

cipi

cupi opera, sive id revera manes significaverant, sive alioqui Macrinum perosus, rescribit Antonino, Macrinum esse qui infidietur imperio, eumque è medio tollendum. Has igitur literas, ut mos est, cum reliquis obsignatis, dat ignaris quid ferrent tabellariis. Illi confuetâ usi itineris celeritate, ad Antoninum perveniunt; quo ille potissimum tempore ad aurigandum se parabat, ac jam currum conscendebat. Ita ei reddunt integrum epistolarum fasciculum: in quibus erant etiam literæ quæ ad Macrinum pertinebant. At vero Antoninus, studio jam omni atque animo ad aurigandum intentus, imperat Macrino ut ipse literas seorsum inspiciat, ac, si quid majoris momenti fit, renunciât: sin minus, ipse de more, suum, (hoc est præfecti) officium exequatur: quippe talia identidem injungere consueverat. Ipse deinde quum hæc mandasset, ad suum studium perrexit. Macrinus, seorsim epistolis omnibus solutis, etiam in eam incidit quæ ipsi perniciem afferebat. Cognito igitur quantum periculi impenderet, ac gnarus Antonini iracundiæ truculentiaque, præsertim tam specioso prætextu, subtrahit epistolam illam: Cæterarum vero (ut sole-

θεῶς τοῖς ὑπὸ τῷ βασιλέως κελευσθέντων, ἢ εἰ τε ὄντως αὐτῷ δαίμονων ταῦτα διαπιστάντων, εἰ τε ἄλλως συνσχευάζομεν τὸ Μακρίνον, ὁππότε καὶ Ἀντωνίνῳ, ὁππεύκεν τῇ ἀρχῇ τὸ Μακρίνον, καὶ δεῖν οὐτὸν ἀποσκευασθαι. ταῦτα τὰ γράμματα ἀπομνησάντων, καὶ καὶ ἐτέρων ἐπιστολῶν καὶ τὸ ἐθῶς, δίδωσι τοῖς διακριτέον, ἐκ εἰδότην αὐτοῖς φέρει. τὰ σωθήσει τάχει τῆς ὁδοιπορίας ἐκείνην χρητάμενοι, ἐρίσανται τῷ Ἀντωνίνῳ ἥδη τε σκευὴ ἡνιόχῃ ἀνεληφότι, καὶ ἄρματι ἐπιβαίνοντι, περὶ πάντων τὸν σωδισμόν τῷ ὁππότε ἂν ἐν αἷς ἡ καὶ τὰ τῷ Μακρίνῳ γράμματα. ὁ δ' Ἀντωνίνῳ τὸ ὁππότε ἥδη, καὶ τὸ γινώσκων περὶ τὸ ἐπὶ ποταμὴν ἔχων, κελεύει τῷ Μακρίνῳ ἀποστάντι, καὶ ἰδιόσταντι, ἐντυχεῖν τοῖς γράμμασι καὶ εἰ περὶ ἐπεὶ γον εἶναι, ὁππότε αὐτῷ εἰ δὲ μὴ, τὰ ἐξ ἐκείνου αὐτὸν διοικῆσαι, ὥς ἐπαρχον. πάλαι δὲ τῆς κελεύειν ἡ σωθήσει αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν ταῦτα περὶ ἀξίως, καὶ ὁππότε τῷ Μακρίνῳ καὶ αὐτὸν γινώσκων, τὰς τε ἄλλας ἐπὶ πλείους ὁππότε. περὶ τῶν καὶ καὶ αὐτῷ θανάτῳ, ὁππότε κίνδυνον ὁππότε. εἰδὼς τε τὸ Ἀντωνίνῳ τὸ θυμὸν, καὶ τὸ φονικὸν τοιοῦτο γράμματα, καὶ περὶ τῶν αὐ-

1 Εἴτε ὅπως αὐτῷ δαίμονων ταῦτα διαπιστάντων, &c. Scribit Zonaras revera Macrinum illud vaticinium ab oraculo accepisse, ἢ γὰρ (inquit) Μακρίνῳ ὁ

ἐπαρχῶν ἐκ μάλιστα τινὲς προφητείας αὐτῷ, ὥς αὐταρχήσας, καὶ φεβήσας διὰ τῶτο ὑπὸ τῷ Ἀντωνίνῳ διαφθάρει &c. ib. Zon. de Imp. Anton.

τῷ εὐλογον ὑπάρξουσιν, ἢ μὴ δῆσο-
 λῶ ὑφαιρέται· ὅτι δὲ τῷ λοιπῶν ἀ-
 παγγέλλει, ὥς εἶναι συνήθεις. φοβηθεὶς
 δὲ μὴ καὶ δεύτερον ταῦτα ὁ Ματερνί-
 αὺς δῆσσειλη, δρᾶσαι πᾶλλον ἠδέ-
 λισεν, ἢ ἀναμείνας παθεῖν· πολὺ αὖ
 δὴ τοῖς τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου τάρχης (Μαρ-
 τάλιου δὲ ὄνομα αὐτοῦ) τῷ σωματι-
 στικῶν τῷ Αντωνίνῳ, αἰεὶ παρεπίμε-
 νον αὐτοῦ· τέκε τὸ ἀδελφόν, σὺ δὲ ὁ-
 λῶν ἡμερῶν ἀνηρέκει, ἀφελθὲν τε
 μὴ, ἐκ ἐλεγχθέντα δὲ· αὐτοῦ τε τῷ
 Μαρτιάδι ἐνύβεισεν, ἀνδρὸν αὐτὸν
 καὶ ἀγνοῦν χαλῶν, καὶ Μακρίνῳ φίλον.
 τῷτον δῆσσειλη, ὁ Μακρίνῳ ἀλ-
 γόντα τε σφοδρῶς ὅτι τῷ τῷ ἀδελφῷ
 ἀναμείνει, μὴ φέροντα τε τὰς εἰς αὐ-
 τὸν ὑβρεῖς, μεταπέμπτει. ἐδάξει δὲ
 αὐτοῦ, δευτερεύοντι τε αὐτὸν ἀνῶθεν,
 καὶ πολλὰ ὑπὸ αὐτῷ ἐπεχρήσθη·
 πέθει τε, καὶ ἐν δῆσσειον παραρυ-
 νάξαι δῆσσειον τῷ Αντωνίνῳ.
 ὁ δὲ τῷ τῷ ὑποχέσει τῷ Μακρίνῳ
 ἀναμείνει, μισῶν τε ἄλλως, καὶ π-
 μῶσται δέλων τῷ ἀδελφῷ, πάντα
 πῶσιν ἀσμένως ὑποχέεται, κα-
 ἐν δῆσσειον εὐρών.

καὶ. Σωμένη δὲ μετ' ἐπὶ πολὺ τῆς
 σέξας ταύτης, δειλῶσαι τῷ Αντωνί-
 νῳ, ἀφελθὲν ἐν Κάρις τῷ Με-
 σποταμίας, περὶ δὲ τῷ βασιλείας,
 ἀπλῶς τε εἰς τῷ νεῶν τῷ Σελήνης,
 ἢ μάλιστα οἱ δῆσσειοι σέξον. ἀ-
 φεῖται δὲ τῆς πόλεως ὁ νεῶς πολὺ,

bat) argumenta Principi re-
 nunciat. Sed metuens ne ite-
 rum super ejuscemodi rebus
 Maternianus rescriberet, malens
 facere ipse aliquid quam expe-
 ctando pati, tale quiddam com-
 miniscitur. Erat Martialis qui-
 dam, Centurio, unus è custodi-
 bus corporis Antonini, sem-
 per illum affectari solitus: cu-
 jus fratrem paucis ante diebus
 Princeps delatum tantum, sed
 minime redargutum, occiderat:
 ipsumque Martialem, per con-
 tumeliā, timidum ac dege-
 nerem, & Macrini amicum ap-
 pellaverat. Hunc vehementer
 dolentem fratris nece, pro-
 priisque incitatum contumeliis,
 gnarus omnium Macrinus ad
 se vocat, studiosum jampridem
 sui, ac multis obstrictum be-
 neficiis: cui persuadet, ut cap-
 tato quamprimum tempore An-
 toninum obtruncet. Ille, quum
 promissis adductus, tum pro-
 prio odio, ac vindictæ frater-
 næ studio incitatus, libenter
 omnia se facturum pollicetur,
 quum primum occasio evenis-
 set.

XXIV. Evenit autem haud
 multo post initum hoc consi-
 lium, ut Antoninus, qui Carris
 (quæ est Mesopotamiæ urbs)
 agebat, è regia prodire & ad
 Lunæ Templum, quod maxime
 venerantur indigenæ, proficisci
 vellet: procul autem ab urbe il-

1 Τῆς βασιλείας, &c. Suspecta est ista
 vox, cum Domus regia (quæ Regia
 potius sine adjectione dicitur) non βα-

σιλεία sed βασιλεία aut saltem τὴ βασιλείαν
 dicatur. Steph.

lud distabat, ita ut aliquid itineris conficiendum esset: cum paucis igitur equitibus (ne totum exercitum vexaret) iter faciebat; ut post sacra Deæ facta rediret. Medio autem itinere, ventris exonerandi causa coactus, quum omnes abstinere iussisset, uno famulo comitatus secessit, ut Naturam levaret. Quare, averfis omnibus, & quam longissime recedentibus honoris ac reverentiæ causa, Martialis, qui omnes temporum captabat articulos, ut eum solum esse animadvertit, ceu nutu Principis ad videndum aliquid, aut audiendum vocatus, accurrit illico, aversumque & subligacula sibi deducentem pugione trajicit, quem celatum manu attulerat; & cum in ipsam juncturam ferrum incidisset, letali scilicet vulnere, de improvviso Antoninus, minime defens, occubuit.

XXV. Quo facto Martialis statim equum inscendit, ac fuga evadere conatur: Cæterum Germani equites, quibus & delectabatur Antoninus, & custodi-

ὡς ὁδοποιίας χρῆζεν. σὺν ἰσχυροῖς ἐν ὀλίγοις, (ἵνα δὴ πάντα τὸν στρατὸν σκύλη,) τὴν ὁδοποιίαν ἐποιεῖτο, ὡς δὴ δύσας διὰ τὸ ἐπαγέλδοι. κατὰ δὲ τὴν μέσλῳ ὁδὸν, ἐπειχθεὶς ὑπὸ τῷ ραπτοῦ, ὑποσιῶναι τε πάντας καὶ ὄσας, ἀνεχώρει σὺν ἐνὶ ὑπηρετῇ, ποσειδασκόμῳ τὰ ἐνοχλῶντα. πάντες τοίνυν ἀπεσάφισαν, καὶ προῖκτά τω ἀπήισαν, πρὶν καὶ δῶ τῷ γιγνομένῳ νέμοντες. ὁ Μαρτιάλιος, τὸς καὶ πάντας παραυλάττων, ἰδὼν τε αὐτὸν μεμνημένον, ὡς δὴ κληθεὶς ὑπὸ αὐτοῦ νύματι, ὅρῳν τι ἢ ἀκυστόμῳ περιεσφίγγει, ὅπως τε αὐτῷ, ἐδῆτας οἷον μνηρῶν κατέλκοντι ἀσπαραμύδῳ, παύει ξιφιδίῳ, ὃ μὲν χεῖρας ἔφερε λαοθάλαμον. καμείν δὲ τῷ γῆρας ὅτι τῆς κατακλιθεὶς γλυκερῶς ἀποπροδοκῆτος καὶ ἀφυλάκτως ὁ πτωγῶν ἀνιέρει.

καὶ. Πιστόν τ' αὐτῷ, ὅτι πρὸς ἱππῶν ἔφυγε ὁ Μαρτιάλιος. Γερμανοὶ δὲ ἱππεῖς, οἷς ὁ Ἀντωνῖνος ἐχάρη, φρεσὶς τε τῷ σώματι ἐχρῆτο, ὅτι

1 Ορῶν τι ἢ ἀκυστόμ. &c. suspicor scriptum fuisse ὡς αὐτὸν τὸν ἀκυστόμ. quoniam eo sensu vertit Politianus, Steph.

2 Ἀντωνῖνος ἀνιέρει, cum quo consentit Zonaras ὅτι αὐτῷ, καὶ ὅτι αὐτῷ, addit insuper ὅτι αὐτῷ ἐν ἑνὶ καὶ εἰκοσιν, αὐτῶν δὲ ἐκ τῶν ἐνιαυτῶν ἐξ: addit Dion menses duos diesque toridem. Loquitur idem Zonaras de variis Antonini morbis. ἐν δὲ καὶ ἱμαρτίῃ καὶ ἀρρώστῃ ἀρ. ἀσκήμασι;

& paulo post, ἐπὶ τῆς ἡμετέρας κρυφίας ἰστορίας ἔχων δυστυχίαν εἶπεν, de quo etiam Dion. lib. 77. Ant. Carac. De prodigiis autem, quæ mortem Antonini prædixerunt; consulas tum Tacitum, tum Ælium Spartianum de vita Ant. & Dionem lib. 77.

3 Επειδή τις, aut potius ἐμνησθέντος Ἰωάννου videtur scripsisse Herodianus, ut Stephano placet, dicitur etiam alibi ἀναπνεύειν ἐφ' ἱππον, ut cum ab alio, tum præcipue à Xenophonte. ib.

οὐκ ἄριστ' ἔς ὅσον οἱ λοιποὶ, περὶ τοῖς τε ἰδόντες τὸ θρόνον, διώξαντες ἢ Μαρτιάριον, κατηκόντισαν. ὡς δὲ καὶ ὁ λοιπὸς στρατὸς εἶδε τὸ πρᾶχθ' ἐν, πάντες συνέδραμον· καὶ πρῶτος ὁ Μακρίν'· ὅπως τῷ πλώματι, ὁλοφύρεται τε καὶ θρηνεῖν προσποιεῖτο. ὅ, τε στρατὸς πᾶς χαλεπῶς καὶ δυσφόρως ἠνεγκ' ἐν τῷ πρᾶχθ' ἐν· συστρώτῳ γὰρ καὶ κοινοῦν τ' βίβ'· ἀλλ' ἐν ἄρχοντα ὦντο ἀπεβλήκεναι· καὶ ἀδελφῶν πῶς ὁπλίσκω ὑπὸ πτερυγίων ἐκ τ' Μακρίνου, ὦντο δὲ ἢ Μαρτιάριον οἰκίαν ἐχθρὰν ἀμύνεσθαι· καὶ οἱ μὲν, ἔχοντες εἰς τὰς σκηνὰς ἐπανῆσαν.

κς'. Ο δὲ Μακρίν'·, πρὸς παρὰ τὸ σωματικόν, τὴν τε κόνιν καὶ τὴν πνὴν ἐμβάλλον, ἐπιμύει τῇ μνηστὴρ κατὰ δάψαι, ἐν Ἀντιόχῃ διατρίβειν. ἐκείνη δὲ ὅτι τ' τῶν παίδων ὁμοίως συμφορᾷς, εἰ τι ἐκῆσα, εἰ τι καλὸν εἴδω, ἀπεκρίθησιν. πρὸς τῷ δὲ τὴν τέλει ἐχρήσατο ὁ Ἀντωνίν'·, καὶ ἡ μήτηρ Ἰουλία, βιάσαντες ὡς προσήκοντα. πᾶς δὲ ὁ χόρον ἐν τῷ μόνῳ ἐβασίλευσεν, ἀνδρῶν τε πατρὸς καὶ τ' ἀδελφῶν, ἐν ἐξ ἑκὶν συνετελέσθη.

κς'. Τελειώσαντες δὲ τ' Ἀντωνίνου, ἐν ἀφασίᾳ τε ἦν ὁ στρατὸς, καὶ ἀπείρα τ' πρακτέων ἐμνησθῆναι τε ἡμέρας δύο ἀβασίλευτοι· ἐξήκοντες τε, ὅν ὁπλίζονται ἀρχόντα· καὶ γὰρ ἡγήλετο, μὲν πολλὰ πλήθος καὶ δυνάμεις ἐπὶ τὸν Ἀρτάβανον, διὰ τὴν ἀπειρήτων, πρὸς τὸν τε τοῖς ἐν ἀπονείας καὶ ἐν ἐλευθέρῳ ἀνθρωπείοις· αἰσθύνται δὲ βασιλεία, περὶ τὸν μὲν, Ἀντωνίνον, ὡς στρατιωτικόν

bus corporis utebatur; propiores cæteris, primique facinus conspicati, Martialem consecuti missilibus confodiunt. Quod ubi exercitus reliquus cognovit, omnes subito concurrerunt: primusque Macrinus supra cadaver conqueri, ac delamentari per simulationem coepit. Gravis ea res, & molesta militibus incidit, commilitonem convictoremque aliquem amisisse, non Principem, existimantibus: neque de Macrino quippiam illis adhuc suboleverat, putantibus Martialem proprias inimicitias persequutum. Ita in sua quisque tabernacula discessere.

XXVI. At Macrinus tradito igni corpusculo, reliquias intra urnam conjectas matri ad sepulturam remisit: ea tunc Antiochiæ morabatur. Moxque ob similes liberorum calamitates, incertum sponte an Imperio allicujus, mortem sibi conscivit. Hunc finem habuerunt Antoninus & Julia mater, quum quidem ad eum quem diximus modum vixissent: ac sexennium tantum ille sine parente, germanoque suo imperavisset.

XXVII. Extincto Antonino, incerti ignarique quid agerent milites, biduo sine imperatore fuerunt, quærentes inter se quem potissimum Principem deligerent. Siquidem adventare magnis copiis Artabanus nunciabatur, pœnas exacturus, ac cæsis inter pacem ac libationes missurus inferias. Igitur Principem deligunt, primo quidem Audentium, militarem scilicet

virum, præfectumque non improbum : sed ille senectutem excusans, abnuvit imperium. Dein vero Macrinum, suadentibus potissimum tribunis, quos etiam conscios infidiarum Antonini, ac Macrino participes consilii fuisse, post illius mortem suspicio extitit : quemadmodum in sequentibus dicemus. Suscepit autem Macrinus imperium, non tam benevolentia & fide militum fretus, quam necessitate impulsus, usuque præfenti.

XXVIII. His actis, jam scilicet Artabanus multis copiis ac viribus aderat, equitatum ingentem, & sagittariorum multitudinem adducens, præterea cataphractos camelis infidentes, qui prælongis contis præliarentur. Quo cognito, Macrinus, convocato exercitu, ita loquutus perhibetur.

Oratio Macrini.

XXIX. Dolere vos omnes Principis hujuscemodi, vel (ut verius loquar,) commilitonis interitu, minime mirandum. Sed calamitates casusque humanos modice ferre, id vero est prudentium. Cæterum, illius memoria vestris æternum præcordiis infidebit, atque ad posteritatem propagabitur, rerum fortiter ac magnifice gestarum : præterea amoris, benevolentiaque, & communicatorum vobiscum laborum laudem secum

τε, καὶ ἑπαρχὸν ἑ φάυλον ἡγεμόνῃ
ὁ δὲ γῆρας προσηύχον, παρρη-
σατο· μετ' ἐκείνον δὲ, τὸν Μακρί-
νον, πειθόντων αὐτὰς χηλάρχον,
οἱ καὶ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Ἀντωνί-
νου συνωμόται, καὶ κοινῶν τοῦ Μα-
κρίνου γενησῶν ἐκωπύθησαν· οὐδὲ
τῷ ἐκείνου τελευτῶν, ὡς ἐν τῇ
ἐξῆς ἐροῦμεν. παρέλαβε δὲ τὴν βα-
σιλείαν Μακρίνῳ, ἔχων ἕως ἐκ-
νοίας καὶ πίστει τῶν στρατιωτῶν,
ἀνάγκη, καὶ χρεῖα τοῦ παρ-
εῖναι.

κβ'. Τέτων δὲ στρατομύων, ἡ-
σάται ὁ Ἀρτάβανος μὲν μέγιστον
θεῶν καὶ δυνάμεως, ἵππων τε πολλῶν
ἄγων καὶ τοξοτῶν μέγα πλῆθος, κα-
ταφράκτες τε ἀπὸ καμήλων ἐξωπ-
μαχοῦς δόρασιν. ὡς δ' ἀπὸ τῶν
προσόντων, συγκαλέσας τὰς στρατιώ-
τας Μακρίνῳ, ἐλεξε τοιαύτα.

Δημηγορία Μακρίνου.

κδ'. Ἀλγεῖν μὲν ὑμᾶς πάντας ἐν
τοιαύτῃ βασιλείᾳ, ἢ (ἵνα τ' ἀλλο-
λέγοιμι) στρατιῶν ἀποβολῇ, δυνά-
μας ἑνὲν. φέρειν δὲ τὰς συμφο-
ρας, καὶ τὰ πορρωτάτα μετεῖναι ὑ-
πομένειν, ἀνθρώπων ἔργον σωφρονέ-
των. ἢ μὲν γὰρ ἐκεῖνε μνήμη ἐν τῇ
ἡμετέροις σέρνοις ἐκείσεται, τῶν
τε εἰς ὕψερρον παραδοθήσεται, καὶ
ξαν αἰδὸν φέρεσθαι, μεγάλων τε καὶ
γενναίων ἔργων ὧν ἔδρασε, φίλτα-
τε καὶ εὐνοίας, καμάτων τε κοινῶν

1 Politianus legit ὑμῖν, sed nostram lectionem retinere malim. Steph.

τίαις τῷ περὶ ὑμᾶς. νῦν δὲ χαλερὸς, πημύσαντας ὡς χρὴ τὴν μνήμην τῆς περὶ αὐτοὺς, ἀποσιωπητικῶς τε καὶ περὶ ἐκείνον, ἔχειται τῷ ἐπιγόντων. ὁρᾶτε δὲ Βάρβαρον ἐφιστάμενον παντὶ τῷ τῆς ἀνατολῆς πληθύνει, καὶ δοκῶντα πρὸς αὐτὸν εὐλογον ἔχειν ἔχθρας. ἡμεῖς γὰρ αὐτὸν πρὸς αὐτὸν βασιλεύοντες, ἀποσιωπητικῶς τε καὶ ἐν ἡμῶν βασιλείᾳ πόλεμον ἡγείραμεν. ἡγήται δὲ νῦν πάντα ἡ Ρωμαίων ἀρχὴ τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας τε καὶ πίστεως. ἔτι γὰρ περὶ ὅρων γῆς, καὶ ὕδατος ποταμῶν ἡ φιλονεικία, περὶ πάντων δὲ, περὶ μέγαν βασιλέα, καὶ παίδων καὶ συγγενῶν, ὡς ἐκείνους ἀδικῶς, καὶ ὡς τὰς ὅρκους οἴεται ἀντηρῶνται. τὰ τε ἐν ὅπλα λαμβάνοντες, καὶ τῇ συνήθει Ρωμαίοις εὐνοσμία ταπεινῶν. ἐν γὰρ ταῖς παρατάξεσι, τὸ μὲν τῷ Βαρβάρων ἀτακτον πημύσαντας καὶ πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐκείνους, αὐτὸ ἐαυτοῖς ἴσως γινώσκουσιν ὡς ἀντιπῶν. τὸ δὲ ὑμέτερον, εὐτακτον τε καὶ συγκαταβληκτον, μετὰ τε ἐμπειρίας μαχόμενον, ὑμῖν τε ἐκαστῶν πημύσαντας, καὶ ἐκείνοις ὁλέθριον. μετὰ ἀγαθῆς ἐν τῆς ἐλπίδος ἀγωνίζεσθε, ὡς Ρωμαίοις ἀρέσκει, καὶ σύννηδες. ἔτι γὰρ τίς τε Βαρβάρους ἀπώσσει ὑμεῖς, καὶ δόξης κλέος ἀράμενοι μέγα, Ρωμαίοις τε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις δείξετε, τῷ τε πρὸς ὑμᾶς νίκην πρὸς αὐτοὺς, ὡς μὴ δόλω καὶ ἀπάτῃ παραπονεσάντες ἡδίκησατε, ἀλλὰ δι' ἑλπίων νικῶντας ἐκράτησατε.

λ'. Τοιαῦτά πημύσαντας εἰπόντος αὐτοῦ, ἐφιστάμενον τὴν ἀνάγκην τῆς ἀντιπῶν.

deferens sempiternam. Nunc autem postulat tempus, honore habito illius memoriae, justique omnibus perfolutis, occurrere imminenti periculo. Videtis Barbarum instantem, cum totius Orientis multitudine, ac justas (ut videtur) belli causas præferentem: siquidem nos illum priores laceffivimus, violato foedere, atque in altissima pace bellum excitavimus. Nunc omne Romanum imperium in virtutem vestram recumbit & fidem. Neque enim de finibus imperii, aut de fluminibus dimicatio nobis adversus magnum Regem, sed de omnibus fortune est: cum scilicet liberos, atque consanguineos suos ultum veniat, quos injuste à nobis contraque foedera occisos arbitrat. Igitur arma capiamus, (atque ut mos Romanis est) ordines in prælio servemus. Quippe in acie Barbarorum incomposita multitudo ac tumultuaria, ipsa se fortasse impedit: Vester autem ordo atque consensus, pugnandique peritia, sicuti vobis salutem, ita hostibus perniciem attulerit. Quapropter, sic velim bene sperantes dimicetis, ut Romanos decet, utque hactenus consueistis. Ita enim Barbaros ipsos fuderitis; & gloriam insignem adepti, fidem Romanis cæterisque omnibus feceritis, non dolo aut fraude ulla, sed virtute & armis superiorem victoriam à vobis partam.

XXX. Quæ postquam locutus est, cognita necessitate, milites

lites in ordines se recepere, atque in armis agitabant. Sole autem oriente conspiciunt Artabanum maximas secum copias adducentem. Ut autem solem Barbari de more propitiarunt, confestim edito ingenti clamore concurrunt in Romanos; iisque adequitantes sagittas ingerunt. At Romani, decenti ordine & magna cum cautione acie instructa, Maurorumque equitatu per latera disposito, ac receptis per intervalla expeditis militibus, quibus facilis esset excursio, fortiter resistentes, impetum Barbarorum sustinebant: qui scilicet & sagittarum multitudine, & prælongis contis, quibus cataphracti ex equis aut camelis depugnabant, pessime Romanos accipiebant. Contra Romani, quoties pedem conferebant, facile scilicet adversarios superabant. Postea vero quam ab equitatu & camelorum multitudine premebantur, fuga simulata, tribulos, aliaque machinamenta ferrea acuminata projiciebant: quæ sub arenis latentia, neque cuiquam conspecta, perniciem equitibus & camelorum infessoribus afferebant. Quippe illis calcatis, equi, potissimum vero cameli, quoniam huic generi mollissimæ sunt ungulæ, succidue claudicabant, excussis tergo infessoribus. Cæterum Barbari illi, quamdiu equis aut camelis invehuntur, acerrimè scilicet confligunt: Ubi autem vel descendere jam, vel excidere, faciles sunt capti, neque prælium in manibus gerere audent: & si

Ἰμαίος ὄρωντες, περιτάηοντο, καὶ τῶν ὀπλοῖς ἦσαν. ἅμα δὲ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐφάνη Ἀρτάβανος σὺν μεγίστῃ πλῆθει στρατῷ. ἀσπατάμενοι δὲ τὸν ἥλιον (ὥς εἶδον αὐτοῖς) οἱ Βάρβαροι, μαγισὴ τε κλαγγῇ βοήπυντες, ἐπιδόμῳ τοῖς Ῥωμαίοις, τοξόοντες τε καὶ ἀσπίπκούντες. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, τάκτως τε καὶ ἀσφαλῶς συστήσαντες φάλαγγας, ἐκπύρρυνον τὰς ἰσχυρὰς καὶ τὰς Μαυρικέας παρατάξεις, τὰ τε κανὼν πληρώσαντες ἡμέρας καὶ ὡσάκως ἐκίρχειν δυνάμενων, δεξιὰ μὲν τὰς Βαρβαρίων, ἀριστερὰ μὲν οἱ μὲν Βάρβαροι, πλῆθει τῶν τόξων, τοῖς τε ὀπίσθεν δόρασι τῶν χαλκράκτων, καὶ τῶν ἵππων καὶ χαμῶων πύρρυνον αὐτοὺς, μεγάλως ἀνὰ τὴν ἐκλαστικὴν δὲ Ῥωμαῖοι τῷ μὲν συστάδην μαχόμενων, ἑαδίως ἐκράτεον. ἐπὶ δὲ τὰς ἵππων πολλὰ ἔστα, καὶ τῶν χαμῶων πλῆθος ἐλυμαίνετο, σὺν ποικίλοις ἀναχωρεῖν, πρὸς τὰς πολλὰ ἄλλα τεχνάσματα, σὺν ὀξυτάτων ἐξοχῶς σφαικίμῳ, πλῆθος ὄρεσθαι δὲ ἐν τῷ ἵπποις, καὶ ἡ χαμῶων ἰσχύος τῷ ἵππων, ἢ τῷ χαμῶων, ὁλέθρια ἦν τοῖς. παύοντες γὰρ οἱ ἵπποι, αἱ χαμῶες μάλιστα, ἔχουσιν ἀπαλὰ πέλματα, ὠκλαζον καὶ ἐχάλεινον, τὰ ἐπὶ βάτας ὥς ἔφερον ἀπασείοντο. δὲ ἐπὶ καίνα Βάρβαροι ἐς ὅσον μὲν ἵπποις καὶ χαμῶοις, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν χαμῶων, ἔστα ἀλίσκονται, καὶ φέρντες τὴν ἐκ συστάσεως μάχης

πρὸς τὸ πνεῦμα, ἢ διώξαι, εἰ δέοι,
 ὑπὸ τῆς τοῦ τῶς σκέλεσιν ἐδῆτο
 χαλῶν παρηγορημένης, ἐμποδίζονται.
 πρῶτης μὲν ἐν τῇ δευτέρᾳ πάσης ἡ-
 μέρας ἐξ ἐωθινῆς εἰς ἑσπέρην ἐμαρ-
 σσάντο, καὶ νύξ ἐπαλθῶσα διέλυσε τὰς
 μάχας, ἐκότεροι τε ἐπανήλθον εἰς
 τὰ ἐαυτῶν στρατόπεδα, νικᾶν ἀξύν-
 τες. τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ, συνήλθον
 εἰς τὸ αὐτὸ πεδῖον μαχόμενοι. ἐ-
 πηρώντο δὲ οἱ μὲν Βαρβάρων, πολὺ π
 πρὸ πλῆθους τέτων ὑπερέχοντες, κυ-
 κλωσάδαι τὰς Ρωμαίους, καὶ σαγκυό-
 ναι. οἱ δὲ Ρωμαῖοι ὑπέπαι τὰς φά-
 λαγγας ἐς βάθρον συνίστασαν, εἰς μὴ-
 κρον δὲ ἐκλείνοντες, ἀεὶ τὸ κυκλέ-
 ρημον ἐνεπείδιζον. πλῆθος δὲ τοσούτων
 ἀνδρῶν τε καὶ κήνων ἐρονούθη, ὥς
 πᾶν πληρωθῆναι τὸ πεδῖον, μέγιστος
 τε σωρὸς πτωμάτων εἰς ὑψὺ ἀρ-
 θῶναι, καὶ μάλιστα τῇ χαμῶν ἐπ'
 ἀλλήλων πιπτεσῶν. πρὸς τὸ ἐν τὸ
 ἀφ' ἑτέρου ἐνεπείδιζοντο οἱ μαχόμε-
 ναι ὑπέπαι δὲ ἐπὶ χαθάρων ἀλλήλους,
 μέγιστον ὄντο τῇ χύματι ἐν μίση,
 καὶ δυσβάτη ὑπὸ τῇ σωματίων σισω-
 ρυμῶν, ὅφ' ἔκωλυόμην τοῖς ἄλ-
 λους ὀπτεῖναι, ἔκαστοι ἐπανήλθον εἰς
 τὰ ἐαυτῶν στρατόπεδα. ὁ δὲ Μα-
 κρίνου, σωεῖς, ὅτι ἐκ ἄλλως Ἀρτά-
 βανου ἐκθύμως τε μάχεται, καὶ
 προσμένει, ἀλλ' ἢ οἰόμενος Ἀντωνίνου
 μάχεσθαι, (εἰσδόντων αὖτε τῇ Βαρβάρων
 ἔργα ἀποκρίμνεν, ἐπιλοχαγεῖν τε, εἰ μὴ π ἐν τῇ πρῶταις ὁρμαῖς κατὰ-

fugiendus aut insequendus sit
 hostis, crura scilicet fluxa veste
 præpediuntur. Uno igitur al-
 teroque die à mane ad vespere-
 ram pugnatum : Nox prælium
 diremit, reversique sunt in ca-
 stra utrique, quasi victores. Ter-
 tia die in planiciem pugna-
 turi convenere. Tentante au-
 tem Barbaro, utpote qui nu-
 mero præstabat, circumvenire
 Romanum, quasque indagine
 concludere : contra non jam
 profundiorum, sed in frontem
 productam constituebant Ro-
 mani aciem, ac se circumve-
 niri prohibebant. Tanta autem
 virorum jumentorumque mul-
 tudo cecidit, ut omnis com-
 pletetur campus, maximique ca-
 daverum acervi in altum attol-
 lerentur, præsertim vero came-
 lorum, quæ aliæ super alias pro-
 cubuerunt. Ergo nec liber pu-
 gnantibus cursus erat, nec inter
 se cernendi copia, velut ingenti
 quodam, ac vix pervio aggere
 cadaverum in medium extructo :
 quo scilicet prohibente transi-
 tum ad reliquos, singuli se in
 sua castra receperunt. At Ma-
 crinus, cognito non alia de cau-
 sa tam acriter ac pertinaciter
 pugnare Artabanum, nisi quia
 se pugnare contra Antoninum
 arbitrabatur, (solent enim Bar-
 bari paulo negotio quasi fa-
 tiscere, velutique oneri cedere ;

10 ὁ δὲ Μακρίνου, &c. Scribit Zonau-
 tus, Macrinum ab Artabano bis acie vi-
 sum circa Nisibim ; ac tandem pacem

magno pretio emere coactum. ὁ Μακρίνου
 δὲ ὑπὸ τῆς καὶ ὑπὸ τῆς πολλῶν χρημάτων
 τῇ ἐρίῳ ἐκρίσθη. Zen. loco cit.

si modo primis congressibus parum ex sententia res gesserint: tunc autem perstabant. praelium integraturi cum primum cadavera sustulissent ac concremassent: ignari periisse, qui has inimicitias concitaverat) mittit Parthis legatos, cum literis, quæ declararent occidisse Imperatorem, ac debitum supplicium luisse, qui foedera & jusjurandum temeraverat: sibi esse à Romanis, quorum ipsum tandem imperium fit, summam rerum traditam. Non placere vero quæ acta forent: Itaque captivos quicumque superessent, captaque omnia redditurum: Cupere se illum ex inimico amicum facere, pacemque jurejurando ac libaminibus sancire. Quibus lectis Artabanus, edoctusque à legatis de Antonini cæde, satis dedisse supplicii violatorem foederis arbitratus, contentusque reddi sibi citra ullum cruorem captivos prædamque omnem, foedus cum Macrino ferit, atque in proprias sedes revertitur.

XXXI. Sed & Romanus Imperator, deducto ex Mesopotamia exercitu, Antiochiam profectus est.

δώσει. τότε δὲ προσμενόντων, ὡς ἂν ἢ μάχην ἀνανεώσαντο, μὴ ἢ νικρῶν ἀναίρεσιν τε καὶ κατάρχεσιν, ἐκ οἰομένων τεθνηκέναι τὸν ἢ ἐχθροῦ αἶπον,) πέμπει πρεσβείαν, ὁποῦνται τε τοῦ Παρθυαίου, λέγων, ἢ μὲν περὶ τὰς σπονδὰς καὶ τὸς ὅρκους ἀδικοῦσάντα βασιλέα τεθνηκέναι, δίδωμι τε ἀξίας ὧν ἔδρασε διεδικέναι. Ρωμαίους δὲ, ὧν ὅστις ἢ ἀρχὴ, ἑαυτοῦ περὶ τῆ βασιλείας ἐκκαχευκέναι· μὴ ἀρέσκουσαι τοῖς πολεμικοῖς. αἰχμαλώτους τε τὸς φειδόμενος ἀποδύναμι, χρηματὰ τε ὅσα ἤρπαιον, ἀποδοῦναι, καὶ τὴν ἐχθρὴν ἡρεῖσθαι, καὶ ἢ εἰρήνην ὅρκοις, καὶ σπονδαῖς βεβαιῶσαι. ὁ δὲ Ἀρτάβανος ταῦτά τε ἀναγνὼς, καὶ διδασχθεὶς ὑπὸ τοῦ πρεσβέως περὶ τοῦ Ἀντωνίου ἀναίρεσεως, αὐτάρκην πρεσβείαν τὸν παρασπονδίσαντα δίδωμι ναὶ νομίζων, ἢ ταῦτα διατάττει ὡς αὐτὸς τετραχωμένους, ἀγαπῶν τε τὸν αἰχμαλώτους καὶ τὰ χρήματα ἀποδοῦναι, σπεισάμενος εἰρήνην πρὸς τὸν Μακρίνον, εἰς τὰ ἑαυτοῦ ἐπανερχεται.

λα'. Ο δὲ τὸν τε στρατὸν ἀπαλλάξας ἢ ἐν Μεσποταμίας ἀνατρίβων, εἰς ἢ Ἀντιόχειαν ἠπέχετο.

ἢ Ταῦτα τῷ Θεοδώρῳ τῷ αὐτῷ τετραχωμένῳ. Stephano valde suspecta sunt hæc verba,

quorum nec ipse, nec Policianus, versionem fecit.

Η Ρ Ω Δ Ι Α Ν Ο Υ

Τ Η Σ

ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΠΕΜΠΤΟΝ.

Η Ε Ρ Ο Δ Ι Α Ν Ι

LIBER QUINTUS.

BREVIARIUM LIBRI QUINTI.

O Pilius¹ Macrinus, per Epistolam rationem rerum gestarum reddens Senatui, ab eodem Imperator declaratur, magno omnium gaudio: sed cum lentius molliusque Antiochiæ desideret, in offensam & odium militum incidit; à quibus orta seditione proditur, & in Chalcedone Bithyniæ urbe interficitur; superatus à Bassiano: qui Solis Sacerdos cum esset, in castra productus, Antonini filius creditus, ipse quoque Antoninus appellatus, ac Imperator consalutatus fuerat. Is igitur inito Imperio, omni flagitio se & Romanam religionem polluens, Heliogabalum Deum colens, summa vecordia publice privatimque, in sacris profanisque rebus, debacchabatur. Unde milites illum quoque perosi, interficiunt: ejus in locum Alexandrum, dudum Cæsarem designatum, substituunt; ac Imperatorem consalutant.

¹ Opilius Macrinus. Constante in libris Opilius, non Opelius; ut in antiquo lapide apud Onuphrium: cui consentiunt nummi omnes, in quibus est Opel. & Græce Οπιη. Casaub. in

annotat. Jul. Capitol. Severum se & Pertinacem nuncupari voluit, & cum ipsum Tium ac Felicem tenatus nuncupasset, Felicis nomen retinuit, Pii recusavit. Ib.

DE Antonini imperio, cædeque, infidiis, ac successione item, superiore libro diximus.

Cæterum Macrinus, ubi Antiochiam pervenit, literas Senatui Populoque Romano misit in hanc sententiam: Quum satis ipsi cognitum habeatis quodnam fuerit meum jam inde à principio totius vitæ institutum, quamque ad benignitatem propensi mores, quæ mansuetudo in ea potestate explicata, quæ non multum abest à principatu (siquidem ipse quoque Imperator fidei se præfecti cohortis credit) supervacuum esse arbitrator multis verbis uti apud vos. Nostis enim & ipsi, parum me lætum fuisse iis rebus, quæ ab illo gerebantur: ac sæpe vestri causa periclitatum, dum ille nulli non calumniæ fidem habens, velut effrenus contra vos irrueret. Itaque identidem mihi obtrectare solitus, etiam publice modestiam in me atque humanitatem erga mihi subiectos vituperabat, segnem & fluxis moribus vocitans. Quippe homo assentationibus gaudens, quicumque ipsum ad crudelitatem exacuebant, rabiemque infitam quasi signo dato provocabant, & calumniis iram excitabant, eos sibi denique benevolos fidosque in primis amicos arbitrabatur. Mihi autem jam inde à principio lenitas & modestia gratæ erant. Igitur Parthicum bellum, longe maximum, & in quo omne Romanum Imperium fluctuaverit, ita

Ο Πως μὲν δὴ ὁ Αντωνίου ἤρξε τε καὶ ἐτελεύτησε, διεδύλωται ἐν τῷ περὶ τούτου συγγράμματι, ἥτις περὶ τούτου ἐπίβληλ καὶ διαδοχῇ. Ἡ μὲν δὲ ἐν τῇ Ανποχείᾳ ὁ Μακρίνου, ὅπως ἔλπει τῷ τε δήμῳ Ρωμαίων, καὶ τῇ συκλήτῳ, λέγων τοῦ αὐτοῦ. ἐν εἰδόσι μὲν ὑμῶν, τοῦ πρὶν μὲν πῶς ἐξ ἀρχῆς περὶ αὐτοῦ, τοῦ τε πρὸς τὸ πρὸς χριστιανισμὸν ἐπιτρέψας, καὶ τὸ πρὸς τῆς δυναστείας ἀντιθέσιν περὶ αὐτοῦ, ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει βασιλικῆς ἀποδείξεως, (ὅπως γὰρ καὶ τοῦ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐπαρχαῖς τῶν στρατοπέδων περὶ αὐτοῦ, νομίζω μακρογορεῖν. ἵνα γὰρ μὴ οἷς ἐκείνου ἐπράττειν, ἐκ ἀριστεροῦ, καὶ προσκινδυνούσαντα ὑμῶν, ἐν οἷς πολλάκις τοῖς τυχεύουσιν ἀβουλαῖς πιστεύων, ἀρνούμενος ὑμῶν προσφέρειτο. καὶ μὲν μὴ χαλεπὸν γόρδι, καὶ δημοσὶα πολλάκις τῶν μίττειόν μου, καὶ πρὸς τὸς ἀρχαίους φιλόανδρωπον διαβάλλων, καὶ διασκοπῶν εἰς ἑαυτοῦ καὶ τῶν πῶν χαυνότητα. κολακείας δὲ χυρῶν, καὶ τὸς εἰς ἀμύνητα παραβόλους, τῷ τε δήμῳ τὸ ἐνδοξασθαι αὐτῷ δίδοντας, πῶς τε ὁρῶν ἀβουλαῖς ἐγείροντας, εὐνὸς καὶ πρὸς ἐδοκίμαζε φίλους. ἐμοὶ δὲ ἐξ ἀρχῆς τὸ πρὸς καὶ μίττειον προσπαλέας. τὸν γὰρ πρὸς Παρθυαίους ὁλεον, μίμνῃν τε ὄντα, καὶ ἐν πᾶσι Ρωμαίων ἐστάλευσιν ἀρχαῖς.

κατελύσαμην· καὶ ἐν οἷς ἀνδρείως
 ἐπαλαμάμοι, εἰς π' ἡγήμεθα,
 καὶ ἐν οἷς ἀσίσαντες, μετὰ πολλῆς
 θυμώμεως ἐλθόντα μέγαν βασιλέα,
 πρὸν φίλον ἀντ' ἐχθρῷ δυσμάχε
 ἐποίησαμην. ἐμὲ δὲ κρατέν[θ]ω, ἐν
 ἀδείᾳ τε καὶ ἀναιμωτῇ πάντες βι-
 ὄσονται· ἀεισοκρατία τε μᾶλλον ἢ
 βασιλεία νομιθήσεται. ἰ μὴδὲ τις
 ἀπαξίστω, ἢ τύχης π[λ]αῖσμα νο-
 μίστω, ὅτι δὴ ὄντα με ἐκ τῆς
 ἱππ[α]δ[ῶ]ς τάξεως, ὅτι τοῦτο ἡ-
 γαγε. τί γὰρ ὀφείλω εὐθυμίας, εἰ
 μὴ χρεῖος καὶ φιλόανδρωπ[ῶ]ς σωσι-
 καῖ τρέπο[μ]αι; τὰ μὲν γὰρ τῆς τύ-
 χης δῶρα καὶ ἀναξίοις περὶ-
 π[ι]π[ε]ν ἢ δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ ἰδί-
 ᾳ ἐκείνῳ δόξαν περὶδυσιν. εὐρέ-
 ινα δὲ καὶ πλεῖστον καὶ ὅσα τοι-
 αῦτα, μακαρίζεται μὲν, ἐκ ἐπαι-
 νῆται δὲ, ὥς παρ' ἄλλου. δοθέν-
 τα· ὀπείκεια δὲ καὶ χρεῖστος,
 ἅμα τὸ θαναμάζεσθαι, καὶ ὅθ' ἐ-
 π[ι]π[ε]ν τῶν ἀναφορὰν εἰς αὐτόν
 πᾶσι ἔχει τὸν χαλκιδέντα. τί γὰρ
 ὑμᾶς ὤνησεν ἢ Κομμόδου εὐγένεια,
 ἢ Ἀντωνίνου ἢ πατρὸς Ἀλεξάνδρου; οἱ
 μὲν γὰρ ὡς περὶ ὄφλημα κληρονομίας
 εἰληφότες, ὑποχρῶνται τε καὶ ἐνυ-

confecimus, ut nec in acie for-
 titer dimicando hostibus cesserim-
 us: & Regem maximas secum
 trahentem copias, icto foedere
 ex inimico non facile expugna-
 bili amicum reddiderimus. Por-
 ro me Principe, liberi incruen-
 tique omnes vitam agent: ma-
 gisque optimatum gubernatio
 hæc erit, quam principatus.
 Neque tamen est quod quis-
 quam indignum imperio censeat,
 aut fortunæ crimen putet esse,
 quod me, cum essem ex equestri
 ordine, ad hoc Imperium per-
 duxerit. Nam quo obsecro no-
 bilitas ipsa, nisi morum beni-
 gnitas adsit, & humanitas? Si-
 quidem fortunæ munera etiam
 indignis contingunt, Animi vir-
 tus propriam cuique gloriam
 conciliat: & claritas quidem ge-
 neris, divitiarumque, atque id genus
 reliqua, felices homines red-
 dunt, minime vero (utpote ab
 aliis tradita,) laudantur. Leni-
 tas autem ac benignitas, præter-
 quam quod admirationi sint, ad
 uniuscujusque laudem, qui se recte
 gerit, referuntur. Quid enim
 vobis profuit Commodi nobili-
 tas, aut Antonini paterna suc-
 cessio? Scilicet ejusmodi homi-
 nes, quasi ipsis debitam hæredi-

ἰ μὴδὲ τις ἀπαξίστω, &c. ὅτι δὴ ὄ-
 ντα με ἐκ τῆς ἱππ[α]δ[ῶ]ς τάξεως, &c. ita
 Capitol. Occiso Antonino Bassiano, O-
 pilius Macrinus præfectus, imperium
 arripuit, humili loco natus, &c. Sed
 (ut in eundem locum notat Casaub.)
 origo illi ne equestris quidem fuit,
 nam sero tandem jure aureorum an-
 nolorum donatus est, ut ex Aurelio
 Vili. constat, cujus verba sic se habent.

Macrinum libertinum, hominem prostitu-
 lum, servilibus officiis occupatum in domo
 imperatoria, venali fide, vita sordida sub
 Commodi, à Severo remotum etiam a sor-
 didissimis officiis, lectioni operam dedisse,
 egisse causulas, declamasse, juv. postremo
 dixisse, donatum tandem aureis annulis;
 &c. ὁ δὲ (inquit Zon & Xiph.) δὴ Μα-
 κρινος τὸ μὲν γένος Μαῦρος γένος ἀδελ-
 τάτων ἦν.

Z

tatem

tatem adepti, veluti proprio patrimonio per contumeliam abutuntur: qui autem à vobis imperium acceperunt, veluti in perpetuum obstricti, etiam referre gratiam pro meritis eniuntur. Ad hæc, patricia Principum nobilitas sæpenumero in superbiam vertit, despectis omnibus, velut inferioribus. At qui modestiæ experimento ad imperium adsciscuntur, quasi partum labore tuentur; semper verenturque & colunt quos consueverant. Mihi sane decretum est, nihil sine autoritate vestra gerere, ac vos participes consiliariosque habere Reipublicæ gerendæ. Vivetisque pro arbitrio vestro in libertate illa, quam vobis antehac à patriciis Imperatoribus ereptam, Marcus, dein Pertinax, restituere conati sunt, ambo ad Imperium privatis cunabulis innutriti: quippe generis initia clara posteris relinquere ipsum præstat, quàm accepta à majoribus, foedis moribus contaminare.

II. Hac lecta epistola, clamatum à Senatu universo, nullique non honores Augustorum Macrino decreti. Neque vero tantopere lætus Senatus

λείξουσιν, ὡς ἀνωθεν ἰδίῳ κτήματι· οἱ δὲ παρ' ὑμῶν λαβόντες, χάριτός τε αἰδίου εἰς χροῖαν, καὶ πειρῶνται ἀμείψασθαι τὰς εὐεργασίας προειληφότας. καὶ ἥ μὲν εὐπατριδῶν βασιλείαν ἐν ἡμέτερος, εἰς ὑπερβολὴν ἐκπίπτει, καταφρονήσει ἥν' ὑποκρίων, ὡς πολλὰ ἐλατθόντων· οἱ δὲ ἐκ μετρίων παύξων εἰς τὸ ἐλθόντες, σέβουσιν αὐτὸ, ὡς καμάρῳ κληθέν· ὃν τε καὶ πάλιν ἀπομένεσιν, ὡς ἐπὶ δισσάν τοῖς ποτὲ κρείττοσιν. ἐμὲ σκοπὸς μηδὲν τι πράττειν ἀνὰ ὑμετέρας γνώμης. κοινωνίης τε καὶ συμβούλους ἔχειν τῇ πράξει τῶν οἰκίσεως. ὑμεῖς δὲ ἐν αἰδείᾳ καὶ ἀσυνθείᾳ βιώσατε, ὧν ἀφρημένῳ μὲν ὑπὸ ἥν' εὐπατριδῶν βασιλείαν ἀποδύναμι δὲ ὑμῖν ἐπειράθησαν, ὅτε τερὸν μὲν Μάρκου, ὕστερον δὲ Περτινάξ, ἐξ ἰδιωτικῶν ἀπαργάνων τὸ τῶν ἐλθόντες· γένος γὰρ ἐνδοξον ἀρχὴν αὐτὸν ὡς ἀρχὴν, καὶ τὸ ὑμῶν γένος ἀμεινον, ἢ κλέος προγονοῦ ὡς ἀλαμύδοντα, πτόπε φαυλότατον καὶ αἰσχρῶν.

6. Αναγνωθείσης δὲ τῇ τοιαύτῃ ἐπιστολῇ, εὐφημεῖ τε αὐτὸν ἡ σύνοδος, καὶ τὰς σεβασμίας τιμὰς πᾶσι σας ψηφίζεται. ἐχ² ἔτω δὲ ἡ

1 Politianus hæc male interpretatur, non animadvertens [πράξεων] eum habere usum quem paulo ante habuit πράξεως, & post habebit πράξι. Intellige autem ex mediocribus administrationibus, &c. Steph.

2 Οὐχ ἔτω δὲ εὐφραίνε, &c. Quamvis in senatu omnibus una vox erat. Quemvis magis quam Parricidam, quemvis magis quam incestum, quemvis magis quam impurum, quemvis magis quam interfectorem &c. Steph.

ἔβαινε πάντας ἢ Μακρίνῃ διαδοχῇ, ὡς ὑπερήδοντο τε καὶ πανδημεὶ ἐώρ-
παζον ὅτι τῇ Αντωνίνῃ ἀπαλλαγῇ. Ἐ-
κτός τε ὦντο μάλιστ' ἐν ἀξιώσει
πρὶ ἢ πράξει καθεστώτων, ξίφῳ
ὑποσεσῆσθαι τοῖς ἀνέχουσιν ἐπαυρῶ-
σθον. συκοφανταί τε ἢ δέλοι, ὅσοι
δυσότας. κατήγγαλλον, ἀνεσκολο-
πήθησαν, πᾶσα τε ἢ Ρωμαίων πό-
λις, καὶ σχεδὸν ἢ ὑπὸ Ρωμαίους οἰ-
κιστῶν, καθαρθεῖσα πονηρῶν ἀνδρώ-
πων, ὅσῳ μᾶλλον, κολαζέντων, ὅσῳ δὲ,
ἐκωθέντων. ἱεὶ δὲ πινεὶ καὶ ἐλαδον,
οἱ εὐλόγειαν ἡσυχάζοντων, ἐν ἀ-
θείᾳ πολλῇ καὶ εἰκόνι ἐλευθερίας ἐ-
τίθεισαν ἐκείνῃ τοῦ ἔτους, ἔ μόνον ὁ
Μακρίνῳ ἐξαπέλειπε. τοσούτων δὲ
ἡμαρτιν, ὅσον μὴ δύναιτο ἐνδεῶς
τα σφαγεῖα, καὶ ἐκείνους εἰς τὰ
ἰουδαῖα ἀπέπεμψεν, αὐτὸς τε εἰς τὴν
Ρώμην πορεύσας ἡπείχετο, τῇ δὲ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ καλῶντο μεγάλας βοαῖς.
ἐν δὲ τῇ Ανποχείᾳ διέτριβε, γένειον
τε ἀσπῶν, βαδίζων τε πλέον τοῦ
ἵκοντο ἡρεμαίως. βραδύτατά τε
καὶ μόλις τοῖς πορευομένοις ὑποκρινό-
μενος, ὡς μηδὲ ἀκύνειν πολλάκις,
ἀλλὰ τὸ καθεμῆρον τῆς φωνῆς. ἐξή-
κου δὲ ταῦτα ὡς δὴ Μάρκος ὅπτη-
δύματα, τὸ ὅτι λοιπὸν βίον ἐκ ἐμ-
μήσατο. ἐπεδίδεκε δὲ ἐκείνους εἰς τὸ

Macrini successionē fuit, quam
vulgo universi gratulabantur ex-
tinctum Antoninum. Nam ut
quisque autoritate aliqua, aut
dignitate præcelleret, ita maxi-
me imminentem suis cervicibus
depulisse gladium arbitrabatur.
Delatores autem & servi omnes
quicumque dominos detulerant,
patibulo suffixi: totaque urbs,
atque adeo Romanum Imperium
sceleratis hominibus per-
purgatum, partim supplicio af-
fectis, partim exilio mulctatis.
Quod si qui tamen latuerunt
metu quiescentium, etiam ipsi
libertatis quandam imaginem
præferabant, anno duntaxat u-
no, quo Macrinus Imperium ob-
tinuit. Quippe hoc tantum pec-
cavit, quod non exercitum il-
lico dimisit, atque unoquoque
domum reverti iussu, ipse Ro-
mam sui cupidam statim non
petiit, vocante populo quoti-
die se, ac Macrinum vocife-
rante: sed Antiochiæ moraba-
tur, barbam nutriens & ince-
dens, quam solebat lentius, tar-
dissimeque; ac vix adeuntibus
se respondens, adeoque inter-
dum submissa voce, ut ne ex-
audiri quidem posset. Hæc e-
nim demum sibi de Marci
moribus imitanda proposuerat,
cum ad illius reliquam vitam

tas & populi; *Caristol.* ἀγαπητὸς αὐτὸν
ὡς τὴν ἀρχὴν ἐδέξαντο (inquit Xiph.)
illum lubenter Imperatorem admise-
runt, non tam animadvertentes, cui se
in servitutem traderent, quam quo ty-
ranno liberati essent, rati quemcunque
hominem illo potius esse.

i Male vertit Polit. hoc enim vo-
luit significare Herodianus, quod cum
illi, qui latebant, præ metu quiescerent,
interea Pop. Rom. in magna securitate
& libertatis imagine vivebant, rectius
autem dictum fuisset αὐτῶν δὲ εὐλό-
γειαν ἡσυχάζοντων. Steph.

nullo pacto aspiraret. Quippe deliciosius indies agitans, histri-
onibusque saltatoribusque in-
tentus, & gubernandi negligens,
incedebat cum fibulis ac balteo
auratis gemmatisque. Qui luxus
minime Romano gratus exer-
citui: certe quem Barbaris pu-
tant, foeminisque congruentio-
rem, quam principi.

III. Talia igitur intuentes,
magnopere improbare omnes,
vitamque plane hominis asper-
nari, molliorem quam ut mil-
itari viro conveniret: simul
comparare invicem Antonini
vitae exemplum, solertis in pri-
mis, ac plane militaris viri, &
Macrini luxuriam. Præterea gra-
viter indignari, quod ipsi ad-
huc tabernaculis agerent, pro-
cul à patria, ac nonnunquam re-
rum quoque necessariorum indi-
gerent: neque domum dimitte-
rentur, etiam pace facta: cum
scilicet ille contra mollissime ac
deliciosissime vitam coleret. Igi-
tur excussis velut habenis, quoti-
die in hominem cavillabantur,
ac levissimam quamque occiden-
di ejus occasionem aucupabantur.
Sed ita scilicet fato datum fue-
rat, ut uno duntaxat anno Prin-
ceps Macrinus in deliciis ab-

ἄβροδίατον, ὀρχησῶν τε δέαις καὶ
πάσης μέσης κινήσεώς τε εὐρυμυ-
ῖα ποικιλίας χολάζων· τῆς τε τῶν
πραγμάτων διοικήσεως ἀμελῶς ἔ-
χων. περιήει τε ἰ πόρπαις καὶ ζωστέ-
χουσιν πολλῶν καὶ λίθοις τιμίαις πο-
ποικιλύμοις κακοσημύμοις, ἡ τῶν
τοιαύτης πολυτελείας ὅσα τοῖς Ro-
μαίων στρατιώταις ἐκ ἐπαινεμύμων
Βαρβάρων δὲ μᾶλλον καὶ δηλυπεργῶν
εἶναι δοκίμους.

γ'. Απερὸν ὁρῶντες οἱ στρατιῶται,
καὶ πάντες ἀπεδέχοντο, ἀπὸ τῆς
αὐτῆς τῶν βίῳ, ὡς ἀνεμύμων μᾶ-
λλον ἢ καὶ ἄνδρα στρατιωτικόν. ὅσοι
βάλλοντες δὲ τὴν μνήμην τῇ το-
πωνίνῃ διαίτῃ, ὅπως φαίσηται τε καὶ
στρατιωτικῇ γανομύμῃ, κατεγίνεσκον
τῆς Μακρίνου πολυτελείας. ἐπὶ τῇ
γανόμῃ αὐτοὶ μὲν ὑπὸ σιλωαῖς, καὶ
ἐν ἀλλοδαπῇ διατρώμῃ, ἔδωκεν
καὶ ἀπανίζοντες τῇ ὀπτηθείᾳ, καὶ
τε τὰ ἐαυτῶν ἐκ ἐπανιόντες, εἰ-
ρησῆς ἔχοντες δοκίμους. ὁρῶντες δὲ καὶ Ma-
κρίνον χλιδῇ καὶ τρυφῇ διατρώμῃ
ἀφωμύζοντες ἡδὴ πρὸς ἀλλήλους, ὡς
τὸν κακῶς ἠγόρευον· προφάσεώς τι
ὀλίγης λαβέσθαι εὐχοντο εἰς τὴν
ἀποσκιάσασθαι τὸ λυπεῖν. ἐχρήσθη
δὲ ἄρα Μακρίνον, ἐν ἑαυτῷ μόνῳ τῇ
βασιλείᾳ ἐν τρυφῇ σάντα, ἅμα καὶ

1 Πόρπαις καὶ ζωστέ-
χουσιν, Etia per syllepsin excusari po-
test, tamen Author fortasse pluraliter
ζωστέροι scripsit. Sylburg.

2 Τῆς τοιαύτης πολυτελείας, &c. Vini
cibique erat avidissimus, interdum
usque ad ebrietatem. Capitol. ἄρξατο

δὲ καὶ τρυφερότερον ἔχον, καὶ σοβαρώτερον χρῆ-
σθαι τῇ ἔξουσίᾳ. Xiph.

3 Αποσκιάσασθαι τὸ λυπεῖν, Molliti-
quam in latina versione, nempe. sum-
movendi, vel amovendi, quod tati-
um afferebat. Steph.

βίῳ καὶ τῷ ἀρχίῳ χαλιδόσαι, μικρὰν
καὶ ὑπελὴν πρῶτα τῶν στρατιωτικῶν
ἡς αὐτοὶ ἐβύλοντο τῆς τύχης παρὰ
τοῦτο.

Δ'. Μαῖσα δὲ τῆς ὀνομαστικῆς γένεως
φονίασα, ὑπὸ Εὐμένους χαλεμῶς ἔπε-
πόρευτο ἐν Φοινίκῃ· ἀδελφὴ δὲ ἐγε-
γέννητο Ἰουλίᾳ μὲν, τῇ Σεβήρῳ γυναι-
κὶ, Ἀντωνίνῳ δὲ μητρὶ. ὧς πάν-
τα ἐν τῷ ἀδελφῆς βίον, ἐν τῇ
βασιλείᾳ διέτριψεν αὐτῇ, χρόνῳ πο-
λυτῷ, παρ' ὃν Σεβήρῳ τε καὶ Ἀν-
τωνίνῳ ἐβασίλευσαν. τῇ δὲ Μαῖσᾳ
πάντῃ ὁ Μακρίνῳ, μὲν τῇ ἀδελ-
φῇ τελευτήσῃ, Ἀντωνίνῳ δὲ ἀναίρε-
σιν, προσέταξεν εἰς τὴν πατρίδα ἐπα-
γεσθῆναι, ἐν τοῖς οἰκείοις χαλιδῶσαι,
πάντα ἔχουσαν τὰ ἑαυτῆς. πλείων
τῇ ἢ χρημάτων ἀνάγκῃς, ἅτε μα-
κρῷ χρόνῳ βασιλικῇ ἐξουσίᾳ ἐνέδραμ-
μένη. ἐπαγεσθῆσα δὲ ἡ προσκύψας, διέ-
τριβεν ἐν τοῖς ἑαυτῆς.

Ε'. Ἦσαν δὲ αὐτῇ θυγατέρες
δύο, Σοαμίς μὲν ἡ πρεσβυτέρα ἐ-
καλεῖτο, ἡ δὲ ἑτέρα Μαρμαία. πᾶ-
σαι δὲ ἦσαν τῇ μὲν πρεσβυτέρᾳ Βασ-
σιλίδος ὄνομα, τῇ δὲ νεωτέρᾳ Ἀλε-
ξιανῆς. ὑπὸ δὲ ταύτῃ μητρὶ καὶ τῇ
μᾶμμη ἀνιτρίβοντο. ὁ μὲν Βασσιανὸς,
ὅστις ἔτη γεγονὼς περὶ τρεῖς καὶ
ὁ δὲ Ἀλεξιανὸς δεκάτε ἔτις ὄντις
ἐκείνῃ. ἴδοντο δὲ αὐτοὶ διὰ τὴν Ἥλιον
τύχην ὅτι οἱ ὀπτιχῶς οἱ σέβοντο, τῇ
Φοινίκῃ φωνῇ Εὐλαγαβάλον καλεῖ-
ται. νεῶς δὲ αὐτῇ μέγιστον κατε-
σκευάσθη.

sumpto, simul cum vita Imperi-
um amitteret: exiguam tenu-
emque Fortuna occasionem mi-
litibus ostentante, ad ea quæ
concupierant patranda.

IV. Mæsa erat quædam no-
mine, Phoenissa mulier, ab E-
mesa urbe Phœnicia, cui soror
Julia fuerat, Severi conjux, ac
mater Antonini: ea, vivente
sorore, multos annos in aula im-
peratoria vixerat, Severo & An-
tonino principibus. Hanc igitur
Mæsam, post sororis obi-
tum, atque Antonini cædem,
jusserat Macrinus in patriam, ut
domi suæ reliquum vitæ age-
ret, cum omnibus bonis reverti.
Abundabat autem grandi pecu-
nia, utpote longissimo tempore
inter principalem potentiam e-
nutrita. Reversa igitur anus,
domi agitabat.

V. Erant vero ei filia duæ,
quarum natus major Soæmis, mi-
nor Mammæa vocabatur. Illi
filius Bassianus, huic Alexianus:
amboque sub matribus, aviaque
educabantur. Et quidem Bassi-
anus annos natus erat circiter
quatuordecim, Alexianus autem
decimum jam annum attigerat,
sacerdotes ambo Solis, quem
maxime indigenæ colunt, Phœ-
nicum lingua Heliogabalum
vocitantes: Templumque illi
maximum constructum habent,

Ἡ Μαῖσα ἦν τῆς ὀνομαστικῆς. Hic cum Herod. in omnibus consentit, Jul. Capitol. aliique:
auro,

auro, argentoque plurimo, ac lapidum eleganti magnificentia exornatum. Neque solum indigenæ Deum illum venerantur, sed vicini quoque satrapæ, regesque Barbari, certatim quotannis splendida offerunt munera. Simulacrum vero nullum Græco aut Romano more manu factum, ad ejus Dei similitudinem: sed lapis est maximus, ab imo rotundus, & sensim fastigiatus, propemodum ad coni figuram. Niger lapidi color, quem etiam jactant coslitus decidisse. Eminent in lapide quædam, formæque visuntur nonnullæ: ac Solis imaginem illam esse affirmant, minime humano artificio fabrefactam. Huic igitur Deo sacer erat Bassianus: quippe natu major, ipse potissimum sacerdotio fungebatur, incedens Barbarico cultu, tunicas indutus intextas auro ac manuleatas, & ad pedes usque demissas, cruraque tota convellans ab unguibus ad femora, vestibus similiter auro purpuraque variis: capite coronam gestans preciosorum lapidum coloribus florentem. Præterea integer ævi, cunctorumque ejus ætatis adolescentum formosissimus. Quare congruentibus in unum forma corporis atque ætatis flore, simul habitu illo mollissimo, facile eum Dionysi

σκύλας αὐτῷ, χρυσῷ πολλῷ καὶ ἀργυρῷ κακοτυμωμένος, λίθων τε πολυτελείᾳ. θρησκύεται δὲ ἑ μόνον θεοῦ ἡ δὴ πηλαίων, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ γειτνιῶντες σατράπαι τε καὶ βασιλεῖς Βάρβαροι φιλοπύμως πέμπουσι τῷ θεῷ ἐκείνῳ ἔτος πολυτελεῖ ἀναθήματα. ἀγάλμα μὲν ἔν, ὥσπερ παρ' Ἑλλήσιν ἢ Ῥωμαίοις, ἐδὲν ἔσκηκε χρυσοποίητον, θεῷ φέρων εἰκόνα· λίθῳ δὲ τις ὅστις μέγιστος, κείτωθεν περὶ τοῦ ἀλγῶν εἰς ὀξύτητα· κωνοειδὲς αὐτῷ χηῖμα, μέλαινα τε ἢ χρυσαῖα· διοπτρῇ τε αὐτὸν ἐπὶ σημειολογῶν, ἐξοχὰς τε πηλὰς βραχίδιας καὶ τύπας δεικνύουσιν· εἰκόνα τε Ἡλίου ἀνέργασθαι ἐπὶ δέλεσιν, ¹ ὅτω βλέποντες. τῷ δὲ τῷ θεῷ ὁ ² βασιανὸς ἱερὰ μύσθον (ἅτε γὰρ περισσύτερον ἐκείνῳ ἔσκεχεῖς ἢ θρησκεία,) θεωρεῖται χηῖματι Βαρβάρῳ, χιτῶνας χρυσοφύεις καὶ ἀλκερεῖς χειρὶ δωτὲς καὶ πύρρῃς ἀνεζωπυμένῳ, τὰ τε σώματα σκέπων πάντα ἀπ' ὀνύχων εἰς μέρους, ἐδῆσαν ὁμοίως χρυσῷ καὶ πεφύρα πεποικιλμέναις· πύρρῃ τε καὶ ἡλὼ ἐκόσμησε στέφανον λίθων πολλῶν χερσὶ διωδισμένον. ἡ δὲ πύρρῃ ἡλικίαν ἀκμαῖον, καὶ πύρρῃ ὅστις καὶ αὐτὸν ὠραιότατον μετὰ κίων πάντων· εἰς τὸ αὐτὸ δὲ πύρρῃ ὄντων, καλλὺς σώματος, ἡλικίας ἀκμῆς, ἀδρὲς χηῖματος, ἀπείραστος

¹ Ὅτω βλέποντες. Polit. omittit hæc verba, intellige tamen ita cernentes, quod ita suis ipsorum oculis persuadentes. Steph.

² Τύτῳ τῷ θεῷ ὁ βασιανὸς. Bassianum non tantum Antonini, sed & Iulianus nomen accepisse scribit Iulius.

ἥς τὸ μαιράκιον Διονύσου χαλαῖς ἐκόντιν.

ς'.¹ Ἱερουργῶντα δὴ τῷτον, ὡς τε τοῖς βαμοῖς χορεύοντα νόμῳ Βαρβάρων, ὑπὸ τε αὐλοῖς καὶ σύειργξι παντοδαπῶν τε ὀργάνων ἤχῳ, ὡς κερυότρον ἐπέβλεπον οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα οἱ στρατιῶται, εἰδότες ἡθὺς ὄντα βασιλικῇ, καὶ τῆς ὥρας αὐτῆς πάντων τὰς ὁφείεις εἰς ἑαυτῷ ἐπιστρέφους. ἐγαιτνιάζει δὲ τῇ πόλει ἐκείνῃ τότε μέγιστον στρατόπεδον, ὃ τῆς Φοινίκης ἀπεσπάρειν ἔτερον δὲ μετῴχεσθαι, ὡς ἐν τοῖς ἱεῖς ἐρῶμεν. φοιτῶντες ἔν οἱ στρατιῶται ἐκείνῳ εἰς τὴν πόλιν, εἰς τε τὸν νεῶν ἰόντες θρησκείας δὴ χάειν, τὸ μαιράκιον ἡδέως ἔβλεπον. ἦσαν δὲ πνεις ἐξ αὐτῶν καὶ ἀσπυρας, οἰκειοί τε τῆς Μαισῆς· ὡς ὅς ἐκείνῃ θανμαζόντας τὴν παῖδα (εἴ τε πλασαμένη, εἴ τε καὶ ἀληθεύουσα) ἐξεῖπεν ὅτι ἄρα Ἀντωνίνου υἱός ἐστι τῇ φύσει· τῇ δὲ ὑπολήφει ἄλλῃ δοκοῖν. ὁπποῖτῃσαι γὰρ αὐτὸν τῇ θυγατρὶ αὐτῆς νέαις τε ἔσται καὶ ὡραίας, καὶ ὃν καμῶν ἐν τοῖς βασιλείοις σὺν τῇ ἀδελφῇ διέτριβεν. ὅπερ ἐκείνοι ἀκούσαντες, τοῖς συστράταις κατ' ὀλίγον ἀπαγγέλλοντες, ἀφελόντων ἐποίησαν τὴν φήμην, ὡς εἰς πᾶν χωρῆσαι τὸ στρατιωτικόν. τῇ δὲ Μαισῇ ἐλέγχο σαρῆς εἶναι χρημάτων· ἐκείνῳ δὲ ἐτοίμως πάντα παρέδωκε τοῖς στρατιώταις, εἰ τὴν

pulcherrimis imaginibus affimilabant.

VI. Hunc igitur sacra celebrantem, chorumque circa altaria Barbarum in morem ad tibias fistulasque, & omnifariam organa instaurantem, curiosius inspectabant cum mortales alii, tum in primis Romani milites, vel quod genere imperatorio editum sciebant, vel quod formæ viribus omnium in se oculos convertebat. Quippe tum vicinus urbi illi exercitus erat, tuendæ Phœniciæ præpositus: deductus inde mox, ut in sequentibus exponemus. Cum itaque quotidie Religionis nomine milites ad templum itarent, libenter scilicet adolescentem intuebantur. Erant autem ex iis nonnulli Roma profugi, Mæssæ familiares, quibus illa formam pueri admirantibus, (incertum; mentita, an vera professâ) filium utique esse ait Antonini, quamvis alterius putaretur. Quippe cum suis natabus adolescentulis adhuc, & formosis, rem habuisset, quo tempore ipsa in palatio simul cum sorore agitabat. Ea res audita ab illis, ac sensim communicata reliquis commilitonibus, per universum denique exercitum vulgata est. Porro etiam acervos habere nummorum Mæssa dicebatur, facileque omnes militibus elargitura, si modo impe-

¹ Ἱερουργῶντα δὴ τῷτον. Sed Helio-gabalus, pulchritudine & statura ac sacerdotio conspicuus erat, ac notus

omnibus hominibus, qui ad templum veniebant; militibus præcipue Capitol.

rium suæ soboli restitueretur. Pollicentibus autem se eam cum suis, si noctu clanculum in castra venisset, patentibus portis excepturos, atque Antonini filium Imperatorem declaraturos; seipsam illis tradit anus, decreta periculum quodvis adire, quam vitam colere privatam, atque abjectam. Quapropter noctu, clanculum urbe egressa cum liberis nepotibusque suis, deducente ipsos profugorum militum agmine, facile in castra admittitur: ibique puerum confestim milites universi Antoninum appellatum, atque indutum purpura, custodiebant. Tum commeatu omni, simul cum suis natis & conjugibus, cæterisque adeo rebus importatis, quas in vicis agrisque propinquis habebant, ita se intus comparabant, ut etiam, si opus foret, castrorum obfidionem exciperent.

VII. Quæ ubi nunciata Macrino sunt, Antiochiæ morantibus, edito per exercitus rumore, repertum Antonini filium, pecunias militibus elargiri Julizæ sororem: quum omnia quæcunque dicerentur, aut esse ullo modo poterant, pro veris acciperentur, pendebant animis omnes: atque eos ad res novas moliendas, cum proprium Macrini odium, tum

βασιλείαν τῷ ἡμίονῳ ἀνατιθέμεντες ὡς ἡ συνέδωτο, νύκτωρ εἰ κατέλθοντες ἀνοίξεν τὰς πύλας, καὶ λέξασθαι πᾶν τὸ ἡμίονον ἐνδον, βασιλέα τε καὶ υἱὸν ἀποδείξεν Ἀντωνίνῳ. ἡ ἐπίδωκεν ἑαυτῷ ἢ προσκύπτει, λαμβάνει πάντα ἡ κίνδυνον ἀναρρίψαι μάλλον, ἢ ἰδοῦσθαι, καὶ δοκεῖ πρὸς τὸν βασιλέα. νύκτωρ τε λαῖρα τὴν πόλιν ἐπέλασεν σὺν τῇ θυγατρὶ, καὶ τοῖς ἐγγύστοις. καταμαχόμενοι τε αὐτὸς καὶ προσφυγόντων στραπτῶν, ἡμίονος πρὸς τῷ τείχει τῇ στρατοπέδῳ, εἰς ἐπιδέχθησαν. εὐθέως τε ἡ πόλις πᾶν τὸ στρατόπεδον, Ἀντωνίνῳ παραγόρουσαν τῷ τε πορφύραν χλαμύδα καὶ δαμάσκηνον εἶχον ἐνδον. πάντα τὰ ὀππλῆα, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ὅσα τε εἶχον ἐν κόμαις ἐκ τοῖς τοῖς πλησίον, εἰσχομίσαντες, τὰς τε πύλας ἀποκλείσαντες, περιεσφύζον ἑαυτοὺς ὡς (εἰ δέως) ἐπιδέχοντες πολιορκίαν.

ζ'. Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλλετο Μακρίνῳ, ἐν Ἀνποχείᾳ ἀσπασάμενος, ἡ τε φήμη δέδραμεν ἀνὰ τοὺς στρατοπέδους ὅτι τε Ἀντωνίνος εὐρέθη, καὶ ὅτι ἡ Ἰουλιανὴ ἀπὸ τῶν γυναικῶν δίδωσι, πάντα τὰ λεγόμενα καὶ ἐνδεχόμενα καὶ ἀποπτεύσαντες εἶναι, τὰς ψυχὰς ἐκπύοντο. ἐνῆγε δ' αὐτοὺς, καὶ ἀνέπειδεν εἰς περὶ γυμνασίου κρηνοποιίας.

1 Ἐπίδωκεν ἑαυτὴν ἢ προσκύπτει, sese potestati illorum permittit, brevius se ipsam illis tradidit, vel se totam illis tradidit, ex Cic. Steph.

2 Πάντα κίνδυνον ἀναρρίψαι, pericu-

lum quodvis temere & precipitante adire, pro ἀναρρίψαι τὴν κύβητα τὴν κινδύνου ἀλεάμ, pugnae periculum facere, apud Plut. in Cæs.

το, τε Μακρίνῳ μῦθος, καὶ τὸ Ἀντωνίνῳ τὴν μνήμην παράδωκε. καὶ πρὸς γὰρ πάντων, ἢ τῶν χρημάτων ἐλπίς, ὥς πολλὰς καὶ αὐτομολέοντας φοιτᾶν πρὸς τὸν νέον Ἀντωνίνον. ὁ δὲ Μακρίνῳ, καὶ ἀφρογῶν τῶν πρῶτων ὥς παιδικὰς, χρώμενός τε τῇ συνήθει πρῶτον, αὐτὸς μὲν οἴκοι μένει, πέμπει δὲ ἕνα τῶν ἀρχόντων τῷ στρατοπέδῳ, δυνάμειν δὲς ὅσῳ ᾔετο, ᾗστα ἐκπορεύσθαι τὰς ἀφιστάσας. ὥς δὲ ἦλθεν Ἰουλιανὸς (τῷτο γὰρ ἡ νόμος τῶν ἐπαρχῶν) καὶ προσέβαλε τῆς τείχεσιν, ἐνδοθεν οἱ στραπῶνται ἀνελθόντες ὅτι τε τὰς πύργους καὶ τὰς ἐκτάξεις, τὸν τε παῖδα τῶν ἐξωθεν πολιορκεῖν στρατὸν ἐδείκνυσαν, Ἀντωνίνῳ ὅν ἐφημύοντες βαλάντια τε χρημάτων, (μέγα δὲ λεῖον προδοσίαν) αὐτοῖς ἐδείκνυσαν. οἱ δὲ πρὸς ταύτας Ἀντωνίνῳ τε εἶναι τέκνον, καὶ ὁμοιότατόν γε (βλέπειν γὰρ ἔπος ἡ δειλὸν) τῶν μὲν Ἰουλιανῶν καὶ κεφαλῶν ἀπολέμενοι, καὶ πέμπουσι τῶν Μακρίνων. αὐτοὶ δὲ πάντες, ἀνοιχθεῖσιν αὐτοῖς τῶν πυλῶν, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐδύχθησαν. ἔπειτα ἡ δυνάμεις ἀνελθούσας, ἢ μόνον ἢ πρὸς τὸ δόγματι πολιορκίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ συστάδην καὶ ἐξ ἀντιστάσεως ἀγωνίζεσθαι ἀξιόχρεως. ἔπειτα καὶ τῶν αὐτομόλων τὸ πλῆθος ἐκείσθαι, εἰ καὶ κατ' ὀλίγους προσιόν, τῶν δυνάμειν ἠύχθησαν.

ἢ. ὁ δὲ Μακρίνῳ, ὥς ταῦτα ἐπυνθάνετο, ἀδρόιστος πάντα ὃν εἶχε στρατὸν, ἐπῆει ὥς δὴ πολιορκήσων τὰς ἐκείνῳ προσεχωρικότας. ὁ δὲ Ἀντωνίνος, ἢ ἀναμύοντων τῶν αὐτῶν

Antonini memoriae quaedam quasi commiseratio subigebat, sed in primis pecuniarum spes, ut multi jam ex iis ad novum Antoninum transfugerent. At Macrinus rem totam quasi puerilem contemnens, consuetamque obtinens animi alacritatem, domi sedens, unum ē suis ducibus mittit, traditis copiis, quantæ ad rebelles expugnandos viderentur suffecturæ. Ut autem eo pervenit Julianus (id enim nomen præfecto fuit) ac jam moenibus succedebat, statim inclusi milites puerum exercitui infesto, de turribus pinnisque ostentare, vociferari Antonini filium; sacculos quoque nummorum plenos, magnam escam scilicet prodicionis, attollere. At illi, credito Antonini esse filium (& quoniam sic videri volebant) facie quoque & lineamentis quam simillimum existimantes, caput amputant Juliano, mittuntque ad Macrinum. Ipsi, reſeratis portis, universi in castra accipiuntur. Ita scilicet adauctæ copiae, non modo ad excipiendum obsidionem, sed ad conferendam quoque manum, dimicandumque instructa acie, satis futuræ; transfugarum etiam magna vi paulatim quotidie se aggregante.

VIII. Quibus auditis Macrinus, cum omni exercitu ad castra illa oppugnanda contendit. Antoninus autem, militibus oppugnationem haud expectantibus, sed congregari au-

A a

dentibus,

dentibus, & obviam Macrino ad dimicandum instructa acie prodire, copias omnes educit. Concurrerunt autem inter se exercitus uterque, in Phoeniciæ Syriæque finibus; acrius dimicante Antonini milite, conscientia metuque poenæ, si victus foret: contra autem Macrini exercitu languidius remissiusque prælium capeffente, multisque subinde ad Antoninum transfugientibus. Quo animadverso, Macrinus, metu ne plane omnibus exutus copiis captivus ageretur, nihil non passurus contumeliæ, stante adhuc acie (vespere ingruente) chlamydem sibi, cæterumque Imperatorium detrahit ornatum: paucisque è fidissimis centurionum comitatus, fugam occupat: detonsaque barba, ne agnosceretur, sumpto itinerario vestimento, capiteque semper convelato, noctem diemque accelerabat; famam quoque suæ fortunæ præveniens, quippe ingenti studio centuriones vehicula urgebant, quasi Macrino adhuc rerum potiente, magnis de rebus mitterentur. Ille igitur fuga evaserat, quemadmodum diximus. Interea milites utrinque pugnabant, atque à Macrino quidem corporis custodes, ac stipatores, (quos prætorianos vocant) fortiter stantes, reliquum omnem exercitum soli sustinebant: videlicet proceri homines, atque ex omni numero delecti. Cætera omnis multitudo, pro Antonino præ-

σάσωσθαι πολιορκηθῆναι, διαξήσαντων δ' ἡ μὲν πάσης περὶ Μακρίνου παρατάξεως ἀγωνίζεσθαι, ἐξάγει αὐτὴ δυνάμειν. συμμίζαντα δὲ ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα Φοινίκης τε καὶ Συρίας ἐν μεθοείοις, οἱ μὲν ὑπὸ Ἀντωνίνου περὶ δυνάμειν ἀγωνίζοντο, οἱ δὲ ὅτις, εἰ ἠπλῆδεῖν, τὸ ἐπ' οἷς ἑδρασε πτωχεύειν ἀναδέχασθαι. οἱ δ' οὖν τὸν Μακρίνον ἑαδυνότερον περὶ ἔργῳ, ἀποδιδράσκοντες καὶ μετὰ τὴν περὶ Ἀντωνίνου. ἀπὸ τῶν οὖν Μακρίνου, φοβηθεὶς τε μὴ παντὰ πτωχεύειν τὴν δυνάμειν, αἰχμηδὲς τὸς τε ληρθεὶς, αἰχρίσας ὑβριδῶν ἐπὶ τὴν μάχης συνεισώσας, (ἐπὶ τῇ ἡδὴ περὶ τῆς μάχης) ἀπερρίψας τὸ χρομύδιον, καὶ εἰς τὴν γῆμα βασιλικὸν περὶ εἰέκειτο, λαδὼν ἀποδιδράσκει σὺν λίγοις ἑκατοντάρχαις, ὅς περὶ τῶν ἔργῳ, τὸ γένειον ἀποκείραντο, καὶ μὴ γυνεῖσιν τοῖς ἐπὶ τῇ μάχῃ καὶ λαδὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν αἰετῶν, νύκτωρ τε καὶ μετ' ἡμέραν ἀντιπύρει, φθάνων τὴν φήμην τὴν αὐτῇ μάχῃ τὴν ἑκατοντάρχων μεγάλῃ σπερδὴ τὰ ὀχήματα ἐπεργόντων, καὶ ἂν ὑπὸ Μακρίνου ἐπὶ βασιλεύοντι ὅτι πᾶσα σπερδῶσα πεμφθέντων, καὶ μὲν ἔν τῷ ἔργῳ, ὡς εἴρηται. ὁ δ' οὖν στρατὸς ἐκατέρωθεν ἐμάχοντο, ὑπὸ τῷ Μακρίνῳ, οἱ σωματοφύλακες καὶ διρυφόροι (ὅς δὴ σωματειανοὶ καλοῦσιν) οἱ ἰσχυροὶ ἀνδρείοι πάντες τῶν ἄλλων στρατῶν, ἅτε ὅντις μέγιστοί τε καὶ ὀπίσθηται τὸ δὲ ὅτι λοιπὸν πᾶν πλῆθος, ὑπὸ τῷ Ἀν-

νίπτε ἠγωνίζοντο. ὥς δὲ ἐπὶ πολὺ
τὸν Μακρίνον ἐκ ἔλεπον οἱ ὑπὲρ
αὐτὸ μαχόμενοι, ἔδιδε τὰ τῆ βασιλείας
σύμβολα, διηπόρουν δὲ πῦ ποτε ἄρα
εἴη, πότερον ἐν τῷ πλήθει τῆς κει-
μένων, ἢ ὑποδράς ὄχετο, ἠγνόν τε
πῶς χρήσονται τῷ πρῶτῳ. ἔ-
τι γὰρ μάχεσθαι ἠδελον ἔσθ' τοῦ
μὴ παρόντος, παραδιδῶναι δὲ αὐτὸς
ἐκδότης, καὶ ὥσπερ αἰχμαλώτης ἡ-
δυνῶτο.

Σ'. Ὡς δὲ ὦρα τῆς αὐτομόλων
ἐπύθετο Ἀντωνίνῳ τῷ τῷ Μακρίνου
πρῶτῳ, πέμψας κήρυκας, διδάσκει
αὐτὸς, ὅτι μάτῳ ὑπὲρ ἀνάνδρου καὶ
πράδῳ μάχονται. ἄδειάν τε καὶ
ἀμνησίαν ἐνδρόκως ὑποχρεῖται, καλεῖ
τι καὶ αὐτὸς δευροφρόσοντας. οἱ μὲν
αὖ, πειδέντες, προσεχώρησαν. ὁ
δὲ Ἀντωνίνῳ πέμπει τὸς διώξον-
τας τὸν Μακρίνον πολὺ προκεχω-
ρῶτα. ἐν Χαλκηδὼνι γούῳ τῆς Βι-
θυνίας κατελήρθη, νοσῶν χαλεπῶ-
τατα, ὑπὸ τε τῆς συνεχῆς ὀδοιπο-
ρίας συνιστεμιμνῆος. ἔνθα αὐτὸν εὐ-
χόντες ἐν πνι κρυπτόμενον ἱ προαείψω,
οἱ διώκοντες τῷ κεφαλῷ ἀπέταμον.

liabatur. Sed ubi diu neque
Macrinum jam ipsum, neque
Imperii signa conspiciebant, qui
pro illo certamen subierant,
ignari ubinam foret, jaceret, an
aufugisset, haud satis constitu-
tum habentes quod sibi capien-
dum, consilium foret, neque pe-
riclitari diutius pro eo decreve-
rant, qui jam nusquam com-
pareret, & se permittere hosti-
um potestati, & quasi dedititios
captivosque verebantur.

IX. Ut autem à captivis
audivit Antoninus, aufugisse
è prælio Macrinum, mittit sta-
tim nuncios, qui doceant fru-
stra illos pro homine pavi-
dissimo ac fugitivo decertare:
veniamque & oblivionem om-
nium jurejurando pollicetur,
stipatoresque jam tum sibi il-
los adsciscit. Igitur omnes re
credita cefferunt. At vero An-
toninus mittit illico, qui Ma-
crinum consequantur, quum
jam plurimum viæ præcessis-
set. Inventus, autem est in
Chalcedone, Bithyniæ urbe,
gravissime ægrotans, ac per-
petuo itinere attritus, latitans
in suburbano quodam, ubi illi

¹ Πρασεΐψ. Vicus hic, quem sub-
urbanum nominat, Eusebio dicitur
Archelais, Dionii Eribolus. Casaub.
Jul. Capit.

² Τὴν κεφαλὴν ἀπέταμον. Ad Cappa-
dociam reductus est Macrinus, ubi ca-

ptivitate filii cognita, è vehiculo se de-
jecit, contractoque humero non multo
post occisus est (anno ætat. 54. imperii
vero primo, cum duobus mensibus,
triduo dempto) à puero everfus, quod
his versibus prædictum est:

Ω γέρον ἢ μάλα δὴ σε νόοι τείρῃσι μοχνηταί.
Σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δὲ σὲ γῆρας ἰκάνει.

Heu tua vis resoluta senex cadit, ægra senectus
Te domat, & juvenis carpit tua robora miles. Zon.

caput abscissum. Dicebatur autem Romam properare, fretus popularibus studiis : sed transgredientem in Europam, angusto Propontidos freto, jamque Byzantio appropinquantem, vento adverso usum perhibent, quasi vento ipso ad supplicium retrudente. Tantillum igitur absuit Macrinus, quominus persecutores effugerit, finem vitæ sortitus foedissimum; qui Romam reverti post voluerit, quod statim à principio facere oportuerat. Offendit autem consilio pariter atque fortuna. Ita scilicet occisus est Macrinus cum filio Diadumeno, quem jam Cæsarem fecerat.

X. Postea vero quam exercitus universus Antoninum (ad quem transierat) Imperatorem consalutavit, atque ille summam rerum suscepit, rebus jam in Oriente (ut quæque maxime urgebant) ordinatis, ab avia scilicet atque amicis, qui cum eo versabantur (nam ipse adolescens admodum, ac rerum & literarum erat imperitus) haud diu moratus, profectionem edicit, festinante inprimis Mæsa ad

ἐλέγχοτο δὲ ἀπὸ δειν εἰς τὴν Ρώμην, διεξέρων τῇ τ' ὁδῷ καὶ αὐτὸν ἀποδιδόναι. παραμένον δὲ αὐτὸν εἰς τ' Εὐρώπῳ, ἀπὸ τ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ποταμῷ, ἥδη τε τῷ Βυζαντίῳ προσπλάζοντα, φασὶν ἀνιπνοῖα χεῖρα δαυ, ἐπανάγοντο αὐτὸν τ' πνέοντα εἰς τ' πτωχεῖαν. παρὰ τοῦτο μὲν δὲ Μακρίνος ἐκ ἐξέφυγε τὰς διώξοντας· τέλος τε ἐχρήσατο αἰσχροῦ, ὕπερθε δολίχας εἰς τ' Ρώμην ἀναδιδόναι, δόν ἐν ἀρχῇ τῆτο ποταμῷ ὅμῳ δὲ ἐπὶ αὐτῷ καὶ γνώμῃ καὶ τύχῃ· τέλος μὲν δὲ τοῦτο οὗ Μακρίνου ἐχρήσατο, στυγνὰ αἰσχροῦ αὐτῷ τ' παιδὸς, ὃν ὡς ποῖσας Καίσαρα Διαδουμένον καλεῖσθαι.

Ι. Ἐπεὶ δὲ ὁ, τε στρατὸς καὶ μετελθὼν πρὸς τ' Ἀντωνίνον, προεῖπε βασιλέα, καὶ τε τ' ἀρχὴς ὡς δὲ ξάτο, διοικηδέντων αὐτῷ καὶ τῷ ἀνατολῇ τῷ ἐπιγόντων, ὑπὸ τῆς μάμμης καὶ τῷ συνόντων ὡς λων, (αὐτὸς γὰρ ὡς νέος τε καὶ ἡλικίαν, παρὰ μάλιστα τε καὶ παιδείαν ἀπείρου) ἔ πολλὰ χεῖρα διατάσσας, εἶχε καὶ ἐξοδὸν, ἀπευδύναι μάλιστα τ' Μαυρίας εἰς τὰ συνόντα

τὸ τέλος μὲν δὲ τοῦτο, &c. Cum Macrino una occisum fuisse filium Diadumenum, cum Herodiano consentit Capitol. Scribit tamen Lampridius imperium per aliquod tempus ab eo gestum fuisse, ipsiusque vitam ab Herodiano præteritam observat, hisce verbis. *Herodianus Græcus scriptor hac præteriens, Diadumenum tantum Cæsarem dicit puerum à militibus nuncupatum, & cum Patre occisum.* Æl. Lamprid. 2. Et hic quidem prius dictus est

Varius [quia mater ejus Sozomis nupsit Oυάρῳ Μαρκέλλῳ Σύρῳ ἀνδρὶ, ut ex Dion. notat Casaub.] post Heliogabalus, à sacerdotio Dei Heliogabali postremo cum imperium accepisset, Antoninus appellatus est, quod id nomen usque adeo charum esse gentibus cognovit. Lampr. Verum habuit etiam nomina Avitti, Pseudantonini, Assyrii, Sardaniopali, Tyberini, (de quo postea) ut constat ex Dion. & Xiph.

ἐαυτῷ

ἐαυτῇ βασιλείᾳ Ῥώμης. ὥς δὲ τῇ
 τῆ συγκλήτῳ καὶ τοῖς Ῥωμαίων δῆ-
 μου τοῖς περὶ χρέντα ἐδηλώθη, δυσ-
 φόρως μὲν πάντες ἤκυσαν, ὑπὸ
 κλον δὲ ἀνάγκῃ, τῷ στρατῷ πάντα
 ἡρημύον. κατεργασκόν τε τῷ Μα-
 κρῖνι ξαθυμίαν τε καὶ πρόπῳ χαλ-
 νότητά. αἰτῶν τε ἐκ ἄλλον, ἀλλ'
 ἢ αὐτὸν ἐαυτῷ μετρησάμενος ἔλεγον.

ια'. Ο δὲ Ἀντωνῖνος ἀπάραι
 τῆς Συρίας, ἐλθὼν τε εἰς πλὴν
 Νικομήδειαν, ἐχίμαζε, τῆς ὥρας
 τοῦ ἔτους ἕως ἀπαιτήσεως. εὐδίας
 τε ἰξιδεαχούτο, πλὴν τε ἱερω-
 πύλῳ τῷ ὀπχωεῖς θείῳ, ἢ ἐντε-
 δραπῷ, περὶ γότρων ἐξόρρητο. ἁγί-
 μασι τε ἐδῆτο πολυτελεστάτης
 χρυσοῦ, ἀλλὰ τε πορφύρας χρυ-
 σὺν ὑφάσμασι, περὶ δερμαίοις τε καὶ
 ἀλλοίοις κοσμέμενος, εἰς εἶδος
 δὲ πᾶρας σεφάνῃ ὀπκείμενος, χρυ-
 σῷ καὶ λίθοις ποικίλοις πμίσι. ἡ
 τε αὐτῷ τὸ ἁγίωμα μεταξὺ Φοινί-
 σης ἱερᾶς σολῆς, καὶ χλιδῆς Μη-
 δίκης. Ῥωμαϊκῆς δὲ ἢ Ἑλληνικῆς
 πᾶσαν ἐδῆτα ἐμυσσάμενος, εἰς φά-
 σκων εἰργάζετο, περὶ γὰρ εὐτε-
 λῆς. τοῖς δὲ Σύρων ὑφάσματι μό-
 νοις ἡρέσκετο. περὶ γὰρ τε ὑπὸ αὐ-
 τοῖς καὶ τυμπάνοις, τοῖς θείῳ δῆδεν
 ὀργαζών.

Romanam aulam, cui tamdiu
 insuevisset. Sed ut Senatui po-
 puloque Romano res innotuit,
 omnes eum nuncium graviter
 accepere. Sed parendum ne-
 cessitati fuit, electo à militi-
 bus principe. Cæterum incu-
 santes Macrini negligens inge-
 nium, fluxosque mores, nemi-
 nem utique alium, sed ipsum
 sibi fuisse mali causam dicti-
 tabant.

XI. At vero Antoninus è
 Syria profectus, Nicomedie
 hyemavit, ita postulante anni
 tempore. Statim igitur debac-
 chari supra modum coepit: cul-
 tumque patrii numinis, cui di-
 catus fuerat, celebrare super-
 vacuis saltationibus, vestitum
 usurpans luxuriosum, purpura
 intextum, atque auro monili-
 busque & armillis redimitus;
 coronas etiam sustinens ad ti-
 aræ modum, auro lapillisque
 preciosis insignitas. Forma ha-
 bitus inter Phoenissam sacram
 stolam, ac Medorum mollem
 amictum. Nam Romanam ve-
 stem, aut Græcanicam planè
 aspernabatur, è lana (ut ipse
 aiebat) hoc est è re vilissima
 confectam: Neque alia nisi Sy-
 rorum texta ipsi placebant; at-
 que ad tibiæ sonum & tym-
 panorum in publicum prodi-
 bat; orgia scilicet numinis ce-
 lebrans.

ἰξιδεαχούτο. Belluinis hujus mon-
 stri vitiis lectorem nolo offendere,
 consulat (qui tanta vitiis prodigi-
 a audire potest) Dionem, Lampri-

dium, & Xiphilinum, cujus hæc saltem
 verba, salva modestia, legi possunt. ἐς δὲ
 δὴ τ' ἄλλα πάντα καὶ αἰσχροτάτα, καὶ παρνο-
 μώτατα, καὶ μυιαφοτάτα ὤφθη. Xiph.

XII. Hæc

XII. Hæc cernens Mæsa, ac ferens iniquo animo, supplex illi persuadere conabatur, ut Romanum affumeret cultum, ne urbem mox curiamque ingrediens, peregrino illo barbaricoque habitu, spectantium oculos perfringeret, insolentes ejuscemodi mundiciarum, ac reputantes mulierculis quàm viris congruentiores. At is cum ea quæ anus dixerat esset aspernatus, neque alii cuiquam aurem præbuisset (neque enim admittebat nisi moribus iisdem præditos, & qui ipsius vitiis assentarentur) volens Senatum populumque Romanum spectaculo cultus illius affuiscere, ac se absente periculum fieri, quoniam animo illud ferrent, picta sui torius imagine maxima, qualis conspiciebatur & cum in publicum prodiret, & quum sacerdotio fungeretur; ac representata etiam figura Dei, cui sacerdotis munus in illa tabula obibat, Romam misit, iussitque ut in media curia, loco altissimo, supra caput statuæ Victoriæ collocaretur; ut cum Senatus haberetur, thura unusquisque adoleret, merumque libaret. Edixit item, ut omnes Romani magistratus, quique publice sacra facerent, ante alios Deos, quorum meminisse inter sacrificandum solent, novum illum Deum Heliogabalum nuncuparent.

16'. Η δὲ Μαυρία ταῦτα ὁρῶσα, πάντῃ ἡραλλεῖ πείθειν τε λιπαρῶς ἐπιρᾶτο μεταμφιέσασθαι τῷ Ρωμαίων σολῷ, μέλλοντά τε εἰς τὴν πόλιν ἀφίξειν, καὶ εἰς τὴν σύγκλητον εἰσελεύσεσθαι, μὴ ἄλλοδαπὸν παντάπασι βάββαρον τὸ σχῆμα ἔφθην, εὐδὺς λυψίῃ τὸς ἰδόντας, αἰδέσκειν τε ὄντας, καὶ οἰομένους τοιαῦτα χαλκωπίσματά ἐκ ἀνδρῶν εἶναι ἀλλὰ θηλείας πρέπειν. ὁ δὲ, χαίρων ἡσυχῇ, ὅτι ὑπὸ τῆς προσηγορίας, λεχθέντων, μὴδ' ἄλλῃ πεπειθεῖς (ὅτι γὰρ προσέειπε εἰ μὴ τοιοῦτοι οἰοῦντο καὶ κόλακας αὐτῇ ὅτι ἀμαρηνέμων) βελομένῳ ἔδει γινώσκειν τῆς τῶν σχήματων ὡς τῷ τε σύγκλητον καὶ τὸν δῆμον Ρωμαίων, δύναντον τε αὐτὴν πείθειν δαδῶναι πῶς φέρεται τῷ ἑαυτῇ τῷ σχήματι, εἰκόνα μεγάλῃ γραφῇ παντὸς ἑαυτῆς, οἷον ὡς αὐτὴν τε καὶ ἱερουργῶν ἐφαίνετο, ὅτι σῆσαι τε ἐν τῇ γραφῇ τὸν τύπον ὁπληρώσει δὲ ὅτι δὴ καλλιερῶν ἐκ γραφῆς πέμψας τε εἰς τὴν Ρώμην, ἐκέλευσεν ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς συνέκλητος τόπῳ, ὑψηλοτάτῳ τε, τῷ εἰκόνα ἀνατεθῆναι ὑπὲρ κεφαλῆς τῆς ἀγάλματος τῆς Νίκης. ὡς συνήθεις εἰς τὸ βελουθῆαι, λίσσασθαι τε θυμῶσιν ἕκαστον, καὶ οἶνον ἀνέδωκεν. προσέταξε τε πάντας τοὺς Ρωμαίων ἀρχοντας, καὶ εἰ πινεῖς δημοσίας θυσίας ὁπληῦσι, ὡς ὅτι ἀνέδωκεν ἕως δὴ καλῶσιν ἱερουργίας, ὀνομάζων τὸν νέον θεὸν Ἑλιόβαλον.

191. Ὡς δὲ εἰς τὴν Ρώμην ἀ-
φίκετο τῇ προσηκείνῃ ὁμίλῳ, ἐ-
δὲν παράδοξον εἶδον οἱ Ῥωμαῖοι,
τῇ ῥαφῇ ἐνεκτισμένοι. Δὲς δὲ τοῖς
συνήδεας τῇ δὴμῳ νομάς, ὅτι τῇ
τῆς βασιλείας διαδοχῇ, φιλοτί-
μος τε καὶ πολυτελεῖς ὀπιτελέσας
παντοδαπὰς θύας· νιῶν τε μέγιστον
καὶ χάλιστον κατασπαράσσας τῇ θεῷ,
βαμύς τε πλείους παρὰ τὸν νιῶν ἱ-
δρύσας, ἐκείνους προῖον ἔαδεν ἐ-
κτόμβας τε ταύρων, καὶ προβάτων
πολὺ πλεονάζοντες κατὰ σφαγῆς τοῖς τε
βαμοῖς ἐπιτίθει, παντοδαποῖς ἀ-
ρώμασι σκερύναν, οἷν τε καὶ παλαιο-
τάτῃ καὶ χάλιστῃ πολλὰς ἀμφορέας
καὶ βαμῶν ² προχέαν, ὥς ῥεῖθρα
φέρεσθαι οἷν τε καὶ αἷματι μιμ-
νήσκον. παρὰ τε τοὺς βωμούς ἐχόρουν,
ὑπὸ παντοδαποῖς ἤχοις ὀργάνων
γυναικὰ τε ὀπιχώρα ἐχόρουν σὺν
αὐτοῖς, περικείμενα τοῖς βωμοῖς, κύμ-
βαλα καὶ τύμπανα μετὰ χοῆρας φέ-
ροντα· σκελετίζοντες δὲ πᾶσα ἡ σύγκλη-
τος, καὶ τὸ ἰσχυρὸν τάγμα ἐν θε-
ῷ ὁμίλῳ. τὰ δὲ ἀλάσχενα ὅσα
ἐκτεργνύνοντο, τὰ τε ἀρώματα, ἐν

XIII. Quapropter ut in ur-
bem pervenit, nihil scilicet
novum Romani viderunt, in-
fueti jam picturæ. Diviso igitur
congiario in populum (ut
mos est imperium suscipienti-
bus) spectacula omnifariam e-
debat magnificentissima: tem-
plumque item maximum, pul-
cherrimumque Deo erexit, plu-
rimasque circa templum con-
stituit aras: ad quas quotidie
mane taurorum hecatombas,
& avium magnam multitu-
dinem immolabat, coacervatis-
que supra aras omne genus o-
doribus, etiam veterrimi cu-
jusque optimique vini plurimas
amphoras ante aras profunde-
bat, sic ut rivi passim vini san-
guinisque promiscuè defluerent.
Chorosque circum aras agita-
bat, nullis non organis con-
sonantibus, unaque mulieribus
Phœnissis cursitantibus in or-
bem, cymbalaque inter manus
habentibus, aut tympana, omni
circumstante senatu, atque e-
questri ordine ad theatri for-
mam. Extā porro victima-
rum, atque aromata, intra lan-
ces aureas, capitibus imposita

¹ Ὡς δὲ εἰς τὴν Ρώμην ἀφίκετο. Sed
ubi primo ingressus est urbem,
Heliogabalum in Palatino monte juxta
ades imperatoris consecravit, eique
templum fecit, studens & Matris
typum (διωπευτὲς illud ἄγαλμα quod
in primo libro describit Her.) & Ve-
stis ignem, & Palladium, & ancilia,
& omnia Romanis veneranda, in il-
lud transferre templum, & id agens
nequis Romæ Deus nisi Heliogab. co-
leretur. Dicebat præterea Judæorum
& Samaritanorum religiones, & Chri-

stianam devotionem illi transferen-
dam, ut omnium culturarum secre-
tum, Heliogabali sacerdotium tene-
ret: omnes enim (ut postea) alios
Deos, sui Dei ministros esse aiebat;
cum alios cubicularios ejus appella-
ret, alios servos, alios aliarum rerum
ministros. Lampr.

² Τοὺς βωμὸν προχέαν, &c. Confir-
mat hanc phrasin illud Virg. Hoc Pa-
ter Anchises auro libabat ad aras. *Æn.*
7. --- paterisque altaria libant. *Æn.* 12.
Sylburg.

gestabant, non quidem famuli aliqui, aut humiles personæ, sed præfecti exercitibus, & quicunque maximas dignitates obtinebant, induti tunicas taliares ac manuleatas, Phœnicum more, unamque in medio purpuram ferentes: sed & linteis calceamentis utebantur, quemadmodum vates in eis Regionibus consueverunt. Porro ingentem se honorem tribuere putabat, quibus ejuscemodi sacrificia participaret.

XIV. Sed quamvis instaurare choros & sacra facere perpetuo videretur, plurimos tamen ex illustribus viris atque opulentis interfecit, delatos sibi, quod parum læti illiusmodi vita, etiam in ipsum quandoque cavillarentur. Duxit præterea uxorem illustrissimam, quam etiam Augustam appellavit: cumque ea tamen paulo post divortium fecit, adeptisque honoribus privatam colere vitam iussit. Post illam vero, quum simulasset amore se teneri (ut ea etiam quæ sunt virorum facere videretur) virginis quæ Romanæ Vestæ in sacerdotale munus addicta erat, & quam sacræ leges castitatem colere, atque ad finem usque vitæ manere virginem jubent, abreptam è Vestæ templo, & sacro virginum domicilio, in uxorem accepit, scripsitque ad senatum, ut tantum flagitium piaculumque ex-

χρυσῶς σκεύειν ὑπὲρ καρφαλῆς ἐκ οἰκέται δὴ πινεῖς ἢ εὐτελεῖς ἀνδρῶποι ἔφερον, ἀλλ' οἱ τ' ἑπαρχοὶ σὺν στρατοπέδων, καὶ οἱ ἐν ταῖς μεγίσταις περὶ ἄξιον ἀνεζωσμένοι, οἱ μὲν, χιτῶνας ποδῆρεις καὶ χειρῶν, νόμῳ Φοινίκων, ἐν μέσῳ φέροντες μίαν πορφύραν ὑποδήματα τε λίνε πεποικημένοις ἐχρῶντο, ὡς περ οἱ κατ' ἐκείνα τὰ χρόνια περὶ ἐκείνων. ἐδόκει δὲ πᾶσι μεγάλῳ νέμειν, οἷς ἐκοινῶναι τῆς βασιλείας.

ιδ'. Πᾶσι, καὶ τοὶ χορεύειν αὐτοὺς καὶ ἱερουργεῖν δοκῶν, πλείους ἀπέκλεινε σὺν ἐνδόξων τε καὶ πλεόντων, διαβληθέντας αὐτῷ ὡς ἀπαρτισμένους καὶ σκαπτόντας αὐτῷ τὸν βίον. ἡγάγετο δὲ γυναῖκα, τὴν εὐφροσύνην Ῥωμαίων, ἡ Σιβυλλῶν ἀγαθογούσας, μετ' ὀλίγον χρόνον ἀποπέμψατο, ἰδιωτεύειν καλεῖσας, καὶ σὺν πᾶσι περιλόμην. μετ' ἐκείνην δὲ θεωροποιήσας ἐξῆν (ἵνα καὶ τὰ σὺν ἀνδρῶν πράξειν δοκοῖν) παρθένη τῆς Ῥωμαίων Ἑστίας ἱερομένης, ἀγνῶσκειν τε τοῦ σὺν ἱερῶν νόμων καλεσμένης, καὶ μέχρι τέλους τῆς βίης παρδενεύουσαι, ὡς ἀπώσας αὐτὴν τῇ Ἑστίας, καὶ τῇ παρδενῶν, γυναῖκα ἔδειξεν ὁ βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ, καὶ τῷ δαμνιστῇ ἀσέλημά τε καὶ ἀμάρτυμα τηλικούτον, φήσας ἀνδράποδον

1 Τῇ Σιβυλλῇ ἀναγορεύσας. Pulcher-
rimam Bassi uxorem sibi assumpsit,
idemque Corneliam Paulam duxit in

marrimonium, quo fieret pater (ut
dicebat) celerius, qui ne vir quidem
esse potuit.

π πεπονθέναι πάθῃ· ἔρωπ γὰρ τῆς
κρίσεως ἐαλακέναι. ἀρμόζοντά τε καὶ
σεβάσμιον εἶναι γάμον ἱερέως τε καὶ
ἱερέας. πολλὴ καὶ ταύτῃ ἐμετ' ἐ
πολὺ ἀπεπέμφατο. τείτῃ δὲ πάλ-
ιν ἠγάγετο, ἀναφέρουσιν τὸ γένος
εἰς Κόμμοδον.

15. Επαίξει δὲ γάμους ἐ μόνον
ἀνδραπείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς θεῶν, ὧς
ἱεράτους, γυναικὸς ἐξήτει. καὶ τῆς
τε¹ Παλλάδος τὸ ἄγαλμα, ὃ χρυ-
σῆον καὶ ἀόρατον σέβουσιν Ῥωμαῖοι, εἰς
τὴν αὐτῆς θάλαμον μετήγαγε· καὶ μὴ
μνηστὴρ ἐξ ἑπερ ἦλθεν ὑπὸ Ἰλίου (εἰ
μὴ ὅτε πυρὶ χαλεπὴ ἔχθη ὁ νεὸς)
ἐκίνησεν ἔσθῃ, καὶ πρὸς γάμον δὴ
ἡς² βασιλεῖον αὐτῷ πρὸς θεῶν ἀνή-
γαγε. φήσας δὲ ἀπαρέσκεσθαι αὐτῷ,
ὅς³ πάντα ἐν ὅπλοις καὶ πολεμικῇ
δύσῃ, τὴν Οὐρανίας τὸ ἄγαλμα μετε-
πέμφατο, σέβοντων αὐτὸ ὑπερφύως
Καρχηδονίων τε καὶ Ἰλίου καὶ τῶν Λι-
βύων ἀνδράπων. φασὶ δὲ αὐτὸ Διδὼν
τῷ Φοίνισσαν ἰδρύσασθαι, ὅτι δὴ
τῷ ἀρχαίᾳ Καρχηδὼνα πόλιν
ἔκτισε, βύρσαν καταπέμψαν. Λί-
βους μὲν ἐν αὐτῷ Οὐρανίαν χαλοῦ-
σι, Φοίνικας δὲ Ἀσπράρχῳ ὀνομά-
ζουσι, σελήνῳ εἶναι θέλουσι.³ ἀρμό-
ζον τοίνυν λέγων ὁ Ἀντωνῖνος γά-
μον ἡλίου καὶ σελήνης, τὸ, τε ἄγαλμα

cusatione molliret, id sibi acci-
disse quod aliis hominibus solet,
illius enim puellæ amore ca-
ptum se fuisse. Cæterum, sacer-
doti congruere sacerdotis nu-
ptias, ob idque etiam augustio-
res futuras. Sed eam quoque
paulo post dimisit, tertia uxore
ducta, quæ referre suum genus
ad Commodum dicebatur.

XV. Neque vero humana
tantum matrimonia ludebat, sed
etiam Deo suo quærebat uxo-
rem. Itaque Palladis simula-
crum, quod occultum Roma-
ni, neminique videndum co-
lunt, in cubiculum suum tan-
tulit: immotumque ad eam
diem, ex quo Ilio avectum fu-
erat, præterquam quum tem-
plum conflagravit, ipse emovit
sedibus: eamque Deam sui Dei
conjugem, in aulam imperato-
riam adduxit. Dein, cordi es-
se negans Deo belligeram uxo-
rem, atque armatam, simulacrum
Uranix iussit afferri. Quod sci-
licet Africæ venerabile, positum
fuisse à Phœnissâ Didone cre-
ditur, quo tempore antiquam
Carthaginem dissecto corio æ-
dificavit. Hanc Afri Urani-
am vocant, Phœnices Astroar-
chem, Lunam esse affirmantes.
Congruere igitur aiebat Anto-
ninus matrimonium Solis &
Lunæ. Itaque & simulacrum
afferri iussit, & auri quicquid

1 Vide annotat. 4.

2 Ὡς πάρα. Suspecta est ea vox
Stephano, & in seq. aliquid immu-
tandum esse videtur: si velis, pro

πολεμικῇ θεῷ legas πολεμικῇ θεῶν.

3 Scribit Xiphilinus ipsum uxorem
suam Deo Heliogabalo in matrimo-
nium dedisse.

in templo erat, pecuniamque
quam plurimam Deo suo dotis
nomine dari præcepit. Quod
ubi illatum est, ac prope He-
liogabalum constitutum, jussit
urbe tota Italiaque festos dies
celebresque, & lætitiæ plenos
publice privatimque, quasi Diis
nubentibus, agitari.

XVI. Fecit & in suburbano templum maximum ac magnificentissimum, in quod anno vertente Deum suum adulta jam ætate deducebat, ludisque curulibus & scenicis, epulisque & pervigiiliis populum à se oblectari arbitrabatur. Ipsum porro Dei simulacrum impositum vehiculo, quod esset auro, preciosisque lapidibus exornatum; deducebat ex urbe in suburbanum: trahentibus equis sejugibus, emaculato candore, ac magnitudine præcellentibus, auroque multo & phalerarum varietate conspiciendis, ac tenebat [Heliogabalus] habenas. Neque enim quisquam mortaliū eum inscenderat currum, sed circumstabant omnes quasi aurigantem Deum. Antoninus autem retrorsus currens, ac simulacrum ipsum aspectans, currum antecedebat, frēnos manibus retinens, totūque iter ita retrorsum currens, ac Deum semper respectans confecit. Ac ne caderet, labereturque, ignarus quo tenderet, aurosam substraverant arenam plurimam, militesque eum utrinque retentabant, quo

μολιπέμματο, κὺ πάντα τὸν ἐκείνου
 χρυσόν· χρήματά τε πάμπλεστα·
 θεὸν εἰς ὄρεσιν δὴ ὀπιδύνα ἐκέλευ-
 σε. κομωδῆν τε τὸ ἄγαλμα συνώκησεν
 δὴ τῷ θεῷ, κελύσας πάντας τὺς καὶ
 Ρώμῃ καὶ Ἰταλίαν ἀνδρώπας ἐορτά-
 ζειν, παντοδαπαῖς τε εὐφροσύναις καὶ
 εὐωχαῖς χρῆσθαι δημοσίᾳ τε καὶ
 δῖα, ὥς· δὴ γαμέντων θεῶν.

15'. Κατισκυάσας δὲ καὶ ἐν τῇ
 περὶ αὐτοῦ νεῶν μίξιόν τε καὶ πολυ-
 λέστατον, εἰς ὃν ἐλάσας ἔτρεφεν
 τὸ θεῖον, ἀκμάζοντο θέρους. πανή-
 ρεις τε παντοδαπὰς συνεκρότει, ἰσ-
 ποδρόμους τε κλισκυάσας καὶ ἄ-
 ατρα, ἀλά τε λυσιχέας καὶ πάντα
 διαμάτων καὶ ἀκασμάτων πλήρεις,
 εὐωχέμενον τὸ δῆμον, καὶ παννυχί-
 οντα εὐφραίνεν ὥστε. τὸ θεῖον αὖτις
 ὁπσιήσας ἄρματα, χρυσῷ τε καὶ
 σινοῖς τιμιωτάτοις πεποικιλμένον, καὶ
 τῇ γῃ ὑπὸ τῆς πόλεως ὅτι τὸ
 ἄσειον. τὸ δὲ ἄρμα ἦν ἐξάπλων
 ἵππων λευκῶν, μερίστων τε καὶ ἀπ-
 λων, χρυσῷ πολλῷ καὶ φαλάρεσι πο-
 κίοις κακοσημμένων. τάς τε ἡνίκες
 κλείειν. ἐξέπευ δὲ τὸ ἄρμα
 ἵππων ἐπέβαιναν, αὐτῶν δὲ ὅσοι
 κείντο, ὥς λυσιχέωντι δὴ τῷ
 δὲ Ἀντωνίῳ ἔτι περὶ τὸ ἄρμα
 ἀναποδίξων εἰς τὸ πῶς, εἰς τε τῇ
 θεῖον ἀποπέμπων, καὶ τὰς χαλινὰς ἀ-
 τήλων ὅτι ἵππων. πᾶσαν τε τὴν
 ὁδὸν ἤνυσεν, στήλων ἐμπαλιν ἑαυτοῦ,
 ἀπορῶν τε εἰς περὶ αὐτοῦ τῶν
 περὶ τὸ μὴ πᾶσαι αὐτὸν ἢ δι-
 ολιθιάνειν, ἐχὼ ὁρῶντα ὅπως βαίνει
 γῇ τε ἢ χρυσίζουσα παμπλήσις ὑπὸ

φρωτο, οἷτε προαπίζοντες ἐκατέ-
 ρωθεν ἀντείχον, τῆς ἀτραλείας τῆ
 ποιήτης δρόμου προνοέμενοι. ὁ δὲ δῆ-
 μος ἐκατέρωθεν παρῖδει, μὲ παν-
 τοδαπῆς δαδυχίας, στεφάνους καὶ ἀνδρῶν
 ἐπιρριπνύοντες, ἀγάλματα τε πάν-
 των θεῶν, καὶ εἰς πολυτελεῖς ἀνά-
 δημα καὶ ἥμιον, ὅσα τε τῇ βασιλείας
 σύμβολα, ἢ πολυτελῇ κειμήλια· οἱ
 τε ἱππεῖς καὶ στρατὸς πᾶς προε-
 πόμπευον τῷ θεῷ. μετὰ δὲ τὸ κα-
 παραγεῖν αὐτὸν, καὶ ἰδρῦσαι ἐν τῷ
 κατῷ, τὰς τε πορορημύδας δυσίας καὶ
 πανηγύρεις ἐπετέλει· πύργους τε με-
 γίστους καὶ ὑψηλοτάτας καλᾶσκαυάσας,
 ἀνιῶν τε ἐπ' αὐτοῖς, ἐξῆρπτε τοῖς
 ὄχλοις, (ἀρπάζειν πᾶσιν ἐπιτρέ-
 πων) ἐκπώματα τε χρυσᾶ καὶ ἀρ-
 γυρᾶ, ἰδιώτας τε καὶ ὀδύνας παντοδα-
 πας, ζῶα τε πάντα, ὅσα ἡμέρα, ὅσα
 ἐπίδασσα, πλὴν χοίρων· τέτων γὰρ
 ἀπείχετο, Φοινίκων νόμος. ἐν δὲ τῷ
 ἀρπαγῇ πολλοὶ διεφθείροντο, ὑπὸ
 τῇ ἀλλήλων πατέμενοι, καὶ τοῖς δό-
 ρασι τῷ στρατῷ περὶπνύοντες, ὥς τῷ
 ἐκείνῳ ἑορτῇ πολλοῖς φέρειν συμ-
 ποράν. αὐτὸς δὲ ἐβλέπετο πολλάκις
 ἡνιοχῶν, ἢ ὀρχέμενος· ἐδὲ γὰρ λα-
 δάειν ἠδελὲν ἀμαρτάνων. πορῇ τε
 ὑποχαφόμενος τὸς ὀφθαλμούς, καὶ
 πᾶς παρείας ἐρυθραίνων, φύσει τε
 περὶσωπον ὀρεῖον ὑβείζων βαφαῖς
 ἀγρίμασιν.

ιζ'. Ὁρῶσα δὲ πάντα ἐν Μαυσῷ,
 ὑποπλύνουσα τε τὸς στραπώτας ἀπα-
 ρέσμεναι τῷ ποιῶν τῇ βασιλείας
 βίῃ, καὶ δεδουκῆα μὴ π ἐκείνῳ πα-
 ρήνῃ, πάλιν ἰδιωλύνῃ, πείθει αὐ-

tutius retrocederet; discurrente
 etiam cum facibus utrinque
 populo, & coronas floresque
 jaciente. Tum Deorum om-
 nium simulacra, & quicquid
 conspicuum in templis, prin-
 cipatusque insignia, & preci-
 osiſſima supellex: equites item,
 & exercitus universus pom-
 pam illiusmodi comitabantur.
 Ubi autem deduxerat, atque in
 templo constituerat sacris jam
 celebratibusque quas diximus
 peractis, maximas altissimasque
 turres ad ipsum extructas con-
 scendebat, inde scilicet in ple-
 bem (concessa omnibus venia
 arripiendi quicquid poterant)
 missilia sparsurus, aurea vide-
 licet argenteaque pocula, ve-
 stesque & lintea omne ge-
 nus; bestias præterea cicures
 & non cicures omnes, excep-
 tis subus: quibus ipse (ut est
 mos Phœnicibus) abstinebat.
 Multi igitur inter rapiendum
 periēre, partim invicem pro-
 culcati, partim militum hastis
 incidentes, sic ut ea celebritas
 calamitatem quam plurimis at-
 tulerit. Ipse identidem auri-
 gans aut saltans conspiciebatur,
 quippe ne latere quidem sua
 patiebatur flagitia: procedens e-
 tiam in publicum pictis oculis,
 genisque purpurifatis, faciem-
 que suapte natura formosam in-
 decoris coloribus inficiens.

XVII. Quod animadver-
 tens Mæla, ac suspectans mi-
 litum indignationem, metuens-
 que ne si illi quid accidisset,
 ipsa rursus, in privatam vitam
 relaberetur, persuadet levi alio-

qui stolidoque adolescenti, ut sibi consobrinum suum, nepotemque ipsius, ex altera filiarum Mammæa prodatum adoptaret, & Cæsarem declararet. Ita ad gratiam loquuta, oportere jam ipsum sacerdotio, religionique numinis vacantem bacchari, ac Deum celebrare orgia: sufficiens autem alterum, qui res curaret humanas, quique illi principatum vacuum ab omni molestia curaque præstaret. Neque tamen peregrinum aliquem, aut alienum hominem requirendum, consobрино potissimum id honoris tribuendum. Alexiano igitur nomen mutatur, atque Alexander vocatur, avi nomine in illius Macedonis nomen traducto: quippe qui & celeberrimus esset, & in magno honore ab eo habitus fuisset, qui amborum pater existimabatur. Nam Antonini Severi filii adulterium utraque Mæses filia, nec non ipsamet anus jactabat, ut milites pueros amore prosequerentur, quum illius esse filios putarent.

XVIII. Quare Cæsar declaratus Alexander, consulque factus cum Antonino est, descendensque in senatum hæc rata fecit, quum omnes perridicule decrevisset quæ jubebantur: illum quidem haberi patrem, qui natus foret annos circiter sedecim, Alexandrum vero filium qui tum duodecimum attigisset. Postea

τὸν (κῆρον ἄλλως κ' ἀρεθνα νιαρῶν) δέδειται ὅν, Καίσαρα δὲ ἀποδείξαι, ἥ ἑαυτῇ μὲν ἀνεψιὸν, ἐκείνῳ δὲ ἐκγονον, ἐκ τῆς ἑτέρας θυγατρὸς Μαρμαίρας· εἰπύσα αὐτὸς καὶ ἑσθλὰ, ὡς ἄρα χρὴ ἐκαῖνον μὴ τῇ ἰερῶν καὶ θρησκείᾳ χολάζειν τὴν θεῶν, βακχεύειν καὶ ὀργίοις, οὐκ ἔτι θείοις ἔργοις ἀνακείμενον· εἶναι δ' ἔτερον τὸν τὰ ἀνδρώπεια διοικῶντα, ἐκείνῳ δὲ παρέχοντα τῆς βασιλείας τὸ ἀνενόχλητόν τε καὶ ἀμεινον· μὴ δὲ τὸν τοίνυν ξένον ζῆλον μὴδ' ἀλλόπειον, ἀλλὰ τὰ ἀνθρώπων εἴχεσθαι· μετονομάζεται δὲ ὁ Ἀλεξιανὸς, καὶ Ἀλέξανδρος καλεῖται, ὅρα χθέντος αὐτοῦ πάππης ὀνόματός, εἰς τὸ τοῦ Μαρμαρίου, ὡς πάνυ τε ἐνδόξου καὶ τιμωθέντος ὑπὸ τῷ δοκούντι πρὸς ἀμφοτέρων εἶναι· ἥ γὰρ Ἀντωνία τῇ Σεβήρῃ παιδὸς μοιχείᾳ ἀμφοτέρων αἱ Μαισῆς θυγατέρες, αὐτῇ τῇ πατρὶς ἐστὶ μνηστῆρα, ὅρα τὸ τῆς στρατιώτης εὐχρίαν τὰς παῖδας, ὡς ἐκαῖνους δοκύντας εἶναι.

ἢ· Ἀποδείκνυται δὲ ἡ Καίσαρ Ἀλέξανδρος, ὅπατος τε αὐτοῦ τῷ Ἀντωνίνῳ καὶ ἑλδῶν τε εἰς τὴν αὐτοῦ κλητόν, ταῦτα ἐκύρωσε, γελοῖα δὲ ψηφισμάτων πάντων ἃ ἐκελευσέναι πατέρα μὴ ἐκαῖνον δοκεῖν, ἔτι γονότα δὲ πε ἐκινείδεια, ἥ Ἀλέξανδρον δὲ, ὅν, ἥ δὲ δεικνύται ὅτι αὐ-

1 Bassianum materteræ Mammææ filium, in curiam adductum adopta-

vit, & Alexandrum appellari iussit. Xiph.

γοντα

γοντα. ὡς δὲ Καῖσαρ ὁ Ἀλέξανδρος
ἀπιδείχθη, ὁ Ἀντωνῖνος ἐβέλειτο
αὐτὸν τὰ ἑαυτοῦ παιδεύειν ὅπτη-
δύματα, ὀρεχθεῖν τε καὶ χορδαῖν,
καὶ τὴν ἱεροσυνῆς κοινωνεῖν καὶ χάμασι
καὶ ἔργοις ὁμοίοις. ἡ δὲ μήτηρ αὐτὸν
ἡ Μαρμαρία ἀπῆγε μὲν τῷ αἰσχροῦ καὶ
ἀπρεπτοῦ βασιλεῦσιν ἔργων, διδα-
σκάλας τε πάσης παιδείας λάδρα
μελεπόμενοι, τοῖς τε σώφροσιν αὐ-
τὸν ἡσκει μαθήμασι, παλαίστραις τε
καὶ τοῖς ἀνδρῶν γυμνασίοις εἰσιζε·
παιδεῖαν τε τῇ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων
ἐπαίδευεν.

ΙΔ'. Εφ' οἷς Ἀντωνῖνος πάντῃ ἡ-
ραλλε, καὶ μελετήγωνσκε θέμῃ αὐ-
τὸν ὕδον καὶ κοινωνὸν τῷ ἀρχῆς. τέ-
τις ἐν διδασκάλας αὐτῷ πάντας ἀπε-
πόβει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, τινὰς τε
αὐτῷ τῆς ἐνδοξοτάτης, ὥς μὲν ἀ-
πολείνεν, ὥς δὲ ἐφυλάδευσεν αἰτίας
μαρσιότατας ὁπφέρων, ὡς διαφθε-
ρῆεν αὐτῷ τῷ δοκῶντα ὕδον, ἐκ ὁπφρέ-
τοντες χορδαῖν, ἢ βακχιδῆς, σωφρο-
νίζοντες δὲ, καὶ τὰ ἀνδρῶν διδάσκον-
τες, ἐς ποσῶτον δὲ ἐξώκαλε παρανοί-
ας, ὡς πάντα τὰ ὑπὸ τῷ σκλήρῃ καὶ τῷ
δημοσίων διατάσεων μεταγαγεῖν ὅτι
ταῖς μεγίσταις τῇ βασιλικῶν παρὰ τῶν
καὶ τοῖς μὲν στρατοπέδοις ἑπαρχον ὁπ-
τήται, ὁρχησὶν πῶτα γεγονότα, καὶ
δημοσίᾳ ἐν τῷ Ῥωμαίων διατάσει ὁρ-
χασάμενον ὅτι ἦν γέγονε. πάλιν δὲ
ἵππεσιν ὁμοίως τῆς σκληρῆς βασίσεως

igitur quam Alexander Cæsar
est appellatus, volebat eum sta-
tim Antoninus suis illis insti-
tutis imbuere, ut scilicet cho-
ros agitans, saltansque & fa-
cerdotii particeps, vestitu eo-
dem, atque artibus uteretur:
quem tamen mater Mammæa
à foedis illis quæ Imperatores
dedecabant actionibus avocabat:
atque omnium disciplinarum do-
ctores clam accersebat; ac fa-
nis disciplinis eum imbuebat,
palæstræ virilibusque exercitiis
assuefaciens, Græcisque eum pa-
riter & Latinis literis instituens.

XIX. Quibus rebus magno-
pere Antoninus indignabatur,
jamque adoptionis imperiique
participati poenitebat. Qua-
propter omnes illius doctores
aula exegit: quosdamque illu-
striorum partim morte, partim
exilio affecit, ridiculas alle-
gans causas, quod filium ipsius
corrumpere, neque agitare
eum choros atque debacchari
finerent, sed ad modestiam com-
ponerent, & virilia officia edo-
cerent. Eoque vecordiae pro-
vectus est, ut omnes scenicos
artifices, ac theatricos, ad ma-
ximas imperii dignitates pro-
moveret. Quippe exercitibus
saltatorem quendam præfecit,
qui olim juvenis publice in
theatro operas dederat. Alium
item è scena juventuti, alium

1 Ad præfecturam prætorii salta-
torem [nomen ei Comazon. Xiph.
sed Zonaræ Eurychianus] qui histrio-
nicam Romæ fecerat, ascivit, præfe-

ctum vigillum Gordium aurigam fecit,
præfectum annonæ Claudium censorem,
vel (ut Grutero placet) tonsorem.
Lampr.

senatui, alium etiam equestri ordini præposuit. Aurigis item & comædis, mimorumque histrionibus, maxima Imperii munia demandabat. Servisque suis, aut libertis (ut quisque turpitudine reliquos anteibat) procurationes tradebat provinciarum.

XX. Ita rebus omnibus, quæ gravia olim, honestaque censebantur, per omnem contumeliam ac temulentiam debacchantibus, quum cæteri omnes, tum imprimis Romani milites indignabantur: contemnebantque eum, utpote vultum componentem elegantius quàm foeminam probam deceret. Insuper aureis monilibus mollissimoque vestitu, haudquaquam viriliter ornatum, saltantemque in conspectu omnium. Quare propensiores animos in Alexandrum habebant, spemque meliorem in puero modeste & continenter educato: servabantque eum diligenter omnes ab insidiis Antonini.

XXI. Mater autem Mammea neque potulentum aliquid neque esculentum gustare puerum sinebat, quod ab illo mitteretur. Cocis autem & pincernis utebatur puer, non quidem Imperatoriis, aut commu-

παιδείας τῶν νέων καὶ εὐκοσμίας, τῶν ὑποστάσεων δὲ εἰς τὸ σύγκλητον βαλὼν ἢ τὸ ἱππικὸν τάγμα κατατάσσοντων ποθέσσειν. ἡνιόχοις τε καὶ καμφοδοῖς, καὶ μύμων ὑποκριταῖς τὰς μέγας τῶν βασιλείων πύλας ἐνεχέειν. τοῖς δὲ δούλοις αὐτοῦ ἢ ἀπὸ δέσσης, ὡς ἐτυχὲν ἐκείνοις, ἐπ' αὐτοῦ πνιεὺς εὐδοκίμησασιν τὰς ὑπαρχὰς τῶν ἐθνῶν ἐξουσίας ἐνεχέειν.

κ'. Πάντων δὲ ἔτι τῶν παλαιῶν κέντρων σεμνῶν εἰς ὕβριν καὶ παρρησίαν ἐκβεβακχισμένων, οἷτε ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα οἱ στρατιῶται ἤχθοντο καὶ ἐδυσφόρουν. ἐμυστρίοντο δὲ αὐτὸν, ὁρῶντες τὸ μὴ περὶ τὸν καλλιπρόβητον περὶ γόττιον καὶ γυναῖκα σφόδρα, περὶ δὲ καὶ χερσίνους, ἐδῆσάν τε ἀπαυλὸν ἀνάνδρως κοσμήμενον, ὁρχόμενον τε ἔτι ὡς ὑπὸ πάντων ὁρατὸν ὁπρῆξιπέτερας τοίνυν τὰς γνώμας περὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἶχον, καὶ ἰδέσθαι πῶς κρείττους ἐν παιδί κασμίαν σφοδρῶς ἀνατρεφόμενον. ἰσθρῶν αὐτὸν παντοίως, ὁρῶντες ὁπλοκλήμονα ὑπὸ τῶν Ἀντωνίνων.

κα'. Ἦτε μήτηρ Μammeα ἰσχυρὸν ἔτι ἐδωδισμόν τι εἶα τὴν παιδὸς προσφύρεσθαι ἢ ὑπ' ἐκείνου πεισισσόμενον. ὁποιοῖς τε καὶ οἰοχόουσι καὶ ἐχρήτο, ἢ τοῖς βασιλικοῖς ἐν κοινῇ ὑπηρεσίᾳ τυγχάνουσιν, ἀλλὰ

τῆς τε ὑποστάσεως, &c. Haud scio an non convenientius legerimus τῆς τε ὑποστάσεως, quæ lectio si placeat, latina versio sic institui potest. Rursum etiam alium à scenâ itidem detractum,

institutioni & disciplinæ juvenum censuræque eorum, qui Senatorum aut equestrem in ordinem cooptati essent, præposuit. Sylburg.

τοῖς ὑπὸ τῆς μητρὸς ὀπλιχθεῖσι,
πιστοτάτοις τε ἔτι δοκῶσιν. εἰδὼς δὲ
καὶ χεῖματα λαμβάνουσα διανεμεῖ
τοῖς στραπῶταις κρύβδω, ὅπως αὐ-
τῷ πῶς πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον εὖ
νοῖαν, καὶ ἀφ' χρημάτων (εἰς αὐτὰ μάλ-
ιστα ὑπολέπουσιν) οἰκειώσεται.

κβ'. Ταῦτα δὴ ὁ Ἀντωνῖνος πυ-
νυόμηνος, παντὶ τῷ ὄπῳ ἐπέβλευε
τῷ Ἀλέξανδρῳ, καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ·
ἀλλὰ τὰς ὀπλικὰς πάσας ἀπειργά-
τε καὶ ἐκάλυψε ἡ κοινὴ μάστιξ ἀμ-
φοτέρων Μαῖσας, γυνὴ καὶ ἄλλως ἐν-
σχεχὴς, καὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτῇ πολλῶν
ἔτων ἐν διαίτῃ θείσῃ, ἅτε τῇ Σεβή-
ρι γυναικὸς Ἰουλίας ἀδελφῇ γυμνομένη,
καὶ τὰ πάντα σὺν αὐτῇ ἐν τοῖς βα-
σιλείοις διατείφασα. εἰδὼς ἔν αὐτῷ
ἐκείνῳ τῷ ὑπὸ τῷ Ἀντωνίνῳ βελού-
κων, φύσει τε χαῖναι καὶ τῷ ὄν-
τι, καὶ ἀφειδῶς πάντα καὶ φανερώς
ἐκτελέετο λέγοντος καὶ πράττοντος.
ὡς δὲ τὰ τῇ ὀπλικῇ αὐτῇ ἐπε-
χόμεναι, παραλῦσαι τῇ τῷ Καίσα-
ρι πρὸς ἡδέλῃσιν καὶ παῖδα, καὶ ἔ-
τι ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν, ἕτε ἐν
τῷ περὶ τοῦ Ἀλέξανδρου ἐπιμᾶτο. οἱ
δὲ στραπῶται ἐπεζήτησαν τε αὐτὸν, καὶ
ἐναντία, ὅτι δὴ τῆς ἀρχῆς ὡς ἀ-
κούσειν, διεσκέδασε δὲ ὁ Ἀντωνῖνος
καὶ φημί, ὡς τῷ Ἀλέξανδρῳ τὴν ἐν-
δοῦν μέλλοντος· ἐποιοῖτο τε ὑπόπει-
ραν, ὅπως οἴσασιν οἱ στραπῶται τὸ

nibus: sed quos mater tantum
delegerat, ac spectatæ fidei fu-
turos arbitrabatur. Dabat item
furtim pecunias mater, quas ille
inter milites clanculum divide-
ret, ut eorum benevolentiam
etiam pecuniæ pignore (hanc
enim illi potissimum spectant)
haberet authoratam.

XXII. Quæ intelligens An-
toninus, nihil non infidia-
rum Alexandro, matrique in-
tendebat. Quas tamen omnes
arcebat, prohibebatque com-
munis avia Mæsa, mulier a-
lioqui acerrima, quæque in
aula regia multis annis victi-
tarat, cumque Severi conjugis
Julia soror esset, & usque cum
illa in aula commorata. Ni-
hil itaque eam latebat, quod
Antoninus moliretur, homo su-
apte natura futilis: & qui o-
mnia quæ placerent, propa-
lam loqueretur atque ageret. Po-
stea vero quam infidiæ parum
procedebant, detrahare pue-
ro Cæsaris honorem decrevit.
Itaque neque salutare, neque
jam foras procedere patiebatur.
Milites autem magnopere il-
lum requirebant, indignantes
si quidem Imperium quoque
illi adimeretur. Sed Anto-
ninus famam vulgavit, quasi
jam obiisset Alexander, ut sci-
licet periclitaretur, quonam id
animo laturi milites forent.
At illi nusquam comparente

1 Alexandrum quem sibi adoptave-
rat à se amoveri iussit, mandavitque
ut Cæsaris ei nomen abrogaretur, &
(ut postea) misit qui in castris statua-
rum titulos luto tegerent, ut fieri so-

lebat de Tyrannis. Misit ad nutritores
sub præmiorum spe atque bonorum,
ut eum occiderent quocunque vellent
modo, vel in balneis, vel veneno, vel
ferro. Lampr.

puero,

puero, præterea animis rumore illo exulceratis indignabundi, neque solitam custodiam miserunt Antonino, & inclusi castris videre Alexandrum velle in ipso templo dictitabant. Eo metu ictus Antoninus, Alexandro secum in vehiculo imperatorio confidente, quod erat auro multo gemmisque exornatum, contendit in castra.

XXIII. Cæterum, portis referatis, accepere utrumque milites, atque in templum castrorum deduxerunt, salutantes supra modum, & lætis clamoribus prosequentes Alexandrum, spreto propemodum Antonino. Quæ ille ægre ferens, quum in templo castrorum pernoctasset, iratus militibus, notatis, qui Alexandro acclamaverant, quasi seditionis & tumultus autoribus, arripi omnes ad supplicium imperavit. Quod illi ægre ferentes, atque Antoninum aliis jam de causis perosi, quum e medio tollere Imperatorem turpiter se gerentem vellent, tum vero suppetias etiam ferendas iis qui comprehendebantur existimarent, & valde opportunum tempus, & justam occasionem habere sibi viderentur: & ipsum Antoninum & matrem Soæmidem

στυλλέμενοι. οἱ δ' ἐπεὶ μῆτις ἢ παῖδα ἔβλεπον, ὑπὸ τε τῆς φήμης τὰς ψυχὰς ἐτρώθησαν, ἀγανακτῆσαντες, ὅτε σιωπῇ φρενὰν ἐπέμψαν τῷ Ἀντωνίνῳ, κατακλείσαντες τε αὐτὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἢ Ἀλέξανδρον ἐν ἱερῷ ἡξίονα ἰδεῖν. ὁ δ' Ἀντωνίνῳ ἐν δέει πολλὸν θυρόμενος, παραλαβὼν ἢ Ἀλέξανδρον, συγκαθεύδεις αὐτῷ ἐν τῷ βασιλικῷ φρενί, ὅπερ ἀφ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ λίσσων πημάτων πεποικίλιστο, κατήλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, σὺν τῷ Ἀλέξανδρῳ.

καὶ. ὡς δὲ ἀνοίξαντες τὰς πόλεις, ἐβίβαντο αὐτὸς, ἔς τε τὴν νύκτα στρατοπέδῳ ἡγαγον, ἢ μὲν Ἀλέξανδρον ὑπερφυῶς ἡσπάζοντό τε, καὶ εὐφημῶν τῷ ἢ Ἀντωνίνῳ ἀμελέεσθον προσέειπον. ἐφ' οἷς ἐκείνῳ ἀγανακτῆσαι διανοκτερύσας ἐν τῷ ἱερῷ τῆς στρατοπέδῳ, πάντῃ ἡγαλλε, καὶ τοῖς στρατοῦταις ὠργίζετο. ἐκέλευε τε τὸς εὐφημῶν, καὶ ὑπερφυῶς ἢ Ἀλέξανδρον εὐφημῶντας, τὸς δὲ αἰτίους δύναιτο εἰσέως καὶ δορυῶν, συλλαμβάνεσθαι πτωχεῖαν. οἱ τε στρατῶται ὅτι τὸν ἀγανακτῆσαντες, ἀλλῶς μὲν μισῶντες Ἀντωνίνον, καὶ ἀποσπένδοντες δέοντες ἀχρημονεῖν βασιλέα, τότε δὲ καὶ τῶν λαμβανομένων ἐπαμύνειν δεῖν ἡρώμενοι, καὶ ἐν εὐχαρίᾳ καὶ σφόδρᾳ ἐκείαν νομίζοντες, τὸν μὲν Ἀντωνίνον αὐτὸν τε καὶ ἢ μητέρα Σοαιμίδα (τα-

ἢ τὸν μὲν Ἀντωνίνον. Post hoc in eum imperus factus est, & in latrina ad quam confugerat, occisus est; tractus deinde per publicum, additaque injuria cadaveri est, ut in cloacam milites

mitterent: sed cum corpus non cepisset cloaca, fortuito per pontem Æmilium annexo pondere ne fluitaret, in Tyberim abjectum est, ne unquam sepeliri posset. Lampr. Nomen ejus, id est

ρῶν δ', ὡς Σελασή τε καὶ μήτηρ) ἀ-
 γαιρῶσι τῆς τε φρεὶ αὐτὸν πάντας,
 ὅσοι ἐνδὸν κατελήφθησαν, ὑποπρέται
 τε καὶ σωεργοὶ ἐδόκυν ἐπ' αὐτῶν ἀμαρ-
 τημάτων. τὰ δὲ σώματα τῆς τε Αν-
 τωνίνης καὶ τῆς Σοαιμίδος παρέδωκαν
 οὐρεῖν τε καὶ ἐνυβρίζειν τοῖς βελομέ-
 νοις· ἅπερ ἐπεὶ πολὺ χρόνος πάσης τῆς
 πόλεως συνέντα τε καὶ λωβηθέντα,
 εἰς τὰς ὀχρεὰς ἀπεξέριφθη, τὰς εἰς
 τὴν Θύβειν ποταμὸν ῥέοντας. Αντωνίνος
 μὲν ἔν ἐκ τῶν ἐτος ἐλάσας τῆς βασι-
 λείας, καὶ χρυσάμυθος τῶν προειρη-
 μένων βίβη, ἕως ἅμα τῇ μητρὶ κα-
 τέρεψεν. οἱ τε στρατιῶται, αὐτοκρά-
 τορα τῆς Ἀλέξανδρον ἀναγορεύσαντες,
 εἰς τὰ βασίλεια ἀνήγαγον, κομιδῇ
 ῥέον, καὶ πάνυ ὑπὸ τῇ μητρὶ καὶ τῇ
 μάμμη παιδαγωγέμενον.

(aderat enim utpote & Augu-
 sta & mater) interficiunt. Cum-
 que eis servos ministrosque om-
 nes scelerum, quicunque tum
 in ea castra convenerant. Cæ-
 terum Antonini & Soæmidis
 cadavera trahenda per contu-
 meliam plebi tradiderunt, quæ
 diu per totam urbem raptata
 ac dilaniata, postremo in clo-
 acas abjecta sunt, ut inde sci-
 licet in Tyberim deferrentur.
 Sic Antoninus sexennium Im-
 perio occupato, vitæque (ut
 diximus) acta, simul cum ma-
 tre occisus est. Milites autem
 Alexandrum, Imperatorem con-
 salutatam, in aulam palatinam
 deduxerunt, adolescentulum ad-
 modum, atque adhuc matris
 & aviæ præceptis obtemperan-
 tem.

nonni erasum est jubente Senatu, reman-
 ensque Varii, Heliogabali: appellatus est
 post mortem Tyberinus, Trajannus, Impurus,
 ib. quer. not. 2. Hic ultimus Antonino-
 rum fuit, ib. occisus est cum eo & mater
 Semiamira probrosissima mulier & digna
 filio: ib. Occisus est cum esset decem &
 octo annos natus. Xiph. De spatio Impe-

rii, viz. sex annorum, ab Herod. omnes
 dissentiunt. Mich. Glycha in annal. scri-
 bit annos tres, menses novem, quibus
 Dion. & Zon. addunt dies quatuor: sed
 nec illi cum aliis consentiunt, sunt enim
 qui Heliogabalo tribuunt imperii bien-
 nium, triennium, & quadriennium, ut
 ex Memmio notat Sylburg.

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ

ΤΗΣ

ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΕΚΤΟΝ.

ΗΡΩΔΙΑΝΙ

LIBER SEXTUS.

BREVIARIUM LIBRI SEXTI.

SEverus Alexander sub matris aviæque cura gessit Imperium modestissime, adjutus consiliariis ex ordine Senatorio delectis, quorum opera res sacræ & profanæ in rectum pristinumque statum restitutæ sunt. Deinde uxorem duxit patricii generis, cum qua postea divortium fecit, matre ita cogente, cui parebat in omnibus. Posthæc Artaxerxe Persarum Rege movente bellum, ultro citroque missis legationibus, in Asiam proficiscitur, ac trifariam distributis copiis, hostiles Regiones est ingressus, sed magna clade ubique accepta Antiochiam revertitur. Inde in Europam revocatur, Germanis Rhenum Danubiumque transgressis, ac bellum Romanis inferentibus. Ubi cum parum feliciter res gereret, Maximus tyronum præfectus, ac militaris disciplinæ peritissimus interfecto Alexandro Imperator eligitur.

Quem igitur habuerit finem vitæ major Antoninus, in superioribus demonstratum est. Alexander autem post il-

Ο Ποίω μὲν δὴ τέλει ὁ δὴλα-
δεὶς Ἀντωνίνου ἐχέσεται
ἐν τοῖς περὶ τὴν ἐκείνου
δύναμιν, παραλαβόντος δὲ τὸ ἀρχαῖον
Ἰ. Ἀλεξάνδρου

Ἀλεξάνδρου, τὸ γῆμα καὶ τὸ ὄνομα τῆς βασιλείας ἐκείνῳ περικείμετο. ἡ μὲν τοι διοίκησις ὅτ' ἡγεμονίας καὶ ἡ τ' ἀρχῆς οἰκονομία ὑπὸ ταῖς γυναιξὶ διωκεῖτο, ὅτ' ἡ τε τὸ σωφρονέστερον καὶ σεμνότερον πάντα μεταγινέσκοντο. καὶ περὶ τὸν μὲν τ' οὐκ ἐκείνῳ βελῆς, τὰς δὲ δυνάμεις καὶ ἡλικίας σεμνοτάτας, καὶ βίῳ σωφρονεστάτας, ἐκκαίδεκα ἐπελέξαντο, συνέδρους εἶναι καὶ συμβούλους τῇ βασιλείᾳ. ἐν δὲ πᾶσι ἐλέγχετο ἡ ἐπαράφροσυς, εἰ μὴ καὶ ἐκείνοι αὐτὸ ὁπλίζοντες, σύμφηροι ἐγίνοντο. ἤρεσκε τε τῷ δήμῳ, καὶ τοῖς στρατοπέδοις, ἀλλὰ καὶ τῇ οὐκ ἐκείνῳ βελῇ, τὸ γῆμα τῇ βασιλείᾳ, ἐκ τυραννίδος ἐφυβείσκει εἰς ἀεισηκρατίας τύπον μελινεχθείσης.

β'. Πρῶτον μὲν ἐν ταῖς ἀλάλμασι τῇ δυνάμει, ἅπερ ἔτυχεν ἐκείνῳ κινήσας καὶ μεταβαλὼν, ἐπεμύσαν εἰς τὰς ἀρχαίας καὶ ἰδίους ναῦς τε καὶ σπηλεῖς τὰς τε ὑπὸ ἐκείνῳ ἀλόγως, ἢ ἐφ' οἷς εὐδοκίμησάντων ἀμαρτήμασιν, εἰς τιμὰς καὶ ἐξουσίας προκαθέντας, τῇ δυνάμει ἀρεῖοντο, ἐκείνους κελύσαντες εἰς πᾶσι προτέραν αὐτῶν ἐπανίεναι τῆς ἀξίας αἰρεσιν. τὰς τε πράξεις ἀπάσαι, καὶ τὰς διοικήσεις, τὰς μὲν πολιτικὰς καὶ ἀγοραίας ἐνεχέεισαν τοῖς ὅτ' ἀλόγως εὐδοκίμησάντων, καὶ νόμων ἐμπείροις. τὰς δὲ στρατιωτικὰς, τοῖς ἐξ ἐλαδῶν τε καὶ εὐδοκίμησάντων ἐν εὐτάκτοις τε καὶ

lum nomen insigniaque gerebat Imperii. Cæterum negotiorum administratio, ac principatus gubernacula mulieribus incumbabant, omnia transferre ad modestiam, gravitatemque conantibus. Quippe jam primum sexdecim ordinis senatorii viros, ætatis gravitate, vitæque sanctimonia præcellentes, assessores Principis, & consiliarios delegerunt: nihilque aut dicebatur, aut agebatur, nisi illorum accedente suffragio. Grata igitur populo, militibusque ac senatui præterea, forma principatus erat, ex contumeliosissima tyrannide ad optimatum gubernationem redacta.

I I. Igitur primo Deorum simulacra, quæ ille propriis sedibus extulerat, suis quæque templis, delubris, fanisque restituerunt. Dein quos ille temere, aut vitiorum nomine, ad honores dignitatesque extulerat, submotos inde ad pristinam vitam omnes, artificumque redegerunt. Res autem cunctas atque administrationes civiles quidem & forenses, insignibus doctrina viris, legumque peritissimis, militares autem claris bellica virtute hominibus commendabant. Quumque diu ad hunc modum rege-

1 Aurelius Alexander, urbe Arcena genitus, Varii filius. Varii nepos, & consobrinus ipsius Heliogabali, quum ante Cæsar à senatu esset appellatus,

(mortuo sc. Maerino) Augustumque idem nomen recepit. Lampr. Sed Antonini & Magni nomina recusavit. Id. Lampr.

retur Imperium, Mæsa jam extremæ senectutis diem suum obiit, honores adepta Imperatorios, atque (ut mos Romanis est) inter Divas relata. At Mammæa cernens jam solam se filio reliquam, præesse ad eundem modum, moderarique studebat. Quumque adolescentem, summam habere jam cerneret auctoritatem, metu ne vivida ætas in summa potestate, licentiaque rerum, in cognata aliqua impingeret vitia, undique aulam servabat: neque adiri à quoquam adolescentem patiebatur, cuius vita moresque improbarentur: ne scilicet bona indoles corrumpere, provocantibus appetitum ejus jam vigentem assentatoribus in extremas libidines.

III. Persuadebat igitur ut frequentissime jus diceret, idque meliore diei parte, quo circa meliora & imperio necessaria occupatus, commodum tempus non haberet vitiis quibuscunque operam dare. Cæterum, suapte natura suberat Alexandro mite mansuetumque ingenium, propensumque ad humanitatem, quod ipsum ætas etiam consequens declaravit. Quippe annis quatuorde-

πολεμικῶς παύεισιν. ὅτι παλὺ εἶπε τῆς ἀρχῆς διοικημένης, ἢ Μαισά, τοῦ αὐτοῦ ἡδὴ ἔσα, ἀνεπαύσατο τῆ βίᾳ· ἐτυχέ τε βασιλικῶν πμῶν, καὶ ὡς νομίζουσιν Ῥωμαῖοι, ἐξεδιέσθη. ἡ δὲ Μαιμαία, μόνη τῶν παύσας καταλειφθεῖσα, ὁμοίως αὐτῇ ἀρχεῖν τε καὶ κρατεῖν, ἐπειρᾶτο. ἡ δὲ τὴν ὁρῶσα ἐν ἀρχῇ τὸν νεανίαν νόμῳ, καὶ δειδικῆα, μὴ ἄρα ἡλικία ἀκμάζουσα, ὑποκρίσεως ἀδυναστείας τε καὶ ἐξουσίας, εἰς τὴν ἡλικίαν ἀμαρτημάτων ἐξοκείλη, πικρὸν δὲν ἐφύρει τὴν αὐτῇ. ἡ δὲ πῶς εἶα προσέειπε τῷ μεираκίῳ ὅτι φάτω βίῳ ἀφελήμων, μὴ πῶς τὸ ἡδὴ ἀφελῆται, ὡς καλεταμῶν αὐτὸς ὅτι κολάσας ὁρέξεις ἀκμάζουσας εἰς αἰσχρὰ ὀπίσθια.

γ'. Διχάζειν τε ἐν αὐτῶν παιδὶ συνήχεατα καὶ ὅτι πλεονεξίας ἡμέρας ὡς ἂν ἀχολέμων, ὡς τὰ κρείττονα καὶ τῇ βασιλείᾳ ἀναγκαῖα, μὴ ἔχει καὶ εἰς τὴν ὀπίσθια δύνειν τὴν ἡλικίαν ἀμαρτημάτων. ὑποκρίσεως δὲ τὴν καὶ φυσικὸν ἡδὴ πρᾶον καὶ ἡμερον τῷ Ἀλεξάνδρῳ, εἰς τὴν τὸ φιλένθρωπον πάνυ ἐπὶ ἔπειτα ὡς ἐδήλωσε καὶ τῆς ἡλικίας προχωρήσεως. εἰς τὴν αὐτῇ δὲ καὶ γὰρ ἐλάσας τῆς βασιλείας

1 Alexander igitur, cui Mammæa Mater fuit, à prima pueritia artibus bonis imbutus, officiis tam civilibus quam militaribus, ne unum

quidem diem sponte sua transire passus est, quo se non ad literas & ad militiam exerceret. Lamprid.

ἵπῳ, ¹ ἀναμωπὶ ἤρξεν· ἐδὲ πρὸς
ἡπείν ἔχει, ὅπ' ἐκείνους φονεύον-
τα. καὶ τοὶ πινῶν μεγίστης αἰτίας
ὑποπεσόντων, ὅμως ² ἐφείσατο ὡς
μὴ φονεύσαι· ἐξ ἁδίας τῦτο ἄλ-
λε βασιλέως ἦν καὶ ἡμᾶς ποι-
ήσαντο· ἢ ὠδραφυλάξαντο, με-
τὰ τῷ Μάρκου ἀρχῷ. ὅπ' Α-
λέξανδρου δ' ἐκ ἂν πρὸς εἰπεῖν ἔ-
χοι ἢ μνημονεύσαι, ἐν ἔτεσι τοσού-
τοις ἀκρίτως φονεύοντα.

Δ'. Ἡπᾶτο δὲ καὶ τῷ μη-
τέρα, καὶ πάντῃ ἠγαλλεν, ὅρων
αὐτῷ ἔσαν ³ φιλοχρήματον, καὶ
οὗτοι τοῦτο ὑπερφύως ἐσπεύδακῶν.
σχεττομενὴν γὰρ ἀδρόιζειν αὐτὰ
ἵνα ἔχοι τοῖς στρατιώταις ἀφδύνως
ἐξ ἁδίας ὁ Αλέξανδρος χαί-
ρειναι, ἰδίᾳ ἐθισαύειζε. καὶ δι-
ήγαλλεν ἑὸν ὅπῃ τῦτο τῷ ἀρ-
χῷ, αὐτοῦ ἀκοντός τε καὶ ἀ-
γαλλόντων, ἐσίας πινῶν καὶ κλη-
ρονομίας, ἐξ ἐπηρείας ὑφαρπασίας
ἐκείνης.

cim pacificum & sine sanguine
gessit imperium, ne uno qui-
dem occiso. Licet enim per-
multi maximis criminibus im-
pegerint, tamen ab illorum cæ-
de semper abstinuit: quod uti-
que non facile à quoquam o-
mnium imperatorum quicunque
Marco successerint, factum ob-
servatumque invenies. Nemi-
nem quisquam illo per tot an-
nos imperante commemorare
potest, cui mors indemnato sit
illata.

IV. Matrem vero etiam in-
cusabat, eique graviter succen-
sebat, quod esset pecuniæ avari-
or, & opum cumularum stu-
diosior videbatur. Etenim cum
simularet ideo se thesauros con-
gerere Mammæa, ut suppeditare
Alexandro posset, quod is facile
abundanterque suis largiretur mi-
litibus: proprios domi thesauros
extruebat. Quæ res Imperatori
notam infamiæ attulit, quod il-
lo scilicet invito, atque indigna-
bundo etiam, mulier avida per
injuriam bona quorundam atque
hæreditates suppilabat.

¹ Ἀμωπὶ ἤρξεν, aliter Lampr. cu-
jus verba, [hujus imperium incru-
entum quidam literis tradiderunt,
sed contra est, nam Severus à mili-
tibus appellatus est propter austerita-
tem] scripsit, & paulo postea rati-
onem reddit vocabuli ἀναμωπὶ, ἀνα-
μωπῶν, inquit, imperium ejus idcirco
vocatum est quod Senatorum nullum
occiderit, Severitatis autem tanta fuit
in milites ut sæpe legiones integras
exautoraverit. Dixerat tamen antea,
Severi nomen illi additum propter

ingentem animi constantiam atque
vigorem, etiam contra militem inso-
lentiam; cum Antonini & Magni no-
mina recusaret.

² De hujus Imperatoris misericor-
dia multa magnifice dicunt Dion &
Zonaras.

³ Φιλοχρήματον. Ita Lamprid. Quum
puer ad imperium venisset, fecit o-
mnia cum matre, ut illa pariter im-
perare videretur, mulier sancta, sed
avara, & auri argenti cupida. Idem
apud Zon.

V. Dedit item filio in matrimonium puellam patricii generis, quam etiam marito charam, gratamque inprimis, eandem paulo post aula per omnem contumeliam exegit. Et cum ipsa tantum vocari Augusta vellet, eamque appellationem puellæ invideret, eo contumeliarum provecta est, ut puellæ pater, quamvis magnæ apud Alexandrum generum autoritatis, impatiens Mammææ injuriarum, quas ipsi natæque inferebat, confugerit in castra, gratiam se habere Alexandro dictitans habiti sibi honoris: cæterum Mammæam accusans, nihil non contumeliæ inferentem. Quare indignata mulier, interfici eum quidem jussit: puellam vero ædibus Imperatoriis exactam, in Africam relegavit. Hæc autem omnia fiebant invito coactoque Alexandro, quippe illi mater supra modum imperitabat, ac dicto audientem semper habebat: ut hoc tantum reprehendi in Alexandro posset, quod mansuetudine nimia, & reverentia majore, quam oportuit, etiam contra animi sui sententiam matri obsequeretur.

VI. Igitur quum ad hunc modum tredecim annos (quod quidem ad se attineret) sine

ε'. Ηγάγατο δ' αὐτῷ καὶ γυναῖκα ἡρώδης ὑπατριδῶν, ἡὲ σωματικῶσαν, καὶ ἀγαπωμένην, καὶ ταῦτα ἡρώδης βασιλείῳ ἐδίδωκεν. ἐνδεχόμενα τε καὶ βασιλίσσῃ εἶναι θέλοντι, φθονοῦσα τε τῆς πατρικίας ἐκείνης, εἰς τοσούτον παροργισμένη ὕβρεως, ὡς τὸν πατέρα τῆς κόρης, καὶ τοὺς ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ γαμβροὺς ὄντας πάντας πρῶτον, μετὰ τὴν Μαμμαίαν, ἐνδεχόμενα αὐτῷ τε καὶ τῇ θυγατρὶ αὐτῆς, φρενὴν εἰς τὸ στρατιώτην καὶ ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ χάριν εἰδόντα, οἷς ἐπιδότω, τὴν δὲ Μαμμαίαν αἰνῶντον ἐφ' οἷς ὑβρίζετο. ἐκείνη δὲ ἀγανακτήσασα, αὐτὸν τε ἀναμνησκόμενα ἐκέλευσε, καὶ τὴν ἑκὼν ἐκκληθεῖσαν τῷ βασιλείῳ, εἰς Λιβύην ἐφυγάδευσε. ταῦτα δ' ἐπαρρησιάζετο, ἀκοντάς τε καὶ ἀναγκάζοντάς τε Ἀλεξάνδρου. ἦρχε γὰρ αὐτῷ καὶ ὑπερβαλλόντως ἡ μήτηρ, καὶ πᾶν τὸ κελεύοντα ἐκείνη ἐποίει, πῶς δ' ἂν τις μόνον ἔχεν ἐγκαλέσαι αὐτῇ, ὅτι δὴ ὑπὸ πατρικίας παρὰ τὴν καὶ αἰδῶς πλείονος ἢ ἐχέοντι τῇ μητρὶ, ἐν οἷς ἀπαρέσκετο, ὁμοῦ ἐπείθετο.

ς'. Ἐτῶν μὲν ἑνὶ τρισκαίδεκα οὕτως, ὅσον ἐπ' αὐτῷ, τὴν βασιλείαν ἀμέμπτως διώκησε. τῷ

ἡ ἡρώδης ὑπατριδῶν, Uxor ejus Memmia, Sulpicii consularis viri filia, & Catuli neptis. Lamprid.

2 Εἰς Λιβύην ἀπέλασε, καὶ τοὺς στρατιώταις παρ' ἐκείνην ὁ δ' ἀνελπίστῃ τῇ μητρὶ ὑπερβαλὼν αὐτῇ καταρχήσθαι. Zon.

δὲ ἱεραρεσκαιδεχέτω ἔτει, αἰρη-
 δίας ἐπομίωδι χράμματα τῷ κατὰ
 Συρίαν τε καὶ Μεσποταμίαν ἡγεμό-
 νων, διλήντα ὅπ' Αρταξερξῆς ὁ Περ-
 σῶν βασιλεὺς, μὲν τὸ Παρδυαίης κα-
 θεῖν, καὶ τὸ κατὰ ἀνατολὴν ἀρχῆς
 ἐφ' ἑλῶσαι, Αρτάβανον τε καὶ πρῶτε-
 ρον καλέμνον καὶ μέγαν βασιλέα, καὶ
 οὗτο διαδήμασι χρώμενον, ἀποκρί-
 ναι πάντα τε τὰ πρὸς βαρβάρους
 χειρώσασθαι, καὶ εἰς φόρον συντελεῖαν
 ἀσκήσας, ἔχ' ἡσυχάζει, ἐλ' ἐντὸς
 Τίγριδος ποταμοῦ μένει, ἀλλὰ τὰς
 ἔχθρας ὑπερβαίνων, καὶ τὰς τὸ Ρωμαίων
 ἀρχῆς ὄρας, Μεσποταμίαν τε κα-
 τατρέχει, καὶ Σύριος ἀπειλεῖ. πᾶσαν τε
 καὶ ἀντικειμένην ἡπειρον Εὐρώπην, καὶ
 διαιρμένην Αἰγαίῳ τε καὶ τῷ πορθμῷ
 τῆς Προποντίδος, Ἀσίαν τε πᾶσαν
 καὶ ἐκείνην, πρὸς ὅσον κῆμα ἡγέ-
 μενος, τῇ ἑκτοστῇ ἀρχῇ ἀνακτῆ-
 ραται βύλεται, φάσκων ἀπὸ Κύρου
 τὸ πρῶτον τὴν ἀρχὴν ἐκ Μήδων
 εἰς Πέρσας μετασέσαντος, μέχρι
 Δαρείου τοῦ τελευταίου Περσῶν βα-
 σιλέως, (ὃς τὴν ἀρχὴν Ἀλέξαν-
 δρος ὁ Μακεδὼν καθεῖλε,) πάν-
 τα μέχρις Ἰωνίας καὶ Καρίας ὑπὸ
 σατραπίαις Περσικοῖς διακινῶν, πρὸς-
 ἵκειν οὐκ αὐτὰς Πέρσας ἀγανατώσα-
 ντας πᾶσαν ὁλόκληρον, καὶ πρῶτε-

querela cujusquam Imperium gu-
 bernasset, anno vero decimo
 quarto ecce sibi haud opina-
 to literæ è Syria Mesopota-
 miaque redditæ à ducibus, in
 quibus scriptum esset, Arta-
 xerxem, Persarum Regem, Par-
 this jam devictis, atque Arta-
 bano, qui rex magnus primus
 appellatus est, duplicique dia-
 demate utebatur, non solum
 Orientis regno, sed vita quo-
 que expulso, subigere vicinos
 Barbaros, ac sibi vectigales fa-
 cere: neque jam intra flumi-
 nem Tigrim tenere se, sed su-
 peratis ripis, ac Romani fi-
 nibus Imperii, excurrere per
 Mesopotamiam, Syriæque mi-
 nitari: omnemque Europæ op-
 positam continentem, quæ ma-
 ri Ægæo, fretoque Propon-
 tidis terminatur, atque Asia
 nomen habet, majorum suo-
 rum possessionem existimare,
 ideoque imperio Persico velle
 recuperare, quod jam inde à
 Cyro, qui primus Imperium à
 Medis in Persas transfudit, ad
 Darium usque extremum Persa-
 rum regem, cui regnum Alexan-
 der abstulerit, cuncta olim Io-
 nia, Cariaque tenus à Persarum
 Satrapis gubernarentur. Quare
 fui muneris esse curare nunc ut
 vetus atque integrum Imperi-

Mich. Glycha histor. Byzantinus
 scribit tantum tredecim annos, cujus
 verba, μὲν δὲ τῷτον (Heliogabalum)
 Αἰετιανὸς ὁ τὸ Μαυμαίης, ἐτη ιγ'. μήνας γ'.
 2. Τῷ Περσῶν ἀρχῇ ἀνακτῆσθαι, &c.
 hic igitur nobis formidolosus fuit,

inquit Dion. quod maximis copiis
 non modo Mesopotamiam invaderet,
 sed & Syriam, καὶ ἀπειλῶν ἀνακτῆσθαι
 πάντα, ὡς καὶ προσήκουσα οἱ ἐκ προγόνων, ὅσα
 ποτὲ οἱ παλαιοὶ Περσῶν μὲν καὶ τῆς ἑλληνικῆς
 διακινῶντες ἔχον. Dion.

um

um Persis restitueretur. Quibus intellectis Alexander motus, atque haud mediocriter re subita inopinataque perturbatus, quippe in altissima pace educatus a puero, atque urbanis deliciis innutritus, convocato prius amicorum consilio, decrevit legatos cum literis mittere, qui spem Barbari, conatusque inhiherent. Igitur literæ in hanc sententiam compositæ significabant: oportere illum suis finibus contentum, nihil rerum novarum moliri, neque sublatum vana spæ, ingens excitare bellum: debere suis fortunis acquiescere. Non perinde sibi pugnam processuram adversus Romanos, ut adversus vicinos, & ejusdem corporis Barbaros. Admonebat præterea victoriarum, quas contra eos Augustus ac Trajanus, Luciusque item & Severus adepti fuissent. Hujuscemodi literis Alexander persuasurum se Barbaro, metu scilicet perterrito, pacem quietemque arbitrabatur.

VII. At ille nihil curans quæ scripta essent, remque armis non verbis gerendam ratus, eo majore studio ad bellum incumbere, populans vastansque quæ Romanorum erant: decursaque ac perequitata Mesopotamia omni, prædas agere incepit, atque oppugnare Romanorum castra imposita fluminum ripis, quæ scilicet Imperii limites tuerentur. Cumque homo esset natura gloriosus, ac sublimes animos gereret, suc-

ρον ἔχον ἀρχῶν. τοιαῦτα πάντα πάλιν διηλωσάντων, καὶ ὀπσιεύσαντων ὅτι ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς ἡγεμόνων, πολλὴ αἰφνίδιον καὶ παρ' ἐλπίδα καμῶν αἰγυρίαν, ἡ μετέπειτα Ἀλέξανδρος ἐπαράχθη. καὶ μάλιστα εἰρήνην ἐκ παίδων ἐντραφεῖς, καὶ κατὰ τὴν πόλιν αἰεὶ χολάσας τῶν τὰ μὲν ἐν τοῖς ἔσθρα ἔδοξεν αὐτῷ, καὶ νῶστα μὲν τοῖς φίλοις, περὶ τῶν πέντας, καὶ ἀπὸ γράμμάτων καὶ ὁρμῶν καὶ ἐλπίδα τῶν βαρβάρων, ἔλεγε δὲ τὰ γράμματα, δεῖν μὲν τε αὐτὸν ἐν τοῖς ἑῷ ἰδίῳ ὄρει, καὶ μὴ χαννομεῖν, μηδὲ ματαιῶς ἐλπίσιν αἰωρεῖσθαι, μέγαν ἐγγὺς πόλεμον ἀγαπητῶς δὲ ἔχειν ἐκ τῶν τὰ αὐτῷ. μηδὲ γὰρ ὁμοίαν ἐστὶν μάχην αὐτῷ πρὸς Ῥωμαίους, οὐδ' αὖτε πρὸς τοὺς γεινιῶντας καὶ ὁμοφύλους βαρβάρους. ὑπεμύνησκε δὲ τὰ γράμματα ὅτι τε τῷ Σεβαστῷ καὶ τῷ Τραϊανῷ, Λυκίῳ τε καὶ Σεβήρῳ καὶ αὐτοῖς προπαίον. τοιαῦτα μὲν δὴ πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος ὀπσιεύσας, ὥστε πάλιν ἢ φοβήσθαι εἰς τὸ ἡσυχάζειν τὰς βαρβάρους.

Ζ'. Ο δ' ἐπὶ τὴν πρὸν πίζον ἐπεσπύσαν, ὅπλοις ἀλλ' ἢ λόγῳ οἰόμενος δεῖν τὰ πράγματα διηγεῖσθαι, ἐνέκειτο, ἄγων καὶ φέρων τὴν Ῥωμαίων ἀπαντα. καὶ ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν περὶ τὴν Μεσοποταμίαν, ἡνίκα τε ἀπὸ λαῶν, καὶ τὰ ὀπκείμματα σπάρτομεθα τῶν ὀχλαῖς ὅτι ποταμῶν, σπάρσονται τε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπολιόρκει. φύσει δ' ὦν ἀλαζών, καὶ παρ' ἐλπίδας εὐφραδίαις ἐπαυρομένη.

μῦθος, πάντα ῥαδίως χειρώσασθαι
 προσεδόχε. ὡς δὲ αὐτὸν τὰ ἀνα-
 τεύοντα ἔμικρά εἰς ὀπίσθιαν ἀρ-
 χὴν μίζοντο. περὶ τὸ γὰρ ἐτόλ-
 μησε τῇ Παρθυσίων ἀρχῇ ὀπίσθε-
 σαι, Πέρσαις τε ἢ βασιλείαν ἀνα-
 πώσασθαι. μὲν γὰρ Δαρείον τὸν ὑπὸ
 Ἀλεξάνδρου ἢ Μακεδόντος ἢ ἀρχῆς
 ὄντα λυθέντα, παμπλείστοις ἐν ἔτε-
 ρι Μακεδόνες μὲν καὶ οἱ Ἀλεξάν-
 δρου διάδοχοι, ὅσοι ὑπὸ ἢ ἀνατο-
 λῆς ἐσθλῶν καὶ κατ' Ἀσίαν ἀπαταν
 ημετέρων καὶ γῶρας, ἐβασίλευσαν.
 ἐκείνων δὲ πρὸς ἀλλήλους διαβεβ-
 βύων, πολέμοις τε συνεχέσθαι τῆς
 Μακεδόνων δυνάμεως ἐξαδινέσθαι,
 περὶ τὸ Ἀρσάκης λέγεται, τὸ γένος
 Παρθυσίων, ἀναπείσαι τὰς ἐπέκει-
 να Βαρδάρους ἀποσπῶναι Μακεδόνων.
 οὐδὲ μὲν τὸ διὰ δῆμα ἐκόντων
 Παρθυσίων καὶ ὅσοι περὶ τῶν Βαρ-
 δάρων, αὐτὸς τε ἐβασίλευσε, καὶ τοῖς
 ἐκείνου ἢ γένος ὅτι πλείστον πα-
 ρέμμεν ἢ ἀρχὴ, μέχρις Ἀρταβάνου
 τὸ κατ' ἡμᾶς γενόμενον, ὃν Ἀρτα-
 ξέρξης ἀποκτείναντες, Πέρσαις πῶς ἀρ-
 χὴν ἀνεκλήσαντο· τὰ τε γινώσκοντα
 ἐστὶν Βάρβαρον χειρώσασθαι, ῥαδίως
 ἦδη καὶ τῇ Ρωμαίων ἀρχῇ ἐπιβέ-
 βησαν.

ἢ. Ὡς ὅτε τὰ Ἀλεξάνδρου ἐδηλώ-
 θη διατείνοντι ἐν τῇ Ρώμῃ, τὰ κατ'
 τὰς ἀνατολὰς ὑπὸ ἢ Βαρδάρου παλ-
 μώμενα, ἐκ ἀναρχίας ἠγέμενον, κα-
 λέντων δὲ αὐτὸν καὶ ἢ ἐκείσε ἠγεμό-
 νων, ἀρχαίων μὲν, καὶ ὅσοι γινώσκων,
 ὅμως δ' ἔχει πρὸς ἐξοδόν. ἐκ τε ἐν
 αὐτῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἢ ὑπὸ Ρωμαίοις

cessu rerum inopinato subactu-
 rum se omnia videlicet exi-
 stimabat. Neque enim parva
 erant quæ illius animum ad
 majus concupiscendum regnum
 inflammabant. Primus nam-
 que ipsis Parthis bellum in-
 ferre ausus, Persarum recepit
 Imperium: siquidem post Da-
 rium illum cui regnum Ma-
 cedo Alexander abstulerat, per-
 multis sane annis Macedones
 ipsi, quique Alexandro succes-
 serunt, divisas inter se Ori-
 entis Asiæque totius regiones
 gubernarunt. Sed ortis inter
 ipsos discordiis, ac frequen-
 tibus bellis attrito Macedo-
 num robore, primus Arsaces
 Parthus persuasisse earum Re-
 gionum Barbaris memoratur ut
 à Macedonibus deficerent: im-
 positoque sibi diademate, Par-
 thorum Barbarorumque vici-
 norum consensu, & ipse re-
 gnum tenuit: & ab illo ori-
 undis longa annorum serie per-
 mansit imperium, ad Artaba-
 num usque Regem, qui nostrâ
 ætate fuit. Quo interfecto, Ar-
 taxerxes, regnoque Persis re-
 stituto, vicinaque Barbaria per
 vim subacta, facile jam Ro-
 manam quoque potentiam la-
 cessabat.

VIII. Quæ ubi Alexandro
 Romæ agenti nunciata sunt,
 minime jam ferendam putans
 insolentiam Barbari, vocanti-
 bus illuc se ducibus, ægre sci-
 licet, tandemque contra ani-
 mi sui sententiam ad expediti-
 onem se comparat. Igitur in
 Italia provinciisque reliquis de-

lectus habebantur cunctorum qui vel habitudine corporis, vel ætatis vigore idonei fore ad pugnam viderentur: motusque ingens omnibus Romani Imperii regionibus extitit delectibus habendis, qui tantæ Barbarorum multitudini pares forent. At vero Alexander, urbanis omnibus militibus convocatis in campum, conscensoque tribunali, in hanc sententiam verba fecit.

Oratio Alexandri.

IX. Cuperem, commilitones, ejuscemodi habere orationem apud vos, quæ & dicenti mihi (ut consueverat) ornamentum, & vobis audientibus lætitiā conciliaret. Nam cum multos annos pacem agitaverimus, si quid novi nunc audieritis, fortasse quasi præter spem acciderit, expavesceatis. Decet autem viros fortes atque moderatos optima quidem optare, sed ferre quæcunque incidant. Ut enim quæ cum voluptate agimus, dulcia: ita quæ cum virtute, gloriosa sunt. Atque ut is qui prior laceffit, ipse sibi injurius videtur: ita qui propulsat injuriam, confidentior ex conscientia fit, atque ex justitia spem bonam mutuatur. Artaxerxes vir Persæ, posteaquam Artabanum dominum suum interfecit, atque ad Persas Imperium transtulit, etiam

πάντων ἐθνῶν λογάδες ἐς τὴν στραπὼν ἡδροίζοντο, ὅσοι σώματι καὶ ἡλικίᾳ ἀκμῇ, εἰς μάχην ὀπλήδαιοι ἐνομίζοντο. κινήσις τε μέγιστη πάσι τῇ ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένετο δουλείᾳ, ἰσοῦρόν τε ἀδρουζομένῳ πρὸς τὸ ἀγγελλόμενον ὅτι ὀπληθύνοντων βαρβάρων πληθύνει. ὁ δὲ Ἀλεξάνδρου, ἀδρούσας τὰς ἐν Ῥώμῃ στρατιώτας, συναλθεῖν τε πάντας καλέσας ἐς τὸ συνήδεις πεδῖον, ἐπὶ βήματι ἀνελθὼν, ἔλεξε τοιαύτα.

Δημηγορία Ἀλεξάνδρου τῆς Μακεδονίας.

Δ'. Εὐελβίμω μὲν, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, τὰς συναλθείς πρὸς ὑμᾶς ποιῆσαι λόγους, δι' ὧν αὐτὸς πικροσμένω δημηγορῶν, ὑμᾶς τε ἐκόντας εὐφραίνων. εἰρῆνης γάρ τε λυσίτης ἀπολαύσαντες, εἴ τι καὶ νῦν ἀκούτε, ἴσως ἂν ὡς παρ' ἐν πύλαις λεχθέντι ἐκπλαγείητε. καὶ ὁ ἄνδρας θυμαῖς τε καὶ σώφρονας ἐλθεῖν μὲν ὑπάρχειν τὰ βέλπετα, εἰσεῖν δὲ τὰ πρὸς ἀντιπῶντα. ὅτι μὲν γὰρ δι' ἡδονῆς παρατηομένων ἢ ἀλαστοῖς γλυκεῖα ὅτι δὲ ἐξ ἀνάγκης κατὰ βίαν, ἐνδοξόν ἢ ἀνδρεία, καὶ τὸ μὲν ἀρχειν ἀδίκων ἔργων, ἐκ ἐγγύμονα ἔχει τὴν περὶ κλησίν· τὸ δὲ τὰς ὀχλὺντας ἀποσεῖν, ἐκ τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως ἔχει τὸ διαξέταλον, καὶ ἐπὶ μὴ ἀδικεῖν, ἀλλ' ἀμυνάσθαι, ἐν πύλαις τὸ εὖ λατρεῖν. Ἀρταξέρξης, ἀπὸ Πέρσης, τὸν ἑαυτοῦ διαπύτῳ Ἀρταβανὸν ἀποκτείναν, τὴν τε ἀρχὴν ἐς Πέρσας

Πέρσας μάλα σήσας, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑμέ-
τερον ὄπλων καταδαξήσας, καὶ τῆς
ρωμαίων δόξης καταφρονήσας, πει-
ρᾶται κατατρέχειν καὶ λυμαίνεσθαι τὰ
τῷ ἡμετέρας ἀρχῆς κήματα. τῷτον
ἐπειρέζει, τὸ μὲν πρῶτον γεμί-
μασι καὶ παιδοῖ, παῦσαι τῆς ἀπλῆς
μανίας καὶ τῆς ἀλλοτεῖαν ἐπιθυμίας.
ὁ δὲ Βαρβάρων φερόμενον ἀλαζο-
νία, οὔτε μῦθον οἰκοι βέλειται,
σφραγιζομένη τε ἡμᾶς εἰς μάχην.
μὴ δὲ μέλλωμεν, μηδὲ ὀκνῶμεν
ἀλλ' οἱ μὲν προεσῴτεροι ὑμῶν ὑπο-
μνήσατε ἐσώτες προπαίων, ἃ μετὰ
Σελήνῃ καὶ Ἀντωνίνῃ τῷ ἐμῷ πατρὸς,
ἠγείρατε πολλάκις καὶ Βαρβάρων οἱ
δ' ἐν ἀκμῇ ὄντες, δόξης καὶ κλέος
ἐπιθυμῶντες, δείξαντες ὅτι ἄρα
καὶ εἰρήνην ἀγειν πράως καὶ μετ'
αἰδῶς ἐπίστασθαι καὶ τὰ πολεμικὰ, τῷ
χρείας ἀπαυτίσης, γενναίως καθορ-
θεύετε. τὸ δὲ Βάρβαρον πρὸς μὲν τὰ
ἐσπεύοντα, καὶ ὀκνοῦντα θαρσύνε-
ται, πρὸς δ' ἀντιπλήρον ἐκείνῳ ὁ-
μοίως ἀντέχει. ἐπεὶ μὴ ἐκ συστά-
σεως αὐτοῖς ἡ μάχη κατὰ τῷ ἀντι-
πλήρων ἐπιγίνεται τὸ εὖελπι, ἀλλ'
ἐξ ἐπιδρομῆς ἢ φυγῆς κερδαίνειν νο-
μίζουσιν ὅπερ ἂν ἀρῶσι δὲ ἀρπαγῆς.
ἡμῶν δὲ καὶ τὸ εὐτακτικὸν ἅμα τῷ
κοσμῶν ὑπάρχει, καὶ νικάει αὐτὸς
αἰεὶ δεδιδύμεθα.

Εἰ. Τοιαῦτά τινα εἰπόντα τῷ Ἀ-
λέξανδρῳ πᾶς ὁ στρατὸς ἀνδρομήμη-
σε ὑπερθυμῶν τε πᾶσαν εἰς τὸ πολε-
μῶν ὑποχρεῖτο. ὁ δ' ὀπίσθους αὐτοῖς
χρήματα μεγαλοφρονῶς, ἐπιτίθειν
τὰ πρὸς τῷ ἐξοδῶν ἐκέλευσε, κατελ-

nostra arma laceffere, despecta
majestate Romana, & jam in-
cursare ac vastare nostras pro-
vincias aggreditur. Huic ego
per literas à principio studui
persuadere, ut inexplebilem il-
lam vecordiam omitteret, neve
aliena concupisceret. At ille
Barbara insolentia provectus,
neque se continere suis sedi-
bus jam vult, & nos ad pug-
nam provocat. Ne cunctemur
igitur, neve praelium detrecte-
mus: sed quicumque seniores
hic adestis, in memoriam revoc-
ate trophæa quæ sæpe adver-
sus Barbaros, Severo atque An-
tonino parente meo ducibus,
excitastis. Quibus autem ætas
integra est, laudem hanc in
primis ac gloriam concupiscite,
ut intelligant omnes, scire vos
non solum pacem mansuete ac
reverenter colere, verum etiam
cum res postulat, fortissime præ-
liari. Quippe Barbari, ut ce-
dentibus, detrectantibusque a-
criter instant, ita repugnantibus
minime resistunt. Neque
enim illis collata acies spem
victoriæ pollicetur: sed excur-
sibus fugaue utentes, lucrari
se demum putant, quæ scilicet
rapuerunt. At nos cum omnia
composita ordinataque habea-
mus, tum illos vincere ac pro-
figare semper didicimus.

X. Talia quædam locutum
Alexandrum alacri vocifera-
tione milites exceperunt, ac
se promptissimos ad bellandum
ostenderunt. Ille, diviso largi-
ter stipendio, jubet ad iter ac-
cingi: mox ad eam ferme sen-

tentiam locutus in Senatu, diem discessui præstituit. Quæ ubi advenit, sacris, quæ discedentibus consueta erant, peractis, deducente Senatu populoque universo, Roma proficiscitur, respectans identidem, ac lacrymans. Sed neque popularium quisquam fuit qui fide oculis aspexerit abeuntem. Quippe omnem multitudinem sui cupidam habebat, educatus ab ipsis, imperioque tam multos annos modestissime administrato. Cæterum festinato itinere, cum Illyricas etiam gentes exercitusque lustrasset, magnis inde quoque viribus collectis, Antiochiam contendit. In ea civitate quæ belli usus postularet, diligenter comparabat, exercendis etiam militibus ac cæteris bellicis muneribus pertractandis intentus.

XI. Visum igitur illi est, legationem iterum mittere ad Persarum regem, quæ de pace amicitiaque cum illo ageret. Nam cum ipse jam afforet, minime desperabat, aut persuasurum quæ vellet, aut certè perterrefacturum. Enimvero Barbarus Romanos oratores re infecta domum remisit. Ipse quadringentos è suis proceritate insignes, vestituque eleganti auroque exornatos, equis atque arcubus conspicuos, legatos ad Alexandrum mittit, perterritum iri Romanos putans aspe-

δὴν τε εἰς τὴν σύγκλητον βυλλῶν, καὶ τοῖς θεωρημένοις ὁμοίᾳ διαλεχθεὶς, ἐπήγγειλε τὴν ἐξοδὸν. καὶ ἀλαβύσας δὲ τὴν ὡρισμένην ἡμέραν, δύσας τὰς δυνάμεις τῆς ἐξοδοῦ νομισμένας ἐκέρχας, παραπρωθεὶς τε ὑπὸ τῆς συγκλήτου παντὸς τοῦ δήμου, καὶ Ρώμης ἀπῆρχε, ὁππρεφόμενος αἰεὶ πρὸς τὴν πόλιν, ἀκρυῶν. ἀλλ' ἐδὲ τῆς δημοτῶν πίστεως ὅς ἀδακρυτὴν παρέπεμπεν αὐτὸν. πόδον γὰρ ἑαυτοῦ πρὸς πλῆθει ἐμπεποιήκει, ἀναστραφεὶς τε ὑπὸ τοῖς, καὶ μετῴως ἀρξας τοσούτων ἐπὶ μὲν πολλῆς δὲ σπουδῆς ποιησάμενος, καὶ πορείαν, τὰ τε Ἰλλυρικά, ἑδνη καὶ στρατόπεδα ἐπιελθὼν, πλείστων τε δυνάμεων καὶ κείδων ἀθροίσας, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκατο. ἐκεῖ δὲ θύμω, τὰ πρὸς τὴν πόλεμον ἐξήστειλε γυμνάζων τε τὰς στρατώνας, καὶ τὰ πολεμικά, ἀσπῶν.

ἰα'. Ἐδοξε δὲ αὐτῷ παραστῆναι πάλιν πέμψαι πρὸς τὸν Περσῶν, καὶ πρὸς εἰρήνης καὶ φιλίας ἀπολέγειν. ἤλπιζε γάρ αὐτὸν πείσειν ἢ φοβήσεται, αὐτὸς παρών. ὁ δὲ Βασιλεὺς τὰς μὲν πρὸς ἑσέας τῆς Ρωμαίων ἀπέπεμψε ἀπαράκτους, αὐτὸς δὲ ὁπλιξάμενος τετρακοσίων Περσῶν τὰς μεγίστας, ἐδῆσεν τε πελταγεῖσι καὶ χερσὶν κεκοσμημένους, ἵππων τε καὶ τύζων ὡδυσσέως πρὸς ἑσέας ἐπέμψε δὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ ἀπῆλθεν οἰκιστὴς τὰς Ρωμαίους, τῇ τε ὁφείλει καὶ τῷ χρόνῳ.

Περσῶν. ἔλεγε δ' ἡ περιστοία, ὅπ δὴ
 κελύει μύγας βασιλὺς Αρταξέρξης
 ἀρῖσαδαι Ρωμαῖους τε καὶ τ' ἀρχόντα
 αὐτῶν, Συρίας τε ἀπάσης, Ἀσίας τε
 ὃ Εὐρώπῃ ἀντικειμένης· ἔασαι δὲ ἄρ-
 χην Πέρσας μέχρ' ἰωνίας τε καὶ Κα-
 ρίας, καὶ ὅσα Αἰγαίῳ καὶ Πόντῳ ἔδνη
 ἀφίσχεται· εἶναι γὰρ αὐτὰ Περσῶν
 παλαιὰ κτήματα, ποιεῖν τὰ πᾶσι
 ἢ τετρακοσίων πρέσβων ἀπαρχι-
 λάντων, κελύει ὁ Αλέξανδρος τὰς
 τετρακοσίας συλλεγεμέναι· καὶ παρελ-
 λόμενος πάσης τ' ἀντικειμένης σκυθίας,
 ἡς Φρυγίαν ἐξέπηψε, δὲς κόρας
 τε οἰκῆν, καὶ χώραν χωρεῖν το-
 σαύτῃ αὐτοῖς ὅππῃς πτωχείαν, ὥς
 οἶκαδε μὴ ἐπανελθεῖν. ἀποκτείναντο
 ἄνθρωποι καὶ ἑ πάντες ἀνδρῶν ἡγήσα-
 το, μήτε μαχομένους, καὶ τὰ κελύ-
 δέντων ὑπὸ τ' ἑαυτῶν διεσπότε ἀ-
 γείλαντας.

16. Τέτων δὲ ἔτα παροισμέ-
 νων, ὡς ἀσκυθαζομένης τε τ' Αλέξ-
 ἀνδρου καὶ διαβῆναι τὰς πόλιν, εἰς
 τε τ' Βαβυλῶνα γλῶ τ' στρατὸν δια-
 γῆν, ἐξήγοντό πᾶσι καὶ ἀποστάσις στρα-
 πῶν, ἀπὸ τε Αἰγύπτου ἐκλυθόντων,
 ἀλλὰ μὴ καὶ τ' καὶ Συρίαν χαλεπο-
 μῆσαι πᾶσι ὁπχειρησάντων πρὶ τῷ
 βασιλείᾳ· οἱ ταχέως φωραθέντες
 ἐκολάθησαν. ἀλλὰ καὶ πᾶσι τ' στρα-
 πῶν μετέστησεν ὁ Αλέξανδρος εἰς
 ἑτέρα χώρα, ὅππῃς δόκυντα
 εἶναι πρὸς τὸ κωλύειν τὰς τ' Βαβυλῶν
 ὁπδρομάς. τέτων δὲ αὐτῷ διοικη-
 δέντων, τῆς τε στρατῶς παμπληθὺς
 πυνελίμενης, ὅτε δὴ ἀντίπαλα καὶ
 ἰσοῦσθαι ὥσθι εἶναι τὰ ἑαυτῶν στρατῶν.

ctu illo cultuque Persarum. Le-
 gationis ejus hæc erat senten-
 tia : Jubere magnum Regem
 Artaxerxem, Romanos eorum-
 que Principem, Syria omni,
 Asiaque, quæcunque ex adver-
 so Europæ sita est, decedere :
 finere Persas Jonia Cariaque
 tenui dominari, omnibusque iis
 Regionibus, quas mare Æ-
 gæum Pontusque disternat :
 esse enim illa Persarum pos-
 sessiones à majoribus acceptas.
 Hæc afferentes legatos qua-
 dringentos comprehendi Ale-
 xander jubet, omnique adempto
 cultu in Phrygiam relegat ; vi-
 cis agrisque concessis quos co-
 lerent : contentus hoc suppli-
 cio interdicti in patriam redi-
 tus. Quippe occidere nefarium
 facinus, minimeque virile ar-
 bitrabatur, neque in acie ca-
 ptos, & sui Regis mandata ex-
 ecutos.

XII. His ad hunc modum
 peractis, comparante jam se
 ut fluvios transgrederetur Alex-
 andro, ac Romanorum ex-
 ercitus in Barbarorum agros
 deduceret, defecerunt ab illo
 milites nonnulli ex Ægypto ac-
 citi ; neque non in Syria quo-
 que res novas contra impe-
 rium moliti alii : sed universi
 tamen oppressi statim, suppli-
 cioque affecti sunt. Quoddam
 etiam exercitus in Regiones
 alias transtulit Alexander, ut
 inde Barbarorum incurfiones fa-
 cilius arcerentur. Quibus or-
 dinatis rebus, magnoque jam
 coacto exercitu, cum primum
 se haud imparem fore adver-
 sariorum copiis credidit, de
 ami-

amicorum sententia milites tri-
fariam distribuit: sic ut unam
partem juberet, spectantem ad
Septentriones, facere iter per
Armeniam, quæ Regio amica
Romanis videbatur, atque il-
linc Medorum fines incurfare:
alteram item ad Septentrio-
nem, per Barbarorum agros con-
tendere, ubi confluentes Ti-
gris & Euphrates densissimis
paludibus excipi, atque ob id
eorum fluviorum latere egres-
sus dicuntur. Tertiam porro
exercitus partem ipse addu-
cturum se adversus Barbaros
medio jam itinere polliceba-
tur. Ita enim putabat, diver-
sis itineribus imparatos eos, ac
sic nec opinantes oppressurum:
Persarumque copias, semper in-
gruentibus Romanis occurrant-
es, distractum iri, atque im-
becilliores futuras, minusque
ordinate prælium suscepturas.
Neque enim mercenario mi-
lite utuntur Barbari, quem-
admodum Romani consueve-
runt; neque stativis castris ex-
ercitus habent qui bellorum
actibus exerceantur: sed omnis
multitudo virorum, nonnun-
quam autem mulierum quo-
que, Regis congregantur im-
perio: quæ mox bello pera-
cto, suas protinus in sedes di-
mittitur, ea demum præmia
belli referens, quæ cuique ex
rapina superfluerint. Arcubus

μάλα τῷ πλήθει τῷ Βαρδάρων, οὐκ ἔστι
 μῦθος σὺν τοῖς φίλοις, ἐνέμε το σῶμα
 ἰωπικὸν εἰς περὶ τῶν μοίρας. καὶ τῷ μῦθῳ
 μίαν ἐκέλευσε πρὸς τὰ ἀρκτῶνα
 ἀφορῶσαν, δι' Ἀρμυρίας ἐπελθούσας
 Ρωμαίοις δοκίμους, καὶ ἀσπείχον τῷ
 δὴν χώραν τῷ ἐπείραν ἐπεμύσε πρὸς
 τὰ ἀρκτῶνα μέρη τῷ Βαρδάρων γῆς
 πεσσαν, ἐνθα συζέοντες τῷ Τίτῳ καὶ
 Εὐφράτιῳ ἔλιν πυκνότητα ὑποδύχου
 αἰμα λέγεται, καὶ λανθάνειν ποταμῶν
 ἐκείνων μόνων ἀπὸ τῶν τοῖς ἐκδοῦν
 τῷ δὲ τείτῳ μοίραν καὶ γενναυοτάτην
 τῷ στρατῷ αὐτῷ ἔχων, ὑπέχετο
 πάξεν τοῖς Βαρδάρων κατὰ μέτωπον
 πορείαν. ἔτι γὰρ ὤρετο, διαφύκειν
 φόβοις ἀφυλάκτως τε καὶ ἀπορροῇ
 αὐτοῖς ἐπελύνσεσθαι καὶ τὸ πᾶν
 Περσῶν αἰετὸς πρὸς τὸν ὀπίοντα διαφύκειν
 μῦθον, ἀντιθέσθαι τε ἐσθλὴν καὶ ἀτακ-
 τερὸν μάχεσθαι. καὶ γὰρ δὴ μὴδὲν
 εἰς χερσὶν ταῖς στραπῶνταις οἱ Βαρδάρων
 ἔχουσιν συνεσθῆτα καὶ μύθοντα, καὶ
 μετέχουσιν ἐξηγυμνασμένα. ἀπὸ
 πάντων τῶν πλεονέκων καὶ ἀνδρῶν, καὶ
 ὅπῃ καὶ καὶ γυναικῶν, ἐπὶ πᾶσι
 βασιλεὺς, ἀπορρίπτειται. διὰ
 δὲ τῶν πολέμων, ἔχουσιν καὶ
 τὰ αὐτῶν ἐπ' ἀνέρχεται, ποσὶν
 ποικιλίστας, ὅσα ἀνὰ ἑξ ἀρπαγῆς
 πρὸς αὐτὴν κινεῖται. τοῖς τε καὶ ἰσχυροῖς
 καὶ εἰς τὸ πολεμῆν μόνον χερσὶν

r Narrat hic loci eximius Histori-
cus Alexandri contra Persas exercitum
in tres partes ab eo fuisse diviſum, quæ
perierint omnes, ſed diverſo modo: u-
nam partem in locum iniquum deda-

Etiam, quum pugnare non possit, Pe-
sarum sagittis confixam internectam
deletam; alteram partem morbo exten-
ditam, tertiam denique frigore. Casaub.
annotat. in Lamprid.

ὡς περ Ῥωμαῖοι, ἀλλ' ἐκ παίδων σὺν αὐτοῖς ἀνατρέφονται, καὶ θηρεύοντες διατῶνται, ὅτε τὰς φαρέττας ποτὲ ἀποιδέμῃν, ὅτε τ' ἵππων ἀποβαίνοντες, αἰεὶ δ' αὐτοῖς χρώμενοι ἢ κατὰ πολέμων ἢ κατὰ θηρίων.

ΙΥ'. Αλέξανδρος μὲν οὖν, ὡς ᾔετο, αἰετα βεβέλκυτο· ἔσφηλε δὲ αὐτὸ πλὴν γνώμῃ ἢ τύχῃ. τὸ μὲν γὰρ πεμφθὲν δι' Ἀρμενίας στρατιωτῶν, μόλις καὶ χαλεπῶς ὑπερβαλὼν τὰ τῆς χώρας ὄρη, τραχύτατά τε ὄντα καὶ κρημνωδέστατα (πλὴν ἐπὶ θέρους ὄντος, ἀνεκτὴν εἶχε τὴν πορείαν) ἐμβαλὼν εἰς τὴν Μιῶν χώραν, ἐπύρρει τε αὐτὴν, καὶ πολλὰς ἐνέπρησε κάμας, λείαν τε ἀπῆραγεν. ὁ δὲ Πέρσης μαδῶν, ἐπήμυνε κατὰ δύναμιν, ἀπεύργειν δὲ τὸς Ῥωμαίους ἐπ' ἀνὺ πᾶσι δυνάτο. παρὰ γὰρ ἔσα ἡ χώρα, τοῖς μὲν πεζοῖς καὶ τ' βάσιν εὐπαγῇ, καὶ τὴν πορείαν εὐμαρῇ παρεῖχεν. ἡ δ' ἵππων τ' ἄρ' ὁρῶν, ὑπὸ τ' ἄρ' ὁρῶν τραχύτητος, ὅμῃ καὶ πρὸς δρόμον ἐπείχετο, καὶ καθιππᾶειν ἢ ὀπτεῖναι ἐκωλύετο, ἦσαν δὲ πνικτοὶ ἀγέλλοντες τὸ Πέρση, ὡς ἄρα φαίνοιτο Ῥωμαίων στρατὸς ἔτι, ἐν τοῖς ἐξοῖς μέρεσι Παρθυσίων, τὰ τε πεδία κατατρέχεσθαι. διόπερ φοβηθεὶς ἐκεῖνα, μὴ τὰ ἐν Πάρθοις ἑσθίως λυμηνάμενοι, εἰς Πέρσας ἐμβαλῶσι, καταλιπὼν πᾶσι δυνάμιν, ὅσῃ αὐτάρχει ᾔετο εὐεῖδαι Μιῶν, αὐτὸς σὺν παντὶ τῷ στρατῷ εἰς τὰ ἐξῶς μέρη ἡπείγετο. ἡ δὲ τ' Ῥωμαίων στρατὸς τὴν πορείαν ἐμελέερον ἐποιεῖτο, μήτε πνικτὸς φαι-

autem, & equis non in praelio tantum more Romanorum utuntur, sed à pueritia usque enutriuntur una, venatu invigilantes, pharetratique semper, ac nunquam ex equis defilientes, sive bellum gerant, sive feras conficiant.

XIII. Sed hoc Alexandri consilium, etsi longe optimum prima specie videbatur, statim tamen fortuna destituit: siquidem exercitus contendere per Armeniam iussus, vix ægreque superatis ejus regionis asperrimis præruptissimisque montibus, quanquam æstas tolerabilius iter faciebat, impetu in mediam facto, vicos concremavit, prædamque abegit. At Rex Persarum intellecta re, confestim quam maximis potuit copiis auxilio adfuit: cæterum arcere illinc Romanos minime poterat. Quippe aspera regio peditibus quidem itabilem gressum, facilemque transitum præbebat: at Barbarorum equitatus, montium asperitate, & cursum difficiliorem, & iter habebat impeditius. Nunciatum dein Regi est, exercitum alterum Romanorum, Parthorum in agros, qua ad Orientem spectant, impetum fecisse. Quare metuens, ne Parthis facile superatis, mox in Persiam grassarentur, relictis copiis, quantæ ad tuendam Mediam satis fore videbantur, ipse cum toto exercitu ad Orientis partes accelerabat. Cæterum exercitus Romanus comparente ac repugnante nullo negligenti-

tius iter faciebat, ratus Alexandrum cum tertia parte copiarum, quæ maximæ valentissimæque forent, in medios incurrisse Barbaros. Itaque resistantibus illis, atque ob id exercitum retentantibus, minime sibi properandum putabant, ut qui se tutos crederent: præstituto antea loco, in quem pariter universi cum præda abacta, captivisque omnibus convenirent. Sed eos Alexander fefellit; neque enim aut ipse venit, aut exercitum adduxit: incertum metune proprio, ne ipse imperium tuendo vita periclitaretur, an quia mater retinuerit, muliebri pavore, & charitate filii nimia: siquidem omnes illius generosos spiritus retundebat, suadens alios potius periculis exponeret, quam ipse in acie consisteret. Quæ res exercitum Romanum fines Barbarorum ingressum plane perdidit. Etenim Persarum Rex omnibus copiis occurrens imparatis minimeque expectantibus, quasque intra retia undique concludens, & sagittis petens, omnem Romanorum exercitum profligavit. Quippe pauci plurimis resistere haud poterant, semperque nudas corporis partes armis adversus impetum sagittarum protegabant: satis præclare secum agi existimantes, si nulla edita pugna integri recessissent. Sed cum aliquandiu confertim clypeis sese quasi muro circumsepissent, at-

νομίον, μήτε ἀνδιστῶν. ἤλαπζε τὸ
 Ἄλέξανδρον σὺν τρίτῃ μοίρᾳ, γυναι-
 ναιοτάτῃ ὕσῃ καὶ μεγίστῃ, εἰς μέσον
 ἐμβέβληκεν αὐτὸς βαρβάρους. καὶ αὐ-
 τὸς ἀνδισκομήτας αἰεὶ πρὸς τὸ ἐπι-
 χλῆν, χολαιτέραν αὐτοῖς καὶ ἀν-
 ιστέραν παρέξεν τιμὴν ἑσόδον. πορ-
 ρητο γὰρ πᾶσι τοῖς στρατοῖς ὑπερρε-
 χεῖν, καὶ τόπον ὤκειστο, εἰς ὃν καὶ
 ὅπου συνελθεῖν ἔδει πάντα τὰ ἐμπι-
 πνοντα, καὶ ἐν μέσῳ χειρματῶν. ἔ-
 σθηκε δὲ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, μή-
 τε εἰσαγαγὼν τὸν στρατὸν, μήτε ἐπ-
 ειλθὼν, ἢ ἀπὸ δίῃ, ἵνα μὴ διὰ αὐ-
 τὸς κινδυνόοι ψυχῇ καὶ σώματι,
 ὑπὸ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ. ἢ ἵ τ' ἡ-
 τὸς ὀπλοχέτης, γυναικεία δειλία καὶ
 ὑπερβολὴ φιλοτεκνίας. ἡμεῖς μὲν γὰρ
 αὐτὸς τὰς πρὸς ἀνδρείαν ὁρμὰς
 πείθουσα δεῖν ἄλλως ὑπὸ αὐτῷ κιν-
 δυνεύειν, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν παρελθόν-
 τεσσι. ὅπερ τὸν ἐπελθόντα Ῥωμαίων
 στρατὸν ἀπώλεσεν. ὁ γὰρ Πέρσης σὺν
 πάσῃ τῇ δυνάμει ἐπελθὼν, ὃ σὺν
 δοκῶντι τῷ στρατῷ, ἐκπεσελθὼν, ὡ-
 ὥστε σαλευσάσας, πανταχόθεν π-
 τοξύνων, διέφθειρε τιμὴν δυνάμειν τῇ
 Ῥωμαίων, ὀλίγων τε πρὸς πολλὰς ἀν-
 διστάσαι μὴ δυναμῶν, καὶ αἰεὶ τὴν
 γυμνασίαν αὐτῶν, εἰς αὐτὴν ἐπτοξύνοντι,
 φραζόντων τοῖς ὅπλοις. εὐεδοῦναι γὰρ αὐ-
 τοῖς τὰ σώματα, ὃ μάχεσθαι, ἀνα-
 πητὸν ἦν. ἐς τε δὴ πάντες ἐς τὴν αὐ-
 τὸ συναλιθύντες, καὶ τῇ σφῇ ἀσπίδι
 περιβολῇ ὥστε τειχίσαντες, ἀπ-

1 Egie omnia ex consilio matris, cum qua occisus est. Lamprid.

μάχοντο ἐν ὁμίᾳ πολιορκίᾳ, βαλ-
λόμενοι πανταχόθεν καὶ περὶ ἀσκήματα
ἀντιπρόχοντες εἰς ὅσον ἐνεδέχιστο ἀν-
δρείως, τὸ τελευταῖον πάντες δι-
εσπάρησαν. μέγιστη τε αὕτη συμφορὰ, καὶ
ἡ ἐσθλὴ μνημονοῦμένη, Ῥωμαῖς
ἐπέβη, δυνάμει μερίσῃ διασπα-
ροῖσιν, γνώμῃ καὶ ἐσθμῇ μηδεμιᾶς τῇ
ἀρχαίων ἀποδείξας. τὸν τε Πέρσῳ
εἰς ἐλπίδα μειζόνων πραγμάτων ἐ-
πύρρυνε τηλικούτων ἔργων εὐπραγία.

ιδ'. Ὡς δὲ ταῦτα τοῦ Ἀλεξάνδρου
ἐδηλώθη, χαλεπῶς νοσῶντι, εἴτε διὰ
δυσθυμίας, εἴτε διὰ τῆς ἀέρος ἀν-
θυμίας, αὐτὸς τε δυσφόρως ἤνευκε, καὶ
ὁ λοιπὸς στρατὸς ἠγανάκτισε τοῦτος δὲ
Ἀλέξανδρον καὶ ἐχαλέπαινε, ὅτι διὰ
ἀκαταμέλειαν αὐτῷ, καὶ μὴ πρήσαντο
τὰ συνθήματα, προδοθεῖν ὁ εἰσελθὼν
στρατὸς. πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος, μήτε τῇ
νόσῳ φέρων, καὶ τὸ πνιγῶδες τῆς ἀέρος,
τῇ τε στρατῷ παντὸς νοσούντος, καὶ μά-
λιστα τῇ Ἰλλυρικῶν στρατιῶν, (οἱ ὑ-
γρῷ καὶ χειμερῷ ἀέρι ἐνεδιδομένοι,
πολλὰς τε πλείονας συνήκως ἐσπερέ-
μιοι, χαλεπῶς νοσούντες, διεσπάρ-
εοντο) ἐπανελεθεῖν τε εἰς τὴν Ἀντιόχειαν
ἐκέλευσεν, καὶ πέμψας δὲ ἐν Μυδία
στρατὸν, ἐπανελεθεῖν ἐκέλευσεν. ἐκείνους
μὲν ὁ στρατὸς ἐπανιών, πλείους ἐν τοῖς
ὄρεσι διεσπάρη. καὶ ἡ κρωτηρίασθαι
ἐκ ὀλίγοι ἐν θυχεμέρῳ χώρᾳ, ὥς
ἀλίγους πάντες ἐκ πολλῶν ἐπανελεθεῖν.

que omnes, velut urbs aliqua,
oppugnarentur consauciarentur-
que, tandem ubi diu fortiter
resisterant, occisione occide-
runt. Ingens hæc calamitas,
& qualis nulla facile memora-
tur, Romanis incidit, amisso in-
genti exercitu, vel fide vel ro-
bore cuilibet antiquorum exer-
cituum conferendo: Persam ve-
ro majorum spe implevit tanta-
rum successus rerum.

XIV. Quæ ubi nunciata A-
lexandro sunt, gravissime tunc
ægrotanti, sive ex moerore a-
nimi, sive insolentia cœli,
cum ipse tulit molestissime,
tum exercitus omnis graviter
Imperatori succensebat. Quippe
ipsius mendacio, minime signis
servatis, proditos ab eo suos
milites dictitabant. Cæterum
Alexander, morbi cœlique il-
lius æstuosi impatiens, labo-
rante pariter omni exercitu,
maximeque Illyricanis, qui hu-
mido hybernoque cœlo insu-
eti, largiusque cibum (more
suo) capientes, lethaliter ægro-
tabant: redire Antiochiam con-
stituit, accitis etiam eo militi-
bus, qui montium tamen at-
que hyemis asperitate attriti,
paucissimis tantum reliquis pe-
rierant. Copias autem quas se-

1 Usus verbi ἀκρωτηρίασθαι mul-
tiplicem Suidas docebit, sed quo-
modo apud Herod. accipiat, para-
phrasia ista Zonaræ (ut notat Syl-
burgius) satis plane demonstrat, cu-

jus verba sic se habent, θυχεμέρων
γὰρ ὄντων τύτων, οἱ τῶν ὀρεινῶν πό-
δες, ἐπὶ δὲ καὶ χεῖρας, ἐκ τῆς ὑγρῆς ἡ-
κρωτηρίασθαι, μινθίσθαι καὶ κρωτηρίασθαι.
Zon.

E e

cum

cum Alexander habebat, Antiochiam reduxit, multis inde quoque amissis. Quare magnum exercitui moerorem, magnum Alexandro dedecus ea res attulit: cum scilicet omnibus locis fortuna illius consilium fefellerit: siquidem plurimi è triplici illo exercitu (ita namque distribuerat) desiderati sunt, diversis calamitatibus, morbo, ferro, frigore.

XV. Ut vero Antiochiam pervenit Alexander, facile & ipse convaluit, spiritu illo cœli, & aquarum abundantia, post æstuosos Mesopotamiæ calores refectus, & milites universos recreavit, consolatus etiam moeroribus illorum pecuniis elargiendis. Id enim solum valere ad conciliandos militum animos arbitrabatur. Copias autem instaurabat, comparabatque de integro, quasi iterum in Persas exercitum deducturus, si molesti esse pergerent, neque ab injuria desisterent. Sed & Rex Persarum dimisisse milites suam quemque domum nunciabatur. Nam quamvis bello superiores fuisse Barbari viderentur, tamen præliis crebris in Media Parthiaque gestis pars ceciderant, alii attriti & faucii superfuerant. Neque enim segniter Romani devicti, sed ipsi quoque interdum exitiosi hostibus, nullaque adeo re magis perierunt quam

τὸ δὲ σὺν αὐτῷ πλῆθος ὁ Ἀλέξανδρος
εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐπαυλίσθη, πολλοὶ
καὶ ἐξ ἐκείνης τῆς μοίρας ἀπολωλότων
ὡς μισίων ἐνεγκαῖν δυνάμειαν τῶν
στρατῶν, καὶ Ἀλεξάνδρῳ ἀδούλειαν
σφαλλέντι καὶ γνώμῃ καὶ τύχῃ, καὶ
τρίων μοιρῶν τῆς στρατῶ (ὧν ἑνὴς μὲν)
τὸ πλεῖστον ἀποβαλόντι διαφόροις συμ-
φοραῖς, ἡ νόσῳ, πολέμῳ, κρύει.

15. Γενόμενον δὲ ἐν τῇ Ἀντιόχειᾳ ὁ Ἀλέξανδρος, αὐτὸς τι-
δίας ἐπεξέσθην, τῷ εὐψυχῇ καὶ ἡ-
δρῶν τῇ πόλει, καὶ ἐν Μισσηνί-
μῃ ξηρὸν αὐχμὸν. τὲς τε στρα-
τὰς ἀνεκλίστο, καὶ ἐπ' οἷς ἐλελύπηντο
παριμυθεῖτο μεγαλοδωρεῖα χρη-
μάτων. τῷτο γὰρ μόνον εἰς εὐνοίας
νάγκησιν στρατιωτῶν ἐνόμιζε φάρμα-
κον. δυνάμιν τε ἡθροίζε καὶ πα-
σχάλαζεν, ὡς δὴ πάλιν ἐπάγων Περ-
σας, εἰ ἐνοχλοῖεν καὶ μὴ πο-
ροῖεν. ἀπὸ γὰρ ἐλλείπειτο δὴ καὶ ὁ Περ-
σῶν δυνάμειν, καὶ ἐκείνους εἰς
ἐαυτῶν ἀποτίμην. εἰ γὰρ καὶ ἐν
κρίσει τῶν ὑπὲρ τῶν ἐδούλων μεγάλῃ
οἱ Βάρβαροι, πολλὴ ὁμοῦ ἐπὶ τῇ
τῇ τε καὶ Μιθριάν πολλὰς χρη-
μας συμβολαῖς, τῇ τε ἐν Περ-
σίᾳ μάχῃ, πολλῶν μὲν πόνων
παμπλείων δὲ τετραμύλων. εἰ γὰρ
ἀνδρῶς οἱ Ῥωμαῖοι ἠπλῆθησαν, ἀλλὰ
αὐτοὶ τὲς πολέμους ἐδ' ὅτι καὶ
σαντες. ὅθεν τῷτο δὲ ἀπολωμένοι

1 Scribit Lampridius triplicem ex-
ercitui calamitatem contigisse, ex frigore,
morbo, ac fame, de qua nihil Author no-

ster. Videtur igitur Lamprid. in
Herodiani codicibus pro πολέμῳ legi
νιμῶ. Casaub. annot. in Lamprid.

παρ' ὅσον πλήθει ἐλάττω εὐρέθησαν. ὡς γὰρ ἴσα ἐίδμεν γενομένης τῆς ἐκείνου τέρωθεν πρὸς τὸν στρατὸν, τὸ πλεονάζον τῶν Βαρβάρων, πλήθει ἀλλ' ἐν δυνάμει δοκεῖ νενικηκέναι. Διὸς δὲ τῆς τοῦ ἐκείνου τῆς Βαρβάρων κακώσεως· ἐπὶ τῶν γὰρ πρὸς τὴν τελευτάντων ἡσυχάσαν, οὐδ' ἐν ὅπλοις ἐγένοντο. ἅπτερ μανθάνων ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ οὐδ' ἐν τῇ Ἀντοχείᾳ διέτριβεν. εὐθυμότερον δὲ καὶ ἀδύστερον γυμνάζοντο, ἀντιμετώπιον αὐτῶν τῶν πολέμων φροντίδος, ταῖς τῆς πόλεως ἐχόλαζε ἡσυχίας.

Οἰομένης δὲ αὐτοῦ πᾶσι ἐν Πέρσῃς ἐν ἐξελίξει συσχεῖσθαι ἡσυχάζειν, ἔχειν δὲ ἀνακωχὴν καὶ μάχην πρὸς Βαρβάρους πρὸς τὸ πάλιν ἐπαγεῖν τὸν στρατὸν· ὡς ἅπασι διαλυθεῖς, ἐξελίξεται ἡσυχάζειν, (ἀπὸ μὴ πω τεταμένον, μηδὲ συνεισῶν, ἀλλ' ὅχλον μᾶλλον ἢ στρατὸν ὑποφύων· καὶ τῶν ὁπλισμένων αὐτοῖς ποσῶν ὄντων, ὅσον ἂν ἐκείνους ἀφικνέμενον πρὸς τὸ αὐτῶν χειρῶν ἐπενέγκῃαι, καὶ δυσσυνεχῶς τε καὶ δυσκόλως κατὰ λήγοντων τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τῶν οἰκίαν χώραν) αἰφνιδίως ἀγγελοῖ τε καὶ γραμματέων ἐπαγγέλλει τῷ Ἀλέξανδρον, καὶ εἰς μείζονα φροντίδα ἐνέβαλεν, ὁπτασίαν αὐτῶν τῶν ἐμπειροτέρων τῶν Ἰλλυρίων ἡγεμονίαν, ὅτι ἄρα Γερμανοὶ Ρῶν καὶ Ἰστρον διαβαίνοντες, τῶν Ρωμαίων πορθεῖν ἀρχώμενοι, καὶ τὰ ὅτι τῶν ὀχλοῦν στρατοπέδῳ ἐπικείμενα, πόλεις τε καὶ κάστας πολλὰς δυνάμει κατατρέχεσθαι· ἢ τι ἐκ ἐν ὀλίγῳ καὶ δυνάμει τὰ Ἰλλυ-

quoniam pauciores deprehensi. Nam cum fere par utrinque numerus cecidisset, reliquiae illae Barbarorum non quidem fuisse viribus superiores, sed numero, videbantur. Magnum autem cladis Barbarorum argumentum est, quod triennio mox aut quadriennio Barbari nequaquam arma resumpserunt. Quibus intellectis Alexander Antiochiae commorabatur; hilariorque jam & liberior, laxatis bellorum curis, urbis ejus deliciis indulgebat.

Enimvero putante illo tum quieturos Persas, aut sane multum spacia moraeque intercessurum priusquam exercitum de integro cogerent, haud facile, cum semel dissipatus est, in unum coeuntem, (utpote incertum atque inordinatum, vulgusque potius quam exercitum, tantumque commeatum habentem, quantum sibi unusquisque ad praesentem usum domo attulisset: praeterea aegre filios uxoresque, & sedes proprias relinquentem) statim nuntii literaeque ab Illyricis procuratoribus adfuerunt, qui eum vehementer perturbarent, curamque animo majorem injicerent. Quippe significabant Germanos Rhenum Danubiumque transgressos, Romanos in fines hostiliter intrasse, oppugna- reque jam exercitus ripis insidentes, perque urbes & vicos magnis copiis excurrere. Quapropter haud leviter Illyricas nationes

nationes conterminas vicinasque Italiae periclitari: Opus esse igitur ipsius praesentia, totoque quantum secum exercitum haberet. Haec & formidinem Alexandro, & Illyricis militibus moestitiam attulerunt. Quippe duplici se calamitate ulos intelligebant, quod & ipsi male accepti in acie adversus Persas fuerant, & suos domi caesos à Germanis audiebant. Quare indignabantur, atque Alexandro succensebant, tanquam res in Oriente prius vel metu vel negligentia prodidisset: nunc autem, rebus ad Septentrionem vocantibus, metu cunctaretur. Erant autem Alexander jam atque amici illius, etiam de ipsa Italia solliciti. Neque enim par periculum à Persis atque à Germanis impendebat. Nam qui sub Orientem habitant, magno terrarum marisque intervallo discreti, Italiae vix nomen audiunt. At Illyricae gentes, angustae videlicet, neque multum agri Romanis subjecti possidentes, solae discrimen faciunt inter Italiam atque Germaniam. Edicit itaque profectionem ingratam atque aegre ferens, sed urgente tamen necessitate. Relictis autem copiis, quantas fore satis tuendis Romanis ripis arbitrabatur, castrisque & castellis diligentius communitis, ac praesidio firmatis, ipse adversus Germanos cum reliqua omni multitudine approperebat: confectoque celeriter itinere, constitit ad Rheni ripas, atque ibi res ad bellum Germa-

εινθ' ἔστιν, ὁμορύνει καὶ γαίην αὐτῆς
 Ἰταλίαν· διὸ καὶ τοίνυν καὶ αὐτὴ παρ-
 ούσα, καὶ καὶ κρατὶ πάντος ὅς ἐστι αὐτῇ
 αὐτῇ. δηλωθέντα δὲ ταῦτα τὸν τῆ
 Αλέξανδρον ἑταίρα, καὶ τὸς ἐκ τῆ
 Ἰλλυριεῖς στρατιώτας ἐλυποῖσι, διὰ
 τοὺς αὐτοὺς καὶ συμφορὰ, ἐκ τῆ
 ὧν πεπόνθεισαν Περσῶν μαχόμενοι,
 ἐκ τῆ ὧν ἐπυνθάνοντο τὸς ὀκνη-
 ῖτας ὑπὸ Γερμανῶν ὑπολαλῶτας, ἡ-
 γανάκτεον ἐν, καὶ καὶ Αλέξανδρον εἶπε
 ἐν αὐτῇ ὡς τὰ ὑπὸ καὶ ἀνάτολῃς
 δὲ ἀμείλειαν καὶ δειλίαν παρὰ τοῖς
 τα, παρὰ τε τὰ ἀρκτέα μέλλουσι
 καὶ ὀκνῶντα. ἦν δὲ καὶ αὐτὴ Νεῦ-
 Αλέξανδρον, τοῖς τε συνῆσι φίλοι,
 ἦδη καὶ σὺ αὐτῆς Ἰταλίας. καὶ
 ὁμοιον ἠγνόντο τὸν ἐκ Περσῶν κλι-
 νόν οἶον ἐκ Γερμανῶν. οἱ μὲν γὰρ
 καὶ ἀναπλάττει κατοικίζοντες, μακρὰ
 γὰρ καὶ θαλάττῃ πολλῇ διηρημένοι,
 τῷ Ἰταλῶν χώρῃ μάλιστα ἀλλο-
 τῇ Ἰλλυριεῖ δὲ ἔστιν, σὺ δὲ ὅντα καὶ
 ἐ πολλῶν ἐχοντῶν τῷ ὑπὸ Ρωμαίων
 γὰρ, παρὰ τοῖς ὁμοῖς καὶ γ-
 τόντας ποιεῖ Γερμανὺς Ἰταλιώτας.
 παρὰ γὰρ δὲ ἀκῶν μὲ καὶ ἀρ-
 λων τῷ ἔξοδον, πάλιν τῆς αὐτῆς
 κῆς αὐτὸν καλῶς. κατὰ τῶν τῆ
 δυναμιν, ὅσῳ αὐτῶν καὶ ὅσοι
 καὶ τὰς Ρωμαίων ὀχθῆς, τὰ τῆ
 τοῖς, καὶ τὰ φρεῖα ὀπλημένῃ
 τειχίσας, καὶ πληρώσας ἔχουσι τοῖς
 ὀκνημένοις στρατῷ, αὐτοὺς εἰς Γερμα-
 νὺς καὶ πείρου ἀμα πρὸ λοιπῶν πληθύν-
 οντας δὲ καὶ ὅσον μετὰ πολλῆς αὐ-
 τῆς, ἐπεὶ καὶ καὶ Ρώμης ὀχθῆς, καὶ
 τῆ φρεῖς καὶ Γερμανῶν πόλεμον κα-

ρῆμα δὲ τὸν τὴν ποταμὸν ναυσι-
 ἀγαμέμενων, ὡς ὡρὸς ἀλλήλων συ-
 νείκεσθαι, γεφυρωθέντα, ἐμπαρῇ τῶν
 ἀγέδων τοῖς στρατιώταις παρέξεν
 αὐτοῖς. μέγιστοι γὰρ οἱ εἰσὶ ποταμῶν
 οὗ ἀρκίῳ ῥέουσι, Ρῆνος τε καὶ Ἰστρος.
 ὁ μὲν Γερμανέες, ὁ δὲ Πάιονες παράκει-
 σθαι οἱ θέρου μὲν ναυστοχέοντες ἔχουσιν
 τὸ ῥεῖθρον, ἀφ' ἑκάστου τε καὶ πλάτους
 τὸ δὲ χειμῶνος, παγίντες ἐπὶ τῇ
 κρύεσσι, ἐν πύλῃσι ἄλλοις καὶ διπλοῦ-
 ούνται. ἀντιπύλῃσι δὲ εἴτω καὶ στεγνόν
 γίνεται τὸ ποτε ῥεῖθρον, ὡς μὴ μόνον
 ἰππων ὀπλῆς καὶ ποσσὶν ἀνδρῶν
 ἀντέχειν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρούρας
 θέλοντας, μὴ χεῖλαις ἐπ' αὐτῇ
 μηδὲ κοῖλα σκεύη φέρειν, πελέκει δὲ
 καὶ δινέλλῃ, ἵνα ἐκκόψαις, γυ-
 μνὸν τε σκεύος ἀράμμοι τὸ ὕδωρ,
 φέρωσιν ὡς κίβητος. φύσις μὲν οἱ
 ποταμῶν αὕτη.

15. Ο δὲ Αλέξανδρος Μαυ-
 ροῦς τε πλείους καὶ τοξοτῶν ἀ-
 ειδωτῶν πολλὰ ἐπαγούρους ἀπὸ τῆς
 ἀνατολῆς, ἐκ τε τῆς Οστρούων χώ-
 ρας, καὶ ἐκ τινος Παρθυαίων αὐτό-
 μοι, ἢ χρημασιν ἀναπειθέντες,
 ἐκκαλεσθέντες αὐτῷ βοηθήσαντες, ἐξ-
 ἔστη δὲ Γερμανοῖς ἀντιτάξων. μά-
 λιστα γὰρ τοῖς στρατοῖς ὁχλοῦς
 ἐκείνοις γίνεται ὅτι τῇ Μαυροῦσιν
 πύρεσθαι ἀκοντιζόντων, καὶ τὰς ὅπ-
 ρομας τὰς τε ἀναχωρήσεις κρύφως
 ποιούσων, τὸ δὲ τοξοτῶν ἐς γυμνάς
 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ σώματα ὀπι-
 στήναι, ῥᾶστα καὶ πύρεσθαι, καὶ σκοπεῖν
 τοξοδόντων. ἐπιδόον τε ὡρὸς ἢ συσ-
 θὲν μάχῃ ἀντιπύλῃς, καὶ πύρεσθαι

nicum necessarias comparabat. Pontemque primo iunctis in-
 ter se navigiis fecit in Rheno
 flumine, ut per eam exercitus
 transgredereetur. Quippe hi ma-
 ximi fluminum sub Septen-
 trione feruntur, Rhenus ac
 Danubius: quorum alter Ger-
 manos, alter Pannonas præ-
 terfluit: atque æstate quidem
 navigabiles, altissimo latissi-
 moque alveo; per hyemem de-
 in concreti gelu, camporum
 in morem perequuntur. Est
 autem adeo ejus alvei solida
 glacies, ut non equorum un-
 gulis tantum pedibusque viro-
 rum subsistat, sed qui hausturi
 inde sunt, non tam urnas aut
 vasa alia secum afferant, quam
 dolabras, ut cæsam inde aquam
 sine vase ullo, veluti lapidem
 asportent. Hæc igitur illorum
 æmniū natura est.

XVI. Alexander autem Mau-
 ros complures, ac vim in-
 gentem sagittariorum, quos se-
 cum ex Oriente adduxerat, par-
 tim ex agro Osrhoenorum, par-
 tim ex Parthia transfugas, pec-
 uniaque illectos, adversus Ger-
 manos instruebat. Quippe hu-
 juscemodi milites maxime Ger-
 manos infestant: cum & Mau-
 ri longius jacula intorqueant,
 sintque faciles ad incursum re-
 cursusque, utpote leves atque
 expediti, & sagittarii nuda Ger-
 manorum capita prægrandia-
 que illa corpora facile emi-
 nus, veluti signum aliquod, con-
 tingant. Nonnunquam vero e-
 tiam collata acie res gereba-
 tur, ex qua Germani persæpe
 haud

haud impares Romanis abibant. Cum in his Alexander verfabatur, decrevit tamen oratores ad illos de pace mittere, qui pollicerentur omnia illis principem Romanum quorum foret opus præbiturum, pecuniasque daturum magna copia. Sunt enim Germani pecuniæ in primis avidi, nunquamque non auro pacem Romanis cauponantur. Quare Alexander pacem foederaque potius ab illis emergari, quam periclitari bello tendebat.

XVII. Cæterum miles Romanus iniquo animo ferebat, frustra se tempus terere, nulla occasione fortiter quicquam animoseque gerendi, intento aurigationibus (ut aiebant) ac deliciis Alexandro: cum contra oporteret vindicare potius Germanos, poenasque ab iis exigere audaciæ. Erat autem in exercitu Maximinus, è quodam Thraciæ, & quidem intimæ, vico, semibarbarus homo, & qui à pueritia opilio fuisset: dein vigente ætate, ob corporis proceritatem virefque ingentes, equo stipendia fecerat: postremoque, fortuna quasi manucente ac prævia, cum per omnes militiæ gradus ascendisset, etiam ad exercituum provinciarumque præ-

πολλάκις Ρωμαίοις ἐγένοντο. Ἀλέξανδρος μὲν ἐν τέτοις ἦν· πλὴν ὁδοῦν αὐτὰν περσεύειν πέμψαι πρὸς αὐτὸς, καὶ ὡς εἰρήνης ἀφ' Ἀλεξάνδρου πάντα δὲ ὑποχρεῖτο παρέχειν, ὅσων δέονται, καὶ χρημάτων ἀρετὴν ἔχειν. τῷ γὰρ μάλιστα Γερμανοὶ πείθονται, φιλόπρως τε ὄντες καὶ τῇ εἰρήνῃ αἰεὶ πρὸς Ρωμαίους χροῦντες καὶ φιλοῦντες. ὁ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπαύτο ἀνήσασθαι μᾶλλον τὰς πρὸς αὐτὸς ἀποστάσεις, ἢ ἀφ' ὧν πολέμους κινεῖν.

17. ¹ Οἱ μὲντοι στρατιῶται χαλεπῶς ἔφερον, διατεθείς τε ματαίως ἐλπίσιν, καὶ μηδὲν τι θυνάσθαι πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ πολεμεῖν παρέχοντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' ἠνιοχέως καὶ τρυφαίως περιέχοντο, δέον ἐπὶ ἐλθεῖν καὶ πικρῶσαι Γερμανοὺς ἐκ τῶν περὶ τοὺς στρατιῶταις. ἦν δὲ πρὸς τὸν στρατὸν, ² Μαξιμῖνος ὄνομα, τὸ μὲν γένος τῇ ἐνδοτάτῃ Θρακῶν καὶ μετὰ βαρβάρων, ἐκ πινυκώμης, ὡς λέγεται, πρὸς τὸν μὲν ἐν παιδίᾳ πωμαίνων· ἐν ἀκμῇ δὲ τῆς ἡλικίας γυμνῶν, ἀφ' ὧν μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον, εἰς τὰς ἰππιδόοντας στρατιώτας μεταστράφηκε· εἴτα, καὶ ὀλίγον αὐτὸν χειραγωγέσης τῆς τύχης, ἐλθὼν ἀφ' ὧν πάσης τάξεως στρατιωτικῆς, ὡς στρατοπέδων τε ὁπλίσεων καὶ

¹ Hic ab omnibus fere dissentit Herodianus, maxime à Lampridio; qui ingentem victoriam & gloriosum triumphum de Persis Alexandrum egisse ex multis autoribus asserit, cuius de hac re sententia prolixior est,

quam ut sine tædio recitari possit.

² Καὶ τινὰ Μαξιμῖνον, inquit Zonaras, natione Thracem, qui à puero armentarius fuerat, postea miles factus est, invitum ad imperium pertraxerunt.

ἐδιδῶν τε ἀρχαῖς πειθεῖσθαι. τὸν δὲ
Μαξιμίονον τέτον ἀπὸ τῆς προεπι-
μήνῃ στρατιωτικῇ ἐμπειρίᾳ, ὃ Α-
λέξανδρος ἐπέστη πάσῃ τῇ τοῦ
στράτους νεολαίᾳ, ὥς ἀσκοῖν τε αὐτὸς
τὰ στρατιωτικὰ, καὶ ἐς τὸ πολεμεῖν ἐ-
πιτηδεύς παρασκευάζοι. ὃ δὲ, μὲν
πάσης ὀπμηλείας ποιούμενος τὰ
ἐκ χειρὸς ἐκτελεζόμενα, εὐνοίαν πολλὴν πα-
ρὰ τῆς στρατιᾶς ἐκτίσαστο, καὶ μό-
νον διδάσκων αὐτὸς τὰ ποιητέα, ἀλ-
λὰ καὶ τοῖς ἔργοις πάντων προη-
γούμενος. ὥς μὴ μαθηταὶ εἶναι μό-
νον, ἀλλὰ ζήλωτας καὶ μιμηταὶ τῆς
ἐκείνου ἀνδρείας. ἐπὶ τε καὶ δόξῃ αὐ-
τὸς καὶ παντοδαπῆς τιμῆς ὤκει-
ώτατο. ὅθεν οἱ νεανίαι, ἐν οἷς ἦν
τὸ πολὺ πλῆθος Παιόνων μάλιστα,
τῇ μὲν ἀνδρείᾳ τῷ Μαξιμίονῳ ἑταί-
ρον. ὃ δὲ Ἀλέξανδρον ἐπισκοπῶν, ὥς
ὑπὸ τῇ τε μητρὶ ἀρχόμενος, καὶ δι-
οικουμένων τῆς πατρὸς ἐξου-
σίας τε καὶ γνώμης γυναικὸς, ἑαδύ-
μως τε καὶ ἀνάνδρως τοῖς πολεμι-
κοῖς προσφερομένης ἐκείνου. ὑπερ-
μνησκον δὲ ἀλλήλους ὅτι τε ὑπὸ τῇ α-
νατολῇ ἀπὸ μέλλουσιν αὐτῷ παι-
σμάτων, καὶ ὅτι μηδὲν ἀνδρείον μηδὲ
νεανικὸν παρέχοιτο, εἰς Γερμανὸς
ἐλθόν. ὄντες ἦν καὶ ἄλλως πρὸς τὸ
καυνοῦμεν ὀπιτηδεῖσι, καὶ τὸ μὲν πα-
ρὸν τῇ ἀρχῇ βαρὺ ἀπὸ μητρὸς ἐξου-
σίας ἠγέμενοι, ἀκίεροις τε ἦδη, πά-
σης προσηλωμένης φιλοπρίας τὸ
δὲ μέλλον καὶ προσπὸν ἐς τε τὸ κερδα-
λέον αὐτοῖς εὐέλπῃ, καὶ τῷ κλεινῷ
ὄντι προσδοκίᾳ, ἥμῃν τε καὶ πει-
σιδάσαν. ἐβελούσαντο ὑποσπείσασα-

posituras evaserat. Hunc igitur Maximinum, ob eam quam supra diximus rei militaris peritiam, tyronibus universis Alexander præfecerat, quos ad militiæ munera exerceret, atque ad bellandum idoneos redderet: qui cum in eo negotio nihil sibi ad omnem diligentiam reliqui faceret, maximam scilicet à cuncto exercitu gratiam inibat. Non solum quæ gerenda forent assidue edocens, sed ipse etiam primus obiens quæ usus posceret, ut non discipulos tantum, sed æmulos etiam atque imitatores haberet suæ virtutis, quos etiam muneribus omnique genere honorum sibi adjungebat. Quapropter adolescentes, quorum bona pars ex Pannonia erat, læti virtute Maximini, vulgo obtrecebant Alexandro, quod sub matris autoritate adhuc esset, nihilque non ex arbitrio consilioque illius administra- ret, bellumque segniter & timide gereret: ferentes identidem sermonibus inter se, quantum detrimenti cunctatione illius in Oriente accepissent, nihilque adhuc fortiter ac viriliter gestum adversus Germanos. Quare & suapte natura proni ad res novandas, & tam longum principatum gravati, minus jam lucrosam, omni ambitione pridem consumpta: tum sperantes alterum mox principem, adepto præter expectationem Imperio, plus aliquantum utilitatis honorumque ipsius ac studii delaturum: decre-

vero

vere Alexandrum obtruncare, ac Maximinum vocare Augustum; commilitonem videlicet, & contubernalem, prætereaque rei militaris peritia maxime presenti bello idoneum. Cum igitur frequentes in campum convenissent, venienti ad consueta exercitia Maximino, (dubium, ignaro, an se prius composita,) purpuram circumdant, Imperatoremque salutant. Ille primo reniti, & abjicere purpuram. Ut autem nudos intentari gladios à militibus vidit, occisuros nisi cederet minitantibus, futurum quam præsens periculum præoptans, honorem scilicet recepit, fortunamque illam sæpe (ut aiebat) oraculis ac somniis præmonstratam, restatus milites prius, invitum retrectantemque se cogi, sed illorum tamen obsequi voluntati. Quam ob rem quæ ipsis placuerint, se sanciant, sublatiisque armis, etiam præventumore, Alexandrum jam rei totius ignarum, opprimant. Ut terrore militibus ejus ac stipatoribus injecto, eos ad assensum adducant, aut facillime ad hoc adigant, utpote imparatos, quod nihil ejusmodi expectent.

XVIII. Postea vero quam benevolentiam omnium atque alacritatem provocavit, duplicata scilicet annona, ingentique promisso donativo, penique omnibus ignominisque remissis, confestim ad Alexan-

δαι μὴ τὸν Ἀλέξανδρον, ἀναιτῶν αὐτοκράτορα καὶ σβάσαν τὴν Μαξιμίνον, συστραπώτῃ τε αὐτὸν ὄντα αἰσχυρόν, ἔς τε τὴν παρόντα πόλιν δι' ἐμπειρίαν καὶ ἀνδρείαν ἐπὶ τῇ δακνύῃ. ἀφροιδέντες ἦν εἰς τὸ πῶς ὁπλισμένοι, οἷς δὲ ὅτι τὰ συνῆδη γυμνάσια περὶ δόντα καὶ ἐκείνη αὐτοῖς τὴν Μαξιμίνον (εἴτε γένοντα τὸ πρῶτον, εἴτε καὶ αὐτὸ τῆτο προκατασκευάσαντα) περὶ ἐκείνους βασιλικῶν, αὐτοκράτορα ἀναγορεύσαν. ὁ δὲ, τὰ μὴ περὶ παρητίτο, καὶ τὴν προφάν ἀπὸ τοῦ οἷς δὲ ἐρέκεντο ἐξοφρεῖς, ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ περὶ τοῦ κινδύνου μέλλοντος προειδόμενος, ἀνεδέξατο πῶς, πολλάκις αὐτὸν πρὸς τὴν ἐλπε, χρημάτων καὶ ἀνθρώπων τὴν αὐτῶν πύχην προειρηκότων. ἰππὸς τὴν στραπώτας, ὅτι ἄκων μὴ βελομένη ἀναδεχεται, τὴν μὴ τὴν ἐκείνων βελόνῃ. ὁ δὲ γὰρ δι' αὐτοῖς ἔργα βεβαιώσαι ἔδξαντα, ἀφροδύνες τε τὰ ὅσα σπεύδον ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρου ἀγνοῦν, τὴν αὐτῶν φθάνοντας. ἐκπλήξαντες τοὺς συνόντας ἐκείνους πᾶσας καὶ ποικίλεις τὰ σώματα, ἵνα αὐτοὶ ὁμογενεοῦνται, ἢ ἔξωθεν ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ μὴδεν ἀπὸ τοῦ δακνύ.

ἰππ. ὡς δ' αὐτοῖς εἰς τὴν αὐτῶν προδυμίαν πάντοτε προκαλέσασθαι, τὴν στήρεσιν ἐπὶ διπλασίαν, νομίζοντες καὶ ὁδοὺς μεγίστας ὑπέχετο, πῶς εἰς τε καὶ κηλίδας πᾶσας αὐτοῦ ἀνέχον. ὅτι τε τὴν πορείαν ἐξήγαγον.

πολὺ δ' ἀφεισῆκει τὸ χεῖρον, ἔνθα
ἐσκήνυε ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ σὺν
αὐτῷ.

Ὡς δ' ἀπηγγέλη τὰ περὶ τῷ Μα-
ξιμίνῳ, ὁ Ἀλέξανδρος ἐν μεγίστῃ τα-
ραχῇ ἡνύμφητο, καὶ τῷ ᾧδιδόξῳ τῇ
ἀγγελίας ἐκπλαγεῖς, ποροπηδήσας τῆς
βασιλείης σκηνῆς ὥσπερ ἐνδυσιῶν, δια-
κρυξέσων καὶ τρέμων, τῷ τε Μαξι-
μίνῳ ὡς ἀπίστῳ καὶ ἀχαρείστῳ κατη-
γόρει, πάσας τὰς εἰς ἐκείνον εὐεργε-
σίας καταλειθείσας πρὸς αὐτὸν διηγέ-
μεντο, τὴν τε νεανίας συσραπώτας
ἡπάτο ὡς περὶ πτωχῶν καὶ ὀπότεως
ταῦτα τειρολημκότας· δώσειν τε πάν-
τα ὑποικνούμεντο ὧν δέοντο, καὶ ἐπαν-
ορθώσεσθαι, εἴ τι μέμφοιντο. οἱ δὲ
συνὸν αὐτῷ συραπῶται, ἐκείνης τῇ ἡ-
μέρας εὐφημήσαντες αὐτὸν παρέπεμ-
ψαν, ὑποσχόμενοι παντὶ δέεναι πορο-
κατασκευάζειν αὐτῷ. τῆς νυκτὸς δὲ δια-
δραμέσης, κατὰ τὸ περὶ ὀρθρον ἀγγει-
λάντων πινῶν ὅτι δὴ Μαξιμίνῳ
πρόσεισι, κόνις τε πύξωθεν ἐμειρομένη
φαίνεται, βοῆς τε ἡχος πλήθους ἐξα-
κέεται, πάλιν προελθὼν ἐς τὸ πε-
δίον ὁ Ἀλέξανδρος, συγκαλέσας τε τὴν
συραπώτας, εἰδείτο προμαχεῖν, καὶ σώ-
ζειν ὃν ἀνείρεψαντο, καὶ ὑφ' ᾧ βασι-
λεύοντι τεταρσεκαίδεκα ἔτησιν, ἀ-
μέμπτως βεβιώκεσαν· πάντας τε εἰς
οἶκτον καὶ ἔλεον ποροκαλέμεντο, ἐκέ-
λευεν ὀπλίζεσθαι, καὶ ἐξελεδόντας ἀντι-
τάττειν. οἱ δὲ συραπῶται, τὰ μὲν
πρῶτα ὑποικνούμενοι, κατ' ὀλίγους
δὲ ἀνελώρεν, ἐπὶ δ' ὅπλα λαβεῖν ἤ-
θελον. οἱ δὲ πῦες τῇ ἐπαρχόντι τῇ
στρατὶ καὶ τῶν οἰκείων Ἀλεξάνδρου

dri tabernaculum, quod haud
procul abesset, universos edu-
cit.

His ille nunciatis, vehemen-
ter rei novitate perturbatus at-
que exterritus, profiliit è ta-
bernaculo, vesano similis, lacry-
mansque & tremens, nunc Ma-
ximinum perfidum ingratum-
que vocare, enumeratis quæ-
cunque in illum beneficia con-
tulisset; nunc juvenes commi-
litones accusare, qui neglecto
sacramento, adeo proterviter id
facinus auderent: postremo au-
tem polliceri daturum se quæ-
vellent, emendaturumque si
qua essent de quibus quereren-
tur. Sed milites qui eum tue-
bantur, faustis in præsens ac-
clamationibus profecuti, defen-
suros eum cunctis viribus af-
firmabant. Nocte autem ex-
acta, cum jam lucefceret, nun-
ciantibus quibusdam adeste Ma-
ximinum, pulveremque haud
procul excitatum videri, ac vo-
ces magnæ multitudinis exau-
diri: rursus in planiciem e-
gressus Alexander, convocare
milites, rogare ut se defen-
derent, tuerenturque eum
quem ipsi educavissent; quo-
que jam quatuordecim annos
imperante, sine ulla querela
vixissent. Commotisque mise-
ratione omnibus, arma cape-
re, ac resistere hostibus impe-
rabat. At milites, etsi omnia
principi pollicebantur, paula-
tim tamen alii alio dilabeban-
tur, nec arma capere volue-
runt. Quidam etiam præfe-
ctum prætorii, atque Alexan-
dri

dri familiares ad supplicium deposcebant, sub hoc prætextu quod defectionis causa essent. Alii matrem ipsius accusabant, avaram foeminam, & quæ pecuniis congerendis, ob sordes nimias parsimoniamque erga milites, invisum cunctis Alexandrum reddiderit. Igitur aliquandiu hæc inter se diversi dictitantes, stabant adhuc tamen: ut vero exercitus Maximini in conspectum venit, atque hortari commilitones coepit, ut mulierem fordidam & pusillum adolescentem, etiamnum sub matris servitio, statim defererent, seque viro forti proboque aggregarent, commilitoni ipsorum, atque in armis semper, bellicisque muneribus versato; confestim universi ab Alexandro desciverunt, atque unanimiter imperatorem Maximinum consalutaverunt. At ille tremens atque exanimatus, in tabernaculum revertitur, matrique implicitus, & (ut aiunt) conquerens atque incusans quod ob illam talia pateretur, exspectabat interfectorem. Maximinus autem, postquam eum exercitus universus Augustum appellavit, tribuno & centurionibus aliquot negotium dat, Alexandri, matrisque una, & quicunque vim contra face-

ἤτοι πρὸς ἀναίρεσιν, πρὸς αἰσιν πο-
 ἔμφοι, αἰτίες τῆς ἀποστάσεως γ-
 γενῆσθαι. οἱ δὲ τὴν μητέρα ἐμέμφον
 ὡς φιλάργυρον, καὶ τὰ χρήματα ἀπο-
 κλείσαν, ἀφ' ἧς τε μικρολογία καὶ π-
 ὡς τὰς ὀπίσθους ὀκνηρὸν τὴν Αλε-
 ξάνδρου μεμισσημένον, καὶ μέγιστον
 πινυτοιαῦτα διαφόρων βοῶντες
 προσέμνον. ὡς δὲ τῆς Μαξιμίνης ὁ
 στρατὸς ἦδη τε ἐν ὄψει ἦν, παρ-
 κάλει τε στρατῶτα καὶ ἀλιπὴν μ-
 γυῖαιον μικρολόγον, καὶ μετὰ μὲν
 μικρὸν μητεὶ δακρυῶν, προσέειπε δὲ
 ἀνδρὶ γυναικὶ καὶ σάφρονι, συστρα-
 τῇ τε ἐν ὅπλοις αἰεὶ καὶ πολυμ-
 κοῖς ἔργοις διητημένῃ. περὶ δὲ τῆς
 στρατῶτα, τὸν μὲν Αλέξανδρον κα-
 ταλείπεσιν, αὐτοὶ δὲ προσάσῃ τῇ
 Μαξιμίνῃ, αὐτοκράτωρ τε ἵπ-
 πάντων ἐκείνῃ ἀναγορεύεται. ὁ δὲ
 Αλέξανδρος, πρέμων καὶ λειποψυ-
 χῶν, μόλις εἰς τὴν σκηνὴν ἐπι-
 νέρχεται. τῇ τε μητεὶ χειρὶ λακί-
 κα, ὡς φασιν, ἀποδεδυμένον τὴν καὶ
 αἰπώμενον ὅτι δὲ ἐκείνῃ ταῦτα
 πάγει, ἀνέμεινε τὴν φονεύοντα. ὁ δὲ
 Μαξιμίνος ὑπὸ πάντων τῶν στρα-
 τῶν σεβαστὸς προσαγορευθεὶς, πέμψ-
 χιλιάρχῳ, ἑκατοντάρχῃς τῇ π-
 νας τὸς φονεύοντας τὸν Αλέξαν-
 δρον καὶ τὴν μητέρα, καὶ εἴ πινες αἱ-

¹ Ἡτιῶτο δὲ τὴν μητέρα, inquit Suidas. Querebatur de matre, & molestissimè ferebat ejus avaritiam, quod ea malis artibus fiscum augeret.

² Multi dicunt immisos Tyrones, qui Maximino ad exercendum dati fuerant, Alexandrum occidisse; mul-

ti aliter: à militibus tamen constat, quum injuriose quasi in puerum eundem, & matrem ejus avaram ac cupidam, multa dixissent. Lamprid. Imperavit annis 13. diebus 9. vixit annis 28. mensibus 3. diebus 7. Lamprid.

δίσαντο ἄνδρ' σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ, ἀφικόμενοι, καὶ ὀπιπθεύσαντες τῇ σκηνῇ, αὐτὸν τε ἀναιεῖν καὶ πλὴν μητέρα, καὶ εἰ πνεῖς ἐδόκουν ἐκείνῳ φίλοι καὶ ἥμιοι· πλὴν ἄνδρ' πρὸς ὀλίγον φερεῖν ἢ λαθεῖν διωκθέντων, ὅς πάντας μετ' ἐπὶ πολὺ ὁ Μαξιμίανος συλαβῶν ἀπέκλεινε.

Τέλος μὲν δὴ τοῦτον κατέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ πλὴν μητέρα, βασιλεύσαντα ἔτεσι τεσσαρεσκαίδεκα, ὅσον πρὸς τὸς ἀρχομένους, ἀμέμπτως καὶ ἀναιμῶς. φόνων τε γὰρ καὶ ὀμότητος, ἀκρίτων τε ἔργων ἀλλότριος ἐγένετο, εἰς τε τὸ φιλόανθρωπον καὶ εὐεργετικώτερον ὀπηρετήσας. πάνυ γοῦν αὖν ἡ Ἀλεξάνδρου βασιλεία εὐδοκίμησεν εἰς τὸ ὁλόκληρον, εἰ μὴ διεβέβλητο αὐτῷ τὰ τῇ μητρὸς εἰς φιλαργείαν τε καὶ μικρολογίαν.

rent, occidendorum. Qui facto impetu in tabernaculum, statim ipsum cum matre amicisque & honoratissimo quoque obtruncant, exceptis qui paulo ante fuga sibi ac latebris consuluisent: Quos tamen universos, haud multo post comprehensos Maximinus ipse morte affecit.

Hunc finem habuit vitæ Alexander, una cum matre, cum annos quatuordecim, sine ulla subjectorum querela, atque adeo sine sanguine imperasset: siquidem à cædibus & crudelitate abhorrens, neminem nisi iudicio damnatum perire patiebatur; ad humanitatem videlicet ac benevolentiam propensus. Omni igitur ex parte laudatum fuisset Alexandri imperium, nisi mater ejus ob avaritiam & sordes male audisset.

Η Ρ Ω Δ Ι Α Ν Ο Υ

Τ Η Σ

Μετὰ ΜΑΡΚΟΝ Βασιλείας ΒΙΒΛΙΟΝ

ΕΒΔΟΜΟΝ.

Η Ε Ρ Ο Δ Ι Α Ν Ι

Historiæ de Imperio post Marcum

LIBER SEPTIMUS.

BREVIARIUM LIBRI SEPTIMI.

I Maximinus Thrax, vasto corpore & crudeli animo præditus, suscepto Imperio statim tyrannidem exercuit, conscientia natalium, & conjuratione tribunorum, atque militum defectione irritatus: Germanos intra sylvas & paludes delitescentes, bello aggressus fundit, fugatque: sævus quidem in hostes, sed in suos truculentior, per fas nefasque omnes omnium pecunias sibi adjudicans. Unde invidia passim, mox seditio in Africa exorta est: ubi procuratore quodam interfecto, Gordianus Africae proconsul, Imperator eligitur; qui Vitalianum præfectum Prætorii Romæ interficiendum curavit, & à Senatu Augustus declaratur. Mox tamen cum filio in Africa periit, Capellianum persequente. Maximinus ex Pannonia cum universo exer-

¹ Maximinus hic, licet à Græcis Latinisque scriptoribus non aliter fere quam Maximinus nominetur, Aurelio tamen Victori dicitur (uti & ipsius fi-

lius) Caius Julius Maximinus: in veteribus vero inscriptionibus, Caius Julius Verus Maximinus. Casaub. annotat. Capitol.

citu Romam contendit: ubi Maximinus & Balbinus collegæ Imperatoris electi, & Gordiani nepos Cæsar creatus erat. Bellum civile Romæ Gallicano autore ortum, populo Romano & militibus prætorianis hostiliter inter se dimicantibus.

ΤΙΝΙ μὲν βίῳ Ἀλέξανδρου ἐχρήσατο, τέλει τε ὁποῖω, βασιλεύσας, ἐτῶν τεσσαρεσκαίδεκα, ἐν τοῖς προειρημένοις ἐδηλώσαμεν. ὁ δὲ ¹ Μαξιμῖνος, παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, πολλὰ ἔμεταβολὰς ἐποίησατο, τραχύτατα καὶ μᾶλλον πολλὰ φόβῳ τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος. ἐκ τε παλαιᾶς καὶ πάντων ἡμέρας βασιλείας εἰς τυραννίδος ὁμότητα μεταβαλεῖν πάντα ἐπειράτο. δυσμένειαν ἑαυτῷ συνηθὼς, ὅτι τε περὶ ἐξ εὐτελείας τῆς ἐξουσίας εἰς ποσὺν τὴν τύχην ἥλασε. φύσει δὲ ὡς τὸ ἥϊον, ὥσπερ καὶ τὸ θῆρ, βάρβαρος πότε φονικὸν, πάτριον ἔχων καὶ ὀπίσσω, πρὸς τοὺς ἐπὶ τῇ ἀρχῇ βεβαιῶσαι. δεδιὼς μή τι τῇ συκλήτῳ καὶ τοῖς ὑποκόμοις ἐν ἀφαιρέσει γένηται, ἐκ εἰς τὴν παρεῖσαν αὐτῷ τύχην ἀφορῶσιν, ἀλλ' εἰς τὰ τῆς ² γένεσως εὐτελῆ σάρανα. τεθρύλλητο γὰρ παρὰ πᾶσι καὶ διεβέβητο, ὅτι δὴ ποιμαίνων ἐν τοῖς

QUALEM vivendi rationem instituit Alexander, & quem vitæ exitum habuit post quatuordecim annorum imperium, superiore volumine exposuimus. Interea Maximinus rerum potitus, mutata vehementer rerum conditione, aspere ferociterque adepta potestate utebatur, sic ut ex molli, mansuetoque Imperio ad tyrannidis crudelitatem vertere omnia contenderet. Nam cum se invisum hominibus cognosceret quod primus ex infimo loco ad eam fortunam pervenisset, præterea moribus perinde ut genere barbarus, patrioque instituto cædis avidissimus ad id potissimum dabat operam, ut Imperium sibi sævitia constabiliret: scilicet metuens ne Senatui reliquisque omnibus Romanæ ditionis hominibus contemptibilior fieret, dum non tam in eo præsens fortuna, quam natalium obscuritas spectatur. Quippe jam id tritum vulgatumque apud omnes, opilionem

¹ Tam crudelis ut alii Cyclopem, alii Bufiridem, alii Scironem, alii Phalarim, Typhonem & Gygem appellerent. Jul. Capitol. Nec in Christianos sævus atque immanis exitit, sed in subditos æque omnes, superbus & pecuniæ avidus, eaque de causa injustissimus & sanguinarius plane Tyrannus

ad rapinas & cædes hominum sine ulla probabili causa ruens, adeo ut nec uxoris suæ vitæ parceret. Zon.

² Maximinus de vico Thraciæ vicino. Barbaro etiam patre & matre genitus: Patri quidem nomen Micea, matri Ababa fuisse perhibetur. Jul. Capitol.

fuisse

fuisse in Thraciæ montibus: de in corporis vastitate ac robore inter ejus regionis tenuissimos milites ascitum, quasque manu ductum à fortuna ad Romanum Imperium. Quare omnes confestim amicos consiliariosque Alexandri à Senatu lectos sustulit è medio, partimque Romanam dimisit, partim, administrationem rerum causatus, officio privavit. Id eo consilio fecit, ut solus esset in exercitu, neminemque prope se haberet, ex conscientia nobilitatis potior: sed velut ex arce quadam, citra ullius reverentiam, tyrannidis operibus vacare posset. Omniaque Alexandri ministeria, quibus ille per tot annos usus fuerat, ex aula ejecit: plurimis etiam interfectis, quod infidias videlicet suspectaret, quando omnes illius interitu moestos esse intelligebat.

II. Cæterum magis magisque crudelitatem irritavit conjurationis in se cujusdam delatio, conspiratis in unum centurionibus permultis, omnique Senatu Romano. Magnus erat quidam nomine, vir patricius & consularis, qui delatus Imperatori est, quasi manum contra ipsum compararet, ac militibus persuaderet, ut ad

Θρακίῳ ὄρει, ὅπου δὲ τε αὐτὸν ἔμελλε καὶ ἰσχυρὸν σώματι εὐτελὴ καὶ ὀπιχόμενον στρατίαν, ἣν τῆς τύχης ὅτι τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν κεχειραγώγητο. εὐθέως ἐν τῇς τε φάλαγγας πάντας οἱ συνῆσαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ, σὺνδροί τε ὑπὸ τῆς συλλήψεως βελῆς ὀπληθέντες, ἀπεσπύσσαντο καὶ ὅς μὲν εἰς τῶν Ῥώμιων ἀπὸ πρῶτης, πᾶς δὲ ὅτι προσέειπε δυνάμει ἀπεσπύσσαντο. μόνον δὲ ἑὸν λόγῳ ἐν τῇ στρατῷ, καὶ μηδὲν αὐτῷ παρεῖναι ἐκ συμειδήσεως ἐγένετο κρείττονα· ἀλλ' ἵν' ὥσπερ ἐξ ἀκροπόλεως, μηδενὸς αὐτῷ παρόντος ὅς νύμειν αἰδῶ ἀνάγκῃ ἔχοι, τῷ τυραννίδος ἔργοις χολάζοι. τῶν στρατιῶν πᾶσαν ἢ συλλεγόμεναι Ἀλεξάνδρῳ τοσούτων ἐτῶν, ἣ βασιλεὺς αὐτῆς ἀπέπεμψε, τῶν δὲ πλείων αὐτῶν καὶ ἀπέκλεινεν, ἐπεὶ βλάσφημιαν πλείων. ἥδει γὰρ ἀλγοῦντας ὅτι ἐκείνους ἀναερέσει.

β'. ³ Ἐπὶ δὲ καὶ μάλλον αὐτὸν ἐκ μὲν ὁμότητος καὶ τῆς πρὸς ἅπαντας ὀργῆς ἀπεσπύσσαντο, συνωμοσία τις διαβόληται κατ' αὐτὸν συλλεγόμεναι, πολλῶν τε ἐκχιλοντέρων συμπνεόντων, καὶ τῶν δὲ βελῆς ἀπάντων. Μάγνης δὲ ὄνομα ὡς τῷ εὐπατρίδων τε καὶ παλικυρότων· ὅς δὲ διεβλήθη συνωμοτῆται κατ' αὐτὸν χεῖρα, καὶ στρατιώτας πᾶς

¹ Erat magnitudine corporis perspicuus, Capitol. quem alii *Hektorē* & *Achilleū*, alii *Ajacem*, *Milonem* & *Antæum* vocabant. Idem.

² Potius, removit, vel officio privavit,

quoniam (ut notat Steph.) sequentia verba illam constructionem non admittunt.

³ Triflor & immanior factus est conjuratione Magni cujusdam, Consularis viri, contra se parata. Capitol.

πείδειν εἰς αὐτὸν τὸ ἀρχὴν μετάρ-
 ρειν. ἡ δὲ συσκευὴ τοιαύτη τις ἐλέ-
 γετο ἔσσεσθαι. γεφυρώσας τὸν ποταμὸν
 ὁ Μαξιμῖνος, ἔμελλεν ὅτι Γερμα-
 νὸς διαβήσεσθαι. αἶμα γὰρ τῇ τῶν
 ἀρχῶν ἀδραβεῖν, εὐθέως πολεμι-
 κῶν ἔργων ἤρξατο, καὶ ἀπὸ σώματος
 μίγειν καὶ ἰσχυρὸν στρατιωτικῶν, καὶ ἐμ-
 πειρίαν πολεμικῶν, δοκῶν ἐπιτελέ-
 χθαι, ἔργοις τὸ δόξαν, καὶ τὸ τὸν στρα-
 τῶν ὑπόλοιπον ἐπιστολῶν. τῶν τε
 Ἀλεξάνδρου μέλλουσιν, καὶ τὸ πρὸς τὰ
 πολεμικὰ ἔργα δειλίαν, ἐλέγχων ἐ-
 πειράτο εἰκότως κατεγνωσμένῳ. ἀ-
 σκῶν τε ἐν καὶ θυμολόγων τὸν στρα-
 τῶν τε δὲ διέλειπεν, αὐτὸς τε ἐν ὁ-
 πλοῖς ὢν, καὶ τὸν στρατὸν αἰεὶ παρρη-
 μῶν. τότε τοίνυν τὸν γεφυρὸν ζεύξας,
 ἔμελλεν ὅτι Γερμανὸς διαβήσεσθαι.
 ὁ δὲ Μάγνος ἐλέγετο στρατιωτῶν ἕκ-
 ῳ ἰλίγας, ἀλλὰ τὸν ἐξοχωτάτους, καὶ
 μάλιστα τὸν τῶν φρεσὶν τῆς γεφυρᾶς
 καὶ τὸ ἐπιμέλειαν πεποιτημένους, ἀνα-
 πύσαι, καὶ τὸ διαβῆναι τὸν Μαξι-
 μῖνον, λύσαντας τὸν γεφυρὸν, προσδύ-
 ναι τοῖς Βαρβάροις, ἔχοντες ὑπαρχέσθαι
 αὐτῶν ἐπ' ἀνόδῳ. πλάττει γὰρ καὶ βά-
 ρει μίγνυται ὁ ποταμὸς ῥέων, ἀλα-
 τῶν αὐτῶν ἐρίετο, ὥστε νεῶν ὡσὺν
 ἐν τῇ πολέμῳ ὄχθαις, τῆς γεφυρᾶς
 λυθείσης. ἡ γὰρ τῆς διαβολῆς φήμη,
 τοιαύτη ἐγένετο, εἴτε ἀληθὴς ὑπάρ-
 ξατο, εἴτε ὑπὸ τῷ Μαξιμίνῳ συσκευ-
 ασθεῖσα. ἀκριβὲς δὲ εἰπεῖν ἔστιν ὅτι
 ἐπεὶ ἔμενον ἀνεξέλεγκτος. μῦτε

se Imperium transferrent. Con-
 filium autem hujuscemodi fuisse
 putatur. Pontem construxerat
 Maximinus supra flumen, qua
 adversus Germanos transiret.
 Ut enim primum summam re-
 rum suscepit, statim bellica fa-
 cinora affectavit: siquidem ob
 immanem corporis staturam,
 & militare robur, ac peritiam
 pugnandi ascitus ad Imperium,
 re ipsa famam confirmare at-
 que opinionem militum ten-
 debat: ut metum illum & con-
 ctationem Alexandri in præ-
 liis capeffendis jure improba-
 tam fuisse coargueret. Quare
 nihil sibi ad exercendos mili-
 tes reliqui faciebat: & cum
 ipse in armis assiduus erat, tum
 exercitum vehementer adhorta-
 batur. Sed tum constructo (ut
 diximus) ponte, transire in Ger-
 maniam statuerat. Cæterum
 Magnus haud sane paucis mili-
 tibus, sed qui virtute cæteros
 anteirent, atque iis potissimum,
 quibus custodia pontis curaque
 fuerat demandata, persuasisse di-
 cebatur, ut simul ac Maximi-
 nus in alteram ripam pervas-
 sisset, ponte abscisso, redituque
 intercluso, Barbaris eum prode-
 rent: siquidem tanta erat amnis
 illius profunditas ac latitudo, ut
 irremeabilis fore videretur, nul-
 lis præsertim navigiis in adver-
 sa ripa. Accusationis fama talis
 fuit, seu vera, seu à Maximino
 conficta. Non facile est autem
 quidquam certi dicere: quoni-
 am de illa inquisitio habita non

1 Porius ἰλίγας μὲν, vel στρατιωτῶν μὲν ἰλίγας. Steph.

fuit, nullo enim in iudicium vocato, nullique dato sui defendendi spatio, quosunque suspectos habebat, repente correptos immisericorditer interfecit.

III. Sed & militum Osrhoenorum defectio nonnulla oborta est. Nam cum magnopere indoluissent Alexandri necesse, ac forte fortuna in quendam ex illius amicis, cui nomen Quartino fuit, paulo ante è castris à Maximino dimissum incidissent; correptum atque retractantem, neque tale quippiam cogitantem ducem sibi delegerunt: purpuraque eum, prælatoque igni, (funestis scilicet honoribus) condecoratum, nihilque minus optantem, ad imperium protulerunt. Qui tamen haud diu post in tabernaculo dormiens, à contubernali quodam suo, & (ut credebatur) amico, per insidias occiditur. Macedoni nomen fuit, qui & antea Osrhoenis præfuerat, & nunc primus eisdem autor fuerat deficiendi à Maximino. Cumque nulla subesset odii aut inimicitiarum causa, tamen eum occidit quem ipsemet corripuerat, atque ad suscipiendum Imperium perpulerat. Sed enim magnopere tunc gratum se Maximino facturum putans, abscissum Quartino caput dono obtulit.

IV. Verum Maximinus, quamvis eo facinore lætus, gaudens-

γὰρ κρίσει πνὶ μεταδὲς, μήτε πολογία, πάντας ἕς ὑπώπτευν, αἰφνιδίως συναρπαδέντας, ἀφειδῶς ἐφόνευσεν.

γ'. Ἐγένετο δὲ τις καὶ Οσροηνῶν τοξοτῶν ὑπόστασις, οἱ πάντες ἀλγύντες ὅτι τῇ Αλεξάνδρῳ τελευτῇ, πετυχόντες ἑξ' ὑπὸ ὑπαφείας καὶ φίλων Αλεξάνδρῳ πνὶ, (ἡ Κ. ἀπὸ πνὶ δὲ ἦν ὄνομα, ὃν Μαξιμίνῳ ἐκπέμψας ἦν τῷ στρατῷ) ἀπάσαντες, ἄκοντα καὶ ἐδὲν αὐτοῦ δότα, στρατηγὸν αὐτῶν κατέστησαν πορφυρεὰ τε καὶ πυρὶ πομπεύοντα, ἐκείνοις πρῶτα, ἐκόσμησαν. ὅτι τῷ ἀρχὴν ἦγον, ἐπὶ βελόμην, ἐκείνῳ μὲν οὖν ἐν τῇ σκηνῇ καθεύδων, ἐπελευθερὶς νύκτωρ, αἰφνιδίως ἀνῆλθεν ὑπὸ τοῦ συναρπαδέντος, καὶ δόκοντες φίλου, ἑξ' οὗ τε Οσροηνῶν αὐτοῦ ἦν μέρους. (Μακεδὼν ἦν ὄνομα αὐτοῦ) καὶ τοῖς τῆς ἀρπαγῆς καὶ τῆς ὑποστάσεως ἀρχηγὸς καὶ ἐκείνῳ πνὶ Οσροηνῶν γὰρ μέρους. ὃς ἐδελίαν αἰτίαν ἔχων, οὔτε μίσους ἔχων, ἀπῆλθεν αὐτὸς ὃν ἤρπασε τε, καὶ ἀνέπεσεν αὐτὸν μέρους τε μεγάλα χαίρειναι τῷ Μαξιμίνῳ, τῷ κεφαλῇ δόπτεσθαι ἐκόμισεν.

δ'. Ο δὲ ἦδη μὲν ὅτι τῷ αὐτοῦ γῆ, σερπιδεὶς δὲ πολογίαι, ὡς ἔπει-

1 Consul Capitol. qui per omnes hujus conspirationis circumstantias eum Herod. consensit.

2 Jul. Cap. Titum nominat, nisi forte, ut Casaubono placet, vocaretur Titus Quartinus.

ἐκείνον μὲν, καὶ τοὶ μεγάλα ἐλπί-
ζοντα, καὶ δοκούντα ἀμοιβῆς ἐξαί-
ρετης τεύχεσθαι, ἀπέκλεινεν, ὥς καὶ
τῆς ὑποστάσεως γεγονότα ἀρχηγόν,
καὶ ἀποκλείναντα ὃν οὗτος ἄκοντα
ἀνέπεισεν, ἀπὸν τε γενόμενον πε-
ρὶ τὸν φίλον. τοιαῦτα μὲν δὴ π-
ρὶς αἰτίαι ἔπ' μᾶλλον εἰς τραχύ-
τητα καὶ ὀμότητα ἠκόνησαν πῶ-
τὲ Μαξιμίну ψυχῶν, καὶ περὶ τε-
ρον ἔτι πεφυκῶν. ἦν δὲ καὶ πῶ-
τ' ἴσιν φοβερώτατος, καὶ ἡ μέγιστος τὸ
σῶμα· ὥς μὴ ξαδίως αὐτῷ πῖνα
μήτε Ἑλλήνων ὅν' σωμασκούτων,
μήτε Βαρβάρων ὅν' μαχιμωτάτων
ἐξισυῖσθαι.

ἔ. Διοικήσας δὲ τὰ περὶ τὴν
μὲν, πάντα τε ἢ στρατὸν ἀναλα-
βών, καὶ ἀλγὰς ἀφ' ὧς πῶν γέρυ-
ραν, εἶχετο τῆς περὶ τὰς Γερμανὰς
μάχης. μέγα δὲ π' πλῆθος καὶ
χερδὸν ἅπασαν πῶν Ῥωμαίων δύ-
ναμιν σὺν ἑαυτῷ εἰσήγαγε, Μαν-
ρυσίων τε ἀκοντιστῶν ἀειθμῶν πάμ-
πλειστον καὶ τοξοτῶν, Οσσετώνων τε καὶ
Αρμενίων (ὧν ἦσαν οἱ μὲν ὑπὸ ἡγετοῖς,
οἱ δὲ, φίλοι καὶ σύμμαχοι) καὶ εἰ πῖνες
Παρδυαίων, ἢ χεῖμασι πειδέντες
καὶ αὐτομολήσαντες, ἢ ληφθέντες
αἰχμαλῶται, Ῥωμαίοις ἐδύλουον.
τὰ δὲ πλῆθη ταῦτα τῷ στρατῷ καὶ
περὶ τὸν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἡδύοιστο,
ἡγεμένη δὲ ὑπὸ τῷ Μαξιμίну, καὶ
εἰς πολέμικῶν ἀσκήσιν συσκευρόντο.
μάλιστα δὲ οἱ ἀκοντιστῶν καὶ οἱ τοξο-

que præreptum sibi hostem :
tamen illum, haud modica spe-
rantem, putantemque sibi in-
signem gratiam relatum iri, ex-
tremo supplicio affecit, ceu de-
fectionis autorem, interfecto-
remque ejus cui facinus invito
persuaserat, atque infidum ho-
mini quem antea pro amicissi-
mo habuisset. Hujusmodi igitur
causæ magis magisque animum
exasperabant Maximini, atque
ad sævitiam exacuebant, etiam
antea sua sponte crudelissimum.
Cæterum aspectu quoque erat
horrendus, vasto atque immani
corpore, ut nemo illi, vel ex-
ercitatissimorum Græcorum, vel
pugnacissimorum Barbarorum,
conferri possit.

V. His ita dispositis rebus,
collecto exercitu omni, ac pon-
te intrepide pertransito, bel-
lum Germanis intulit. Secuti
illum magna vis mortalium,
ac pene omnes Barbarorum
copiæ : ad hæc Mauri jacu-
latores, sagittarii que quamplu-
rimi. Præterea Osrhoeni &
Armenii : quorum hi Roma-
nis subjecti, illi in amicitiam
fuerant societatemque asciti :
tum si qui ex Parthis aut pe-
cunia conducti, aut transfu-
gæ, aut item capti bello, Ro-
manis serviebant. Hæc autem
multitudo coacta ab Alexan-
dro prius, aucta dein atque
exercita à Maximino fuerat.
Cæterum jaculatores, sagitta-
rii que gerendo adversus Ger-

manos bello magnopere idonei videntur: siquidem expediti hostem opprimunt incautum, facileque rursus in tutum se recipiunt. At vero Maximinus hostilem ingressus agrum, diu nemine qui resisteret invento (quippe omnes abscesserant Barbari) regionem illorum depopulabatur, maturis jam segetibus; vicisque omnes incendendos diripiendosque militibus tradebat. Sunt autem urbes ædificiaque illa maxime incendiis obnoxia. Rara enim apud Germanos strutura è lapide, ac lateribus coctilibus; densisque potius sylvis, quorum confixis coagmentatisque lignis, quædam quasi tabernacula ædificant. Igitur Maximinus in eam regionem grassatus, populatis segetibus, omnique pecore captivo militibus permisso, nullos adhuc hostes invenerat: siquidem campestres regiones, locaque ab arboribus pura deseruerant, atque intra sylvas & paludes delituerant, ut inde præliarentur, atque eruptionem in hostem facerent. Etenim densitas illa arborum sagittis jaculisque hostium allatura impedimentum, & paludum altitudo periculosa Romanis locorum ignaris; ipsis autem facilis expeditaque fore videbatur, non ignaris quæ usquam pervia, quæ invia, & genuum

τα πρὸς τὰς Γερμανῶν μάχας ὅτι
τῆς τοῦ δοκῶσι, ὁπλίζοντες τε αὐ-
τοῖς κέρως ἐπεσσομένους, καὶ ἀναχα-
ρῶντες ἐξείδους. γινόμενος δ' ἐν τῇ πε-
λειᾷ Μαξιμίνου, πολλὰ γὰρ
πῦλιν, ἐλὲν δὲ αὐτῷ ἀνδρῶν
ἀλλὰ τῷ Βαρβάρων ἀνακαχωρήσαντων
ἐδὴ τε ἐν πάσῃ τῇ χώρῃ, μάχῃ
τῷ ληϊῶν ἀκμαζόντων. τὰς τε κ-
μας ἐμπροσθεν, διαρπάξιν ἐδίδ-
τεν στρατῷ. ἐμαρμένον γάρ τὸ πᾶν
ὁπλημέλει τὰς τε πόλεις αὐτῶν, καὶ
ἐχέουσι, καὶ τὰς οἰκίσεις ἀπώσας, καὶ
δὼν μὲν γὰρ παρ' αὐτοῖς καὶ πλῆθος
ὁπλῶν σπάνιος. ὕλας δ' ἐν δένδρῳ, καὶ
δὲν ξύλων ὕψους ἐκλεινείας, συμ-
γινώσκοντες αὐτὰ καὶ ἀρμυζόντες, συ-
νοποιοῦνται. ὁ δὲ Μαξιμίνου ὁπλί-
μῳ ἡ περὶ τῆς χώρας, περὶ τῶν τε
περὶ τῆς χώρας καὶ λείας ἀπλάττειν
διδέσκει τὰς ἀγέλας τῶν στρατῶν
σφαιρῶν χαλκῶν. οἱ δ' ἑκατέρωθεν
τῷ πύλιν, καὶ εἰπνῆς ἦσαν χώρῃ
δένδρῳ, ἀνακαχωρήσαντες. ἐν δὲ τῇ
λαῖς ἐκρύπτοντο. οὗτοι τε τὰ ἐλ-
ετρίον, ὡς ἐκεῖ τὰς μάχας καὶ
τὰς ἐφόδους ποιοῖντο, τῆς συνεχῆς
τῆς φωνῆς ἀπαχολύσεως εἰς αὐτὰς
τὰ βέλη καὶ τὰ ἀκόντια τῶν πύ-
λιν. τῷ τε ἀρχιστράτῳ τῷ ἐλῶν, το-
μαίοις μὲν δὲ ἀγνοίαν τῷ τύπον ὅτι
σφαλῶς ἐσομένης. αὐτοῖς δὲ, δὲ
πνέοντες τῇ χώρῃ, ἐγνωκόσιν αὐτὰς
καὶ ἀντίτυπα τῷ τύπον, ἐς γόον

1 Per tria vel quatuor millia barbarici soli vicos incendit, vel quod verisimilius est, (ut ex vocero edici-

one Salmasius notat) per trecenta & quadringenta millia. Capitol.

βριχομήδους ἀλατρίχην ἔαδ' ἴναι. εἴσι
δὲ καὶ πρὸς τὸ νήχεσθαι ἐγγεγυμνα-
σμένοι, ἅτε μόνῳ λείψῳ τὰς ποτα-
μοῖς χρωόμενοι.

ς'. Πιεὶ ἐκείναι ἐν μάλιστ' αὖ
χωεῖα αἱ συμβολαὶ ἐγίνοντο. ¹ Ἐνθα
καὶ γενναυότατα αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τῆ
μάχης ἤρξεν. ὅππ' ἂν πινε ἔλει με-
ρίσῃ, ὅπ' ἂν μὴ Γερμανῶν ἐς αὐτὸ ἀ-
ναχωρέντων εἰς φυλὴν, εἰς δ' ἰωξίν
δὲ Ρωμαίων ἐπεισελθεῖν ὀκνέντων,
πρῶτον ὁ Μαξιμῖνον ἅμα τῷ
ἵππῳ ἐμβάλων εἰς τὸ ἔλθ', καί τοι
ὑπὸ ῥασέρα τῷ ἵππῳ βριχομήδης,
τὸς ἀνδρισώτας ἐφόρυσσε βαρβάρους,
ὥς τὸν λοιπὸν στρατὸν αἰδέεσθαι
πρὸς ἀνὰ μαχόμενον ὑπὸ αὐτῶν
βασιλέα, τολμήσαι τε καὶ τοῖς ἑ-
λισσιν ἐπεισελθεῖν. πολὺ δὲ π' ἡ πό-
διον ἐκατέρωθεν πεισῆν, καὶ Ρω-
μαίων μὲν, ὅπ' ἂν βαρβάρων χεῖρὸν
τῷ τότε παρῆσαν δυνάμειν, ἀει-
σεύοντο αὐτῷ ὥς τό, τε ἔλθ' σω-
μάτων πληρωθῆναι, τῷ τε λί-
μνῳ αἵματι κεραδεῖσαν, πειζομα-
χῶντι στρατῷ ναυμαχίας ὅπ' ἴναι πα-
ραχρῆν.

ζ'. Ταύτῳ τῷ μάχῳ, καὶ τῷ
ἀεισεῖαν αὐτῷ, ἔ μόνον ἀλ' ῥα μα-
μάτων τῇ τε συκλήτῳ καὶ τῷ δή-
μῳ ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ ῥα φῆναι κε-
λεύσας, μεγίστης εἰκόσιν ἀνέθηκε
πρὸ τῆ βουλευθείας· ἵνα μὴ μόνον
ἀκούειν τὰ γυμνάσια, ἀλλὰ καὶ βλέ-

tenus quotidie per illas discur-
fantibus. Sunt autem Germa-
ni peritissimi natandi, ut qui
tantummodo in fluminibus la-
ventur.

VI. In hujuscemodi igitur lo-
cis pugna inita, ubi etiam Im-
perator ipse Romanus fortissi-
me praelium inchoavit. Nam
cum ad ingentem quandam va-
stamque paludem ventum es-
set, intra quam Germani fuga
se receperant, verentibus Ro-
manis eodem hostes insequi,
primus Maximinus equo palu-
dem ingressus, cum quidem e-
tiam supra alvum equus vora-
gine hauriretur, magna vi re-
pugnantes Barbaros contrucida-
vit. Quare exercitus reliquus
pudore instinctus, ne prodere
pugnantem pro se Imperato-
rem videretur, ausus & ipse est
paludem ingredi, multique u-
trinque ceciderunt; ira tamen
ut nullus pene Barbarorum fu-
erit reliquus, dimicante insi-
gniter Romano principe. Quare
& stagnum cadaveribus opple-
tum, & palus sanguine confusa,
pedestris praelii navalem faciem
præferibat.

VII. Hanc igitur pugnam,
suaque ipsius fortia facinora,
non solum per literas Senatui
populoque Romano significa-
vit; sed etiam depictam maxi-
mis imaginibus ante curiam
publicavit: ut non tam audire
quæ gesta forent, quam etiam

¹ Ipse propria manu semper forti-
ter fecit, principemque decere pericu-

loisissimis semper locis se ingerere aie-
bat. Jul. Capitol.

subjicere oculis Romani possent. Eam tabulam deinde una cum reliquis illius honoribus Senatus fustulit. Fuere item alia praelia, quibus omnibus ipse manu pugnam capeffens, ac fortissime dimicans exsplendescibat. Multisque captivis, atque ingenti abacta praeda, instante hyeme in Pannoniam reversus est: intraque urbem Sirmium, quæ maxima omnium ejus regionis habetur, in hybernis agens, ad vernam sese expeditionem comparabat: identidem minitans, id quod etiam præstiturus videbatur, excisurum subacturumque Oceano tenus omnes Germaniæ barbaras nationes.

VIII. Talis utique fuit in bellicis negotiis: maximam rebus gestis claritudinem adepturus, nisi gravior multo suis ac truculentior, quam ipsis fuisset hostibus. Quid enim proderat Barbaros interimere, si longe plures in ipsa urbe Roma, subjectisque nationibus cædes edebantur? Quid prædam aut captivos abactos, si suis fortunis Romanæ ditionis mortales quotidie despoliabantur? Quippe omnis non modo libertas, sed instigatio quoque delatoribus permiffa, ut circumvenire quos vellent, renovareque etiam (si ita usus posceret) usque à progenitoribus ignota atque indeprehenfa ad eam diem crimina liceret. Neque sane delicti

πην ἔχονσι Ρωμαῖοι. ὃ δὲ εἰκοσι ὕστερον καθεῖλεν ἢ σύγκλητος μὲν τῶν λοιπῶν αὐτῷ πρῶτον. γινώσκει δὲ καὶ ἕτεροι συμβολαί, ἐν αἷς ὡς αὐτῶν γὼς τε καὶ αὐτόχειρ τῇ μάχῃ, ἀεισεύων τε πάντα χεῖρ ἐπηνείτο. πολλὰς δὲ χειρωτάμνους αὐτῶν αἰχμαλώτους, καὶ λείαν ἀπειλάσας, χειμῶν ἥδη καὶ ἀλαμβάνοντος, ἐπανήλθεν εἰς Παίονας ἐν τῇ Σιρμίου διατείλαν τῇ μεγίστῃ ἐκεῖ πόλει δοκῶσιν, τὰ παρὲς τῆς εἰσοδῶν εἰς τὸ ἔαρ παρὰ σκευάζετο. ἡπείλει γάρ (καὶ ποιεῖσιν ἑμελλῖν) ἐκκόψειν τε καὶ ὑποτάξειν τὰ μέγιστα Ὀκεανὸς Γερμανῶν ἔθνη βάρβαρα.

ἦ. Τὰ μὲν οὖν πολεμικὰ παύσονται ἢ καὶ εἰς ὀξὺν ἤρῃσιν ἢ παρὰ αὐτῶν, εἰ μὴ τοῖς ἀκείνοις καὶ τοῖς ὑποκρίνοισι βαρύτερος ἐγγίνοι καὶ φοβερώτερος. τί γὰρ ἢ ὄφρα Βαρβάρων ἀναιρεμῶν, πλεονων γενομένων φόνων ἐν αὐτῇ τῇ Πρώμῃ καὶ τοῖς ὑποκρίνοισι ἔθνεσιν; ἡ λείας αἰχμαλώτους ἀπάγειν ἥδη ἡ χερῶν, γυμνῶντα καὶ τὰς ὑσῖας ἀφαιρέμῶν ἥδη οἰκείων; ἀνείσις πὶ γὰρ πᾶσα, μᾶλλον δὲ καὶ παρὰ κλησὶς δέδοτο συκοφάνταις, εἰς τὸ ἐπιδράζειν καὶ κινεῖν παρὰ γίματα παρὰ γονικά, εἰ τύχοι, καὶ ἀγνοῦσα καὶ ἀνεξέλεγκτα. μόνον τέ τις κληδὸς εἰς διχαστήριον ὑπὸ συκοφάνταις, εὐδείως ἡπλημύθη ἀπῆι, καὶ ἥδη

1 Ferus moribus, asper, superbus, denique sine judicio, sine accusatione omnes interemit, omnium bona su-

stulit, & plus 4 millibus hominum occisis se satiare non potuit. Jul.

ὑπαρχόντων πάντων σερνηθεῖς. ἐ-
 χέσης γὺν ἡμέρας ὡς ἰδεῖν τὰς
 ἐχθρὰς πλεωσαστάτας, τῆς ὀπίσθης με-
 ταστῆντας. ποσούτη τις ὡς τῆς τυ-
 ραννίδος ἢ φιλοχρηματία, ὅτι προ-
 φάσει τῆς αὐτῆς στρατιώτας χρη-
 μάτων συνεχὲς χρημίας. ἦν δὲ
 καὶ τοῖς ὡς κέρθῃ ἐς διαβολὰς,
 ἡλικίας τε καὶ ἀξιώματ' ἀρειδῶς
 ἔχων. πλείους γὺν ἦν ἔδνη καὶ
 στρατόπεδα πεπιτευμένων, μετὰ ὑ-
 πατείας πηλῶ, ἢ εὐδῶν ὅτι προ-
 παίοις προσηγορεύων, ἐκ μικρὰς
 καὶ εὐτελοῦς διαβολῆς ἀναρπάσας
 ἐποίει. καὶ ἐκέλευσε τε ἀνὰ ὑψη-
 λείας μόνους ὀχήμασιν ὀηπιδέν-
 τας, ἀγέσθαι νύκτωρ καὶ μὴ ἡμέ-
 ραν ὀδεύοντας, ἐξ ἀνατολῶν ἢ δύ-
 σσεως, εἰ τύχοι, ἀπὸ τε μεσημ-
 βείας, εἰς Παιόνας ἐνθα διέτριβε.
 σκύλας δὲ καὶ ὑβείσας, φρυγῆς ἢ
 θανατότοις ἐζημίω. ἐς ὅσον μὴ οὐ
 τὰς κατ' ἓνα ταῦτα ἐπεσπῆτο, καὶ
 μέχρις οἰκείων ἔμεινεν ἢ συμφορὰ,
 ἢ πάνυ τι τοῖς δήμοις ἦν πό-
 λεων ἢ τοῖς ἔθνεσι διέφερε· τὰ γὰρ
 ἦν ὑδαμονεῖν δεικνύων ἢ πλε-
 οίων πλάσματα πρὸς ἦν ὄχλων
 ἢ μόνον ἀμελεῖται, ἀλλὰ πινὰς ἢ
 χαλκήδων καὶ φαύλων ἔσθ' ὅτε καὶ εὐ-
 φραίνει, φθόνῳ ἦν χρητῶν καὶ εὐ-
 τυχόντων.

δ'. Ἐπεὶ δὲ ὁ Μαξιμῖν' ὅ-
 τος πλείους ἦν ἐνδοξῶν οἰκων
 ἐς πηνίαν περὶσσεύσας, αὐτὸς δὲ μι-
 κρὰ καὶ ὀλίγα, ἐπὶ ἀντάρκει τῇ
 αὐτῇ βελήσσει ὤρετο, μετῆλθεν ὅτι

alicujus quispiam arcessebatur,
 quin idem continuo reus pe-
 rageretur, ac censu fortunisque
 omnibus expelleretur. Itaque
 quotidie cerneret, qui pridie o-
 pulentissimi fuissent, eos nunc
 emendicare stipem. Tanta vi-
 delicet tyrannidis avaritia ince-
 ferat, assiduas erga milites largi-
 tiones obtendentis. Erant præ-
 terea illius aures omnibus ca-
 lumniis patulæ, sic ut nullius vel
 ætatis, vel dignitatis rationem
 haberet. Igitur complures exer-
 citibus aut provinciis præposi-
 tos, consulares, triumphalesque
 viros, levissima tenuissimaque
 calumnia attactos, corripere de
 improvviso jubebat, ac sine ullis
 ministeriis solos vehiculis im-
 positos, die noctuque iter facere
 ab Oriente aut Occidente, si ita
 cecidisset, aut à Meridie in Pan-
 noniam usque, in qua tunc ipse
 morabatur. Dein spoliatus, om-
 nique ignominia affectos, exi-
 lio vel morte puniebat. Quam-
 diu igitur unus aut alter talia
 patiebantur, neque ea calamitas
 extra ipsorum familiam egredi-
 ebatur, non sane magnopere po-
 pulorum gentiumque interesse
 videbatur: siquidem beatorum
 divitumque res adversæ, non so-
 lum à plebe negliguntur, sed
 eis nonnulli etiam pravo ma-
 lignoque ingenio, ob invidiam
 scilicet potentiorum atque feli-
 cium, delectantur.

IX. Postquam autem Maxi-
 minus plurimas illustrium vi-
 rorum familias ad egestatem re-
 degit, leviora jam illa ac mi-
 nora ducens, quam ut ipsius cu-
 piditati satisfacerent, animum
 ad

ad publicas opes transtulit. Igitur quæcunque pecuniæ civiles, aut ad publicam annonam repositæ, aut in plebem dividendæ supererant, tum quæ theatris ac celebritatibus serviebant, universas sibi adjudicavit. Ad hæc templorum omnium donaria, statuarumque deorum, heroumque honores, tum quicquid publici operis aut civilis ornamenti, aut materiæ denique fuit nummis idoneæ conficiendis, omnia pariter ignibus conflabantur. Quæ res in primis animos multitudinis exulceravit, quasque luctum publicum effecit, cum citra pugnam atque arma quasi oppugnationi esse urbs obnoxia videretur: sic ut quidam è populo contra resistere, templaque ausi tueri, etiam cadere ante aras deorum immortalium, quam spectare patriæ spolia præoptaverint. Hinc itaque potissimum per urbes atque nationes popularium animi intumuerant, ac nec milites quoque satis æquo animo ferebant, exprobrantibus invidiose confanguineis atque domesticis, & ipsorum culpa talia patrare Maximinum dictitantibus. Huiuscemodi igitur causæ minimè profecto leves, ad odium ac defectionem populos proritabant. Cæterum, votis tantummodo agebant, læsa implorantes numina; nullo scilicet audente profiteri se vindicem: donec exacto Imperii triennio, exigua levique occasione (quales sunt tyrannidis lapsus) primo arma sumpserunt, rebellarentque Afri; tali causa.

τὰ δημόσια, καὶ ἔπειτα ἦν χρηματὰ πολιτικὰ εἰς εὐδωρίας νομας ἤβ' πολιτῶν ἀπορριζώματα, ἢ τὴν διὰ τῶν ἡ πανηγύρεσιν ἀνακαταστήματα, εἰς ἑαυτὸν μεταῖναι τὰ ἀναθήματα, διῶν τε ἀγαθὰ ματὰ, καὶ ἡρώων τιμὰς, καὶ ἡ πρὸς ἦν κόσμῳ δημοσίων ἔργων, ἡ καλλωπισματῶν πόλεις, ἡ ὕλη νόμισμα ποιῆσαι διωαμύνης, πᾶν ἔχωνεύτο. ὅπερ καὶ μάλιστ' αὐτῶν δήμες ἐλύπησε· πένθ' αὖτε δὴ μόσον ἐνεποίησε δίχα μάχης, ἡ ἀνὰ ὅπλων, ὅφιν πολιτορίας, ἡ πιναις ἤβ' δημοτῶν καὶ χειρὰς ἀναπιδεῖναι, καὶ τὸς νεῶς φρουρῶν ἐτοίμως τε ἔχεν, πρὸς τὴν ἀναρριπύοντας πρὸς ἤβ' βωμῶν πρὸς, ἡ σκῦλα ἤβ' πατείδων ἰδεῖν. ἡ τιθέντων δὴ καὶ μάλιστ' ἀπὸ πόλεις καὶ κατὰ ἔθνη διοίδια ἤβ' ὄχλων αἱ ψυχαί. ἀπηρεσύναντο τε καὶ οἱ στρατιῶται τοῖς πρὸς μύθοις, ὀνειδιζόντων αὐτοῖς ὀπρῶνως συσφύων τε καὶ οἰκείων, ὡς δὴ δι' αὐτὸς ταῦτα πράττοντο τῷ Μαξιμίνῳ. αἰτίαι μὲν δὴ ταῦτα ταῦτα ἦν γὰρ ἄλογοι, εἰς μὲν καὶ ἀπόστασιν τὸς ὄχλους παρῶντων καὶ πάντες μὲν εὐχοντο, καὶ διὰ τὸς ἀδικημάτων ἐπιτάλουν, ἀρῶνται δὲ ἐδὲις ἐτόλμα· ἔς τε συμπεληρυμένους αὐτῶν πρὸς τὸς βασιλεῖας, ἐκ μικρῶς καὶ εὐτελῶς πρὸς σίας (οἷα πυρρανίδ' ἀφάλαμα) πρὸς τοῖς ὅπλα ἐκίνησαν, ἔς τε ἀπὸσιν εὐσαδῶς ὁρμησαν Λίβους, ἐξ αὐτῶν τῶν τοῖς.

Σ'. Επιστρέφοντες τις τῆς Καρχη-
δονίας χώρας τραχύτατα, καὶ μετὰ
πάσης ὀμότητος, καταδίκης τε ἐποι-
εῖτο, καὶ χρημάτων ἐσπεύζεις, βα-
λόμενος εὐδοκίμειν παρὰ τῷ Μα-
ξιμίῳ. ἐκείνός τε γὰρ ὅς ἦδ' αἰ-
μύζοντος τῇ ἑαυτὲ γνώμῃ ἐπέλε-
γτο· οἱ τε ὡρεσθέντες ἤ ταμίης τό-
τε, εἰ καὶ σπανίως χρῆσθαι ἐμπειρίω-
κεσαν, τὸν τε κίνδυνον πρὸς πῶν ἔ-
χοντες, καὶ ἥ ἐκείνους φιλοχρηματῆσαν
εἰδότες, ἀκοντες ὅμως τὰς λοιπὰς
ἐμμεντο. ὁ τοίνυν καὶ τῷ Λιβύῳ
ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῖς τε ἄλλοις βιαιῶς
προσέφερετο, καὶ νεανίσκους τινὰς ἡδὲ
παρ' ἐκείνοις εὖ γεγονότων καὶ πλε-
σίων, καταδίκης ὡς ἐβόλων, ἐσ-
πεύζειν τὰ χρήματα εὐδίας ἐπει-
εῖτο, πατρῶων τε καὶ παρονομαζόντων ἑ-
σιῶν αὐτὰς ἀφαρτεῖσθαι. ἐφ' οἷς ἀλ-
γίσαντες οἱ νεανίσκοι, τὰ μὲν χρέ-
ματα αὐτῷ λησθέντων ὑπέχοντο,
ἡμερῶν αὐτῶν αἰτήσαντες ἄνεσιν· συ-
μοσίαν δὲ ποιησάμενοι, πάντας τε
ὅς ἦδ' ἔσαν ἢ πεποιθότας π. δεινὸν,
ἢ παρὲν δειδωκότας, ἀναπέσαντες,
καλούμεσι νύκτωρ κατελθεῖν τὰς ἐκ τῆς
ἡμέρας νεανίσκους, ξύλα τε καὶ πελέκεις
ἐπὶ τῷ ποταμῷ. οἱ δὲ, πεισθέντες καλούμεσι
τοῖς δεσπότης, ὡς ἡδὲ ἔω συνηλθόντων
ὅς ἦδ' ἔσαν, κρύπτοντες ὑπὸ τῆς ἐσπῆ-
ρας αὐτοὺς ἀποχεύειν πολέμους ὅ-
πλα. μέγα δὲ τι πλῆθος ἡθροίσθη. φύ-
σιν γὰρ πολυάνθρωπος ἔσται ἡ Λιβύη
πολλὰς εἶχε τὰς ἢ γὰρ γεωργῶντας.
ἅμα δὲ τῷ ὡς ἀδραμεῖν τὸ ὡς ἀδ-
ριον, προσελθόντες οἱ νεανίσκοι, τὸ μὲν
ἐλθόντες τῆς οἰκίας καλούμεσι αὐτοῖς

X. Administabat quidam
Carthaginensem regionem a-
cerbissime, & cum omni sæ-
vitia damnabat iudicio, atque
pecunias exigebat: quod bene
audire apud Maximinum vel-
let: siquidem Maximinus quos
animo suo convenientes no-
rat, eos deligebat: & qui æ-
rario tunc præerant, etiam si
viri probi essent, (quod raro
contingebat) tamen & ipsi, pe-
riculum ante oculos habentes,
& illius avaritiam scientes,
cæteros, licet inviti, imi-
tabantur. Ille quidem procura-
tor Africæ, cum in alios vio-
lencia utebatur, tum vero ab a-
dolescentibus quibusdam nobi-
libus atque opulentis damna-
tione circumventis, statim exi-
gere pecunias intenderat, patri-
monioque illos & avitis bo-
nis exuere. Quibus rebus ex-
acerbati adolescentes pecuniam
quidem se daturos pollicentur,
petito trium dierum spacio:
conspirantesque interim in u-
num, quicumque grave aliquid
vel passi fuerant, vel passuros
metuebant, jubent nocte ex a-
gris juventutem cum fustibus
ac securibus adesse. Illi do-
minorum imperia exequentes,
venere ante lucem universi in
urbem, celantes sub vestibus
arma, quæ cuique tumultuaria
se obtulerant. Magna vero vis
mortalium confluxere: siqui-
dem fecundissima hominum A-
frica, plurimos tunc etiam a-
grorum cultores habebat. Ut
autem dies jam illuxit, ju-
bent adolescentes pone sequi
servorum suorum gregem, tan-
quam

quam si è reliqua essent populi multitudine : neque tamen arma proferre prius, aut vim facere, quam ubi aliquos aut è militibus aut è populo viderint irruere contra se, atque ire ultum facinus quod gesturi mox essent. Ipsi, reconditis intra finum pugionibus, adeunt procuratorem, tanquam cum eo de perfolvendis pecuniis acturi, continuoque nihil tale suspicantem, neci dedunt. Ibi, exertantibus gladios illius militibus, atque ire ultum volentibus, repente agrestes cum fustibus ac securibus occurrunt : fortiterque pro dominis pugnantes : facile omnes in fugam vertunt. Ad hunc modum negotio succedente, juvenes, desperatis semel rebus, unam sibi reliquam salutem fore arbitrati, si patratum nuper facinus majore aliquo facinore cumlarent, statuunt in communionem periculi rectorem provinciae assumere, ac populos ad defectionem sollicitare. Quod optari jam pridem ab universis cognoverant, Maximini odio ; sed metu prohiberi. Igitur cum omni multitudine, nocte intempesta domum proconsulis petunt. Is Gordianus fuit ; proconsulatum sortitus eum, cum annum ageret circiter octogesimum : multarumque ante provinciarum fuerat rector, atque in maximis spectatus negotiis. Quocirca facile susceptum iri ab illo Imperium existimabant, quasi fastigium aliquod superiorum di-

ἐπεσθαι, ὡς ὄντας μέγας τῶν λοιπῶν ὄχλῳ προσάξαντες τότε ἀπαχθῆναι αὐτοὺς ἐπεσον ὅπλα, καὶ γενναίως ἀνδισθῆναι, εἴτινες ἢ στρατιωτῶν δημοτῶν αὐτοῖς ὁπλοῖεν ἐκδικοί ηὐτοῖς γεννησιμὴς ἔργα. αὐτοὶ δὲ λαβόντες ἐλχειρίδια ὑποκόλπα, προέβασαν τῷ ὁπληστῇ, ὡς εἴη πρὸς τὴν ἀποδόσεως τῶν χρημάτων διαλεχόμενοι. ἀποσπέντες τε αἰφνιδίως, καὶ προσδοκῶντα πᾶσαντες φονεύσαντες. τῷ δὲ πρὸς αὐτὸν στρατιωτῶν γυναικῶν τὰ ξίφη, τῷ τε φόνῳ ἐπεξελθεῖν θιρόντων, οἱ ἐκ τῶν ἀρχῶν κατελλυόμενοι, προσαλλόμενοι τῷ τῷ ξύλῳ καὶ τῶν πελέκει, ὑπερμαχόμενοι τῷ δεσποτῶν, τῶν ἀνδισθῶν ἐξιδίως ἐπείσαντο. ἔπειτα δὲ προσηλάσαντο τῷ ἔργῳ, οἱ νεανίσκοι καὶ παῖδες ἐν ἀπογνώσει γινόμενοι, μόνον ἠδέσαν ἐστυοῖς σωτηρίαν ὑπάρχουσαν εἰς τὰ τολμηθέντα αὐτοῖς ἀνέχουσαν ἔργοις μεῖζοσι, καὶ κοινωνὸν τοῦ κυρίου τὸν ἡγούμενον τῷ εἶναι πρὸς λαβόντες, πᾶν τε τὸ εἶναι ἀναπαύσασθαι εἰς ἀποστασιν. ὅπερ ἠδέσαν πᾶσαι μὴ εὐχεσθαι, μῶσαι Μαξιμίνῳ, φόβῳ δὲ κωλύεσθαι. σὺν πάντων τοίνυν πρὸς πλῆθει, ἥδη μεταστροφῆς ἡμέρας ὁπίασιν ὅτι τῷ τοῦ ἀνδραγαθίου οἰκίαν. Γοργιδιανὸς μὲν ἡ ὄνομα, κλήρω μὲν τῷ ἀνδραγαθίῳ λαχὼν, παρὲς οὗτος δὲ, εἰς ἔτος ἥδη πρὸς πεντήκοντα ἔτη ἡλικίας πολλῶν δὲ πρὸς τὸν ἀρξάμενον, ἐν τε παρὰ ξίφει μετρίως ἐξετασθεῖς. ὅθεν αὐτὸν τε ἠδὲως ὑποδείξασθαι τῷ ἀρχῇ ὡς οἶο, ὡς

κορυφαῖον τίλθ' ἥν' ἀνέστησαν
 πρῶτον· τίλθ' τε σύγκλητον καὶ
 τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἀσμένως δέ-
 ξαντες ἀνδρα εἷς γεγονότα, καὶ
 ἐκ πολλῶν ἡγεμονίων, ὥσπερ κατ'
 ἀκολουθίαν, ὅπῃ τούτῳ ἐλθόντα.

ια'. Σωζέσθαι δὲ ἐκείνης τῆς ἡ-
 μέρας ἥς ταῦτα ἐπεσφίετο, οἱκοί
 τὸν Γορδιανὸν διατελεῖν ἡσυχάζον-
 τα, δεδοκῶτα τοῖς χαμάρτοις ἀ-
 νάπαυλαν, ἀργίαν τε ἣν πρῶτον
 οἱ δὲ νεανίσκοι, ξιφῆρεις, σὺν παν-
 τὶ τῷ πλήθει βιασάμενοι τὰς ταῖς
 αὐλίας ἐφεσώτας, εἰσπηδίσαντες,
 καταλαμβάνουσιν αὐτὸν ὅπῃ πινθ'
 σκιμποδίου ἀναπαυόμενον· περὶ αὐ-
 τὸν δὲ, χλαμύδι περιεσφύζοντες
 λαοί, σεβασμίοις τε τιμαῖς προσ-
 αγορεύουσιν. ὁ δὲ τῷ παρὰ δόξῃ τῇ
 πρῶτῃ ἐκπλαγείς, ἐνέδραν καὶ
 συσκόλῳ ἐξ ὀπίσθης καθ' ἑαυτὸν
 νομίζων, εἰς αὐτὸν σκιμποδίου
 εἰς γλῶσσαν ἐαυτοῦ, εἶδεν φερόμενον
 γέροντα μὴδὲν αὐτὰς ἀδικήσαν-
 τος, σώζειν δὲ ἣν πῖπτον καὶ ἣν εὐ-
 νοίαν τῷ βασιλεύοντι. ἐπεὶ δὲ οἱ
 μὲν ξιφῆρεις ἐνέκειντο, ἐκείνῳ δὲ ὑπὸ
 δέους καὶ ἀγνοίας ἐκ ἡδὲ τὸ πε-
 πρῶτον, ἔδωκε τὸ ἥν παράσης τύχης
 αἶπον· εἰς ἣν νεανίσκων, ὅς ἦν αὐ-
 τῶν ἥμισυ καὶ διωδάμει λόγων προσ-
 χῶν, τὰς λοιπὰς καταστράτας, ἡσυχ-
 αζέειν τε προστάξας, ἔχων πρὸς κα-
 πὸν τίλθ' δεξιάν, ἐλαξε πρὸς αὐτὸν
 τοιάδε.

ιβ'. Δύο κινδύνων προκειμένων,
 ἥν' ἑλπίσιν παρὸντος, ἥν' δὲ μέλλοντος καὶ
 ἥν' ἡδὴ περὶ δόξης, ἥν' δὲ ἐν ἀμφι-
 ποταμῷ.

gnitatum: Senatuique & po-
 pulo Romano gratum futurum
 principem, qui præterquam
 quod erat illustri ortus genere,
 etiam per præfecturas plurimas,
 quasi per gradus quosdam ad
 Imperii culmen ascendisset.

XI. Evenit autem, ut quo
 die hæc agebantur, domi Gor-
 dianus resideret, dilatis labori-
 bus, omnique actu rerum sus-
 penso. Igitur adolescentes, cum
 gladiis, magna stipante multi-
 tudine, perturbatis janitoribus,
 impetum in ædes faciunt, e-
 umque supra grabbatum requi-
 escentem offendunt: circum-
 fusique, senem purpura indu-
 unt, atque Augustalibus hono-
 ribus consalutant. Ille, re su-
 bita exterritus, infidiasque &
 dolum in se compositum ra-
 tus, dejicit humi se ex grab-
 bato, obsecrans parcerent seni,
 à quo nihil injuriarum acce-
 pissent; fidemque principi, &
 benevolentiam servarent. In-
 stantibus autem illis, ac nudos
 manu gladios tenentibus, cum
 partim metu, partim ignora-
 tione, haudquaquam sciret Gor-
 dianus quid sibi ea res velleret,
 quæque subitæ fortunæ causa
 foret; unus è numero adole-
 scentum, qui & nobilitate &
 facundia cæteros anteiret, re-
 liquis tacere & paulisper qui-
 escere iussis, dextra capulum
 tenens, in hanc sententiam ver-
 ba fecit.

XII. E duobus periculis,
 quorum alterum præsens ma-
 nifestumque, alterum futurum
 forsitan, dubiique eventus, eli-
 gendum

gendum tibi hodie alterutrum est: ut aut nos teque una servēs, & spem meliorem, qua omnes freti sumus, amplectaris; aut jam jam nostris manibus intereas. Quod si potiora malueris, multa ad spem bonam viatica sunt. Quippe invisum omnibus Maximinum, pestem illam crudelissimæ tyrannidis tolles, vitamque antehac præclare tibi actam, illustri gloria cumulabis, maximosque à Senatu P. Q. R. honores ac sempiternam laudem nancisceris. Sin vero abnueris, ac nobiscum conspirare pernegaveris, jam jam te hic obtruncabimus, atque ipsi quoque (si oportuerit) occiso, tibi immoriemur. Facinus namque ausi sumus quod majori desperatione eget. Jacet enim tyrannidis minister, luitque pœnas crudelitatis, nostris nunc nuper manibus interemptus. Quapropter si confenseris nobiscum, atque in partem periculorum accesseris, cum ipse honorem Imperii consequeris, tum quod nos facinus perpetravimus, laude magis quam supplicio dignum reputabitur.

XI Id. Dum hæc loquitur adolescens, impatiens moræ cætera multitudo, cum quidem eodem jam civitas universa, re vulgata, concurrisset, Gordianum unanimis Augustum appellant. Ille, quamvis recusaret, ac senectutem obtenderet, tamen suapte natura gloriæ avidior, haud ægre tandem honorem suscepit: malens futurum dein, quam præfens jam periculum

βόλῃ τύχῃ· ἐλέσθαι σε δεῖ σήμερον σώζεσθαι μετ' ἡμῶν, καὶ πείθεσθαι σεαυτὸν ἐλπίδι καλλίῳ, ἢ πάντες πεπνεύχαμεν, ἢ τεθνήσκῃ ἡδὴ πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν ἐν ταῖς ἐχρήντα ἔλοιο, πολλὰ τὰ ἐρόδια καὶ ἀγαθὰς ἐλπίδας· τό, τε Μαξιμίνῳ πᾶσι μῖσθον, πᾶσι τε περὶ τὴν ῥαννίδον ὁμῆς ἀπαλλάξῃς, καὶ ἐν ταῖς προσηγορίαις πράξεσιν ἐνδοκίμησῃς· ἐν τε συκλήτῳ καὶ τῷ Ρωμαίων δήμῳ γνώσῃς ἐκ ἀσπασθῆναι καὶ τιμὴν ἐνδοξοῦ ἀεὶ ἀναιρεῖσθαι σοι, καὶ μὴ συμπνεύσαντι ἡμῶν, τὴν μερὸν τέλῃ ὁπκείσεται. ἀπὸ μεθὰ δὲ καὶ αὐτοῖς, εἰ δέοι, παραπολέσαντες. ἔργον γάρ ἡμῶν τὸ λυμῆται μείζοντος ἀπογνώσεως ἀβύσσου. καίτοι γάρ ὁ τῆς τυραννίδος ὑπερέτης, καὶ δίχως ὁμῆς πητῇ παρέχε, φοναδίαις ὑπὸ ἡμῶν. ἐφ' οἷς καὶ μὲν ἡμῶν συνάγῃ, καὶ κοινῶς οὗ καὶ κινδυνώσῃ, αὐτὸς τε τῆς ἐν βασιλείᾳ πῶς ἀπολαύσεις, τό, τε ἡμῶν πρὸς κείμηνον ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ ἐκολαθήσεται.

γ'. Τοιαῦτά· πᾶσι λέγοντος τοῦ νεανίσκου, ἐκ ἀναρχήμων τὴν λοιπὸν πλῆθιν, σωδραμόντων ὅτι καὶ πάντων τῇ κατὰ τὴν πλῆθιν, ἐπειδὴ διεφύττειν ἢ φῆμι, σεβαστὸν Γορδιανὸν ἀναγορεύει. παραιτέμεν δὲ, καὶ γῆρας προῖχον μὲν ἐκείνῳ, ἄλλως δὲ, φιλοδοξῶν, ὅτι δὲ ἀνδρὸς ὑπέστη· ἐλόμενῳ μᾶλλον ἢ μᾶλλον τὰ κίνδυνον ἢ

παρῶν

παρόντα· ἐν τε γὰρ ἐξάτω ἔ-
πάνυ π δεινὸν νομίζων, εἰ δέοι
ἐν βασιλικῇς πιαῖς καὶ τελευτῇ-
σαι. πᾶν δὴ τὸ Λιβύων ἔδνθ' εὐ-
δέως ἐλεδύνητο, καὶ τὰς μὲν τοῦ
Μαξιμίνου πιαῖς κατήρουν, εἰκόσι
δὲ καὶ ἀνδριάσι Γορδιανοῦ τὰς πό-
λεως ἐκόσμου, τοῦ τε κυεῖφ αὐ-
τῷ ὀνόματι προδέντες, Αφρικανὸν
ἐκάλεσαν ἀφ' ἑαυτῶν. ἔτω γὰρ Λί-
βυες ὑπὸ μεσημβρίαν τῇ Ρωμαίων
φωνῇ καλῶνται.

ιδ'. Ο δὲ Γορδιανὸς ἐνδιατεί-
χας τῇ Θύρῳ, ἐνθα ταῦτα ἐ-
πράχθη, ἡμερῶν τινῶν, ἥδη φέρων
βασιλέως ὄνομα καὶ ἡμίμα, ἀπά-
ρας τε τῇ Θύρῃ, εἰς τὴν Καρχηδονα
ἡπείχθη, ὡς ἦδει μερίδιω τε ἔταν
καὶ πολυάνθρωπον, ἔν' ὥσπερ ἐν Ρώμῃ
πάντα πράττει. ἡ γὰρ πόλις ἐκεῖνη,
καὶ δυνάμει χρημάτων καὶ πλῆθει τῶν
κατοικούντων, καὶ μεγέθει, μόνῃς Ρώ-
μης ὑπολείπεται, φιλονεικοῦσα πρὸς
τίω ἐν Αἰγύπτῳ Αλεξάνδρου πόλιν
πρὸς δευτερίων. εἶπετο δὲ αὐτῷ
πᾶσα ἡ βασιλικὴ πομπὴ· σὺ μὲν
στρατιωτῶν οἱ πινες ἦσαν ἐκεῖ, καὶ τῇ
καὶ τίω πόλιν ὀπληκισέων νεανί-
σκων, ἐν ἡμίματι τῇ κατὰ Ρώμην
προϊόντων δορυφόρων. αἱ τε ἑτάδοι
ἐδαφνηφόρον, ὅπερ ἔστι σύμβολον εἰς
τὸ ἀφγνῶναι τὰς βασιλικὰς ἀπὸ τῆς
ιδιαιτικῆς. τὸ δὲ πῦρ προεπόμπειν,
ὡς ὅτι καὶ τύχῃ ἔχειν πρὸς ὀλί-
γον, ὥσπερ ἐν εἰκόνι, τῇ Ρώμῃ τῇ
Καρχηδονίῳ πόλιν.

ιε'. Ο, τὸ Γορδιανὸς χαμάματι
τῇ πάμπλειστα ἐκπέμπει πρὸς ἑκα-

subire: simul ætate jam exacta
minime recusandum putabat,
quin (si ita res posceret) eti-
am Imperatoriis honoribus im-
moreretur. Igitur statim tu-
multuari omnis Africa, subla-
tisque Maximini honoribus, ci-
vitates pleræque imagines Gor-
diani ac statuas ponere. Sed
eum quoque à se cognomina-
runt Africanum. Nam qui ad
Meridiem Libyes habitant, Afri
Romana voce nuncupantur.

XIV. At Gordianus, ali-
quot dies Thystri commora-
tus, qua in urbe hæc acta fu-
erant, nomen Imperatoris jam
cultumque gerens, Carthagi-
nem proficiscitur, ut in ci-
vitate maxima, quamque po-
pulosam norat, omnia quasi
Romæ agitantur: siquidem
urbs illa vel opibus, vel popu-
li frequentia, vel magnitudine,
tantum Romæ concedens, cum
Alexandri urbe Ægyptiaca de
secunda palma contendit. Se-
quebatur autem ipsum princi-
palis pompa omnis, milites-
que quicunque aderant, juve-
nesque urbani procera statura,
ad eorum similitudinem, qui
Romæ Imperatorem comitan-
tur: virgæ item laureatæ, quo
insigni Principes à privatis di-
gnoscuntur. Prætereaque ignis
de more præferabatur, ut
speciem fortunamque (exigu-
um sane ad tempus) Roma-
næ civitatis Carthago repræ-
sentaret.

XV. Cæterum Gordianus
litteras complures ad primum
H h 2 quemque

quemque Romam missitabat, atque ad procures Senatus, quorum erant ei permulti amici, ac necessarii. Scripsit item publice ad Senatum populumque Romanum, significans Afrorum erga se consensum: simulque accusans Maximini crudelitatem, quam esse omnibus magnopere invisam sentiebat. Ipse omnem præ se mansuetudinem ferebat. Nam & delatores omnes exilio affecit; & iis, qui parum justo judicio damnati fuerant, iterum defendendi sui potestatem indulgit. Quin exules quoque in patriam restituebat, ac militibus plura se, quam quicquam antea, largiturum, populoque ingens daturum congiarium pollicebatur. Idem præfectum quoque prætorii Vitalianum, ferum crudelemque hominem, charissimum devotissimumque Maximino, in ipsa urbe curavit interimendum. Si quidem suspectans, ne ille suis inceptis fortiter resistendo, cæteros quoque metu perterritos à se averteret, mittit provincie quæstorem, adolescentem audacissimum, corpore validum atque ætate florentem, promptumque ad omne periculum pro se suscipiendum: traditis centurionibus, ac militibus nonnullis, cui etiam literas dedit obsignatas duplicibus tabellis, per quas arcana occultaque ne-

σον ἢ καὶ τὴν Ρώμην πρῶτον δοκάντων τοῖς τε τῆς συκλήτης δοκιμασίαις ὁπσιέλλει, ὧν ἦσαν αὐτῷ πλείους φίλοι τε καὶ συγγενεῖς. ἐποίησε δὲ καὶ δημόσια γράμματα πρὸς τὸν Ρωμαίων δῆμον καὶ τὴν σύγκλητον, δι' ὧν τὴν Λιβύην ἐδήλωε εἰς ἐαυτὸν σύμπνοιαν, ἣν τε Μαξιμίνου ἀμύπητον κατηγορεῖ, σφοδρότατα ἐδίδως μετ' ἐλπίδι. αὐτὸς τε πάντα πρᾶττα ὑποχρῆντο, συκοφάντας τε πάντας φυλάσσων, καὶ παλινδικίαν διδὼς τοῖς ἀδίκως καταχρῆσθαι, τὰς τε φυγάδας εἰς τὰς πατρίδας ἐπανάγων. ἡ δὲ ἐν σπαρτιάταις ὑπὸν γέλοιον ὁπίδουσαν χρημάτων ὅσῳ ἐδίδωκε πλεονέκτην, τῷ τε δήμῳ νομας ἐπέγρυσεν. πρὸν ὁρῶντο δὲ τῷ πλεονέκτην ἐναιρεθῆναι ἢ καὶ τὴν Ρώμην ὑπὸν σπαρτιάταις προεσῶτα. Βίβαλιανὸς δὲ τὸ ὄνομα αὐτῷ. τῶτον ἦδη στρατηγὸς καὶ ἀμύπητος πρᾶττοντα, φιλοτατόν τε ὄντα καὶ κατὰσωμένον τῷ Μαξιμίνῳ. ὑποπτεύων ὅτι μὴ τοῖς πρᾶττοινοῖς γενναίως ἀντιπρῆ, καὶ τῷ ἐκείνῳ φόβῳ μηδεὶς αὐτῷ συνείρηται πέμπει ἢ ταμίαν τῷ ἔθνει, νεανίσκον φύσει εὐπολμον, καὶ τὸ σῶμα καὶ ἀγεννή, καὶ τὴν ἡλικίαν ἀκμάζοντα, πλεονέκτην τε εἰς ἢ ὑπὸν ἐαυτῷ κινδύνον. ὡς δὲ αὐτῷ ἐκάλον τὰρχας καὶ σπαρτιάτας πᾶς, οἷς ἔδωκε κατασκευασμένα γράμματα ἐν πυκνοῖς πίναξι, δι' ὧν τὰ ὑποκείμενα καὶ κρυπτὰ ἀγγέλλονται τοῖς βασιλευσῶσι

ὁπισθίσταται, καλῶς δὲ αὐτοῖς, πρὸ
 τῆς εἰς εἰς ἢ Ρώμην κατελθῆσιν,
 ὁπισθίσταται ἐπὶ διακρίνοντι καὶ ἀνακε-
 χωρηκῶς τῷ Βιταλιανῷ ἐν τῷ τῷ
 διακρίνοντι οἰκίσκῳ, ἐνθα μόνον τὰ
 ἀποκρίματα καὶ κρυπτὰ δοκῶντα ὑπὸ
 σωτηρίας ἢ βασιλείας ἡρώνα τε, καὶ
 ἐξήταξεν· δηλώσαι τε ὅτι φέρουσι
 γραμμάτια πρὸς Μαξιμίνον ἀποκρί-
 νοντα ὅτι τὸ τε πρὸς τε πεμφθῆ-
 ναι ὑπὸ ἀσφαλείας τοῦ βασιλέως.
 προσποιήσασθαι δὲ βέβαιον καὶ διαλε-
 χθῆναι αὐτῷ ἰδιόματι, ἀπαγγέ-
 λαι τε τὰ ἐντεταλμένα, διασχυλίζοντα
 δὲ ἐκείνῳ πρὸς ἢ ἢ σφραγίδων ὁπι-
 γνωσιν, προσποιούμενος ὡς δὴ ἐρῶν-
 τὰς τι, οἷς εἶχον ὑποκαταπίπτειν ἐξ-
 ὄφεισι φονεῦσαι. ὥστε πάντα πρὸς ἡ-
 ρησεν ὡς ἐκέλευσεν. ἐπὶ γὰρ νυκτὸς
 ἔσσης, ὥστε ἐκείνῳ εἰώθει πρὸς ἡ-
 μέρας προΐεναι, ὡς ἐπέστησαν αὐτῷ
 ἰδιόματι, μηδὲ πολλὰ πλήθος πα-
 ρόντων. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ προεληλυθισαν· οἱ
 δὲ, προσπαρορῶντες, πρὸς ἡμέρας ἀ-
 νακεχωρήκεσαν. ἡσυχίας ἔν ἔσσης, ὀλί-
 γων τε² πρὸς ἢ οἰκίσκῳ, δηλώσαντες
 αὐτῷ τὰ ἀποκρίματα, ῥαδίως εἰσεδή-
 χθησαν. ὁπιδόντες δὲ τὰ γραμμάτια,
 ἐκείνῳ πῶς σφραγίσαι τὰς ὀφείας ὁπι-
 βάλλοντες, προβάλλοντες τὰ ἐπιφί-
 δια καὶ πάσαις, φονεύουσιν, ἔχον-
 τες τε αὐτὰ πρὸς ἡρώνα, προσπιπῶσιν.
 οἱ δὲ παρόντες, ἐκπληγόντες ἀνε-
 χώρησαν, οἰόμενοι Μαξιμίνον ἢ κί-
 λευσιν (ἢ). καὶ γὰρ ἐποίησε τὸ πολλα-

gotia significare imperatores
 consueverunt. Jubet itaque il-
 los intrare urbem ante lucem,
 ac dum adhuc in actibus occu-
 patus esset Vitalianus, accedere
 ad eum intra cellulam, ubi res
 secretas atque arcanas ad salu-
 tem Principis pertinentes scru-
 tari atque inquirere consueve-
 rat: ferre se literas arcanas à
 Maximino, & ad hoc à quo-
 piam esse missos in Regis se-
 curitatem; simulare etiam se
 velle cum illo remotis arbitris
 colloqui, & quæ sibi man-
 data essent exponere. Dein
 signis agnoscendis occupatum,
 pugionibus, quos in sinu oc-
 cultos haberent, de improvi-
 so confoderent. Quæ scilicet
 omnia ex sententia successer-
 unt. Etenim ante lucem, quo
 tempore prodire illi mos fu-
 erat, inveniunt hominem pæne
 solum, paucis tantum circum-
 stantibus: quippe alii nondum
 venerant, alii salutato abie-
 rant, priusquam diluceſceret. I-
 gitur vacante illo, ac pau-
 cis duntaxat ante cellulam in-
 ventis, ubi quæ supra dixi-
 mus nunciaverunt, facile sci-
 licet intromissi sunt: porre-
 ctisque epistolis, contemplan-
 tem cum signa diligentius,
 prolatis pugionibus confodiunt,
 nudosque eos manibus præ se
 tenentes profiliunt, omnibus
 loco cedentibus. Nam id Ma-
 ximini factum imperio puta-
 bant. Quando idem sæpenu-

¹ Lego ἡσυχίας. Steph.

² Post τῷ οἰκίσκῳ subaudiendum ἐ

precedenti membro participium ὄντων.
 Sylburg.

mero etiam in eos facere consueverat, qui antea ipsi carissimi videbantur. Dein vadentes media sacra via, proponunt epistolam Gordiani ad populum, literasque item ab illo consulibus ipsis, cæterisque reddunt, vulgata etiam fama interfecti Maximini. Quod ubi auditum est, statim universus populus discurrere undique furenti similis. Nam etsi ubique vulgus semper ad res novas levissimum, tamen Romana plebs in primis, quæ ex magna, variaque etiam peregrinorum multitudine constat, longe cæteris mobilior est.

XVI. Igitur statuæ atque imagines Maximini, cæterique honores statim convulsi, clausumque antea formidine odium, licentia jam & potestate adepta, nullo prohibente effundebant. Quare Senatus quoque frequens, etsi de Maximino certi nihil habebat, ex præsentis fortuna rem conjectans, abolitis illius honoribus, Gordianum filiumque ipsius Augustos declaraverunt: statimque delatores atque accusatores universi aut effugerunt, aut ab iis quos offenderant occidebantur. Procuratores autem, & qui jus in illius crudelitatis ministerium dicebant, tracti à plebe sunt, abjectique in cloacas. Multi item infantes occisi. Nam & creditorem suum quisque, & adversarium in forensibus cau-

κας, καὶ περὶ τὰς δοκούντας ἱερὰς φιλάτας. κατελθόντες δὲ ἀπὸ μίσης τῆς ἱερᾶς οὐδὺ, περιπέσας τὴν πρὸς τὸν δῆμον τῷ Γορδιανῷ γράμματα, τοῖς τε ὑπάτοις καὶ τοῖς λοιποῖς τὰ ἐπεσταλμῆα διδόντες. ἀπὸ σκεδάννυται τε ὑπὸ αὐτῶν φήμη, ὥς ἄρα καὶ Μαξιμίνου εἶναι ἀνερμήνη. ὥς δὲ διεφύθησε ταῦτα, εὐθέως πᾶς ὁ δῆμος, ὥσπερ ἐν θεοῖσιν δίδει πανταχοῦ. καὶ πάντες μὲν γὰρ ὄχλοι, κοῦροι περὶ τὰ χαυνοτομῆμα. ὁ δὲ Ρωμαίων δῆμος ἐν πόλει μεγίστη καὶ πολὺ κίλῳ, συγκαλῶν τε ἀνδρώπων, πολλὸν καὶ ῥάδιον ἔχει τὸ τῆς γνώμης εὐκίνητον.

15. Ἀνδριάντες ἔν καὶ εἰκόνες, πᾶσι τε πᾶσι τῷ Μαξιμίνῳ κατεπαύοντο. καὶ τὸ κρυπτόν περὶ τὸν φόβον μῖστος, ἀδελφὸς καὶ αὐτῆς τὸν γένοντον, ἀκωλύτως ἐξεχέοντο. ἥ τε σύγκλητος συνελθούσα σφὶν τὴν ἀκριβὲς εἰδέναι περὶ τῷ Μαξιμίνῳ, ἐκ τῆς παρέσης τύχης τὰ μέλλοντα πτευσάσας, τὸν Γορδιανὸν ἅμα τῷ ὑπὸ σέβαστος ἀναγορεύουσι. τὰς δὲ τῷ Μαξιμίνῳ πᾶς ἀνατρέψουσι. συνελθόντες τε ἐν καὶ οἱ γένοντοί πᾶν τὸ ἰσόροισι, ἢ ἔρρυγον, ἢ ὑπὸ τῷ ἀδικούντων ἀνῆρτον. ὅπτις ποῖ τε καὶ διακασαὶ οἱ τῷ ἐκείνῳ ὀμότητος ὑπαίται, συρέντες ὑπὸ τῷ ὄχλῳ, εἰς τὸν ὄχεα ἐξέπιπτον. φόβος τε καὶ ἰσχυρὸς ἐγένετο καὶ μηδὲν ἀδικησάντων ἀνθρώπων. θάνατος γὰρ ἑαυτῶν, καὶ ἀνιδίκατος εἰς πράγματιν ἀγορεύουσι καὶ εἴπερ περὶ βραχέως αὐτῶν

ἔχουσιν, ἡ ἀπαναβαίνοντες τε οἰκήσασιν ἀποσοδοκῆτας, ἐπηρεάζοντες, ὥς συκοφάντας ἐσύλησαν τε καὶ ἐφόνευσαν. ² ἐν προχώματι ἐλάδου εἰς ἀδείας τε εἰρωικῆς, ἔργα πολέμου ἐμφυλίου ἐγένετο ὥς καὶ τὸν τῆς πόλεως ἐπάρχοντα μετὰ πράξεις πολλὰς ὑπατικῶς (Σαβῖνον δὲ ὡς ὄνομα αὐτοῦ) βελομήνον κωλύσαι τὰ γυμνάσια, ξύλῳ πωδέντα καὶ τὰ κρανία, τελευτῆσαι.

ἔ. Καὶ ὁ μὲν δῆμος ἐν τόποις ὧν. ἡ δὲ σύγκλητος, ἀπαξ ἀναξίφθεντος κινδύνου, φόβῳ τοῦ Μαξιμίνου πάντα ἐπραττεῖν εἰς τὸ ὑποσῆσαι αὐτοῦ τὰ ἔθνη. ³ πρὸς οὖν τοῖς πάντων πανταχῶς πρὸς πάντας ἡγεμόνους ἐξεπέμφθησαν, ὅππῃ λεχθέντων ἀνδρῶν ἐκ τῆς συγκλήτου αὐτῆς, καὶ τοῦ ἱπποκόου τὰ γυμνασίου, ἐκ ἀδοκίμων ῥαβιμάτων τε πρὸς πάντας, τῶν Ῥωμαίων καὶ τῆς συγκλήτου γνώμῃ δημοῦντα, προτρέποντά τε τὰς ἡγεμένους συναίρεσθαι τῇ κοινῇ πατρίδι καὶ συνεδρίῳ ⁴ βελοῦσι τὰ δὲ ἔθνη πείθεσθαι Ῥωμαίοις, ὧν δημοσίον ἀνοῖν τὸ κράτος ἐστίν, αὐτὰ τε

sis, & ut quemque aliquis levissima de causa oderat, impetu in domum facto, bonisque direptis, trucidabant. Ita sub specie libertatis, pacisque prætectu, civilis belli facinorosa edebantur. Quin præfectum quoque urbi Sabinum, qui antea pleraque munia Consularia obierat, prohibere talia conantem, fuste capiti illiso maceraverunt.

XVII. Hoc igitur populus agitabat. Enimvero Senatus, quando jam semel periculum subierat, metu Maximini, nihil sibi ad sollicitandas ad defectionem provincias reliqui faciebat. Quocirca legationes undique ad rectores provinciarum mittebantur, electis è senatorio equestrique ordine clarissimis hominibus, cum literis, quibus S. P. Q. R. mens exponebatur: qui procuratores ipsos hortarentur, uti communem patriam capefferent, curiamque Romanam tuerentur: persuaderentque nationibus, ut in fide populi Romani perseverarent, cujus proprium antiquitus Imperium foret, veterimumque cum illis amicitiae

¹ Ἀπαναβαίνοντες τε οἰκήσασιν. pro te aptius substituemus articulum ταῖς. Sylburg.

² Hic quoque desiderari puto ἔ, post ἐν προχώματι. Steph.

³ Quia Senatus ad omnes provincias & portuum custodes literas dederat; ne aliquid commeatuum in Maximini potestate veniret: miserat præterea per omnes civitates Praetorios & Quæstorios viros, qui ubique

custodias agerent, & omnia contra Maximinum defenderent. Jul. Cap.

⁴ Βυλιύσι. Ferri aliquo modo potest hæc sententia, [iis qui communi patriæ & senatorum consensui consultum cuperent] sed tunc pro τῇ aptius legeretur τοῖς, alioquin legi etiam posset, καὶ τοῖς ἐν συνεδρίῳ βυλιύσι. Caput. vel ut Stephano placet, mutanda forsitan ista vox βυλιύσι in βυλῆς.

jus à majoribus institutum. Quo-
circa plerique legatis benigne
exceptis, populos ad defectionem
pertulerunt, quod scilicet
prorum fuit; adeo incredibili
apud omnes odio Maximinus
laborabat. Igitur, omnibus qui-
cunque apud ipsos magistratum
gerentes cum Maximino sentie-
bant, repente ad unum occisis,
ipsi universi ad Romanos defe-
cerunt. Pauci tamen inventi,
qui legatos ad se missos inter-
ficerent, aut ad ipsum mitterent,
adhibitis custodibus: qui deinde
omnes exquisitissimis à Maxi-
mino suppliciis affecti sunt.

XVIII. Hæc mens Ro-
manæ civitatis, hic animus fuit.
Quæ postquam Maximino nun-
ciata sunt, quamquam tristis ac
solicita, tamen illa se contem-
nere simulabat. Ac primo qui-
dem alteroque die domo quie-
tus, ad amicos de eo negotio
retulit. Cæterum exercitus om-
nis, cunctique ejus regionis
mortales, etsi rem omnem in-
tellexerant, intumuerantque ani-
mis, audacia rerum tantarum,
ac novitate; tamen pro se quis-
que tacebant, ac se ignorare om-
nia simulabant. Quippe tan-
tus erat Maximini metus, ut
nihil illum plane lateret, omni-
umque non solum verba, sed

φίλα καὶ ὑπόκοα ἐκ προγόνων,
οἱ πλείστοι μὲν οὖν προσήκοντα
τῷ πρίσβειαν καὶ τὰ ἔδνη δέ-
σσαντες, ἑαδίως μίπει τῆς Μαξι-
μίνου τυραννίδος, τὰς τε ἐκεί-
1 πρᾶξιον, εἰ τὰ Μαξιμίνου
φρονοῖεν, ἀποκλείναντες, προσέει-
τὸ Ρωμαίοις. ολίγοι δὲ πινεῖ
διεχέσαντο τὰς ἐλθόντας ἀρτίως,
ἢ μετὰ φρενῶς πρὸς ἐκείνον πα-
ρέπεμψαν ὡς συλλαμβάνων, ὡμῶς
ἐκόλαζε.

1η. Τὰ μὲν κατὰ τῷ Ρωμαίῳ
πόλιν τε καὶ γνώμην, τοιαύτη
ἦν. ὡς δὲ ἀπαγγέλλει τὸ Μαξιμίνου
τὰ πεπραγμένα, 2 σκυθρωπὸς π
ἦν, καὶ ἐν μεγάλας φροντίσι προ-
εποιεῖτο τε αὐτῷ κλειρονομεῖν. π
μὲν ἔν πρώτῃ καὶ δευτέρῃ ἡμέρᾳ
ἐνδον ἐμεινεν ἡσυχάζων, καὶ τοῖς
φίλοις πρὸς τὸ πρακτέον κοινώμα-
ντο. τὸ δὲ στρατόπεδον πᾶν τὸ πρὸ
αὐτοῦ, οἷτε ἐπέκεινα πάντες ἀ-
δρωποὶ ἔγνωσαν μὲν τὰ διαβηδύ-
τα, καὶ διοίδανον πᾶσιν αἱ ψυχὴ
πληκτικῶν ἔργων ἐντολῶν κενώ-
μια. εἰς τις πρὸς πᾶσι ἐλέγετο
ἔτ' εἰδέναι πᾶσι προσεποιεῖτο. π
τοῦ γὰρ ἦν ὁ Μαξιμίνου φόβος, ὡς
μὴ δὲ αὐτὸν λανθάνειν, ὥστε
λάτρεται δὲ πάντων ἢ μόνον τὰ ἀπὸ

1 Suspitor istam vocem πρᾶξιον
sine adjectione. Steph.

2 Aliter eum esse affectum scribit
Capitol. hujusmodi verbis, ἀτρίπτεται

gladium, quasi senatum posset occidere:
conscindebat vestem regiam, jaciebat
se in parietes, nonnunquam terræ se
prosternebat. Capitol.

φωνῆς καὶ γλώττης προφερόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ δι' ὅψεως ἰδύματα, ὃ μὲν τοι Μαξιμίνῳ συγκαλέσαι πάντα τὸ στρατὸν εἰς τὸ πρὸς τὴν πόλιν πεδῖον, προσελθόντων τε τῆς τρίτης ἡμέρας, ἀγγελῶν τε ὅτι τὸ βῆμα, ὃ πρὸς ἐμὲν τὸ βιβλίον ὅπερ αὐτῷ ἦσαν συντάξαντες πνίς τῆς φίλων, ἐξ ἀναγνώσεως ἔλεξε τοιαύτη.

Δημιγοεῖα Μαξιμίνου.

ΙΖ'. Αἴψα μὲν οἶδα καὶ παρὰ δοξα λέξαν πρὸς ὑμᾶς ὡς δὲ ἐγὼ οἶομαι, ἔσται, ἀλλὰ χλευῆς καὶ γέλωτος ἄξια. ὅπλα ἐπ' ὑμᾶς καὶ τὴν ὑμετέραν ἀνδρείαν ἔσται Γερμανοὶ αἰρῶνται, ὥς πολλάκις ἐνίκησαν καὶ Σαραμάται, οἱ οὗτοι εὐφροσύνης ἐκείνοις ἰκελεύοντες. Πέρσαι τε οἱ πάσαι Μεσσηταμίαν κατατρέχοντες, νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀλαπιδῶς ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν, δόξης τε τῆς ὑμετέρας ἐν τοῖς ὅπλοις, ἀρετῆς τε πείρα τῆς ἐμῶν πράξεων, ὥς ἐγνώσαν ὅτι τῆς ὅτι τῆς ὀχθραῖς στρατοπέδων ἡγούμενος, ἂν ἐκείνης αὐτῆς ἀλλὰ γὰρ μὴ πᾶσα καὶ καταγέλασον εἶπεν Καρχηδόνιοι μεμνησιν, καὶ ὁ πρὸς ἐμὲν ἄλλιον ἐν ἰσχυρῶν γύρω ὡς ἀρρογῶντα, πείσαντες ἢ βιασάμενοι, ὥσπερ ἐν πόμπῃ παύσαι βασιλείαν. τίνι δαξ-

nutus quoque speciemque oris observaret. Tertio vero die convocatis in campum ante urbem militibus suis, Maximinus tribunal inscendit, atque ex libello orationem ab amicis compositam, in hanc sententiam recitavit.

Oratio Maximini.

XIX. Scio me vobis incredibilia novaeque dicturum; sed (ut ego existimo) non tam admiratione quam risu digna. Arma vobis vestraeque virtuti non Germani inferunt, saepe devicti: non Sarmatae, qui de pace nobis quotidie supplicant: Persae item, qui olim Mesopotamiam pervagabantur, nunc suas intra sedes quiescere boni consulant, cum gloria in armis vestra, tum rerum à me gestarum periculo edocti, quae jam tum illis innotuerunt cum tuenti ripas exercitui praefuimus. Verum (nequid magis ridiculum dixerim) Carthaginenses insaniunt, atque senes infelicissimo & extremae jam aetatis delirante, dubium suasu an coactu, quasi aliqua in pompa ludunt principatum. Quo enim freti exercitu? cum apud

1 Scribendum videtur αὐτῆς, illud autem ἀνιχέσας (si mendosum non sit) ad ἀρετῆς refertur. Steph.

2 Gordianus senex & debilis & morti vicinus sumpsit imperium. Capitol.

eos proconsulis ministerio lictores satisfaciant. Quibus porro usuri armis? ubi præter lanceas exiguas ad feras excipendas, nihil sit telorum; proque bellicis exercitationibus chortanum, dictaque procacia, & numeri quidam usurpentur. Neque vero vos perterrefecerint quæ facta in urbe nunciantur: nempe Vitalianus per dolum fraudemque occisus est. Quam autem levè, instabileque sit Romani populi ingenium, quam prompta clamorum tenuis audacia, notissimum scilicet vobis est. Si duos modo tresve armatos conspexerint, trudentes alter alterum, & proculcantes, ac suum quisque periculum fugitantes, publicum neglectui habent. Quod si quis vobis etiam quæ acta in Senatu sunt, renunciavit, non est profecto quod miremini nostram illis continentiam duriores videri, atque ob id morum congruentiam vitamque illius luxuriosam nobis anteferri. Quippe apud illos fortissima quæque ac gravissima pro asperrimis, dissoluta atque ebacchantia promitibus voluptuariisque habentur. Quocirca nostrum quidem Imperium, quoniam industrium atque moderatum, averfantur. Gordiani delectantur nomine, cujus infamia vitæ mini-

ζούντες στρατῷ, καὶ παρ' οἷς ἡ πλὴν τοῦ ἡγουμένου ὑπερεστὶν ἀποκοῦσι βραδύχοι; ποῖα φέρωντες ὅπλα, παρ' οἷς ἐδὲν ἰ πλεονεξία βράβων οἷς πρὸς θνεία μονομαχοῦσι; τὰ πολεμικὰ αὐτοῖς γυμνάσια, χοροὶ καὶ σπώματα καὶ εὐθιμοί. μηδὲ πῖνα ὑμῶν ἐκπληττέτω τὰ κατὰ Ρώμην ἀγγελθέντα Βιταλιανὸς μὴ ἀνῆρέστι, εὐδωρ καὶ ἀπάτη λαφύεις. τοῦ δὲ Ρωμαίου δήμου τὸ κοῦρον καὶ ὑμεινὰ βολὰ ἐκ ἀγνοεῖτε, καὶ μέχει βοῆς θρασυ. εἰ δὲ δύο ἢ τρεῖς ὀπλίτας ἴδῃσι μόνον, ὥς ἀλλήλων ὠδυνώμενοι καὶ πατέρων, φεύγων ἕκαστος τοῦ ἴδιον κίνδυνον, τοῦ κοινοῦ ἀμολῶς ἔχει. εἰ δὲ καὶ τὰ τῆς συγκλήτου πρὸς ὑμῶν διήγειρε, μὴ διαμάζετε εἰς τὸ μὴ ἡμέτερον σφρον, τραχὺ αὐτοῖς δοκεῖ. ἡ δὲ ὁμότροπον, ἐν ἀκολάσῳ ἐκείνου προπημάται. καὶ τὰ μὴ ἀνδρεία καὶ σεμνὰ τῶν ἔργων, φέρει πρὸς σαγορεύουσι. τὰ δὲ ἐν νεμεσίᾳ καὶ ἐκβεβακχυμένα, ὡς ἡμερὰ δὲ ἡδονῆς ἔχουσιν. διόπερ πλὴν ἐμὴν ἀρχὴν, ἔσαν ὅππῃ καὶ κόσμιον, ἀλλοτρίως ἀφαινεῖται. ἡδῆσαν δὲ τὸ Γορδιανὸν ὀνόματι, ὃ τὸν διαβεβλημένον ὄντα ἐκ ἀγνοεῖτε. πρὸς τέσσεσιν καὶ

1 Pro πλέον rectius legimus πλὴν. Sylburg.

2 Melius constabit sententia, si distinctionem post ὁμότροπον tollas & post ἡμῶν colloques, hoc sensu: Illius

vero in vita intemperanti morum similitudo nobis anteponitur, i. quia in vitæ intemperantia similis est populi Rom. nobis antefertur. Sylburg.

τοιαύτους ἡμῖν ὁ πόλεμος, εἴπερ
οὕτως αὐτὸν καλεῖν βέλοιστο. ἐγὼ
μὲν γὰρ ἠγοῦμαι, ὥς οἱ πλείστοι,
καὶ χρεὶν πάντες, εἰ μόνον Ἰτα-
λίας ὀπιθεῖν, ἱκετείας θαλά-
σσης καὶ τέκνα ποροτίνοντας, ὑπο-
σώσσειν αὐτὰς τοῖς ἡμετέροις πο-
σιν. οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ δειλίαν καὶ
φαιλότητα φεύξονται, ¹ ὥς ὑπάρ-
ξαι ἐμοὶ τε καὶ ὑμῖν τὰ ἐκείνων
πάντα δύναι, ὑμῖν τε ἀδεῶς λα-
βῆσι καρπῦσθαι.

κ'. Τοιαῦτά πνα εἰπὼν, ² βλέ-
σθημά τε πολλὰ εἰς τὴν πόλιν
καὶ τὴν σύγκλητον, δι' ὧν παρε-
φθέρετο, ἀπεβίβας, ταῖς τε ἀπὸ
χειρὸς ἀπειλαῖς καὶ τραχέει προσ-
ώπῃ νύμασιν, ὥς πρὸς παρόντας
ὀρμηδεῖς, ἐπαγγέλλει τὴν ἐπ' Ἰ-
ταλίαν ἔξοδον· διανείμας τε αὐ-
τοῖς πάμπλεστα χρήματα, μῖας
ἡμέρας ἀφελιπὼν, τῆς ὁδῆς εἶχε-
το, πολὺ πη πληθύνει ἐπαγόμενον
στρατὸς, τὴν τε ὑπὸ Ῥωμαίοις
διώκων. εἶπετο δὲ αὐτῷ καὶ Γερ-
μανῶν ἐκ ἐνδοκταφρόνητος ἀει-
δμὸς, ὅς τοις ὅπλοις κεχείρωτο,
ἢ πέσας ἐς φιλίαν καὶ συμμα-
χίαν ἐπῆκτο. μηχαναί τε καὶ πο-
λεμικὰ ὄργανα, καὶ ὅσα πρὸς τὰς
Βαρβάρους, ὧν ἐπεφύετο, αὐτὸς μὲν
χολαιτέρων τὴν ὁδοιπορίαν ἐποι-
εῖτο ἀπὸ τὴν ὅρῳ ὀχημάτων καὶ

me vos præterit. Igitur adver-
sus hos atque huiusmodi ho-
mines bellum vobis est, milites:
si tamen bellum id appellandum.
Nam ut mihi quidem atque a-
deo cæteris omnibus videtur,
non prius Italiam attigerimus,
quam illorum maxima pars ra-
mos supplices liberosque suos
præferentes, nostris se pedibus
advolvent, aut formidine dege-
neri fugam facient: ut mihi li-
berum sit bona illorum vobis
contribuere, quibus in perpe-
tuum perfruamini.

XX. Hæc cum dixisset,
ac multa in civitatem Sena-
tumque universum interpella-
tim probra jecisset, manuum-
que gestibus minabundus, tru-
cique vultu nutuque oris quasi
præsentibus irascens, profecti-
onem in Italiam edicit. Divi-
soque inter milites ingenti sti-
pendio, uno tantum die in-
terjecto facere iter incepit,
magnum secum exercitum, at-
que universas adducens Roma-
nas copias. Sequebatur eun-
dem etiam Germanorum haud-
quaquam negligendus nume-
rus, quos vel armis subege-
rat, vel in amicitiam socie-
tatemque adsciverat. Præte-
rea machinæ & bellica in-
strumenta, quæque alia ad-
versus Barbaros comparaverat.
Cæterum tardius iter faciebat,
ob vehicula resque alias usui
necessarias quæ undiquaque im-

¹ Idem est in fine hujus concio-
nis apud Jul. Cap. nam ait ibi quo-
que Maximinus; Eamus contra Se-
natum & Afros, quorum omnium bo-

na vos habebitis. Capitol.

² Irati ac insanientis proflus Ma-
ximini descriptionem copiosiore le-
gas apud Jul. Cap.

portabantur. Nam cum repentinum id illi iter obvenisset, non cuiusquam providentia (ut consueverat) sed tumultuario ac festinato ministerio, quæ erant militibus necessaria colligebantur. Igitur præmittere Pannoniorum cohortes decrevit, quibus fretus maxime erat, quæque primæ Imperatorem consalutaverant, atque ultro etiam pro illius salute omne periculum deposcebant. Iis igitur imperavit, ut cæteras copias præcederent, ac regiones occuparent Italiæ.

XXI. Dum in itinere Maximinus est, res interea Carthagini præter spem magnopere successerunt. Erat autem Capellianus quidam, Senatorii ordinis vir, procurator Mauritanix Romanis subiectæ, quæ ab ipsis Numidia appellatur. Ea gens munita exercitibus fuerat, à quibus Barbarorum incurfus ac populationes coercerentur. Quare haud contemnendam militum manum circa sese habebat. Cum hoc igitur Capelliano veteres Gordiano similtates ex forensi quadam disceptatione intercesserant: Quocirca nomen adeptus Imperatoris, successorem illi misit, atque abscedere provincia imperavit. Ille ea re indignatus, ac principi suo devotus, à quo magistratum

ἐπιτηδείων πανταχόθεν συσκομιδύων, αἰφνιδίως γὰρ γενομένης τῇ ἐπ' Ἰταλίαν ὁδῷ, ἐκ ἐκ παρνοίας, ὡς αὐτὸς εἰσέδει, ἀλλ' ἐξ αὐτοχιδίου καὶ ἐπιγύσσης ὑπηρεσίας, τὰ ἡχερώδη τῷ στρατῷ ἠδρoίζετο. ἔδοξεν ὅτι αὐτῷ παρπέμψαι τὰς τῶν Παλόνων ἐλαγγας· ἐκείνοις γὰρ μάλιστα ἐπισυνεν, οἵπερ αὐτὸν καὶ παρῶτοι ἀνίστην βασιλέα, ἐδελλονταί τε ὑπὸ αὐτοῦ κινδυνάειν ὑπαγύντο. ἐκλάσεν ὅτι αὐτοῖς φάσαι τὴν λοιπὴν δυνάμιν, καὶ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ χρεῖα στραταλαγεῖν.

καί. Καὶ οἱ μὲν περὶ Μαξιμίνου ὡδοίπορον. ἐν δὲ τῇ Καρχηδονίᾳ, ὡς ἠλπίκαται, τὰ πράγματα περὶ χρεῖαι. Καπιλιανὸς γὰρ ὡς πρὸ ὄνομα, τῶν ἐπὶ συκλήτε· ἦγετο δὲ Μαυρεσιῶν τῶν ὑπὸ Ρωμαίοις, Νεμάδων δὲ καλυμμένων. τὸ δὲ ἔστιν στρατοπέδοις πύρακλι, ἀλλὰ τὸ περικείμενον πληθὺ Μαυρεσιῶν τῶν Βαρβάρων, ὡς ἂν ἐπὶ χοί αὐτῶν τὰς ἐξ ἐπιδρομῆς ἀρπαγὰς. εἶχε ὅτι ὑπὸ ἑαυτοῦ δυνάμιν ἐκ οὐκατεφάνητον στρατιωτικῷ. πρὸς δὲ τὴν Καπιλιανὸν τῆτον καὶ ὁ Γορδιανὸς ἀπεχθὼς προσέκειτο ἀνῶθεν, ἐκ τῆς ἀγοραίας ἀφροῦς. τότε τοίνυν ἐν τῇ τῆς βασιλείας γενόμενῃ ὁρματῇ, ἀφ' ὁδοῦ τὴν αὐτὴν ἐπιμύνη καὶ τὴν ἑθνεὺς ἐξελθεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ περὶ τὰ ταῦτα ἀνακλήσας, τῇ τῇ

1 Rectius fortasse ὁ Γορδιανὸς ἀπεχθὼς προτίκειτο καὶ ἀνῶθεν, transposita videlicet ὡς πρὶς in πρὸ versa, Sylburg.

Μαξιμίνῳ χαδοσέμενθ', ὅφ' ἔκ' αὖ
ἡγεμονίαν πίπτευστο, πάντα τὸν
στρατὸν ἀδροίσας, ἀναπέισας τε Μα-
ξιμίνῳ τηρεῖν τὴν πίσιν καὶ τὸν ὄρ-
κον, κατῆλθεν ὅτι ἔκ' Καρχηδόνα,
δυνάμιν ἄγων μαγίστην τε καὶ γενναίων
ἀνδρῶν ἡλικίας ἀκμάζουσιν, καὶ παν-
τοδαπῇ ὀπλῶν ὄψασκεν ἡ ἐξήκτυ-
μόν τε, ἐμπειρία τε πολεμικῇ καὶ τῇ
ὥς τὰς Βαρβάρους μάχης συνηθεία
ἐτοίμῳ ὥς μάχας.

κβ'. Ως δὲ ἀπηγγέλη τῇ Γορ-
διανῷ ὁ στρατὸς περὶ τὴν πόλιν,
αὐτὸς τε ἐν ἐσχάτῳ δέει λῶ' οἱ τε
Καρχηδόνοι παραχθέντες, οἰόμενοι
ἐν πλὴθει ὄχλου ἔκ' ἐν εὐταξίᾳ
στρατὶ τὸ εὐέλπι τῆς νίκης εἶναι, παν-
δημεὶ πάντες ἐξίσταν, ὥς δὴ τῷ
Καπελλιανῷ ἀντιπρόκειντο. Γορδιανὸς
ᾧ ἔν' ὁ περὶ τῆς (ὡς πινέας φασιν)
ἄμα τῷ τῆς Καρχηδόνας ὀπίσκειναι,
ἐν ἀπογνώσει γενόμενθ', ἐννοῶν τὴν
δυνάμιν Μαξιμίνο, ἔθεν δὲ ὄρων ἐν
Λιβύῃ ἀξιόμαχον ἰσθμὸν, ἃ
νῆρτησεν ἑαυτὸν βρόχῳ.

κγ'. Κρυπτομένης δὲ αὐτοῦ τῆς
τελευτῆς, ἃ ἔκ' αὐτῷ στρατηγήσον-
τα δὴ τῇ πλὴθει εἰλοντο. γενομέ-
νης δὲ συμβολῆς, οἱ μὲν Καρχηδό-
νοι ὄχλῳ πλείους ἦσαν, ἀτακτοὶ δὲ
καὶ πολεμικῶν ἔργων ἀπαίδευτοι,
ἅτε ἐν εἰρήνῃ βαθεῖα τετραμμέ-
νοι, ἐορταῖς τε καὶ πρυφαῖς χολά-
ζοις αἰεὶ, γυμνοὶ τε ὀπλῶν καὶ ὄρ-

quoque eum accepisset, omni
coactō exercitū, cum quidem
fidem tueri ac iurjurandum
persuasisset, Carthaginem con-
tendit, maximas valentissimas-
que copias secum adducens,
virosque cum ætate florentes,
tum omni armorum genere
instructos, peritosque rei mi-
litaris, atque ex consuetudine
præliorum adversus Barbaros
magnopere ad pugnandum pa-
ratos.

XXII. Ut vero nunciatum
Gordiano est adventare ad ur-
bem Capellianum, & ipse affe-
ctus est extrema formidine, &
perterriti Carthaginenses uni-
versi; qui scilicet in turba po-
tius quam in exercitus aliquo
ordine collocata victoriæ spe,
cuncti pariter urbe effunduntur
obviam Capelliano. Cæterum
senex Gordianus (ut quidam
perhibent) simul atque ille Car-
thaginem attigit, desperatis re-
bus, quod Maximino vires in-
gentes, nullas in Africa copias
esse videbat, quæ illis possent re-
sistere, laqueo se suspendit.

XXIII. Sed occultata il-
lius nece, filium sibi ducem
multitudo elegit. Ita ventum
ad manus est. Erant autem nu-
mero quidem plures Carthagi-
nenses, sed inordinati ac rerum
bellicarum imperiti, quippe in
altissima pace educati, festisque
& deliciis emolliti, nudique
armis omnique bellico instru-
mento. Nam domo quisque

pugionem, aut securem, aut venabulum, aut item præuistas fudes, ut quisque poterat, acuminatas, ad tuendum corpus extulerat. Contra Numidæ, jaculatores optimi, atque equitandi peritissimi, sic ut equos etiam infrenos virga tantum currentes moderentur. Quocirca facile Carthaginensium plebs in fugam versa, siquidem haud ferentes illorum impetum, omnes abjectis armis confertim effugerunt; trudentesque inter se & proculcantes, multo sane plures ipsi invicem affligebantur quam cædebantur ab hostibus. Hic & Gordiani filius cecidit, & quicumque eum secuti: sic ut præ multitudine interfectorum, neque discerni ad sepulturam funera potuerint, neque adolescentis Gordiani cadaver inveniretur. Etenim ex tanta copia fugientium pauciduntaxat urbem ingressi, coniectique in latebras, evaserant: cæteri ad portas conferti, ac pro se quisque intrare primi urbem festinabundi, ab jaculatoribus Numidis, cæterisque armatis militibus, contrucidabantur: maximo feminarum puerorumque ejulatu, quorum ante oculos charissima pignora occidebantur. Sunt qui perhibeant, ut primum Gordiano, qui propter senium domi se

ὄφει οἱ φίλτατοι ἀπώλοντο. ἕτεροι δὲ φασιν, ὡς δὴ τὰ πάντα οἴκοι μεμνηκότι διὰ γῆρας τῷ πρεσβύτῃ, Γορδιανῷ ἀπηγγέλη, ὃ, τε Καπελλιανὸς εἰσι-

γάνων πολέμικῶν. ἕκαστος δὲ ἐπιφέρειτο οἰκοῦν ἢ ξιφίδιον ἢ πύλακον, δροσπά τε ἐκ κυνηγεσίων βαρέας τε τὰς ἐμπροστίας φέρει. μόντες, καὶ ξύλα κατασφίσαντες εἰς τὰ ὄρεα χύοντα χήματα, ὡς ἕκαστος ἐδωάτο, πρὸς ἑλκεμα τῷ σώματι ποιεῖτο. οἱ δὲ Νομάδες, ἀκοντισταὶ τοῦ εὐσχοῦ καὶ ἰππεῖς ἀεισοί, ὡς καὶ χαλινῶν ἀνὸς ἐδάδω μόνῃ τῷ δρόμον τῷ ἵππων κυβερνᾶν. ἔσται ὡς ἐπείσαντο τῷ Καρχηδονίῳ τὸ πλῆθος οἱ περὶ ἃς ὑπομείναντες αὐτῶν τῷ ἐμὲ λῶν, πάντα εἰσάγοντες ἐφυγον· ὠδόμενοι δ' ὑπὸ ἄλλήλων καὶ παύμενοι, πλείους ὑπὸ τῷ οἰκείῳ πλῆθους ἐρδάρησαν ἢ πρὸς τῷ πολέμῳ. ἔνθα καὶ ὁ τῷ Γορδιανῷ υἱὸς ἀπώλετο, οἷτε καὶ αὐτοὶ πάντες ὡς ἄλλοι πλῆθος πτωμάτων μὴτε νεκρῶν ἀναίρεισιν πρὸς ταφῇ γροῦν δυνάμει, μὴτε τῷ νέῳ Γορδιανῷ σῶμα εὐρίσθηναι. οἱ μὲν γὰρ φησὶν, ὅσοι τε ἦσαν εἰσρύντες εἰς τὸν Καρχηδῶνα, ὅσοι τε λαθεῖν ἠδυνάσθην, σκεδαμέντες εἰς πάσας τὰ πόλιν, ἔσαν μεγάλῳ τε καὶ πολλῷ, ὀλίγοι ἐκ πολλῶν ἐσώθησαν. τὸ δ' λοιπὸν πλῆθος καὶ τὰς πύλεις σενοχωρούμενοι, παρεισδύουσι ἀπεδάλλοντες ἕκαστος, βαλλόμενον τε ὑπὸ τῷ ἀκοντιστῶν καὶ πτεροσκόμῳ ὑπὸ τῷ ὀπλιτῶν, ἐφείρετο. πολλὰ δὲ οἰμωγὴ κατὰ τὴν πόλιν γυναικῶν τε καὶ παιδῶν, ὧν ἡ

1 Scribit Jul. ante Patris suum Gordiani filium bello cecidisse.

λαύων εἰς τὴν Καρχηδόνα ἐδηλώθη·
ἐν ἀπογνώσει δὲ πάντων γενόμενος,
εἰσελθὼν μόνος εἰς τὴν οἰκίσκον, ὡς
δὴ κατελευθέρων, ἐξαρτήσας ἥς ἐπι-
φέρειτο ζώνης τὸν περὶ τὸν ἄκρον ἐν βρό-
χῳ, τὴν βίβιν ἀνεπαύσατο. τοῦτο μὲν
δὴ τέλει ὁ Γορδιανὸς ἐχρήσατο, βί-
βισας τὰ παλαιὰ εὐδαιμόνως, ἐν
εἰκόνι τῆ βασιλείας τελευτήσας.

κδ'. Ο δὲ Καπελλιανὸς εἰς Καρ-
χηδόνα εἰσελθὼν, πάντας τε τὰς
παροισκούντας ἀπέκλεισεν, εἰπὺς καὶ
ἐσώθησαν ἐκ τῆ μάχης· ἐφείδετό τε
ἕτε ἱερῶν συλήσεως, ἕτε χρημάτων
ιδιωτικῶν καὶ δημοσίων ἀρπαγῆς. ἐ-
πιπὼν τε τὰς λοιπὰς πόλεις, ὅσαι
τὰς Μαξιμίνας πρὸς κατεστράφησαν,
τὰς μὲν ἐξέχοντας ἐφόρου, τὰς δὲ
δημότας ἐφυλάδεν· ἀρχὴς τε καὶ
κόμης ἐμπιπράναι ληλατεῖν τε
τοῖς στρατιώταις ἐπέτρεπε, παροισ-
κόμενος μὲν πρὸς τὴν εἰσπαροισκίαν
ἐπὶ οἷς εἰς Μαξιμίον ἡμαρτήκασαν,
λαοφάνων τὴν τὴν αὐτοῦ πα-
ρὰ τὴν στρατιᾶν μνησθῆναι, ἵν' εἰ τι
πράττειν τὰ Μαξιμίνα πράγματα,
αὐτὸς ἔχων δύναμιν εὐνοῦσαν, τῆς
ἀρχῆς ἀντιποιήσασθαι. τὰ μὲν δὴ
κατὰ τὴν Λιβύην ἐν τέτοις ἦν.

κε'. Ὡς δὲ εἰς τὴν Ρώμην ἐδη-
λώθη ἡ τῆ περὶ τὴν τελευτή, ἐν
πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀφασίᾳ ὅ, τι
δῆμος ἦν ἡ τε σύγκλητος, μάλιστα
Γορδιανὸς τετελευτηκός, εἰς ὃν

continuerat, nunciatum fit Ca-
pellianum jam in urbem per-
venisse, deplorata salute, intra
cubiculum se quasi dormituum
recepisse: colloque zonæ in-
serto, qua præcinctus fuerat,
sibi mortem conscivisse. Hæc
finis Gordiani fuit, felicitis ante-
acta vita, atque in quadam
principatus imagine extincti.

XXIV. Sed enim Capel-
lianus Carthaginem ingressus,
præcipuum quæque ex iis qui
ἐ pugna supererant, neci de-
didit: ac neque à templis de-
spoliandis, neque à publicis
privatisque pecuniis diripien-
dis abstinuit: aditisque urbi-
bus reliquis, quæcunque hono-
res Maximini sustulissent, in
his præstantissimum quæque
morte affecit, cæteros in exilium
mittebat: agros autem vicosque
concremandos militibus trade-
bat, prætextu quidem ulciscen-
di Maximinum, cæterum clan-
culum militum sibi animos con-
cilians, ut sicubi res à Maxi-
mino titubassent, ipse ad oc-
cupandum principatum bene-
volis militibus uteretur. Ita se
videlicet res in Africa habe-
bant.

XXV. Postea vero quam
Romæ audita senis Gordiani
mors est, ingens perturbatio
Senatum populumque Roma-
num, ingenisque terror invasit:
extincto, in quem unum spes

I Ipse præterea militum animos sibi
conciliabat, præludens ad Imperium,
si Maximinus perisset. Capitol.

omnes

omnes suas collocaverant. Neque enim illos præteribat, nemini jam parlurum Maximinum, cum sponte alienum ab ipsis atque hostili animo, tum iustis etiam causis & professio quasi odio succensentem. Itaque frequentes in unum convenere, ac de toto negotio deliberantes, quando semel in periculum venerant, bellum comparare decreverunt, ac sibi duos imperatores præficere, quos imperium inter se partiri voluerunt, ne rursus illa potentia ad Tyrannidem deveniens, rursus offenderet. Convenerunt igitur non quidem in curiam, quo ante consueverant, sed in templum Capitolini Jovis, quod in arce summa præcipuæ venerationis Romani habent. Ibi clausis foribus soli, quasi teste & confessore atque adeo rerum omnium inspectore Deo, selectis qui ætate ac dignitate cæteros anteirent, de quibus suffragia ferrentur, duo ex omni numero, Maximus atque Albinus, plurimis suffragantibus Imperatores creati. Horum Maximus cum sæpe exercitibus præfuerat, tum præfectura urbi egregie gesta, maximam ingenii providentiæque, præterea, vitæ continentis opinio-

ἐλπίεσαν· ἤδεσαν γὰρ αὐτὸν ἐπιφεισόμενον τινος, ὥς γὰρ καὶ οὐκ ἄλλοτεως καὶ ἀπὸ χυθῶς πρὸς αὐτὸν δίδεκετό τε καὶ ἐπὶ εὐλόγοις αἰτίαις, ὥς ὁμολογουμένως ἐχθροῖς εἰκότως ὠρρίζετο. ἔδοξεν ἔν συνελθεῖν, καὶ οὐκ ὅτι πρακτικῶν σκέψασθαι· ἀπαξ τὴν ἀναρρίψαντας κίνδυνον, πόλεμον ἀρᾶσαι, πρὸς ἡσυχίαν αὐτοῦ χιερὸν τὸν δέντας βασιλείας, ὅς ἡδέλγηται μάλιστα τὸ ἀρχὴν, ὥς μὴ πάλιν ἴστω ἐκείνην, εἰς τυραννίδα, πάλιν ἐξαίτη. συνῆλθον ἔν ἐκ εἰς τὸ συνέδριον, ἀλλ' εἰς τὸν τὸ Διὸς νῦν Καπιτωλίῳ, ὃν σέβουσι Ῥωμαῖοι ἐν ἀκροπόλει. συγκαλείσαντες ἔν αὐτῷ ἐν τῷ σικκῷ μόνως, ὡς περ ὑπὸ μέρους τῷ Διὶ καὶ συνέδρῳ, ὁπισθοῦν τε ὅτι προσημῶν, ὁπισθοῦν ὅτι ἐν ἡλικίᾳ καὶ ἀξιώματι πρὸς χόντων ὥς ἐδολύμαζον, καὶ τὸ ἴδιον φορίαν, ἐχόντων καὶ ἄλλων ἴσως. ¹ Διακριθεῖσιν τε καὶ τῷ πλείους τῶν γνώμης, ² Μάξιμον τε καὶ Βαλβινὸν ἀντιπρότερον, αὐτοκράτορας ἐποίησαν. τέτων δ' ἰὼ ὁ μὲν Μάξιμος, ἐν τῇ πολλῇ στρατοπέδων ἀρχαῖς γενόμενος, τὸ τῇ Ῥωμαίων πόλει ἑπάρχον καταστάς, ἀντιπρότερος τε ἀρξας, καὶ ἐν ὑπολήψει παρὰ τοῖς ἑλλοῖς φρενῶν τε καὶ ἀλχηνοῖς τε

Fortasse legemus διακριθεῖσιν τε καὶ τῷ πλείους (vel ἐκ τῷ πλείους) τῶν γνώμης, ut sit quod vulgo dicitur, discretis pro suffragiorum pluralitate sententiis. Schottus ἀντιπρότερος legit, sed tunc talis requireretur loci

mutatio, διακριθεῖσιν τε τῶν γνώμης καὶ τῷ πλείους μέρους Μάξιμον τε καὶ Βαλβινὸν ἀντιπρότερον. Sylburg.

² In antiquis nummis M. Clodius Pupienus, Maximus. Casaub. annotat Capitol.

βίη σώροντο· ὁ δὲ Ἰ Βαλβίνος, γα-
μήμιον μὲν εὐπατείδης, εἰς δὲ
τὴν δὲ ὑπατείαν ἐληλακώς, ἐδικῶν
τὴ ἡγεμονίᾳ ἀμέμπτως, τὰ δὲ
ἦδ' ἀπλότερον. τῆς ἐν χειρὸς
ἐκείνης ἀνεπτάης, σεβαστὴ τε ἀν-
ταρτύθηται, καὶ πάσης τῆ βασιλικῆς
πρωτοῦς ἢ ἀντικατὰ τὴν δόξαν
ἐκείνης ἐκείνηται.

καὶ. ὁ δὲ δῆμος, τέταρτον ἐν
τῇ Καπιτωλίᾳ παραμύθηται, εἴτε
ὑποβαλόντων τῶν Γορδιανῶν φίλων
καὶ οἰκείων, εἴτε γινόντες ὑπὸ φθ-
μης, παρεστηκόσιν τῆς πόλεως,
ὁράσαντες πᾶσαν πλὴν εἰς τὸ Κα-
πιτωλίον ἀνοδὸν τῶν πλῆθει τῶν
ἐχθρῶν· λίθους τε καὶ ξύλα ἐπιφέ-
ροντες, ἀντιπαράπικτες τοῖς ὑπὸ τῆς
ἐνδομῆς ἐνδομμένοις· καὶ μάλιστα
τοῖς Μάξιμον παρατιθέμενοι, ² σερ-
ρότερον δὲ πόλεως. πολὺν τε τὴν ὀπ-
τιότες ἐξ ὧν πρὸς τῆς πόλεως καὶ κέ-
ρας τῶν ἄλλων. ὅθεν διδόντες, ἀ-
πρεσκοποῦν αὐτῶν, ἐβόων τε καὶ ἡ-
πεύουσαν ἀποκτείνει αὐτὰς. ἡξίαν γάρ
τοῦ Γορδιανοῦ γένος βασιλεῖα αἰρε-
θῆναι, καὶ τὴν αὐτοκρατορί-
αν ἀρχῆς ἀνομα ἐκείνῳ τῷ οἴκῳ
καὶ ὀνόματι μέναι. ὁ δὲ Βαλβίνος
καὶ Μάξιμος, ἐκ τῆ ἱππικῆς τά-
γματός τῆς νεανίας, πάλαι στρα-
τιώταις τε οἱ ἐν Ρώμῃ διέτριβον,
ἀφίσταντες αὐτοῖς ξιφιδόρους, πρὸς

nem vulgo de se praeberat.
Balbinus autem, patricii generis
homo, consulatu iterum gesto,
multiq[ue] provinciis sine ulla
querela administratis, morum
simplicior habebatur. Ita cre-
ari principes Augustique appel-
lati, ac Senatus consulto omni-
bus Imperatoriis honoribus af-
fecti sunt.

XXVI. Dum haec agun-
tur in Capitolio, interea P. R.
(incertum, subicientibus Gor-
diani amicis ac necessariis, an
tantum rumoribus exciti) facto
ad portas concursu, viam qua
itur in Capitolium, totam con-
ferta multitudine occupaverant;
lapidesque & fustes ingeren-
tes, rebus in Capitolio actis
adversabantur; ac Maximum
in primis recusantes, severio-
rem scilicet quam ut cum le-
vis multitudo facile pateretur.
Magna enim industria vigilan-
tiaque usus fuerat adversus im-
probitatem ac levitatem quo-
rundam e plebe. Quapropter
metuentes eo maxime offende-
bantur, clamitantes identidem
ac minitantes utrumque se con-
festim occisuros. Nam ipsi ex
Gordiani genere principem sibi
deposcebant, ut in familia no-
mineque eo nomen Imperato-
rium remaneret. Balbinus au-
tem ac Maximus, equestris or-
dinis juventute, atque urba-
nis militibus, cum gladiis, un-

¹ Nuppius apud Onuphrium, Imp.
Cae. D. Caelius, Balbinus, Aug. Ca-
lph. ib.

² Legi potest ας σερρότεροι τῆς πόλεως
ἐπάρξαντο. Sylburg.

dique stipati, egredi Capitolio conabantur: sed lapidibus ac fustibus coerciti: donec, subiciente nescio quo, ad hunc modum populo imposuerunt.

XXVII. Erat puer quidam, infans adhuc, ex Gordiani filia natus, nomen avi referens. Hunc igitur, submissis quibusdam, afferri ad se iusserunt: Qui cum domi eum ludibundum offendissent, impositum in humeros per mediam ferebant multitudinem, plebi ostentantes, ac nepotulum Gordiani dictitantes, vocantesque eum nominatim: quoad in Capitolium pertulerunt, populo subinde acclamante & conspergente puerum frondibus. Cum itaque Senatus Cæsarem illum declarasset, quando adhuc per ætatem reipub. gerere non poterat, & iræ multitudinis resederant, passim videlicet sunt in aulam palatinam senes Imperatores commigrare.

XXVIII. Sed incidit per eos dies civitati Romæ funesta calamitas orta de nimia duorum senatorum audacia. Nam cum Senatus haberetur de publicis negotiis, duo ex militibus Maximini, quos in castris reliquerat, emeritæ jam ætatis, ad fores curiæ accesserunt, exploratum quæ gererentur: inermes videlicet, tantumque subarmalibus & sagis induti. Constiterant autem pariter cum

εἰδὲν τι τὸ Καπιτωλίῳ ἐξιδέσθοντες, ὑπὸ δὲ πλήθους ξύλων καὶ λίθων ἐκωλύθησαν· ἔς τε δὴ ὑποβάλλοντες πνέουσι, αὐτοὶ τὸν δῆμον ἐσοφίσαντο.

κζ'. Ἦν π παῖδιον νήπιον, τῆς Γορδιανοῦ θυγατρὸς τέκνον, τῷ πάππῳ ὁμώνυμον. πέμψαντες τὸν νῦν ἡμεῖς αὐτοῖς πινὰς, καλεοῦσι τὸ παῖδιον κομιδιῶναι. δὲ εὐρέντες αὐτὸ ἀδύρην οἶκον, ἀράμμοι ὅπῃ ἡμεῖς ὤμων ἀλὰ μὲν σὺ τὸ πλῆθος, δεικνύοντες τοῖς ὄχλοις, Γορδιανοῦ τε ἐκγονὸν λέγοντες, καὶ τῇ αὐτοῦ προσήκειν ἀποκαλεῖντες, ἀνάγκησιν εἰς τὸ Καπιτωλίον εὐρημέμενον ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ φυλλοβολέμενον. τῆς π συγκλήτης Καίσαρος αὐτὸ ἀπαδείξασθαι, ἐπεὶ δὲ ἀλὰ τὴν ἡλικίαν οὐ οἶός τε ἦν περὶσταδαὶ ἡμεῖς πρᾶξιμων, τῆς τε ὀργῆς ὁ δῆμος ἐπὶ σάτο, ἠνέχοντό τε περὶελθεῖν εἰς τὴν βασιλείον αὐλήν.

κη'. Σωθέν ἢ καὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας πᾶσιμα ὁλέθριον τῇ Ρωμαίων πόλει, ἀρχὴν καὶ πρόφασιν λαβὼν ἐκ ἐντόλματος θράσους δύο ἀνδρῶν τῶν συγκλήτης. συνελθούσας γὰρ εἰς τὸ βασιλικὸν πάντες, σκεψόμενοι περὶ τῶν κωδεσίων. μαδόντες δὲ οἱ στρατιῶται, ὅς ἐν τῷ στρατοπέδῳ Μαξιμινοῦ χαλαροί πᾶσι ἦσαν γὰρ περὶ ἀμύξιν τῶν στρατείας ὄντες, καὶ δὲ ἡλικίᾳ οἱκοι μεμνηκότες, ἡλθον μέγας τὸ εἰσὶν τῆς συγκλήτης, βεβημένοι τὴν πρᾶξιμόμενον μαδῆν, ὅπλων μὴ γυμνοὶ, ἐν λιταῖς δὲ ἐδῶσι καὶ ἐπεσφύον. ἐσῆκσαν δὲ μὲν τοῦ λοιποῦ δήμου, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι περὶ τῶν δο-

ρῶν ἔρμην· δύο δὲ ἢ τρεῖς, περι-
γύττεον ἐπακῶσαι τῶν βυλομήλων δι-
λίσαντες, εἰς τὸ συνέδριον εἰσῆλθον,
ὡς τὸν ἰδρυμῶν βωμὸν τῇ νίκῃς ὑ-
περβύσαι τέττες. τῇ δὲ συγκλήτῃ ἀ-
νὴρ ὑπὸ ὑπατείας μὲν νεώστ, Γαλλι-
κανὸς ὄνομα, Καρχηδόνιου δὲ τὸ
γόνου, καὶ ἕτερου στρατηγικὸς τὸ ἀξί-
ωμα, Μακρίνας καλέμεν, ἔδεν
π προσδοκῶντας τὰς στρατιώτας, ἔ-
χοντας δὲ τὰς χεῖρας ὑποκατεμέ-
νας τῇ ἐπιερίσει, πάνσι, πληγαῖς κα-
τακαρδίαις, ξίφεσιν οἷς ἐπέφεροντο
ὑποκολπίοις. πάντες γὰρ ἀφ' ἑνὸς ἑ-
σαν εἰσὶν τε καὶ παραχρῆν, οἱ μὲν
φανερῶς, οἱ δὲ καὶ κρύβδῳ ἐξιφρό-
βην, ἀμυντήρια δὴδεν φέρντες ἐμ-
στῶν ἀφ' ὧν αἰφνιδίως ὀπισθελεύ-
οντας ἐχθρὸς. τότε δὴ οἱ στρατιῶται
πληγέντες, καὶ πως ἀπροσδοκήτως
προσάλαιν¹ ἔδυναντες, περὶ τοῦ
βωμὸς ἔκειντο. οἱ δὲ λοιποὶ στρατιῶται
εὖτο διασάμενοι, ἐκωλαγμένους τῇ
πάθει τῶν συστρατιωτῶν, φοβηθέντες
τῷ δήμῳ τὸ πλῆθος, ἀνὰ τε ὄσων
ὄντες, ἔφυγον.

καθ'. Ο δὲ Γαλλικανὸς ἐκδρα-
μὸν τῆς συγκλήτης εἰς τὸν δῆμον
μέσον, θεικνὺς τε τὸ ξίφος καὶ
τῷ χεῖρα ἡμαρμύλῳ, διηκελεύε-
ται διώκειν καὶ φονδεῖν τὰς ἐχθρὰς
μὲν συγκλήτης καὶ Ρωμαίων, φίλους
δὲ καὶ συμμάχους Μαξιμίνου. ὁ
δὲ δῆμος ἔρξατο πεπαισμένος, τὸν μὲν
Γαλλικανὸν εὐφόμεν, τὰς δὲ στρα-

reliqua multitudine : sed cæte-
ris ante fores præstolantibus,
duo, tresve ad summum, cu-
riores audiendi, curiam in-
gressi, sic ut ultra aram quo-
que Victoriæ penetrarent. Hic
senator quidam, deposito nu-
per consulatu, Gallicanus no-
mine, ac genere Carthaginen-
sis, alterque item prætorius,
Mæcnas, nihil tale expectan-
tes milites, manusque adhuc
sub sagulis habentes, repente
adactis in corda pugionibus
interficiunt. Etenim omnis se-
natus, ob recentem seditionem
tumultumque superiorem, alii
propalam, pars clanculum gla-
dios gerebant, quibus suam
quisque salutem ab inimico-
rum insidiis tuerentur. Ita cæsi
milites, quod se de improvise
defendere haud quiverant, pro-
strati ante altaria jacebant. Quo
vise, cæteri confestim expave-
facti commilitonum interitu, si-
mul populi concursum formi-
dantes, quod erant inermes, fu-
gam arripuere.

XXIX. Cæterum Gallica-
nus raptim se curia in mediam
multitudinem proripiens, gla-
diumque & manum stillante
sanguine ostentans, ad perse-
quendos occidendosque sena-
tus populique Romani hostes,
amicos sociosque Maximini,
vulgus adhortabatur. Quibus
rebus inducta plebs, Gallica-
num faustis excipit acclamatio-

¹ Stephanus Legit ἔδεν.

nibus, militesque lapidibus incessit, quatenus licuit persecuta. Cæterum cum se illi in castra, recepissent, paucis tantummodo vulneratis, clausis portis, armisque arreptis, castrorum moenia defendebant. Verum Gallicanus (quando semel tantum facinus ausus fuerat) bellum protinus civile atque omnibus perniciosum suscitavit. Quippe iussis effringi publicis armamentariis, in quibus pompæ magis instrumenta quàm belli aservabantur, unde sibi quisque munimentum corporis accommodaret; apertisque item gladiatorum ludis, atque unoquoque propriis armis ornato: præterea cunctis, quæcunque intra domos aut officinas essent, hastis, gladiis ac securibus direptis, cum quodcunque occurrerat instrumentum ex idonea ad pugnam materia, furor in arma converteret, statim omnes conferti conglobatique ad castra contenderunt, ac velut urbem aliquam expugnaturi, murum ipsum portasque circumfoderunt. Cæterum milites, utpote pugnandi peritissimi, pinnis se murorum clypei que protegentes, sagittarum jactu crebro ac prælongis contis multitudinem repellebant. Postremo, cum jam defatigato populo sauciisque magna ex parte gladiatoribus, atque in vespertinam vergente die, regredi in urbem decrevissent: conspicati milites securitatem abeun-

πώτας, ὡς δυνατόν ἦν, διώκοντες, ἔβαλλον λίθοις. οἱ δὲ, φθάσαντες, λίγων πινῶν καὶ τραυθέντων, εἰς τὸ στρατοπέδον κατὰφυγόντες, καὶ τὰς πύλας ὡς ἐδύναντο κλείσαντες, ὅπλα δὲ ἐκὼς ἐκείνων, ἐφύερον τὸ τειχεύεσθαι. ὁ δὲ Γαλλικανὸς, ἀπὸ τῶν ληστῶν ἐργὸν τηλικότου, ἐκείνῳ λειον πόλεμον καὶ ὀλεθρὸν παρέειπε τῇ πόλει. τὰς τε γὰρ ἀνθρώπων ἀποθήκας καὶ ὅπλων, εἴτινες ἦσαν ὡς πομπῶν μάλλον ἢ μάχης ὁπλήσεις, ἀναρτίξαι τὰς ὀχλῶν πεῖσε, τὸ, τε σῶμα ἔχειν φράγεσθαι, ὡς οἶός τε ἦν. τὰ τε τῶν νομάχων κατὰ φύσιν ἀντίξας, καὶ γὰρ τοῖς οἰκείοις ὅπλοις ἔχουσιν ἐκρηπυρόμενοι. ὅσα τε ὑπὸ οἰκίας ἢ ἐκαστοῦ δόματα ἢ ξίφη, πελέκεις τε, πάντα διηρηπάζετο. ὁ, τε δὲ ἐκ τῶν ἐνδοσίων, πᾶν τὸ ἐμπήριον ἔλας ἀξιομάχευ ἐξαλείων, ὅπλον ἐκ ποιεῖτο. ἀθροισθέντες οὖν, ἐπὶ τὸν πῦλιν στρατοπέδον, καὶ ὡς πόλιος κητόντες αὐτὸ, διῆδον προσέβαλλον τε τὰς πύλας καὶ τοὺς τεύχεσσιν. οἱ δὲ στρατιῶται μετὰ πολλῆς ἐμπειρίας ὀπλισμένοι τε τὰς ἐκὼς πάλξεις καὶ τὰς ἀσπίδας, τοξοῖς καὶ αὐτὰς βάλλοντες, καὶ δόρασι καὶ κροῖς ἀπέκρουον, καὶ τείχεος ἀπὸ διώκον. ὡς δὲ καμὼν ὁ δῆμος, οἱ τι μονομάχοι τιτραπορόμενοι, ἦδη καὶ ἐσπέραις προσέειπεν, ἀπελθεῖν ἡδὲ λίσσιν, διασπάρσει αὐτὰς οἱ στρα-

1 Ἐκαστον, loco ἑκαστου, legit Steph.

2 Ὅσα τε ἦν ἐν οἰκίαις. Steph.

πάντων ἀποστραμμένους καὶ τὰ νῦν τε
 δευλότας, ἀπόντας τε ἀειλέτε-
 ρον, οἰομένους μὴ πολυμήσουσιν ἐπιεξ-
 ιλεῖν ὀλίγους πλείησι ποσέτε, ἀ-
 νόξαιτες αἰφνιδίως τὰς πύλας, ἐπὶ-
 δραμὸν τοῦ δήμου, καὶ τὸς τε μονο-
 μάχους ἀπέκλειναν, καὶ τε δήμους μέγα
 πλεῖστον ἀπέτατο ὠδύμῳ. οἱ δὲ,
 ποσέτερον διώξαιτες, ὅσον μὴ πολὺ πρὸ
 στρατοπέδου ἀπέστησαν, πάλιν ἐπανηλ-
 θον, ἐν τῷ τε τῷ τείχεος ἔμεινον.

Α'. Ἐντεῦθεν μείζων ἡ ὄρη καὶ τε
 δήμος καὶ ἡ συγκαλύπτου ἐγένετο. στρατη-
 γοὶ τε ἔν τε ἐξελέγοντο, ἔκ τε πάσης
 Ἰταλίας λογάδες. ἥτις νεολαία πᾶ-
 σα ἀφροίζετο, ὅπλοις τε αὐτοαρχείοις
 καὶ τοῖς προσωχέουσιν ὠπλίζετο. τέ-
 των δὲ τὸ μὲν πλεῖστον μέγιστον ὁ
 Μάξιμος σὺν αὐτοῖς ἀπήγαγεν, ὡς
 δὲ Μαξιμίω πολέμῳ. οἱ δὲ λοι-
 ποὶ ἔμειναν ὡς πῶς πόλιν φρουροῦν
 τε καὶ προαασίζον αὐτῆς. ἐκείνους
 ἔν τε τῷ τείχεος τοῦ στρατοπέδου ἐξί-
 νοντο προσβολαί, ἑπράττον δὲ ἔ-
 δὲν, προμαχομένων ἀνὰ τὴν τῶν
 στραπτῶν. οἱ δὲ, βαλλόμενοι καὶ π-
 τρωσόμενοι, καλῶς ἀπήλλαγνται.
 οἱ δὲ Βαλβίνου οἴκοι μέγαν, ἀξί-
 οτάμην πρὸς τοὺς, ἰκέτευσεν τὸν δὲ
 μὲν εἰς διαλλαγὰς χωρήσας τοῖς τε
 στρατιώταις ὑποταχένῳ ἀμνησίαν, ἀ-
 νήσιν τε πάντων ἐδίδοι ἀμαρτημα-
 τῶν. ἀλλ' ἐδετέρους ἔπειθε. τὸ δὲ
 δεινὸν ἐκάσθη ἡδύς, καὶ μὲν ποσέτερον
 δήμους ἀπαξίνοντο ὑπὸ ὀλίγων κατα-
 φρονήσιν, τῶν δὲ στραπτῶν ἀγα-
 παλόντων, ὅππῃ δὲ ταῦτα ὑπὸ Ρω-
 μαίων, ὡς ὑπὸ βαρβάρων, πάχον.

tium (quippe mihimē ausuros
 putabant Romani, adeo paucos
 adversus tantam multitudinem
 castris eruptionem facere) con-
 festim universi sese portis pa-
 tentibus in vulgus illud homi-
 num concitavere. Ibi Gladi-
 atores ad unum caesi, magna-
 que pars populi collisa. Quo
 facto, cum haud procul castris
 recessissent, rursum sese intra
 munimenta receperunt.

XXX. Hinc igitur major
 Senatui Populoque Romano in-
 dignatio oborta. Quare duces
 ex Italia omni probatissimum
 quemque delegerunt, juventu-
 temque omnem collectam in
 unum, subitariis armis, ac tu-
 multuariis adornarunt. Horum
 potissimam partem secum Ma-
 ximus eduxit, ut adversus Ma-
 ximinum praeliaretur: reliqui ad
 urbis custodiam tutelamque re-
 licti. Interea quotidie ad mu-
 ros castrorum dimicabatur, sed
 profectu nullo, defensantibus
 supernè militibus, iectamque &
 suaciam multitudinem foede re-
 pellentibus. At Balbinus, domi
 le continens, populo per edi-
 ctum supplicabat ut in gratiam
 cum militibus rediret: quibus
 etiam omnium quæ patrave-
 rant, oblivionem atque impu-
 nitatem pollicebatur. Sed neu-
 tris id persuasum, gliscente in-
 dies malo, ac populo indignan-
 te quod tanta multitudo tam
 paucis contemptui foret: con-
 tra militibus ægerrime ferenti-
 bus, ea se à Romanis passos,
 quæ vix unquam à barbaris ex-
 spectassent.

XXXI. Postre-

XXXI. Postremo, quando oppugnatio parum procedebat, visum ducibus intervertere omnes rivos qui in castra pervenirent, ut milites aquarum penuria sitique conficerent. Igitur abscindendo obstruendoque cunctos è castris aquarum rivos, avertabant. Sed enim intellecto periculo milites ac rebus desperatis, erumpunt universi patentibus portis, congressique multitudinem fugientem in urbem usque persequuntur. Sed ubi jam statario illo certamine plebs inferior intra domos se receperat, ac tegularum lapidumque & testarum jactibus deluper urgere coeperat milites, haud ausi illi ignota aedificia subire, clausis etiam domibus & tabernis, ignem januis ac ligneis aedificiorum projecturis, quales in urbe plurimae sunt, illico admovent. Quo factum est ut partim crebritate incolarum, partim lignea materia, bona pars urbis conflagraverit: multique ex opulentis pauperes facti, maximis atque egregiis amissis possessionibus, vel proventu uberrimis, vel splendore ipso & varietate preciosis. Neque vero pauci extincti mortales: quod januis igne occupatis, proripere se domo copia non fuerat. Bonaque divitum direpta penitus, immiscente se militibus studio rapiendi facinorosissimo quoque, & tenui plebecula. Sed adeo pervaga-

τῇ πρὸς προκαλειῶνται. εἶσαι τε ὅλοι πλεσίαν ἀνδρῶν διηρπάψαν, ἐλκεταμιζάων ἑαυτὲς τοῖς σραπώταις πρὸς τὸ ἀρπάζειν κακέργων καὶ οὕτω

λα'. Τὸ δὴ τελευτῶν, ἐπειδὴ τιμαρχῶντες ἔδην ἔπραττον, ἔδοξε τοῖς σραπῆγοις ἐκκόψαι πάντας τὰς εἰσρέοντας εἰς τὸ σρατόπεδον ἀγωγὰς ὕδατος, ἀπίνει τε ποτὲ καὶ ἐνδείῃ ξείδραν αὐτὰς παρεστήσαντες. προσπαρόντες ἔν πᾶν τὸ ὕδωρ τῷ σρατόπεδῳ εἰς ἕτερα ξείδρα μεταχέτευον, ἐκκόποντες καὶ εἰσφράσσοντες εἰς τὸ σρατόπεδον εἰσόδους αὐτῶν, οἱ δὲ σραπῶται ὀρῶντες τὴν κίνδυνον, ἐν ἀπογνώσει δὲ γινόμενοι, τὰς πύλας ἀνοίξαντες ἐπεξήλθον. μάχης τι κατεργάσαντο γινόμενης καὶ φυγῆς τῇ δημοτῶν, ὅτι πολὺ τὴν πόλιν διώκοντες οἱ σραπῶται πρέσβησαν. ἐπεὶ δὲ οἱ ἄλλοι τὴν συσπῆδον μάχης ἠτλώμενοι ἀναπηδῶντες εἰς τὰ δώματα, πρὸς τὰ κεράμια βάλλοντες αὐτοὺς καὶ λίθων βολαῖς, τῇ τε ἄλλων ὀφθαλμῶν, ἐλυμαίνοντο, ἐπαναβῶντες μὲν αὐτοῖς, δι' ἀγνοίαν τῇ οἰκίσει, ἐκ ἐτόλμησαν οἱ σραπῶται. κακλεισμένων δὲ τῇ οἰκίᾳ καὶ τῇ ἐργασίᾳ, τῇ θύραις, καὶ εἰπὼς ἦσαν ξύλων ἐξοχαὶ (πολλὰ δὲ αὐταὶ καὶ τῇ πόλιν) πῦρ προσετίθεισαν. ἔασα δὲ, ἀπὸ πυκνότητος τῆς συνικίων, ξυλείας τε πληθύνει ἐπάλληλον, μέγιστον μέρος τῇ πόλιν τὸ πῦρ ἐνεμήθη, ὥς πολλὰς αὐτὴν ἐκ πλεσίαν ποιῆσαι πένοντας, ἀποβαλόντας θανάτους καὶ ἀμυλιαστὰ κλίματα, ἐν τῇ προσόδοις πλεσίαις, καὶ ἐν ποικίλῃ πολυελείᾳ τίμα. πληθὺς τε ἀνδρῶν συγκαταρτέχθη, φυγεῖν μὴ δυναθέντων, ἀπὸ τῶν ἐξόδων οὐκ

λῶν δημοτῶν. τοῦτον δὲ μέρῳ τὴν πόλεως τὸ πῦρ ἐλυμήνατο, ὥς μηδεμίαν τῶν μεγίστων πόλεων ὁλόκληρον διυλᾶται τῷ μέρει ἐξισωθῆναι.

λβ'. Καὶ τὰ μὲν χτ' τὴν Ρώμῃ ποιῶντα ἦν. ὁ δὲ Μαξιμίνῳ ἀνύσας τὴν ὁδοποιίαν, ἐπέστη τοῖς τῇ Ἰταλίας ὁρίσιν. δύσας τε ὅτι θῆρ' ἀποδείων βωμῶν, τῆς ἐπ' Ἰταλίαν εἰσβολῆς εἶχετο. ἐκέλευσέ τε πάντα τὴν στρατὸν ἐν ὁπλοῖς εἶναι, καὶ μετ' ἐνταξίας παρεχρεῖν. τὴν μὲν ἐν Λιβύης ἀπόστασιν, καὶ τὴν χτ' τῇ Ρώμῃ ἐμφύλιον πόλεμον, τὰ τε Μαξιμίνῳ πραχθέντα, καὶ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἀφίξιν αὐτῷ ἐδηλώσαμεν. τὰ δὲ ἐπὶ μὲν ἐν τοῖς ἐξῆς λεχθήσονται.

tum longe lateque incendium est, ut plus multo consumpserit quam quantum spacii maxima quæque urbs ædificiis occupet.

XXXII. Dum hæc Romæ geruntur, interea Maximinus confecto itinere Italiam attigerat: ac sacrificato ad aras quæ in finibus ipsis erectæ sunt, pergit iter facere; jussis arma tenere atque instructa acie progredi militibus. Sed cum & Africæ defectionem, & Romæ bellum civile, prætereaque res à Maximino gestas iterque ejus hæctenus conscripserimus, reliqua deinceps explicabuntur.

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ

ΤΗΣ

ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΟΓΔΩΔΕΚΗ.

ΗΡΩΔΙΑΝΙ

LIBER OCTAVUS.

BREVIARIUM LIBRI OCTAVI.

Maximinus, superatis Alpibus, Aquileiam venit; ibi expugnationem ejus urbis moliens, à suis militibus cum filio obtruncatur, quorum capita Romam deportantur. Maximus, alter Imperator, apud Aquileiam exercitum Maximini dimittit; ipse Romam cum suis revertitur, & cum Balbino Imperium gessit, donec ambo à militibus Prætorianis sunt occisi. Post horum obitum Gordianus, dudum Cæsar, Romanum suscepit Imperium.

QUæ post interitum Gordiani gesserit Maximinus, iterque ejus in Italiam, prætereaque Africæ defectionem, & in urbe ipsa populi ac militum seditiones, superiore volumine recen-

ΤΑ μὲν δὲ Μαξιμίνου πραχθέντα μετὰ τὴν Γορδιανῆς τελευτῶν, ἥτις εἰς Ἰταλίαν ἄφικται αὐτοῦ, Λιβυῶν τε ἀπίστασις, καὶ ἡ ἐν Ρώμῃ τοῦ στρατιωτῶν πρὸς τὸν Ἰμπερίον διαφορὰ, ἐν

1 Ejusque in Italiam adventum, & Libyæ defectionem, nec non eam quæ Romæ fuit militibus adversus

populum discordiam, supra commemoravimus. Steph.

τοῖς πρὸ τούτων λέλεκται. ὁ δὲ Μαξιμίνῳ ὁπίσας τοῖς ὁρεῖς, πρὶν πεμψέ σκοπὸς τὰς ἐξελήσοντας μὴ πινὲς ἐνέδραι ἐν κοιλάσιν ὁρῶν, ἢ λόχμαῖς, ὕλαις τε, κρύφιοι εἶεν αὐτὸς τε χαλαραγῶν εἰς τὸ πεδίον ἠσφατὸν, ταῖς μὲν τῶν ὀπλιτῶν φάλαγξας εἰς ¹ τετραγῶνα ἔταξε ὁμήματα, ὁπημήκας μᾶλλον ἢ βαθείας, ὥς ἂν πλείστον τῷ πεδίῳ ἀγαλάβοιεν. τὰ δὲ ² σκυνοφόρα πάντα, κίλιν τε καὶ ὁχήματα ἐν μίσῳ τάξας, αὐτὸς τε ἅμα τοῖς δορυφόροις ὀπισθοφυλακῶν εἵπετο. ἐκατέρωθεν δὲ παρέδρεον αἱ τε τῶν καταφράκτων ἱππέων ἵλαι, καὶ Μαυρέστοι ἀκοντισαί, τοξόται τε οἱ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ Γερμανῶν ἱππέων μέγα τι πλῆθος ἐπήγατο συμμάχους. ἐκείνους γὰρ μάλιστα προεβάλλετο, ἵν' ἐκδέχωνται τῶν πολεμίων ταῖς πρώταις ἐμβολαῖς, θυμοειδείς ὄντες καὶ εὐτολμοὶ ἐν ἀρχομένη μάχῃ· εἰ δὲ ἄρα καὶ κινδυνεύειν δέοι, εὐχαταφείνητοι, ὥς Βάρβαροι. ὥς δὲ πᾶν τὸ πεδίον διήλθεν ὁ στρατὸς μετ' εὐκοσμίας καὶ εὐταξίας, ἐπέστησαν πρῶτη Ἰταλίας πόλει, ἣν καλοῦσιν Ημῶν οἱ ὀπιχάειοι· φέρεται δὲ αὕτη ἐπ' ἀκροτάτῃ πεδίῳ, ἰδρυμένη πρὸ τῆς ὑπερωρίας τῆς Ἀλπεων. ἐνθα ὑπαντάμηντοι τῷ Μαξιμίνῳ οἱ πρεσβυλάκας καὶ σκοποὶ τῆς στρατῶ, ἠγγειλαν

fuius. Enimvero Maximinus, postquam ad Italiae fines pervenit, praemissis exploratoribus qui specularentur an ullae in Alpium convallibus, & densissimis sylvis infidiae delitescerent, ipse, in planum deductis militibus, jubet armatorum acies quadrato agmine incedere, in longum porrectas potius quam confertas, ut ab iis quam plurimum campi occuparetur: cunctisque in medium coactis impedimentis, jumentisque & vehiculis, ipse cum suis stipulatoribus veluti subsidio sequebatur: alis utrinque discurrentibus cataphractorum equitum, Maurisque jaculatoribus, sagittariisque ex oriente: & equitatu Germanorum, quos auxiliares adsciverat, quosque etiam praecipue opponere hostibus consueverat: ut primos videlicet impetus exciperent, feroces audacesque initio pugnae viri; simul ut (si in discrimen veniretur) vilis potissimum Barbaria illa periclitaretur. Sed ubi totam planiciem servatis ordinibus transmiserunt, ad Italiae urbem perventum est, quae ^a Ema à cultoribus vocatur. Ea sita est in extrema planicie ad Alpium radices. Ubi speculatores atque exploratores exercitus narrant Maximino, vacuam relictam urbem, aufu-

¹ Quadrato agmine Hemonam venit. Capitol.

² Si σκυνοφόρα adjective accipias, de ju-

mentis ac vehiculis intelligendum erit ad impedimenta porrandae apris. Steph.

^a In vet. edit. leg. Emona. Steph.

gisse omnes incolas, templorum etiam ac domorum januis incendio consumptis, atque omnibus quæ vel in urbe vel in agris fuerant, exportatis aut igni corruptis: nihil aut jumentis, aut hominibus alimentorum relictum.

II. Quæ res grata in primis Maximino fuit, quod idem cæteros quoque populos sui quenque metu facturos arbitrabatur. Contra milites indigne tulerunt, quod ab initio statim fame laborarent. Cumque noctem exegissent, partim intra patentes communisque omnibus domos, partim in planicie ipsa, statim sole oriente ad Alpes accesserunt. ^a Hi sunt longissimi quidam montes, vice murorum Italiæ circumdati, adeo in altum editi, ut etiam superare nubes videantur: in longum porrecti, ut universam Italiam comprehendant, læva ad Tyrrhenum pelagus; dextra ad Jonium usque pertingentes: densis ubique nemoribus infessi, atque angustissimis callibus, & rupium prærupta altitudine, scopulorumque asperitate vix pervii; nonnullis tamen quasi semitis magno veterum Italorum labore manufactis. Quapropter ingens transi-

κενὼ ἀνθρώπων ἔστι ἢ πόλιν, παρ-
 ὁμοί τε περυσγῆναι, ἐμπρήσαντας
 τὰς θύρας ἱερῶν τε καὶ οἰκιῶν, πάντα
 τὰ ὅσα ἐν ἐν τῇ πόλει ἢ τοῖς ἀγροῖς,
 ἃ μὲν ἐκφορήσαντας, ἃ δὲ καταπρή-
 σαντας, καὶ μήτε ὑποζυγίοις, μήτε
 ἀνθρώποις χαλαρῶνται τροφάς.

Ε'. Ο δὲ Μαξιμῖνος ἦδεν μὲν
 ὅτι τῇ σφύῃ Ἰταλιωτῶν εὐδὺς φυγῇ
 ἐλπῶν πάντας τὰς δῆμους τῆτι
 ποιήσιν, ἐκ ὑπομνήοντας τῶν ἐφο-
 ρῶν αὐτῶν. ὁ δὲ στρατὸς ἤχθετο, εὐδὺς
 ἐν ἀρχῇ λιμῶ πειρώμενος. διανυ-
 κληρεύσαντες ἔν, οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἐν
 ἀδύρῃς καὶ κοιναῖς πάντων οἰκίαις,
 οἱ δ' ἐν τῇ πεδίῳ, ἅμα ἡλίῳ ἀ-
 νίσχοντι ὅτι τὰς Ἀλπεῖς ἡπείγουσι.
 ἅπερ ὅρη ὑπερμύκη, ὥσπερ τεῖχος
 Ἰταλίας, ἡ φύσις ἡγαιρεν, ὑπερμύ-
 κει τὸ ὕψος, ὅτι μνηκεία ἔστι, ὡς πα-
 σαν Ἰταλίαν διελκρότα καθῆκιν, ἐν
 μὲν τοῖς δεξιόις Ἰταλίας μέρεσιν, ἐν
 τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος. ἐν δὲ τοῖς
 λαίοις, εἰς ἢ Ἰόνιον κόλπον. σκέπ-
 ται δὲ ὕλαις διασείας καὶ πυκναῖς.
 τὰς δὲ διεξόδους ἐξένωται, ἢ ἀπὸ
 κρημνῶν εἰς βάθος μέγιστον ὅτι
 ἔσχατος, ἢ ἀπὸ πετρώων τραχύτητι.
 σενωποὶ γὰρ εἰσι χειροποίητοι, μὲν
 πολλὰ καμάτε τοῖς πάλαι Ἰταλίοι-
 ταις εἰργασμένοι. μὲν δὲ ἐν πολ-

^a Superiores editiones habent ἀπορ-
 ρωγῶτας, vulgata lexicæ in huius loci
 citatione scribunt ἀπορρώγας. sed pro-
 culdubio vera lectio est, κρημνῶν εἰς βάθος
 μέγιστον ὁπερρωγῶτας, præcipitia ingenti
 altitudine prærupta. Sylburg.

^a Qui montes excelsissimi, veluti mu-

rus quidam Italiæ à Natura sunt excita-
 ti, in altum adeo exsurgentes ut nubes
 superare videantur; in longitudinem
 vero ita porrecti ut totam Italiam in-
 tercipientes, in dextro ejus latere ad Tyr-
 rhenum pelagus, in sinistro ad Jonium
 sinum pertingant. Sylburg.

λέγει δὲ ὁ στρατὸς, ἐλπίζοντες τὰς
τε ἄκρας χειρὶν ἡφθαι, πεφράχθαι τε
τὰς διόδους ἐς κωλύμεν τῆς αὐτῶν
ἀφεισέσεως. ἤλπιζον δὲ καὶ ἐδεδοίκα-
σαν εἰκότα, ὅτι χερσίων τεκμαιρό-
μενοι ἔφ' οὖσιν.

γ'. Ὡς δὲ διέβησαν ἀκωλύτως,
μηδενὸς ἐμποδῶν γενομένης, κατα-
βαίνοντες εἰς τὸ στρατόπεδον, ἤδη ἀ-
νιδαῖξήσαν τε καὶ ἐπαυάνισαν. ἔασι τε
αὐτῶ πάντα προχωρήσεν ὁ Μαξι-
μῖνος ἤλπισεν, Ἰταλῶν μηδὲ τῶς
δυοχέραις τεταρξήκων, ἔνθα ἡ
κρύπτην ἑαυτὸς καὶ σώζειν ἠδυνάοντο,
ἡ δὲ ἐνέδρας ὀπισθελευῖσαι, μάχε-
σθαι τε ἀνώγειν, ἐξ ὑπερκειμένων χερ-
σίων. γενομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ πε-
δίῳ, οἱ σκοποὶ ἀπήγγειλαν, πόλιν
Ἰταλίας τὴν μέγιστον, Ἀκυληῖαν δὲ
καλυμμένην, καλεῖσθαι τὰς δὲ προ-
πειμφείσας φάλαγγας τοῦ Παιό-
νων, προθύμως μὲν τειχομαχῆ-
σαι, πολλάκις δὲ προσβαλούσας,
ἀνύειν ἔδεν· ἀπαγορεύειν δὲ καὶ
ἀναχωρεῖν βαλλομένους λίθοις τε καὶ
δράκσι, τόξων τε πλήθει. ὁ δὲ
Μαξιμῖνος, ἀνακλίσας πρὸς τὰς
στρατηγὰς τοῦ Παιόνων, ὥς ἀμελέ-
σειεν μαχομένους, αὐτὸς οὖν τῷ
στρατῷ ἠπείχετο, ἐλπίζων ἔασι αἰ-
ρήσειν ἢ πόλιν.

δ'. Ἡ δὲ Ἀκυληῖα καὶ πρὶν
μὲν (ἅτε μέγιστη πόλις) ἰδίᾳ
δήμῳ πολυάνθρωπος ἦν, καὶ ὥσπερ

turum illuc exercitum formido
tenebat, sperantem summa juga
teneri jam ab hoste, nullosque
non obstructos exitus ad se pro-
hibendos. Neque is metus de
nihilō erat, locorum naturam
contemplantibus.

III. Postea vero quam sine
ullo impedimento superatis Al-
pibus in castra descenderant,
laeti scilicet omnes instauratis
animis vitulabantur, nihilque
non sibi ex sententia cessurum
Maximinus arbitrabatur, ne lo-
corum quidem a difficultati fi-
dentibus Italis, intra quas lati-
tare ipsi, & salutis suae consu-
lere, praetereaue infidiari ho-
stibus, ac à locis supernè immi-
nentibus pugnam capeffere po-
tuisent. Sed ubi planiciem at-
tigerunt, nuntiant explorato-
res maximam Italiae urbem A-
quileiam portas occlusisse, Pan-
noniorum acies quae praëve-
rant, acriter murum oppugnaf-
se. Caeterum tentata re saepe,
omnes incassum conatus eva-
fisse. Itaque jam defatigatos
recedere, lapidibus scilicet &
hastis magnaque sagittarum vi
desuper ingruentibus. At Ma-
ximinus iratus Pannoniis, quasi
parum impigre praeliatis, ipse
cum exercitu reliquo accelera-
bat, sperans nullo negotio se il-
lius urbis potiturum.

IV. Sed Aquileia prius quo-
que (ut erat ingens urbis ejus
magnitudo) populo abundabat,

a Lego difficultatibus, cui lectioni responderet [intra quas.] Steph.

& velut Italiae quoddam emporium ad mare sita, quasque terminus Illyriae, copiam rerum è continenti per terram fluviosque convectam navigantibus suggerebat: & ab ipso mari res ad usum eorum qui continentem colunt necessarias, videlicet superioribus terris propter hyemis asperitatem minus feracibus: maximè tamen vinum, cujus in ipsa regione maximus proventus est, vicinis gentibus ne vitem quidem habentibus, affatim suppeditabat. Ex quo factum uti super civium ingentem numerum, etiam magna vis hospitum ac mercatorum eam urbem frequentaret. Enimvero tunc etiam aucta multitudo, confluentibus illuc ex agris, quicunque oppidulis vicisque circa relictis fidebant urbis magnitudini, ac vetustis moenibus, dirutis quidem antea magna ex parte: (Quippe in tanta Romanorum potentia, neque murorum neque armorum Italiae civitates indigebant, pacem altissimam agitantes, atque in participatum reipublicae adscitæ.) Sed tunc urgente videlicet necessitate, renovatis instauratisque moenibus, præterea turribus ac propugnaculis excitatis, totaque urbe ad eum modum communita, clausisque por-

λιν, τὰς τε πύλας κλείσαντες, πανδημῇ ὅτι τῆς τειχῶν, νύκτωρ τε καὶ

πῇ ἐμπόριον Ἰταλίας ὅτι θαλάτῃ
περικλειμένη, καὶ πρὸς τῆς Ἰλλυρικῶν
ἐθνῶν πάντων ἰδρυμένη, τὰ τε ἀπὸ
τῆς ὑπερῆς ἀφ' ἧς ἡ ποταμῶν κα-
τακομιζόμενα παρῆχεν ἐμπορεύ-
σασθαι τοῖς πλείοσι· τὰ τε ἀπὸ θα-
λάττης τοῖς ὑπειρώταις ἀναγκῶν,
ὧν ἡ παρ' ἐκείνοις χώρα ἀφ' ἧς χαι-
μῶντος ἐκ τῷ εὐφοροῦ, ἀνέπεμπνυ-
εῖς τῆς ἀνω γλῶσσης πρὸς οἶνον τε μά-
λιστα πολύγονον γεωργῶντες, ἀφρο-
νίσαν ποτοῦ παρῆχε τοῖς ἀμπι-
λον μὴ γεωργῶσιν. ἐνδεῖν πολὺ π
πλήθος ἐπισθῆμει ἔτι πολιτῶν μί-
νον, ἀλλὰ ξένων τε καὶ ἐμπόρων. τό-
τε δὴ μᾶλλον ἐπολυπλασιάσθη τῇ
πληθύνῃ, τῆς ὄχλων πάντων ἐξ ἡ-
γεῶν ἐκείσθι συζέοντων, πολίχνης
τε καὶ κάμας τὰς περικλειμένης κα-
ταλιπόντων, πεισευάντων δὲ αὐτῶν
πρὸς τε μεγάλῃ τῇ πόλει καὶ πρὸς πε-
πελημένη τείχει, ὃ παλαιότατον,
ἐκ τοῦ πλείους μέρους πρὸς τὴν
καίρηρρηπτο (ἅτε μὲν τῆς Ῥωμαίων
ἀρχῇ μὴκέτι τῇ ἐν Ἰταλίᾳ πόλει
ἢ τειχῶν ἢ ὀπλων δευδεσῶν, με-
τεληρημένων δὲ ἀντὶ πολέμων εἰρή-
νῃ βαθεῖαν, καὶ τῆς ὧν Ῥωμαῖοι
πολίτειας κοινωνίαν) πλὴν πάν-
τες ἡ πειρῆς τὸ τεῖχος ἀνανώσα-
σαι, τὰ τ' ἐρείπια ἀνοικοδομήσαι,
πύργους τε καὶ ἐπάλξεις ἐγείραι. τὰ
χρῆστα ἐν φράξασθαι τῇ τείχει τῆς πύ-
λων

μεν δ' ἡμέραν ἰδρυμένοι, τοῖς περὶ αὐ-
 τὸν ἀπεμάχοντο. ἰσρατῆγεν δὲ αὐ-
 τῶν, καὶ πάντα εἶχον ἀφ' ὧν τῶν
 ἄνδρες δύο, ὑπὸ ὑπαφείας μὲν, ὅπ-
 λυχθέντες δὲ ὑπὸ τῇ συκλήτῃ. ὢν ὁ
 μὲν Κεραῖος, ὁ δὲ Μελίφιλος ἐκα-
 λείτο. καὶ μὲν πολλὰς περὶ αὐτῶν τὰ τε
 ὁπληθύνεια πάλμπεισα εἰσεκομίσαντο,
 ὡς ἐκλέναιαν εἶναι, εἰ καὶ ὁπληθύνει
 γένοιτο πολιορκία. ὡς δὲ καὶ ὑδατὶ
 ἀφρονία φρεσὶ παύει· πολλὰ γάρ τὰ
 ὀρύγματα ἐν τῇ πόλει. ποταμός
 τε ἰσρατῆς τὸ τεῖχος, ὁ μὲν πα-
 ρέχων τε περὶ ὅλῳ τῷ περὶ καὶ χο-
 ρηγίαν ὑδατὶ.

εἰ. Τὰ μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει
 ἔτι περὶ παρὸν αὐτοῦ. τῷ δὲ Μαξι-
 μίνῳ, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς φρεσὶ μὲν
 καὶ κεκλεισμένην γενναίως ἡ πόλις,
 ἔδοξε πέμψαι ἐν χήματι πρεσβείας
 τὴν κατὰ τὴν διαλεξαμένους, εἰ ἄ-
 ρα πείσαιεν αὐτὸς ἀνοῖξαι τὰς πό-
 λας. ἦν δὲ ἐν τῷ στρατῷ χιλίαν
 χροῖ, ὃ πατεῖς μὲν ἡ Ακυλῆια
 ἦν, τέκνα τε καὶ γυνῆ, οἰκεῖοί τε
 πάντες ἔνδον ἀπεκλείοντο. τῶν
 ὧν ἐπεμψέ σὺν ἑτέροις ἐκαστοῖς
 χροῖ, ἐλπίτας ἔχοντες πείσαι, ὡς
 πολίται. ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρέ-
 σβεις ἔλεγον ὅτι ἄρα κελεύει Μα-
 ξίμῳ ὁ κοινὸς βασιλεὺς ὅπλα
 μὲν αὐτὸς καταδέσθαι ἐν εἰρήνῃ, φί-
 λον δὲ ἀντὶ πολέμου δέχεσθαι.
 ἀποδίδει δὲ μάλλον καὶ θυσιαις

tis, noctem diemque universi
 pro muro stantes, hostem fortif-
 sime propulsabant. Duces erant
 summa potestate duo consula-
 res viri lecti à Senatu, Crispi-
 nus ac Meniphus. Hi ma-
 xima diligentia procuraverant;
 uti necessaria quæque in ur-
 bem importarentur, sic ut di-
 uturnior quoque sustineri op-
 pugnatio potuerit. Erat item
 in urbe magna aquarum abun-
 dantia, partim ex puteis sane
 frequentibus, partim è fluvio
 muros præterfluente, ac pariter
 fossæ objectus, & aquarum præ-
 bente copiam.

V. His ita intra urbem com-
 paratis, ut primum defendi mu-
 ros diligenter clausasque por-
 tas Maximinus audivit, decre-
 vit mittere legatorum specie,
 qui illos alloquerentur, ac (si
 possent) referari sibi portas per-
 suaderent. Habebat autem in
 exercitu tribunum quendam A-
 quileiæ civem, cujus nati at-
 que uxor, præterea familia o-
 mnis in urbe erant conclusi.
 Quare eum, centurionesque
 nonnullos, quasi oratores mit-
 tit, sperans facile illius auto-
 ritate municipes secuturos.
 Qui ubi muro appropinqua-
 runt, in hanc sententiam verba
 faciunt: " Jubere communem
 " Imperatorem pacem depositis
 " armis colere, seque amicum
 " pro hoste accipere, sacrisque
 " faciundis vacare, a quam cæ-

i Potius παραρρεῖ ut vult ex Mem-
 mio Sylburg.

a Reliquit Politianus subaudien-
 dam vocem [potius] ut alibi. Steph. a
 " dibus;

“dibus: miserari patriam, pau-
 “lo post (si obstinati perstite-
 “rint) ab ipsis usque fundamen-
 “tis ruituram, licere ipsis (si
 “velint) una opera sibi quen-
 “que & saluti patriæ consulere:
 “quippe oblivionem veniam-
 “que omnium quæ fecerint,
 “optimum Principem polli-
 “ceri, quando nihil ipsorum,
 “sed omnia forent aliena culpa
 “contracta.

VI. Talia quædam sub muro
 legati magna voce pronuncia-
 bant, sic ut facile exaudiri, si
 non plane ab omnibus, certe
 ab ea multitudo possent quæ-
 cunque supra muros turreſque
 constiterat. Etenim taciti om-
 nes legatorum dictis aures de-
 diderant. Quare metuens Cris-
 pinus ne pollicitationibus illis,
 quæ vulgi inconstantia est, ad
 mutandum pace bellum, refe-
 randasque hosti portas impelle-
 rentur, discursans ipse per mu-
 ros, rogare, obtestarique singu-
 los, uti audacter manerent, for-
 titerque resisterent, neque fidem
 proderent Senatui debitam P.
 Q. R. neve titulum servatæ ac
 propugnatae Italiæ totius asper-
 narentur: neve promissis cre-
 derent perjuri, fraudulentique
 tyranni; neve item benigna o-
 ratione inescati, ruerent in ma-
 nifestam perniciem: sed confi-
 derent belli fortunæ, ita plerun-
 que dubiæ atque ancipiti, ut
 magnus interim numerus à pau-
 ciſſimis, & qui potentiores cre-
 duntur, ab iis qui imbecillio-
 res habeantur, victi superatique
 sint: neve utique expavescerent
 exercitus illius magnitudinem.

χοράζειν ἢ φόνους. μηδὲ τοιοῦτον
 πατεῖδα μέλλουσιν ἀρδῶν καὶ ἐκ
 θεμελίων ἀπολλύσθαι, ἐνὸν αὐτοῖς
 τὴν σὺνέδρῳ καὶ τῷ πατεῖδα σὺ-
 ζειν, διδόντων αὐτοῖς χρηστὸν βα-
 σιλέως ἀμνησίαν συγγνώμῃ τε καὶ
 ἀμαρτηθέντων. ἔ γὰρ αὐτὰς αἰτίαι
 γὰρ μὴ εἶναι, ἀλλ' ἄλλαι.

ε'. Οἱ μὲν ἔν τε πρέσβεις τοιαῦτα
 πῶς χάτω παρεστῶτες ἐβόων, ὡς
 ἐξάκουσα εἶναι. ὁ δὲ πλεῖστος δῆμος,
 τῷ τείχει καὶ τοῖς πύργοις ἐφιστάς,
 πᾶσι καὶ τὰ λοιπὰ μέρη φρενέ-
 των, ἐπήκουεν ἡσυχάζων ἢ λεγομέ-
 νων. ὁ δὲ Κρισπίνος, φοβηθεὶς μή-
 πως ἄτε ὄχλος ἢ ὑποχέσσειν ἀ-
 ναπειθεὶς, εἰρηνικῶς τε ἀντὶ πολέ-
 μῳ ἐλόμενος, ἀνοίξῃ τὰς πύλας,
 τοῖς δὲ τῷ τείχει, εἰδότες καὶ ἐ-
 λιπάρει μῦθον τε διαβεβαλέως καὶ
 ἀντέχειν γενναίως, μηδὲ τοιοῦτον
 εἶναι ἢ τοῦτο ἢ σύγκλητον καὶ Ῥωμαίων
 δῆμον πιστὴν σωτῆρας δὲ καὶ τοῦ μα-
 χης Ἰταλίας πάσης ἀναγρᾶφθαι.
 μὴ πτεῦναι δὲ ὑποχέσσειν τρεῖς
 ὁπόρους τε καὶ ἀπαλῶντος, μηδὲ
 χρηστοῖς λόγοις δολοφρονέοντας ὁλέ-
 θρω προὔπῳ παραδοθῆναι, ἐνὸν
 πτεῦσαι πολέμῳ ἀμφιβόλῳ τύχῃ
 (πολλάκις γὰρ καὶ οἱ ὀλίγοι πλε-
 ὄνων τοιοῦτον γίνονται, καὶ δοκῶντες ἀ-
 δυνέστεροι, καθεύδοντες τὰς ἐν ὑπο-
 λήφει ἀνδρείας μερίζοντες) μηδὲ
 ἐκπλήτθονται τῷ πλήθει τῶ στρατοῦ
 οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ ἄλλοις μαχόμενοι,
 καὶ τῆς παρ' ἐτέρων ἐσομένης ἐν-
 δαμονίας,

δαμονίας, ἔπειρ ἡρώτο, μετρί-
ζουσιν ἐν τῷ ποροθύμῳ τῆς μά-
χης, εἰδότες ὡς τῶν ῥῶ κιν-
δύων αὐτοὶ μετέξουσιν, τὰ δὲ μέ-
γιστα καὶ κορυφαῖα τῆς νίκης ἀλ-
λῶ καρπώσεται. τοῖς δὲ ὑπὸ τῆς
πατείδου μαχομένοις, καὶ τοῖς
τῶν θεῶν ἐλπίδες κρείττους, ἐπει-
δὴ ἔτι τὰ ἄλλων λαβεῖν, ἀλλὰ τὰ
αὐτῶν σώζειν εὐχόμενοι. τό, τε ἐς
τὰς μάχας πορεύμενοι, ἐκ ἐξ ἄλ-
λου κατεύσεως, ἀλλὰ ἐξ οἰκείας
ἀνάγκης ἔχουσιν, ἐπεὶ καὶ τῆς
νίκης πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῖς πε-
ρίνεται.

ζ'. Τοιαῦτά πᾶσι λέγων ὁ
Κεῖων, καὶ πρὸς ἐκείτους καὶ
κοινῇ, φύσει μὲν καὶ ἄλλως αἰ-
δέσιμῳ ὄν, ἐν τε τῇ Ρωμαίων
φωνῇ εὐπρόσφορῳ ἐν λόγοις, ἐ-
πεικῶς τε αὐτῶν πορευόμενος, ἐ-
πεισε μένειν ἐν τοῖς προκειμένοις,
τὴν τε τῶν πόλεων ἀποκρίσας ἀ-
πέναι ἐκέλευσεν. ἐλέγχετο δὲ τῇ
ἐνστάσει τοῦ πολέμου ἐμμελῶς
ναί, πολλῶν ἐνδον ὄντων περὶ
δυπικίῳ τε καὶ ἡπατοσκοπίᾳ ἐμ-
πεύων, τὰ τε ἱερὰ αἵσια ἀ-
παγγέλλοντων. μάλιστα γὰρ τῇ σέ-
ψει ταύτῃ πνεύσιν Ἰταλιῶται.
καὶ χρησμοὶ δὲ πᾶσι εἰδόντο
ὡς δὴ τοῦ ὀπρωτοῦ θεοῦ νί-
κῳ ὑποχνημένου. Βέλιν δὲ κα-
λοῦσι τοῦτον, σέβουσιν τε ὑπερ-
φῶς, Ἀπέλλωνα εἶναι ἐθέλοντες. ἔ

Nam qui pro altero dimicant,
cum suæ victoriæ felicitatem
ad alios videant migraturam,
minus profecto acriter decer-
tant: quippe qui intelligant, se
quidem in periculi participa-
tum admitti: cæterum extre-
mos victoriæ fructus ad alium
perventuros. Qui autem pro
patria pugnant, præterquam
quod spe meliore esse debent
(neque enim aliena occupare,
sed tueri sua contendunt) etiam
animo sunt majore, ut quos
non alienum Imperium, sed sua
quenque necessitas adigat: quo-
niam scilicet victoriæ fructus ad
ipsos sunt perventuri.

VII. Talia quædam nunc
singulis, nunc universis ingerens
Crispinus, homo suapte natura
venerabilis, ac Romana facun-
dia pollens, præterea gratus om-
nibus, miti modestoque Im-
perio, persuasit multitudini, ut
in officio fideque permanerent:
iussitque legatos rebus infectis
ad Maximinum reverti. a Di-
cebatur autem Crispinus ad bel-
lum sic audacter iustinendum,
etiam haruspicum responso, qui
læta exta nunciarent, anima-
tus: etenim magnopere fidem
hujuscemodi signis habere Itali
consueverunt. Cæterum non-
nulla quoque oracula fereban-
tur patrii cujusdam numinis, vi-
ctoriam promittentia: Belem
vocant indigenæ, magna que cum
religione colunt, Apollinem
interpretantes. Cujus etiam spe-

a Deum Belenum per aruspices spondisse Maximinum esse vincendum
scribit Capitol.

ciem pro urbe ipsa pugnantem, quidam è militibus Maximini visam sibi sæpe in coelo affirmabant. Quod utrum sic esse nonnulli putaverint, an id commentum placuerit, ad levandam infamiam tanti exercitus, qui bello impar foret adversus minorem multo numerum oppidanorum, ut sc. victi potius à Diis quam ab hominibus viderentur, haud sane satis exploratum habeo. Cæterum novitas eventus cuncta credibilia facit.

VIII. Postea vero quam infecto negotio legati reverterunt, ira & furore instinctus Maximinus, magis magisque accelerabat. Ut autem ad fluvium pervenit, qui ad lapidem duodecimum procul est ab urbe, invenit ipsum maxima alvei profunditate ac latitudine defluentem. Etenim anni tempore solutæ vicinorum montium nives, quas longa hyems duraverat, maximum torrentem effecerant, sic ut nullo pacto transire exercitus posset. Nam pontem, quod opus magnum atque pulcherrimum veteres Imperatores lapide quadrato construxerant, pylis veluti quibusdam parvis sensim crescentibus, ruperant ac resolverant Aquileienses. Ita cum neq; ponte, neque navigiis (quippe nulla suppeditabant) transire exercitus posset, substitit incertus consilii. Sed enim Germani aliquot, ignari quam rapido abruptoque impetu Italiæ flumina deferantur, ratique sensim influere campos, quemadmodum apud ipsos consueverunt (unde etiam,

καὶ τὴν εἰκόνα ἔλεγον πῆες οἱ Μαξιμίην στρατωσὶ φαίνεσθαι πολλάκις ἐν αἰεὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως μαχόμενον, ὅπερ, εἴ τε ἀληθὺς ἐφαντάδι πᾶν, ἢ καὶ βυλομήτοις μὴ ἀρχιμανεῖν τοσούτου στρατὸν πρὸς ὄχλον δημοτῶν πολὺ ἐλάττωνα μὴ ἀνπαρόντα, δοκεῖν δὲ ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ μὴ ὑπὸ ἀνθρώπων νενικῆσθαι, εἰπεῖν ἐκ ἔχου. Τὸ δὲ παρέδοξον τῆς ἀποδείξεως ποιῆσαι πάντα πσεῦσαι.

η'. Πάλιν τῶν πρέσβων ἀποβάντων πρὸς Μαξιμίνον ἐπανελθόντων, ὀργῇ καὶ θυμῷ χρώμενος πλείονι μᾶλλον ἢ πείγεται. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο πρὸς τινι ποταμῷ μέγιστον ἀπέχοντα τῆς πόλεως σημεῖα ἐκκαίεσθαι, τὸ εἰδὼς εὖρε ἀφ' ἑαυτοῦ τε μέγιστον βάθους καὶ πλάτους φερέμενον. ὅτε γὰρ ὑπερχεινέοντος ὁρῶν τὰς δι' ὅλης τῆς χειμῶνος παγίσσας χόνας λύσσει ἢ τῷ ἔτις ὄρη παμμεγέθη καὶ χειμάξεν εἰργάζεσθαι ἀπορεῖ ἐν ᾧ ἢ ἀφίστασθαι τῷ στρατῷ. ὅτε γὰρ γέφυραν, ἔργον μέγα καὶ κάλλιστον ὑπὸ τῷ πάλασι βασιλεὺς γεφυρομένην, ἐκ τετραπέδων λίθων, πυλίσιν κατ' ὀλίγον αὐξανομένης ὑπελημμένον, διηρήκεσαν καὶ κατὰ λείκεσαν οἱ Ακκυλῆοι. ἔτι ἔν γε φύρας ἔστις, ἔτι νεῶν, ὁ στρατὸς ἐν ἀφασίᾳ καθίστηται. Γερμανοὶ δὲ πῆες, ἐκ εἰδότες τῶν Ἰταλιωτῶν ποταμῶν τὰ σφοδρὰ καὶ κατὰ ἐξηγούμενα ῥεύματα, οἰόμενοι δὲ χαλαύτερα ὁπνήχεσθαι τοῖς πεδίοις, ὥσπερ παρ' αὐτοῖς, (ὅθεν καὶ πᾶν γινύται ῥαδίως, μὴ σφοδρῶς κινεῖται)

νημένε τοῦ ζεύματός) ἐπιση-
δύσαντες ἅμα τοῖς ἵπποις ἀφ' ἡ-
χάσαι εἰδιγμένοις, περιεχθέντες ἀ-
πώλοντο.

δ'. Δύο μὲν ἐν ἡ τριῶν ἡμερῶν
σκιωποισάμενοι ὁ Μαξιμῖνος,
ταύρου τοῦ στρατοῦ περικλιθείσης, μη-
τινὲς ἐπέλθοιεν, ἔμεινεν ὅτι τῇ κατ'
αὐτὸν ὄχθῃ, σκεψόμενος ὅπως τὸν
ποταμὸν γεφυρώσει. ἐπεὶ δὲ ξύλων
ἦν ἀπορία καὶ νεῶν, ἃς εἶδε ζυ-
χθεῖσαι γεφυρῶσαι τὸ εἴδρον, ἱ ἐ-
πέβαλον τινὲς ὅβ' τεχνιτῶν πολλὰ
εἶναι κατὰ οἰνοφόρα σκύλη περὶ εὐρύς
ξύλε ἐν τοῖς ἐρήμοις ἀγροῖς· οἷς
ἐχρῶντο μὲν πρότερον οἱ κατοικύντες
εἰς ὑψηρίαν ἐαυτῶν, καὶ ἀπαπέμ-
πειν τὸ οἶνον ἀσφαλῶς τοῖς δεομέ-
νοις. ἅπτε ὄντα κοῖλα δίκλω νεῶν,
ἀλλήλοις συνδεθέντα ὀπνήζεσθαι μὲν
ἔμελλεν ὥσπερ σκάφη, μὴ περιε-
χθήσασθαι δὲ, ἀφ' ἧς τε τὸ δεσμὸν τὸ ἐ-
πάλληλον, φρυγάνων τε ἀνωθεν ὀπ-
κιδέντων, καὶ τε τὸ γῆς μετείως ἐς
αὐτὰ σπρωθέντων χεῖρ πολλῇ καὶ
συνδῇ.

ι'. Εφιστάμενος ἐν αὐτοῖς² δια-
κὰς ὁ στρατὸς ὅτι τὴν πύλιν ἐ-
χώρει. τὰ μὲν οἰκοδομήματα ὅβ'
περασίων ἔρημα εὐεισκόν, ἀμπέ-
λος μέντοι καὶ δένδρα πάντα ἐξε-
κοπήν. ἃ ὅ ἐνεπήμπεσαν, καὶ τὸ πρό-
τερον τοῖς χωρίοις ὑπάρχουσιν ὥσαν
κατήχμων. δένδρων γὰρ σοίχους ἱ-

quia minimum se concitant,
perfacile congelascunt) ausi se-
que & equos natandi peritos al-
veo credere, vi fluminis ab-
lati perierunt.

IX. Igitur cum biduum aut
triduum in tentoriis fuisset Ma-
ximinus, ducta circum exerci-
tum fossa, ne qui de improvise
in castra ruerent, stabat in sua
ripa deliberabundus, quonam
tandem pacto fluvium ponte
jungeret. Sed in magna ligno-
rum ac navigiorum penuria,
quibus inter se junctis pontem
fabricaretur, nunciarunt qui-
dam è fabris, esse permultas in
agris illis desertis inanes cupas,
forma rotunda, quibus videlicet
incolæ quondam ad vinum im-
portandum utebantur. Ea cum
essent ad navium similitudi-
nem concava, devincta mox
inter sese, scapharum more in-
natura videbantur. Etenim
ire pessum, vinctis inter se con-
strictis, ac viminibus desuper in-
jectis, & pulvere multo (com-
pluribus operam navantibus)
faburrata, non poterant.

X. Quod ubi factum est, fa-
cile milites in ulteriorem ri-
pam transgressi, suburbanis æ-
dificiis, quæ deserta invene-
runt, igne correptis, vites ar-
boresque exciderunt, omnem-
que ejus regionis ornatum fœ-
daverunt. Siquidem arborum
comparibus ordinibus, ac viti-

¹ Scribit ὑπέβαλον, i. e. admonue-
runt. Steph.

² Ponte itaque cupis facto, Maxi-
minus fluvium transivit. Capitol.

bus inter se junctis, & in sublimē evectis, ad festæ celebritatis speciem, quasi coronis quibusdam redimita omnis regio videbatur. Quibus radicitus excisis, exercitus ad ipsos urbis muros contendebat. Sed omnibus defatigatis, non fuit Imperatoris consilium urbem ipsam statim invadere; Sed extra reli jactum constituto milite, divisoque in centurias & cuneos, ac partibus muri totius unicuique attributis, uno tantum die ad requiescendum indulto, statim deinde oppugnare urbem aggreditur.

XI. Igitur machinamentis omnifariam admotis, cum genus oppugnationis nullum prætermitteretur, plurima scilicet ac propemodum quotidiana certamina edebantur. Etenim circumdatis velut indagine quadam muris, magnaue vi atque alacritate pugnam capefente milite, resistebant audacter Aquileienses, clausisque templis & domibus, universi cum liberis & conjugibus urbem desuper è turribus ac propugnaculis defensabant. Neque erat ulla tam inutilis ætas, quæ pugnare pro patria recusaret. Cæterum suburbana omnia, & quicquid extra urbem ædificiorum fuerat, demolitus Maximinus, lignis materiaque omni ad machinas abutebatur, quibus muri

σοις, ἀμπέλων τε ¹ *ὡς* ἀλλήλων δέσεις πανταχόθεν ἡρτυμύων ἐν ἰορτῆς *ῥῆματι*, ² *σεφάνων* ἂν πῖ τὴν χώραν κεκοσμηθῶσι ἐτεκμήρατο, ἅπερ πάντα ἐξίζοιεν ἐκκόψας ὁ στρατός, ὅππῃ τὰ τεῖχη ἠπείγῃτο, κακμυκόπ δὲ αὐτῶν προσδολεῖν εὐδίας ἐκ ἑδοξε· μέγαντες δὲ ἐξω τοξοματῶ, καὶ διαριζέοντες μὲν λόχους καὶ φάλαγγας, ὡς πᾶν τὸ τεῖχος, ὡς ἐκείνοις κατὰ μέρος προσετακτο, μᾶς ἡμέρας ἀναπαυσάμενοι, τοῦ λοιποῦ εἶχοντο τῆς πολιορκίας.

ια. ³ Μηχανάς τε ἐν παντοίας προσέφερον, καὶ τειχομαχόντες παρὶ δένει, ἐδὲν παρέλειπον εἶδος πολιορκίας. πολλῶν δὲ καὶ χρόνον ἐκείνης ἡμέρας χυρομήτων προσβολῶν, καὶ πᾶσι τοῦ στρατῶ ὥσπερ σαγηνεύσαντο τὴν πόλιν, μετὰ πολλῆς βιάς καὶ προθύμης μάχης τειχομαχόντες ἀντεῖχον οἱ Ἀκυλῆσοι· νεῶς μὲν καὶ οἰκίας ἀποκλήσαις, παιδὴ μὲν δὲ ἅμα παῖσι καὶ γυναιξὶν ἀνωθεν ἐπαίξων τε καὶ πύργων ἀπομαχόμενοι· ἐ δὲ πῶς ἢ ἔτιος ἀχρηστος ἡλικία ὡς μὴ μετέχειν τῷ ὑπὲρ τῆς πατρίδος μάχης. τὰ μὲν γὰρ προέστη, καὶ εἰ πῶς πυλῶν ἐξώθεν ἦν, ὑπὸ τῷ Μαξιμίνῳ στρατῷ κατέσραπτο, τῇ τε εὐλείᾳ τῇ οἰκοδομημάτων εἰς τὰς

1. Scribo προσαλλήλων δέσει, & ἡρτυμύων pro ἡρτυμύων. Steph

2. P. eius σεφάνων. Steph.

3. Oppugnationem hanc eleganter descriptam legas in Capitol.

μηχανὰς κατεκέχλυτο. ἐβιάζοντο δὲ τείχεσ καὶ μέγας πικρὸς λαὸς, ἢ ἐπεισελθὼν ὁ στρατὸς πάντα τε διαρπάσῃ, καὶ κατασκάψας τὴν πόλιν, μηλόβολον καὶ ἔρημον τὴν χώραν καταλείψῃ. ἔτι γὰρ ἄλλως αὐτῷ τὴν ὁπὴ Ρώμῃ ὁδὸν ὠπερεῖται καὶ ἐνδοξὸν εἶσεσθαι, μὴ τῆς περὶ τῆς Ἰταλίας πόλεως ἀντιστάτης, καταστρεφείσης. ὑποχέουσι τε ἔνθα δουρῶν καὶ δεινότητι αὐτὸς τε καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν πεποιήκει Καίσαρα, φειδέοντες ἰσχυροῖς ἐποχέμενοι, τὸν στρατὸν ἀνέπειθον λιπαρῆντες, εἰς περὶ θυμῶν τε ἐχέοντες. οἱ δὲ Ἀκυλῆστοι λίθοις τε βάλλον ἀνθρώπων, καὶ κερνῶντες δειφῶν τε καὶ ἀσφάλτῳ, πίπταν ἐλόντες, κοίλοις σκιδέον ἐμβαλόντες λαβὰς ὀπμηκῆς ἔχουσι, καὶ πυρὸς ἀνίης, ἅμα τῷ περὶ πάλαι τοῖς τείχεσιν τὸν στρατὸν, κατασκιδάνυσαν, καὶ ἀχέοντες ὁμοῦ δίκλῳ ὁμοθυμαδὸν φερόμεν δὲ ἡ πᾶσα σὺν οἷς πορεύεται, δουρὴν τε διὰ τῶν γυμνωμένων μερῶν τῶν σώματων, εἰς πᾶν ἐκχεῖτο, ὥς τε τὰς δώρασας αὐτὰς περὶ γυμνωμένους ἀπορρίπτειν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅπλα, ὧν ὁ σῆμας ἐδεμαίνετο, τὰ τε ἐκ βυσσῶν τε καὶ ξύλων ἐφλέγετο καὶ σπινθήκετο. ἦν γὰρ ἰδεῖν γυμνωμένους τὰς στρατώνας αὐτὰς ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ σκύλων ὅσιν ὅπλα παρείχεν ἐξείμένα, σφίρα τέχνης, ἀλλ' ἐκ ἀνδρείας μάχης φεικόμενα. ἐκ τε τῶν τοιούτων, πάμπαν πλεονάζον τῷ στρατῷ, τὰς

saltem aliquam partem demoliretur: quæ immixtus exercitus diriperet urbem ac dirueret, totamque eam vastam mox desertamque relinqueret. Neque enim decorum sibi aut honorificum fore iter Romam arbitrabatur, nisi urbem delevisset, quæ prima in Italia obstitisset. Quocirca multa pollicentes atque ostentantes, ipse cum filio, quem Cæsarem fecerat, obequitabant militibus, eosque ad pugnandum acriter adhortabantur. Enimvero Aquileienses saxa desuper jaciebant, sulphurque bitumine ac pice mixtum doliis, quorum manubria longiora, immittebant: atque ut primum exercitus muris successerat, ignibus injectis dispergebant unanimiter imbrium ritu. Quam ob rem pix illa cum cæteris, quæ supra diximus, partes nudas corporis subiens, undique diffundebatur; Sic ut miles loricas armaque cætera, ferro excaescente, coriisque ac lignis ardentibus contrahentibusque se, raptim abjiceret. Itaque cernere erat milites arma sibi ipsos detrahentes, quæ spoliis speciem, abjecta humi, commento magis artis quam vi pugnantium, præferebant. Ex quo factum est ut plerisque militibus aut oculi extinguerentur, aut summæ oris partes, manusque item, & si qua

præterea

1 Scribendum videtur ἐπερὶ τῷ, ut ἀκρωτηρίαίης; vel ἀκρωτηριάζοντο ut convenire

præterea nuda in corpore patebant, ignibus labefactarentur. Sed & machinis, quæ muro admovebantur, desuper tædas injiciebant pice ac refina oblititas, quarum extremitas mucronem veluti sagittæ haberet: quæ cum accensæ deferebantur, infixæ inhærentesque machinis, facile scilicet illas concremabant. Sed primis sane diebus par utrinque librata fuit pugnae fortuna. Dein mora injecta, minus minusque jam alacer Maximini erat exercitus: sed quia spe falsus, tristiorque indies. Nam quos ne unum quidem diem speraverant suum laturos impetum, eos non modo non cedentes, sed resistentes etiam audacissime animadvertabant. Contra, Aquileienses magis magisque indies virium atque animorum implebantur: & assiduitate pugnandi peritiam pariter audaciamque consecuti, sic despiciabant milites ut etiam jocarentur in eos & cavillarentur, nihilque non contumeliæ obeunti muros Maximino exprobrarent, tum in ipsum juxta filiumque nulla non jacerent probra.

XII. Quibus irritatus ac furens, cum effundere in hostes iram non liceret, plurimos è suis ducibus, quasi parum strenue atque acriter urbem oppugnarent, extremo supplicio affecit. Quo factum ut infe-

εἰ πὺ γυμνὸν ἦν τὸ σῶμα τοῦ. ἀλλὰ μὴ καὶ ταῖς μηχαναῖς προσπορῶντας δῆδας ἐπέβαλλον ὁμοίως πίπτη καὶ ἐπὶ τὴν δεξιὰν, ὅτι τε τῷ ἄκρῳ βελῶν ἀκίδας ἐχέσας αἱ ἀναφθεῖσαι φερόμεναι, ἐμπαρῆσαι ταῖς μηχαναῖς καὶ προσπιπύσαι, ἐξιδίως αὐταῖς κατέφληται. ὅ μὲν ἔν τῷ πρώτῳ ἡμερῶν ἀντίπαλός πως καὶ ἰσὺ ἔροτο ἔμμεν ἡ τύχη τῆς μάχης. χρόνῳ δὲ ἐξινωμένοι, ὅ, τε στρατὸς τοῦ Μαξιμίνου οὐκ ἐνέμετο, καὶ παλίων ὅ ἐλπίδοι, ἀδύμως δέκετο. ἔς δὲ ἐλπίσαντες μηδεμίαν ὑπομένειν προσβολὴν, τέτρε ἐλυσκον ἐκ ἀντέχοντας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρῶντας. οἱ δὲ Αὐκλῆσιοι ἐπεξέωννυντο πὺ καὶ προσπορῶντας πάσης ἐνεπὶ μπλάτο. τῇ τε συνεχείᾳ τῆς μάχης, πείραν, καὶ δάρετο ὁμῶς προσλαμβάνοντες, καὶ φερόντων ὅ τῶν στρατιῶν ὡς καὶ ἀποσπώπην ἐς αὐτὰς, ἐνυβρίζουν τε τῷ Μαξιμίνῳ πῶς ἐνέπαι, εἰς τε αὐτὸν καὶ τὸν παῖδα ἀποξέριππεν δυσφύμης καὶ αἰσχροβλασφημίας.

16. Εφ' αἷς ἐκείνῳ κινέμετο, ὅρῳ μᾶλλον ἐνεπὶ μπλάτο. χρόνῳ δὲ κατὰ τὴν πολυμίαν ἡ δύναμις, ἐκόλαζε τὰς πλείους τῶν ἡγεμόνων τῶν ἰδίων στρατιῶν, ὡς ἀνδρῶς καὶ ἐξιδίως προσπερῶντας τῇ τειχομαχίᾳ. ὅθεν αὐτῷ πῶς

venire possit cum ἐπὶ ἔντο. Steph. quin etiam τὰς χεῖρας videtur cum præcedente verbo jungi, ut legatur τὰς τε ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῷ καὶ τὸ πρότωπος. ἡ κρωτηρία-

ζοντό τε τὰς χεῖρας. Steph.

1 Infero [αὐτῇ] sc. ὅρῳ. nisi malis subaudire istum dativum casum. Steph.

γῆστο

ἤλυτο πρὸς μὲν τῶν οἰκείων, μῶς τε
καὶ ὀργή· παρὰ δὲ τῶν ἀντιπάλων, πλεί-
ων ἢ κατὰφρόνητος.

γ'. Συνέβαινε δὲ τοῖς Ακυλη-
οῖς πάντα ὑπάρχειν ἐκπλῆρα, καὶ
ὀπτηθείων ἀφρονίαν ἐκ πολλῆς πα-
ρασκευῆς εἰς τὴν πόλιν πάντων σι-
τωρευσμῶν ὅσα ἦν ἀνθρώποις καὶ
κίλυσιν εἰς τροφὰς καὶ ποτὰ ὀπτή-
θαι· ὃ δὲ στρατὸς, πάντων ἐν σπάνει,
τῶν τε καρποφόρων δένδρων ἐκκομ-
μένων τῶν τε γῆς ὑπ' αὐτῶν δεδω-
μένων. μένοντες δὲ ὑπὸ σιτυαῖς αὐ-
τοχρηδαῖς, οἳ δὲ πλείοσι ὑπὸ γυμνῶ
πρὸ ἀέρι, ὀμβρῶν τε καὶ ἡλίου ἠνεί-
χοντο, λιμῶν τε διηθείροντο, μηδὲ ἐ-
πισηκίῃς τροφῆς αὐτοῖς τε δὲ ὑπο-
ζυγίοις εἰσκομιζομένης. πανταχό-
θεν γάρ τὰς τῆς Ἰταλίας ὁδὸς ὄρεα
φράξαντες ἦσαν οἱ Ῥωμαῖοι, τει-
χῶν τε ἐγέρσεις καὶ πυλίδων ἀσκή-
σεις. ἀνδρας τε ὑπαίχυκούς ἐξέ-
πειψεν ἡ σύγκλητος σὺν ὀπληκτοῖς
καὶ λογάσι ἀπ' Ἰταλίας πάσης ἀν-
δράσιν, ἐν αἰμαλοῖς τε πάντες καὶ λι-
μένες θρυφῶνται, καὶ μηδὲν ἐκπλῆρες
συνχρηῆται ὥς ἄπυστα καὶ ἄγνωστα
εἶναι Μαξιμίνο τὰ ἐν Ῥώμῃ πραττό-
μενα· αἱ τε λιωφόροι ὁδοὶ καὶ ἀτραποὶ
πάντα ἐφυλάττοντο, ὥς μηδένα δια-
βαίνειν. συνέβαινε δὲ, καὶ στρατὸν δο-
κῶντα πολιορκεῖν, αὐτὸν πολιορκεῖν δὲ
ἐπεὶ μήτε τῶν Ακυληϊῶν ἐλεῖν ἐδύ-
νατο, μήτε ὑποσῶς ἐκείδεν, ὅτι τῶν
Ῥωμαίων χωρῆσαι, ἀλλάτε νηῶν καὶ ὀχη-
μάτων ἀποεῖαν. ἀπάνηα γὰρ προκα-
τείνητο, καὶ συνκίχκετο. φῆμαι δὲ
μή τις ἐξ ὑποψίας ἀληθείας ἐδί-

stiozem sibi atque iratiozem mi-
litem reddiderit, & contempi-
bilior fieret adversariis.

XIII. Evenit præterea ut
Aquileienses commeatu rebus-
que cæteris abundarent: quo-
niam magna diligentia quæ-
cunque ad homines aut equos
sustentandos desiderantur, in ur-
bem fuerant comportata. Con-
tra exercitus omnium rerum
egenus, excisis feracibus ar-
boribus, agroque omni per-
vastato, partim sub tumultu-
ariis tentoriis agitabant, par-
tim sub aperto coelo tolerabant
solem atque imbres: siquidem
nihil alimenti vel ipsis vel
jumentis importabatur, obses-
sis omnibus Italiæ itineribus
Romanorum diligentia, mu-
risque & portis excitatis. Ete-
nim viros consulares cum le-
ctissimis ac spectatissimis ho-
minibus ex Italia tota miserat
Senatus, qui litora portus-
que tutarentur, neque cuiquam
potestatem facerent navigan-
di: sic ut inaudita, incogni-
taque forent Maximino quæ-
cunque Romæ agitabantur.
Quin viæ quoque omnes & cal-
les, ne quis transiret, dili-
gentissime servabantur. Ita e-
veniebat ut exercitus, qui ur-
bem obsidebat, ipse invicem
obsideretur. Nam neque A-
quileiam capere, neque Ro-
mam proficisci poterat, navi-
giorum ac vehiculorum penu-
ria: quæ omnia prius occu-
pata & conclusa fuerant. Ru-
mores quoque suspicionibus in
majus augebantur, esse uni-
versum in armis Romanum
populum,

populum, consensisse Italiam gentesque omnes Illyricas, Barbarasque, quascunque aut Oriens aut Meridies videt, ad exercitum contrahendum, conjuratas in Maximini odium. Quare desperantes milites, omnium rerum penuria laborabant, vixque aquæ satis habebant, quam etiam pollutam sanguine & cædibus de flumine hauriebant. Nam & Aquileienses cadavera suorum, quæ humari non poterant, in flumina præcipitabant: & qui ferro morboque in exercitu perierant, itidem alveo demergebantur. Inter quos etiam quidam inopia ciborum confecti, vix adhuc spiritum retinebant.

XIV. Cum igitur ad hunc modum mœstus atque ^a inops exercitus esset, repente dum sub tentorio quiescit Maximinus, vacuo die à pugna, cum plerique aut in tabernacula, aut in suas quisque stationes concessissent, visum est militibus iis quorum ad urbem Romam sub monte Albano castra erant, atque in his liberi eorum conjugesque relictæ, neci dedere Maximinum, ut aliquando à diuturna & inexplicabili obsidione requiescerent, neque Italia bellum inferrent in tyranni gratiam, damnati omnibus & invisi.

^a Proculdubio Politianus adjecit genitivum [consilii.] Steph.

ⁱ Quare timentes milites, quorum affectus (i. e. conjuges liberique) in Albano monte erant, medio die cum

δολο, ὅτι πᾶς ὁ δῆμος ὁ Ῥωμαίων ἐν ὅποις εἶναι, Ἰταλία τε πᾶσα συμπεπνεύκοι, πάντα τε ἔθνη Ἰλλυρικὰ καὶ Βάρβαρα, τὰ τε ὑπὸ ἀνατολαῖς καὶ μεσημβρίαις στρατὸν ἀγέροι, μὴ τε γνώμῃ καὶ ψυχῇ ὁμοίως Μαξιμῖνος μεμίσσηται. ὅθεν ἐν ἀπογνώσει ἦσαν καὶ πάντων ἀπάνει οἱ στρατιῶται, θρόνον καὶ ὕδατος αὐτῷ. ὁ γὰρ ἦν μόνον ἐκ τῷ παρεξέροντος ποταμοῦ πόντον αἵματι καὶ φόνοις μεμιασμένον ἐπίνετο. οἱ τε γὰρ Ἀκυλῆσιοι, τὸς ἐν τῇ πόλει τιλδύπωντας ἐκ ἔχοντες ὅπως δάψωσιν, ἐς τὸν ποταμὸν ἀπέβηθησαν. οἱ τε ἐν τῷ στρατῷ φονευόμενοι καὶ διαφθειρόμενοι νόσῳ, ἐδίδοντο τῷ ξύματι, ἐκ ἐχόντων αὐτῶν τὰ πρὸς τροφὰς ὀπτηθεῖα.

ιδ'. Παντοδαπῶς ἐν Σπείας καὶ Δουδυμίας τῷ στρατὸν κατεχέουσιν, αἰρηδύως ἀνακαυομένους τῷ Μαξιμίνῳ ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ἀνέσει τῷ πολέμῳ ἔσθῃ, τῷ τε πλείων ἐς τὰς σκηνὰς καὶ τὰ ἐκχευομένα τῷ φρενὲς χρεῖα ἀνακρωρκοῦντων, ἔδωκε τοῖς στρατιώταις οἱ πρὸς τῇ Ῥωμαίων πόλει στρατόπεδον εἶχον ὑπὸ τὸ καλέμενον ὄρεος Ἀλβανόν, ἔνθα πᾶδας καὶ γυμναῖας καταλειοίπωσαι, φονεῦσαι τῷ Μαξιμίνῳ, ὡς παύσαιτο μὲν χρόνῳ καὶ ἀπεράνῃ πολιουρκίας, μηκέτι δὲ πορδοῖεν Ἰταλίαν ὑπὲρ τυράννου κατεγνωσμένῃ καὶ μεμισσημένῃ.

à prœlio quiesceretur, & Maximinum, & filium ejus in tentorio occiderunt, eorumque capita præfixa contis Aquileiensibus demonstraverunt. Capitol.

ιε'. Τολμήσαντες ἐν ὅπασι τῇ σκηνῇ αὐτοῦ περὶ μέσῳ ἡμέραν. συναρμένων δὲ αὐτοῖς τῷ φερόντων δορυφόρων, τὰς τε εἰκόνας ἐκ τῶν σημείων κατασπῶσι, καὶ αὐτὸν σὺν τῷ παιδὶ προελθόντα τῆς σκηνῆς, ὡς δὲ ἄρα διαλέξατο αὐτοῖς, ἐκ ἀναστροφῶν ἀναρῶσι. φονεύουσι δὲ καὶ τὸν ἑπαρχὸν τοῦ στρατοῦ, πάντας τε τὰς ἐκείνῳ θυμῆρι φίλους· εἰσαντὲς τε τὰ σώματα τοῖς βολομένοις ἐνυβρίζουσι καὶ πατεῖν, εἶασαν κυσὶ τε καὶ ὄρνισι βορᾶν. Τῷ δὲ Μαξιμίνῳ καὶ τῷ παιδὶ τὰς κεφαλὰς εἰς τὴν Ρώμην ἐπιμύσαν. Τοιῶν μὲν δὴ τέλει Μαξιμίνῳ καὶ ὁ παῖς αὐτῷ ἐχρήσαντο, δίκας πονηρὰς ἀρχῆς ὑποχόντες.

ισ'. Ο δὲ στρατὸς πᾶς ὡς ἐπύθετο τὰ θυόμματα, ἐν τε ἀφασίᾳ ἦσαν, καὶ ἐπ' ἅνῳ τε τῷ πραχθέντι πάντες ἠρέσκοντο· καὶ μάλιστα γὰρ οἱ Παίονες, καὶ ὅσοι Βάρβαροι Θρᾷκες, οἱ καὶ τῷ ἀρχῷ αὐτῷ ἐκείκεικον. πλὴν τῷ ἔργῳ ἅπαξ γεγονότῃ, ἀκόντες μὲν, ἔφερον δὲ· ἀνάγκη τε ἦν σπυῖνδεσθαι τοῖς πραχθεῖσιν ὑποκρινομένοις. καταδέμνυσι τε τὰ ὅπλα, ἐν εἰρηνικῷ χήματι προσήσαντο τοῖς τείχεσι τοῖς Ἀκυλησίων, ἀγγέλλοντες τὸ φόνον τῷ Μαξιμίνῳ. τὰς δὲ πύλας ἀνοίγειν ἠξίου, δέχεσθαι τε φίλους τὴν χθὲς ἐχθρούς. οἱ δὲ τῷ Ἀκυλησίων στρατηγοὶ τὰς μὲν πύλας ἀνοίξαντες ἐκ ἐπέστησαν· προσθέντες δὲ τὰς εἰκόνας Μαξίμου καὶ Βαλβίνου, Γορδιανῶν τε Καίσαρος, στρατοῖς καὶ δαίμονας κοσμημένας, αὐτοὶ τε εὐφύμουν, καὶ

XV. Quocirca occupata audacia sub medium ferme diem ad illius tentorium contendunt, conspirantibus una corporis custodibus. Ibiq̃ue postquam de signis militaribus illius imagines detraxerunt, prodeuntem mox tentorio cum filio, ut ad eos loqueretur, hoc illi non concessō, continuo obtruncant, unaque præfectum prætorio, & quoscunque charissimos ille habuerat. Projectaque ad ludibrium cadavera, canibus dein volucribusque lanianda reliquerunt, missis tantum Romanam Imperatorum capitibus. Hunc habuit finem Maximinus cum filio: ita male gesti imperii dedere ambo supplicium.

XVI. Cæterum exercitus hærebat, nece audita principum. Neque enim perinde omnibus grata, præsertimque Pannoniis Thracibusque Barbaris; qui scilicet imperium illi tradiderant. Sed quando infectum fieri nequibat, ferebant, quanquam inviti, & se gaudere cum cæteris simulabant. Quare depositis armis, pacatorum habitu, ad Aquileiæ muros accefferunt; nunciataque cæde Maximini, petebant uti sibi portæ aperirentur, amicis jam, qui pridie hostes fuissent. Enimvero Aquileensium duces haud passi, proponunt Maximi & Balbini ac Gordiani Cæsaris imagines, coronis & lauro redimitas. Quibus ipsi acclamantes, etiam hortabantur exercitum ut agno-

agnoscerent, salutarentque, & lætis exciperent vocibus, quos senatus populusque Romanus Imperatores elegisset. Nam Gordianos illos superiores in cœlum migrasse, & cum Diis agere ævum. Sed & forum rerum venalium supra muros exposuerunt, magna ciborum vini-que copia, prætereaque vestium & calceorum, rerumque adeo omnium quas præbere hominibus posset civitas beata & florens. Igitur magis magisque ea res exercitum obstupescit, cogitantem fuisse illis abunde omnia, etiam ad longiorem obsidionem suffectura: contraque se magna egestate omnium, prius aliquanto fuisse perituros quàm urbe omnibus circumfluente copiis potirentur. Ita manente sub muris exercitu, & quæ cuique usus forent, inde fumentibus, colloquentibusque inter se, pacis erat amicitiaque velut habitus, manente adhuc obsidionis specie, quum scilicet clausa moenia Romanus circumfideret exercitus.

XVII. Dum hæc ad Aquileiam geruntur, interea equites qui Maximini caput Romam ferebant, magno studio accelerantes, patentibus ubique portis ac laureata popularium frequentia excepti, stagnis paludibusque inter Altinum ac Ravennam enavi-

τὸς στρατώτας ἡξίωσαν γινώσκειν καὶ ἀνειπεῖν, εὐφημῶσαι τε τὸς ὑπὸ Ῥωμαίων συγκλήτε ἀναδελφέντας αὐτοκράτορας. Γορδιανὸς δὲ ἔλεγον ἐκείνους εἰς ἕρανὸν καὶ δεὺς ἀναχωρηκέναι. σφύδρουσαν τε ὑπὲρ τῶν τειχῶν ἀγορὰν, ἡ ὧσιον παρέχοντες πάντων τῶν ὀπτηθείων, προσῶν τε παντοδαπῶν καὶ ποτῶν, ἀφθονίαν ἐδιδότος τε καὶ ὑποδημάτων, καὶ ὅσα ἐδιδότο παρέχειν εἰς χρῆσιν ἀνδράποισ πύλεις εὐδαιμονέστα καὶ ἀκμάζουσα. ὅθεν καὶ μᾶλλον ἐξοπλάγη ὁ στρατός, συνῶν ὅτι τοῖς μὲν πάντα αὐτάρκη ἦν, εἰ καὶ ὅτι πλέον πολιιορκίῃτο, αὐτοὶ δὲ ἐν σπάνει πάντων τῶν ὀπτηθείων δεύηλον διαφάρισαν ἂν, ἢ εἴλον πάντα ἔχουσαι πύλιν. Οὗ δὲ στρατός ἐμυρε παρὰ τοῖς τείχεσιν, ἔχον τὰ χρυσάδια, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐλάμβανον, ὅσα ἔκαστος ἐβέβηλο. διηλέγοντό τε ἀλλήλοις καὶ ἦν εἰρήνης μῆν καὶ φιλίας ἀλκιμότης, ὁρμήα δὲ ἐπὶ πολιιορκίας, τῶν τειχῶν κεκλησιμένων καὶ τῶν στρατῶν αὐτὰ διατταμένους.

ΙΖ'. Τὰ μὲν ἐν χῆρ' ἢ Ἀκυλῖαν, ἐν τέτοισ ἦν. οἱ δὲ ἰσχυροὶ οἱ τῶν Μαξιμίαν κεφαλῶν κομίζοντες ἀπὸ τῆς Ἀκυλῖας, ὠδοιπόρησαν μὲν πάσης ἐπιείκειας, οἷς καὶ ὀπρωιτῶσιν αὐτοῖς τὰς λοιπὰς πόλεις, πύλαι ἀνοίσταντο, καὶ διαφωροῦντες αὐτὰς οἱ δῆμοι ὑπεδέχοντο. ὥς δὲ διέπλευσαν τὰς τινύλας καὶ τειάγη μεταξὺ Ἀλπίων καὶ

1 Polit. ὧσιον nomini ἀγορὰν jungit: quum tamen tendat ad ἀφθονίαν. Steph.

Ραβέννης, ἀφ' ἑνὸς Μαξιμίω αὐτοκράτορι, διατείνοντι ἐν Ραβέννῃ· ἐνθα τὸς τε ὑπὸ Ρώμης ὀπλῆκτες καὶ τοὺς ὑπὸ τῆς Ἰταλίας λογάδας ἡδρῶν· ἤλθοντο δ' αὐτὰ καὶ Γερμανῶν ἐκ ἐλίου συμμάχῃ, πεμφθεῖσα ὑπὸ αὐτῶν κατ' εὐνοίαν ὡς εἶχον πολεῖν αὐτὸν ἀνῶθεν, ἐξ ἧπερ ἦν αὐτῷ ἐπιμελῶς ἄρξας. ὁρῶσιν οὖν ἐν αὐτῷ τὸ δυνάμει ὡς πολεμήσουσαν τὴν Μαξιμίνην στρατῷ, πορεύσασιν οἱ ἱππεῖς δὲ κεφαλῶν δὲ τε Μαξιμίνην καὶ τὸ παιδίον φέροντες, νίκην τε καὶ ὑπερλίαν ἀγγέλλοντες, ὅτι τε ἄρα ὁ στρατός τε Ρωμαίων φρονεῖ, καὶ σέβει αὐτοκράτορας ὅς ἡ σύγκλητος ἐποίησε. Τούτων δὲ παρ' ἐλπίδα ἀγχαλνόντων, θυοῖται τε βωμοῖς εὐδὺς πορεύοντο, καὶ νίκην ἐπαίαν· ζον πάντες ὡς ἀκονίτι ἐνίκησαν. ὁ δὲ Μαξιμῖος, χαλλιερώσας, ἐκπέμπει τοὺς ἱππεῖς εἰς τὴν Ρώμην ἀγχαλνόντας τε τὰ πραχθέντα τῷ δήμῳ καὶ τῷ κεφαλῷ κομίσοντας. ἔπειθ' ἐλθόντες, εἰσέπαιον τε εἰς τὴν πόλιν, δεικνύοντες τὸν κεφαλῶν τῷ πολέμῳ ἀνεσκολοπισμένῳ, ὡς πᾶσι φέροντι· εἶναι, ὅτι εἰπεῖν ὅτι λόγῳ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸν εὐρ- τὸν ἔτε γὰρ ἡλικία πῆν ἡ γυνὴ πολεῖ τὸς βωμοὺς τε καὶ τὰ ἱερὰ ἡτείχετο ἔτε πῆς ἔμενεν οἶκος, ἀλλ' ὡσπερ ἐνδεσιῶντες ἐφείροντο, πωρὸς οὖν τὸ ἀλλήλοισι, καὶ ἐς τὸν ἱπποδρόμον συνάγοντες ὡσπερ

gatis, Maximum in urbe Ravenna invenerunt, delectos ex urbe & Italia contrahentem milites, ac Germanorum auxiliares; qui benevolentiae nomine publice à popularibus missi fuerant, quibus olim Maximus cum imperio diligentissime prae fuerat. Ergo paranti copias adversus Maximum, repente occurrunt equites, capita ferentes principum, victoriamque nuntiantes, & rerum prosperos successus, consensumque exercitus & populi ad eisdem colendos principes quos senatus elegerat. His igitur praeter spem nuntiatis, statim ad aras sacrificatum discurretur, victoriam canentibus universis, quam citra pulveris jactum sibi pepererant. Enimvero Maximus peracto sacrificio Romam dimittit equites, ut rem gestam populo narrent, & capita illa perferant. Qui postquam pervenire in urbem, atque infixa contis hostilia capita omnibus conspicienda praetulerunt, nemo utique verbis ullis consequi posset festum laetitiaque ejus diei. Nulla quippe fuit aetas quae non ad aras & templa festinarit, nemo qui domi se continuerit: sed ibant ceu lymphati, gratantes invicem; atque in circum, veluti futura

Atque infixum conto caput omnibus conspiciendum praebuerunt. Hic mentio fit unius tantum capitatis

quod in filium ejus non perinde ac in eum conceptum esset odium. Ib.

N n

concione

concione frequentes concurrebant. Ipseque Balbinus hecatombas immolabat, nullique non magistratus, nulli non è senatorio ordine lætabundi supra quam dici posset agitabant; quasi securim cervicibus imminentem excussissent. Igitur nuntii legatique per omnes provincias laureati dimittebantur.

XVIII. Dumque ad hunc modum tanta Romanum populum lætitia tenebat, interea Maximus Ravenna profectus Aquileiam pervenit, transmissis paludibus in quas fluvius Eridanus ac vicina exundant stagna, sic ut per ora septem in mare præcipitentur. Itaque indigenæ patria lingua paludem illam septem-maria appellant. Statim igitur Aquileienses Maximum reſeratis portis excepere: nullæque non Italiæ civitates legatos mittebant, principes viros, candidatos ac laureatos, & Deorum patriorum simulacra aureasque coronas, si quæ in donariis fuerant, comportantes; qui fausta omnia Maximo acclamarent; & frondibus eum conspergerent. Quin exercitus etiam qui Aquileiam circumſederat, pacato habitu prodibat laureatus; non tam vero concordique affectu univerſorum, quam ficta benevolentia, & honore temporario ad præſentem fortunam principis accommodato: plerisque tamen indignantibus ac dolen-

ἐκκλησιάζοντες ἐν ἐκείνῳ ἡ τοῦ χα-
είρ. ὁ δὲ Βαλβίνου καὶ αὐτὸς ἐ-
κατόμβας ἔδου ἀρχαί τε πᾶσαι καὶ
σύγκλητος, ἔχαστος τε ὅσπερ δὴ
σεισάμενος πέλκων τοῖς αὐχέσιν
ὀπκείμενον, ὑπερδραμόντο. ἐς τε
τὰ ἔδην ἄγγελοι καὶ κήρυκες διαφη-
φόροι διπέμποντο.

ἡ. Καὶ τὰ μὲν καὶ ἡ Ρώμῃ,
ἐορτῆς εἶχεν ἕως. ὁ δὲ Μάξιμος,
ἀπὸ τῆς Ραβέννης ἄρας, ἐπέστη Ακ-
αυία, διαβάς τὰ τεύχεα ἃ ὑπὸ τῆς
Ἡερδανῆς ποταμῆς πληρέμενα καὶ ἡ
ὀπκείμενον ἔλκων, ἐπὶ τὰ στήθεσιν ἐς
θάλασσαν ἐκχέει. ἔνθεν καὶ τῇ ἐ-
αὐτῶν φωνῇ καλέσιν οἱ ὀπκείμενοι
ἐπὶ τὰ πλάγην ἢ λίμνην ἐκείνην. Εὐ-
δοὺς ἔν οἱ Ακυλῆσιοι τὰς πόλεις ἀ-
νοίζαντες ὑπεδέχοντο, αἵ τε ὑπὸ ἱ-
ταλίας πόλεις προσβείας ἐπιμπνι-
ἀπὸ τῆς προσκυόντων παρ' αὐτοῖς ἀ-
δρῶν. οἱ λευχειμονέης καὶ διαφρη-
ροί, δειῶν πατείων ἔχαστοι προσκυ-
μζον ἀράματα, καὶ εἰπντες ἦσαν
στέφανοι χρυσῆ ἐξ ἀναθημάτων οὐ-
φήμεν τε καὶ ἐφυλλοβολῶντο ἢ Μά-
ξιμον. Ὁ δὲ στρατὸς ὁ πλὴν Ακ-
αυίαν πολιορκήσας, προσήει καὶ αὐ-
τὸς ἐν εἰρηνικῷ χήματι διαφρηφείας
ἐκ ἐξ ἀλφειῆς μὲν ἀλφειστῆς τῆς
προσποιήται δὲ εὐνοία καὶ τιμῆς, ἀπὸ
ἢ παρῶσαν ἐξ ἀνάγκης τῆς βασιλείας
τύχῃ. οἱ πλείστοι γὰρ αὐτῶν ἡ-
νάκταν καὶ λανθανόντως ἦλθον, ἢ

1 Sylburgius legit ὅσπερ ἐκκλησιάζοντες
[ὅ τῷ δὲ τῷ]

ἀλάδισαι, quamvis Stephanus omittit
ἀλάδισαι

μὲν ὅτι αὐτῶν ὀπλιχθέντα βασιλέα, καθιρμήμενον, κρατύντας δὲ τὰς ῥαπτοσύνην ἡμετέρους. ὁ δὲ Μάξιμος ἐν τῇ Ακυλνεία ἡμέρῃ, περὶ τῆς δευτέρας ἡμέρας ἐξερρίχας ἐχόλαζε, τῇ δὲ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν συγκαλέσας ἐς τὸ πεδίον πάντα τὰ στρατὸν, βήματός τε αὐτοῦ καὶ ἀσπιδωθέντος, ἐλεξε τοιαῦτα.

Ἰδ'. Ὅσον μὲν ὑμᾶς ὤνησε μεταγόντας τε καὶ τὰ Ρωμαίων φρονήσαντας, πείρα μεμαθήκατε, ἀντὶ πολέμου μὲν εἰρηνῶν ἔχοντες πρὸς θεοὺς, ὡς ὁμωμόκατε, καὶ νῦν φυλάσσοντες τὸν στρατιωτικὸν ὄρκον, ὅς ἐστι τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς σεμνὸν μυστήριον. καὶ δὴ ὑμᾶς καὶ τοὺς λοιποὺς ἀπὸ παντὸς τέτων ἀπολαβεῖν τὰ πρὸς τιμωρίας Ρωμαίοις τε καὶ συγκαλήτω καὶ αὐτοκράτορσιν ἡμῖν. ὡς ἐξ εὐθυμίας καὶ πολλῶν προφύγων, καὶ μακρᾶς διαδοχῆς, ὥσπερ κατ' ἀκολουθίαν ὅτι τὰ ἀναβάντας, κρίναντες ὁ δῆμος καὶ ἡ σύγκλητος ἐπελέξατο. ἔτι γὰρ ἐνὸς ἀνδρὸς ἰδίον κλῆμα ἢ ἀρχὴ, ἀλλὰ κοινὸν τοῦ Ρωμαίων δήμου ἄνωγεν, καὶ ἐν ἐκείνῃ πόλει ἡ τῆς βασιλείας ἰδρυταὶ τύχη. ἡμεῖς δὲ διοικεῖν καὶ διέπειν τὰ τῆς ἀρχῆς σὺν ὑμῖν ἐγκεχειρήμεθα. Ταῦτα δὲ μετ' εὐταξίας τε καὶ κόσμου τοῦ ἀρέσκοντος, αἰδώς τε καὶ πρῆξις πρὸς τὰς ἀρχοντας, ὑμῖν μὲν εὐδαίμονα καὶ πάντων ἀνενδύει παρῆξει βίον, τοῖς δὲ ἄλλοις πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ τε

tibus clanculum, quem ipsi elegerant, sublatum esse, ac rerum potiri quos senatus creaverat. Enimvero Maximus, uno alteroque die sacrificiis absumpto, tertio dein exercitum omnem in planitiem convocavit, atque ex tribunali ad hunc modum verba fecit.

XIX. Quam fuerit ex usu vobis poenitentia, & reconciliata cum Romanis gratia, re ipsa didicistis; pacem videlicet pro bello agitantes; Deorum reverentia, in quos jurastis: servato etiam militari jurejurando, quod est unum Romani principatus mysterium sanctissimum. Quare debetis etiam deinceps hujuscemodi commodis frui, fidem populo servantes Senatuique Romano & nobis Imperatoribus; quos à nobilitate & rebus gestis, longaue serie generis, quasi per gradus quosdam provectos, pari judicio S. P. Q. R. elegerunt. Neque enim unius tantum hominis peculiaris possessio principatus est, sed communis antiquitus totius populi Romani, siquidem in illa urbe sita est Imperii fortuna; nobis autem dispensatio tantum atque administratio principatus una vobiscum demandata est. Qui si moderate & honeste vos geretis, & reverentia atque honore principes prosequemini, illa beatam & omnibus necessariis rebus instructam vitam vobis præbent; cæteris autem omnibus hominibus per singulas nationes & civitates

pacis atque animi ad obsequendum principibus prompti causa erunt. Vivetis autem cuncti ex animi vestri sententia, domusque quisque, neque in externis regionibus conflictabimini. Ut autem barbaræ etiam gentes pacem quietemque tueantur, nobis curæ erit hic labor. Nam cum duo sint Imperatores, & quæ Romæ agenda erunt, facilius administrabuntur, & si quid etiam in externa regione festinationem necessario poscat; utpote alterutro ad ea quæ vocabunt præsto facile futuro. Neque vero suspicemini rerum superiorum memoriam ullam superfore, aut in nobis (quippe nihil non iussi fecistis) aut in Roman. Pop. nationibusve aliis quæcumque ob acceptas injurias desciverunt. Sit omnium oblivio; sit foedus constantis amicitiae, fidesque benevolentiae ac moderationis sempiterna.

XX. Hæc loquutus Maximus, ac pecunias magna copia pollicitus, paucos Aquileiæ commoratus dies, Romam reverti constituit. Igitur dimisso exercitu reliquo in provincias castraque propria, Romam revertitur ipse, cum stipatoribus iis quibus Imperatorum custodia incumberebat, cum iis item qui sub Balbino militabant. Quin etiam reversi sunt auxiliares, qui è Germania venerant. Eorum enim benevolentia fidebat; utpote in quorum gentis præfectura, ante ade-

ἔδνη καὶ κατὰ πόλεις εἰρηνίῳ καὶ
 πρὸς τὰς ἡγεμονίας περὶ τῶν βασι-
 λεῶν τε καὶ κατὰ γινώσκω ἐν τοῖς
 οἰκείοις, ἐκ ἐν ἀλλοδαπῇ κακοπα-
 θύντες. Ὑπὸ δὲ τοῦ καὶ τὰ βαρ-
 βαρα ἡσυχάζειν ἔδνη, ἀλλὰ φρον-
 τίδος ἡμεῖς ἐξορῶν. δύο μὲν γὰρ
 ὄντων βασιλέων, εὐμαρέστερον καὶ
 τὰ ἐν τῇ Ρώμῃ διοικῆσθαι, καὶ
 εἴ τι ὅτι τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπίτροποι,
 πρὸς πᾶσι χρεῖαν αἰεὶ τοῦ ἐτέρου
 πρὸς τὰ καλῶντα ῥαδίως παρ-
 τῶν. Μηδὲ τις ὑμῶν οἶεσθαι τῇ
 πεπραγμένων ἐν τῇ πᾶσι μνήμῃ, εἴ-
 τε ὑπὸ ἡμῶν (ἐκελεύετε γὰρ)
 εἴτε ὑπὸ Ρωμαίων, ἢ τῇ ἄλλῃ
 ἔδνων, ὅτι οἱ ἀδικεῖν οὐκ ἀπι-
 σταν. Ἀλλὰ γὰρ ἔγω πάντων ἀ-
 μνηστία, καὶ ἀπονδα φιλίας βεβαιῶν,
 εὐνοίας τε καὶ εὐκοσμίας πίσις αἰ-
 ὶνι.

κ'. Τοιαῦτά τινα εἰπὼν ὁ Μά-
 ξιμος, νομάς τε χρημάτων με-
 γαλοφρόνως αὐτοῖς ἐπαγγέλλας, ὁ-
 λίγων ἡμερῶν ἐνδιατείνας ἐν τῇ
 Ἀκυλῆᾳ, πᾶσι ἐς Ρώμην ἐπάνοδον
 συγκροτεῖ. καὶ τὸ μὲν ἄλλο στρατο-
 κὸν ἀπέπεμψεν ἐς τε τὰ ἔδνη καὶ
 τὰ οἰκεία στρατόπεδα· αὐτὸς δὲ ἐ-
 πανήλθεν ἐς τὴν Ρώμην, σὺν τε τοῖς
 δορυφόροις, οἱ πᾶσι βασιλείον φρου-
 ρὴν ἀρχὴν, σὺν τε τοῖς ὑπὸ Βαλβί-
 νου στρατομοῖς. ἐπανήλθον δὲ καὶ οἱ
 ὑπὸ Γερμανίας ἐκκληθῆτες σύμμαχοι,
 ἐδάρσει γὰρ αὐτῶν τῇ εὐνοίᾳ, ὅτι

1 Stephanus omittit ὅτι licet fateatur inseri oportere.

κὺ τῷ ἔθνεϊ ὁππικῶς περὶ τὸν ἄρ-
ξας ὅτε ἰδιώτῳ εἰσὶν ἡ δὲ αὐτῷ
ἐς τὴν Ρώμην ὅ, τε Βαλβίνῳ ὑ-
πώτετο, ἐπαγόμενῳ Γορδιανὸν Καί-
σαρᾶ· ἥ τε σύγκλητος κὺ ὁ δῆμος
εὐφημῶντες, ὡς περ θριαμβεύοντας
ὑπεδέχοντο.

καὶ ἤρχον δὲ τῷ λοιπῷ τῇ πό-
λεως μὲν πάσης εὐταξίας καὶ εὐ-
κοσμίας, ἰδίᾳ τε κὺ δημοσίᾳ παν-
ταχοῦ εὐφημέμνοι. ἔχαιρέ τε ὁ
δῆμος αὐτοῖς, σεμνωδόμενῳ ὑπα-
τείδαις κὺ ἀξίοις τῇ βασιλείᾳ αὐτο-
κράτορσιν. Οἱ μὲντοι στρατιῶται δι-
οίδαντο τὰς ψυχὰς, κὺ οὔτε τῶς
εὐφημίας πρὸς δῆμον ἠρέσκοντο, ἐ-
ξαργύντο τε αὐτῶν αὐτῶν τῶν εὐ-
φροσύνῃ, κὺ ἠγανάκτων ὅτι ἄρα ἔ-
χοιεν ἐκ συγκλήτης βασιλείας. ἐλύπεν
δὲ αὐτοὺς κὺ οἱ Γερμανοὶ παρόντες
πρὸς Μαξιμῶν, ἐν τε τῇ Ρώμῃ δια-
τείνοντες. Ἀντιπάτρως γὰρ ἔξεν ἡλπι-
ζόν· εἴπετο λαμῶν, καὶ ἐφειδρύειν
αὐτοῖς ὑπερπύλον, εἴπειν δόλῳ ἀ-
ποζωδῆν κὺ ἐκείνοι, ὅτε παρόντες
ἐκείνους ἀποκτασάμεν. Τότε, τε Σεβήρῳ
ὑπόδειγμα, ὅς τες Περτίναξ ἀ-
ποκλίναντας ἀπέζωσεν, εἰσῆει αὐ-
τός. ὁππτελευμένη δὲ ἀγῶν τοῦ
καίσαρος, πάντων τε περὶ τῇ
πανήγειν κὺ τὰς διὰς ἀχολυμέ-
νων, αἰφνιδίως μὲν εἶχον γνώμην
λαοθάνατον ἐξέφηναν· κὺ τῇ θυμῷ μὴ
κρατήσαντες, ὁρμῇ δὲ ἀλόγῳ χρε-
σάμενοι, ἀνῆλθον ὁμοθυμαδὸν εἰς
τὰς βασιλείας, τοῖς τε περὶ αὐτοὺς
βασιλεύουσιν ἐπεισῆλθον. συνέβαινε δὲ
καὶ κείνους μὴ πάντας ἀλλήλοις ὁμο-

ptum imperium, moderationem
omnem adhibuerat. Ingredi-
enti urbem etiam Balbinus oc-
currit, Gordianum Cæsarem ad-
ducens: senatus autem populus-
que universus lætis acclamationi-
bus veluti triumphantes ex-
ceperunt.

XXI. Post id autem, cum
publice privatimque magna mo-
destia & gravitate imperium
gubernaretur, omnesque omnia
bona dicerent, lætaretur popu-
lus & gloriaretur patritiis impe-
rioque dignis principibus; mi-
lites tamen animis æstuabant, &
cum illis Pop. acclamationibus
offendebantur; tum vero ipso-
rum Imperatorum illam ipsam
nobilitatem indigne ferentes da-
tos sibi à senatu principes. An-
gebant præterea eos Germani
quos in urbe secum Maximus
retinuerat. Nam futuros vin-
dices sperabant, si quid ipsi ma-
jus ausi forent: etiamque infi-
dias suspectabant, ne forte ab il-
lis per fraudem exarmarentur,
illique ut præsentibus, facile in
ipsorum locum substituerentur:
memores Severi principis, qui
etiam Pertinacis interfectores
exauctoraverat. Quum itaque
ludi Capitolini celebrarentur,
deditis festo ac spectaculis o-
mnium mentibus, repente dis-
simulatum diu sensum milites
indicarunt. Namque ira instin-
cti, ac vesano quodam motu
unanimitèr ad regiam concur-
rentes, senibus imperatoribus
irruptione facta superveniunt.
Forte accidit, ut ne ipsi quidem
inter se satis congruerent, sed
(ut est regnandi inexhausta a-
viditas,

viditas, atque incommunicabilis natura potestatis) imperium ad se certatim trahebant: quum Balbinus quidem propter nobilitatem & duos consulatus à se gestos primas partes tenere æquam censeret; ac Maximus, quod præfectus urbis fuisset, & rerum peritus haberetur. Utrumque tamen patritia nobilitas, & quantum satis esset, illustre genus, ad summum imperium stimulant. Quæ res imprimis ambos perdidit. Nam audito Maximus venisse ad se occidendum milites qui Prætoriani appellantur, arcessere statim Germanos auxiliares statuerat, qui scilicet in urbe ipsa erant, ac posse resistere Prætorianis videbantur: at Balbinus dolum contra se compositamque aliquam suspectans fraudem, quod studere Maximo Germanos cognoverat, prohibuit acciri illos: negans ad prohibendos repellendisque Prætorianos convocari; sed id agi ut summa rerum solus Maximus potiatur. Ac dum inter se ad hunc modum disceptant, ecce tibi unanimiter milites, impetu in aulam facto, cum illis de via cessissent (hoc est, transitum dedissent) atriensium januarum custodes, senem corripunt utrumque; laceratisque vestibus quas gerebant, vilioribus fane, utpote domi se continentium, nudos ipsos ex aula ab-

νοῦν, ἀλλ' οἰάσθαι μοναρχίας ὀπι-
δυμῶα, καὶ τὸ ἀκοινῶνῃτον ἐν ταῖς
ἐξουσίαις, ἔχουσιν πρὸς αὐτὸν πλὴν
δυνάμειν ἀνδείλχον· ὁ μὲν Βαλ-
βίνου, κατ' εὐχρίαν καὶ διπλῶν
προάγουσαν ὑπατιίαν προτείνει
ἀξίων· ὁ δὲ Μάξιμου, διὰ τε τὴν
ἐπαρχον τῆς πόλεως γεγονέναι, καὶ
ἔχειν ὑπολήψεις ἐμπειρίας προ-
γμάτων· ἐκατέρωθεν τε εὐχρίαις ὑ-
πατιίδας καὶ γήρας πλῆθος αὐταρ-
χες εἰς ὀπιδυμῶα μοναρχίας ἐπι-
θεν. Ὅτι αὐτοῖς καὶ μάλιστα γέ-
νην ἀπωλείας αἰτιον. ὥς γὰρ ἐπι-
θίτο ὁ Μάξιμος ἀρικνεῖσθαι ἐπ'
ὀλέθρου· αὐτῶν τὸς κραυγαῖ-
ας καλεσθῆναι, ἐβόλετο μεταπε-
ψασθαι τὸς Γερμανοὺς συμμαχίας,
ὄντας ἐν Ρώμῃ, αὐτάρχεις ἐπο-
μύρους ἀντιπρῆσαι τοῖς ὀπιδυμῶ-
ασι. ὁ δὲ Βαλβίνου, οἰόμενος ὁ-
λον πινὰ εἶναι καὶ αὐτοῦ καὶ σφί-
σμα, (ἥδε γὰρ τὸς Γερμανοὺς πρὸ
Μαξίμου εὐνοῦντας) ἐκώλυε, φά-
σκων ἔκ ἐς κωλύμεν εἶναι ἐς ἀντι-
πρῆσιν αὐτῶν τῶν κραυγαῖων ἀ-
φίκεσθαι, ἀλλ' ἐς τὸ πεποιθῆσθαι πρὸ
Μαξίμου πλὴν μοναρχίαν. ἐν ᾧ δὲ
πρὸς τέτων ἀφίερονται, εἰσδραμόν-
τες οἱ στρατῶται ὁμοθυμαδὸν ἀπα-
τες, ἐκστάντων αὐτοῖς τῶν πρὸς τὰς
αὐλείας εἰσόδους φυλακισμένων, ἀφ-
πάζουσι τὸς κραυγῶντας. περὶ ἑξῆς
τῶν δὲ αἵ εἶχον πρὸς τοῖς σώμα-
σιν ἐδῆταις λιταῖς, ἅτε οἰχοὶ δι-
πλῶν

πείνοντες, γομνὲς τῆς βασιλείᾳ αὐ-
 λῆς ἐξέκκυσσιν μετὰ πάσης αἰχμῆς
 καὶ ὀφρυῶς, παίοντες τε καὶ ἀποδο-
 κῶντες τὰς ἀπὸ αὐτῆς βασιλέας,
 θύειν τε καὶ ὀφρυῶν σπαραγμοῖς,
 καὶ πάσαις ταῖς τοῦ σώματος λώ-
 ραις ἐμπαροινῶντες. Ἀλλὰ μίσης τῆς
 πόλεως ὅπῃ τὸ στρατόπεδον ἀπῆγον,
 ἢ θελόντες ἐλθεῖν ἐν τοῖς βασι-
 λείοις ἀπικεῖναι, ἀλλὰ ζῶσιν ἐνυ-
 βείσαι, ἢ ὅππῃ πλεον ὦν πάχουσιν αἰ-
 δοῦντο. ἐπεὶ δὲ ταῦτα πυδόμενοι
 οἱ Γερμανοὶ, λαβόντες ὄψα, ἠπεί-
 γοντο ὡς ἀμυννέοντες αὐτοῖς, μαδόντες
 οἱ πραιτωριανοὶ ἀρικνημύνες, φο-
 νύουσιν ἤδη πᾶν τὸ σῶμα λε-
 λωδημῆδους τὴν βασιλέας, καὶ χα-
 ταλιπνόντες τὰ σώματα ἐξῆμιμύνα
 ὅπῃ τῆς λεοφώρου, ἀράμνοι δὲ τὸν
 Γορδιανὸν Καίσαρα ὄντα, αὐτοκρά-
 τορά τε ἀναγορεύσαντες, ἐπεὶ δὲ πρὸς
 τὸ πρὸν ἄλλον ἔχοντες εὖρον, βοῶντες
 τε πρὸς δῆμον ὅπῃ ἄρα εἴπωσαν ἀ-
 πεκλονότες ὡς ὁ δῆμος ἐκ ἐβέλε-
 το ἐν ἀρχῇ ἄρξαι, Γορδιανὸν τε
 ἐπελέξαντο, ἐκεῖνος γὰρ ἀπόγονον, ὃν
 καὶ αὐτοὶ Ρωμαῖοι ἐξεβιάσαντο. καὶ
 ἔχοντες αὐτὸν, ἀπελθόντες εἰς τὸ
 στρατόπεδον, συγκαλείσαντες τὰς πύ-
 λας, ἠσυχάζον. οἱ δὲ Γερμανοὶ, μα-
 δόντες ἀνηρημένους τε καὶ ἐξῆμιμύνας
 ὦν χάειν ἠπείγοντο, ἔχοντες ἐλόμενοι
 πόλεμον μάταιον ὑπὲρ ἀνδρῶν τε-
 θνηκότων, ἐπανήλθον εἰς τὸ ἑαυτῶν
 χαλαρώγειν. Τέλει μὲν δὴ ποίετω ἐ-
 χέσαντο ἀναξίω τε αἵμα καὶ ἀγο-
 ρῶ σεμνοὶ καὶ λόγῳ ἀξιοὶ περσεύ-
 νται, εὐθυεῖς τε καὶ κατ' ἀξίαν ὅπῃ

strahunt; ac per omnem igno-
 miniam contumeliamque cæ-
 dentes per irrisum vociferantes
 senatorios Imperatores,
 barbamque & supercilia vel-
 lentes, neque ulli parcentes
 corporis totius ludibrio, per
 mediam urbem ad castra dedu-
 cebant; ne occidere quidem
 illos in regia decreti, sed vi-
 vos cruciatibus afficere, quo
 dolorem diutius perpeterentur.
 Sed ubi Germanos re dein-
 de cognita, raptis armis, in
 auxilium concurrere nunciatum
 Prætorianis est, statim illos
 nulla non parte corporis jam
 foedata, contrucidant. Reli-
 ctisque in publica via ca-
 daveribus, quum Gordia-
 num, qui Cæsar erat, in al-
 tum sustulissent, atque Im-
 peratorem declarassent, (quo-
 niam alium in præsens non
 invenerant) vociferantes po-
 pulo, se interemisse illos quos
 populus initio imperium ob-
 tinere noluisse, Gordianum
 autem elegisse, nepotem il-
 lius Gordiani quem ipsimet
 Rom. suscipere imperium co-
 egerint: habentes illum, ca-
 stra petierunt: clausisque por-
 tis quieti manserunt. At Ger-
 mani ubi occisos projectosque
 audierunt quorum causa pro-
 peraverant, quum nollent ir-
 ritum bellum pro viris vita
 defunctis suscipere, in sua di-
 versoria revertuntur. Hunc fi-
 nem vitæ habuerunt, indignum
 videlicet ac nefarium, venera-
 biles senes & commemorati-
 one digni, claritudine generis
 atque egregiis meritis ad Im-
 perii

perii fastigium provecti. Cæ-
terum Gordianus, quum an-
norum esset ferme tredecim,
a Imperator (ab universis) de-
claratus, Romanum suscepit im-
perium.

πῶς ἀρχὴν ἐληλυθότες. ὁ δὲ Γορ-
διανὸς, ὅτε ἔτι περὶ γεγονὸς τρι-
καίδεκα, αὐτοκράτωρ τε ἀνιδεί-
χθαι καὶ πῶς Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀ-
νιδέξατο.

a Policianus legit [Princeps] quia statim post [imperium] usurpare coge-
retur. Steph.

FINIS.

op-
210-
del-
a-

oge-